

S.AHMET ARVASI

HASBİHAL
V

BÜTÜN ESERLERİ
XI

BİLGEOĞUZ

HASBİHAL - 5

S. Ahmet Arvasi

BÜTÜN ESERLERİ - 11

BİLGEOĞUZ®

HASBİHAL - 5

Yazan: S. Ahmet Arvasi

Yayın Yönetmeni: Oğuzhan Cengiz

Editör: Selim Çoraklı

Kapak Tasarımı

Sabahattin Kanaş

Dizgi/Mizanpaj

Sada Ajans

Baskı / Cilt

Tunçel Ofset

0212 565 37 00

Kitabın Uluslar arası seri Numarası

(ISBN): 978-605-5965-32-7

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 0507-34-008624

www.bilgeoguz.com.tr

B İ L G E O Ğ U Z®

İrtibat: Alemdar Mah. Molla Fenari Sk. No: 41/A

Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0212 527 33 66 **Faks:** 0212 527 33 64

E-MAIL: bilgi@bilgeoguz.com.tr

HASBİHAL - 5

S. Ahmet Arvasi

BÜTÜN ESERLERİ - 11

2008

BİLGEOĞUZ

“ Yüce ve mukaddes
Kitabımız’ın açık hükümlerinden
kolayca görüleceği üzere, insan,
“Allah’ın mülkünü tasarrufa
memur kılındığı” halde, asla
başıboş bırakılmamıştır.
O, tabiatı istismar ederken
“mülkün gerçek sahibini”
düşünmek, “haddi aşmamak”,
nefsini kibirle besleyerek
“tanrılık iddiasına” kalkışmamak,
diğer insanlara karşı saygılı ve
şefkatli olmak, hattâ diğer
canlılara insaf ve merhametle
muamele etmek zorundadır. ”

TAKDİM

Çağımızın önemli ilim, ahlak ve fazilet insanlarından biri Seyit Ahmet Arvasî'dir. Çünkü Arvasî hoca, insanlığın ideolojik bataklıklar içerisinde çırpındığı bir dönemde, kendini yetiştirerek insanları, özellikle de Ülkücü gençleri aydınlatma yolunda durmadan çalışmış, fikir üretmiş, hep onların saadetleri için çırpınıp durmuştur. Arvasî hoca, fikir ve düşünce hayatının çeşitli uçurumlarında kol gezen ve okumayı seven gençlere el uzatarak, adeta onların koruyucu meleşği olmuş, onların yerine fırtınaları göğüslemiş ve muhtemel sarsıntılara karşı daima tetikte beklemiştir.

Her hamle ve hareket adamı gibi Arvasî hocanın perspektifinde, her şeyden evvel, Allah(cc)'ın hoşnutluğu olmuş, bunu gerçekleştirmek içinde Resullullah (sav)'ı örnek alan bir hayat yaşamaya çalışmıştır. Bu anlamda Arvasî hoca, hem tebliğ hem de temsil keyfiyetini kendisine yakıştır şekilde sergilemiştir. "Ben, İslâm iman ve ahlakına göre yaşamayı en büyük saadet bilen, büyük Türk milletini iki cihanda aziz ve mesut görmek isteyen ve böylece İslamiyeti gaye edinen Türk milliyetçiliği şuuruna sahibim."

Yaşantı itibarıyla Peygamberimize(sav) bağlı bir hayat süren Arvasî hocanın en önemli yönlerinden biri de, yaşadığını yazan, yazdığını yaşayan, inandığını söyleyen, söylediğine inanan ve savunduğu fikirleri her zaman ve zeminde savunmasını bilen biri olmasıdır. Bu manada onu tarihimizin içinden günümüze miras kalmış bir örnek Alp-Eren, bir peygamber aşığı ve mirasçısı saymak asla mübalağa olmaz.

Arvasî hocanın kaleme aldığı eserlerini incelediğimizde bütün gayretinin imanlı bir gençlik yetişmesi olduğunu görürüz. Bunun için çırpınmış, bunun için kafa yormuş ve aramızdan ayrılana kadar da bu istikametini asla bozmamıştır. Bu hususta başkaları ikballer peşinde koşarken Arvasî hoca gözünü "Büyük ideale" dikmiş, bunun gerçekleşmesi için çaba sarf etmiştir. Arvasî hocayı yakından tanıyanlar bu çabanın asla normal bir çaba olmadığını da müşahade etmişlerdir.

Arvasî Hoca'nın milliyetçilik anlayışı asla kana, ırka, soya dayanmaz. Arvasî Hoca "Kültürel milliyetçilik" adını verdiği bir milliyetçilik anlayışını savunmuş ve bunu bir eserinde şöyle ifade etmiştir: "Milliyetçilik bir milletin kendini ekonomik, kültürel, sosyal ve politik yönden güçlendirmesi, başka millet ve gruplara sömürtmeme çabasıdır. Bu bakımdan milliyetçilik meşru bir hak ve şuurdur.", "Milliyetçilerin ıstıraba ve çileye duçar olduğu dönemler, devlet ve millet düşmanlarına felaket, dostlarına ise saadet getirmeye vesile olmuştur."

Türk insanının her zamandan daha çok bugün Arvasî hoca'nın eserlerine ihtiyacı vardır. Kendini muhafaza etmek ve gayeden saptırmak istemiyorsa, çölde kalan insanın suya duyduğu hasret kadar bu eserlere de ihtiyacı olduğunu bilmelidir. Çünkü bu eserler okuyanları gerçek ve tek çıkar yol olan Allah'a(cc) ve Resulü'ne çağırma-
tadır.

İstifade edebilenlere ne mutlu...

Bilgeoğuz Yayınları
Oğuzhan Cengiz

İÇİNDEKİLER

Türkiye ve Bazı Emperyalist Oyunlar.....	15
A. Vambéry'nin Raporlarına Göre "Sultan II. Abdülhamid".....	16
Eşya Karşısında Beşeri Duygular.....	18
Maddî ve Manevî Değer Kavramları.....	19
Osmanlının Büyüklüğü.....	21
Tarihi Mirasımızı Tanımak Zorundayız.....	22
İktisat Âmili ve Müslüman Aydınlar.....	24
İktisat ve İnsan.....	25
Tarih Felsefeleri ve İslâm.....	28
Regaip Kandili ve Hatırlatukları.....	29
İnsan ve Tabiat.....	31
İnsanın Müdahaleci Karakteri ve Ekonomi.....	32
İktisadi Faaliyetlerin Gayesi.....	34
Ekonomi ve İslâm.....	35
İktisadi Doktrinler ve İslâm.....	37
Tabiatı İstismar ve İnsan.....	38
İnsan, İstismar Edilmeyi Sevmez.....	40
EvrİM Mi Yaratılış Mı?.....	41
EvrİM Tesadüf ve Yaratıcı İrade.....	43
İstismar ve İnsancı Saygı.....	44
"Kul".....	46
İnsan, "Tabiatın Efendisi" ve "Allah'ın Kulu".....	47
İnsanın İstismar Gücü ve Mülkiyet.....	48
Eşitlik Meselesi ve Adalet.....	50
Fırsat ve İmkân Eşitliği.....	51
İstismarın En Korkuncu.....	52
Hırs ve İstismar.....	53
İstismar ve Moral Değerler.....	55

Bir Materyalistle Diyalog (1).....	56
Bir Materyalistle Diyalog (2).....	58
Bir Materyalistle Diyalog (3).....	59
İnsanın İstismarı ve İslâm.....	61
İslâm Düşmanları Boş Durmuyor.....	63
Davranışlar Niyetlere Göre Değerlendirilir.....	64
Ekonomiyi, Tek ve Bağımsız Faktör Sananlar.....	66
Miraç Yükseliş ve Yüceliş Demektir.....	67
Dindar ve Laik Kimseler.....	69
Bıktık, Şu İrtica Yayıncılarından.....	70
Afganistan'da Esas Savaş Şimdi.....	72
Siyonizme Ağır Darbe.....	73
Bölünmüşlüğümüz ve Bir Dua.....	75
Maarif ve Finansmanı.....	76
Maarifimiz Yapı Değiştiriyor.....	78
Siyasî Partiler ve Liberallerin Durumu.....	79
Yeşiller Hareketi.....	81
'Ümmet Çağı' 'Millet Çağı' Lafları!.....	82
Kavramlar ve Şartlanmalar.....	84
"Güneş Kültü" ve "Türk Dil Kurumu" (1).....	85
"Güneş Kültü" ve "Türk Dil Kurumu" (2).....	86
Enflasyon Üzerine.....	88
Faizsiz Kredinin Müesseseseleşmesi.....	90
Bankacılıkta Zihniyet İnkılâbı.....	91
Berât Geceniz Mübarek Olsun.....	93
Genel Müdürü ve Kadrosu Yenilenen TRT'miz.....	94
Bizi Temsil Eden ve Etmeyen Basın.....	96
Güçlü Bir Millî Basın İhtiyacı.....	97
Din ve Vicdan Hürriyeti.....	99
Sözde "Sağcı İktidarlar" ve "Vicdan Hürriyeti".....	100
Teokrasi "Ruhbanların İktidarı" Demektir.....	102
Sağ İktidarların Yüreksizliği Üzerine.....	103
Sağ İktidarların Zaafı.....	105

Yeni İcraatı İle "Yeni TRT".....	106
Nüfus Artış Hızı ve Kalkınma.....	108
Gelişme ve Demografi Faktörü.....	109
Nüfus'un Stratejik Değeri ve Kıt'a Çin'i.....	111
Vergi Meselesi ve İslâm.....	112
İslâm'da Mübadele Ve Para.....	114
Paranın Fiyatı.....	115
Yarın Ramazan.....	117
Nükleer Silâhlar ve İsrail'in Sinsi Çalışmaları.....	118
İsrail'in İslâm Dünyası İle İlgili Hesapları.....	120
İsrail'in Hedefleri ve İslâm Dünyası.....	121
"İslâm Atomu" Siyonizmi Neden Korkutuyor?.....	123
Siyonizmin, Türk'ü İslâm'dan Koparma Çabaları.....	124
Hayat Hamlesi, Çocuk ve Bayram.....	126
"Moskof Düşmanlığı" ve Bunun İstismarı.....	127
Sansür.....	129
Olmaz Öyle Şey!.....	131
Kur'ân-ı Kerîm'i Anlamak.....	132
Din ve Ahlâk Eğitim ve Öğretimi Üzerine.....	133
Laik Bir Ahlâk Başarılı Olamaz.....	135
Türk Halkı ve ANAP'ın Geleceği.....	136
Montofonlar, Aydınlar ve Halkımız.....	138
İşte, Malzememiz Bu.....	140
Şu Lobiler Meselesi.....	141
Sermaye, Paranın Değeri ve Borçlanma.....	143
Çağdaş İlimler ve Tavrılar.....	144
Kanun Koyucu İlimler ve İslâm (1).....	146
Kanun Koyucu İlimler ve İslâm (2).....	148
Kanun Koyucu İlimler ve İslâm (3).....	149
"Tasvirici İlimler" ve İslâm.....	151
Normatif İlimler ve İslâm (1).....	153
Normatif İlimler ve İslâm (2).....	154
İlim ve Teknolojinin Transferi.....	156

Hafize Özal.....	157
İlmi Zihniyet ve İslâm Dünyası.....	159
Farklı Okul Anlayışları (1).....	161
Farklı Okul Anlayışları (2).....	162
Bugün Bayram.....	164
Gurbet Duygusu ve Biz.....	165
Gurbette Bayram Duyguları.....	167
Kimliğini Arayan Gençlik (1).....	168
Kemliğini Arayan Gençlik (2).....	170
AET'ye Alternatifler.....	171
"İnsanları Seveceksin" Masalı	173
"Din Afyondur" Diyenler!.....	174
Ölümünün 5. Yılında Necip Fazıl Bey.....	176
Tabiat ve Tabiata Tapmanlar.....	177
"On Yılda Bir İhtilâl" Kompleksi.....	179
"Demokrasimiz Gelişiyor"!.....	180
"Osmanlı Devleti Laik Miydi?".....	182
Hristiyan Reformcular ve İslâm Dünyası.....	183
İslâm'ın Reforma İhtiyacı Yoktur.....	185
"Klâsik Müfessirler" ve "Çağdaş Yorumcular" (1).....	187
"Klasik Müfessirler" ve "Çağdaş Yorumcular" (2).....	189
Tehlikede Olan İslâmiyet Değil, Biziz!.....	190
Maarifimiz ve "Test" Konusu.....	192
Büyük Kongre Yaklaşırken S.H.P.....	193
Büyük Kongre Yaklaşırken ANAP.....	195
DYP'nin Durumu.....	197
Meclis Dışında Kalan Partilerimiz.....	198
İyilik ve Kötülüğün Müesseseseleşmesi.....	200
ANAP'ta "İkinci Adam" Meselesi.....	201
İnsanın "Dünyası".....	203
Türk Parası ve Halkımız.....	204
Hristiyanlık Propagandası ve Domuz Eti.....	206
İlim, Sanat ve Dinin Aradığı Gerçek.....	207

İslâmiyet ve Irklar.....	209
İslâm, Âlemşûmul Bir Dîndir.....	210
"Çifte Standartlar" ve Komünistler.....	212
Milletin, Kendi Okuluna Yabancılaşması.....	213
Sayın Nevzat Athğ'a Teşekkür.....	215
Alaturka Düşmanı Müzik Hocamız.....	216
Tetiği Çektiren Kim Veya Kimler?.....	218
2. Büyük Kongresi'nden Sonra ANAP'ın Durumu.....	219
Basın Hürriyeti ve Siyasi İktidarlar.....	221
Daha Fazla Hürriyet.....	223
Fikir Sefaletine Örnekler.....	224
Milli Kalkınma ve Ehliyetli Kadrolar.....	226
Kitap Yakmak!.....	227
İslâmiyet ve Millî Hakimiyet (1).....	229
İslâmiyet ve Millî Hakimiyet (2).....	231
Güçlü Bir Devlet Olmanın Üç Şartı.....	232
Devlet Millet Bütünlüğü.....	234
Çağdaş Devlet ve Türk - İslâm Medeniyeti.....	235
Türk-İslâm Terkibinin Kalesi.....	237
Basın Hürriyeti ve Millî Basın.....	238
Siyonizmin Oyununu Bozmalıyız.....	240
Cumhurbaşkanlığı Seçimi Yaklaşırken.....	241
Siyonizm, Haçlı Seferi Hazırlamak İster.....	243
Sovyetler, Tekrar Afgan Batağına Döner Mi?.....	244
İslâm Dünyası'nda Haçlı Baskısı.....	246
İnsan ve Kurduğu Dünya.....	247
İnsansız Bir Dünya Mânâsız Kalırdı.....	249
Çocukluk Yıllarımız ve Dinsizlik Telkinleri.....	250
Vahiy ve Peygamberlik.....	252
"Evetler" "Hayırlar" ve İnsan Dramı.....	253
İki Amblemlî Şehir: İSTANBUL!.....	255
Şimdi De "Yabancı Üniversiteler"!.....	256
XII. Millî Eğitim Şurası.....	58

"Gurbette Dalından Kopan Yapraklar".....	259
Milletlerarası Düşmanlıklar ve Ders Kitapları.....	261
Okullarımızda Din Öğretimi Var, Eğitim Yok!.....	262
Eğitim Finansmanı.....	263
Ülkemizde Enflasyon Devam Edecek Mi?.....	265
Kurban Bayramı.....	266
Kurban Kesmek.....	268
Kurbanlık Hayvanlar ve Kesimi.....	269
Bayrama Veda.....	270
Hristiyan Batı Bizden Ne İstiyor?.....	272
SHP'nin Solculuğu.....	273
Solcularımız Kendilerini Tashih Etmelidirler.....	275
Sosyal Adalet İhtiyacı.....	277
İslâm, İsrâf Ekonomisine Karşıdır.....	278
Eşitlik ve Eşitsizlik Üzerine.....	280
Eşitsizlik Kavramının İstismarı.....	281
Devletimiz, Tarihimiz ve Türkiye'miz.....	283
"Kültür Sınırları" ve "Siyasi Sınırlar".....	284
İslâm Dünyası'nın Dünü ve Bugünü.....	286
163. Madde ve Demokles'in Kılıcı.....	287
"Bitmeyen Kavga".....	289
Hayır, Siz Demokrat Olamazsınız!.....	290
Sayın Turgut Özal'ı Tanımak.....	292
Millî Eğitim Şûrası'ndaki Konuşmam (1).....	293
Millî Eğitim Şûrası'ndaki Konuşmam (2).....	295
Din Psikolojisi ve Batılı Yazarlar.....	296
İnsanın Tabiatı ve Din.....	298
Çocuk ve Din Duygusu.....	300
İnsanlar ve Allah.....	301
Çocuk ve Allah.....	303
Kaza mı Suikast mi?.....	304

ÖNSÖZ YERİNE...

(Ahmet Arvası'nın kendi ağzından biyografisi)

Ben 15 Şubat 1932 Pazartesi, Ağrı İlinin Doğubeyazıt kasabasında doğdum. Ailece Van'ın Müküs (Bahçesaray) kasabasına bağlı Arvas (Doğanyayla) köyündeniz. Muhitimizde bu köyün adına izafeten Arvasiler olarak tanırız. Soyadı Kanunu çıktıktan sonra, köyümüzün adı soyadımız oldu. Babam Van Gümrük Müdürlüğü'nden emekli Abdülhakim efendi, annem ev kadını Cevahir hanımdır. Biri benden büyük 5 kardeşim var. Evliyim. Halen 5'i hayatta 6 çocuk babasıyım. İlkokula Van'da başladım. Doğubeyazıt'ta bitirdim. Ortaokula Karaköse'de başladım. Erzurum'da bitirdim. Daha sonra Erzurum Erkek Öğretmen Okulu'na (sonra Nene Hatun Kız Öğretmen Okulu oldu) kayıt yaptırđım. 1952 yılında ilkokul öğretmeni olarak çalışıp askerliğimi yedek subay olarak tamamladım. Sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'ne kaydoldum.

1979 yılında emekliye ayrıldım.

Ben İslâm, îman ve ahlâkına göre yaşamayı en büyük saadet bilen, Türk milletini iki cihanda aziz ve mesut görmek isteyen ve böylece İslâm'ı gaye edinen Türk milliyetçiliğı şuuruna sahibim. Benim milliyetçilik anlayışında asla ırkçılığa, bölgecilığe ve dar kavmiyet şuuruna yer yoktur. İster azınlıklardan gelsin, isterse çoğunluktan gelsin her türlü ırkçılığa karşıyım.

Bunun yanında Şanlı Peygamberimizin "Kişi kavmini sevmekle suçlanamaz. Kavminin efendisi, kavmine hizmet edendir. Vatan sevgisi imandandır" tarzında ortaya koydukları yüce prensiplere de bağlıyım.

Öte yandan İslâm'ın yakından uzağa doğru bir fetih ile bütün beşeriyeti tevhid bayrağı altında bütünleştirmeye çalışan ilâhî sistem olduğunu da unutmuyorum. Yine Şanlı Peygamberimizin "İlim müminin kaybolmuş malıdır. Nerede bulursa almalıdır" tarzında formülleştirdiğı mukaddes ölçüye bağlı olarak, hızla muasırlaşmak gereğıne inanmaktayım. Bu Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin yeniden doğuşu (rönesansı) olacaktır.

İslâm'dan zerre taviz vermeden yepyeni kadrolar ve müesseseler ile zamanımızın bütün meseleleri, vahyin, Peygamber tebliğlerinin ve sünnet yoluna bağlı büyük müçtehidlerin açıklamalarının ışığında, yeniden bir tahlile ve tertibe tâbi tutulabilir.

İnanıyorum ki, hem Türk hem Müslüman olmak hem de muasır dünyaya öncülük etmek mümkündür. Ecdadımız bütün tarihleri boyunca bunu denediler ve başarılı oldular. O halde bizler niye bu tarihî misyonumuzu yerine getirmeyelim?

Asla unutmamak gerekir ki, yabancı ideolojiler, yabancı ve istilâcı devletlerin fikir paravanalarıdır. Milletleri içten vuran sinsi tuzaklardır. Bunu bildiğim, buna inandığım içindir ki, Türk milletini parçalama oyunlarına ve tertiplerine karşı durmayı, büyük bir namus ve vicdan borcu bilmekteyim. Hele bir Doğu Anadolu çocuğu olarak, doğduğum ve büyüdüğüm bölge etrafında döndürülmek istenen hain niyetlere, kahpe tertiplere karşı elbette kayıtsız kalamazdım. Beni yakından tanıyanlar, bütün hayatımı ve çalışmalarımı Türk-İslâm Ülküsü'ne vakfettiğimi elbette bilirler. Beni bu mukaddes yoldan döndürmek için ne oyunlara, ne tertiplere ve ne kahpe-liklere maruz bırakıldığımı bir Allah bilir bir ben. Şüphesiz bu oyunlar bitmemiştir ve kolayca biteceğe de benzemez. Kesin olarak iman etmişimdir ki, Müslüman Türk milleti ve onun devleti güçlü ise, İslâm dünyası da güçlüdür. Aksi bir durum varsa, bütün Türk dünyası ile birlikte İslâm dünyası da sömürülmektedir.

Galiba bu durumu en iyi idrak edenler de düşmanlarımız. Onun için bütün İslâm dünyasını esir almak isteyen şer kuvvetlerin ilk hedefi, Türk devleti ve Türk milleti olmuştur. Tarihten ibret almasını bilenler, bunu ayan - beyan göreceklerdir. Durum günümüzde de aynıdır. Onun için diyorum ki; Türk devletini yıkmak ve Türk milletini parçalamak isteyen bölücüler, yalnız Türklüğe değil, İslâm'a da ihanet etmektedirler.

S. Ahmet Arvasi

TÜRKİYE VE BAZI EMPERYALİST OYUNLAR

Bize, bir zamanlar, büyük bir “Türkolog” olarak tanıtılan, fakat sonradan, müthiş bir İngiliz casusu olduğunu öğrendiğimiz “Yahudi asıllı Macar” Prof. Arminius Vambery’nin, Büyük Britanya Krallığı elemanlarına verdiği 1 Kasım 1895 tarihli raporundan bazı bölümler sunmak istiyorum. Buradan da göreceğiniz gibi, aradan, aşağı-yukarı bir asır geçmesine rağmen, ortada değişen bir şey yok...

“1 Kasım 1895

Sayın Sir Thomas,

Size, İngiltere’nin Ermeni Sorunu’na ilişkin son siyasetinin, Türkiye’de, gerek Padişah ve gerek diğer yüksek devlet erkânı nezdinde yarattığı izlenimlere değinerek raporuma başlamak istiyorum.

Türk yönetici eliti, bugünkü sıkıntıların baş kışkırtıcısı olarak gördüğü İngiltere’ye çok öfkelenmiştir. Onlar, her şeyin son derece abartılmış olduğunu biliyorlar ve Mr. Galdstone gibi yaşlı-başlı bir devlet adamının, tüm Müslüman ve Hristiyan nüfusu üç-dört bin kişiyi aşmazken, Chester’de, nasıl binlerce Hristiyan’ın katledildiğini iddia edebilecek kadar, körü körüne bir nefret ve yobazlıkla kendinden geçebileceğini merak ediyorlar.

Dospat’ta, Bulgarların; Müslümanlar üzerinde uyguladıkları işkenceler karşısında, Batı Dünyası’nın neden, Ermeni olaylarında olduğu gibi, ileri çıkmadığını, yoksa Müslüman kanının Hristiyan kanından değersiz mi olduğunu soruyorlar. Buradan, Batı Dünyası’nın, insaniyet şampiyonluğu yapmasının, yapmacık bir gösteri olduğu sonucuna varıyorlar...

Çağdaş uygarlığın ruhundan etkilenmiş ve liberal kurumların Türkiye’de tesis edilmesi beklentisi içinde bulunan bazı yüksek mevki sahibi Türkler de, müstebit hükümdarlarını, Ermeni Sorunu’nun patlak vermesi ile —Avrupa’nın ısrar ettiği bazı reformları uygulamak zorunda bıraktığına— sevinmektedirler. Onlar bana: ‘Allah aşkına, Batılılar, mümkün olduğu kadar, Padişah’ı korkutsunlar. Çünkü, onun bazı tavizlerde bulunmasının, Müslümanların da yararına olacağı hatırlanmalıdır. Ermeni Sorunu,

bizim, bu çekilmez istibdattan kurtuluşumuzun müjdecisi olacaktır' dediler. Bu grubun birkaç üyesiyle tanıştıktan sonra, onlara, İngiliz Dışişleri Bakanlığı'na, bir dilekçe ile başvurmalarını ve Kanun-i Esasi'nin yeniden yürürlüğe konması için, Büyük Britanya'nın müdahalesini rica etmelerini önerdim. Üzülerek söylemeliyim ki, çok güçlü bir Saray kliğine karşı, hiçbir Türk liderinin ciddi bir muhalefet bayrağını açacak cesareti olmadığı için, bu düşüncem taraftar bulamadı.

Midhat Paşa'nın —Hüseyin Avni Paşa ile işbirliği fırsatını bulduğu, o, Sultan Abdülaziz'in tahttan indirildiği günlerde— siyasi güç, Babıâli'nin elinde toplanmıştı. Fakat, geçtiğimiz 17 yıl içinde Saray, tüm yürütme - yasama kudretini tekeline almıştır. Babıâli erkânının ise mutlakiyetçi Padişah'a karşı, ne kendi bağımsız fikirlerini savunmaya, ne de ona muhalefet etmeye niyet ve güçleri kalmıştır...”.

Evet, “rapor” böylece uzayıp gidiyor. Daha geniş bilgi almak isteyen okuyucularına, değerli genç araştırmacı Dr. M. Kemal Öke'nin “İngiliz Casusu Prof. Arminius Vambery'nin Gizli Raporlarında II. Abdülhamid ve Dönemi” adlı eserini dikkatle okumalarını hararetle tavsiye ederim. Yukarıya aldığımız bölümler için, adı geçen eserin 96. sayfasına bakınız.

Gördüğünüz gibi, Türk ve İslâm Dünyası etrafında dolaşan emperyalist oyunlar hiç bitmiyor. Hatta, aynı minval üzere yürütülüyor. “Dış düşmanların” yanında, gaflet, dalalet veya hıyanet içinde bulunan “işbirlikçiler” yerlerini alıyor. Dün, İmparatorluğumuzu böylece yıkanlar, şimdi, son Türk Devleti'ni de bertaraf etmenin yollarını arıyorlar. Acaba, neden tarihten ibret almasını bilmiyoruz?

A. VAMBERY'NİN RAPORLARINA GÖRE

“SULTAN II. ABDÜLHAMİD”...

Bugün, 70. ölüm yıldönümünde, cennetmekân Sultan II. Abdülhamid'i rahmetle anıyorum. 10 Şubat 1918 tarihinde, vefat eden “Ulu Hakan”, “Göksultan” Abdülhamid Han, gerçekten büyük ve büyük olduğu kadar da şanssız bir devlet büyüğümüzdü.

Düşmanlarımızın bile zekâsını, dirayetini, vatanperverliğini ve siyasetini takdir ettiği bu Türk büyüğü, her geçen gün, biraz daha anlaşılmakta ve milletimizin gönlünde hak ettiği yeri almaktadır.

Gerçekten de zaman, en iyi hakemdir. O “gerçek kahramanlar” ile “sahte kahramanları” er geç birbirinden ayırır ve herkese hak ettiği yeri verir.

İster misiniz şimdi de Ülkemize “Türk dostu” ve “Büyük Türkolog” olarak sokulan ve hatta bir müddet “Reşit Efendi” takma adı ile Abdülhamid Han’a hülûl etmeye çalışan, sinsi “İngiliz Casusu” Arminius Vambéry’nin “Büyük Britanya Krallığına” sunduğu raporlardan, “Ulu Hakan” ile ilgili bazı pasajları size aktarayım. Şu halde buyurun.

A. Vambéry diyor ki: “Kendisinin entrika çevirmekteki ustalığına olan inancı dolayısı ile sorunlardan hiç de kaçmadığı bir gerçektir”. (Bkz. Dr. M. Kemal Öke, II. Abdülhamid ve Dönemi, s. 42, Üçdal Neşriyatı, İstanbul).

Şu cümleler de onun: “Padişah’ın zihinsel özelliklerine gelince, onu, fazlasıyla zeki ve uyanık buldum. Hazırcevap olmasına rağmen, görüşlerini, ancak, inceden inceye düşünüp taşındıktan ve danışmanlarının fikirlerini aldıktan sonra ifade eder...”, (a.g.e. s. 42-43).

Vambéry’nin raporlarından pasajlar vermeye devam edelim: “Sultan Abdülhamid, İslâm’a tüm dikkatini veren ilk Osmanlı Padişahı’dır. Batı bilimlerinde ise eğitimi zayıftır. Akıcı olmayan Fransızcası vardır; fakat yanlış yaparak imparatorluğun azametine gölge düşürecek korkusuyla hiçbir zaman kullanmaz. En ince teferruatına kadar, Avrupa politikasından haberdardır. Karar vermeden önce, danışmanlarının fikirlerini alır; onları tarttıktan sonra, kendi fikrini oluşturur. Fakat, yanlış yapma korkusu, vazgeçemediği kuruntuları ve her sorunun hayati önem taşıdığı inancı, bu kararların bir an önce tatbik edilmesini geciktirir”, (a.g.e. s. 43).

Bir de şu enteresan tesbite bakınız: “Benim Şarklıların düşüncelerini okumadaki tecrübem, II Abdülhamid gerçeğini tahlil etmeye yeterli değildir. O, benim hayatımda tanıdığım en kurnaz Doğulu’dur. Şark kurnazlığının en usta temsilcisi olan bu adamı takdir etmemek elde değildir. Bu özelliği ile kendisini kandırmaya çalışan tüm elçileri şaşırtmakta, zavallılar, şaşkınlıkla kalakalmaktadırlar. Yine, hepsine ayrı ayrı gösterdiği olağanüstü nezaketi, dostluğu ve sevimliliği karşısında elçiler, Padişah’ın niyetini, aşağı-yukarı tahmin edebildikleri halde, hiçbir zaman esas politikasını anlayamamaktadırlar...”, (a.g.e. s. 57).

Ya, Vambery'nin şu tespitinde ne dersiniz? “Kısacası, Şark tahtına oturan en olağanüstü prenstir. II. Abdülhamid! Böyle bir prensin Doğu Dünyası'nda yapayalnız olması, adamlarından çok azına güvenebilmesi tabii karşılanmalıdır...” (a.g.e. s. 57).

Sözlerimize, A. Vambery'nin şu müthiş teşhisi ile son verelim. Vambery diyor ki: “Sultan Abdülhamid, sadece, pederi merhum Sultan Abdülmecid'den değil, Yeniçerileri ortadan kaldıran, cesur ıslahatçı büyük pederi Sultan II. Mahmud ve Osmanlı tahtına çıkan diğer cedlerinden de üstündür. Sıra talihe gelince, kader, onu, hiç kollamamış ve seleflerinin hataları, Avrupa politikasının bugünkü durumu, onu, çok zor durumda bırakmıştır”, (a.g.e. s. 69).

EŞYA KARŞISINDA BEŞERÎ DUYGULAR

Realist filozoflar, “bilgi”nin, eşya ile insanın, birbirlerini karşılıklı tayin etmesinden kaynaklandığını iddia ederler. Yani, bir taraftan “eşyadan taşan veriler”, diğer taraftan “insanın zihin ve duygu hayatı” birbiriyle kaynaşarak “bilgi”yi doğurur. Bunlardan biri yoksa, insan için, bilgi de yoktur. Öyle anlaşıyor ki, bilginin doğuşunda, eşyanın verileri kadar, insanın zihin ve duygu hayatı da önemlidir.

Öte yandan, sosyologların tespitlerine göre, bütün “kültür değerleri ve eserleri”, tabiatın ve eşyanın “insan eliyle” değiştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu, insanın, tabiatı ve eşyayı, kendi sübjektif yapısına göre değiştirmesi demektir. Hiç şüphesiz, “kültür”ün ham maddesi “tabiat “tır, fakat ona ruh ve biçim veren bizim duygu ve düşüncelerimizdir. Yani, bizi kuşatan “dış dünya”, bizim “iç dünyamız” ile kaynaşarak kültüre dönüşür ve beşerî mânâ kazanır. Her nedense, Âdemoğulları, zekâlarını, sempati ve antipatilerini eşyaya bulaştırmaktan haz duyarlar. Bu, onları “kültüre” ulaştırır. O halde, bu, bir kusur değil

Psikologlar, “kontakt sempati doğurur” derler. Gerçekten de uzun müddet bir arada bulunduğumuz “objelere” âdeta alışır; onların yokluğuna kolay kolay tahammül edemeyiz. Yıllarca kullandığımız otomobilimizi, elden çıkarırken garip bir üzüntü de duyarız. Durum, mobilyalarımız, halılarımız, ev ve arsamız için de aynıdır.

Bu satırları yazarken, aklıma, yıllardan beri kullandığım yazı makinem geldi. Bu küçük makine, bana, tam 20 yıl, sadık bir dost gibi hizmet verdi. Aşağı yukarı, bütün kitaplarımı, bütün dilekçeler-

imi onunla yazdım. Ben İstedim, o çırpındı. Yılmadı, yorulmadı, fakat ne yazık ki, eskidi. Birkaç defa tamire gönderdim. Döner dönmez, yine bütün samimiyeti ve teslimiyeti ile hizmetime girdi. Ama, her şey gibi, eşyanın da, makinenin de bir ömrü vardı. İster istemez, ondan ayrılacak, yeni bir yazı makinesi alacaktım. Dediğimi yaptım. Şimdi masamda “eski” ve “yeni” makineler yan yana, ikisi de benim... İlki, yorgun, yıpranmış, hasta, ihtiyar ve vefalı bir dost gibi bana bakıyor sanki... İkincisi, yani, yeni “yazı makinem”, genç, taze, sağlıklı ve alımlı bir gelin gibi... Utancımдан başımı yere eğiyorum. Kendimi vefasız, kadirbilmez ve bencil bir insan gibi hissediyorum. İnsan, hiç eşya karşısında bu duruma düşer mi? Samimiyetle söyleyeyim, ben düştüm. Beni, hâtıralar ezdi galiba...

Şimdi ne yapayım? Bu eski yazı makinemi, çöplüğe atamadığıma, satamadığıma göre, acaba ne yapayım? En iyisi, yeniden tamiriye göndermek, ne mümkünse yaptırmak ve bu haliyle koruma altına almak; torunlarıma bir “hatıra eşya” olarak intikal ettirmek... Ondan sonrasına karışmam. Torunlarım, benim duygularıma ve hâtıralarıma varis olabilirler mi bilmem? Ama başka çarem de yok!.. Duygularımı anlıyorsunuz değil mi? Çünkü, size de yabancı değil!..

Düşünüyorum da insan, gerçekten “garip” bir varlık...Diğer canlılardan farklı olarak “eşya” ile yetinmiyor, ona, duygularını, inançlarını, düşüncelerini ve özlemlerini de katıyor; yepyeni bir dünya kuruyor ve mutluluğu orada arıyor. Hiç şüphesiz, bu, bazıların sandığı gibi “patolojik bir tepki” değil, tamamı ile insana mahsus bir davranış... İnsanı insan yapan da bu...

Hayatı, sırf “eşyanın verileri” ile yorumlamaya çalışan çevreler ve bilhassa materyalistler, insanı anlamaktan çok uzaktırlar. İnsan, tabiatın ve eşyanın buz gibi soğuk çehresini, kalbinden ve gönlünden taşan sıcaklıkla yumuşatarak değiştirmekte ve öylece mutlu olabilmektedir. İnsanı anlamak için, onu tahlil etmesini bilmek şarttır. Çünkü, insan sadece bir madde kompozisyonu değildir.

MADDÎ VE MANEVÎ DEĞER KAVRAMLARI

Kültür, tabiatın, insan eliyle değiştirilmesinden doğar. Bu esnada, insanın, duyguları, heyecanları, inançları, özlemleri ve düşünceleri önemli rol oynar. Böylece “madde”, “mânâ” ile kaynaşarak “kültüre dönüşür”. Zaten, beşerî “kültür ve medeniyet” değerleri, her zaman ve mekânda, böyle bir terkibi ifade edip durmaktadır.

Şimdi, düşünün, “vatan”, sadece bir “toprak” meselesi midir? Yoksa, coğrafyanın, beşerî ve millî duygularla, heyecanlarla, inançlarla, özlemlerle ve düşüncelerle kaynaşmasından doğan bir terkip midir?

Yine düşünün, “millet”, sadece birbirine yakın duran “insan yığınları” mıdır? Yoksa, aynı duygularla, aynı heyecanlarla, aynı inançlarla, aynı özlemlerle ve aynı düşüncelerle kaynaşmış bir terkip midir?

Tipkî, bunlar gibi “bayrak” nedir? Renkli ve süslü bir kumaş parçası mı? Yoksa, millî ve beşerî maceramızı temsil eden, bizim inanç ve özlemlerimizi yücelten, bağımsızlık ve hürriyet irademizi ortaya koyan bir terkip mi?

“Mukaddes Kitap” nedir? Alelade “yazılı kâğıt demeti” mi? Yoksa, kafamıza ve gönlümüşe yol gösteren, bize kurtuluş yollarını açan, iman ve ahlâkımızı biçimlendiren “Peygamber tebliğleri” mi?

Bu Süleymaniye’ler, bu Selimiye’ler nedir? Sadece bir “hendese zaferi” mi? Yoksa, Müslüman-Türk’ün mukaddes vatanımıza vurduğu “ölümsüz mühürler” mi?

Bu ecdat türbeleri, şu şehitlikler nedir? Birer “cenaze parkı” mı? Yoksa, bize tarihimizi, mazimizi, yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı hatırlatan hayat kaynaklarımız mı?

Şu yazısını okuyamadığımız, dilini anlamaktan uzaklaştırdığımız “kitaplıklarımız” ne? Onlar, gelip-geçen turistlere göstereceğimiz “müzelik eşya” deposu mudur? Yoksa, bütün milletçe okumak ve anlamak zorunda olduğumuz birer “millî tecrübe hazinesi” midir?

Şu sokaklara taşan kızlı erkekli, genç yaşlı insanlar, sadece etten, kemikten ve sinirden müteşekkîl “robotlar” mıdır? Yoksa, onların da duyguları, heyecanları, inançları, özlemleri ve düşünceleri var mıdır? Onlar, sadece “ekmek” ve “seks” için mi yaşıyorlar, yoksa onların da bir “manevî dünyaları”, bir “iç dünyaları” var mıdır?

Daha iki yaşına varmadan, menenjitlen veya ishalden kaybettiği bebeğin ıstırapı ile, ondan hâtra kalan “patikleri” öpen ananın duygularını anlıyor musunuz? O sahiden “patikleri” mi öpmektedir? Şu genç yaşta kaybettiği delikanlı oğlunun mezarına kapanan analar ve bacılar, sahiden toprağı mı öpüyor ve kokluyorlar?

Bu, “sevgilimden hatıradır” diyerek —işportacıda bile rahatlıkla bulunacak cinsten— bir dolmakalemi, ömür boyu, koynunda

taşıyan kişi, “madde düşkünü” müdür? Yoksa, hâtıralarıma değer veren bir gönül adamı mıdır?

Ben, her şeyi “maddeye irca eden” ve her şeyi “madde ile ölçüp değerlendiren” materyalistleri gerçekten anlamıyorum. Onlar, neden, kendilerini ve içinde yaşadıkları dünyayı hakkı ile tahlil edip kavrayamıyorlar? İnsanlıktan ve insan sevgisinden çok söz eden bu çevrelerin, insanı tanımamaları ne garip? Oysa görünen odur ki, insanın duygu ve özlemleri, dünü ile, bugünü ile, yarımı ile bütün bir hayatı içine almaktadır.

OSMANLI'NIN BÜYÜKLÜĞÜ

Devletimizin, Osmanlı Hanedanlığı döneminde, “imparatorluk” çapında büyümesi ve büyük askerî zaferlerle taçlanması — bazıların sandığı gibi— sırf kılıca dayanan bir başarı- olarak değerlendirilemez. Kesin olarak bilmek gerekir ki, hiçbir devlet, “kaba kuvvete” dayanarak 600 yıl ayakta duramaz.

Düşünün, bu uzun ömrü içinde, tam 300 yıl, “dünyanın 1 numaralı devleti” olarak yaşamasını bilen ve “72 düvelin” tertip ve saldırısına uğrayarak yıkılmak istendiği sırada dahi “dünyanın 6 büyük devleti” arasında yer alabilen cemiyetimiz, acaba bünyesinde nasıl bir hayat iksiri taşıyordu? Gerçekten de “Devlet-i Âliye”, sadece yüzyılların büyük kasırgalarına ve tufanlarına direnmekle kalmamış, bütün hayatı boyunca “büyük devlet” olmasını bilmişti. Bunun sırrı ne?.. Hemen belirtelim ki, Sevgili Peygamberimiz’in ve aziz Ashab-ı Kiram’ın “sünnetine” uyarak tamamı ile “halktan biri” gibi yaşayan “Osmanlı Beyleri”, devletin duraklama dönemine kadar bu hususiyetlerini korudular. İlk Osmanlı “payitahtları” olan Bursa ve Edirne şehirlerinde, bir “Osmanlı Sarayı” yoktur. Osmanlar, Orhanlar, Muradlar, Yıldırımınlar ve Çelebi Mehmedler... hep taş ve topraktan yapılmış mütevazı evlerde otururlardı. Hattâ, İstanbul’un fethinden sonra da durum, uzun müddet böyle devam etti. Bugün, müze haline getirilen “Topkapı Sarayı” bile, gerçekte “saray” olmanın ötesinde, o zamanın “hükümet binası”, “sadrazam ve vüzeranın toplantı mahalli” idi. Yani, devlet işlerinin yürütüldüğü bir merkez...

Bize, “saray kurma” özentisi de Batı’dan bulaşmıştır ve bu “hastalık” Tanzimat’la birlikte iyice kronikleşmiştir. Dikkat ediniz, bütün “saraylarımız” ve “kasırlarımız” hep gerileme dönemlerinin

meyveleridir. Bunlar, gerçekte, süslü zarflar içindeki acıklı mesajlardır. Bir bakıma, bunlar, yavaş yavaş da olsa, “halktan kopuşun” ve “millele yabancılaşmanın” işaretleridir.

Hızlı gelişme dönemlerinde, Osmanlılarda, sanılanın aksine, açıkça ortaya konmasa bile, “filli bir millî şuur” iradesi vardı. Şöyle ki, Osmanlılar, milâdî 15. asra kadar, ısrarla, devlet idaresinin “mühim noktalarına” daima, soyunu ve sopunu iyi bildikleri kim-seleri getirirlerdi. Yani, “Hakanların Osmanoğulları’ndan” ve “Sadrazamların Çandarogulları’ndan” seçilmesi tesadüf değildi. Bu konuyu, bir “tarih tezi” olarak alıp incelemek genç Türk tarihçilerine düşer. Galiba, bize ıstırap veren birçok problemin ve yaranın kökleri bu noktada düğümlü...

Öte yandan, Osmanlılar’da, samimi ve bid’atsiz bir “İslamî hayat” ve sarsılmaz bir “töre” vardı; içtimaî, iktisadî, harsî ve siyasî hayatı, bir bütün halinde —çobanından hakanına kadar, herkesi— kavramış bulunmaktaydı. “Kanun”, yalnız dıştan zorlayan bir baskı unsuru değil, vicdanları aydınlatan bir ruh ve şuur durumunda, ferdî ve içtimaî hayata yansıyor. Adalet mekanizması çok başarılı ve hızlı bir tarzda işliyordu. Güçlü bir kültür ve medeniyetin yanında, bunların özüne aykırı düşmeyen bir “iktisadî nizam” kurulabilmişti.

“İlim adamları” (Ulema), cemiyette itibarlı bir sınıf teşkil ediyordu. Hiçbir sınıf ve zümreye imtiyaz tanımayan kültür ve medeniyetimiz, “ilim adamlarına” istisnai muamele ediyor ve yüceltiyordu. Devlet büyükleri, onların atlarının ayaklarından sıçrayan çamurla kirlenen kaftanlarını, aziz bir hatıra bilirlerdi. En sert ve öfkeli liderler bile onların önlerinde diz çöker, edeple otururlardı.

Evet, Osmanlı, bütün bu ve benzer sebeplerden ötürü ‘Büyük’ idi.

TARİHÎ MİRASIMIZI TANIMAK ZORUNDAYIZ

Bizler, tarihi, onu tekrarlamak için değil, millî ve beşerî tecrübelerden istifade etmek için öğreniriz. Bütün dünyada, tarih öğretimine önem verilmesi bundandır.

Böyle olunca, herkes gibi, Türk insanı da —her konuda— kendi tarihî macerasını, hakkı ile öğrenmek zorundadır. Bu arada, elbette, milletimizi çok yakından ilgilendirdiği için Selçuklu ve Osmanlı

tecrübesine, bilhassa ağırlık verilmelidir. Çünkü, bunlar, yalnız, tarihimizin şanla ve şerefle dolu sayfalarına, 1000 yıllık yeni zaferler eklemekle kalmamakta; günümüz kültür ve medeniyetine, içtimaî, iktisadî ve siyasî hayatına da ışık tutabilmektedir.

O halde, yetkililerden, tarihimizin, bu iki dönemi hakkında, objektif ve akademik araştırmalar beklemek hakkımızdır. Milletimizin, aşağı-yukarı 10 asırlık içtimaî, harsî, iktisadî ve siyasî başarı ve başarısızlıkları, ilmî çalışmalarla tarihî köklerinden koparılmadan ve saptırılmadan ortaya konmalıdır.

Kolayca anlaşılacağı üzere, biz, sadece, mücerret bir tarih araştırması ile yetinilmesini istemiyoruz. Bizim, asıl istediğimiz, tarihimizin içinden fışkırp çıkacak bir “Türk-İslâm İktisadî Sosyolojisi” ve “Türk-İslâm Siyaset Sosyolojisi” zeminini oluşturmak ve bunların doğuşunu hazırlamaktır. Üzülerek belirtelim ki, bugün, Türk aydınları, 1000 yıllık tarihî maceramızı hakkı ile bilemediği gibi, kendi kültür ve medeniyetinin “iktisadî ve siyasî sosyolojisi”nden de haberdar değildir.

Batılı ilim ve fikir adamları, bilhassa kendi kültür ve medeniyet tarihlerini inceleyerek, kendi iktisadî ve siyasî maceralarını objektif ve ilmî metodlarla kurcalayarak insanlık alemine, her gün yeni mesajlar sunarken, bizim, kendimizden habersiz, onları hayran hayran seyretmemiz uygun olmaz. Bizde de bu tip çalışmalar, artık ciddi ve samimi bir biçimde başlamalıdır. Öyle sanıyorum ki, insanlığın bizim tecrübelerimize de ihtiyacı vardır. Yabancı ilim ve fikir adamlarının bizim tarihî arşivlerimize gösterdiği büyük ilgi, böyle bir ihtiyacın mevcut olduğunu ispatlamaktadır. Kaldı ki, herkesten önce, bizim, kendi tecrübelerimize ihtiyacımız vardır.

Öyle ümit ediyorum ki, bütün tarihi boyunca güçlü devletler kuran, zamana dayanıklı kültür ve medeniyet eserleri veren, asırlarca İslâm’ın bayraktarlığını yapan milletimizin beşeriyete vereceği çok şeyi vardır. Görünen odur ki, İslâmiyet’i “bid’atsız” bir biçimde ve “sünnet-i seniyye”ye uyarak içtimaî ve iktisadî hayatına uygulayan ve sistemleştiren Türk Milleti’nin tecrübeleri, yerli ve yabancı iktisatçılara, siyaset sosyologlarına ve hukuk âlimlerine ışık tutacak zengin ve güçlü bir aydınlık kaynağıdır.

O halde, Müslüman-Türk aydınlarına düşen ilk iş şudur: Hiçbir endişe ve kaygıya kapılmadan, en az 1000 yıl Iık Türk-İslâm kültür ve medeniyet değerlerine, eserlerine, teşkilâtına, ilmî ve akademik metodlarla yaklaşmak, incelemek, yorumlamak ve dünyaya yepyeni

mesajlar halinde sunmak; Türk Milleti'nin ve İslâm dininin ortaya koyduğu gerçekleri, ilim konusu yapmak...

Bugün, Batılı ilim ve fikir adamlarının dahi inceleme lüzumunu duydukları İslâm'ı görmezlikten gelmek artık mümkün değildir. Her konuda, insanlık âlemine yepyeni ve farklı mesajlar sunan İslâm'a sırt çevirmek kopkoyu bir taassuptan ve körlükten öte bir mânâ ifade etmez.

İKTİSAT ÂMİLİ VE MÜSLÜMAN AYDINLAR

Bu sütunda çıkan yazılarımı takip eden birçok okuyucum, “mümkünse, biraz da iktisadî konulara eğilmemi” ve bilhassa “İslâm'ın, iktisatla ilgili emirleri hakkında” makaleler yazmamı istiyor.

Gerçekten de son iki asırdan beri, bütün dünyada, “iktisat” (ekonomi) ile ilgili konular, ön plana fırlamış, içtimaî ve siyasî hayatı biçimlendiren en önemli âmillerden biri haline gelmiştir. Şimdi, her yerde “iktisat” (ekonomi) konuşulmaktadır.

Durum, Türk ve İslâm Dünyası'nda da aynıdır. Bizim hükümetlerimizin, partilerimizin, parlamentolarımızın, basın ve yayın organlarımızın, iş ve meslek çevrelerimizin, üniversite ve akademilerimizin, hatta sokaktaki insanımızın gündeminde “ilk madde” artık iktisattır.

Mesele bu kadar önem kazanınca, siyasî ve ideolojik boğuşmalar da bu zemine kaymış, bütün dünyada olduğu gibi, bizde de farklı “iktisadî sistemler”, farklı “rejimler” ve “tarih yorumları” tartışılmaya başlanmış ve hattâ önemli ölçüde “kamplaşmalara” vesile olmuştur.

Bütün bunlar olurken, bizi üzen nokta şudur: İktisadî konularda ortaya konan fikirler ve çözümler, tamamı ile yabancı kaynaklara dayanmakta, bizim tarihî tecrübemiz ve birikimimiz âdeta ihmal edilmektedir.

İktisat konusunda eserleri, yayınları ve çalışmaları bulunan birçok “yerli” aydınımızla tanıştım. Onların, genellikle, Avrupa kaynaklarına bağlı olarak düşünüp yazdıklarını gördüm. İçlerinde pek azı, Türk ve İslâm tarihini, bu açıdan incelemeye çalışmış. Hemen hemen hepsi bir “İslâm İktisat Sistemi”nden habersiz durumda... Bazıları, böyle orijinal bir sistemin sözünü etmekten bile korkuyor.

Bugün, birçok Batılı ilim ve fikir adamının “üçüncü yol” olarak inceleyip gün yüzüne çıkarmaya çalıştığı “İslâm İktisat Sistemi” karşısında, bizim “yerli aydınlarımızın”, çeşitli komplekslere kapılarak ilmî araştırmalar yapmaktan çekinmesi gerçekten anlaşılır şey değil. Kaldı ki, Türk ve İslâm Dünyası’nın iktisadî ve içtimaî problemlerini, tamamı ile “yabancı kaynaklara” dayanarak anlamak ve çözmek mümkün değildir.

Herkes bilir ki, “iktisat” bir “ilim” olmakla birlikte, matematik, fizik, kimya gibi “kanuncu ilimler” arasında yer almamış, yapısı itibarı ile “tavsifi” (descriptive) ilimlerden sayılmıştır. Çünkü, bu ilim, “objektivizme” ve “determinizme” bağlı olarak çalıştığı halde, “üniversal” olmaktan çok millî içtimaî yapılara göre özellikler kazanır. Bu sebepten, daha çok “sosyal ilimlerle akraba”dır. Yani, “iktisadın kanunları ve prensipleri” matematiğin, fiziğin ve kimyanın kanun ve prensipleri gibi, katı ve kesin olmayıp “millî ekonomilerin doğuşuna” zemin hazırlayacak niteliktedir. Bu konuda, kesin olarak bilinmelidir ki, “millî ekonomilere” yön veren “âlemşümül” prensiplerin yanında, özel millî şartların ve tarihten gelen birçok birikimin rolü asla küçümsenemez. Bu sebepten olacak, şu ülkede başarılı ve verimli olan bir “iktisadî siyaset”, şartları farklı olan başka bir cemiyette çok tehlikeli gelişmelere kaynak olabilir.

Böyle olunca, İslâm Dünyası’nda yetişen “iktisat adamları”, ister istemez, “Genel İktisat İlmi” yanında, mutlaka, kendi tarihî, coğrafi ve millî tecrübelerine ağırlık vermek zorundadırlar. Müslüman aydınlar, bir bakıma, “İslâm İktisat Sistemi”ni ilmî ve objektif bir araştırma ile ortaya koymakla da mükelleftirler. Şu anda, kapitalist ve komünist sistemler arasındaki “yelpazede” yalpalayan insanlık âlemine, “yeni mesajlar” vermek onlara düşer.

İKTİSAT VE İNSAN

Materyalizm, ister “kapitalizm”, ister “komünizm” maskesini takımsın, insana, daima “üreme katkısı” oranında değer biçer. Onlara göre, insan, büyük güçlere sahip mükemmel bir makinedir. Bu makinenin bakımı, korunması ve verimli kılınması “toplumların yararına”dır. Bütün mesele, onun “homo-faber” (alet yapan)’ve “homo-economique” (iktisatçı) karakterini koruyup geliştirmede... Yani, insan, iktisadî faaliyetlerin en değerli vasıtası ve unsurudur.

Oysa, yüce İslâm’a göre, iktisat, tamamen beşerî bir faaliyettir ve insanın mutluluğu içindir. İktisadî faaliyetlerin temelinde insan bulunmakla birlikte, bu faaliyetlerin esas maksadı, insanın madde-ten ve manen doyurulması, yüceltilmesi ve mutlu kılınmasıdır. Yani İslâm, insanı iktisadî faaliyetlerin “vasıtası olmak”tan çok “bu faaliyetlerin gayesi” biçiminde değerlendirir. İslâm, İnsanı, “ekonomik bir hayvan” olarak değil, Yüce Allah’ın “İki cihan saadetine” ulaşmak için yarattığı bir, “ilahî emanet” olarak değerlendirebilir.

Kaldı ki, ekonomiyi kurmak da, alet yapmak da “düşünen, bilen ve inanan” insanın işidir. İslâm İktisat Sistemi’nde, insanın şeref ve haysiyeti, “iktisadî kriterlere” bağlanamaz. Çünkü, insan, bizzat “İnsan olarak yaratılmak” ile şereflenmiştir. İktisat, insanın bu şerefini korumaya ve yüceltmeye vasıta ve vesile olmalıdır; insanın sürünmesine, alçalmasına ve sefaletle düşmesine imkân ve fırsat vermemelidir.

Yüce dînimize göre, tabiat ve kâinat, “insanın tasarrufuna” bırakılmıştır; çünkü, insan “Yüce Allah’ın yeryüzündeki kutlu vekili”dir. İnsan, bu tabiatın ve dünyanın efendisi olmak, her türlü tahakkümden uzak olarak “Yalnız Allah’a kulluk etmek” ile mükelleftir. Böyle olunca, iktisadî faaliyetler, o şekilde yürütülmelidir ki, insan, insana “kul” olmasın ve asla “tahakküm” edemesin.

Sosyologlara göre, “ekonomi” terimi, bilhassa “insan grupları” için kullanılmaktadır. “Ekonomi ilmi”, insan ferdinin tek başına, tabiat ile olan ilişkilerini incelemeyi. Ekonomik hayatın var olması için, insan fertlerinin, hem “tabiatla”, hem de “birbirleriyle ilişki” içinde bulunması gerekir.

Kesin olarak bilmek gerekir ki, “ekonomi”, insan grupları için sözkonusudur. Arı ve karınca gibi “hayvan grupları”nın, gerek tabiatla ve gerekse bu sebepten, kendi aralarında yaşamakta oldukları ilişkiler “ekonomi” terimi ile ifade olunamaz. İktisadî faaliyetleri, inceleyen bazı sosyologlara göre, “ekonomik faaliyetler”, insanın bir “grup faaliyeti” olarak, bir yönü ile “sosyal”, diğer bir yönü ile bir “kültürel faaliyetler” manzumesidir. Yani, iktisadî faaliyetler, hem “sosyal ve kültürel değerlerle çevrilidir” ve hem de “onlar tarafından kontrol edilmektedir”. Böylece anlaşılmaktadır ki, insanların, gerek tabiatla, gerek kendi aralarında kurdukları ilişkiler, dîn, ahlâk, hukuk ve estetik gibi sosyal ve kültürel değerlerle “kontrol” edilmeli ve “çevrilmeli”dir ki, ekonomi adını alabilsin.

Bildiğiniz gibi, arı kovanında ve karınca kolonilerinde bir nevi üretim, tüketim, iş bölümü ve benzeri faaliyetlere rastlamak mümkündür, fakat, bu vakıyı, hiç kimse, “ekonomi” olarak adlandıramamaktadır. Çünkü, bu faaliyetler, sosyal ve kültürel değerlerden ve bu değerlerin kontrolünden mahrumdur. Gerçekten de sırf ucalara, içgüdülere ve fizyolojik tezahürlere dayanan bir hayatı, “ekonomik” olarak vasıflandırmak mümkün değildir.

Böyle olunca, insanoğlunun kurduğu ve yürüttüğü “iktisadî hayatı”, her türlü sosyal ve kültürel değerden ve manevî kontrol imkânından mahrum bırakıp kaba bir çıkar ve hırs zeminine sürükleyen “materyalist sistemler”, insanı, sefaletle düşürmekten ve adaletsizliklere kaynak olmaktan öte bir işe yaramazlar.

Darwinizm, yahut “evrim teorisi”, biyolojik bir görüş şekli olarak kalsa ve okutulsa idi, üzerinde bu kadar durulmaya değmezdi. Fakat, hayret ve dehşetle görüyoruz ki, bazı çevreler, bilhassa materyalist ve ateist kimseler için “Darwinizm”, âdeta yepyeni bir “dîn” veya “mezhep”tir.

Bu gibileri, pek çok yetkili çevrenin haklı ve ilmî itirazlarına ve tenkitlerine rağmen, ısrarla ve büyük bir taassupla şöyle demektedirler: “Hayat ve canlı varlıklar, tesadüfen meydana gelmiştir. Önce inorganik maddelerden organik maddeler doğmuş, sonra, bu organik varlıklar, biyolojik varlıklara dönüşmüştür. Herhalde, bütün canlıların yapı taşı olan hücre, milyonlarca yıl önce, denizlerde tesadüfen meydana gelmiş, bundan da zamanla küçük deniz bitkileri ve hayvanları, sonra karadaki bitki ve hayvanları, en sonra da çeşitli dönüşümlerden geçerek insan yeryüzünde gözükmeğe başlamıştır”.

Görüldüğü gibi, bu, ispatı mümkün olmayan bir zandan ibarettir. Teori, “veraset kanunlarına” aykırı düştüğü gibi, determinizmden ziyade finalizme dayanmakta, yani, “hayat olayı”nın, tek hücreden başlamakla birlikte, âdeta “insanı aramak” gibi bir maksada yöneldiğini savunmaktadır. Bu tutuş, ilme aykırıdır. Zaten, kelime olarak “evrim” (tekâmül), ilkel olanla yetinmeyip mükemmel olanı aramak mânâsına gelir. İnorganik ve organik maddede böyle bir temayül varsa, artık “ilmî” değil, “metafizik” bir olayla karşı karşıya gelmiş oluyoruz. Eğer “evrim”, maddeden insana doğru bir olgunlaşma ve mükemmelleşme hareketi ise, cansız ve canlı varlıklar, “insanı arıyor ve özlüyor” olmalı...

TARİH FELSEFELERİ VE İSLÂM

“İnsan” ve “tabiat” ilişkilerini incelerken ve yorumlarken, fikir adamları, farklı düşünce sistemleri geliştirdiler. Böylece meşhur “tarihî idealizm” ve “tarihî materyalizm” ekolleri doğdu. Avrupa’da, 18. ve 19. asır fikir ve devlet adamlarını yıllarca meşgul eden bu “tarih yorumları”, bugün, hayli eskimiş olmakla birlikte, tamamı ile gündemden çekilip gitmişlerdir. .

Bilindiği gibi, “tarihî idealizmin” kurucusu F. Hegel’e göre, “Tarihin mantığında, kavimlerde tecessüm ederek, göze görünmeden, insan mukadderatının kumaşını dokuyan şey ideallerdir... Siperlerin ve bataryaların arkasında, onların temsil ettikleri, bir-biriyle savaşan fikirler vardır”. Yani, cemiyet hayatında müşahade ettiğimiz bütün maddî kıpırdanışları, insan zekâsı biçimlendirir.

Bu görüşün tamamen aksini savunan “tarihî materyalizmin” kurucusu K. Marx’a göre de “İnsanların şuuru, geçim tarzını belirtmez, tersine geçim tarzı onların şuurlarını belirler”. Yani, ona göre, fikirleri ve şuuru şekillendiren temel değer, maddî üretim ilişkileridir.

Meseleyi, bu iki tarzda ortaya koyunca, birbirleri ile uzlaşmaz “zıtların doğması” mukadderdir. Bilindiği gibi, “idealizm” ve “materyalizm”, bütün felsefe tarihi boyunca, bir diğeri ile boğuşarak gelen iki ekoldür. Belli bir periyot içinde olmasa bile, zaman zaman birbirine “tepkî” olarak fikir dünyasında boy gösterirler. Enteresan bir tespit olarak belirtelim ki, bu “iki düşman ve zıt ekol”, bütün gayretlerine rağmen, birbirlerini yok edememektedirler.

Felsefe tarihi göstermektedir ki, “idealizm” ve “materyalizm” bir diğeri zıt ve düşman “iki akım” olarak daima mevcut olmuşlardır. Durum, günümüzde de aynıdır. Ancak, yüce dînimiz İslamiyet’tir ki, tevhid sırrı içinde, onlardan çok farklı, bir alternatif getirmiştir. Bu, kültür ve medeniyetimizin temeline, “fikirleri” veya “maddî kıpırdanışları” koyan “idealist” ve “materyalist” ekollerden farklı olarak, “insanı” oturtmaktır.

Evet, o insan ki, “bedeni” ve “ruhu” ile muhteşem bir hayat tezahürüdür. Kelimenin tam mânâsı ile bir “beden ve ruh sentezinden” ibarettir. O, hem muhteşem bir “madde ahengi üzerine kurulu bir beden”, hem de “yüksek fikirler ve heyecanlar üreten bir ruh” taşımaktadır. “Madde” ve “ruh” onun varlığında, tam bir “tevhid

şuuru” içinde bütünleşmiştir. Yüce dînimiz, maddeyi, hayatı ve ruhu, varlık âlemine yerleştirilmiş, birer “âyet”, birer “işaret” ve birer “ilahî mesaj” biçiminde idrak etmemizi ister. Böyle düşününce, görülecektir ki, bütün bu varlık tezahürleri, Allah’ın mutlak varlığını haber veren verilerden ibarettir.

Yüce dînimiz İslâmiyet, “mutlak” ve “tek” gerçek varlık olarak Allah’ı görmekte, maddeyi, ruhu ve bunların bir sentezinden ibaret olan hayatı, belgeleri ve mesajları biçiminde değerlendirmektedir. Öte yandan, yüce İslâm’a göre, bu âyetleri, belgeleri ve mesajları okuyarak, idrak ederek ve çözerek “tevhide ulaşma” görevi ve sorumluluğu da Âdemoğullarına yüklenmiştir...

Durum bu olunca, “İslâm iktisatçıları”, bütün ekonomik faaliyetleri plânlarlarken ve yorumlarken, “tarihî idealistlerden” ve “tarihî materyalistlerden” farklı olarak, meselenin temeline “insanı” oturtular. Yine onlar, asla unutmadılar ki, ekonomik faaliyetlerin hedefi, insanı, “mutlu kılmak”tır ve ekonomi bir “beşeri” faaliyetler bütünüdür.

REGAİP KANDİLİ VE HATIRLATTIKLARI

Sosyal psikologlar, cemiyeti teşkil eden fertlerin, kendi hür iradeleri ile katıldıkları “ortak faaliyetleri” arttıkça, “grup dayanışmasının” güçlendiğini görmüşlerdir.

Bu sebepten olacak, hemen hemen her cemiyette, bir “ortak merasimler takvimi” vardır. Güçlü cemiyetler, bu “merasimlere” ve “takvime” çok önem verir; bunları, mümkün mertebe, fertler ve kitleler için, cazip hale getirmeye çalışırlar. Bu arada görülür ki, bu tutuş, cemiyetin biraz daha güçlenmesine ve kitlelerin biraz daha kaynaşmasına vesile olmuştur.

Hristiyan Dünyası’nı düşünün, onlar, “Noel Haftasına” ve “Yılbaşı merasimlerine” ne kadar önem verirler? Bu bir hafta için, aylarca süren propaganda, reklam ve hazırlıklarla kitleleri “ortak heyecanlara” ve “ortak faaliyetlere” teşvik ve tahrik ederler. Radyolarıyla, televizyonlarıyla, basın-yayın organlarıyla, okullarıyla, kiliseleriyle, çarşı ve pazarlarıyla bütün Hristiyan Dünyası, âdeta seferberlik ilân eder.

Bütün bunların yanında, onların, çok önem verdikleri “yortuları” ve ibadete tahsis ettikleri “Pazar günleri” var. Hristiyanlar, bu gün ve gecelere çok önem verirler. Resmî ve özel kuruluşlar da bu

tavır tutar ve desteklerler. Hiç kimse, bunlara dil uzatmak cesareti-ni gösteremez.

Durum, Yahudiler için de aynıdır. Onların, Hristiyanlardan farklı olarak, kendilerine mahsus “dînî” günleri, geceleri” ve “Yılbaşıları” var. İbadet ve tatil günleri de “cumartesi”dir. Onlar; buna “Yevmi Sebt” derler. Yahudiler, her türlü dînî gün ve tatilleri-ni çok önemli bulur; asla taviz vermezler. Meselâ, şu anda, İsrail’de “cumartesi günleri” ateş yanmadığı için, yabancı turistler bile “sıcak bir çorba içemezler” ve “İsrail sınırları içinde sigara yakamazlar”...

Durumu, bizzat yerinde müşahede eden birkaç ilim adamı-mızdan öğrendim.

Bütün bunları, niçin anlatıyorum? Elbette anlıyorsunuz! Ülkem-izde, yanlış tutuşların ve politikaların bir sonucu olarak, kitleler; kendi “öz değerleri” karşısında giderek hissiz duruma düşmekte-dirler. Birçokları, artık “kandillerin”, “üç ayların”, “cuma gün ve gecelerinin” farkında değil... Oysa, bu ne korkunç bir kayıp ve ne büyük bir tahribattır.

Meselâ, bugün, 18 Şubat 1988 tarihinin, aynı zamanda, Hicrî-Kamerî Takvim’e göre, 1408 yılının Cemaziyü'lâhir ayının “son günü” olduğunu, bu gecenin “Regaip Kandili” olduğunu ve yarın-dan itibaren “Mukaddes Üç ayların” başlayacağını, acaba 53 milyon-luk Türkiye’de, gerçekten kaç kişi, birkaç gün öncesinden biliyordu. Galiba, birçoğumuz, ‘ minarelerdeki ışıkları” görünce uyanıyoruz. Bu ilgisizliğin ve kendimize bu sahipsizliğin, gerçekte ne mânâyâ geldiğini bilseydik, başımızı yerden kaldıramazdık.

Oysa, “Regaip kandili”, Yüce Peygamberimiz’in pek rağbet ettik-leri bir gece idi; onun için bu ismi almıştır. Bu kandil, “Üç ayların” başlangıcı olan Recep Ayı’nın “ilk cuma gecesi”dir. Bundan sonra “kandiller” söküp edecek, Recep Ayı’nın 27. gecesinde “Mi’rac Kandilini”, Şaban Ayı’nın 15. gecesinde “Berat, Kandilini” ve Ramazan Ayı’nın 27. gecesinde de “Leyle-i Kadri” idrak edeceğiz. Bütün bu mukaddes gün ve gecelerde, müminler “tebrikleşmeli”, “aile fertleri” kaynaşarak “ortak dua ve niyazlar” ile birbirlerine “iki cihan saadeti” dilemeli, evlerde ve sokaklarda dostluk ve kardeşliği ifade eden bir hava dolaşmalı, sevimli ve güler yüzlü bir topluluk oluşturmalıdır. Bu gün ve gecelerde Kur’ân-ı Kerîm okumalı, Sevgili Peygamberimiz ve Aziz Sahabi kadrosu selâm, minnet ve şükran ile anılmalı; İslâm’a hizmet eden büyüklerin ve kahramanların menkı-beleri anlatılmalı, genç nesillerin bunlardan istifadesi sağlanmalıdır.

İNSAN VE TABİAT

Âdemoğulları da dâhil olmak üzere, her türlü canlı varlık, aşağı-yukarı, aynı fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçlar içinde bulunur. Bu ihtiyaçlar, farklı türlere, cinslere, familyalara ve yapılara göre değişmekle birlikte, yine de “ortaktır” denebilir.

Bu ortaklık, canlıların, yaşamak için tabiata yönelmeleri, muhtaç oldukları unsurları orada aramaları, böylece kendilerini ve soylarını devam ettirecek imkân ve enerji toplamak için mücadele vermeleri tarzında özetlenebilir.

Ancak, bu noktada, hemen belirtmemiz gerekir ki, “insanın tabiatla ilişkisi” bu kadar basit ve tek yönlü değildir. İnsanın tabiatla ilişkisi, sadece bir “maddî element alışı ve verışı” biçiminde daraltılamaz. Görünen odur ki, insan, tabiata, yalnız “midesi” ile değil, “kafası” ve “kalbi” ile de yaklaşır.

Kültür ve medeniyetimizin kuruluşunda, “kafamızın” ve “kalbimizin” rolü, “midemizden” az olmasa gerek... Kaldı ki, kültür ve medeniyetimizden “kafamızın” ve “kalbimizin” rolünü çıkarın, geriye bir şey kalır mı, bilmem? Hattâ, riyazi bir kesinlikle denebilir ki, insanın, tabiatla ilişkisi, sadece fizik ve fizyolojik olmaktan öte bir mânâ taşımasaydı, “ekonomik hayat” bile var olamazdı. Daha önceki yazılarımızda da belirttiğimiz üzere, “karınca kolonilerinde” ve “arı kovanında” cereyan eden faaliyetleri “ekonomik” olarak değerlendiremiyorduk. “Ekonomik faaliyetler” yalnız insana mahsustur. Eğer, insanların tabiatla ilişkileri, arı kovanındaki ve karınca kolonisindeki mertebede olsa idi, bizim hayatımızda da “ekonomiden” söz edilemezdi. Çünkü, “ekonomi”, bir içtimaî vakia olup bütün beşerî değerlerden etkilenir. O, bizim içtimaî, manevî ve siyasî hayatımızdan, fikirlerimizden, inançlarımızdan ve heyecanlarımızdan tecrit edilemez.

Sosyal ve kültürel değerler, insanlar arasındaki “etkileşim” ile biçimlendiğine göre, insan “duygu” ve “düşüncesi”, aynı zamanda, “ekonomik hayatı” şekillendiren birer âmil durumundadır. Yani, insanoğlu, üstün bir “zihnî potansiyele” ve “zengin bir duygu hayatına” sahip olmasa idi, “ekonomiyi” de kuramazdı.

Bunun yanında, görünen odur ki, ister ferdî, ister içtimaî planda düşünölsün, insanlar, tabiatla ve diğer insanlarla ilişkilerinde “başıboş” değiller. İnsanoğlu, hem şuurun, hem de sosyal ve

kültürel değerlerin devamlı bir kontrolü altında hareket eder. Onun normal yapısı budur. Gerçi, bazı insanlar, bu normal çizgiden uzaklaşarak tamamı ile “başiboş” bir iktisat ortamında cirit atmak isterlerse de bu durum insana fayda sağlamaz. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur: “İnsan, kendisini, başiboş **bırakılacak** mı **sanır?**”. (Kıyamet/36).

Böyle olunca, ekonomi, içten ve dıştan bir murakabe ile birlikte ve içtimaî değerlerle çevrili olarak, duyan, düşünen, inanan ve yücelmek isteyen insanın, tabiatla ilişkilerinden doğan bir insan-insan ilişkisi olarak tarif edilmelidir. Yani, içtimaî hayatta, üretim, tüketim, işbölümü, dağıtım ve değişim gibi iktisadî faaliyetler, başiboş olmayıp sürekli olarak dîn, ahlâk, hukuk ve estetik gibi değerlerin kontrolü altında cereyan ederler. Aksi halde, manevî ve moral değerlerin kontrol etmediği veya edemediği “iktisadî faaliyetler” insanı, fert ve cemiyet olarak ezer, alçaltır

ve istismar ettirir. İleride, genişçe ele alacağımız üzere, maalesef “kapitalist” ve “komünist” sistemler, böyle bir murakabeye yanaşmadıkları için, insanlığa kan ve gözyaşından başkasını verememişlerdir. Her gün, biraz daha açık olarak görüyoruz ki, beşeriyet, gerçekten de İslâm’a muhtaçtır.

İNSANIN MÜDAHALECİ KARAKTERİ VE EKONOMİ

Şu soru, hâlâ gündemdedir: “Ekonomik hayata müdahale etmek mümkün ve doğru mudur?”.

Bu soru karşısında, birbirine zıt birer sistem olmalarına rağmen, “liberal” ve “Marksist” görüşleri savunan çevreler, hemen “olumsuz bir tavır” alırlar. Gerçekten de liberaller ve kapitalistler, manevî ve moral değerlerin, ekonomik hayatı, murakabe etmesine karşı oldukları gibi, Marksist-sosyalist düşüncede olanlar ise manevî ve moral değerlerin üretim ilişkilerini kontrol etmek şöyle dursun, aksine, bunların “üretim ilişkilerinden biçim aldığı” iddia ederler. Yani, bir bakıma, her iki sistem de ekonomik hayatın, dîn, ahlâk, hukuk ve estetik değerlerimizden bağımsız olarak işlediğini veya işlemesi gerektiğini savunurlar.’

Hemen belirtelim ki, “düşman kardeşlerin” barıştığı bu önemli noktada, İslâm’ın tavrı, tamamı ile farklıdır. İslâm, onlardan çok farklı olarak “ekonomik hayatın” ve “ekonomik faaliyetlerin” başiboş bırakılamayacağını, mutlaka, dînî, ahlâkî, hukukî ve bedî

bir çerçeve içinde kontrol edilmesi gerektiğini emreder. Nasıl ki, tabiat kanunlarına uyularak, bizzat tabiat kontrol altına alınabiliyorsa, tıpkı bunun gibi, “ekonomi kanunlarını” bilerek, “ekonomik hayat” da murakabe edilebilir. Kapitalist ve Marksist çevreler, ne derse desin, pratik hayatta müşahade ettiğimiz üzere, “ekonomik faaliyetler” kontrol edilebilir, planlanabilir ve yönlendirilebilir birer içtimaî olaydır. Bu vakıa, kapitalist ve Marksist teorilerin pratik hayat tarafından yalanlandığını göstermez mi? İster misiniz, bu çelişkiyi çınlıçplak görmek için, “liberal” ve “Marksist” görüşlerin konumuzla ilgili açıklamalarını özetleyelim.

Liberalizmin kurucusu Adam Smith, “Milletlerin Zenginliği” adlı kitabında, ekonominin kendine has kanunları bulunduğunu, ekonomik hayatın bunlar tarafından kontrol edildiğini; ekonomik hayata “teşriî kanunlar” ile yahut içtimaî tedbirler ile müdahale etmemek gerektiğini; esasen bu tip müdahalelerin sonuçsuz kalacağını belirtir. Onun, meşhur, “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” formülü, işte bu anlayışın en kısa ifadesidir. Ona göre, ekonomik hayat, sosyal ve kültürel değerlerden bağımsız olarak, kendi kanunları içinde gelişmektedir. Böyle düşünülecek olursa, bir tarafta dîn, ahlâk, hukuk ve estetik gibi değerlerimiz, ekonomik hayatın dışında duracak ve ona müdahale etmeksizin mevcut olacak; öte yandan ekonomik hayat, “arz ve talep kanunlarının” insafına terk edilecek, acımasız bir rekabet, sömürücü bir faiz, zalimane bir ihtikâr ve adaletsiz bir pazarlık, cemiyeti kasıp kavuracak, güçlünün zayıfı ezdiği bir dünya kurulacak...

Komünist ekonominin teorisyeni K. Marx ise, “Ekonominin Kritiği” adlı kitabında, ekonomiyi, sosyal ve kültürel hayatın tek ve bağımsız faktörü olarak değerlendirir. Ona göre, “sosyal şuurun belirli şekillerini karşılayan kanunî ve politik üst-yapılar, hep bu gerçek temel” durumunda bulunan üretim ilişkileri üzerine kuruludur.

Bir cemiyette, yer alabilecek üretim kuvvetleri gelişmedikçe, sosyal düzenin, hiçbir suretle bozulması mümkün değildir. Dîn, ahlâk, hukuk, estetik ve politika, tek yönlü olarak, ekonomiden ve üretim ilişkilerinden biçim alırlar; bunların karşılıklı etkileşimi dahi söz konusu değildir. Çünkü, manevî ve moral “üst-yapılar” sadece, “maddî üretim ilişkilerinden” etkilenerek biçimlenirler. Marx’a kalırsa, ekonomik hayatı düzenlemede, dînin, ahlâkın, hukukun, estetiğin, eğitimin ve politikanın rolü olamaz. Yine ona göre, “bozuk sosyal ve ekonomik düzenden kurtuluşun” yegâne yolu,

maddî üretim kuvvetlerinin, zaman içinde gelişmesine ve sosyal düzeni zorlamasına bağlıdır.

Ne gariptir ki, Lenin bile, bu gelişmeleri ve gelişmeleri beklemeden “Marksist fikirlerini” uygulamak için harekete geçerken, adeta bir “materyalist-idealist” aksiyon adamı rolüne girmek zorunda kalmıştır.

İKTİSADÎ FAALİYETLERİN GAYESİ

İslâm Ekonomi Sistemi’nin günümüze sunduğu mesajları anlamak için, herkesin, kendi kendine şu soruları sorması ve cevaplandırması gerekir: “Ekonomi, liberallerin sandığı gibi, ‘başıboş’ bırakılması gereken veya Marksistlerin iddia ettiği gibi, politikalara ve moral değerlere yön veren bir ‘gaye faaliyet’ midir? Yoksa, insanın refahını, mutluluğunu ve yücelmesini hedef alan bir faaliyetler bütünü müdür?”.

İşte, bütün sır burada. Yani, insanı, bir yönü ile “iktisadî faaliyetlerin” kurucusu, bir yönü ile “gayesi” olarak değerlendirmede...

Günümüzde, “genel ekonomi”den farklı yepyeni bir ilim doğmuş bulunmaktadır. Şimdi, bu ilme “Sosyal Politika” diyorlar. “Genel Ekonomi”, ekonomik faaliyetleri inceleyip “kanun” ve “prensiplere” bağlamak isterken, “Sosyal Politika”, bu faaliyetleri, insanın refahı, mutluluğu, huzuru açısından ele alır; meseleleri, “sosyal barış” ve “sosyal adalet” yönünden değerlendirir. Meşhur “Sosyal Politika” yazarı G. Kessler’in de dediği gibi: “İktisadî faaliyetlerde bulunmak, hiçbir zaman, beşerî hayatın nihâî gayesini teşkil etmez; olsa olsa, daha yüksek insanî hedeflere varmak için, sadece bir vasıtadan ibarettir”.

Buradan rahatça anlaşılacağı üzere, “Genel Ekonomi İlmi”nin kendine has kanunları mevcuttur ve ekonomik hayat, kaba hatları itibarı ile bu kanunlar içinde cereyan etmektedir. Fakat, bu kanunlar, A. Smith’in sandığı gibi, sosyal, moral ve kültürel değerlerden bağımsız olarak “başıboş” akamaz. Yine, bu kanunlar, K. Marx’ın iddia ettiği gibi, sosyal, moral ve kültürel değerlerden etkilenmeksiz gelişen bağımsız bir faktör olarak düşünülemez. Kesin olarak bilmek gerekir ki, siyasî ve ekonomik sistemi ne olursa olsun, artık her cemiyet, ekonomiyi, insanların refahına, mutluluğuna ve huzuruna hizmet eden bir vasıta değer olarak ele almak zorundadır.

İşte, bu gelişmedir ki, İslâm'ın ihtişamını bir kere daha teyid etmektedir. Çünkü, yüce dînimiz İslâmiyet, çağdaş “Sosyal Politika” ilminin de kabul ettiği gibi, ekonominin kanunlarını bilmek ve tanımak şartı ile iktisadî hayatın, dîn, ahlâk, hukuk, estetik, eğitim ve politika ile kontrol edilebilir olduğunu, bundan 1400 yıl önce ortaya koymuş bulunmaktadır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm ile Şanlı Peygamberimiz’in ve O’nu takip eden “ilim ve fikir adamlarımızın” ortaya koydukları emirler, ölçüler ve uygulamalar, yeri geldiğinde açıklanacağı üzere, hayrete şayan bir mükemmelliktir.

Ancak, şimdiden şu kadarını bilmek gerekir ki, İslâmiyet, ekonomik hayatı düzenlerken “hürriyet” ve “disiplinin” dengesini kurmuştur. Yani, o, ekonominin kanunlarının serbest işleyişini temin ettiği gibi, bu ortamda, insanların sömürülmesine, zulme uğramasına ve aldatılmasına izin vermez; hürriyetleri istismar ettirmez. İslâmiyet, sosyal hayatın bütün yönlerinde olduğu gibi, ekonomik hayatta da “müdahalecidir” ve “başboşluğa” karşıdır. Meselâ, yüce dînimiz, fiyatların, arz ve talep kanunları içinde, serbestçe oluşmasına ses çıkarmazken “fahiş fiyatı” (gabn-i fahişi) ve “maliyetlerin altında fiyat vermeyi” (gabn-i yesiri) hoş karşılamaz. “Kredi ihtiyacını” kabul etmekle beraber “faiz ve tefeciliği” yasaklar. “Kredi” meselesinin, bir “içtimaî dayanışma” konusu olarak ayrıca organize olmasını ister. Yine İslâmiyet, mal, para ve sermaye birikimine izin verdiği halde “zekât vermeyi” de emreder, “ihtikârî” yasaklar.

Evet, çağdaş ekonomik gelişmeler de İslâm’a hak vermeye başlamış, bir vahiy nizamı olarak İslâmiyet, insanlığın ufkunda yepyeni bir güneş gibi, yeniden doğmaya başlamıştır.

EKONOMİ VE İSLÂM

Hiç şüphesiz, “ekonomi”, sosyal hayatın bir parçasıdır. Böyle olunca, sosyal hayatta mevcut bulunan maddî ve manevî bütün kurum ve değerlerle “karşılıklı etkileşim” halindedir. Yani, o, sosyal hayatın her yönüne “kendi damgasını” vurduğu gibi, bu hayata ait bütün kurum ve değerlerden etkilenir de...

Kesin ve objektif araştırmalar ispat etmiştir ki, ekonominin, sosyal, kültürel ve “teşrîî hayattan” bağımsız olduğunu ve sadece “kendi kanunları” içinde cereyan eden bir olay karakteri taşıdığını

sanan A. Smith de, yine, ekonomiyi, sosyal ve politik hayatı biçimlendiren “tek ve bağımsız faktör” sanan K. Marx da gerçekten yanılmaktadırlar. Çünkü, bizzat, kapitalist ve komünist ülkelerdeki uygulamalar dahi, bunları yalanlamaktadır.

Artık günümüzde, ekonomik faaliyetlerin planlanabildiğini; millî ve beşerî hedeflere göre yönlendirilebildiğini; başıboş bırakıldığı zaman, büyük haksızlıklara ve zulümlere kaynaklık edebileceğini; “ekonominin kanunlarının” teşrii ve moral değerlerle kontrol altına alınabildiğini ve bu ihtiyaçla bir “sosyal politika” ilminin doğduğunu; milletlerin, anayasalarına, ekonomik hayata, millî ve beşerî gayelerle müdahaleci karakter kazandırmaya çalışıldığını kim inkâr edebilir?

Bütün bunlar “müspet” gelişmelerdir ve göğsümüzü gere gere belirtelim ki, yüce dinimiz İslâmiyet, bundan 1400 yıl önce ortaya koyduğu emir ve ölçülerle böyle bir tutuşun öncülüğünü yapmıştır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de, ısrarla **“fakirin doyurulmasını”, “zengin malında, fakirin hakkının bulunduğu”, “kimsesizlerin korunmasını”, “haklının hakkını almasını”, “öksüz ve yetimlerin himaye edilmesini”, “esirlerin ve kölelerin hürriyete kavuşturulmasını”, “mazlûmlara sahip çıkılmasını”, “faizin yasaklanmasını”, “ihtikârın önlenmesini”** emreden pek çok âyet ve bunlara paralel olarak sayısız hadîs vardır. Çünkü, İslâmiyet, “ekonomiyi”, sosyal ve kültürel değerlerle çevrili ve onlar tarafından kontrol edilmesi gereken bir faaliyet sahası olarak görür; “başıboş” bırakmaz.

Tarihi uygulamalara ve elimizde bulunan belgelere göre, İslâm’da ekonomi, üretim, tüketim, değişim, dağıtım ve işbölümü gibi faaliyetleri, “edille-i şer’iyye” ile kontrol edilen, insan-tabiat ilişkilerinden kaynaklanan insan-insan ilişkilerinin ilmi, olarak tarif edilmelidir. Yani, İslâm’da ekonomi, sadece, insanların tabiatla ilişkilerinden kaynaklanan ve yalnız ekonominin kanunları ile şekillenen bîr “mekanik hayat” ve onun ilmi değildir.

İslâm’da ekonomi, “mukaddes kriterlerin” ve bunlara aykırı düşmeyen “örfün” murakabesi altındadır. Yani, ekonomi, bir taraftan “kendi kanunlarına”, diğer taraftan “mukaddes emir ve yasaklara” uyarak dengelenecektir. Üretim, tüketim, değişim ve işbölümü gibi ekonomik faaliyetler esnasında “müminler” başıboş olmayıp “İslâmî normlara” uymak zorundadırlar. İslâm tarihinden öğreniyoruz ki, Büyük Sahabi Hazret-i Ömer, “Hilâfet Yıllarında”, İslâmî “bey’ ve şira bilgilerinden mahrum kimselerin çarşı pazara

çıkılmalarını”, yani alış-veriş esnasında uyulması gereken İslâmî normları bilmeyen insanların, bu faaliyetlere katılmasını yasaklamışlardır.

İslâm, ekonomik faaliyetler esnasında, ferdî ve içtimâî vicdanın daima uyanık olmasını “helâl-haram”, “günah-sevap”, “meşru-gayrimeşru” gibi müeyyideler ile kendini kritik etmesini istemenin yanında, devlet güçlerini de ekonomik hayatın verimli, başarılı ve adalet ölçüleri içinde işlemesini temin etmekle mükellef kılar.

İKTİSADÎ DOKTRİNLER VE İSLÂM

Zamanımızda bazıları, İslâm’ın getirdiği “orijinal mesajları” görmezlikten gelerek yüce dinimizin iktisatla ilgili emir ve ölçülerini, şu veya bu “yabancı bir iktisadî doktrin veya sisteme” göre tevile kalkışmaktadırlar.

Bu, çok yanlış bir tutuştur. Çünkü, böyleleri ya İslâm’ı bilmemektendirler; ya bu konudaki tatbikattan habersizdirler; yahut art niyet taşımaktadırlar. Oysa, bütün haşmeti ile İslâm’ın “temel kaynakları” ortada durmakta; 1400 yıllık tarihî uygulamalarla ilgili arşivler araştırıcısını beklemektedir. Namuslu ve objektif bir inceleme, bu konudaki gerçekleri gün yüzüne çıkarmaya yeterlidir. Böylece anlaşılabacaktır ki, “İslâm İktisat Sistemi”nin bugün, mevcut bulunan “iktisadî doktrin ve sistemler”le bir benzerliği yoktur. Kaldı ki, İslâm, bu konudaki emir ve ölçülerini, bundan 1400 yıl önce ortaya koyduğu halde, sözkonusu doktrin ve sistemler çok yenidir. En çok bir veya iki asırlık bir mazileri vardır.

Şu halde, bazılarının, İslâmiyet’in, meşru ve helal yollardan elde edilmiş mülkiyete saygı duymasını, miras hakkı tanınmasını, fiyatların serbest piyasada arz ve talep kanunları içinde oluşmasını müsamaha ile karşılamasını, serbest ticarete fırsat vermesini,... görerek yüce dinimizi “liberal - kapitalist sistem” biçiminde yorumlaması doğru değildir.

Tıpkı bunun gibi, bazılarının da İslâmiyet’in “mülk Allah’ındır” ölçüsünü, “zenginin malında fukaranın da hakkı vardır” prensibini, “zekât” emrini, “faiz yasağını”, ihtikârın kötülendiğini görünce, yüce dinimizi “sosyalist sistemlere benzer” biçimde takdim etmesi de uygun değildir.

Öte yandan, bazılarının, İslâmiyet’in “müdahaleci” karakterini, “Beyt’ül-Malı” tam bir “devlet - baba” şefkat ve otoritesi ile, hiçbir

sınıf ve zümreye imtiyaz tanımaksızın, ihtiyaç sahipleri için seferber etmesini, bütün “sosyal dilimlerin” ekonomik hayattan âdil bir pay almasını temin etmesini, “Devlet”in bazı hallerde ve gerektiğinde iktisadî hayata bir müteşebbis ve yatırımcı olarak da katılabileceğine izin vermesini görerek, yüce dînimizi akla-hayale gelmez başka “karma iktisadî sistemlere” benzetmesi de yanlış olur.

İslâmiyet’i yersiz ve haksız yakıştırmalarla şu veya bu “yabancı iktisadî doktrin ve sistemin” dümen suyuna çekmek, her şeyden önce ilme ihanettir. Ciddî ve samimi bir ilmî araştırma ile anlaşılacağı üzere, İslâm’ı “liberal-kapitalist sisteme” benzetenler de, onu “Marksist ve sosyalist sistemlere” yaklaştıranlar da, yüce dînimizi “faşist iktisadî sistem” ile akraba sananlar da onun “ilâhî ve gerçekçi” hüviyetinden habersizdirler. Bununla birlikte bilinmelidir ki, beşeriyetin liberal - kapitalist sistemde arayıp da bulamadığı “hürriyet”, sosyalist sistemlerde arayıp da bulamadığı “adalet”, faşist ve benzeri sistemlerde arayıp da bulamadığı “disiplin ve güven”, İslâm’da, tezatsız bir terkip halinde mevcuttur ve mevcut olmuştur. “Asr-ı Saadeti ve Çihyâr-ı Güzîn” dönemini düşünün... Onlardan sonra gelen atalarımız da bu çizgiyi devam ettirmek için büyük gayret sarfetmişlerdir.

Hristiyan Dünyası, böyle bir tecrübeden mahrum kaldığı için, bilhassa son iki asırdan beri, “hürriyeti, adaleti, disiplin ve güveni” sağlam bir terkip halinde dengeleyen bir sisteme ulaşmakta büyük zahmetler çekmekte ve kanlı maceralardan geçmektedir. Hürriyeti özlerken “sosyalist-komünist ve Marksist sistemlerin”, disiplin ve güveni özlerken “faşist sistemlerin” pençesine düşen Avrupalı, bakalım, kurtarıcı terkiye ne zaman ve nasıl ulaşacaktır? Sözü nü ettiğimiz, bu sistemlerin iflâsını müşahade eden Avrupalı kafa nasıl bir yol tutacaktır?

TABIATİ İSTİSMAR VE İNSAN

Sözlük mânâsı itibarı ile “istismar”, semerelendirme, insana yarar duruma getirme demektir. Bu Arapça kelime, zaman zaman başka mânâlar kazanarak, mesela, “sömürme” karşılığı olarak da kullanılmıştır. Şimdi, daha çok, bu şekliyle bilinmektedir.

İnsanoğlu, sahip olduğu maddî ve manevî güçlerle cansız ve canlı tabiatı, mümkün mertebe “insana yararlı” duruma getirmek istemektedir. Bu açıdan düşünülürse, gerçekten de insan, tabiatın

en büyük istismarcısıdır. Madenleriyle, gazlarıyla, enerji kaynaklarıyla bütün cansız tabiat, insanın emrindedir. Yine, bitkileriyle ve hayvanlarıyla bütün canlı tabiat insanın kontrolündedir. Onları, istediği gibi kullanabilir, işletebilir ve istismar edebilir. Sosyal, kültürel, hukukî ve siyasî “normlar”, bu istismarı düzenlemek içindir. Yoksa, hiç kimse, bu istismarı önlemeye çalışmamaktadır.

Bu vakıayı tespit ettikten sonra, soralım: “Canlı ve cansız tabiat karşısında bu tavrı alan insanoğlu, acaba kendine ne gözle bakmaktadır? Yani, insan da istismar edilebilir mi? Cansız ve canlı tabiatı istismar eden insanoğlu, kendinin de aynı şekilde değerlendirilmesine razı mıdır?”.

Hemen belirtelim ki, beşerî macera göstermektedir ki, insanoğlu, bizzat kendinin de “insana yararlı” duruma getirilmesi için çalışmıştır. Bütün cansız ve canlı tabiatı kontrol altına alan insanoğlu, kendi hemcinslerini de böylece mütalaa etmiştir. Zaman gelmiş, kendi hemcinsini kırbaç altında çalıştırmış, boğaz tokluğuna taş kırdırmış, tarlada, bahçede, madenlerde, fabrika ve atölyelerde kullanmış, zaman gelmiş, gemilerde “forsa” olarak kürek çekirtmiş, zaman gelmiş, açıkça pazarlamış ve sömürmüştür. Durum, “dün” böyleydi de acaba “günümüzde” farklı mı? Bu konu, başlı başına bir tartışma sahası!..

Bugün, gerçekten de insanın “yüksek bir izzete sahip” olarak yaratıldığına, “insanın, her türlü istismarın dışında kalan şerefli bir canlı” olduğuna ve bütün iktisadî faaliyetlerin “insanların mutluluğu için bir vasıta olduğuna” inanan kaç kişi ve cemiyet var? Hayatı, Darwin’in “tabiî eleme” adını verdiği prensip içinde mütalaa eden “kara” ve “kızıl” emperyalizmin öncüleri, mazlum, güçsüz ve fukara ülkeleri nasıl da acımadan sömürmektedirler. Ayrıca, bu tip ülkelerin, bizzat kendi cemiyetlerinde, ne kadar acımasız birer sistem geliştirdiklerine şahit olmuyor muyuz?

Elbette, bizzat insanın “insana yararlı” kılınması zaruridir. Ancak, bu, insanın da bir maden, bir bitki ve bir hayvan statüsü içinde değerlendirilmesi mânâsına gelemmez. İnsan, sahip olduğu maddî ve manevî güçleri itibarıyla, önce kendisi, sonra cemiyeti ve mensubu bulunduğu insanlık camiası için “yararlı” kılınacaktır. İnsanoğlu, gerçekten muhtaç olduğu “eğitim ve öğretim” ile kendi bütün güçlerini ortaya koyacak, geliştirecek ve insana yararlı duruma getirecektir. Böylece öğrenecektir ki, insanlar “zulmetmeden” ve “zulme uğramadan” yaşamalı, “Allah’tan başkasına kul olmamalı”, iktisadî refahı, mümkün mertebe yaygınlaştırmalı, çalışmayı, kazan-

mayı ve diğer insanlarla —gönül rızası içinde— paylaşmayı bir ibadet şuuru içinde başarmalı ve bundan büyük bir haz duymalıdır. Bu konuda Sevgili Peygamberimizin, Aziz Sahabi kadrosunun ve onlara uymakla şereflenen atalarımızın örnek hayatları göstermektedir ki, bu söylediklerimiz bir “ütopi” değildir. İnsanlık tarihine şeref veren bu vakıyı kim inkâr edebilir?

İNSAN, İSTİSMAR EDİLMİYİ SEVMEZ

İnsanı, “insana yararlı kılmak” başka şey, insanı “istismar etmek” başka şeydir.

Hemen belirtelim ki, aralarında çok önemli farklar bulunmakla birlikte, bu iki kavram; çok kere, birbirleri ile karıştırılır. Hattâ, denebilir ki, insanı istismar etmenin maskesi, hemen daima “insanın insana yararlı kılınması”dır.

Elbette, insan insana “zararlı” değil “yararlı” duruma getirilmelidir. Elbette insan, asla “istismar” edilmeksizin, hem “kendine”, hem “ailesine”, hem “cemiyetine”, hem “devletine”, hem de “bütün insanlık âlemine” yararlı kılınmalıdır. Ancak bu, nasıl yapılmalıdır?

Gerçekten de “yararlı kılmak” ile “istismar etmek” arasındaki “nüansı” iyi idrak etmek ve bu iki kavram arasındaki “hassas sınırı” çok iyi kollamak gerekir. Aksi halde, büyük hatâlar işlenir. Nitekim işlenmektedir. İster misiniz, çeşitli örnekler üzerinde duralım?

Aşırı “liberal” çevreler, azgın bir “bireyciliği” (individualizmi) savunarak, “Kişi, her şeyden önce, kendisi için vardır. Bütün mesele, onu, kendi benliği içinde şuurlandırmak ve kendi kendisi için yararlı kılmaktır. F. Nietzsche’nin deyimi ile ‘kendi iyini ve kötünü kendin bulacaksın, kendi iradeni kendine yasa yapacaksın, kendi kendinin yargıcı ve ölç alıcısı olacaksın, sürüye isyan edecek, dünyayı kendi kişiliğinin etrafında döndüreceksin, bütün tanrıları öldürecek ve Üstün insan’a ulaşmak isteyeceksin’...”.

Gerçekten, “insanı insana yararlı kılmak” bu mudur? Bu tutuş, insanı mutlu kılar mı? Bu noktada, çeşitli renkteki “toplumcu akımlar” seslerini yükseltirler: “Olmaz öyle şey!” derler ve devam ederler: “Kişi, toplumla ve toplum içinde vardır. Toplumun dışında kaldığı sürece birey, hiçbir şeydir. İnsan ‘kişiliğini’ toplumuna borçludur. Bugün sahip olduğumuz değerler, hep toplumdan kaynaklanmıştır. Erdemleri, bencillik üzerine oturtmak çabası, topluma

bir-şey kazandırmaz, aksine kaybettirir. İnsanı ‘insana yararlı kılmak’, her şeyden önce, onu, ‘kendi toplumuyla aktif mânâda bütünleştirmek’ demektir. Kısaca, kişi, toplum içinde ve toplum için vardır”.

Bu iddia karşısında da aynı soru sorulabilir: “Gerçekten, insanı insana yararlı kılmak bu mudur? Böyle bir anlayış insanı mutlu kılar mı?” Nitekim, bu noktada, farklı bir sesin şöyle dediğini işitirsiniz: “Toplumun çıkarlarını bireyci eğilimlere kurban etmek kadar, kişiyi toplumun çıkarı için feda etmek de doğru değildir. Esasen, böyle bir çatışma, hem kişiyi, hem toplumu rahatsız eder. O halde, tek çıkar yol, bu iki birimin de itaat edecekleri ‘üçüncü bir birim’ bulmaktır. Bu ‘Devlet’tir. Devlet, kişiyi ve toplumu aşan mukaddes ve yüce bir otoritedir. Bu otoriteyi temsil eden ‘bir şef vardır ve herkes onun ‘emir’ ve ‘ilkelerine’ uymak zorundadır. İnsanı insana yararlı kılmak demek, ister fert olsun, ister cemiyet olsun, bütün kişi ve kuruluşları, ‘devlet için’ özveride bulunmaya hazırlamaktadır!”. İşte faşizm budur.

Söyler misiniz? Bütün bu anlayışlarla, insan, insana “yararlı” kılınabilir mi? Yoksa, bunlar, insanı, düpedüz “istismar” mı etmektedirler? O halde şu sese kulak verelim: “İnsan eşref-i mahlûkattır. İnsan en güzel biçimde yaratılmıştır. İnsan, kendi nefesine de, topluma da, devlete de tapındırılamaz. Her çeşidi ile insanın insana tahakkümü yasaktır. İnsan, Allah’tan gayrisine ‘kul’ olamaz. Allah’a ‘kul’ olmak demek, O’ndan gayrisine boyun eğmemek demektir. Ne mutlu Allah’tan gayrı ilah tanımayanlara!”.

Bu sesi tanıdınız değil mi? O’na ve O’na uyanlara binlerce selâm...

EVİRİM Mİ, YARATILIŞ MI?

Ankara’nın çok tanınmış bir lisesinde okuyan bir gençten mektup aldım. Bazı öğretmenlerin “Evrım Teorisini” bir ilimmiş gibi anlattıklarını ve bu tutuşun günümüz gençliğini bunalıma ittiğini söylüyor. Böylece “Allah” ve “Yaratıcı” gerçeğinden uzaklaştırılan genç nesiller, ister istemez, kendilerini sorumsuz hissediyorlar ve “edepsizliği özgürlük” sanıyorlar. Şimdilik adını M.C. olarak bilmemizi isteyen bu gencimizin, “Evrım mi, yoksa yaratılış mı?” adını verdiği yazısını zevkle yayınlıyorum. Bu mektubun, aynı durumda bulunan binlerce gencimizin tepkisine tercüman olduğu-

na inanmaktayım. Bakın mektupta, “Evrım ve yaratılış”la ilgili olarak neler var:

“Hayatın kökeni: Evrimi savunanlar; hayatın gerçek kökenini nasıl açıklıyorlar?

Onların iddialarına göre, milyarlarca yıl önce, yeryüzü, içinde hiçbir canlının yaşamadığı okyanuslarla kaplıymış ve ‘organik bir karışıma’ benziyormuş. Sonra ‘düşünülmez bir kaza sonucunda, şâhâne ve belirli bir molekül meydana gelmiş’. Mucizevî olarak o molekül, canlı bir hücre oluşturmak üzere kümeleşen başka molekülleler meydana getirecek şekilde, kendi kendine çoğalmış. Bundan daha hayalî bir açıklama olabilir mi?

Nitekim, bu açıklamayı yapan yazar, kitabının önsözünde, şunları belirtmektedir: ‘Bu kitap, sanki kurgu-bilim imiş gibi okunmalı’. Evet, kurgu olur, fakat bilim olamaz! Gerçek ilim çevreleri, minicik bir hücre içindeki programlanmış talimatlar (DNA), eğer yazılabilseydi, 1000 tane 600 sayfalık kitap dolacaktı, diye düşünürken, canlı hücrenin, çok eski bir karışımında, kaza sonucu meydana gelmiş olduğunu iddia etmek ne kadar gülünçtür!

Bu açık çelişki karşısında ‘evrimcilerin’ verebileceği, tatmin edici bir cevap yoktur. Bununla beraber, onların şöyle dediğine şahit olabilirsiniz: ‘Canlıların çeşitli türleri, evrim sonucu, yavaş yavaş başka türlere dönüşmüş olamazlar mı?’. Onlara şöyle deriz: ‘Eğer böyle olsaydı, toprak altından çıkan fosiller bunu gösterecekti. Fakat, bugüne kadar elde edilen fosiller, bu iddiayı destekliyor mu? Meselâ, Kambriyum denilen dönemi ele alırsak, bu dönemde, omurgasızların ana gruplarına ait fosiller, canlıların görkemli bir ‘patlayışı’ halinde, ilk kez bir arada görülürler. Yani, bu çok çeşitli gruplar, aynı zamanda hayata geldilerse, nasıl evrim sonucu değişik türlere dönüşebilirler? Nitekim, Darwin bile açıkça itiraf etmişti: ‘Çeşitli türler, aynı anda hayata geldilerse, bu gerçek, evrim kuramı için yıkıcı olacaktır’. Evet, gerçekten de yıkıcıdır!

Fosiller, değişik ve çok karmaşık hayat türlerinin aniden ve tam gelişmiş olarak ortaya çıktıklarını gösteriyor. Bir doğal bilim yetkilisi şu açıklamayı yaptı: ‘Balinalar, yarasalar, atlar, primatlar, filler, yabanî tavşanlar, sincaplar v.b. ilk olarak meydana geldiklerinde de görünümleleri bugünkü gibi, bir diğereinden farklıydı. Onların ‘ortak atasına’ dair veya onları ‘varsayılan ataları’ olan bir sürüngene bağlayan bir zincir halkasının var olduğuna dair hiçbir iz yoktur’...

Acaba güller, kelebekler, korilbriler, tavus kuşları ve benzeri hayat tezahürleri, birbirinden farklı güzelliklerini, hayat mücadelesinde, en uygun olanın artakalanı olarak, bir rastlantı sonucu, elde etmiş olabilirler mi? Yoksa onlar, bizzat “Mutlak Hayatı” ifade eden Yüce Allah’ın yaratıcı iradesinin sevgi ve hikmet dolu delilleri midirler?”.

Kismet olursa, mektubun geri kalan kısmını yarın yayımlayacağız.

EVRİM, TESADÜF VE YARATICI İRADE...

İstikbalde, kendinden çok şey beklediğim genç okuyucumun mektubunu yayınlamaya devam ediyorum. Dün, birinci bölümünü vermiştim.

“Yaratıcılık, yaratma yeteneği olan birinin varlığını zaruri kılar. Canlılar dünyası, insanı hayran bırakan yaratıklarla doludur. Meselâ, sadece Avustralya’da yaşayan gagalı ve memeli bir hayvanı ele alalım. Bu hayvan, tavşan büyüklüğündedir; kürkü susamurunun kürküne, gagası ördeğin gagasına, mahmuzları horozunkine benzer. Ayakları tırnaklı ve parmaklarının arası zarlıdır. Sürüngeçerler gibi yumurtlar, memeliler gibi yavrularını emzirir. Hem karada, hem su altında yaşayabilir. Şimdi soralım: Acaba, bu hayvan, hangi evrimle ve hangi hayvandan gelmiş olabilir?

Sadece geceleri dolaşmaya çıkan ve ‘evrimcilerin kâbusu’ diye adlandırabileceğimiz bu hayvan için, Harvard Üniversitesinden bir biyolog şöyle demektedir: ‘Özel, olağandışı bir hayat şekli için son derece güzel yaratılmış bir yaratık’...

Acaba, bu şaşırtıcı yaratığa kim biçim verdi? Bu yaratıcı irade kime ait? Kim, bütün kâinata ve hayata biçim veren müşfik, merhametli ve ilmiyle her şeyi kuşatan Yaratıcı İradeyi inkâr ve ihmal edebilir?

Öte yandan, canlılardan pek çoğunda bulunan içgüdü için ne demek gerekir? Meselâ, karabaş bülbülü diye adlandırılan 21 gr. ağırlığında minicik bir kuş vardır. Alaska’dan New-England’a uçaçağı ağustos ayını gayet iyi biliyor. Orada, aldığı gıdalarla besleniyor ve soğuk hava akımını bekliyor. Sonra, kendini Afrika yönüne doğru, hızla esen bir hava akımına kaptırmak için 6.000 metreyi aşan bir yüksekliğe çıkıyor. Bu yükseklikte, kendisini Güney-

Amerika'daki hedefine doğru götürecektir olan başka bir rüzgârı yakalayınca kadar uçmaya devam ediyor. Evet, bütün bu bilgiler, karabaş bülbülünün bezelye tanesi kadar küçük olan beyinde — içgüdüsel olarak— programlanmış gözüküyor. Acaba, evrimciler, bu içgüdüünün nasıl meydana geldiğini açıklayabilirler mi? Onların, bu soru karşısında, nasıl acze düştüklerine çok şahit olmuşuzdur.

Öyle anlaşıyor ki, 'Tanrı'sız bir ilim kurma' çabası boşunadır. Oysa, göklerde ve yeryüzünde görülen sevimli ve heybetli her varlık, Yaratıcısını haber vermektedir. Bütün bu varlıkların çok müşfik ve güçlü bir Yaratıcı'nın eserleri olduğunu kabul etmek, tek çıkar yoldur. Görmüyor muyuz? Normal şartlar altında hayatı daha zevkli kılmak üzere, Allah vergisi olan duyularımız, tabii çevremize ne kadar şâhâne bir uyum sağlamaktadır! Güneş'in gösterişli batışı, hoş kokulu çiçekler, tattığımız güzel meyveler, hissettiğimiz serin esintiler, ormandan yükselen kuş sesleri, hep yaratıcımız olan Allah'ın sevgi ve heybet dolu birer mesajı değil mi?...".

Okuyucumun mektubu, biraz daha devam ediyor. Şimdilik bu kadarla yetinelim. İleride, çok daha güzellerini yazacağından emin olduğum bu gencimizi, gerçekten tebrik ediyor; makale ve yazılarında yararlandığı kaynakları, ayrıntılı bir biçimde belirtmesini diliyorum. Okuyucuyu tereddütten kurtarmak için gereklidir bu...

Bu arada, bütün Müslüman-Türk gençlerini, bu tür yazılar ve makaleler yazmaya, ilmî araştırmalar yapmaya davet ederim. "İnsan efsanesini yıkacağız" diye ortaya çıkan ve akademik çalışmalar maskesi altında "ilmi, materyalistleştirmeye" çalışan çevreler, hak ettikleri cevapları almalıdırlar. Asla unutmamak gerekir ki, ilim ve fen, insanın yüceltilmesi için bir vasıttan başka bir şey değildir. İnsanı alçaltan, hor ve hakir düşüren bir zihniyet, iddiası ne olursa olsun, bize bir şey getirmez.

İSTİSMAR VE İNSANA SAYGI

İnsanı "istismar etmek" demek, onu, bir bitki ve hayvan statüsüne indirmek demektir. "İnsana saygı duyan" ve "insanı saygıya değer bulan" hiçbir kimse, onu "istismar etmeyi" düşünmez. Çünkü, "istismar" edilen bir insan "izzet makamını" yitirir, "zillet menzilesine" iner.

İnsanı "yüceltmek", onu, yalnız "sevmek"le mümkün değildir; ona "saygı duymak" da şarttır. Görünen odur ki, "sevgi" tek başına

istismarı önleyemez; “saygı” esastır. Nitekim, insanlar, bitkileri ve hayvanları da “sevinli bulabilir” ve hatta “sevebilirler”. Ancak, bu durum, onların istismar edilmesine engel olamaz.

Bazılarının sandığı gibi, “insana saygı duymak” demek, onun beslenmesini, korunmasını, barınmasını, sağlıklı yaşamasını, üreyip çoğalmasını temin etmekten ve garanti altına almaktan da ibaret değildir. Çünkü, insanlar, istismar edip durdukları, bitki ve hayvanlar için de bunları hazırlayıp durmaktadırlar. Bugün, en modern seralarda yetiştirilen bitkileri, sebze ve meyveleri düşünün, yine en konforlu ahırlarda beslenen sığırları, bilmem hangi mekânlarda verimli kılınmaya çalışılan koyunları, atları, kümes hayvanlarını ve arıları hatırlayın; bunlar için harcanan milyarları ve bu hizmetleri yürüten kadroları göz önüne getirin!.. Bütün bunlar “istismarı önlemek” için değil, daha da başarılı bir şekilde yürütmek içindir.

Bütün bu açıklamaları, çağımızda rastladığımız korkunç bir çelişkiyi ortaya koymak için yaptık. Şimdi, birçokları şöyle düşünüyorlar: “Artık insan, ‘bir efsane’ olmaktan çıkarılmalı, onun da bir hayvan olduğu kabul edilmelidir. Canlıların evrimindeki yerine bakarak insana, ayrı ve yüce bir statü tanınmanın gereği yoktur. İnsan da ancak diğer canlılar gibi, karnı tok ve sırtı pek iken mutludur. O da her hayvan gibi bakıma, ilgiye ve sevgiye muhtaçtır. Bunu ona vermeliyiz!”. Peki, ya peygamberlerin insana biçtiği statü?... İşte o yok!

Materyalizmin ve bilhassa son devir Yahudi Filozofları’nın (Darwin, Freud ve Marx gibilerinin) etkisi ile bu düşünce biçimi, şimdi epeyce yaygınlaşmış durumdadır. Batı Avrupa’dan başlayarak Asya’ya, Amerika’ya, Avustralya’ya ve Afrika’ya yayılmakta olan bu zihniyet, bizim ülkemizde de uç vermeye başlamıştır. Bilhassa, entellektüel geçinen kimseler ile paranın şımarttığı çevreler bu “hayvan insan” fantezisini pek sever görünüyorlar. “Hayvanız Biz” türküsünü ıslıkla çalmaktan zevk alan bu çevreler, karılı-erkekli gruplar kurarak” çiçekler ve böcekler gibi yaşamaya” can atıyorlar.

Şimdi, bana söyler misiniz? Bir taraftan “hümanizmden ve insan sevgisinden” söz edip öte yandan “insan efsanesini yıkacağız, insan da bir hayvandır” diye ortalığı velveleye verenler ne yapmak istemektedirler? İnsanın kendine duyduğu saygıyı yok etmek isteyenler neyin peşindeler? “Hürriyet” diyerek ısrarla ferdî istihaları ve fizyolojik motivleri kışkırtanlar, “Ortak refah ve mutluluk” diyerek “mülkiyetsiz” insan sürüleri oluşturmak isteyenler kime hizmet ediyorlar? Kimler, insanın ruhu ve metafizik dünyasını yıkarak onu “hayvan statüsü” içinde sömürmek istemektedir?

Gerçekten de insan da bir hayvansa, onun da diğer hayvanlardan farklı bir statüsü olamaz. Atlara, sığırlara, koyunlara ve benzerlerine ne yapılabiliriyorsa, ona da pekâlâ yapılabilir; “istismar” tabii ve normal bir şey olur. Bu, sakın, Yahudi’den gayrisini insan saymayan “beynelmilel siyonizmin” bir tertibi olmasın. Öyle anlaşılıyor ki, insan, kendini, yeni baştan keşfetmek zorundadır. Bunun için de Kur’ân-ı Kerîm’in rehberliğine muhtaçtır.

“KUL”

Bazıları oturmuş, inceden inceye hesap etmişler, insan ferdi, organizma olarak, üzerinde yaşadığımız Dünya’nın “sıfır” virgül “elli sıfırda biri” kadarmış. Bilmem anlatabildim mi? Yani, sıfırdan sonra virgül koyacaksınız, ondan sonra 50 adet sıfır yazacaksınız ve 51. rakam 1 olacak...

Bununla denmek isteniyor ki, insanın “maddî büyüklüğü”, üzerinde yaşadığı Dünyaya nazaran, “sıfır” gibi bir şey... Öte yandan, Dünya’nın, Güneş Sistemi içindeki yeri de aşağı yukarı aynı imiş. Bunun yanında, bizim koskoca sandığımız Güneş Sistemi’nin (Kehkeşan Samanyolu) karşısındaki durumu da bu nispet içinde ifade edilebilir. Bir galaksi olarak Kehkeşan’ın feza içindeki hacmi de küçük bir noktadan farksız...

Böyle olunca, insanın Kâinat içindeki maddî varlığı bir “virüs” kadar itibar edilebilir. Bu durumu ile “insan, cidden zayıf bir yaratıktır”. Fakat, pek yakınına sokulup insanı tahlil ettiğimiz zaman, onun pek muhteşem bir ruh taşıdığını “ilâhî soluk”tan nasiplendiğini, “âlemlerin üzerine mümtaz kılındığını”, “Yüce Allah’ın .yeryüzündeki halifesi” olduğunu, bunu, kurduğu ve geliştirmekte olduğu kültür ve medeniyet değerleri ile ispata çalıştığını, velhasıl “insanın en güzel biçimde yaratıldığını” görüyoruz.

Müşahedeler göstermektedir ki, insan, maddî varlık olarak “sıfır” a çok yakın duruyorsa da içinde “sonsuzluğun özlemine” taşımaktadır. İnsan, bir tasavvuf büyüğünün dediği gibi “ne hiçtir, ne de hep”, fakat, gönlünde “sonsuzlukların özlemine” taşıyıp “yokluğun yakıcı şuurunu” alev alev duyan yegâne canlı...

Öyle anlaşılıyor ki, insan, “küçüklüğün ve zayıflığın” doğurduğu “eziklik duygusu” ile “üstün bir ruhî yaratılıştan” kaynaklanan “büyüklük duygusunun” çelişkisi içinde bocalayıp duruyor. Maddî varlığı ile korkak, ürkek, zayıf ve cılız olan insan, kendinden daha

güçlü olan tabiat ve eşya karşısında “boyun eğmeye” hazırken, sahip bulunduğu “üstün ruhî güçler” itibarı ile “Allah’tan gayrisine kul olmama, boyun eğmeme” fitratında...

İnsanın bu çelişkili yapısı, onun kültür ve medeniyetine de yansımış. Zaman gelmiş insan, gökleri, yeri, güneşi, ayı, yıldızları, yıldırımları, hayvanları, bitkileri, kudretli sandığı insanları “tanrılaştırmış”, zaman gelmiş insan, çeşitli korku ve vehimlerine yenik düşerek “objektif ve sübjektif putlar” yontmuş, önünde diz çökmüş, boyun eğmiş ve yerlere kapanmıştır. Bu insanın alçalmasıdır.

İşte, Yüce Yaratanımız, insanın bu alçalış dönemlerinde, büyük merhameti ile yeryüzüne, “Peygamberler” göndermiş ve insanlığı, bu zilletten kurtarmak istemiştir. Onun için bütün şanlı peygamberler silsilesinin ilk tebliği şu olmuştur: “Ey, Allah’ın kulları! Allah’tan başkasına kulluk etmeyiniz. Korkularınıza ve vehimlerinize aldananarak objektif ve sübjektif ilâhlar edinmeyiniz. Mutlak varlık olarak, Vacib’ül Vücut olarak Allah size yeter. Ey, Allah’ın kulları! Allah’a kul olmak demek, her türlü kulluğu reddetmek demektir.” İnsanı yücelten dînin adı “İslâm”dır.

İNSAN, “TABİATIN EFENDİSİ” VE “ALLAH’IN KULU”...

Âdemoğlu, kendine bahşedilmiş “üstün ruhî güçler” ve “yüksek nitelikler” sebebi ile Dünya’da ve Kâinat’ta esash bir yer edinmiş bulunmaktadır. İnsan, bir bakıma, tabiatın içinde “bir efendi” olarak yaratıldığına emindir.

İnsanın tabiat ve kâinat karşısındaki bu tavrı ve şuuru giderek güçlenmekte, Âdemoğulları, hızla animizmden ve tabiat güçlerini putlaştırmaktan uzaklaşıyorlar. Şimdi, bütün madenler, bitkiler ve hayvanlar insanın emrindedir, ay ve yıldızlar onun konaklarıdır. Artık denizler, okyanuslar, rüzgârlar, yıldırımlar, yer ve gökler insana hizmet edecektir.

Evet, insan, sahip olduğu yüksek idrak, zekâ, şuur, irade ve ince duyguları sayesinde, giderek güçlenmektedir. O, kendinden fizikman daha güçlü varlıkları ve canlıları, kolayca kontrol edebilmekte ve kendine “boyun eğdirmektedir. “Allah’ın mülkünü tasarruf etmeye memur kılınmış” insanoğlu, “Allah’ın yeryüzündeki halifesi” olarak tabiat ve kâinat üzerindeki statüsünü her gün biraz daha güçlendirmektedir. Gerçekten de canlılar arasında, tabiatın en büyük istismarcısı insandır ve o, bu gücünü, üstün ruhî güçlerinden

(zekâsından, şuurundan, idrak ve iradesinden) almaktadır. İnsanın bu “manevî güçlerini” yok ediniz, geriye, tabiatın en âciz, en cılız ve en zayıf varlığı kalır. Kolayca tahmin edileceği üzere, böyle bir canlı, ne kültüre ulaşabilir, ne medeniyet kurabilir, ne de ekonomik değerleri keşfedebilir.

Artık, herkes kesin olarak inanmalıdır ki, insanı, insan yapan ve yücelten onun sahip olduğu ruhî değerlerdir. İnsanı, bu yönü ile kavrayamayanlar, onu anlayamazlar ve değerlendiremezler.

Ancak, bu noktada, hemen belirtmemiz gerekir ki, insan, tabiatın ve kâinatın en güçlü yaratığı olmakla birlikte, asla yersiz bir gurura kapılarak “kendini tanrılaştırmamalı”dır. İnsan, büyük İslâm âlimi ve velisi İmam-ı Rabbanî Hazretleri’nin buyurdıkları gibi, kendini her türlü “afakî” (objektif) ve “enfüsî” (sübjektif) mabudun tasallutundan korumakla birlikte, kendi nefsinin de oyununa gelmemelidir. Kesin olarak bilinmelidir ki, İslâm, müminlerin “yalnız Allah’a kulluk” etmelerini isterken, O’ndan gayrisine “kul olmamalarını” emretmektedir. Bazı beyinsizler, “Allah’a kul olmak ve O’ndan gayrisine kul olmamak” ölçüsünü, bir türlü anlamak istememekte ve bu kavram etrafında çirkin demagojilere başvurmakta dırlar.

Yüce ve mukaddes Kitabımız’ın açık hükümlerinden kolayca görüleceği üzere, insan, “Allah’ın mülkünü tasarrufa memur kıldığı” halde, asla başıboş bırakılmamıştır. O, tabiatı istismar ederken “mülkün gerçek sahibini” düşünmek, “haddi aşmamak”, nefsini kibirle besleyerek “tanrılık iddiasına” kalkışmamak, diğer insanlara karşı saygılı ve şefkatli olmak, hattâ diğer canlılara insaf ve merhametle muamele etmek zorundadır. İnsan, “istismar etme” gücünü, ferdi ve içtimâî plânda kontrol edemezse, çok çirkin ve iğrenç bir varlığa dönüşür; materyalizmin yonttuğu “hayvan insan” doğar.

İNSANIN İSTİSMAR GÜCÜ VE MÜLKİYET

Marksistler ve komünistler, “mülkiyeti” istismarın tek sebebi sayarlar. Onlara göre, istismarı yok etmenin “tek yolu” özel mülkiyeti yok etmektir. Onların zannına göre, özel mülkiyet hakkı lağvedilirse “istismar” da yok olacaktır.

Sosyalistlere gelince, onlar da komünist ve Marksistlerden farklı olarak “mülkiyeti sınırlamak” suretiyle meseleye çözüm getireceklerini sanıyorlar. Her iki düşünce sahipleri de son yüzyıl içinde, bu

fikirlerini uygulamak fırsatını buldular. Yeryüzünde çeşitli sosyalist ve komünist devletler kuruldu.

Bu uygulamalar esnasında görüldü ki, “mülkiyet hakkını sınırlamak” veya “yok etmek” ile “istismar” ne durmakta, ne de azalmaktadır; belki sadece biçim ve karakter değiştirmektedir. Nitekim, bir zamanlar, Marksizme ve komünizme, büyük ümit ve hayallerle sarılan ve bu sistemlerin uygulandığı ülkelere heyecanla koşan pek çok fikir adamı, sanatkâr ve yazar, büyük hayâl kırıklığı, hüznü ve ıstırapla geri dönmüş ve oralarda şahit oldukları faciaları dile getirmişlerdir. Bunların sayıları pek çoktur. İçlerinde, milletlerarası şöhrete sahip kimseler de vardır. Macar asıllı Arthur Koestler, Fransız Andre Gide, Amerikalı Louîs Fischer, İtalyan İgnazio Silone, İsviçreli Stephen Spender, Amerikalı zenci yazar Richard Wright, Yugoslav Milovan Đijilas bunlardan sadece birkaçıdır.

Bu yazarlar, istisnasız, komünizmin ve Marksizm’in şampiyonluğunu elinden bırakmayan “Kızıl Rus İmparatorluğu”ndaki “Yeni Sınıftan”, “Yeni sınıfın imtiyazlarından”, “işçi ve köylülerin partizanlarca istismarından”, bir diğerinin icraatını reddetmekle birlikte, her gün yeni bir oyun ve tertiple ortaya çıkan “Kızıl Çarlardan”, “fikir, düşünce, inanç ve ifade hürriyetinin yokluğundan”, “ihlâl edilen insan haklarından”, “despotluktan, sürgünlerden, çalışma kamplarından, beyin yıkamalardan” şikâyet etmektedirler.

Fanatik Marksist ve komünistler, bu yazar ve fikir adamlarının görüşlerini, ya korkunç bir taassupla reddediyorlar veya “acele verilmiş hükümler” olarak değerlendirmek yoluna gidiyorlar. Onlara göre, “sosyalist uygulamalar henüz pek yenidir; giderek kendini ıslah edecektir”. Oysa, olanları yerinde gören ve yaşayan Fransız yazarı Andre Gide, bu düşünce biçimine şu karşılığı, veriyor: “Şuna inanın ki, eğer en ufak bir ilerleme ve iyiye doğru gitme ihtimalinin mevcudiyetine inansaydım, Sovyetler Birliği’ndeki durumun ıstırap vericiliğine rağmen, sessiz kalmayı tercih ederdim. Ama, Sovyet Rusya, aşmasını gönülden arzu ettiğim engelden aşağıya doğru hızla ve şiddetle kaymaktaydı. Parti disiplini endişesi (A. Gide, Komünist Partisi üyesi idi), beni düşündüklerimi açıkça söylemekten alıkoyamaz”...

Sosyalist ve komünist denemeler açıkça göstermiştir ki, “mülkiyeti sınırlamakla” veya “kaldırmakla” istismar durmamakta, sadece biçim ve karakter değiştirmektedir. O halde, istismarın sebebini ve çaresini başka yerlerde aramak gerek...

EŞİTLİK MESELESİ VE ADALET

Bir bakıma, “eşitlik”, farkların inkâr; mânâsında, “adalet” kavramına ters düşer.

Bütün canlılar gibi, insanlar da “soy” ve “çevre” faktörleri sebebi ile “eşit” değildirler. İnsanlar arasındaki “farklar” da meşhur “çan eğrisi” ile ifade edilebilir cinstendir. Üstelik, bu farklar, cemiyetler sanayileştikçe, nüfus kalabalıklaştıkça, sosyal ve kültürel temaslar çoğaldıkça, azalmamakta, aksine artmaktadır. Yani, bu “farklılaşma vetiresi”, bilhassa “çevre faktörüne” bağlı olarak gittikçe vahim bir hal almaktadır.

Nitekim, şimdi, yeryüzünde, zengin-fakir milletler, güçlü-güçsüz ırklar, itibarlı-itibarsız sınıflar, hareketli-durgun köy, kasaba ve şehirler, başarılı-başarısız aileler, mutlu-mutsuz kişiler yan yana ve içice yaşamakta ve çetin bir tezadı yansıtmaktadırlar. Görünen odur ki, bu tezatlarla paralel olarak huzursuzluklar ve şikâyetler de artmaktadır.

Araştırmalar göstermiştir ki, “irsî faktörlere bağlı” eşitsizlikleri ortadan kaldırmak hem mümkün değildir, hem de doğru değildir. Ne yaparsanız yapınız, bir elma ağacının vereceği meyveler “eşit büyüklükte” olamaz. Bütün çevre şartlarını kontrol altına alsanız bile, elma ağacının verdiği meyvelerin “yüzde biri çok büyük”, “yüzde on dokuzu büyük”, “yüzde altmış ortalı büyüklükte”, “yüzde on-dokuzu küçük”, “yüzde biri çok küçük” olmaktadır. Bunun böyle olduğu,, binlerce defa yapılan müşahedelerden sonra, kesin olarak anlaşılmış bulunmaktadır.

Durum, diğer canlılar gibi, insanlar için de aynıdır. Yani, bütün çevre şartlarını eşitlemeniz bile, insanları, aynı boy, aynı kilo, aynı zekâ ve aynı kaabiliyette varlıklar durumuna getiremezsiniz. Yani, irsî faktörlerin etkilerini, tamamı ile yok edemezsiniz. O halde, cemiyetin bütün fertlerine, bütün dilim ve tabakalarına “fırsat ve imkân eşitliği” tanımak şartı ile, bunların elde edecekleri “farklı başarıları” normal karşılamak ve “adaletin tecellisine” rıza göstermek gerekir. Bu fazileti gösteremeyenler, iddiaları ne olursa olsun “zâlimdirler”, çünkü, “adaleti”, hayali bir “eşitlik” kavramına feda etmektedirler.

Bunun yanında, açıkça belirtmek gerekir ki, insanlar, “adalet” kadar “fırsat ve imkân eşitliği” de ararlar. Bu, insanlar için, eşit

yarışma imkânının hazırlanması demektir. Bu, “çevre faktörlerinin” kontrol edilebilir olduğuna inanmak demektir. Kesin olarak bilmek gerekir ki, insanoğlu, fırsat ve imkân eşitliği içinde elde edilen başarı farklarını içine sindirebilmektedir; fakat, bu imkânı tanımayan “farklı başarılar” karşısında isyankâr tavır almaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, insanın fıtratında, “adalet”, eşit fırsatlar ve imkânlar içinde elde edilen başarıların hakkını vermek demektir. Aksi halde, adaletten söz edilemez.

O halde, âdil bir idare, her şeyden önce, eğitim ve öğretimde, ekonomik ve politik hayatta, fırsat ve imkân eşitliği sağlamak zorundadır. Bu aynı zamanda, sosyal huzurun temel şartıdır.

FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ...

Âdemoğulları, haklarına sahip çıkmak, hürriyetlerini kullanmak, kaabiliyetlerini geliştirmek ve kendilerini ifade etmek için “fırsat ve imkân eşitliği” isterler. Bunlar sağlandıktan sonra, meydana gelecek farklara “adalet” gözü ile bakarlar. Aksi halde, zulme uğradıklarına inanırlar.

Gerçekten de bir cemiyette, fırsat ve imkân eşitliği, fiilen sağlanamamışsa, bu zeminde başarısızlığa uğramış bütün kişi ve kuruluşlar, ortaya çıkan farkları “haksızlık” olarak damgalamak eğilimi gösterirler. Böyle bir cemiyette, piramidin tepesine oturan kimseler, her zaman, “mutlu azınlık” olmakla itham edilmek tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Böyle bir ortamda, gerçekten hak edilmiş “sosyal baremler”, gerçekten kazanılmış “makam ve mevkiler” ve şerefle elde edilmiş “zenginlikler” bile itham edilebilir.

O halde, huzurlu ve istikrarlı bir cemiyet olmanın en önemli şartı, bütün mensuplarına, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik sahalarda, kaabiliyetleri ve liyakatleri ölçüsünde gelişme fırsat ve imkânı vermektir. Bu aynı zaman-da “sosyal barışın” da ilk şartıdır. Bu sebepten olacak Yüce Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: “Emaneti (işleri, makam ve mevkileri) lâıyk olasılara vermezseniz kıyameti bekleyiniz”.

Hiç şüphesiz, insanlar, kaabiliyet ve liyakati miktarınca, maddî ve manevî güç ve itibar kazansınlar ölçüsü, “güçlü olan yaşasın, zayıf olan ezilsin” tarzında yorumlanamaz. Bu, her şeyden önce, bizim dînimize ve töremize aykırı düşer. Bilindiği gibi, bizim dînimiz, “güçsüzün himaye edilmesini” emreder ve bu “himayeyi” müessesese-

leştirir. İslâm, zekât, öşür ve fitre gibi “mükellefiyetler” ile şahısları ve “Beyt’ül-Mal” yolu ile devlet güçlerini harekete geçirerek “güçsüzleri ve muhtaçları” koruma altına alır; “Komşusu açken, tok uyuyan bizden değildir” ölçüsünü koyarak cemiyeti birbirine kenetler. İslâm’da “içtimaî dayanışmayı güçlendirmek” ve “refahı yaygınlaştırmak” ibadet sayılmıştır.

Bizim kültür ve medeniyetimiz; çeşitli faktörlere bağlı olarak; insanlar arasında ihmal ve inkâr edilmesi mümkün olmayan “farklar” bulunacağını ve bulunduğunu kabul eder. Üstelik, bu farkları, tamamı ile yok etmek hem mümkün, hem doğru değildir. Ancak, bu farkların, insanların bir diğerine “tahakküm etmesi” veya bir diğerini “istismar etmesi” için bir vasıta hâline getirilemez. Bunu temin etmek görevi de “maarife” ve “hukuka” aittir. Sağlam bir tâlim ve terbiye ile “istismarın kötülüğüne” inandırılmış, dînî, ahlâkî ve vicdanî bir otokritiğe sahip nesiller, ayrıca “dıştan bir murakabe” demek olan “hukuk” ile desteklenirlerse, cemiyette zulüm ve haksızlıklar asgariye iner.

Artık kesin olarak bilinmelidir ki, “vicdanî bir otokritikten mahrum olan kişi ve kadroları, sadece “hukukî yaptırımlar” ile kontrol altına almak mümkün değildir. “Vicdan”ın teşekkülünde dînin oynadığı rolü inkâr ve ihmal eden çevreler, “Cehennem’in kapısını” aralamakta olduklarını görmüyorlar mı?

İSTİSMARIN EN KORKUNCU

İnsanlar arasındaki farklar, her zaman, tabîî ve irsî âmillerle açıklanamaz ve elde edilen neticeler, eşit imkânlar içinde ulaşılan “normal başarı veya başarısızlıklar” olarak değerlendirilemez. İşte, cemiyetleri tedirgin eden bu haksız durumlardır. İnsanların “sosyal adalet” diye feryad etmelerinin temelinde bu ıstırap yatar.

Üzülerek belirtelim ki, bugün yeryüzünün pek çok noktasında, “kazanılmış hakların yanında, gasp edilmiş haklara”, “şerefle temsil edilen makam ve mevkilerin yanında, çalınmış makam ve mevkilere”, “alın teri ve helâl kazançla ulaşılmış mal ve mülklerin yanında, hile ve gayrimeşru yollarla ele geçirilmiş mal ve mülklere”, “yerde sürünen devlerin yanında, yücelebilmiş cücelere”, “sömüre sömüre balon gibi şişmiş sülüklerin yanında, sömürüle sömürüle iskelete dönmüş kişilere, ırklara ve milletlere”, “mütehakkim mutlu azınlıkların baskısı altında ezilen mahkûm kitlelere” rastlıyoruz.

Bütün bunlar, “insanın insanı istismar etmesi” demektir ve korkunç şeylerdir. Ancak, esefle belirtelim ki, son bir bir buçuk asırdan beri, insanlar, yepyeni bir “istismar” biçimi ile karşı karşıyadırlar. Bu, “istismarın istismarı”dır. Ne acıdır ki, şimdi, pek çok kimse, insanların “sosyal adalet” ihtiyacını da “istismar etmeye” yönelmiş bulunuyor. Hayretle ve dehşetle görüyoruz ki, “insanın insan tarafından istismarını” büyük bir pişkinlikle “istismar ederek” zenginleşen, makam, mevki, mal ve mülk edinen pek çok yazar, çizer, sanatçı ve politikacı sahnede dolaşmaktadır.

“İstismarın istismarını”, felsefî ve ideolojik maskeler altında yürüten bu kurnaz çevreler, yağlı-balılı sofralarından kalkarak “ağ insanların” kin ve öfkelerini harekete geçirerek —onların omuzlarında, biraz daha yüksekte duran— yağlı lokmalara ulaşmak için, neler, ne numaralar çevirirler? Onlara sorarsanız, onlar “ilerici”dir, “devrimci”dir ve “hümanist”tir; yeryüzünü ıslâha memur kişi ve zümrelerdir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm böylelerini “münafık” olarak adlandırır ve şöyle teşhir eder: “Kendilerine, yeryüzünde fesat çıkarmayın dendiği zaman, biz, ancak ıslâh edicileriz, derler”. (el-Bakara/11).

Üzülerek görüyoruz ki, bir parça “hürriyet”, bir parça “adalet”, bir parça “refah ve huzur” arayan pek çok mağdur ve mazlum kişi, onların bu arzı ve ümitlerinden yararlanmayı düşünen “istismarcı çevrelerin” eline düşmektedir... Bugün, “sahte ıslahatçıların” ve “terörist devrimbazların” elinde birer piyon ve savaş malzemesi durumuna gelen birçok kişi bu dramı yaşamaktadır.

Her devirde, muzdaribleri, mağdurları ve mazlumları böylece sömüren kurnaz ve sinsi güçler vardır. Yine, her devirde, bu gibi insanların omuzlarına basarak hak edilmemiş makamlara, mevkilere ve imkânlara kavuşmuş kişi ve kadrolar vardır. Fakat, tarihten öğrendiğimize göre, bunlardan hiçbirisi, komünistler kadar, geniş kitleleri yanıltıcı ve aldatıcı olamamıştır. Evet, komünizm, istismarın istismarını başarı ile sürdüren en korkunç sistemdir.

HIRS VE İSTİSMAR

Bazıları, istismarın, “mülkiyetin sınırlanmasıyla” veya “tamamen lağvedilmesiyle” azaltılacağını veya yok edileceğini sanıyorlar. Biz, bu kanaatte değiliz. Çünkü, açıkça görüyoruz ki, bu iddialarla ortaya çıkmış siyasî ve ekonomik sistem savunucuları, fikirlerini uygulama fırsatı buldukları ülkelerde, bu tezlerinin doğruluğunu ispatlayamamışlardır.

Neredeyse bir asra yaklaşan uygulamalar sonucunda anlaşılmıştır ki, “mülkiyeti” istismarla özdeşleştiren çevreler yanılmaktadırlar. Çünkü, açıkça görülmüştür ki, “mülkiyeti” sınırladığını ve lağvettiğini sanan birçok sosyalist ve komünist ülkede de —kendi deyimleri ile— bir “ezen ve ezilen” zümre var. Yine tarafsız gözlemciler, açıkça görmüşlerdir ki, bu gibi ülkelerde de insanlar, zekâlarını, bilgilerini, maharetlerini, salahiyetlerini, mevki ve makamlarını birbirlerinin aleyhine kullanabilmektedirler. Meselâ, bir “Komünist Partizanlar Sınıfı” teşekkül edebilmekte ve geniş halk kitlelerinin başına belâ kesilerek “aç ve doyumsuz bir burjuva havasına” girebilmektedir.

O halde, “mülkiyet” istismarın sebebi değil... Sebebi başka yerde aramak gerek. Yüce ve Şanlı Peygamberimiz, meselenin, insanın “ihtirashı yapısından kaynaklandığını” belirterek şöyle buyurur: “İnsan çok haristir. Ona bir vadi dolusu altın verseniz, bir vadi dolusu d-aha ister”. İşte, sır burada! İnsanın tabiatında, madde karşısında, bir türlü tatmin bulmayan, korkunç bir hırs yatmaktadır. Yüce dînimiz bu ihtirashı, “nefs-i emmare”ye bağlar ve her şeyden önce, onun “ıslâh” ve “terbiye” edilmesini ister.

Psikanalistlerin “id” (alt-ben) adını verdikleri “nefs-i emmare”, gerçekten de vahşi, yabanî, hak tanımaz, zâlim, kan dökücü ve doyumsuzdur. Buna “içimizde taşıdığımız canavar” da diyebilirsiniz. Bu noktada, hemen belirtelim ki, “nefs-i emmare”, içgüdülerimizden ibaret değildir. İçgüdülerimiz masumdur. Fakat, aynı içgüdüler, başıboş kalan üstün bir zekâ, bilgi ve hünerle birleşirse ve bir vicdan muhasebesinden mahrum kalırsa, umulmadık ölçülerde azgınlaşır ve “nefs-i emmare” adını alır.

Hayvanlarda da içgüdüler vardır. Fakat, onlarda, bunları, doyumsuz duruma getiren üstün bir zihni güç bulunmadığından “nefs-i emmare” yoktur, içgüdüler, tabii, hayatî ve sınırlı yönelişler ve hareketler biçiminde tezahür ederler; Allah’ın onlara çizdiği “haddi” aşmazlar.

Evet, dînimiz, her türlü istismarın temelinde “nefs-i emmare”nin bulunduğunu kabul ettiğinden, bütün gücü ile insanları, onunla mücadeleye davet eder. Ancak, bunu yaparken, “itidal” üzere olmak, insan tabiatına aykırı düşmemek gerekir. Yani, “nefse zulmedilmeyecek”, yaşamak, çoğalmak ve korunmak için gerekenler yapılacak; ihtiyaçlar, tabii ve hayatî mecrasından çıkarılmayacak; “had” aşılmayacak ve fakat “nefs-i emmare”nin ihtiraslarına karşı konulacaktır. Yenecek, içilecek ve fakat israf edilmeyecek ve sapık

yollara girilmeyecektir. İslâm'da “nefis mücadelesi”, onun tabîî ve zarurî ihtiyaçlarını “yok bilmek” mânâsında değildir; aksine, bu ihtiyaçları “belli normlar” içinde tutarak tatmin etmektir.

Nefs-i emmarenin başıboş bırakılmasıyla, zayıflar, güçsüzler, himayesizler zulme uğrar; aksine, nefsin ihtiyaçları inkâr edilirse “nefse zulmedilmiş” olur; hayata ve yaşamaya kıyılır. Nitekim, biz-zat Yüce Peygamberimiz ve Aziz Kadrosu da yemişlerdir, içmişlerdir; üreyip çoğalmışlardır; çalışıp kazanmışlardır; fakat asla “haddi aşmamışlardır”. Çünkü İslâm, “nefse zulmetmeden”, onu, belli normlar içinde hareket etmeye zorlama işine “nefis mücadelesi” adını vermekte ve bu mücadeleyi kazanan müminleri “gerçek kahraman” ilân etmektedir.

İSTİSMAR VE MORAL. DEĞERLER

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de buyurulduğuna göre: “İnsanlar, aslî tabiatlarına göre hareket ederler”. (el-İsra/84). Yine, insanlar: “Bu özlerini değiştirip bozmayınca, Allah, onları, değiştirip bozmaz”. (er-Ra’d/ 11).

Bu ölçüler içinde düşününce, insanın hayatında “tâlim ve terbiye”nin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Evet, terbiyedir ki, insanı, ya “yüceltir” veya “hayvandan aşağı” düşürür. Böyle olduğu içindir ki, İslâm’da, meselelerin meselesi “insanda” ve “onun terbiyesinde” toplanmıştır.

İslâm, “istismar problemini” çözmek isterken, her şeyden önce insana yönelir. Onu ele alır ve yönlendirir. Bu konuda “ferde” ve “cemiyete” sorumluluklar yükler. “Ferdî iç muhasebe” ile “içtimai murakabeyi” dengeler. İnsanı, içinden ve dışından kuşatır.

Yüce dînimize göre, “istismar problemi”, önce fertte yenilmedir. Kişi, “nefsinin ihtiraslarına” karşı çıkmalı; onu, Allah ve Resulü’nün emir ve sınırları içinde tutmalı; başkalarının da hak ve hukukuna riayet etmeli; “kendisi için istediklerini, başkası için de istemeli”, ne zulmetmeli, ne zulme uğramalıdır.

İslâm, en küçük yaştan başlayarak, çok akıllıca hazırlanmış bir dîn ve ahlâk programı ile, kişide “hassaslaşmış ve yücelmiş bir vicdanın teşekkülüne” çok önem verir. Kişi, bizzat kendini, “Allah sevgisi ve korkusu” ile “kritik” edebilmelidir. Görünen odur ki, bu sağlanmadıkça, gerçekten de “insanın insanı istismar etmesi” önlenemez.

Tarihten öğreniyoruz ki, böylece terbiye edilen insanlar arasından büyük “ahlâk kahramanları” yetişmiştir. Türk ve İslâm dünyasında yetişen nice veliler, nice örnek devlet adamları, iş ve teşebbüs erbabı vardır. Çobanından devlet başkanına kadar, Yüce Peygamberimizin ve Aziz Sahabî Kadrosu’nun ahlâkı ile ahlâklanmış bir cemiyet düşünün, bunların sırtı yere gelir mi? Böyle bir cemiyette, “insanın insanı istismar etmesi” mümkün mü?

Elbette, her devirde, her zaman ve mekânda kötülöklere bulaşmış, zulüm ve haksızlık yapmış kimseler de olacaktır ve olmuştur. Bu noktada önemli olan husus, bir bütün halinde cemiyetin, bunlara karşı “güçlü bir caydırıcı tavır” alabilmesidir. İslâm’da “kötülöklere izin vermek kötölük”, “zulme rıza zulümdür”. Bu sebepten olacak, yüce dînimiz, müminlere, aynı zamanda, “emr-i bil ma’rûf” (iyilikleri emretmek) ve “nehy-i anil-münker” (kötölüklerden sakındırma) mükellefiyeti getirmiştir.

Bütün bunların ötesinde, kötölüklerin birer “suç” mahiyetini almasıyla “devlet” harekete geçer. İhlâl edilen “hadleri” savunmak üzere, “hukuk” görevini yapmaya başlar. Âdil, caydırıcı ve bilhassa hızlı çalışan bir “hukuk müessesesi” çok başarılı sonuçlar alabilir.

Sonuç olarak belirtelim ki, “moral değerler” ile murakabe edilmeyen bir cemiyette, “istismarı, zulmü ve kötölükleri” azaltmaya ve yok etmeye imkân yoktur.

BİR MATERYALİSTLE DİYALOG (1)

Siz soruyorsunuz, materyalist cevap veriyor.

Soru: “Siz, Allah’ın varlığına inanıyor musunuz?”

Cevap: “Tanrı’nın varlığına inanmak, bir şeyi çözmiyor. Yani, çözümsüzlüğünün adı ‘Tanrı’ oluyor”.

Soru: “Peki, Tanrı’ya inanmamak, meselelere bir çözüm getirebiliyor mu?”.

Cevap: “Meselelere bilimsel yolla yaklaşmak ve çözüm aramak gerekir”.

Soru: “Nasıl?.. Allah’a inanmak, ilim yapmaya engel mi?”.

Cevap: “Biz, Tanrı’ya inanmakla, akıllı ve üstün bir güç varsayıyoruz. Halbuki, yaptığımız bilimsel araştırmalar, aklın bir takım maddesel ve biyolojik gelişmelerin neticesinde meydana çıktığını ve geliştiğini ortaya koyuyor.”

Soru: “Yani, ilim Tanrı’yı inkâr mı ediyor?”.

Cevap: “Onu demek istemedim. Bilim açısından bir süper aklın, bütün bunları yaratmasını, bir varsayım olarak kabul de edebilirsiniz!”.

Soru: “Yani, ilim, Allah’ı inkâr yolunda değil mi?”.

Cevap: “İnkâr ve tasdik ilmin işi değil”.

Soru: “O halde, Allah’ı inkâr etmek isteyenlerin ‘bilimsellik maskesi’ takınması doğru mu?”.

Cevap: “Bilmem ki!..”.

Soru: “Siz, akıl, zekâ ve şuur kavramları arasında bir fark buluyor musunuz? Bunlar ‘aynı’ şeyler midir, ‘farklı’ şeyler midir?”

Cevap: “Bunlar, akraba kavramlar gibi gözüktüyor bana.”.

Soru: “Aksine, bunlar, bana çok farklı şeyler olarak gözüküyor. Bu farkları idrak etmedikçe de anlaşmamız çok zor. Meselâ, bana, maddenin hareketleri, yani atomundan galaksilerine kadar bütün maddî kıpırdanışlar pek ‘mâkul’ gelmekle birlikte, bu varlıkların hiç birinde ‘zihnî’ bir davranış ve ‘şuur’ olayı gözlenememektedir. Yani, ‘madde’, zekâ ve şuurdan mahrum olmakla birlikte ‘mâkul’dür. Yani, madde, zekâ ve şuur sahibi olmamakla birlikte ‘akla uygun’ bir tezahür içindedir. Maddenin hareketlerinde akla aykırı bir tezahür yoktur. Size de öyle gelmiyor mu?”

Cevap: “Öyle gözüküyor. Ancak, hemen belirtmeliyim ki, insan da gözlediğimiz, bu kompleks zihnî olaylar ve şuur da maddenin türevlerinden ibaret olabilir”.

Soru: “Yani, biz, şu anda, karşılıklı konuşan iki insan olarak, ‘maddenin madde ile diyalogunu mu sergiliyoruz?”

Cevap: “Öyle!”.

Soru: “Demek, madde, insanlaşabiliyor, duygulanabiliyor, düşünüyor, inanıyor, inanmıyor, kendini ve çevresini kritik edebiliyor, üzülüyor, ağlıyor, seviniyor, gülüyor, mabet kuruyor, laboratuvar açıyor, güzel sanat eserleri veriyor, kadın oluyor, erkek oluyor, aile kuruyor, çoluk çocuk sahibi oluyor, farklı dinlere ve felsefelere kapılıyor, hastalanıyor, çıldırıyor, hürriyet diyor, adalet diyor, eşitlik diyor. Bütün bunları ‘madde’ yapıyor ve yine adı ‘madde’ oluyor. Galiba, sizin madde dediğiniz şey ‘madde’ değil!.. Lütfen maddeyi tarif eder misiniz?”

Cevap: “Maddenin tarifi mi? Onu, ben değil, fizik tarif eder”.

Soru: Düşünen, duyan, inanan, idrak eden, çıldıran, gülen ağlayan, arayan ve yücelmek isteyen ‘madde’, galiba sadece fiziğin konusu değil, onun ‘metafizik’ bir yönü de olsa gerek, diyorum. Siz ne dersiniz?”.

Cevap: “Kafam iyice karıştı. Konuya yarın devam etsek nasıl olur?”.

BİR MATERYALİSTLE DİYALOG (2)

Dün, siz sormuştunuz, materyalist cevap vermişti. Bugün, aksi olacak, o, soracak; siz cevap vereceksiniz? Yahut, sizin adınıza ben...

Soru: “Size göre, akıl, zekâ ve şuur kavramları farklı mı? Aralarındaki farkı, kısaca belirtir misiniz?”.

Cevap: “Elbette! Önce ‘zekâ’dan başlayacağım. Bana göre ‘zekâ’, canlılarda bulunan idrak seviyesini ifade eder. Bazı hayvanlarda da ‘zekâ’ vardır, ama, insana kıyasla seviyesi çok düşüktür. Yani, basit duygulardan ve kaba bir idrakten ibarettir. Oysa, insanda zekâ, maddeden mânâya, somuttan soyuta, özelden genele, basitten komplekse doğru bir sıçrayış ifade eder. Yani insanda zekâ, yüksek bir idrak seviyesini temsil eder. Hayvanlarda ‘zekâ’ duyum ve idrak seviyesinde kaldığı halde, insanda ‘şuura kadar tırmanır’.

Soru: “Şuur ne demek?”.

Cevap: “Şuur, bir zihin aydınlığı olup idrakimizde cereyan eden olayların farkına varmak demektir Yani bir nevi, idrakin idraki... Görebildiğimiz kadarı ile yalnız insana mahsus... Diğer canlılarda yok... Cansızlarda hiç yok...”

Soru: Kalitesi ne olursa olsun, insanda ve tabiatda gözlediğimiz her olay, maddenin türevlerinden başka olamaz. Canlı-cansız, şuurlu-şuursuz kavramları sizi yanıltmış olmasın?”

Cevap: “İyi programlanmış ve bilgisayarlarla donatılmış ve insan kılığına sokulmuş bir robot düşünün. Mekanik ve elektronik düğmelerine basmak suretiyle bu robota ‘çok akıllıca’ işler yaptırabilirsiniz. Fakat, onu, duygulandıramazsınız, onu, yaptıklarının farkına varmak demek olan ‘şuura ulaştıramazsınız’. Yani, eşya ve madde, asla ‘haz ve elem duyamaz’ ve ‘idrak ettiklerini idrak edemez’. Bu psikolojik olayları ‘taklit’ edebilir, ama ‘yaşayamaz’. Bilmem anlatabildim mi? Böyle olunca, kaliteyi kantiteyle, yahut psikolojik olayları fizik ve fizyolojik kıpırdanışlarla özdeşleştirmek doğru olmaz.”

Soru: “Yani, size göre, eşya ve madde dünyası ‘mâkul’dür; aklı ilişkiler içindedir, ancak, insanda gözlediğimiz duyum, duygu, zekâ ve şuur, maddeyi aşan değerler midir?”.

Cevap: “Evet, öyledir. Bugün ‘akıl’ dediğimiz ve ‘akıl kanunları’ dediğimiz şeyler, bir bakıma, eşyanın ve maddenin ilişkilerinden kaynaklanmış mekanik kıpırdanışları ifade eder. İnsan zekâ ve idrak, bu mekanik ilişkiler içinde çalkalana çalkalana, zamanla, bu zemine intibak ederek katılaşır ve ‘aklı’ iktisap eder. Fakat, duyum, idrâk ve şuur, psikolojik birer kavram olarak maddeye irca edilemezler. Zekâ ise, madde ile şuur arasında mekik dokuyan üstün idrak gücümüz... Bilmem bu kavramlar arasındaki farkı açıklayabildim mi?”

Soru: “Vardığımız neticeyi, bir cümle ile özetleyebilir misiniz?”.

Cevap: “Kısacası, madde ve eşya dünyası ‘şuursuz bir aklı’ ve insan ‘şuurlu bir aklı’ temsil ederler”.

Soru: “Peki, Tanrı nerede?”.

Cevap: “Hiçbir akılla sınırlı olmayan Yaratıcı İrade... ‘Üstün Akıl’ değil, ‘Mutlak Varlık’... Maddenin, hayatın ve ruhun yaratıcısı... Eşyayı ‘mâkul’ kılan ve ‘ruha sonsuzluk özlemi’ veren Rab... İnsan zekâsını, madde ile ruh arasına, bir asansör gibi oturtan Yüce Allah... Ona varmayan ilim neye varabilir ki?.. Onu inkâr eden akıl, neyi bulabilir ki?..”.

Soru: “Peki, ya madde ne olacak? Onu inkâr mı ediyorsunuz?”.

Cevap: “Niçin, endişeleniyorsunuz? Mademki, maddeden başka bir şey yok diyorsunuz, benim bu çılgınlığımı da ‘maddenin verileri’ olarak değerlendiriniz. Demek, madde, benim şahsımda ve benim gibi milyonların şahsında ‘Allah’ın varlığına, birliğine, yaratıcılığına ve yüceliğine’, inanabiliyor. Bunu da mı görmüyorsunuz?”.

BİR MATERYALİSTLE DİYALOG (3)

Bir materyalist ile “inanmış bir aydın”, karşılıklı konuşuyorlar. Öyle tasavvur edin. Bu sefer sorular ve cevaplar karşılıklı... İlk önce “materyalist” soruyor.

Soru: “Sizce ‘akıl’ nedir?”.

Cevap: “Zekâ, üstün bir idrak kaabiliyeti olarak doğustandır. İnsan ferdi, zeki olarak doğar. Ancak ‘aklı’ sonradan kazanır. Böyle düşününce, ‘akıl’, zekânın çevresine intibakından kaynaklanan bir

alışkanlıklar ve kalıplar düzenidir. Yani, eşya dünyasındaki bütün ilişkiler, bizim için ‘mâkul’dur ve zihin bunlara intibak etmekle aklîleşir”.

Soru: “Anladım! O halde ‘akıl’, eşya ve maddenin ilişkilerinden ibaretse, bütün zihnî ve ruhî değerlerin kaynağı da maddedir. Bu konuda ne dersiniz?”.

Cevap: “Acele etmeyin! İnsan, zeki bir canlı olarak madde ve eşya dünyasında gözlerini açar. İlkönce, bütün duyumları ve idraki, bu dünyadan gelen veriler ile beslenir. Madde dünyasında, tabiatla ve kâinatta bulunan ‘mekanik ilişkiler’ insan zihnini, yavaş yavaş kuşatmaya, biçimlendirmeye ve katılaştırmaya başlar. Artık, insan zekası, eşyanın ve maddenin mahbesindedir. Fakat, gözlemler göstermektedir ki, insanoğlu, bir müddet sonra, zekâsının, eşyanın ve maddenin ‘mahbesinde’ bulunmasından tedirgin olmaktadır. Fıtratı icabı, bu duruma isyan etmektedir”.

Soru: “Gerçekten insan zekâsının böyle bir isyanından söz edilebilir mi? Aksine, insan zekâsı, eşya ve madde dünyasında rahat değil mi? İnsan fıtratında, gerçekten de bir ‘maddeyi aşma cehdi’ var mı? Sakın bu sübjektif bir hüküm olmasın?”.

Cevap: “Görünen odur ki, insandan gayri bütün canlılar, tabiat-taki maddî ve mekanik ilişkilere boyun eğmiş durumda. Hepsi de statüsüne razı. Hiçbiri, içinde yaşadığı âlemi kritik edemiyor. Evet, yalnız insandır ki, fıtratı icabı, içinde yaşadığı dünyayı kritik edip statüsünü değiştirmek istiyor”.

Soru: “İkide bir ‘insanın fıtratı icabı’ diyorsunuz? Bununla ne demek istiyorsunuz?”

Cevap: “Bakın anlatayım. İnsan idraki, hayvan idrakinden çok farklıdır. En zeki hayvanda bile idrak, sadece eşyaya ait müşahhas (somut) duyumlardan ibarettir. Oysa, insan zekâsı, maddeden-mânâya, somuttan-soyuta, çoktan-bire, sınırlıdan-sonsuz, esaretten-hürriyete, duyumdan-şuura, olaylardan-kanunlara, yaratılmış-tan-Yaradan’a doğru bir yücelme hamlesi içindedir. Bu, aynı zamanda, insan için “tabiattan-kültüre” ve “vahşetten-medeniyete” geçiş demektir. Eğer, ‘insan idraki’ de ‘hayvan idraki’ gibi, eşyaya yapışıp kalsa, maddenin ilişkilerinden doğan ‘akıl’ ile yetinse idi, yani ‘şuurlu ve kritikçi bir akıl’ geliştirmese idi, asla bugünkü seviyesine ulaşamazdı. Şimdi, siz cevap verin bakalım, siz insanın bu fıtratını inkâr edebilir misiniz? .

Materyalistin cevabı: “İnsan zihninin böyle bir süreç içinde olduğunu inkâr etmem mümkün değil. İnsanın tabiatla yetinmediği

ve onu aşmak istediği de doğru gözüküyor. Ancak, aklıma şöyle bir soru geliyor: ‘Acaba, insan yanılıyor mu, acaba insan patolojik bir davranış içindemi? Sakın insan, hasta bir hayvan olmasın?’.

Cevap: “Gerçekten de ‘tefekür halinin tabiata aykırı olduğunu’ ve ‘insanın hasta bir hayvan olduğunu’ savunan kimseler de gelip geçmiştir. Bunlar, insanın tabiattaki ve kâinattaki ‘yalnızlığını’ yadırgayan kimselerdir. Gerçekten de insan, ‘tabiatın efendisi’ olarak yalnızdır ve diğer canlılardan farklı olarak bu âlemi kritik ederek kendi benliğini bulmak istemektedir. Tabiatın ve kâinatın bu ‘garip’ ve ‘yalnız’ canlısını anlamak gerçekten zordur. Oysa, insan, her şeyden önce kendini bilmek zorundadır.

İNSANIN İSTİSMARI VE İSLÂM

Yüce dînimiz, “istismarı ve zulmü önlemek” için, çok yönlü bir tedbirler listesi getirmiştir.

Önce, ferdi vicdanları, “istismarın ve zulmün kötülüğüne” inandırmaya, bütün “iş ve niyetlerimizin” Yüce Allah’ın ilminden saklanamayacağına iman ettirmeye ve “büyük dîn gününde” Allah’ın huzurunda hesap verileceğini vicdanlara yerleştirmeye çalışır. Fert fert, her müminde, birer “ahlâk kahramanı” olmak iradesini uyandırmak ister.

Sonra, meseleye içtimâî bir boyut getirmek üzere, “Edille-i Şer’iyye”nin ışığında “hadler” (sınırlar ve normlar) koyar. Böylece, dînin “helâl-haram”, ahlâkın “iyi-kötü”, hukukun “haklı-haksız”, estetiğin “güzel-çirkin”, ilmin “doğru-yanlış” tarzında ortaya koyduğu ölçülere dayanarak “müeyyideler” tespit eder.

Yani, İslâm’da fert, cemiyet ve devlet el ele vererek “istismarı ve zulmü” önlemek zorundadırlar. İslâmiyet, her zaman ve zeminde, fertlere, cemiyetlere ve devlete, mazlumdandan ve mağdurdan yana tavır almalarını emreder. Yüce Peygamberimiz: “Haksızlıklar karşısında susan, dilsiz şeytandır” diyerek, bütün müminleri, zulüm karşısında hakkı savunmaya davet eder.

Görüldüğü gibi, İslâmiyet, zulüm ve istismar karşısında, yalnız fertleri değil, cemiyeti de harekete mecbur ediyor. Kesin olarak bilimmelidir ki, zulüm ve haksızlıklar karşısında “susan” fert ve cemiyetler, ister istemez, kendileri için de bu felâketleri davet etmektedirler. Üzülererek belirtelim ki, zulme uğrayan, istismar edilen, ezilen ve sürünen cemiyetler, çok defa böylece doğmuş ve

“lâik oldukları idarenin pençesine” düşmüşlerdir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in açık emirleri ile sabittir ki: “Allah, insanlara zulmetmez, fakat, insanlar, kendi kendilerine zulmederler”. (Hûd/101). Zulüm ve istismara “alkışları” ile veya “susarak” yardım edenler, er geç, o zulüm ve istismarın pençesinde “terbiye” edileceklerdir. Evet, “İlâhî Adalet” budur!

Görünen odur ki, insanların, yüksek manevî ve moral değerlerden mahrum bırakan cemiyetler, ister istemez “zulüm idarelerini” de davet edeceklerdir. Yine, bu gibi cemiyetler, ister istemez, dîni “afyon”, ahlâkî “burjuva yutturmacası” sosyal hayatı “sınıf kavgası” ve devleti “zulüm aracı” olarak gören kadroların boyunduruğuna düşmeye mahkûmdurlar.

Allah’a; dîne, ahlâka ve vicdana değer vermeyen kişi ve kadrolardan “medet uman”, “hak ve adalet bekleyen” fert ve cemiyetler, gerçekten ahmak olmalılar. Onlar, neye sahipler ki, size de versinler?..

Nitekim, şimdi, dünyamız, böyle bir macerayı yaşamaktadır. Milyarlarca insan, “tanrıtanımaz, materyalist ve insanı hayvan sanan” kadrolar tarafından yönetilmekte ve beşerî ıstırap ayyuka çıkmaktadır. Bununla beraber, bu gidişten ibret almasını bilmeyen milyonlarca insan da kahpe ve kalleş “tanrıtanımaz kadrolar” eliyle oraya doğru sürüklendiğinin farkına varmaksızın, çılgın bir müziğin eşliğinde yuvarlanıp durmaktadır.

Elbette, bütün İslâm Dünyası gibi, ülkemiz de bu tehlikeye mâruzdur. Bizim dünyamızda da artık “tanrıtanımaz kadrolar” pervasızca meydanlarda dolaşmaktadır, bizim ülkemizde de dînimize, ahlâkımıza, töremize, hukukumuza, kültür ve medeniyetimize saldıranların sesleri giderek yükselmektedir.

Kur’ân-ı Kerîm’e düşmanlık edenler, çocuklarımızın ve gençlerimizin eline “Marx’ın kitabını” vermek, millî ve mukaddes kahramanlarımızın yerine Lenin’leri oturtmak istemektedirler. Evet, emperyalizm, bizi iyice ezmek ve sömürmek için “kurtarıcı” tavrıyla yükleniyor.

Allah’a binlerce şükürler olsun ki, bu oyunları gören bir millet ve ümmet var artık!..

İSLÂM DÜŞMANLARI BOŞ DURMUYOR

İslâm Dünyası, üç asırdır, üzerine serpilten “ölü toprağını” silkeleyerek ayağa kalkmak üzeredir. Bütün dünya, İslâm Âlemi’nin yeniden bir “diriliş hamlesine” hazırlanmakta olduğunu artık apaçık görmeye başlamıştır. Asırlardır, İslâm Dünyası üzerine çöken kara bulutlar dağılmak ve her rengi ile emperyalizmin oyunları bozulmak üzeredir. Artık, yeni baştan oluşan bir “Müslüman aydınlar” kadrosunun öncülüğünde, uyanan, kendinin farkına varan ve nüfusu bir milyarı aşan bir İslâm Dünyası var!

Bu durum, her rengi ile emperyalizmi tedirgin etmekte; bu “yeniden doğuş” ve “diriliş” hamlesi, büyümeden boğulmak ve yok edilmek istenmektedir. Bunun için ne mümkünse yapılmaktadır. Her gün rahatça görüleceği üzere, “dış” ve “iç” basında, İslâm aleyhtarlığı yapılmakta, dinimize, Kitabımız’a, Peygamberimiz’e, dîn büyüklerine dil uzatılmakta; inançlarımızla alay edilmekte; Hristiyan misyonerler ve papazlar, çocuklarımıza ve gençlerimize “çengel atmakta”; İslâm Dünyası’ndaki en küçük dinî gelişmeler “gericilik hortluyor” çılgınlıkları ile bastırılmakta; dış ve iç düşmanlar el ele vererek cemiyetteki yaraları kanatmakta; İslâm Dünyası’nda kanlı çatışmalara zemin hazırlanmaktadır.

Düşmanlarımızın ilk ve önemli hedefi İslâm’dır; İslâm’ın yok edilmesidir. Onlar, bizi İslâm’dan uzaklaştıramadıkları müddetçe gayelerine ulaşamayacaklarını pekâlâ bilmektedirler. Bunun için bıkmadan, usanmadan ve yorulmadan İslâm’a saldırıp durmaktadırlar.

Geçenlerde bir yazı okudum. Güya, İslâm’da ibadetlerin tarihî menşeiini araştıran bir yazılı Araştırmadan ziyade, propagandaya benziyor. Bütün maksat, namaz, oruç ve diğer ibadetlerimizin Maya ve Aztek gibi eski kültürlerde de mevcut olduğunu belirterek “Allah’tan başka ilâh tanımayan” ve her türlü “sahte mabudu” yer ile bir eden yüce İslâm’ı güya putperest dînlere (!) benzeterek gözden düşürmek. Böyle bir propagandanın Müslümanları üzeceği, kendilerini “Mevlâna’ların değil Homeros’un yakınları” olarak gören ve Greko-Latin Putperestliğine özenen çevreleri memnun edeceği tabiidir.

Bu noktada şunu belirtelim ki, insanlar, saygı ve tazim duygularını ifade etmek için bazı “kalıp davranışlara” başvururlar. Bu

davranışlar, bütün insanlık için âdeta ortaktır. Bu davranışları isimlendirmek de mümkündür: “Selâm vermek”, “el bağlamak”, “Ayakta durmak”, “Rükû etmek”, “Diz çökmek”, “Secde etmek”, “el açmak”... gibi. Evet, dünyanın neresine giderseniz gidiniz, insanlar, üstün saygı ve tâzim duygularını, bu ve benzeri davranışlarla ifade ederler. Putperesti de, Yahudi’si de, Hıristiyan’ı da, Müslüman’ı da böyledir.

Ancak kesin olarak bilmek gerekir ki, İslâmiyet’in onlardan tek farkı, en ileri saygı ve tazim şekli olarak “rükû” (eğilme) ve “secde’yi (yere kapanmayı), “el açarak” duaetmeyi, sadece ve ancak “Allah’a tahsis etmiştir. Bunları, Allah’tan gayrisi için yapmayı “küfür ve şirk” bilmıştır. İşte, İslâm’ın yüceliği hurdadır. O, bu suretle, insanı, yalnız Allah’a ibadet etmeye davet ederken, her türlü putperestliği reddetmektedir. İslâm’ın güneş kadar açık olan bu gerçeğini görmezlikten gelerek, araştırma adına, art niyetli satırlar karalamak marifet değildir. Marifet, hak ve hakikati görüp teslim olabilmektedir.

Öte yandan, oruç ve hac benzeri ibâdetlerin eski kültür ve medeniyetlerde bulunması ve bugün yaşayan dînlerde de görülmesi, bir kusur değil, aksine, “dînin âlemşümü” karakterini ispatlaması bakımından önemli bir vakıa olarak değerlendirilmelidir. Ancak, İslâm’da oruç ve hac da “Allah rızası içindir ve türlü çirkinlikten arınmıştır.

Dünyanın en güzel dînine sahip olup da onun kadrini bilmeyenlere çok yazık!..

DAVRANIŞLAR NİYETLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLİR

Kişinin “davranışları” dışarıdan gözlenebilir, fakat “niyeti” gizlidir; onu yakalamak kolay değildir; bunun için özel bir gayret gerekir.

“Davranışlar” ile “niyetler” arasında sıkı bir ilişki bulunmasına rağmen, “aynı davranışlar” çok defa “aynı niyetlere” bağlı değildir. Meselâ, bir caddede, aynı yönde yürüyen insanların tümü aynı niyette olmayabilirler. Yine, elinizi sıkı ve yüzünüze gülen her insan, size karşı “aynı niyeti” taşımayabilir. Bunun gibi, genç, güzel ve kimsesiz bir kadın işçisine karşı, çok cömert davranan patronun “iyilik” mi, “kötülük” mü yaptığı davranışlarından ziyade “niyetine” bağlıdır. Bu sebepten olacak, Yüce Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: “Âmeller (yapılan işler ve davranışlar) niyetlere göredir”

ve yine O buyurmuşlardır ki: “Mü’minin niyeti amelinden üstündür”.

Durum, ibadetler için de aynıdır. Yani, namaz, zekât, oruç ve hac, sadece “Allah rızası” için yapılırsa, makbuldür. Yoksa, bu niyete bağlı olmayan iş ve davranışlar asla İslâmî mânâda ibadet sayılamazlar. Böyle olunca, elbette “münafıkların” (inanmadığı halde inanmış gözükenlerin) ibadetleri kabule şayan değildir.

Tipki bunun gibi, ister tarih sayfalarına karışmış olsun, ister bugün de gündemde bulunsun, bütün kültürlerde ve dînlerde rastladığımız “tazim biçimleri”, bizim ibâdet formlarımıza uysa da, uymasa da, benzese de, benzemese de, bizce, “namaz, oruç, hac ve zekât” olarak isimlendirilemez ve değerlendirilemez. Çünkü, bunları yapanlar, İslâm’ın temel inançlarından ve “Yalnız Allah’a ibadet edilir” şuurundan mahrumdurlar.

Durum, bu iken, bazı çevrelerin, azgın bir İslâm düşmanlığı taassubu ile hareket ederek dînimize leke sürmeye kalkışmaları ne kadar çirkindir. Söyler misiniz? İnsan ve hayvan heykelleri karşısında “eğilen” ve “yere kapanan” kimselerin tapınmaları ile “Allah’tan başka ilâh yoktur” diyerek ve her türlü “sahte tanrıyı” reddederek “rükû” ve “secde” eden Müslümanların davranışları arasındaki farkı inkâr etmek için kör olmak gerekmez mi? İslâm’ın secdegâhında hiçbir “obje” ve “sembol” yoktur ve Müslümanlar için mihrap, boş bir mekândır. Yani, İslâm’ın “ilkel” ve “çağdaş” putperestlikle bir alâkası yoktur. Güneş’e tapınan İnka ve Aztek nerde? İslâm nerde?...

Kaldı ki, İslâm, bütün sahte mabutları yıkarak, bütün objektif ve sübjektif tanrıları reddederek Mutlak Varlık olan Allah’a giden yolu açmaktır. İslâm’dan gayrı dînlere sahip olan çevreler, kendilerine göre “objektif” ve “sübjektif” tanrılar yonttukları halde, İslâm, bütün tarihî boyunca, putları kıra kıra inkişaf etmiştir. Bunu da mı görmüyorlar? İslâm’ın mabedinde “put” yoktur. Yahudiler Hz. Üzeyr’i, Hristiyanlar Hz. İsa’yı “tanrının oğullan” sandılar, Yüce Allah’a kız, oğul, eş ve ortak koşarak inançlarını bozdular. Fakat İslâm, bütün zaman ve mekânlarda, kendini bu gibi kirlerden korumasını bildi. Şu anda, yeryüzünde bulunan saf, berrak ve pırıl pırıl yegâne dîn İslâm’dır. Üstelik, her türlü düşmanlıklara, iç ve dış ihanetlere rağmen dinamizmini koruyan ve hızla yayılan tek dindir. İslâm’ı hakkı ile tanıdıktan sonra, ona bağlanmamak mümkün değildir.

Sonuç olarak belirtelim ki, tanrı tanımaz çevrelerin, Yahudi bezirganların, Hristiyan misyonerlerinin ve masonik liberallerin

gayretleri boşunadır. İslâm, bütün ihtişamı ile tıpkı bir güneş gibi yeniden doğmak üzere beşeriyetin ufkunda parlamaya başlamıştır.

EKONOMİYİ, TEK VE BAĞIMSIZ FAKTÖR SANANLAR

Siz, bizdeki maskaraların inadına bakmayın, bir felsefî ve ideolojik doktrin olarak “Marksizm” gerçekten iflâs etmiştir. Artık, bütün dünyada, hiçbir gerçek ilim ve fikir adamı, ekonomiyi, sosyal-kültürel ve politik hayatın “tek” ve “bağımsız” belirleyicisi olarak görmemektedir. Çağdaş sosyologlara göre, sosyal hayat, “çok faktörlü” ve “çok biçimli” bir gelişim göstermektedir. Yani, Marx’ın “tarihî üretim biçimleri ile ilgili modeli” de cemiyetlerin kaderlerini ifade eden bir kanun niteliğinde değildir.

Gerçekten de bir ülkenin ekonomisi, asla “tek” ve “bağımsız” faktör olamaz. Çünkü, apaçık görüyoruz ki, bir ülkenin ekonomisi, ülkenin ‘tabii ve coğrafi’ yapısı ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Nitekim, Türk’ün, Libyalı’nın, Brezilyalı’nın, İngiliz’in, Çinli’nin, Rus’un, Nijeryalı’nın ve Eskimo’nun ekonomisi, mutlaka bir yönü ile tabii ve coğrafi yapısı ile bağımlıdır. Bu inkâr edilebilir mi?

Yine, bir ülkenin ekonomik yapısı, kesin olarak nüfusun yapısına, hacmine, yoğunluğuna, nüfus artış hızına ve her türlü nüfus hareketine bağımlıdır. Ekonomik hayat, demografi faktöründen esassız biçimde etkilenir. Ekonomik faaliyetlerin, nüfus faktörü ile olan ilişkilerini kim inkâr ve ihmal edebilir?

Bunun gibi, bir ülkenin “eğitim felsefesi”, “eğitim teşkilâtlanması” ve nüfusunun eğitim bakımından “profili”, gerçekten ekonomisini etkilemez mi? Cehalet içinde kıvranan veya yanlış eğitim felsefeleri ile genç nesillerini heba eden bir ülkenin ekonomik yapısı ve problemleri ile insanlarını, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre, eğitmiş ve kadrolaştırmış ülkelerin ekonomik yapısı ve başarıları, hiç bir olur mu? Gerçekten de “maarif” — Marksistlerin sandığı gibi— sadece ekonomik “alt-yapı”dan biçim alan bir “üst-yapı kurumu” mudur? Onun, ekonomiye getirdiği bir-şey yok mudur?

Bütün bunların yanında, milletlerarası temasların, ilim ve teknoloji transferinin, ekonomiye ve ekonomik faaliyetlere katkısı inkâr ve ihmal edilebilir mi?

Öte yandan, “ekonomik sistemler”, “ekonomik plan ve programlar” ve “ekonomik politikalar”, ekonomiden sadece biçim mi alırlar?

İnsan zekâsı ve şuuru, madde karşısında sadece, pasif bir teslimiyet tavrı içinde midir ki, K. Marx, “İnsanın şuuru geçim tarzını belirtmez, aksine, geçim tarzı şuurunu belirler” diyebilmektedir? Bilmem, hâlâ, böyle düşünebilen birileri var mıdır?

Günümüz ilim ve fikir adamları, Marksizm’in, ekonomiyi tek ve bağımsız faktör kabul eden anlayışını, artık asla benimsememekte, fakat, onun, sosyal olaylara “ekonomi faktörü” ile yaklaşımını, “bir metod” olarak kullanabilmektedirler. Birçok faktörün yanında, ekonominin de sosyal, kültürel ve politik hayat üzerindeki etkileri elbette incelenebilir ve incelenmelidir. Ancak, buradan hareketle, sübjektif bir yaklaşım içinde, “Marksist dogmatizme” düşmeden. Nitekim, günümüzde de bu gibi bir araştırmanın heyecan ve cazibesine kapılıp kendini Marksist sanan birçok safdil yazar ve çizer takımına rastlamak mümkündür. Oysa, “ideoloji” başka şey, “metodoloji” başka şeydir.

MİRÂC YÜKSELİŞ VE YÜCELİŞ DEMEKTİR

Hicrî-Kamerî Takvim’e göre, Receb Ayı’nın 26’sını 27’ye sağlayan gece “Mirâc Kandili”dir. “Mirâc”, Arapça’da “merdiven” demekse de İslâmî bir ıstılah olarak, beden ve ruhen yücelmek ve yükselmek anlamında kullanıp Yüce Peygamberimizin bir mucizesini ifade eder.

İlâhî bir lütuf olarak, topraktan yaratılan insanın, kendisini binlerce salât ve selâm ile andığımız Şanlı Peygamberimiz’in şahsında, İlâhî Huzur’a kadar, beden ve ruhen tırmanışını, bütün zaman ve mekân boyutlarını aşarak O’na mülâki olmasını temsil eder. Bize, şahdamarımızdan daha yakın olan Yaradan’ın, kim bilir nasıl bir tecelli ile “sırlar âlemini”, Yüce Peygamber’in idrâkine açtığı bu gece, bütün inananlara mübarek olsun.

Evet, Sevgili Peygamberimiz, Mirâc’ta, Cennet’i, Cehennem’i Arş’ı, Kürsî’yi ve daha nice şeyleri gördü; sonra “Ruhlar Âlemini” geçip bilinmeyen, anlaşılmayan ve anlatılamayan bir şekilde, Yüce Allah’ın dilediği yerlere çıktı. Mekânsız, zamansız, yönsüz ve sıfatsız olarak Yüce Allah’ı gördü. Yine, gözsüz, kulaksız ve mekânsız olarak Rabbi ile konuştu. Hiçbir yaratılmışın bilemeyeceği ve anlayamayacağı nimetlere kavuşup bir anda Kudüs’e ve oradan da keremli belde Mekke’ye, amcasının kızı Ümmü Hânî’nin evine geldi. Yattığı yer daha soğumamıştı. Bu, bir rüya değildi; beden ve ruhen yaşanan bir gerçektir.

Müslümanlara, “beş vakit namaz”, bu mübarek gecede farz kılındı. Bu sebepten olacak, İslâm’da namaz, “müminin miracı” sayılmıştır. Gerçekten de namaz, şekil ve muhtevası itibarı ile İlâhi Huzur’da durma, O’na en yüksek tazim biçimleri içinde yaklaşma arzu ve irademizi ifade eder. “Kıyam”, ‘Rükû’, “Secde” ve “Dua’yı yalnız Yüce Allah’a tahsis eden, “Lâilâhe illallah” diyerek “Allah’tan gayrı bütün mabutları reddeden” müminler, namaz esnasında, giderek artan bir tazim vetiresi içinde yücelip dururlar.

İslâm’ın ortaya koyduğu gerçek şudur: İnsanları “sahte mabutlara” tapındıran dînler, inançlar ve felsefeler, insanı alçaltırlar; yalnız İslâm’dır ki, en yüksek tazim şekilleri olan Kıyam, Rükû, Secde ve Dua’yı, yalnız Yüce Allah’a tahsis ederek insanı yüceltir.

Elbette objektif ve sübjektif tanrılar edinenler ve bunlara tapınanlar insanı hor ve hakîr düşünürler. Asıl mesele, insanı, bütün bu objektif ve sübjektif âlemin efendisi durumuna getirip sadece ve ancak Mutlak Varlık olan Yüce Allah’a yöneltmektir.

Putperestlerin ve şirke bulaşmış dînlerin “tazimleri” insanı alçaltır da İslâm’daki “tazim” formları insanı yüceltir. Yani, Güneş’e, Ay’a, yıldızlara, dağlara, ırmaklara, insanlara veya bunları temsil eden sembollere ve heykellere tapınanlar, insanın şeref ve haysiyetini, bu gibi “sahte mabutlar” karşısında, yok ederler. Oysa, Yüce İslâm’a göre, “İnsan, Allah’tan gayrisine ibadet edemeyecek kadar” şeref ve izzet sahibidir.

Böyle olunca, bazı, ahmakların veya art niyetli kimselerin, İslâm’da namaz, oruç, hac ve zekât gibi ibadetleri, putperest geleneklere bağlaması çok çirkin bir sapıtmadır. Oysa, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem’den (O’na binlerce selâm olsun) beri, insan, en yüksek tazim formlarını yalnız Allah’a tahsis etmiştir. Ancak, birçokları, hâdisenin kabuğunda kalarak işi, putperestliğe vardırılmıştır.

Gerçekten de “çamurdan” çıkarak, en yüce mertebelere kadar tırmanan insanoğlunu anlamak kolay değil... Bunu anlamak için Müslüman olmak gerek...

DİNDAR VE LAİK KİMSELER...

İslâm Dünyası'nda ve bizim ülkemizde, bazıları, kendilerine “laik” demek ve bunu “dindarlık” kavramının zıddı biçiminde ortaya koymaktadır. Oysa, böyle bir anlayış, bizim kültür ve medeniyetimiz açısından sakat ve yanlıştır. Şöyle ki, bizim kültürümüzde “dindarlığın zıddı” laiklik değil “dinsizlik”tir.

Herkes bilir ki, “laiklik”, Hristiyan Dünyası'nda doğan bir kavramdır. Bu âlemde, asırlarca süren kilise-devlet çatışmasının bir ürünüdür. Kelimenin aslı Yunanca “laikos” tur. Hristiyanlar, kilise adamlarına (ruhbanlara) “cleric” ve bunların dışında kalan ve dîn adamı sıfatı taşımayan halka da “laici” derlerdi.

Görüldüğü gibi, Batı kültüründe de “laiklik” dinsizlik demek olmayıp “ruhban sınıfına” mensup olmamak demektir. Bu haliyle “laiklik”, dindarlığın zıddı olmayıp “ruhban sınıfının dışında” olmak demektir.

Öte yandan, herkes bilmektedir ki, İslâm'da bir “ruhban sınıfı” yoktur. Onun için, Batı'daki anlamıyla bizde “cleric” ve “laik” kim-seler de olamaz. O halde, birilerinin kalkıp “Ben laikim!” demesi ve bu kelimeyi “dindarlık” kavramının zıddı biçiminde takdim etmesi elbette doğru değildir.

Dünyadaki uygulamalara baktığımızda “laiklik ilkesini” benimsemiş devletlerden hiçbirisi, bunu “dinsizlik” anlamında kullanmamaktadır. Bu gibi. devletler, dîn ile devlet işlerini birbirinden ayırmakta, dîn ve vicdan hak ve hürriyetlerini teminat altına almakta, dîne saygılı davranmaktadırlar. Hiç kimse, taşıdığı dînî inanç ve kanaatleri yüzünden “ikinci sınıf insan” muamelesi görmemekte ve bu yüzden takibata uğrayıp işinden, gücünden olmamaktadır. Her türlü iş ve devlet kapısı, herkese açık olup makamlar, mevkiler, yetki ve sorumluluklar, dîn ve vicdan açısından bir araştırma ve soruşturma konusu yapılamamaktadır. Bu gibi ülkelerde, bunun aksine hareket etmek, “insanlık suçu” sayılmaktadır.

Gerçekten “demokrat” ülkeler, ister İngiltere, Belçika, Hollanda, Danimarka, İsveç ve Norveç gibi “resmî bir dînî” olan ülkeler olsun, ister ABD, Fransa, İtalya ve F. Almanya gibi “laiklik ilkesini” benimsemiş ülkeler olsun, “dîn ve vicdan hürriyetini” temel hak ve hürriyetlerin en önemlisi saymışlardır. Aksine hareketleri, şiddetle cezalandırmışlardır. Böyle olunca, hiçbir kişi ve kuruluş “laiklik ilkesini”

bahane ederek vicdanlar üzerinde baskı yapamaz. Çünkü, “vicdan hürriyeti mutlaktır, taarruz edilemez”.

Mevcut Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na göre kişiler “dindar” veya “dinsiz” olabilir, ama devlet “laik”tir ve bu “dinsizlik” demek değildir. Böyle olunca, bazı art niyetli kimselerin, dinsizliklerini “biz laikiz” diyerek gizlemesi ve bu ilkeyi “dîn aleyhtarlığı” biçiminde propaganda etmesi suçtur. Kaldı ki, “laiklik” ancak, hükmî şahsiyetler için söz konusu olabilir. Yoksa, herkes bilir ki, kişiler ya bir dîne inanırlar veya inanmazlar. Görünen odur ki, her şey gibi “laiklik kavramını” da istismar etmek isteyenler vardır.

Ülkemizdeki “kavram kargaşalığı” gerçekten hüznü verici boyutlara ulaşmıştır. Herkes istediği gibi, kavramlarla oynamakta, hem kendini, hem genç beyinleri yanıltmak için ne mümkünse yapmaktadır. Oysa, sağlam bir tefekkür, ancak, sağlam kavramlar üzerine kurulabilir. O halde, ilim ve fikir adamlarımızdan, yazar ve çizerlerimizden beklediğimiz husus şudur: Lütfen kavramların hakikatine ulaşmaya çalışınız, onları eğip bükerek saptırmayınız.

BIKTIK, ŞU İRTİCA YAYGARALARINDAN

Maalesef, bu ülkede, en küçük bir İslâmî gelişme karşısında tedirgin olan ve halkın deyimi ile “her altı ayda bir, eyvah irtica hortluyor yaygarası” koparak ortalığı velleveye veren ve böylece “Müslüman-Türk Milletini sindirmeyi” amaç edinen çevreler var.

Gerçekten de gözlerimi dünyaya açtım açalı durum bu... Şimdi, 56 yaşımdayım, kendimi bildim bileli, ülkemizde bu oyun oynanmaktadır. Bazı gazetelerin, dergilerin ve siyasilerin bütün sermayesi bundan ibaret... Maksat, Müslüman halkı sindirmek ve yıldırma... Boşu boşuna halkı, şerefli insanları, inananları, güvenlik güçlerini, savcılar ve mahkemeleri rahatsız ve tedirgin ediyorlar. Aldıkları sonuç, çok defa hiç... Ama, vicdanlar üzerinde kurdukları baskı korkunç ve insan haklarını ihlâl edici nitelikte... Onun için, bu gibi yayınlara karşı, mutlaka tedbir alınmalı, milletimizin dîn ve vicdan hürriyeti, her türlü kötü niyete karşı korunmalıdır. Batı demokrasi-leri, bunu, çoktan beri hallettikleri halde, biz, henüz o seviyeye ulaşamadık.

Bu ülkede bazıları, “dinsizliği” ve “tanrıtanımazlığı” marifet sanmaktadır. Sanki dindar, bilhassa Müslüman olmak, aydın ve entellektüel sayılmaya engel, imiş gibi davrananlar var. Bu gibilere

göre, “dîn” olsa olsa, cahil halk kitleleri için bir mânâ ifade edebilir. Onlar, bu konuda K. Marx gibi düşünürler: “Dîn afyondur” ve “bilinçsiz halk yığınlarını gütmeye hizmet etmiş, eski mülkiyet ilişkilerinden doğmuş bir üst-yapı kurumudur”.

Bu sebepten olacak, bu Marksist, materyalist ve ateist çevreler, ne yapar yapar, “dîn aleyhinde” bir şeyler söylemek için bahaneler ararlar. Doğrudan doğruya “dîne” saldıramadıkları zaman, dindarları çeşitli isimlerle lekeleyerek “dolaylı biçimde” zehirlerini kusarlar. İkide bir, “irtica” feryadı ile ortaya çıkmalarının sebebi de budur. Onların sözlüğünde, gerçekte “dîn” ile “irtica” aynı mânâdadır. Siz, onların çeşitli maskeler takmalarına aldırmayın.

Bunların en büyük korkusu da “aydın dindarlardır”, onlar, bu gibi Müslümanları “kara aydınlar” olarak lekelemek ve gözden düşürmek isterler. Onlara kalırsa, bir profesör, bir mütefekkir, bir ilim adamı, bir sanatkâr, bir fabrikatör, bir devlet ve siyaset adamı nasıl dindar ve bilhassa Müslüman olabilir?

Bunlar, nasıl namaz kılar, oruç tutar, zekât verir ve hacca giderler? Hele bir Devlet başkanı, nasıl “Allah” diyebilir, bir Başbakan ve Bakan “Nasıl açıkça ibadet edebilir?”.

Türk “tekvandocuları”, nasıl “tekbir” getirerek meydana çıkabilir? Bunlar, düpedüz “irtica” (!) değil mi? Hele “Kur’ân-ı Kerîm Kursları açmak”, devlet okullarında “Dîn ve Ahlâk Kültürü vermek” Cumhuriyet’e ve Atatürk’e ihanet (!) değil mi? Evet, bütün bunlar, bizim ülkemizde, söylenebilmekte ve yazılabilmektedir. Üstelik, bu işi, yıllardan beri, “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan hürriyetini” savunduğunu söyleyen kimseler yürütüyor. Bu münafıklığa şaşmamak mümkün değil.

O halde, bütün inanmış aydınlarımızı, tavırlarını belli etmeye davet ediyorum. Hepimiz, Anayasa ve kanunlar içinde hareket ederek “camilerimizin”, sadece halkın değil, sivil-asker, memur-âmir, işçi-patron, devlet ve siyaset adamlarımızın da mabedi olduğunu bilfiil ispat edelim.

Dindarların da âlim, mütefekkir ve sanatkâr olduğunu ve olabileceğini, dostlara ve düşmanlara gösterelim. “İrtica yaygaraları ile bizi sindirmek isteyen “müstebit taslaklarını” mahcup düşürelim.

AFGANİSTAN'DA ESAS SAVAŞ ŞİMDİ...

Bu yazımda, bugünkü şartlar altında, Afgan mücahitlerinin neler yapması gerektiği konusundaki görüşlerimi özetlemek istiyorum.

Önce, hemen belirteyim ki, yıllardan beri yaşanan kanlı döneme rağmen, Afganistan'da gerçek savaş, esas şimdi başlamaktadır. Görünen odur ki, “mücahitlerin” hayli pahalıya mal olan “zaferleri”, süper güçlerce, “masa başında” çarçur edilmek istenmektedir.

Anlaşıldığına göre, ABD ve Sovyetler Birliği, Afganistan'ı, mücahitlere terk etmemek hususunda, kesin olarak anlaşmış bulunmaktadır. Onlara göre, “Kızılordu” Afganistan'dan ayrılmalı ve fakat, “Mücahidler” de Babrak Karmal'dan hiç de farklı olmayan “Kızıl Necibullah ve âvânesi” ile uzlaşarak “geniş tabanlı” bir hükümet kurmalıdırlar. Şimdi, ABD ve Sovyet Rusya dışişleri bakanları, çeşitli vesilelerle bunu savunmakta ve bu maksatla bir araya gelmektedirler. Her iki devlet de Afganistan'da “İslâmî bir idarenin” kurulmasına ve inisiyatifin “Mücahidlerin eline” geçmesine karşıdır. Yani, ideolojileri ne olursa olsun, “kara ve kızıl haçlılar”, İslâm'a düşmanlıkta birleşebilmektedirler. ABD, Afgan Mücahidleri'nin özledikleri hedeflere ulaşmaları halinde, İslâm Dünyası için yepyeni bir moral kaynağı olmasından korkarken, Sovyetler Birliği, Mücahidlerce gerçekleştirilecek bir Afgan Devleti'nin, bir “milletler hapishanesi” durumunda bulunan Kızıl Rus İmparatorluğu için tehlike kaynağı durumuna gelmesinden endişelenmektedir.

Öte yandan, memnuniyetle öğreniyoruz ki, Afganlı Müslüman mücahidler, süper güçlerin oynamak istedikleri oyunlardan haberdârdırlar. Onlar, çok iyi bilmektedirler ki, Ruslar, ister istemez, Afganistan'ı terk etmek zorundadırlar. Çünkü, “Afganistan'a müdahale” onlara çok pahalıya mal olmuştur. “Kızılordu'nun Afganistan'daki başarısızlığı apaçık ortadadır ve bu ordunun yenilmezliği fikri yavaş yavaş yıkılmakta, ve işin korkunç tarafı, bunun, Sovyet boyunduruğunda bulunan milletlerce de müşahade edilmesidir. O halde, “Kızılordu”nun Afganistan'dan çekilmesi için “kızıl ve hâin Afgan hükümeti” ile anlaşmaya ve uzlaşmaya gerek yoktur. Afgan Mücahidleri, bu tavırlarını, açıkça ortaya koymak için, şimdi, Peşaver'de “Yedi Mücahid Grubu” içine alan “Geçici bir hükümet” kurmuşlardır. Bu, gecikmiş de olsa, çok önemli bir gelişmedir.

Gerçekten de şu anda, Afganistan'ın tek meşru hükümeti budur. Çünkü, ülkenin “yüzde doksanını” denetimini altında tutmaktadır. Oysa “Kızıl Necip Hükûmeti”nin, Sovyet desteğine rağmen, ancak ülkenin “onda birine” hâkim olduğu bilinmektedir. O halde, “Müslüman Mücahidlerin”, bu “Kızıl kukla hükümetle” uzlaşmaları ve anlaşmaları, hem manasızdır, hem de faydasızdır. Süper güçlerin, bunu istemesi de iğrenç...

Kanaatimce, Müslüman Mücahidler, bu “kızıl kukla hükümetle” asla uzlaşamayacaklarına dair iradelerini sık sık ve açıkça ilân etmeli; hattâ, yıllar yılıdır, Afganistan'ı kan ve gözyaşıma boğan ve taş üstünde taş bırakmayan bu “kızıl kadro”nun, anlaşmak ve uzlaşmak şöyle dursun, “hesap vermeleri” gerektiğini dünyaya duyurmalıdırlar.

Bunun yanında “Müslüman gruplar”, her türlü ihtilâfı bir kenara bırakarak, birbirleri ile kenetlenmeli, kendi “özledikleri devleti” gerçekleştirmelidirler. Bunun için, “Şûra” kurmalı, “Nizamî bir ordu” teşkili cihetine gitmelidirler. Geçici de olsa ciddiyetle devlet ve hükümet başkanlarını seçmeli, başkomutanlarını tayin etmeli ve Afgan halkı ile bütünleşme yoluna giderek güçlerini ortaya koymalıdırlar. Evet, Afganistan'da gerçek savaş, esas şimdi başlamaktadır. Yüce Allah yardımcıları olsun!

SİYONİZME AĞIR DARBE...

Bu yazımın başlığı, “İslâm'ın Gücü”, yahut “Ufak Taşlar ve Küçük Bir Film” de olabilirdi. Çünkü, bugün, Afganistan ve Filistin Müslümanlarının yaptıkları şerefli savaştan söz etmek istiyorum.

Fukara Afgan Milleti, kendine ihanet eden “kızıl veledler” yüzünden, tam sekiz yıldır, süper bir devletle dövüşmek zorunda kaldı. Siz aldatıcı vaadlere inanmayın, bu savaş, kolay kolay biteceği de benzemiyor. Yani, barışa daha çok var... Ama eninde sonunda, büyük zafer, Allah'ın izni ile gerçek Afganlı'nın olacak.

Bu uzun savaş döneminde gördük ki, düşmanın üstün ve modern silâhları, tankları, uçakları ve helikopterleri var; fakat imanları ve moralleri yok... Kızıl Rus İmparatorluğu'nun subay ve askerleri çöküntü içinde... Çoğu alkolik ve uyuşturucu düşkünü...

Ama Afganlı Mücahid, Allah'a hamdolsun öyle değil... Aksine, iman var, ahlâk var, bitmez tükenmez bir “Cihad Ruhu” var... Derme

çatma silâhlara rağmen, yılmayan ve yıldırılamayan bir irade var... Bunun da kaynağı İslâm... İşte, “yerli kızılar” ile “işgalci kızıları” yıldırın ve bezdiren de bu...

Şimdi, bir de Yahudi zulmü ve vahşeti altında inleyen Filistinlilere bakalım. Bunlar, önceleri, Marksist, Leninist ve sosyalist propagandalara kanarak sol yumruklarını havaya kaldırıyor ve ‘kızıl sloganları’ tekrarlayarak güya Yahudi’ye karşı savaştıklarını sanıyorlardı ve pek tabii olarak da başarılı olamıyorlardı.

Ne zaman, nice acı tecrübeden sonra, bu yolun çıkmaz sokak olduğunu görüp tekrar, büyük bir heyecanla “İslâm’a sarıldılar”, bu sefer ellerindeki “ufacık taşlar”ını, nice modern silâhtan daha güçlü olabileceğini dehşetle idrak etmeye başladılar. Gerçekten de Kâbe’yi yıkmaya gelen Ebrehe’nin fillerle takviyeli ordusu gibi, İsrail’in bütün silâhları ve güvenlik güçleri, bu “ufacık taşlar” karşısında âciz ve çaresiz kaldı. İşte İslâm’ın ihtişamı... Gerçekten de İslâm ne güzel dîndir. Şimdi, büyük bir mutlulukla görüyoruz ki, büyük bir imanla camilere koşan, namaz kılıp Allah’a el açan müminler, yerden aldıkları “ufacık taşları”, zâlim, vahşi ve müsallah Siyonistlere fırlatmakta ve ummadıkları neticeler almaktadırlar. Gerçekten de bu Filistinli çocukların, gençlerin, kadınların ve kızların aldıkları netice, hayret verici. Onların attıkları “taşlar”, bütün dünyada yankılanan sesler veriyor.

Şimdi, siyonizmin çete başları büyük telâş içinde... Taşa karşı silâh kullanmanın ve adam öldürmenin ve fakat netice alamamanın utancı içinde kıvranıyorlar. Perezler, Rabinler, Şaronlar ve benzerleri, büyük bir kin ve öfke ile pot üstüne pot kırıyorlar. Bir taraftan Yahudi militanlara, yakaladıkları Filistinli çocukları, öldüresiye dövmelelerini, kol ve bacaklarını kırmayı emrediyorlar, diğer taraftan foyaları meydana çıkınca, böyle yapan askerlerini güya tutukluyor, sonra bırakıyor, sonra tekrar tutukluyorlar.

Evet, Yahudi panik içinde, yıllar yılıdır, milyarlar akıtarak oynadıkları “mazlum Yahudi” kavramı yıkılıyor, bütün dehşeti ile “zâlim Yahudi” kavramı tekrar diriliyordu. CBS adlı bir Amerikan Televizyonu, gizlice sürdürülen “Yahudi sadizmini”, nasılsa yakalamış, filme almış ve bütün dünyaya yaymıştı ve “Yahudi’nin Yahudiliğini” ortaya koymuştu. Şimdi, milyarlarca insanın beyninde ve hafızasında bu film, bütün dehşeti ile duruyor. Öyle anlaşıyor ki, siyonistler, bu korkunç imajı silmek için, çok çırpınacaklar. Fakat, bu yaranın kolay kolay kapanacağını sanmıyorum.

BÖLÜNMÜŞLÜĞÜMÜZ VE BİR DUÂ

Bir dostumuzun verdiği yemekte karşılaşmıştık. Hepimiz de kendimize göre, okur-yazar Müslümanlardık. Bilirsiniz, böyle toplantılarda, belli bir gündem üzerinde konuşulmaz; konudan konuya geçilir. Bizim durumumuz da başlangıçta öyle idi.

Fakat, sohbet koyulaştıkça gördük ki, hepimizin ortak bir derdi var: “Evet, İslâm Dünyası’ndaki bölünmüşlük ve gruplaşmalar...”.

Sonra, pek çok soru!.. “Neden, bu duruma düştük?”, “Bundan kurtuluşun bir yolu yok mu?”, “Bir fetret devri mi yaşıyoruz?”, “Bizi, kim ve nasıl bir araya getirecek?”, “Mâruz kaldığımız sıkıntılar, üzüntüler ve gözyaşları artık bitmeyecek mi?”...

Sonra, pek çok “cevap”, “tavsiye” ve “ümit kapıları”... Uzayıp giden konuşmalar... Bazen öfkeli, bazen hoşgörülü sözler, davranışlar ve tavırlar... Birbirini suçlamalar... Tarih yorumlamaları... Sosyolojik ve psikolojik tahliller...

Toplantının sonlarına doğru, ortaya çıkan “anlaşma”, daha doğrusu “mütareke” ümitleri... Dost ve kardeş bir sesin, bizi bütünleşmeye götürecek çok hayatî tavsiyeleri... Şöyle diyor:

“Ey inanan kardeşlerim!

Hepimiz, müminlerin farklı kamplara ve gruplara bölünmesinden muztaribiz. Bunun pek çok sebebi var. Uzak ve yakın tarihimize bağlı kökleri var. Bunları, üç aşağı, beş yukarı biliyoruz. Bu, tarihî bir birikime bağlı, çözümü çok zor olan bir problemler yumağıdır. Elbette zamanı gelince, bir bir çözülecektir. Kesin olarak bilmek gerekir ki, içtimâî problemleri doğuran şartlar değişmedikçe, istenen sonuçlara varılamaz.

Peki, o zamana kadar bekleyelim mi? Bizim, problemleri çözme ve yönlendirme irademiz yok mu? Böyle düşünüyorsanız, haklısınız. Elbette, o zamana kadar boş durmayacak, problemi çözme ve yönlendirme yönünde, irademizi, çok ciddi bir şekilde kullanacağız. Bunun için, şunları tavsiye ederim:

1. Birleşemiyorsanız da, birleşememenin acısını ve sızısını, tâ yüreğinizde duymaya çalışınız. Ayrılığın ve bölünmüşlüğün, müminleri, güçsüz ve çaresiz duruma düşürdüğünü asla unutmayınız. Bunu, en yakınlarımızdan başlayarak bütün inananlara duyurunuz.

2. Hepiniz, “tevhid” ve ‘İslâm’ın zaferi’ için bütün gücünüzle çalışınız. Birbirinizin başarılarını kıskanmayınız. Birbirinize destek olamasanız bile, birbirinize köstek olmayınız. Birbirinizin aleyhine konuşmayınız, propaganda-yapmayınız. Yüce Peygamberimizin buyurduğu gibi: **‘Ya hayır konuşunuz veya susunuz!’**.

3. İslâm’ın düşmanlarına karşı, ortaklaşa hareket ediniz. **‘Allah için dostluk ve Allah için düşmanlık’** prensibinin dinimizdeki yerini iyi tayin ediniz. Çok dikkat ediniz, Allah ve Resûlü’nün samimi dostlarına ‘düşmanlık’, ihanet mertebesinde bir gaflet olur.

4. Ben, bütün inananların şu duada birleşebileceklerini ümit ediyorum: Yüce Allah’ım! Bölük pürçük de olsak, hepimiz samîmi müminleriz. Sana ve Resûlü’ne hizmet aşkı ile doluyuz. Senden niyazımız şudur: İçimizde en samîmi ve en hâlis müminler hangisi ise bizleri, onların etrafında topla! Çünkü, çok iyi biliyoruz ki, sen, ancak samîmi, hâlis ve akıllı müminleri sever ve zafere ulaştırırsın. Ya Rabbî, bizi, Hakk’ı hak, bâtul bâtul bilen kullarının zümresine ilhak eyle! Bizi, birbirimize düşmekten koru.”.

Bu duayı bitirdiği zaman, toplantıda bulunan bütün müminler, tâ yüreklerinden gelen bir sesle “ÂMİN” dediler.

MAARİF VE FİNANSMANI...

Her türlü “yatırım” için “para temini”, hiç şüphesiz en önemli meselelerden biridir. Hele “insana yatırım” sözkonusu olunca, mesele daha da büyür. Çünkü, hem yatırım çok geniştir, hem uzun vadeli ve hem de sağlanan maddî desteğin sürekliliği esastır.

Düşünün, vatanın, hiçbir köşesini ihmal etmeksizin, yeter miktar ve kalitede “anaokulu”, “temel eğitim ve öğretim okulu”, “orta dereceli meslekî ve akademik liseler”, “yüksek okul” ve “üniversiteler” açacaksınız. Bunlar için, yeter sayı ve kalitede bina, tesis, salon, laboratuvar, ders araç ve gereci temin edeceksiniz. Hepsinden daha önemlisi, muhtaç olduğunuz sayı ve kalitede “yetiştirilmiş eleman” bulacak ve bunları tatmin ederek aktif kılacaksınız. Bütün bunlar için “maddî” ve “manevî” destek gerek...

Eğer, bütün bu işleri “devlet eliyle” yapmak ve “devlet bütçe-siyle” karşılamak istiyorsanız hayâl kuruyorsunuz demektir. Yine eğer, bu işlerin yürütülmesini “hayır sahibi vatandaşların” himmetine bırakmışsanız veya “kendi okulunu kendin yap” sloganıyla

halledeceğinizi sanıyorsanız ayaklarınız yere değmiyor demektir.

Hele, böyle bir tutumla, “çağ aşmak” ve “çağdaş uygarlık düzeyine” ulaşmak istiyorsanız, buna kargalar bile güler. Bugün, demokrat ülkelerde, maarif, “millet ve devlet” işbirliği ile yürütülen şuurlu ve akıllı bir organizasyona doğru kaydırılıyorken, bizim “aşırı devletçi ve merkezîyetçi” tutumumuz, işimizi iyice güçleştirmektedir.

ABD, İngiltere, F. Almanya, İtalya, Japonya ve G. Kore gibi zengin devletler bile “maariflerini”, daha çok “vakıflar”, “dernekler” ve “mahallî idareler” eliyle organize ve finanse ederken, bizim gibi yetersiz bir ‘devlet bütçesine’ sahip ülkelerin, kim bilir nasıl bir komplekse kapılarak “maarifin bütün ağırlığını” omuzlamaya çalışması ne kadar gariptir. Oysa ülkemizde istediğimiz “maarifi” kurmaya ABD bütçesi yetmez...

Kaldı ki, Türk Milleti, çocuğunu, millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre eğitip yetiştirmek için büyük fedakârlıklara hazırdır ve bunu bilfiil ortaya koymaktadır. Nitekim, devlet okullarının yetersizliğinden şikâyet eden aileler, bin bir sıkıntıya katlanarak çocuklarını —daha kaliteli oldukları ümidi ile— “özel okullara ve liselere” vermek için milyonlar harcamaktan çekinmemektedir. Bu, ne demektir biliyor musunuz? Milletın bu eğilimini niçin değerdendirmediyorsunuz? Üstelik, bu tavır, sadece, zengin ve sosyetik çevrelere mahsus olmayıp her sınıf ve tabakadan insanımızı giderek kuşatmaktadır. Yani, halkımız, bu maksatla kurulacak ve “vakıflar” aracılığı ile yürütülecek “okullaşma olayına” destek vermeye hazırdır. Çünkü, maarifte, “aşırı devletçiliğın” çıkmaz sokak olduğunu açıkça görmektedir.

Bugün, “devlet eliyle” ve “dar devlet bütçesi” imkânları ile yürütüğümüz maarifin durumu yürekler acısıdır ve bu haliyle “milyonlarca bilgisayarla donatılsa” bile sonuç değışmeyecektir. Şu Japonya’ya bakın, millet-devlet işbirliği ile 119 milyonluk ülkesinde, 450 adet tam teşkilâtlı üniversite kurabilmiş, bunun için gerekli kaynakları hazırlamış ve dünyaya meydan okumaktadır. Yine, 41 milyonluk G. Kore, 200 adet üniversitesi ve bunları destekleyen kaynakları ile insanlarına ilim, irfan, güç ve moral vermektedir. Ya Amerika, ya İngiltere, ya F. Almanya...

Bütün mesele “milletine güvenmekte” ve “onunla işbirliğine” hazır olmakta... Kesin olarak bilmek gerekir ki, “milletinden korkan” ve “onu devre dışı bırakan” kadroların başarı şansları da yoktur.

MAARİFİMİZ YAPI DEĞİŞTİRİYOR

Gelişmeler, göstermektedir ki, maarifimiz, çok köklü değişikliklere muhtaçtır. Bugünkü yapısı ile, teşkilâtı ve zihniyeti ile işe yaramaz duruma düşen bu müessesemiz; yeni baştan ve esaslı bir tarzda ele alınmalıdır.

Her şeyden önce, maarifimizi, pençesine alan bu “katı devletçiliği” mâkul bir seviyede yumuşatmak gerekir. Bunu gerçekleştirmek için, bilhassa “vakıflar” aracılığı ile yürütülecek bir “özel okullar” ve “üniversiteler” kurma seferberliğine girişmek ve bunu “millî bir politika” hâline getirmek şarttır.

Bunun için, bir taraftan bu tip yeni okul ve üniversiteler açılırken, diğer taraftan hâlen “devletin tekelinde” bulunan, okul ve üniversitelerimiz, peyderpey, kurulacak “vakıfların yönetimine” devredilmelidir. Böyle bir tutum karşısında, “özerklik” maskesi altında, üniversitelerimizi birer “dukalık” gibi, her türlü içtimâî kayıttan sıyrarak idare etmek isteyen çevreler, elbette rahatsız olacaklardır.

Oysa, artık, herkes bilmektedir ki, “eğitim müessesesi”, içtimâî bir vakıdır. Onu toplumdan tecrit etmek mümkün değildir. İlk ve orta öğretim kademesinde “aile ve okul” işbirliği ne kadar zarurî ise, yüksek öğretim kademesinde “halk ve üniversite” bütünleşmesi de o kadar zarurîdir. Hiç şüphesiz, böyle bir işbirliği, ülkenin “demokratikleşme vetiresine” yardım ettiği gibi, üniversite ve yüksek okullarımızı, toplumun, ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınma merkezi hâline getirir. Bununla da kalmaz, giderek ağırlaşan ve devletin gücünü aşan “finans” meselesini hayli hafifletir.

Bütün bu gerçekler ve faydalar ortada iken, bazı çevrelerin ortaya fırlayıp: “Eyvah, üniversitelerimiz ve okullarımız, dışımızda bulunan kesimlerin kontrolüne verilmektedir. Bu, özerkliğimizi zedeler!” diye feryat etmesi saçmadır. Kendi halkını ve milletini “dışımızdakiler” diye reddetmek, ne kadar çirkin ve ne kadar anti-demokratik bir tavidir.

Kendi milletinin ve halkının denetiminden korkan ve ürken çevrelerin, bu millete ve halka hizmet etmesi mümkün değildir. Bugün, pek hayranı oldukları Batı Dünyası’nın önemli bir kısmında, ana-okulundan üniversitesine kadar, maarif müesseseleri “vakıflar”, “dernekler” ve “mahallî idareler” aracılığı ile ve “halkın

denetiminde” teşkilâtlanmış bulunmaktadır. Bu, artık, bizim için de bir zaruret haline gelmiştir.

Elbette, devlet, böylece teşkilâtlanamayan fakir ve yetersiz il, ilçe ve bölgelerimizde, oraları da “kendi ayakları üzerinde duracak duruma gelinceye kadar” büyük desteğini sürdürecektir ve sürdürmelidir. Ama, bilmek gerekir ki, bu bir zaruretin ifadesidir. Esas olan, bizzat halkımızın teşkilâtlanarak “kendi okulunu ve üniversitesini” kurabilmesidir. Burada devlete düşen görev, konuyu, kendi güvenliği, milletin ve vatanın bütünlüğü açısından denetlemek, ülkede, eğitim ve öğretimde, fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak, milletimizin muhtaç olduğu sayı ve kalitede elemanın yetişmesine yardım etmektir. Bu görevini yerine getirirken devlet, ortak program ve “mecburî dersler” ile homojeniteyi, “seçmeli dersler” ile de “mahallîleşmeyi” sağlamak zorundadır. Ancak, böylece “millî” ve “çağdaş” bir maarif kurmak mümkündür.

Kanaatimce, bu konu daha fazla geciktirilmemeli, gerekiyorsa, kanun ve mevzuat değiştirilmeli ve hemen uygulamaya geçilmelidir. Kaldı ki, daha önce de belirttiğim gibi, biz istesek de, istemesek de milletimiz, bu yola girmiş bulunmaktadır. Bize düşen iş, bu gerçeği görüp şuurlu ve ilmî bir plân ve programa bağlamaktır.

SİYASÎ PARTİLER VE LİBERALLERİN DURUMU

Son zamanlarda, ülkemizde, bir “liberaller” lâfıdır aldı yürüdü. Gazeteler, dergiler, onların, falan partideki durumundan, gücünden, etkisinden, kongrelerdeki başarılarından ve başarısızlıklarından, bilmem hangi derneklerdeki ve cemiyetteki itibarlarından söz ediyorlar.

Kendi kendinize veya etrafınızdakilere soruyorsunuz: “Kuzum, kimdir, şu liberal dedikleri? Neden Avrupa’daki benzerleri gibi, ayrı bir parti kurmazlar da böyle sağda solda dolaşarak mevcut partilerimizi sulandırmaya ve kendilerine benzetmeye çalışırlar? Oysa, T.C. Anayasası, bunların ayrı parti kurmasına müsait... Neden, bu imkânı kullanmazlar da esen rüzgârlara göre, bir gün ‘sosyal, Marksist, sosyal demokrat ve sol partilere’, başka bir gün de ‘milliyetçi ve muhafazakâr partilere’ musallat olurlar?”.

Gerçekten de herkes bilir ki, “liberalizm”, ferdiyetçi (İndividüalist) bir akımdır. Hattâ, o kadar ki, liberal devletin cemiyet ve devlet anlayışı, ferde ve onun iradesine dayanır. Onlara göre, esas olan

ferttir. Bu fertler, zamanla bir araya gelerek “siyasî ve içtimâî bir mukavele” ile cemiyeti ve devleti kurmuşlardır. Şu halde, ferdin, devlet nizamı içinde, sahip olduğu hakların ve hürriyetlerin kaynağı “devlet” değildir. Çünkü, devlet kurulmadan önce de “kişi” bu haklara sahip bulunuyordu. Devlete düşen iş, kişinin bu hak ve hürriyetlerini korumaktır.

18. ve 19. asırlarda pek revaçta olan ve 20. asrın başlarında yavaş yavaş itibardan düşen bu anlayışın “iktisadî anlayışını” da A. Smith, temsil ederdi. Onun: “Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” formülü meşhurdur. Aşağı yukarı, iki asır boyunca, Batı ekonomilerine yön veren bu anlayış, her türlü moral denetimi devre dışı bıraktığı ve gerekli tedbiri almadığı için, zaman içinde “kapitalizme” dönüştü ve pek tabîî olarak reaksiyonunu da doğurdu. Liberal-Kapitalist Sistem, korkunç bir kritiğe mâruz kaldı. Yepyeni bir “Sosyal-Politika ilmi” ve onun ışığında, yepyeni bir devlet anlayışı boy vermeye başladı. Böylece itibar kaybeden liberalizm, yavaş yavaş gündemden çekilmeye başladı. Meselâ, İngiltere’de bir zamanlar, hayli itibarda olan “Liberal Parti”, bir müddet sonra “Muhafazakâr Parti” ile “İşçi Partisi” arasında sıkışıp kaldı ve bundan bir-bir buçuk ay önce de kendini feshetmek zorunda kaldı. Bütün demokrat ülkelerde durum bu yönde bir gelişim göstermektedir.

Evet, durum bu iken, bizde, kendilerine “liberal” sıfatını yakıştırmaya kalkışan, bir gün “sol”da, bir gün “sağ”da perende atan kalemşorlar ve politikacılar acaba ne yapmak istemektedirler? Eğer, sahiden birer samimi liberal iseler, kursunlar partilerini ve güçlerini görsün ve göstersinler. Aksi halde, kendilerini, hem “liberal” olarak takdim edecekler, hem de kendi dünya görüşlerine uymayan partilere sızıp orayı karıştırıp soysuzlaştırmak isteyeceklerse yaptıkları iş, çok çirkin olacaktır.

Artık kesin olarak bilinmelidir ki, gerçekten liberal olan kişi ve kadroların, kendilerini “sosyalist, sol veya sosyal demokrat” olarak tanıtan partilerde de, kendilerini “milliyetçi ve muhafazakâr” ilân eden partilerde de yeri yoktur. Mantığın ve siyasî ahlâkın gereği budur.

Ama, diyeceksiniz, burası Türkiye... Partiler, “ideolojiler” ile “kitleler” arasında yalpalayarak mesafe almaya çalışıyorlar. İstikrarsızlık biraz da buradan kaynaklanıyor. Sahnede “dâva adamlarından” çok, kararsız ve mütereddit tipler dolaşıyor.

YEŞİLLER HAREKETİ

Şimdi, başta Batı Avrupa ülkeleri olmak üzere, birçok yerde “Yeşiller Hareketi” adı verilen bir akım gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır. Bunların, kendilerine has, “dernekleri” ve “partileri” de var... Bazı ülkelerde seçimlere girip parlamentoya “milletvekili” bile sokabiliyorlar. Bizim ülkemizde de yavaş yavaş da olsa palazlanmaktadırlar.

Birçok okuyucum gibi, ben de bunların maksat, niyet ve mahiyetlerini merak ediyorum. Şimdilik, bunların söz, davranış ve faaliyetlerine bakarak bir yorum yapmak istiyorum. Elimden geldiğince, objektif olmaya çalışacağım.

Görebildiğim kadarı ile “Yeşiller Hareketi”, iki sosyal gelişmeye tepki olarak doğmuş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi: “Büyük endüstrinin doğuşu ile birlikte, tabii çevrenin tehlikeye mâruz kalması”, ikincisi de: “Cemiyetin sıkı sıkıya bağlı olduğu sosyal ve moral değerlerin ‘bireysel özgürlükleri’ tehdit ettiği zannı”...

Bunun yanında, rahatça gözlenebilir ki, bu harekete katılan insanların, “homojen” (mütecanis) bir yapısı da yoktur. Bu hareketin içinde, kravatlı ve klâsik giyimli bir profesör ile acayip kılıklı, hippî veya punkçu görünümlü genç kız ve erkekleri yan yana görebilirsiniz. Nasıl anlaştıklarını merak ettiğim, “çevrebilimciler”, “tabiatçılar”, “makineleşmeye ve endüstrileşmeye karşı olanlar”, “cemiyete isyan eden anti sosyal tipler”, kendilerine “radikaller” adını veren eşcinseller, bunalımlılar, stresliler, asi gençler ve uyuşturucu düşkünlileri...

Cemiyetten kaçış ve tabiata dönüş arzularının köklerini tâ 18. asır Fransız Ansiklopedistleri’ne —daha doğrusu J. J. Rousseau’ya— kadar uzatmak mümkündür. Bilindiği gibi, bu yazar, insanın doğuştan iyi olduğuna ve onu kötülüğe yönelten etkilerin cemiyetten kaynaklandığına inanırdı. Ona göre, insan, tabiatla ne kadar içli-dışlı olursa, o kadar iyi kalabilirdi. Oysa, insanlığın hızla sanayileşmesi ve şehirleşmesi, hem tabiatı, hem de insanın fitratını tehdit ediyordu. Bu sözlerde, elbette, büyük bir hakikat payı vardı.

Şimdiki “Yeşiller Hareketi” de galiba, bu zeminde dolaşmak ve gelişmek istemektedir. Onlar da ısrarla, “tabiatın tahrip edildiğini, tabii dengelerin bozulduğunu, canlılar için çok hayati olan ekolojik şartların ortadan kaldırıldığını, sakat ve yanlış bir endüstrileşme hareketinin insanlığı tehdit etmeye başladığını” savunuyorlar.

Bunun yanında, birçok “Yeşil” de tıpkı Hippy’ler gibi düşünüyor; cemiyetteki sosyal, kültürel, moral ve hukukî “normlara” karşı isyan bayrağını açıyor ve “bireysel özgürlükler” adına “böcekler ve çiçekler gibi yaşamak” istiyor.

Görüldüğü gibi, “Yeşiller Hareketi”, geniş mânâsı ile “bir tepki”den ibaret... Bir nevi, “medeniyetten ve cemiyetten kaçış” hareketi... Oysa, bu mümkün değil... Tarihî gelişim “medeniyetlerin” ve “cemiyetlerin” gittikçe büyüdüğünü ve yoğunlaştığını ve bu vetirenin geriye dönülmezliğini gösteriyor. Bütün sıkıntılarına, gürültüsüne, getirdiği üzüntülere, kayıtlara ve streslere rağmen, medeniyetten ve giderek güçlenen cemiyetten kopamayız ve kopamıyoruz. Gerçi, hepimiz, zaman zaman “tabiata dönmekten” ve “kişiliğimizi doyasıya yaşamaktan” söz ederiz ama, görünen odur ki, bunlar, birer “fantezi” olmaktan öteye geçmeyecek şeylerdir. İşte “Yeşiller Hareketi” böyle bir fantezi üzerine kuruludur. Öte yandan, bu hareketi istismar etmek isteyen “anarşist”, “immoralist”, “nihilist”, “materyalist”, “ateist” ve “anti sosyal tiplerin” faaliyetleri de işin tuzu-biberi olmaktadır.

Zavallı insanoğlu ne garip çıkmazlarda ömür tüketiyor!

‘ÜMMET ÇAĞI’ ‘MİLLET ÇAĞI’ LÂFLARI!..

Kendilerini “çağdaş düşünce” taraftarı sanan bazı kişi ve grupların, kasılarak, şöyle konuştuklarına ve yazdıklarına şahit oluyoruz: “Efendim, artık ‘ümmeî çağı’ kapandı, şimdi ‘millet dönemi’ başladı”, yahut “Milliyetçilik, 19. asır, burjuva ideolojisi idi, şimdi, olayları sınıfsal açıdan değerlendirmek gerek”....

Bazı okur-yazar kişiler de hiç kritik etmeksizin, bu sözleri, olur olmaz şekillerde ve mekânlarda papağan gibi tekrarlar dururlar. Artık “düşünce” değil “moda” vardır, “ilerici” ve “aydın” gözükmek isteyen kim varsa, mekanik bir tarzda bu sözleri yansıtır...

Oysa, küçük bir kritik, bu sözlerin, hiç de gerçeği yansıtmadığını, büyük yanlışlıklar ve hatâlarla dolu olduğunu ortaya çıkarmaya yeter. Bu gerçeğe ulaşmak için, her şey-den önce, bu ve benzeri kavramların “hakikî mânâları” üzerinde durmak ve sonra, bunların “dünkü ve bugünkü durumlarını” bilmek gerekir.

Meselâ, konumuzla ilgili olarak, önce, şu kavramları sıralayalım ve ne mânâyâ geldiklerini araştıralım: “İnsanlık”, “Ümmeî”, “İrk”, “Millet”, “Sınıf”, “Aile”, ve “Fert”. Bilindiği gibi, “insanlık”, bir canlı

olarak insanın, kendini, diğer canlılardan ayrı bir tür olarak görmesinin şuurudur ‘ümmet’, aynı dîne inanmanın ve bağlanmanın şuurudur; “ırk”, insan türü içinde görülen, renk ve İskelet farklılıklarından kaynaklanan bir vakıanın şuurudur; “millet”, insanların farklı tecrübe ve kültürlerinden kaynaklanan kavim şuurudur; “sınıf”, pek çok sebebe bağlı olarak, bir milletin içinde oluşan bir “içtimâî tabakalaşma” şuurudur; “aile”, toplumun en küçük birimidir ve “en yakın akrabalık” şuuruna bağlılığı ifade eder. “Fert” ise, bizim “benlik” şuurumuzdur.

Bu açıklamayı yaptıktan sonra soralım: Bütün bu kavramlar, tarih içinde, birbirini “yok” ederek gelen bir “evrim zinciri”ne mi bağlıdır? Yoksa, bunlar, dün olduğu gibi, bugün de bizim hayatımızda fonksiyonel olan gerçekler midir? Ne dersiniz?

Bize göre, bu kavramlardan hiçbiri, hayatımızdan çekilip gitmemiş, varlıklarını ve aktivitesini yitirmemiştir. Aksine, hepsi de dipdiri birer vakıa ve “sosyal rollerini” başarı ile yürüten birer müessese durumundadır. Bir “türdeş’lik şuru” olarak insanlığı, bir “dındaşlık şuru” olarak ümmeti, bir “renk ve iskelet yapısı farkı şuru” olarak ırkı, bir “soydaşlık şuru” olarak milleti (kavmi), bir “aynı sosyal tabakadan olma şuru” olarak sınıfı, bir “yakın akrabalık şuru” olarak aileyi, hepsinin ötesinde, bir “ben olma şuru” olarak ferdi (yahut kişiyi) inkâr etmek mümkün müdür?

Söyler misiniz, bunlardan hangisi, hangisini yok edebilmiştir? Teslim etmek gerekir ki, bunlar, birbirlerini yok etmezler, yan yana gelişirler ve birbirlerini etkilerler.

Artık görmek gerekir ki, bunlar, bir evrimin halkaları değil, bir evrimin merhaleleri değil, her biri ayrı bir vakıayı ifade eden müesseselerdir. Onun için, bazılarının ortaya fırlayıp: “Artık ümmet çağı geçti, şimdi millet çağındayız” demesi, yahut “Milliyetçilik bir burjuva doktrini idi, artık yerini sınıfsallığa bıraktı” kabilinden sözler söylemesi, gerçeği yansıtmaz.

Ülkemizde de bu tip propagandalar, bol miktarda yapılabilmektedir. Onlara deriz ki, çırpınıyorsunuz boşunadır. Çünkü, biz, hem “İslâm Ümmeti”nden, hem de “Türk Milleti”ndeniz. Bunlar, birbirini inkâr ve reddeden iki kavram olmayıp aksine, birbirine, tarihimiz boyunca destek olmuş ve bizleri başarıdan başarıya ulaştırmış bir müesseseleşmenin adıdır.

KAVRAMLAR VE ŞARTLANMALAR

Hayvanların eğitiminde “şartlanmalar” esastır. Bunun yanında, insanın eğitim ve öğretiminde de “şartlanmaların rolü” küçümsenemez. Gerçekten de objektif ve sübjektif varlıklar karşısındaki sempatilerimiz, antipatilerimiz, korkularımız ve tavırlarımız çok defa şartlanmalarla açıklanabilecek cinstendir.

En küçük yaşlardan itibaren maruz kaldığımız telkinler, propagandalar, karşılaştığımız acı-tatlı olaylar, edindiğimiz müspet-menfi tecrübeler, bizim hayatımızda derin izler bırakırlar.

Psikologlar ve pedagoglar, insanların, yalnız “zihinleri” ile değil, topyekûn bedenleri ile de “öğrendiklerini” tespit etmişlerdir. Yani, eğitim ve öğretimimizde, ruhî ve aklî melekelerimiz kadar, kaslarımız, sinir sistemimiz, iç-salgı bezlerimiz, etimiz ve kemiğimiz de rol oynar. Meselâ, okuma-yazmadan tutun da yüzmeye kadar, her faaliyetimizde, “zihnimiz” gibi, “organizmamız” da rol sahibidir.

Ancak, asla unutmamak gerekir ki, eğitim ve öğretim, sadece “şartlanmalardan”, yani “şartlı reflekslerden ve tepkilerden” ibaret değildir. Cenab-ı Hak, insanlara, bir de “şuur” vermiştir. Nitekim, Âdemoğulları, bu muhteşem güç ile “kendini tenkid” ederek geliştirebilmekte ve “nefis muhasebesi” yaparak yüceltebilmektedir.

Her ne kadar “şartlanmalar”, eğitim ve öğretim konularını, mekanik birer faaliyete dönüştürerek kolaylaştırıyorsa da insanın “kritik gücünü” gerileterek zihni uyuşturma ve “şuuru” devre dışı bırakma gibi bir tehlike de doğurmaktadır. Bilindiği gibi, aşırı şartlandırılmalar, insanları da hayvanlar gibi robotlaştırmaktadır. Meselâ, belli bir “sese” ve “işarete” şartlandırılmış bir köpek düşünün, o, bu “tetik” ses ve işareti aldığı zaman, tam bir otomat gibi, şartlandığı davranışı gösterir; asla, kendini kritik edemez.

Bunun gibi, aşırı şartlanmalarla bazı insanların da bu duruma düşürüldüğünü görmek insana hüznün veriyor. Meşhur Nâzım Hikmet’in ifadesiyle: “24 saatte, 24.000 defa Marx ve Lenin” propagandası ile “şartlandırmaya tabi tutulan beyinlerde” hayır kalır mı? Yine bunun gibi, kim bilir, bir günde kaç defa, dîn, milliyet, tarih, ahlâk, bayrak ve mukaddesat aleyhtarlığı yapılan bir ortamda, bu yüce değerlere sempati duymak mümkün olur mu?

Şimdi, bizim ülkemizde de bu tipler görülmeye başladı. Böylelerini tanımak da kolay... Çünkü, böyleleri yıllar yılı, sinsi bir

tarzda yürütülen “menfi şartlanmalar” durumuna getirilmişlerdir. Yani, bunlar, milletimizin milli ve mukaddes değerleri, müesseseleri karşısında açıkça rahatsızlıklarını ortaya koyarlar, şerefli tarihimize, yüce kültür ve medeniyetimize yabancılaştıklarını belli ederler.

Böylelerini ortaya çıkarmak istiyorsanız, bazı “tetik kelimeleri” söyleyiniz ve onların öfke ve kin dolu çılgınlıklarını dinleyiniz. Bakınız, titreyerek ve ürpererek neler söyleyeceklerdir. Meselâ, “İslâmiyet” deyiniz, “Şeriat” deyiniz. “Oğuz Han” deyiniz, “Osmanlı” deyiniz, “II. Abdülhamid” deyiniz, “Örtünme” deyiniz,...

Evet, kendilerini, “özgürlükçü” sanan nice “şartlanmış” böylece ortaya çıkarmak mümkündür. Kaldı ki, buna da gerek yok... Çünkü, onlar, her gün yazıları ile söz ve davranışları ile kendilerini ele verip durmaktadırlar.

“GÜNEŞ KÜLTÜ” VE “TÜRK DİL KURUMU” (1)

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu M. K. Atatürk’ün 1930’lu yıllarda gündeme getirdiği “Güneş Dil Teorisi”ni kim bilmez ki?...

Bilindiği gibi, bu teori ile “bütün dillerin anasının Türkçe olabileceği ve bunun temelinde ‘Güneş Kültünün bulunabileceği’ savunuluyor ve Türk Dil Kurumu’nun bu konuyu, ilmî metodlarla araştırması isteniyordu.

Nitekim, bu teori, serbest tartışmaya açıldı ve ortaya farklı tavırlar kondu. Bazıları “olabilir”, bazıları “olmaz” dediler. “Niçin olmasın?” diyen, o zamanki Türk Dil Kurumu yetkilileri ise, bugün mübalağalı bulduğumuz bir çizgi tutturdular. Meselâ, Türk Dil Kurumu Sekreterliği, 24 Ağustos 1936 günü, “Kurultay’a” sunduğu raporunda şöyle diyordu:

“Yeni Türk dil tezi, yeryüzünde kültür taşıyan bütün dillerde, bu kültürü dünyaya yaymış olan eski dedelerimiz Türklerin dilini bulmaktadır. Bunun neticesi olarak yalnız Ural-Altay dil familyası içindeki diller değil, İndo-Oropeen ve Hamito-Semitik denilen dil grupları dahi, ana Türk dilinin birer lehçesi hükmüne geçiyor”. (Bkz. 1936 Üçüncü Türk Dil Kurultayı - Tezler, Müzakere Zabıtları - s. 11 Devlet Basımevi - İstanbul).

Yine; aynı rapordan öğrendiğimize göre, İndo-Öropeen, Elam, Akat, Sümer, Bask, Etrüsk, Eti, Maya, Aztek, Arap, Fars, Yunan gibi milletlerin dilleri, hep Türkçe’nin birer lehçesi” mesabesinde ve bunların temelinde “Güneş Kültü” bulunmaktadır. (Bkz. a.g.e. s. 11)

Bütün bunların ötesinde daha “hızlıları” vardı ki, bunlar, âdetâ “Yeni bir dîn” keşfetmenin heyecanı içinde, konuşmaya ve yazmaya çalışıyorlardı. Bu gibileri, işi, bizzat teoriyi ortaya atanın bile ümit etmediği ve beklemediği boyutlara vardırebiliyorlardı. Meselâ, “Türk İnkılâbı’nın mihrabının Güneş olduğundan”, “Güneş’in ilham izlerinden” ve “Güneş’in kılavuzluğundan” bile söz edilebiliyordu. Nitekim, “Bayan Afet (İnan)ın”, Türk Dil Kurumu’nun 3. Kurultayında, 24 Ağustos 1936 Pazartesi günü, bizzat M. K. Atatürk’ün huzurunda yaptığı konuşma böyle idi. “Bayan Afet”, o gün, şöyle diyordu:

“Arkadaşlar;

Asırlık işleri yıllara sığdıran Türk İnkılâbı, kendi mihrabının, bizzat Güneş olduğunu bulmuştur. Tarih yolculuğunda Güneş’in ilham izlerine, en çok biz Türkler tesadüf ediyoruz. Türk ırkı, kültürünü öyle bir yerde buldu ki, orada Güneş, ona en verimli oldu. İlk yurttan ayrılmğa mecbur olan Türkler, başlıca göç yolları için, yine Güneş’in kılavuzluğundan istifade ettiler..

Öz yurdumuz Anadolu’nun ilk kültürünü kuran cetlerimiz Etiler de Güneş’i sembolize ettiler. Onu, sanatlarının inceliklerinde mevzu aldılar. Türk Tarih Kurumu’nun Alaca Höyük’te yaptığı hafriyatta bulunmuş olan muhtelif Güneş kursları, bu hakikatin inkâr kabul etmez vesikalarıdır. Elinizde resimleri bulunan tunçtan yapılmış, bu güneş sembolü kurslar, Etiler’in en eski devirlerine aittir. Her türlü hendesî şekillerle süslü olan bu güneş kursları, Türk fikir ve sanat sembolü olarak tarihimizde önemli yer alacaktır.

Türk Tarihi, Türk ırkını ancak müspet ilim belgeleriyle bulur. Türk Dili, bunlardan en önemlisidir... Bize her hususta Güneş olan Büyük Türk’ün, zeki ışıkları karşısında tazimle eğilirim” (Şiddetli ve sürekli alkışlar). (Bkz. a.g.e. s. 7)

Konuyu işlemeye devam ediyoruz.

“GÜNEŞ KÜLTÜ” VE “TÜRK DİL KURUMU” (2)

Gerçekten de Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ile çok sıkı bir işbirliği yaparak “Güneş Kültü” ile ilgili yepyeni teoriler geliştirmiş ve bunun için çeşitli “Kolbaşlıkları” (galiba komisyon başkanlıkları demek isteniyor) kurmuş, Türk Dili’nin ve bütün dünya dillerinin nasıl Güneş’ten kaynaklandığını ispata çalışmıştır. Bilhassa, bu konuda “Lengüistik Kolbaşısı Bay Ahmet Cevat Emre’nin çalışmaları çok takdir edilmektedir.

Nitekim, Türk Dil Kurumu Sekreterliği, 3. Türk Dil Kurultayı'na sunduğu raporunda şöyle diyor: "Bay Ahmet Cevat Emre'nin bu yoldaki araştırmalarının ilk verimlerinden mühim bir parçası, seçeceğiniz büyük komisyonun tetkikine sunulmak üzere hazırdır. Bu eserde, mefhumların Güneş'ten çıkıp semantik bağlarla nasıl dallanmış olduğu gösterilerek elliden fazla kelime serisi karşılaştırılmıştır. Bu yoldaki çalışmalar, önümüzdeki yıllarda, daha da ileri götürülerek bir Türk-İndo-Öropeen etimolojik karşılaştırma sözlüğünün materyalleri toplanmış olacaktır". (Bkz. 1936 Üçüncü Türk Dil Kurultayı - Tezler, Müzakere Zabıtları, s. 15, Devlet Basımevi - İstanbul, 1937).

Şimdi, ister misiniz, bir de Türk Dil Kurumu Sekreterliği'nin, tâ "Kızılderililere" uzanan ve bilhassa Amerika kıtasında gelişen "Maya Medeniyeti'nin "Güneş Kültü" ile ilgili açıklamalarını okuyalım? O zamanki Sayın Sekreterlik buyuruyorlar ki: "Amerika'da, Meksika kıtasının cenubunda yaşayan Mayalar'ın dillerinde yüzlerce Türk kelimesinin bulunduğunu gördükten, Makedonya'da, Gevgili'nin garbında Maya Dağını hatırladıktan. Amerika'nın ilk Avrupalı istilâsına uğradığı devirlerde Peru'da, 'Güneş'e tapan ve Avrupalılara karşı koyarak bu uğurda can veren yerli hükümdarın adı 'Atahualpa' yani 'Ata Alp' olduğunu, yine Avrupa tarihlerinde okuduktan, bu kıtaya 'Amerika' isminin Amerigo Vespuçi'nin adına verildiği iddiasına karşı, daha bundan önce, Nikaragua yerlilerinin 'Amerika' adını kullandıklarını, yine Avrupalı coğrafya ve tarih uzmanlarının kitaplarında bulduktan ve Yakut Lügatinde 'Emerik' kelimesini de hâlâ yaşayan bir söz olarak rast geldikten sonra, Türklüğün ve Türk kültürünün, Türk dilinin bütün yeryüzüne yayılmış izleri önünde, yepyeni ve çok büyük bir hakikat güneşinin doğduğunu hissetmemek elden gelir mi?". (Bkz. a.g.e. s. 11)

Bütün bunları, yazmaktaki maksadımız şudur: Cumhuriyet'in ilk yıllarında, o zamanın okumuş-yazmış tabakası arasında "Güneş Dil Teorisi" ve "Güneş Kültü" hayli heyecan uyandırmıştı. Devrin bürokratları ve büyük elçileri bile çeşitli niyetlere bağlı olarak rejimin çizgisine paralel işler yapıyorlardı.

Bu arada, Tahsin Mayatepek adlı bir konsolos da Maya ve Aztek'lerdeki "Güneş Kültü" ile ilgili görüşlerini, güya İslâm ile irtibatlandırarak M. K. Atatürk'e sunuyor. Raporun ilmî değeri yok... Yukarıda sözünü ettiğimiz Türk Dil Kurumu Sekreterliği'nin görüşlerine paralel hissî iddialar... O zamanki "modaya uyularak" ortaya

konmuş heyecanlar... “Güneş’i” ve “Güneş Kültü”nü kutsallaştırma gayretleri...

Şimdi, bu raporu istismar etmek isteyen “sol odaklara” sormak istiyorum: Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde, “Güneş Kültü”nün, niçin ve ne maksatla gündeme getirildiğini sahiden bilmiyor musunuz? Oysa, biz, çok iyi biliyoruz ve Allah fırsat verirse, ileride bu konuyu elbette gündeme getireceğiz. Şimdilik, sabrediyoruz.

ENFLASYON ÜZERİNE...

Bazı okuyucularım, ısrarla “herkesi yakıp kavuran enflasyon üzerinde durmamı ve konuyu İslâmî bir yaklaşım içinde değerlendirmemi” istemektedirler. “Peki” demekten başka çarem yok... O halde, bütün bilgi ve tecrübemi toplayarak, karınca kaderince bir şeyler yapmaya çalışayım.

Bilindiği gibi, “enflasyon”, fiyatların artması, hayatın pahalalanması ve paranın değer kaybetmesi demektir ve pek çok sebebe bağlı olarak oluşur. Enflasyonun çaresi de bütün bu “olumsuz sebepleri” ortadan kaldırmaya veya etkisiz bırakmaya bağlı...

Tespit edebildiğimize göre, enflasyonu meydana getiren sebepleri, şöylece sıralamak mümkündür:

1. Pek çok sahada, üretim yetersizliğinin, tabîî ve normal tüketim ihtiyaçlarını karşılayamaması,
2. Üretim sabit kalırken tüketimin kıskırtılması, lüks ve israfın kontrol altına alınamayışı, hem devletin, hem de cemiyetin israfa kaçması,
3. Zarurî iç tüketim ihtiyaçları nazara alınmadan, üretilen mal ve hizmetlerin —döviz gelsin de ne olursa olsun zihniyeti ile— ihraç edilmesi,
4. Her sektördeki üretimin yeter oranda desteklenmemesi, fabrika ve atölyelerin düşük kapasite ile çalışması,
5. İyi bir ulaşım ve haberleşme ağı kuramamak ve verimli bir pazarlama ortamı oluşturamamak da fiyat dalgalanmalarına sebep olur. Yani, üretici ve tüketici arasındaki diyalog ve ilişki eksikliği ve zorluğu,
6. Gideri, gelirinden fazla olan, sürekli olarak açık veren bütçeler ve Merkez Bankası kaynaklarını zorlayan uygulamalar, iç ve dış borçlar ile faizleri,

7. Mükelleflerin “vergi” vermemesi veya kaçırması sebebi ile devletin bütçe açıklarını “zamlar” ile kapatmaya çalışması,

8. Vatandaşların, üretime dönük yatırım yapmak yerine, tasarruflarını altına ve taşınmaz mallara yöneltmesi, yani, “halkı korkutan” bir iktisadî zeminin oluşması,

9. Bankaların “yatırım yapmak” yerine “kredi veren” birer müessese halinde çalışması, yani “yatırımcı banka” yerine “faizci banka” anlayışının hâkim olması,

10. Ticarî kredi faizlerinin artması ile maliyetlerin yükselmesi ve faizsiz bir iktisadî sistemin düşünülmemesi,

11. “Kredi ihtiyacı”nın, “sosyal dayanışma ve yardımlaşma” biçiminde müesseseleştirilememesi ve ‘sosyo ekonomik birimlerin’ birer “orta-sandığı” geliştirememesi,

12. Bütün dünyada ve tek tek her ülkede “altına endeksli” bir para politikasının geliştirilememesi, yani, “gerçek, sağlam ve mal paranın” yerine “nominal paranın” geçmesi; psikolojik olarak “nominal paraya” karşı güvenin kaybolması,

13. Dünyada, ortak bir para birimine gidilemeyişi, ABD’nin iktisadî gücünden çok, siyasî gücünü yansıtan “doların” para piyasasını allak-bullak etmesi,

14. İç piyasada “karaborsanın”, dış pazarlarda “himayeciliğin” önlenememesi,

15. İthalatın ve ihracatın açıksız dengelenemeyişi,

16. Büyük zorluklarla elde edilen dövizlerin israf edilmesi,

17. Dünyayı, yahut ülkeyi sarsan istikrarsızlıklar: Savaşlar, darbeler, hükümet bunalımları, terör ve anarşi olayları, ekonomik krizler...

18. İktisadî zeminin millî, manevî, ahlâkî ve hukukî denetiminden mahrum kalması, sınırsız kazanma hırsı ile kitlelerin mağdur edilmesi ve çeşitli suiistimaller...

Evet, bunlar, tek tek ele alınmalı ve çözüm aranmalıdır. Meseleleri, İslâmî açıdan değerlendirmek de tamamı ile ayrı bir konu...

İnşallah, fırsat bulursak, bunu da yapmaya çalışacağız.

FAİZSİZ KREDİNİN MÜESSESELEŞMESİ

Gerçekten de insanları, alıştıkları ve şartlandıkları “fikir kalıplarından” kurtarmak çok zordur. Eğer adam, aldığı terbiye ve mâruz kaldığı tesirler itibarı ile “faizi” kredinin vazgeçilmez “payı” olarak kabul etmişse, onu “faizsiz kredi” ve “faizsiz kredinin müesseseseleşmesi” konusunda ikna edemezsiniz. Çok kere müşahade ettiğimiz üzere, o, bu meseleyi, düşünmeye değer bile bulmayabilir.

Oysa, hem İslâm Tarihi’nden, hem kendi millî tarihimizden açıkça öğreniyoruz ki, bizim cemiyetimizde “faizsiz kredi” konusu “karz-ı hasen” (güzel borç) adı altında uygulanmakla kalmamış, Lonca Dönemi’nde, bir “içtimaî dayanışma, yardımlaşma ve kardeşlik” şuuru içinde, “Orta-Sandığı” biçiminde müesseseseleşmiştir de...

Müslüman kitleler, hem dinimizin “faiz yasağına” uymak, hem de faiz ve tefecilikten kaynaklanan “sömürü” ve “enflasyonist baskılardan” korunmak için, faizi, kredinin tabîî ve normal payı biçiminde yorumlayan liberal-kapitalist görüşlere iltifat etmemişlerdir; faizi, sempati ile karşılamamışlardır. “Faiz de ticaret (alış-veriş) gibi bir şeydir”, diyenlere karşı, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’deki şu âyeti okumuşlardır. Âyet, meâlen şöyledir: “Halbuki, Allah, ticareti helâl ve faizi **haram kalmıştır**”. (el-Bakara/275).

Bilindiği gibi, İslâm’a göre, “Daha fazlasını ödemesi şartı ile ödünç vermek faizdir. Faiz, parada ve yiyecek maddelerinde olur. Cinsi, cinsi ile mübadele ederken, fazlası için sözleşmek haram olur. Yani, aynı cinsten olan altını, gümüşü, parayı ve yiyecek maddelerini, belli bir zaman sonra, daha fazlasını almak şartı ile ödünç vermek faizdir”.

İslâm, böyle bir sözleşmeyi reddeder. Müslümanların, “faizi, kredinin tabîî payı” saymamasını emreder. İslâm’a göre, “kredi ihtiyacının sömürülmemesi” için, meseleyi, tamamı ile bir “içtimaî dayanışma ve yardımlaşma” şuuru içinde müesseseseleştirmek gerekir. Bunun için, ya “karz-ı hasen” (faizsiz borç) yoluna gidilmeli veya krediye muhtaç kişi ve çevreler, kendi aralarında —Lonca tecrübesinde görüldüğü gibi— teşkilâtlanmalıdırlar.

Nitekim, günümüzde de böylece teşkilâtlanan ve “Orta Sandığı”na benzer müesseseler geliştirerek üyelerinin —kredi ihtiyacı dahil— birçok problemine çare bulan gruplar var. Memurlar için “Emekli Sandığı”, işçiler için “Sosyal Sigortalar”, esnaf için “Bağ-

Kur", askerlerin kendi aralarında kurdukları "OYAK" ve aşağı-yukarı her resmî ve gayr-ı resmî kuruluştaki rastladığımız "Yardımlaşma sandıkları"... buna örnektir. Demek ki, cemiyetimiz "kredi" ihtiyacının sömürülmesini istememekte ve kendini böyle bir tehlikeden korumak için tedbir aramaktadır; Batı Dünyasından kaynaklanan "Faizci Banka"dan ziyade, kendi öz kültür ve medeniyetinden doğan "Sandık" kavramını geliştirmek istemektedir.

Hiç şüphesiz, bunlar yetersiz tedbirlerdir. Mesele, daha ciddi, daha şuurlu ve bütün "sosyo-ekonomik birimler", gelirlerinin önemli bir bölümünü, iş ve meslekleri ile ilgili olarak kuracakları "Orta-Sandıklarına" yatırarak, tam bir dayanışma, yardımlaşma ve işbirliği şuru içinde el ele vererek, kendilerini "sömürücü faiz yükünden" ve "maliyet enflasyonuna" sebep olan bu belâdan kurtarmalı; muhtaç oldukları "faizsiz krediyi" kolayca temin etmelidirler. Bu konu, kanunî bir zaruret haline de getirilebilir.

Kanaatimce, her türlü peşin ve acele hükümden sıyrılarak, bu mesele etrafında ciddiyetle düşünmek faydalı olacaktır.

BANKACILIKTA ZİHNİYET İNKILÂBİ

Anlayabildiğim kadarı ile değişen dünya şartlarına göre, "bankacılık zihniyetinde" esaslı bir inkılâba ihtiyaç vardır. Görünen odur ki, 15. ve 16. asırlarda, Batı Dünyası'nda, bugünkü mânâda boy veren "klâsik bankacılık" anlayışı artık eskimiş ve çağdaş "sosyal politikalara" ters düşmeye başlamıştır.

Günümüz cemiyetleri, "kredi ihtiyacının" sömürülmesine, yüksek faizli kredilerden kaynaklanan "maliyet enflasyonuna" isyan etmektedir. Artık, herkes görmektedir ki, mal ve hizmet üreten çevrelerin, bu gibi bankalardan aldıkları "yüksek faizli kredilerin" yükü, dönüp dolaşıp büyük tüketici kitlelerin omzuna binmektedir; çeşitli adaletsizliklere ve sıkıntılara sebep olmaktadır. O halde, bu gidişe bir son vermek gerekir.

Klâsik bankalar, genel olarak, sermayelerini ve büyük halk kitlelerinin tasarruflarını "kredi ihtiyacı duyan çevrelere" satarak para kazanma yolunu tercih ederler. Gerçi, içlerinde, bu sermaye ve tasarrufları, belli bir ölçüde, "yatırıma" yöneltenleri varsa da çoğunluğu "ticarî kredilere" ağırlık verir durumdadır.

Oysa, büyük halk kitleleri, “şirket bankalar” aracılığı ile tasarruflarının doğrudan doğruya verimli ve kârlı yatırımlara kaydırılmasını ve parasının böylece nemalanmasını istemektedir. Nitekim, şimdi, hem ülkemizde, hem de İslâm Dünyası’nda böylece teşkilâtlanan “bankalara” da rastlanmaktadır. Bu tecrübenin, daha da geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması mümkündür. Bu konuda ilgililere ve meselenin uzmanlarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Gerçekten de çağdaş bir bankacılık, doğrudan doğruya mal ve hizmet üretimine katkıda bulunmayı gaye edinmeli, “tefecilikten” vazgeçmelidir.

Kişilerin ve “sosyo-ekonomik birimlerin” kredi ihtiyaçları, bankalar dışında, ayrıca müesseseleştirilmelidir. Bu konu, ciddiyle ele alınırsa, mutlaka çok başarılı ve verimli çözümler bulunabilir. Bilfarz, bu maksatla “vakıflar”, çok yönlü ve maksatlı “kooperatifler”, “orta-sandıkları” ve “kredi şirketleri” kurulabilir. Kanaatimce, ister büyük çapta olsun, ister küçük çapta olsun, akla ve hayale gelebilecek her iş ve meslek dalında “sosyal ve ekonomik dayanışma ve yardımlaşma ruhu” ile ortaklarına “faizsiz kredi” veren “Orta-Sandığı” ve benzeri kuruluşlar gerçekleştirilebilir.

İşçisi ile, çiftçisi ile, bürokrat, teknokrat ve işverenleri ile böylece ve ayrı ayrı teşkilâtlanabilen bir cemiyet, kendini, kredi ihtiyacının sömürülmesinden doğan ve “ticarî bankalar” veya “tefeciler” aracılığı ile sürdürülen “faiz yükünden” kurtarabilir. Herkes, kazancının belli bir kısmını “Orta-Sandığına” yatırarak, belli bir müddet sonra, buradan “faizsiz kredi alma” hakkını elde edebilir ve masraflar dışında ayrıca, ek bir ödemede de bulunmaz. Bu “Orta-Sandıkları” çok dar tutulabildiği gibi, çok geniş “sosyoekonomik birimler” için de organize edilebilir. Yeter ki, “kredi ihtiyacının” bir sosyal dayanışma ve yardımlaşma müessesesi olduğu anlaşılın, mesele, sadece iktisat kanunlarına bağlı bir ticaret problemi itibar edilmesin.

Bu arada belirtelim ki, “Orta-Sandıkları”, sadece ortaklarına “faizsiz kredi” vermekle yetinmezler, kasalarında toplanan paranın önemli bir kısmını, verimli ve kârlı yatırımlara yönelterek nemalandırır. Böylece iktisadî hayata aktif olarak katılmanın yanında, ortaklarına “meşru kâr” da sağlarlar.

Kanaatimce, çağdaş sosyal politika anlayışına da uygun olan bu mesele üzerinde ciddiyle durmak ve düşünmek gerekir.

BERÂT GECENİZ MÜBAREK OLSUN

Peygamberler, çok üstün yaradılışlı ve seçkin kimselerdir. “Fetanet” (çok üstün zekâlı olmak) onların temel vasıflarındandır. Onlar, normalin çok üstünde bir idrake, zekâyâ ve akla sahiptirler. Hiçbir dâhinin idraki, zekâsı ve akli onlarla kıyaslanamaz. Onlar, “Allah’ın elçisi” olmak görevini, hakkı ile yapabilmek için, özel olarak yaratılmış ve seçilmişlerdir. Dışarıdan bakınca, bizim gibi insanlardır; lâkin, ruhî güçler itibarıyla bizden çok farklıdır.

Konuyu müşahhaslaştırmak için bir benzetme yapalım: Bir “geri zekâlı” ile üstün zekâsını ispat etmiş bir “dâhi” arasında ne kadar fark varsa, tıpkı bunun gibi, bir “dâhinin zekâsı” ile “peygamber zekâsı” arasında —peygamberler lehine— böyle bir fark vardır. Yani, “peygamber zekâ ve idraki” her türlü dehâyı kat kat aşar. O kadar ki, bizim idrakimiz “kesret’te bunalırken, onlar “tevhidi” yaşarlar. Biz, “itibarî varlıklar” ile uğraşırken, onlar “Mutlak Varlık” ile yüz yüze gelirler. Bizler “perdenin önündekiler” ile meşgulken, onlar, “ötelere ötesine” uzanırlar. Biz “yaratıklar arasındaki ilişkiler” ile uğraşırken, onlar, “bizzat Yaradan” ile sessiz, harfsiz ve kelimesiz konuşurlar. Biz, “eşya dünyasını” hayretle seyrederken, onlar, objeler âlemini, yerleri ve gökleri dolduran “ilâhî mesajlar ve âyetler” olarak idrak ederler. Bizde idrak, “şuura” kadar tırmanabildiği halde onlarda “vahiy mertebesine” ulaşır. Biz “zanlarımızla” hareket ederiz, onlar “kesin bilgi” ile... Allah’ı, peygamberleri ve vahyi inkâr edenler karşısında, bir gün, Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz, Yüce Rabbine şöyle niyazda bulunmuşlardı: **“Rabbim, bunlar bilmiyorlar! Bilselerdi, hiç böyle yaparlarmıydı?”**. Bir gün de şöyle buyurmuşlardı: **“Ah! Sizler, benim bildiğimi bilseydiniz, az güler, çok ağlardınız!”**. Evet, bütün şanlı peygamberler dizisi, içinde yaşadığımız bu “fizik dünyayı”, bir bakıma ‘metafizik bir dünyanın anahtarı’ olarak idrak ederlerdi. **“Dünya, Âhiret’in tarlasıdır”** sözü, Yüce Peygamberimiz’e aittir.

Peygamberler, bizim görmediklerimizi bize göstermeye, bizim işitmediklerimizi bize duyurmaya, bizim anlamadıklarımızı bize anlatmaya memur Allah Elçileri’dir. Bakınız Yüce Peygamberimiz **“Berât Gecesi”** için ne buyuruyorlar: **“Cebrail aleyhisselâm bana geldi. Kalk namaz kıl ve dua et! Bu gece, Şaban Ayı’nın 15. gecesidir, dedi”**. Başka bir gün de şöyle buyurdular: **“Berât Gecesi’ni**

ganimet ve fırsat biliniz! Çünkü, belli bir gecedir. Şaban Ayı’nın 15. gecesidir. Kadir Gecesi, çok daha büyük ise de hangi gece olduğu belli değildir. Bu gece çok ibadet yapınız. Yoksa Kıyamet Günü pişman olursunuz!”.

Evet, şayet Peygamberimiz, bize duyurmasa idi, biz, bu âciz idrakimizle “Berât Gecesi”nin diğer gecelerden farklı olduğunu asla göremezdik ve anlayamazdık. Nice gerçekler gibi, bu da bize meçhul kalırdı. Yüce Peygamberimiz’-den öğrendiğimize göre, mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm, bu mübarek gecede, “Levh-i Mahfuza” indi ve başta insanlar olmak üzere, bütün canlıların bir yıllık kaderi ile ilgili programlar, bu gece, görevli meleklerle tebliğ edilir. Evet, bütün bunlar, “metafizik sırlar”dır ve ancak peygamber tebliğleriyle öğrenilebilir. Bunlara “inanmak” ve “inanmamak” da bir nasip meselesi...

Elhamdülillah, bizler Müslüman’ız, yani Yüce Allah’a ve Şanlı Resûlü’ne inanmışız, teslim olmuşuz. Onun için bu geceyi, onların emir ve ölçüleri içinde anlayıp değerlendireceğiz. İnananlara mübarek olsun!

GENEL MÜDÜRÜ VE KADROSU YENİLENEN TRT’MİZ...

Başka bir “demokrat” ülkede, kanunlar gereği, “Radyo ve Televizyon Genel Müdürleri”nin değişmesi, gayet basit ve normal bir olaydır ve çok defa gazetelerin arka sayfalarına doğru, küçük bir haber şeklinde verilir. Bizde ise manşette ve baş haber...

Çünkü, bizde durum başka!.. Daha böyle bir “nöbet değişimi” olayına aylar, hattâ yıllar varken, bu iş, basında’, partilerde, meclislerde, cadde ve sokaklarda “önemli bir merak ve tartışma” konusu haline getirilir. Genel Müdür ve kadrosunun yapacağı işler Anayasa ve kanunlarla belli olduğu halde, çeşitli çevreler, perde arkasında olmadık tezgâhlar kurar ve “kendi eğilimlerini” temsil eden kişi ve kadroların, bu etkili ve güçlü “yayın kurumuna” hâkim olmalarını temin etmeye çalışırlar. Hem de demokrasi ve tarafsızlık adına!

Bu iş, burada da bırakılmaz, TRT Genel Müdürü ve Kadrosu, göreve başladıktan sonra da “baskılar” devam eder. Billhassa “siyasî partilerden” gelen baskılar korkunçtur. Onlara kalırsa, TRT, bütünü ile onların kontrolüne girmeli, “iktidarı” ve “muhalafeti” ile bütün siyasî lider ve kadroları, sık sık mikrofonları ve ekranları işgal

etmelidir. Varsa-yoksa politika, partiler arası boğuşma ve didişmeler, aynen ve günü gününe halka intikal ettirilmelidir. Üzülerek belirtelim ki, TRT'miz, yıllar yılıdır kendini, bu baskılardan kurtaramamakta, hemen her Allah'ın günü, sevimli ve sevensiz tipleri ile, dolu veya boş lafları ile aynı politikacıları dinleyip seyretmekteyiz. Bu işi bir düzene sokmak gerek... Haber değeri olsun, olmasın “politikacının her lâfi” mutlaka mikrofona ve ekrana gelmeli midir?

Biliyorsunuz TRT (Türk Radyo ve Televizyonu) kelimelerinin baş harflerinden hareketle ortaya konmuş, kısaltılmış bir ifadedir. Yani, bu radyo ve televizyon, herkesten ve her şeyden önce “Türk”e aittir. Onun için, Türk Milleti, kendi güç ve parası ile kurduğu bu müessesenin, mutlaka, ama mutlaka, kendine, tarihine, millî ve mukaddes değerlerine, öz kültür ve medeniyetine saygılı olmasını bekler. Gerçekten millî ve yerli program ve dizilerle hem bizi kaliteli ve seviyeli eserlerle yüceltir... Bizim radyo ve, televizyonlarımız, artık, yabancı radyo ve televizyonların Türkiye temsilciliği görevini bırakmalıdır.

Elbette, dünyadaki gelişmelerden haberdar olmak, başka ülkelere cereyan eden ilim, fikir ve sanat olaylarını bilmek ve tanımak bizim de hakkımızdır. Bunun çok da faydası var... Lâkin unutmamak gerekir ki, esas olan biziz, bizim dünyamızdır. Bütün dünya olayları “bizim mihverimiz” etrafında dolaşır. Lütfen, şu anda, dünyaya yön ve biçim vermeye çalışan güçlü ülkelerin radyo ve televizyonlarını tek tek kritik edin, hep bunu göreceksiniz.

Onlar, bütün dünyayı, dünyadaki bütün olayları, hep kendi gözleri ile görür ve kendi çıkarları açısından değerlendirirler. Filmleri ile, haber programları ile, röportajları ile, belgeselleri ile her kıpırdanışı kendi açılarından ele alır ve yorumlarlar.

Diğer fakir, geri ve zavallı milletler de onların “gönüllü sömürgeleri” gibi, bu materyalleri, asla eleştirmeden olduğu gibi kendi “halklarına” intikal ettirirler. Böylece “kültür emperyalizmine” çanak tutarlar. Bize “hazırlopcu” değil “üretici kadrolar” gerek.

TRT konusunda, yazmak ve söylemek İstediklerimiz pek çok... Ama şimdilik bu kadarla yetinelim. Bu vesile ile yeni TRT Genel Müdürümüz Sayın Cem Duna Beyefendiyi ve kadrosunu tebrik eder, başarılar dileriz.

BİZİ TEMSİL EDEN VE ETMEYEN BASIN

Tarihte, “gazeteciliğin” duvar ilânları ile başladığı söylenir. Bu işi, Batı Dünyası’nda başlatan da Roma İmparatoru J. Ceaser imiş...

“Gazete” kelimesi İtalyanca’dır ve 16. asırda, bu dille konuşan milletin en küçük “para birimi”nin adıdır. O devirde, Venedikliler ile Türkler arasında şiddetli savaşlar oluyordu. Venedik hükümeti, zaman zaman, savaşın seyri hakkında, “mektuplar” yayınlıyordu ve bazıları, köy köy, mahalle mahalle dolaşarak bu mektupları, halka “para” karşılığı okuyorlardı ve —yukarıda sözü edildiği üzere, en küçük para birimi olan— birer “gazetta” ücret alıyorlardı. İşte “gazete” ve “gazetecilik” kavramları böylece doğmuştur.

Daha sonra, “gazete” kavramı, tekâmül ederek bugünlere gelinmiş ve gazetecilik, bütün dünyada güçlü ve itibarlı bir meslek haline dönüşmüştür. Ne gariptir ki, Türkiye’de ilk gazeteler, yabancılar tarafından çıkarılmıştır. Bu işe önce Fransızlar el atmış, 1797’de Fransız Büyükelçiliği, İstanbul’da “Gazette Française Constantinople”, İzmir’de 1824’de “Smyrnee” ve “Spectateur Oriental” adlı gazeteleri yayınlamaya başlamışlardır. Bu arada İngilizler de boş durmamış, 1840 yılında William Churchill tarafından, Türkçe olarak “Ceride-i Havadis” adlı gazeteyi çıkarmışlardır. Türk özel teşebbüsünün gazete çıkarması, bütün bunlardan sonra mümkün olacaktır. Gerçi, ilk Türk Gazetesi, “Takvim-i Vakayî”, Sultan 2. Mahmud’un emri ile 11 Kasım 1831 yılında yayınlanmaya başlanmışsa da özel haberlerden çok resmî olanlarına ağırlık veren bir “ceride” niteliğinde idi. Bizde ilk özel Türk Gazetesi, 1840 yılında William Churchill (!) tarafından çıkarılan “Ceride-i Havadîs”, sonra Agah Efendi’nin 1860 yılında yayınlamaya başladığı “Tercüman-ı Ahval” ve Şinasi’nin 1862’de çıkardığı “Tasvir-i Efkâr”dır.

Bütün bunları, “gazeteciliğin tarihçesini” ortaya koymak için yazmıyorum. Bununla demek istiyorum ki, “gazete” bize Avrupa’dan gelmiş, onların kontrolünde doğmuş, büyümüş ve gelişmiş. Biz, Müslüman-Türkler olarak “gazetecinin” ve “gazeteciliğin” önemini geç anlamışız, yahut, hâlâ, hakkı ile anlamamışız. Şu anda bile, gerçekten de bizi hakkı ile temsil eden kaç gazetemiz ve doğru dürüst kaç dergimiz var?

Gerçekten de belli bir periyot içinde “irtica geliyor” narası basan, dînimize, tarihimize, kültürümüze, medeniyetimize saldır-

mak için bahane arayan, örf ve âdetlerimizle alay eden gazete ve dergiler mi bizi temsil ediyor?

Bu ülkede, hayra matuf her faaliyeti baltalayan, karamsarlık ve ümitsizlik tellâllığı yapan basın ve yayım organları mı bizi temsil ediyor?

Yalan haberlerle, iftiralarla ve muhbirliklerle nice evleri yıkan, nice bileklere kelepçe takmak için tezgâh üstüne tezgâh kuran, kendi “yandaşı” olmayan yazarları, fikir adamlarını, ilim adamlarını ve inanç kadrolarını “kodeşe” göndermek için sadistçe çırpıman bâsın ve yayım organları mı bizi temsil ediyor?

Müstehcenliği ilerilik olarak takdim edip mukaddes ana, bacı, eş ve kızlarımızın örtüleri ile alay eden gazete ve dergiler mi bizi temsil ediyor?

Komünistlere, teröristlere, bölücülere ve yıkıcılara açıkça veya sinsice alkış tutan basın ve yayım organları mı bizi temsil ediyor?

Şu halde, Türk okuyucusuna düşen iş, gerçekten “bizi temsil eden basın” ile “bizi red ve inkâr eden basını” birbirinden ayırmak ve ona göre “tavır” almaktır.

GÜÇLÜ BİR MİLLÎ BASIN İHTİYACI...

Soruyorlar: “Neden bizde, güçlü bir millî basın yok?”. Soruyorum: “Güçlü ve millî basın sözünden kastınız ne?”.

Cevap veriyorlar: “Şöyle eli-yüzü düzgün, evimize rahatça sokaçağımız, millî ve manevî değerlerimize saygılı, yalan, iftira ve dedikoduya yer vermeyen, taze, doğru ve bol haberler veren, bize yurdumuzda ve dünyamızda cereyan eden olayları objektif olarak ulaştıran, devlet ve millet bütünlüğümüzü kollayan, İslâm ve Türk Dünyası’nın dertleri ile dertlenen, olayları Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin değerleri açısından yorumlayan, yol gösteren ve gerçekçi çözümler getiren, bize tarihimizi sevdiren, ümit ve huzur telkin eden ve fakat acı da olsa gerçekleri ortaya koyan ve bunu yaparken karamsarlık aşılamaayan, milletimiz tarafından aranan, özlenen ve sevilerek okunan yüksek tirajlı bir basından söz ediyorum.”

Soruyorum: “Gerçekten de böyle olan veya bu yolda mesafe almaya çalışan bir basınıımız yok mudur? İster misiniz, bunlara örnek olarak birkaç gazete ve dergi adı vereyim? Bence, saha, artık sandığımız kadar boş değil. Biraz insafli davranırsak, henüz

özlediğimiz seviyede olmasa da bu yolda gayret gösteren, çırpıman gazetelerimiz ve dergilerimiz var artık... Hasımlarımızı, açıkça tedirgin eden bu gelişmeyi, her nedense bazı dostlarımız pek görmek istemiyor. Hayret etmemek mümkün değil”.

Cevap veriyorlar: “Doğru söylüyorsunuz. Saha, artık eskisi kadar boş değil. Ama sizce yeterli mi? Bizindir diyebileceğimiz gazete ve dergilerin tirajı, bize ters düşenlere nazaran ne kadar düşük! Bunu da görmek gerek”.

Cevap veriyorum: “Sevinerek belirtelim ki, artık, terazinin bize ait kefesı, her geçen gün hafıflıyor. Türkiye’de basın açısından yeni dengeler kurulmaktadır. Bunu da görmek gerek”.

Soruyorlar: “Bizden diyebileceğimiz millî basını güçlendirmek için ne yapmalı?”

Cevap veriyorum: “Güçlü bir basın, her şeyden önce, “güçlü bir sermaye” ister. Bugün, güzel, güçlü ve başarılı bir gazete çıkarmak için, her ay, 1-2 milyar lira harcamanız gerekiyor. Dikkat edin “milyon” demiyorum “milyar”dan söz ediyorum. Bunun yanında, İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Erzurum... gibi illerde, çok güçlü tesisler kurmanız ve aşağı-yukarı bütün illerde “temsilcilikler” açmanız gerekir. Ayrıca Avrupa’da, Amerika’da, Asya’da ve önemine göre, diğer kıt’alarda tesisleriniz ve temsilcilikleriniz olmalıdır. Bu da yetmez, kendi dağıtımınızı kendiniz yapacak, başka gazete ve şirketlerin himmetine bağlı olmayacaksınız. Bunun için gazete, dergi ve kitaplarınızı tam zamanında ve günü gününe yerlerine ulaştıracak arkadaşlarınız, uçaklarınız ve helikopterleriniz olacak. Bütün bunların yanında, kaliteli ve iyi yetişmiş teknisyenleriniz, muhabirleriniz, mesleğinin erbabı personeliniz, yazarlarımız ve çizerleriniz olacak.

Bunlar da yetmez, bütün bu işleri yürütmek üzere, binalarımız, ambarlarımız, atölyeleriniz, sağlam bir idare kadronuz ve hassas bir muhasebeniz bulunacak. Neşriyatınızı destekleyici “yan gelirleriniz” ve kendinizi tanıtıcı propaganda ve reklâmınız olacak. Bütün bunlar işin “maddî yönü”. Önce bunu halledeceksiniz ki, netice alabilesiniz.

Bütün bunlarla birlikte netice almak için temel şart “gerçekten inanmış, imanlı, ihlâslı ve yorulmaz bir kadroya” muhtaçsınız. Böyle bir kadronuz yoksa boşuna yorulmayınız.

DİN VE VİCDAN HÜRRİYETİ...

Bütün Batı Demokrasileri, “Din ve vicdan hürriyetini” temel bir “insanlık hakkı” kabul etmişlerdir. Nitekim, Birleşmiş Milletler’in 1949 yılında yayınladığı “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18. maddesi: “Her şahıs, dînini ve kanaatini, tek başına ve topluca, açık olarak veya özel surette, öğretim, tatbikat, ibadet ve âyinlerle izhar etmek hürriyetine sahiptir” der. Türkiye Cumhuriyeti, bu beyannameye imza koymuş ve vatandaşlarına bu hak ve hürriyetleri tanıyacağını vaad etmiştir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, biz Müslümanlar da dînimizi ve kanaatlerimizi, istersek tek başımıza, istersek topluca, istersek açıkça, istersek özel surette ortaya koyma hak ve hürriyetine sahibiz. Yine, biz Müslümanlar da dînimizi, serbestçe öğrenme ve öğretme ve dînimizin emrettiği her türlü ibadeti hiçbir engelle karşılaşmaksızın tatbik edebilme ve yaşama hak ve hürriyetine sahibiz.

Esasen, T.C. Anayasası ve kanunları da —henüz düzeltilmeye muhtaç bazı noktaları bulunsa bile— buna imkân vermektedir. Fakat, kesin olarak inanıyoruz ki, zaman içinde, bunlar da düzelecek, Türkiye’de, en az Batı standartlarına uygun bir “Din ve vicdan hürriyeti”, tam ve kâmil mânâda yerleşecektir.

Hiç şüphesiz, Müslüman - Türk Milleti de bu hak ve hürriyeti, en gerçek mânâsı ile yaşama mutluluğunu, er geç duyacaktır. Gidiş bu yöndedir. Nitekim, Her geçen gün, “Din ve vicdan hürriyeti” ile ilgili mevzuat gelişmekte ve ülkemizde “inanırlar” için, daha huzur verici bir ortam doğmaktadır.

Fakat, ülkemizde, bazı kişi ve çevreler, her ne hikmetse bu gidişten ve gelişmeden rahatsız olmakta, akıl almaz karalamalarla inanan zümreleri tedirgin etmek istemektedirler. Bunlar, gerçekte, küçük bir azınlık olmakla birlikte, vaktiyle ele geçirdikleri imkânlarla ve köşelere güvenerek, seslerini çağdaş hoparlörlerle bin defa yükselterek bu müspet gelişmeyi “kara tehlike” olarak lekelemektedirler.

Bereket ki, milletimiz de, ilgili çevreler de artık bunların içyüzlerini bilmektedir. Bunların birçoğu, daha pek yakında “Marksist, tanrıtanımaz ve inançsız olduğunu” açıklamıştı. Zaten, bu gibi gazete ve dergilerin sayfelerini, şöyle bir karıştırmak bile, onların içyüzlerini tanımayaya yeter.

Günümüzde, bütün insanlık âleminde, “dîn ve vicdan hürriyeti” ve bu “hürriyetin özüne dokunulmazlık prensibi”, temel bir hak olarak münakaşasız kabul edilmişken, bazılarının, “İslâm” söz konusu olunca, bütün bu ölçüleri unutmuş gözükmesi, hayret vericidir. Bu gibileri, her nedense, bizim, bizzat kendi ülkemizde, asırlardır Yahudilere ve Hristiyanlara tanıdığımız dînî hak ve hürriyetleri, biz Müslümanlara tanımak istemiyorlar; İslâmî gelişmelerin karşısında korkunç bir taassup ve öfkeye kapılıyor; inançlı, tertemiz “aydın kişi ve kadroları” bile lekelemekten utanmıyorlar.

Ülkemizde Papalar, Patrikler, Hahamlar fîng atarken, rahip ve rahibelerin yönettiği “yabancı okullar” çalışırken, Lozan Anlaşması’nın 38 ile 45. maddeleri sayesinde, devlet içinde devlet gibi hareket eden “cemaatler” bulunurken ve bunların “uzak ve yakın tarihimiz” içindeki faaliyetleri herkesçe bilinirken, nedendir, bazı çevreler için “şamar oğlanı” biz Müslümanlar? Artık, bu çirkin oyun bitmeli değil mi? Artık, yüzde 98’i Müslüman olan bir ülkede, herkes millî ve mukaddes değerlerimize saygı duymalı, hiç kimse, Anayasa ve kanunlarla teminat altına alınmış hak ve hürriyetlerimizi ihlâl etmemelidir.

Dîn konusunu, istismar eden, bu hak ve hürriyetleri kötüye kullananlar çıkarsa da bununla devletin meşrû güçleri uğraşmalıdır. Hiç kimse, kendini devletin yerine koymaya kalkışmamalıdır.

SÖZDE “SAĞCI İKTİDARLAR” VE “VİCDAN HÜRRİYETİ”

Sözüm, “Hedefimiz Batılılaşmaktır! Batı standartlarına uygun bir demokratik düzene ulaşmaktır” diyen kişi ve zümreleredir.

Onlara şöyle diyorum; eğer, bu sözlerinizde samimi iseniz; eğer sözü-özü bir; namuslu ve mert insanlarsanız, sizden İsteğim şudur: “Biz Müslümanlara da Batı standartlarına uygun bir dîn ve vicdan hürriyeti tanıyımız ve bunun kanunlarla teminat altına alınmasından rahatsız olmayınız”.

Bugün, demokrasi ile idare edilen Batı ülkelerinin içinde “laik” olanları da laik olmayıp “resmî bir dîne bağlı” olanları da var. Ama ne olursa olsun, hepsi de vatandaşlarına en geniş mânâsı ile “dîn ve vicdan hürriyeti” vermiş ve bunu kanunlarla teminat altına almıştır. Bu ülkelerde hiçbir kişi ve zümre inançlarından dolayı kınanamaz, soruşturmayla tabi tutulamaz, iş ve mesleğinden edilemez, yine hiçbir kimsenin ve zümrenin serbestçe ibadet ve âyin yapmasına

mâni olunamaz. Yine bu ülkelerde “iş ve çalışmak da ibadettir” bahanesi ile kişiler ve kitleler, dînî vecibelerini yerine getirmekten alıkonamaz. Dindarlar, uydurma ad ve yaftalar takılarak tahkir ve teşhir edilemez.

Sözüm, “kraldan daha fazla kralcı” olanlardır. Okuyucularımdan aldığım mektuplardan öğrendiğime göre, bazı resmî veya yarı-resmî müesseselerimizde nasılsa bir koltuk ele geçirebilmiş sözde “müdür”, “âmir” ve “benzeri pozisyonda” bulunan bazı kişiler, dolaylı ve dolaysız yollarla “inançlı vicdanlar” üzerinde baskı kurmak isterlermiş...

Talebeliğimizde, biz de zaman zaman bu tiplerle karşılaşmıştık. Şimdi, adını yazmayayım, Okul Müdürümüz’e “Hiç olmazsa, bu Ramazan ayında rahatça namaz kılabileceğimiz, bir mekâna ihtiyacımız olduğunu” arz etmiş ve kendisinden “bize kolaylık göstermesi hususunda, nazikâne istirham etmiştik”. Fakat o, asla beklemediğimiz bir öfke ve tepki göstermiş, bağırarak: “Ben, bu okulda, asla namaz kıldırman! Defolun, bir daha da karşıma çıkmayın” demiş ve bizleri odasından kovmuştu. Hem de ne zamandı biliyor musunuz? Yıl 1957 ve iktidarda “milliyetçi ve muhafazakâr bir milletin oyları ile iş başına gelen Demokrat Parti” vardı. Bütün millet gibi, biz de hayâl kırıklığına uğramıştık. “Sol iktidarlardan” bize bir hayır gelmeyeceğini zaten biliyoruz; fakat bu “sağcı iktidarlarmın” yaptıklarına ne demeli idik?

Fakat, biz yılmadık. Okulun çatı katında, hiç kimsenin aklına gelmeyen bir köşe keşfettik. Tıpkı birer hırsız gibi, sinesine, namaz vakitleri oraya taşındık, hiç kimseye sezdirmeden namazlarımızı gizli gizli kıldık. Sanki “ibadet serbestti”... Ama dedim ya, bu ülkede “kraldan fazla kralcılar” ve “Batılılaşmayı İslâm’dan kopma” tarzında anlayan “devrimbazlar” vardı.

Ama, şimdi, köprülerin altından çok su geçti. Artık, milletçe “demokrasi nedir?”, “dîn ve vicdan hürriyeti nedir?”, “Batılılar, kendi vatandaşlarına nasıl bir dîn ve vicdan hürriyeti tanıyorlar?”, “temel hak ve hürriyetler nelerdir?” ve “bunları ihlâl etmenin bir insanlık suçu olduğunu” daha niceleri ile birlikte bilmekteyiz. Üstelik, milletçe “oylarımızın gücünü” de öğrendik, bizi uyutmaya, aldatmaya ve yanıltmaya kalkışan “sahte kadroları”, “yalancı milliyetçi ve muhafazakârları” kolayca teşhis edebiliyoruz.

Evet, baylar ve bayanlar, biz de uyandık. Bir zahmet, biraz da sizler uyansanız!

TEOKRASİ, “RUHBANLAR İKTİDARI” DEMEKTİR

Ülkemizde, aynı kavramlara aynı mânâları vermedikçe anlaşmamız çok güç olacaktır. Zaten, Türkiye’deki birçok anlaşmazlığın temelinde bu problem vardır. Kavgaların ve çatışmaların birçoğunda, cehaletimizden veya art niyetimizden kaynaklanan bir “kavram kargaşalığı” bataklığı var diyebiliriz.

Bu kavramlardan biri de “teokratik devlet” fikridir. Birçok gazetede, dergide ve kitapta “Ülkemizde, teokratik bir devlet kurma özlemcilerinin çoğaldığını” ve “Bu yolda yoğun çalışmaların mevcut olduğunu”, “Cumhuriyet’in ve laikliğin tehlikelerle karşı karşıya geldiğini” okuyorsunuz. Birçok politikacı da çeşitli vesilelerle bunları tekrarlayıp duruyor. Öte yandan, yabancı kaynaklara bağlı “dîn cambazları” da bunlara bol bol malzeme hazırlamakta...

Hemen belirtelim ki, bu gibi “yazıları” ve “beyanları” incelediğimizde, açıkça ve kolayca görüyorsunuz ki, bu iddia sahipleri, gerçekten de “Teokrazi”nin ne olduğunu ya bilmemektedirler veya bildikleri halde kavramları saptırmaktadırlar.

Oysa, artık, ortalama bir lise talebesi de bilmektedir ki, “Teokrazi” kavramı, Hristiyan Dünyası’nda ortaya çıkmış ve Milâdî 18. asra kadar devam etmiş bir “yönetim şekli” olup doğrudan doğruya bir “ruhbanlar iktidarı” demektir. Yani, Batı Dünyası’nda, “Kilise”, asırlarca “devleti” yönetmiş, “Papalık Makamı”, bütün krallıkları, sıkı kontrolü altında tutmuştu. “Papa”, hem dînî, hem siyasî mânâda en yüksek otoriteyi temsil etmişti.

Gerçi, zaman zaman “Kilise ile Siyasî iktidarlar” arasında, yer yer bazı sürtüşmeler oluyordu, ama esas kavgalar 18. asırdan sonra görülmeye başlandı. Böylece Avrupa’da “Kilise”nin siyasî otoritesi giderek zayıfladı ve “Ruhbanlar İktidarı” son buldu. Siyasî iktidarların kuruluşunda “halkın oyu ve iradesi” ağır basmaya başladı. Bununla birlikte, bugün de görüldüğü gibi, İngiltere, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Danimarka, İsveç, Norveç, İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkelerin anayasalarında, Hristiyanlık “resmî dîn” olarak kaldı. Yani, bu cemiyetler, “laik” olmamakla birlikte, bir “ruhbanlar iktidarı” demek olan teokrasiye son verdiler. Siyasî iktidarı, ne olursa olsun, bir zümrenin tahakkümüne bırakmadılar, onu geniş halk tabakalarının “oy ve iradesine” teslim ettiler ve hiç şüphesiz iyi ettiler. Fransa, F. Almanya ve İtalya’da, durum,

onlardan biraz farklı olmakla birlikte, “laiklik ilkesine” rağmen, “Kilise” çok aktif ve hür hareket edebilmektedir.

Şimdi, gelelim bizim ülkemize! Artık herkes bilmektedir ki, “İslâm’da bir ruhban sınıfı” yoktur. Bu husus, hem âyetlerle, hem hadislerle sabittir. Bu sebepten, İslâm’ı doğru dürüst bilen hiçbir İslâm ülkesinde, bir “ruhban iktidarı” demek olan “teokrazi”yi kurmak meşru değildir. Bütün İslâm’da bir dîn adamı sınıfı, bir ruhbanlar sınıfı” yoktu ve böyle bir “sınıf ihdas etmek” açıkça Kitab’a ve Sünnet’e aykırı idi. Meselâ, Osmanlılar Döneminde, yukarıda adlarını saydığım birçok Batı Ülkesi gibi, devletin “resmî bir dîni” bulunmakla birlikte, iktidar, tebaası bulunan başka dîn mensuplarına, bütün dünyanın hayran kaldığı seviyede, geniş bir “dîn ve vicdan hürriyeti” tanıyordu. Devlet Müslüman’dı, fakat teokrat değildi.

Kaldı ki, İslâm Dünyası’nda âlimler ve dîn muallimleri (dikkat edin ruhbanlar değil), çok büyük itibar gördükleri halde, mümkün mertebe “siyaset dışında kalmak” isterlerdi. Onların arasından bazıları siyaset oyunlarına karışmışsa hızla itibar kaybederlerdi. Gerçek İslâm âlimleri, Yüce Peygamberimizin “Emanetleri ehline veriniz” emrine uyarak dünya ve siyaset işlerini erbabına bırakmışlardır.

SAĞ İKTİDARLARIN YÜREKSİZLİĞİ ÜZERİNE

1950’den bu yana, bütün seçimleri, güya “sağcı partiler” kazandı. Türkiye’de, milletimiz, hiçbir zaman, kendi oyu ile “sol partileri” iktidar yapmadı. Durum, bugün de aynıdır.

Ülkemizde, çeşitli “seçim kanunları” ve “seçim oyunları” ile “sağ oylar” parça parça edildiği halde, iç ve dış kuvvetler, “solu”, milletin oyları ile “iktidar” yapamadı. Her on yılda bir tekrarlanan “darbelere” ve “başka partilerden milletvekili ve senatör ayartma” oyunlarına rağmen, istenen sonuç alınmadı. Bunun yanında akıl almaz “koalisyon” denemelerine rağmen “sol”, bir türlü, halkımızca benimsenmedi. Görünen odur ki, kolay kolay da benimseneceğe benzemiyor.

Bunun, şimdi burada sayamayacağımız, pek çok sebebi var... Fakat, bu konuda mutlaka bilinmesi gereken bir husus vardır: “Türk Milleti, solu ve sol kadroları, kendine, tarihine, kültür ve medeniyetine yabancılaşmış bulmakta” ve “problemler karşısında

alternatif çözümler getirememekle itham etmektedir”. Bir vatandaş olarak halkı dinlediğimde şöyle konuştuklarına şahit oluyorum: “Kardeşim, ben de bu iktidardan memnun değilim. Ama, diğerleri bana hiç güven vermiyor! Oyunu, ister istemez bu düşünce içinde kullanıyorum”. Evet, gerçek bu... ve bu, objektif bir tespittir.

Bununla birlikte, ülkemizde “sol”, 27 Mayıs 1960 darbesinden, 12 Mart 1971 müdahalesinden ve 1974 Kıbrıs Çıkarılmasından sonra, kısa dönemler halinde de olsa “iktidar koltuğuna” oturabilmiştir. Bu esnada hayretle ve biraz da takdirle görmüşümdür ki, “sol” gerçekten çok cesurca ve hattâ pervasızca hareket edebilmektedir. İç ve dış basının da desteğini alarak hızla “kadro değişikliği” yapmakta, kendine muhalif sandığı kişi ve çevreleri hallaç pamuğu gibi savurmakta, bürokraside büyük değişiklikler yapmakta, hayatî değeri olan köprübaşlarını derhal kendi “yandaşları” ile doldurmakta veya takviye etmektedir. Bu yapılırken, iç ve dış basın, ülkemizde “faşizme” ve “irticaya” karşı amansız bir mücadele verildiğinden söz ederek bu icraatı desteklemektedirler. Böylece, sorgusuz ve sualsiz olarak nice bürokratın, öğretmeninin ve kamu görevlisinin işten atıldığına ve sürgüne gönderildiğine şahit olursunuz. Üstelik, bunlar, seslerini duyuracak bir makam da bulamazlar. Evet, bütün bunları yaşadık...

Şimdi, biraz da “milliyetçi ve mukaddesatçı” çevrelerden “oy alan” ve bu kitleleri temsil ettiklerini iddia eden “sağcı partilerden” söz edelim. 1950 yılından bu yana, önce Demokrat Parti, sonra Adalet Partisi ve bugün de Anavatan Partisi münavebe ile iktidar olmuşlardır. Kendi tarih köküne bağlı, millî ve manevî değerlerine önem veren, ülkenin dert ve meselelerine çözüm bekleyen büyük millet çoğunluğunun oyları ile iş başına gelen bu partiler, üzülerek belirtelim ki, hemen daima milletimizi hayal kırıklığına uğratmışlardır ve uğratmaktadırlar.

Sol iktidarların aksine, son derece korkak, ürkek, çekingen ve mütereddit davranışlarla makam ve koltuklarını koruyacaklarını sanmışlardır. Seçimler esnasında, kürsüden “milliyetçi ve mukaddesatçı” olduklarını ilân eden “milletvekili adayları”, seçilip gittikten sonra, âdeta bu sözlerini unutmakta, “Aman, beni daha fazla deşifre etmeyin”, “Efendim, görünüşü kurtarmak zorundayız. Onun için vitrinde bazı değişiklikler gerekiyor”, “Kısmet olursa, ileride sizin de isteklerinizi yerine getiririz. Şimdi durum nâzik, biraz sabredin”... gibi lâflarla seçmenlerini atlatmaktadırlar.

Gerçekten de “Yufka yürekliyle yüce dağlar aşılmıyor”.

SAĞ İKTİDARLARIN ZAAFI

Ülkemizde, çok partili dönem başladıktan ve hür seçimler yapıldıktan sonra, milletimiz, hemen daima “millî ve manevî değerlere” saygılı davranmayı vaad eden partilere iktidar yolunu açtı. Çeşitli hîle ve tertiplere rağmen “akl-ı selimî” ile her türlü oyunu bozarak bu konudaki iradesinde ısrar etti. Durum, hâlâ aynıdır.

Milletimiz, büyük çoğunluğu itibarı ile hiçbir zaman, CHP’yi ve onun devamı niteliğindeki partileri ve kadroları, desteklemedi ve hattâ fırsat buldukça, onlara karşı “muhalif tavrını” ortaya koydu. Durum, bugün de aynıdır.

Milletimizin, “aşırı” ve “orta-sol” karşısındaki tavrı da bellidir. Şimdiye kadar yapılan seçimlerde halkımız, solun her çeşidine karşı, büyük bir çoğunlukla sempati duymadığını ortaya koymuştur. Kısacası Türk Milleti, milliyetçi, maneviyatçı ve medeniyetçi “dinamik kadroları” işbaşına getirme özlemi içinde, çırpınıp durmaktadır. Durum, şimdi de öyledir.

İşte, milletimizin bu özelliğinden haberdâr olan “siyasi kadrolar”, çeşitli adlar altında “sağ partiler” kurarak milletimizin sempati duyduğu sloganlarla ortaya çıkıyor, kolay yoldan ya “iktidar” veya “iktidara ortak” oluyorlar. Bunların içinde “samimileri” olduğu gibi “gayr-ı samimileri” de bulunuyor. İstirapla belirtiyim ki, bu konunun “madrabazları” samimilerinden daha çok... Bu konuda, elimde o kadar çok doküman var ki, buraya yazmaktan haya ederim. Ancak, şu kadarını belirtiyim ki, kongrelerde, milliyetçi ve dindarâne pozlar takınarak rol yapan pek çok politikacının, daha sonra, bu konudaki “kurnazlıklarını”(!) anlatarak hempalarını nasıl kahkahalara boğduğunu biliyoruz.

Öyle anlaşılıyor ki, Türk Milleti, her şeyden önce, kendini bu gibi “ikiyüzlü politikacılar”dan kurtarmalıdır. Samimi, mert, yiğit, dürüst, inandığı gibi yaşayan, aile hayatı itibarı ile mazbut, işinin erbabı ve iyi yetişmiş kişi ve kadroları işbaşına getirmeli; gayr-ı samimi, kalles, kaypak, yalancı, tezatlar içinde çırpınan, sadece kendini ve çevresini kollayan dünyaperestleri, mutlaka, demokratik yollarla bertaraf etmelidir.

Öte yandan, gerçekten de, bu milletin millî, manevî ve medenî ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olan tertemiz kişi ve kadrolar da —Anayasa ve kanunlar içinde kalmak şartı ile— biraz cesur ve

yürekli olmalıydılar. Türk Milleti'nin "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi" ile, "Anayasa ve Kanunlar" ile teminat altına alınmış, bütün hak ve hürriyetlerini, yiğitçe ve akıllıca savunmayı bir namus borcu bilmelidirler. Konuları işlerken iyice hazırlanmalı, kimsenin itiraz edemeyeceği kaynak ve dokümanlarla kürsüye çıkmalı, her türlü itirazı önceden karşılayabilecek dosyaları ortaya koymalıydılar. Mademki, Batı Demokrasileri'ni örnek alarak mesafe alınmak istenmektedir, o halde, Türk Milleti, bu standartlara uygun bir "fikir ve düşünce", "dîn ve vicdan hürriyetine" mutlaka kavuşturulmalıdır.

Sağ iktidarlar, artık her konuda "muktedir" olduklarını göstermeli, "aman fincancı katırlarını ürkütmeyelim", kompleksi içinde eli-kolu bağlı olarak hadiselerle seyirci olmamalı, kendini "iktidar ve muktedir" yapacak kadroları fonksiyonel hale getirmek için, kanunların, kendilerine tanıdığı hakları, sonuna kadar kullanılmalıydılar. Aksi halde "davulu" kendi boyunlarına asıp "çomağı" başkalarının ellerine vermiş olurlar. Size, esefle belirtiyim ki, "milliyetçi ve maneviyatçı kadrolar", sağ iktidarlar zamanında, tıpkı sol iktidar dönemlerinde olduğu gibi mağdur ve perişan edilmektedir. Buna bir çare bulmak gerekir.

YENİ İCRAATI İLE "YENİ TRT"

TRT Genel Müdürü ve Yönetim Kadrosu, yenilenince bayağı ümitlenmiştim. Çünkü, öncekilerden memnun değildim ve Sayın Başbakan Turgut Özal'm, bu sefer, daha dikkatli ve temkinli hareket ederek iyi bir ekip kuracağını sanmışım.

Fakat, basına intikal eden haberlerden ve kulağıma kadar gelen söylentilerden anladığıma göre, "yeni gelenler", bize "gidenleri aratacaklar"... Hem de pek çok aratacaklar. "Daha erken değil mi? Bunu da nereden çıkardın?" demeyin. Çünkü, ambalajın dışına sızan renkler ve kokular hiç de iç açıcı değil. Bakın neler oluyor? Şimdiye kadar olanları teker teker sayalım:

Yeni TRT "Yönetim Kurulu" toplanıyor ve ilk iş olarak "Tunca Toskay döneminde" hazırlanmış olan ve bazı uydurukça kelimelerin kullanılmasını yasaklayan "Dil Genelgesini" yürürlükten kaldırıyor. Yani "uydurukça"ya tam destek veriyor.

Bunun yanında, yeni TRT Genel Müdürü Cem Duna, 7 Nisan 1988 günü kendisini ziyarete gelen SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'ye "Türk-İslâm sentezsiz bir TRT" vaad ediyor. Basından

öğrendiğimize göre, olay şöyle cereyan ediyor: “TRT Genel Müdürü’ne nezaket ziyareti yapan SHP Genel Başkanı İnönü: ‘Kurum, Türk-İslâm sentezi doğrultusunda yayım yapmaktan vazgeçmelidir’ demiş ve Cem Duna da ‘Ben de karşırım’ cevabını vermiş.”

Yine, basından öğrendiğimize göre, Türk-İslâm sentezine karşı olan “Yeni Genel Müdür’e bağlı”, İstanbul TRT’si, “Elen-Ortodoks sentezi” içinde, kendi milletini yoğuran Yunan Radyo-Televizyon ekibinin, İstanbul-Fener Patrikhanesinde, “Paskalya Yortusu” dolayısı ile yapılan “âyin” naklen yayımına yardımcı olmuştur. Biz, bunu “normal” karşılarız. Ya maazallah, tersi olsaydı, yani, herhangi bir İslâm ülkesi, “Türkiye’de İslâm” adlı bir televizyon programı için, yeni TRT Genel Müdür ve Yönetimi’nden yardım isteseydi, Türk-İslâm sentezine karşı olduğunu söyleyen Genel Müdür, yine, “hoş görülme tavrını” sürdürür müydü? Yoksa, ince ince hesapların içine mi girerdi?

Yine basına sızan haberlerden öğrendiğimize göre, Sayın Cem Duna, “Yeniden kadrolaşma hazırlığı” içinde imiş. Ama, ne hikmetse, hep “sol” veya “liberal” tanınan kişi ve çevrelerle temas kurarak bu işi kıvırmak istiyormuş? Şimdi, burada adlarını saymayayım, hepsi de bildiğiniz isimler; yani, kim ve ne oldukları belli!..

Evet, kürsülerde ve kulislerde, “milliyetçi”, “mukaddesatçı” ve “muhafazakâr” olduğunu ilân eden Sayın Turgut Özal ve kadrosu, “icraatı” ile övünebilir! Hemen belirteyim ki, “bütün sağ iktidarlar” gibi, ANAP da milleti “hayal kırıklığına uğratmakta” usta olduğunu ispat etmiştir. Günah ve vebal kendi boyunlarına...

Şimdi, biraz da Cem Duna Beyefendi’ye bazı “acayip sorular” yöneltmek istiyorum. Bakalım ne cevap verecekler? TRT’de “Gagavuzlar hakkında da bir program hazırlamak ister misiniz?”, “Öğrendiğimize göre, bir zamanlar Romanya’da yaşayan bu Türk kökenli Hristiyanlar (yani Gagavuzlar), Hamdullah Suphi’nin aracılığı ile Türkiye’ye gelmişler ve Kilise’lerini de kurmuşlar. Bunların içinde yüksek makamlara, müşavirliklere ve genel müdürlüklere kadar tırmananları da varmış, bütün bunlar doğru mu? Bir zahmet, TRT’miz, bunlarla ilgili programlar da hazırlayamaz mı?”, “Böylece bize Hristiyan-Türk sentezi hakkında bir fikir de vermiş olmaz mısınız?”. Sonra, “Uydurukça ile Gagavuzca arasında bir akrabalık var mı acaba? Bu da araştırılmaz mı?”. Bunlar da hizmettir değil mi?..

NÜFUS ARTIŞ HIZI VE KALKINMA...

Şöyle diyorlar: “Ülkemizde aile plânlaması şarttır. Herkes, baka-bileceği kadar çocuk sahibi olmalıdır”. Doğru söylüyorlar. Ben de katılıyorum.

Şöyle devam ediyorlar: “Cehalet yüzünden, her yıl binlerce ananın hayatı, istenmeyen hamilelikler sebebi ile tehlikeye mâruz kalıyor; binlercesi ölüyor veya sakat kalıyor”. Bu da doğrudur; bunu da kabul ederim.

Nihayet, sözü, şu noktaya getirenler var: “Ülkemizde, nüfûs artış hızı, kalkınmış ülkelere oranla çok yüksektir. Bu durum, kalkınmamızı zorlaştırmaktadır. Bugün çektiğimiz birçok sıkıntının temelinde bu mesele var... Ne yapıp yapmalı, bu nüfûs artış hızını düşürmeli...”. İşte, bu görüşlere katılmıyorum ve çok sübjektif buluyorum. Üstelik, bu zihniyet, “demokrasi faktörü” üzerinde objektif ve sağlam araştırmalar yapan ilim adamlarının tespitlerine de aykırı düşüyor.

Önce şunu belirteyim ki, gerçekten de “kalkınmış ülkelerde”, nüfûs artışı hızı, çok düşüktür ve hattâ gerileme göstermektedir. İngiltere’de bu hız “sıfır” iken, Fransa ve F. Almanya’da (-) işareti taşıyan sayılara inmiştir. Zaten, bir sosyoloji kanunu tarzında belirtelim ki, “Ülkeler kalkındıkça, sanayileştikçe, şehirleşme oranı yükseldikçe ve kadınların aile dışında çalışmaları arttıkça, ister istemez “nüfûs artış hızı” düşmekte veya gerilemektedir. Aksi durumda bulunan cemiyetlerde ise nüfûs artış hızı yüksektir ve bu ülkelerde de kalkınma, sanayileşme, şehirleşme vetiresine paralel olarak aile kadınlarının evinin dışında çalışması problemi meydana çıktııkça, nüfûs artış hızında, düşmeler başlar”. Nitekim, Türkiyemiz’de de bu durum gözlenmeye başlanmıştır. Dün, nüfûs artış hızımız, binde 30’ları aşarken, bugün binde 24’lere düşmüştür ve düşmeye devam edecektir. Bunun için, ayrıca sun’i ve zorlama tedbirlere ihtiyaç yoktur. Esasen, bu gibi tedbirler hem faydasızdır ve hem de sonuç vermez. Çünkü, nüfûs artış hızını, irademiz dışında düzenleyen “içti-maî, iktisadî ve psikolojik âmiller” vardır.

Artık, herkes bilmelidir ki, “Ülkelerin refahı ve kalkınması, nüfûs artış hızını azaltmakla sağlanmaz, aksine, bir ülkenin refah seviyesi yükseldikçe ve kalkınması tamamlandıkça nüfûs artış hızı düşer”. Bütün mesele, bu nüansı anlamada... İnşallah, bir gün Türkiye’imiz,

çok ileri seviyede kalkınır, sanayileşir ve şehirleşirse, göreceksiniz ki, bizim devlet ve politika adamlarımız, halkımızı, şimdi Batı Dünyası'nda olduğu gibi, nüfusun artması için teşvik edecekler ve fakat başarılı olamayacaklardır.

Kaldı ki, Türkiye'miz'in nüfusu, hem hacim, hem yoğunluk bakımından kalkınmış ülkelerle mukayese edildiği zaman, hayli az gözükmektedir. Meselâ, Türkiye'mizde nüfus yoğunluğu, kilometrekare başına 50 kişi civarında iken, bu sayı, Hollanda'da 360, Belçika'da 302, F. Almanya'da 217, İngiltere'de 216...dır. Hattâ, daha fazladır. Yani, Türkiye'miz, meselâ, Hollanda seviyesinde kalkınsaydı ve o yoğunlukta nüfus barındırsaydı, bugünkü nüfusunun 7 misli (yani 350-400 milyon) insan gücüne sahip olacaktı. Aksi halde, dışarıdan nüfus ithal etmek zorunda kalacaktı. Nitekim, Hollanda, bu nüfus yoğunluğuna rağmen, muhtaç olduğu insan gücünü dışarıdan temin etmek zorunda kalmaktadır. Durum, diğer kalkınmış ülkeler için de aynıdır.

Şunu, herkes, kesin olarak bilmelidir ki, Batı standartlarına göre kalkınmayı, sanayileşmeyi ve şehirleşmeyi hedef edinen bir Türkiye için 55 ve hattâ 75 milyon insan gücü yetersiz kalacaktır. Her türlü makineleşmeye rağmen, insan, hâlâ her türlü kalkınmanın temel birimidir. Türkiye'nin geleceğini düşünerek hareket etmek zorundayız.

GELİŞME VE DEMOGRAFİ FAKTÖRÜ

Demografi faktörüne ağırlık veren sosyologlar gibi, bütün kültür ve medeniyet tarihçileri de ittifak halinde bildirmektedirler ki, insanlığı yücelten ve ona şeref veren en büyük eserler ve âbideler, insanların nüfus bakımından yoğun yaşadıkları ülkelerde boy vermiştir. Bir ülkede nüfus, hacimce çok ve yoğunlukça fazla ise hareket de fazla...

Bunun aksine, nüfusça az ve seyrek olan ülkeler ve bölgeler, bu konuda pek verimli olamamışlardır. Bunlar, genellikle fakir, geri kalmış ve gelişmemiş durumdadırlar. Durum aşağı-yukarı bugün de böyledir. Pek az istisnası ile dünyanın en kalkınmış ve gelişmiş ülkeleri, nüfusu hacimce ve yoğunlukça fazla olanlardır. İngiltere, Hollanda, Belçika, F. Almanya, İtalya, Danimarka, Japonya... bunlara örnektir. ABD, Kanada ve Sovyetler Birliği'nde nüfusun yoğunlukça düşük olması, sizi yanıltmasın. Çünkü, adını saydığımız bu

Ülkelerin, çok geniş ve yerleşmeye elverişli olmayan topraklarına rağmen, halk, asla dağınık yaşamaz, belli bölgelerde ve sahalarda yoğunlaşır. Yani, arazilerinin genişliğine rağmen, cemiyet ve devlet, “yoğun yaşama” politikasına ağrılık verir. Çünkü, artık herkes, açıkça germektedir ki, seyrek ve dağınık yaşayan cemiyetler, yalnız “temel hizmet kurumlarından” mahrum kalmazlar, aynı zamanda sosyal, kültürel, iktisadî ve siyasî etkileşimin de dışında kalarak “kelleşirler”. Yani; ağdaş insan, bütün gürültü ve sıkıntısına rağmen, nüfûsunun hacmini ve yoğunluğunu arttırarak gelişeceğini, kesin olarak anlamış bulunmaktadır.

Bunun yanında, nüfûsu, hacimce ve yoğunlukça fazla olup da fakir ve geri kalmış ülkeler de yok mudur? Maalesef vardır. Bunlara rnek olarak Çin’i, Hindistan’ı, Pakistan’ı, Bangladeş’i ve Endonezya’yı gösterebiliriz. Ancak, hemen belirtelim ki, adımı saydığımız bu ülkeler, bütün tarihleri boyunca hep çok ve yoğun nüfûs barındırmışlar ve bu sebepten kültür ve medeniyet tarihine büyük eserler katmışlar, büyük insanlar yetiştirmişlerdir. Sanat ve medeniyet tarihçeleri, büyük bir Çin, Hint ve Uzak-doğu Medeniyeti’nden övgü ile söz etmektedirler. Ancak, yine üzülerek belirtelim ki, başta İngiltere, Hollanda, ispanya, Portekiz ve Fransa olmak üzere, birçok Batılı sömürge ülke, 18. asırdan itibaren buralara çeşitli biçimlerde sızınmışlar, bu kadarla da kalmamışlar, meseleyi işgale kadar vardırırmışlar, buradaki İnsanları iliklerine kadar smrmşler, uyışturucu maddelerle işe yaramaz duruma sokmışlardır. Batılı sömürgeciler, hiç acımaksızın, buradaki insanlara hayvan muamelesi yapmışlar, insanlarını, her türlü eğitim ve öğretimden mahrum bırakarak mahvetmişlerdir. Bugün, bu ülkelerin geri kalmışlıklarının ve sefaletlerinin sebebi budur.

Fakat, memnuniyetle görüyoruz ki, İşlm lemi ile birlikte, bütün Asya milletleri de yavaş yavaş uyanmakta, kendini kritik etmekte, sefalet ve perişanlığının sebepleri üzerinde ciddiyyetle düşünmekte, bir daha düşmemek üzere, ayağa kalkmanın sırlarını ve yollarını araştırmaktadır. şimdi, bu uyanış, bütün emperyalist glerin dn koparmaktadır. Gerçekten de Asya, korkunç bir insan deposudur. Bir de bunların ağdaş ve millî bir eğitimle “kalite” kazandıklarını düşünün, dünyanın şekli ve rengi değişir. Evet, bütün Asya ile birlikte İşlm lemi de ne yapıp yapmalı, millî ve manevî değerlerine ağrılık vererek “ağdaş ve ileri bir eğitim ve öğretimin” arkından geçireceği üstün kaliteli bir nüfûs potansiye-line ulaşmalıdır. Bu konuda yapılacak yatırıma acımaz. Bu konuda

devlet ve millet bütünlüğü ve işbirliği esastır. Artık devlet ve siyaset adamlarımız da görmelidirler ki, çağımızda bir de “demografik savaşlar” verilmektedir.

NÜFÛSUN STRATEJİK DEĞERİ VE KİT'A ÇİN'İ...

Çağdaş sosyologların ortak tespitlerine göre “demografi faktörü”, sosyal hayatı biçimlendiren temel unsurlardan biridir. Gerçekten de bir ülkedeki “nüfus hareketleri”, o ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hayatında, tahminlerin çok üstünde önemli rol oynar.

Meselâ, Fransız demografisti Adolphe Coste'a göre, hayvan grupları nüfus bakımından “statik” olduğu için gelişememekte, bunun aksine insan grupları “artan nüfusu” barındırmak ve mutlu kılmak istediğinden gelişmekte ve “dinamizm” kazanmaktadır. Yine ünlü sosyologlardan M. Kovalevski'ye göre, bir ülkenin nüfûsunun hacim ve yoğunlukça artması, üretim araçlarının mükemmelleşmesine ve yenilerinin ortaya çıkmasına vesile olmakta, “temel hizmet kurumları”nın gelişmesine yardım etmektedir. Ona göre, böyle bir zorlama olmasa, cemiyetler tekâmül edemezdi. Ünlü sosyolog Ratzel'e göre de cemiyetlerin çobanlıktan ilkel tarıma, buradan el işçiliğine ve ileri tarıma ve büyük endüstriye geçmesine, nüfûsün hacim ve yoğunlukça artması sebep olmaktadır. Bütün bunların yanında bazı sosyologlar da (meselâ, F. Carli, A. Coste, Bougle gibileri) nüfûsün hacim ve yoğunlukça artışı, sosyal etkileşimi artırır, dili zenginleştirir, katılaşmaları yumuşatır, demokrasiyi güçlendirir diye düşünürler.

Bütün bunların ötesinde, Fransız demokrafisti Adolphe Coste'a göre, nüfûsün, ayrıca bir de “stratejik” değeri vardır. Ona göre, kalkınmış iki ülkeden, nüfûsu, hacim ve yoğunlukça üstün olanı, kolayca bir “süper-devlete” dönüştüğü halde, nüfûsu az olanı, istediği kadar kalkınmış ve zengin olsun, bu hüviyeti kazanamaz.

Bu açıdan düşününce, bizim dünyamız için en büyük tehlike “Kıt'a Çin”dir. Şu anda, 1 milyar 250 milyon kişi ile Çin, her yıl artan 25 milyon insanı ile giderek büyük bir demografik güce ulaşmaktadır. Yani, her iki yılda bir, büyük Çin cemiyetine, bugünkü Türkiye nüfûsuna denk yepyeni bir insan gücü katılmaktadır. Böyle giderse 21. asrın sonlarına doğru, dünya nüfûsünün yarısı Çinli olacaktır.

Bu itici güç, Çin'i, ister istemez, yayılmacı bir politikaya zorlayacaktır. Nitekim, bu hareket başlamış bulunmaktadır. Şimdi, Çin, artan nüfûsunu Doğu-Türkistan'a, Tibet'e ve Güney-Asya'ya doğru kaydırmakta, bazen sert, bazen sessiz ve derinden sürdürdüğü bir politika ile bu toprakları, artık geriye dönülemez bir biçimde ele geçirmektedir. Meselâ, Doğu-Türkistan, böylece Çinileştirilmiş olup Uygur Türkleri, kendi öz vatanlarında azınlık durumuna düşürülmüşlerdir ve bu vetire hızla devam ettirilmektedir.

Çin'in bununla yetineceğini sanmak safdillik olur. Şimdi, onun hedefleri arasında güneyde Pakistan, Bangladeş ve Hindistan vardır. Batı'da ise Afganistan, Batı Türkistan ve geniş Rus toprakları vardır. İran'ın da bu hedeflerin dışında olacağını sanmıyorum. Bir Çinli yetkilinin —şaka kabilinden de olsa— “Çok sürmez, yakın zamanlarda Türkiye ile komşu olacağız” sözü, gerçekten ürperti-cidir.

Çin hayrete şayan, bir kalkınma stratejisi içinde, bir taraftan ekonomisini güçlendirirken, zaten hacimce çok fazla olan nüfûsunun “kalitesini arttırıcı” faaliyetlere de ağırlık vermektedir. Öyle anlaşılıyor ki, Çin'in büyük silâhı, ne “nükleer”, ne de “konvansiyonel” öldürücülerdir. Çin, tam mânâsı ile bir “demografik savaş” vermektedir ve stratejisini bunun üzerine oturtmuştur.

Bu gerçekler göstermektedir ki, nüfus konusunda konuşurken ve yazarken daha dikkatli olmak gerekir.

VERGİ MESELESİ VE İSLÂM

“Vergi” kelimesi çok yenidir. İslâm'da bunun adı “teklif” idi; vergi vermekle yükümlü olana da “mükellef” denirdi. Osmanlı Türk'ü, “vergi” yerine, çok defa “resm” tabirini kullanırdı; bunun çoğulu da “rûsum” idi.

Osmanlı Türkçesi'nde bu mânâda “resm”, “bâc”, “âdet” ve “teklif” terimleri sıkça kullanılırdı. “Resm-i ganem”, “Resm-i çift”, “Tekâlif-i Şer'îye”, “Tekâlifi Örfîye”, “Tekâlif-i Resmîye” gibi ...

İslâm'da “vergileri” tayin eden üç temel kaynak vardır. Bunlar: “dîn”, “dîni ispat eden örf” ile “Müslüman ululemrin kanunları”dır. Böyle olunca, İslâm'da “üç türlü teklif” var demektir. Bunları şöyle sıralamak mümkündür: “Tekâlif-i Şer'îye”, “Tekâlif-i Örfîye” ve “Tekâlif-i Resmîye”. Şimdi, bunları sıra ile açıklayalım:

Tekâlif-i Şer'îye: Bunlar, “Edille-i Şer'îye” ile tayin olunmuş mükellefiyetlerdir. Zekât, Öşür, Fitre ve Sadaka gibi... Bunların miktarı ve kimlere verileceği hususu —sadaka hariç— “nass” ile tayin olunmuştur. Hemen belirtelim ki, böylece elde edilen mal ve paranın, fakirlere, âcizlere, borçlulara, kısacası muhtaçlara ulaşması gerekir. Bunu, mükellefler bizzat yapabilecekleri gibi, devlet de işe aracı olabilir. Ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, “zekât, öşür ve sadaka-ı fitır”, genellikle bilinen tipte bir “vergi” olmayıp sarf yeri önceden tayin olunmuş, “sosyal adalet” ve “sosyal güvenlik” maksadı güden “mâlî bir ibadet”tir; “nisab miktarı” zengin olan, kadın-erkek, bütün mükelleflerin ödemek zorunda oldukları birer borçtur. Daha geniş bilgi için “İlmi-hal” kitaplarına bakmak gerekir.

Tekâlif-i Örfîye: Bilindiği gibi, yüce dînımızda “âdet muhkemdir”, yani: “hükm-i şer'îyi ispat için, örf ve âdet hakem kılınır...”. (Bkz. Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye, Madde: 36). Yine, “Nasın (halkın) isti'mâlî (dîne aykırı düşmeyen işleri), bir hüccettir ki, anımla amel vâcib olur”. (Bkz. a.g.e. Madde: 37).

İşte, bu ve benzeri hükümlere dayanılarak İslâm'da “örfî mükellefiyetler” de konmuştur. Meselâ, köylerimizde, hâlâ yürürlükte olan ve “salma” adı verilen vergiler bu tipten bir ödemedir. Herkesten iktisadî ve malî gücüne göre belli bir miktar para toplanarak köyün bütçesi hazırlanır. Bunun gibi, çarşı ve pazarlardan alınan “bâc”lar ile “belde yönetimlerinin” halktan topladığı “tenvirat” (aydınlatma), tanzifat (temizlik), ilân ve reklâm vergileri gibi... Bazı ilim adamlarımız, Osmanlılar Dönemi'nde, 100'den fazla “örfî tekâlifin” konmuş bulunduğunu söylüyorlar. Bunlara “âdet” de denir.

Tekâlif-i Resmîye: Her devlet, yatırımlarını gerçekleştirmek, vatandaşlarına hizmet götürmek için halkından “vergi” almak zorundadır. Bilhassa ülkenin bayındırlığı, millî savunması, millî eğitimi, sağlığı... için devlet, milletinden “malî destek” görmezse, bu ve benzeri hizmetleri yürütemez, ülke çöküntüye uğrar. Müslümanlar, her hâl ü kârda devletlerini korumak ve kollamakla mükelleftirler. Bunun için “kendilerinden olan ululemrin kanunlarına” itaat edeceklerdir. Yani, millet devletine, devlet milletine güvenecek ve destek olacaktır. Devletin koyduğu vergiler, asla gasp, zulüm niteliği taşımayacak ve “sosyal adalet ilkelerine aykırı” düşmeyecek, millet de vicdanına, töresine ve millî ihtiyaçlara uygun olarak konacak vergileri seve seve verecektir. Aksi halde, milletin vicdanında mâkes bulmayan, idareci ve halk çatışmasının mevcut

olduğu zeminlerde “vergi toplamak” çok zorlaşır. Bütün mesele, devlet ile milleti, sarsılmaz bir inanç bütünlüğü içinde kenetlemektir.

İSLÂM'DA MÜBADELE VE PARA

İslâm'da “para” konusuna geçmeden Önce, kısa da olsa, “mübadele” (değişim'den söz etmek faydalı olacaktır. İslâm İktisat Sistemi'nde “mübadele”, hem “aynî”, hem de “nakdî” biçimlerde yürütülebilmektedir.

İslâm'da mübadele “mebii” (satın alınan şey) bakımından dört bölümde incelenebilir. Şimdi, bunları, sıra ile ortaya koyup açıklayalım:

Birinci bölüm: “Semen (yani pahası) mukabilinde, diğer bir malı satmaktır ki, buyu'un (satın almaların) en meşhuru bu olduğundan buna bey' denir”. (Bkz. Mecelle, Madde: 120) İslâm'da “bey’”, yani satın alma, hem peşin, hem veresiye, hem de taksitle olabilir.

İkinci bölüm: İslâm dîninde, ikinci tip “bey’”in hukuk dilindeki adı “sarftır. Mecelle, bunu: “Nakdi nakde bey' etmek” tarzında tarif eder. (Madde: 121). Türkçemizde buna “akçe bozmak” da denir. Meselâ, bir “sarı lira” verip karşılığında “bozuk para” almak gibi...

Üçüncü bölüm: Bu kategoriye giren satın almalar, İslâm'da “bey’-i mukayada” adını alır ki, “malı mala mübadele etmek, yani Türkçe'de trampa etmek” demektir. (Mecelle, Madde: 122). Buna “aynî mübadele” de denebilir.

Dördüncü bölüm: Dînimizde “selem” adı verilen, bir satın alma şekli daha vardır. Selem: “Peşin para ile veresiye mal satın almak” demektir. (Bkz. Mecelle, Madde: 123). Bunun da şartları, ilmi hal kitaplarında genişçe yazılıdır. İleride, biz de konuyu geniş olarak ele alabiliriz.

Görüldüğü üzere, İslâm'da “mübadele” çok geniş kapsamlı bir kavram olup “Bey’”, “Sarf”, “Bey’-i Mukayada” ve “Selem” olmak üzere dört bölümde incelenebilmektedir. Bunun yanında, İslâm'da “aynî ve “nakdî” mübadele yapılabilmektedir.

Hemen belirtmemiz gerekir ki, İslâm'da “nakit” terimi, sadece ve ancak “altın ve gümüş para” için kullanılmaktadır. Nitekim, Mecelle'de şöyle denir: “Nukud, nakdin cem'i olup altın ve gümüşten ibarettir”. (Bkz. Madde: 130).

İslâm'da, “nukuddan,, hayvanattan, mekilat ve mevzunattan (vezinli ve tartılı şeylerden) başka olan meta ve kumaş emsali şeyler”, eğer mübadelede kullanılacak ise, bunlara “uruz” adı verilir. “Uruz, arz kelimesinin cem'idir.” (Mecelle, Madde: 131).

İslâm İktisat Sistemi'nde, altın ve gümüşten gayrı paralara “züyuf” adı verilir. Bu tip itibarî paralara “fûlus” da denir. Bu tip paralar, “nominal” olmalarına rağmen, şayet belli ağırlık ve aylarda altın ve gümüş gibi değerli madenlere göre standardize edilmişlerse, yani altın ve gümüşe endeksli iseler, bu değerlerini korudukları ve “geçer akçe” durumunda kaldıkları sürece “nakit gibi” itibar görürler. Aksi halde, büyük bir enflasyon karşısında, hızla itibar kaybederler ve hattâ bazen “geçmez akçe” durumuna düşebilirler. Kesin olarak bilmek gerekir ki, “nominal para”, altın ve gümüş paraya göre enflasyondan çok daha fazla etkilenir.

Tecrübeler göstermektedir ki, «kâğıt paralar” (banknotlar) ve düşük değerli madenlerden yapılmış paralar, şayet altın ve gümüş gibi “yüksek değerli madenî paralara” endeksli ise, piyasada değerini korumasını başaran “iyi para” durumunda gözükmektedir. Aksi halde “kötü para” durumuna düşebilir. Görülüyor ki, enflasyon ile güdülen “para politikası” arasında, hiç de küçümsemeyecek ilişkiler vardır.

PARANIN FİYATI

İslâm İktisat Sistemi'nde, paranın, fiyat farkı göstermemesi için gereken tedbirler alınmıştır. İslâm'da “100 Lira” verip “101 Lira” alınamaz. Çünkü, “cinsi, cinsine mübadele ederken fazlası için sözleşmek faiz olur” ki, dinimizce yasak ve haramdır.

Hiç şüphesiz ki, her türlü para enflasyondan etkilenir. Fakat, müşahedeler göstermektedir ki, banknotlara ve düşük değerli madenlerden yapılmış paralara, nazaran, “altın ve gümüş paralar”, enflasyona daha dayanıklıdır. Enflasyon dönemlerinde, halkın, “nominal paradan” kaçıp altın ve gümüş gibi “mal paraya” sığınması boşuna değildir. Bu sebepten olacak, İslâm iktisatçıları ve “fıkıh âlimleri”, nominal para basımını ve “yardımcı para” kullanımını “meşru” bulmakla birlikte, bunların “altın ve gümüşe endeksli olmasını” savunmuşlardır. Kaldı ki, böyle bir politikanın ve sistemin, hem millî, hem de milletlerarası mübadelelerde başarılı ve verimli olduğunu tarih doğrulamaktadır.

Aşağı-yukarı I. Dünya Savaşı'na kadar, bütün dünyada, milletler, adı ne olursa olsun, “para birimlerini”, belli ayar ve ağırlıkta altına göre basıyor ve piyasaya arz ediyorlardı. Her nedense, sonradan, bilhassa II. Dünya Savaşı'ndan sonra, bu politika değişti. “Para piyasasını” neye göre ayarlandığı belli olmayan “nominal paralar” işgal etmeye başladı. Nitekim, şimdi, milletlerin ve devletlerin “siyasî ve ekonomik güç ve itibarlarına göre” fiyat kazanan ve çeşitli adlar taşıyan “banknotlar”, borsalarda, “döviz fiyatı”, “kambiyo rayıcı” adı altında, fukara ülkelerin paralarını “pula” çevirmektedir. Böylece, milletlerarası piyasada para “tek fiyatlı” olmaktan uzaklaşırken, fukara milletlerin ürettikleri mal ve hizmetler, hak ettiği değeri bulamamaktadır.

Bütün bunlar, fukara ülkelerin “millî banknotlarını” itibardan düşürmekte; “yabancı para talebi” artmakta; ithalat ve ihracat için “yabancı para” (döviz), ekonomik hayatın canlanması için “taze kan” gibi beklenir duruma gelmektedir. Tabii, bu arada, ülkede “gizli döviz borsaları” kurulmakta; “döviz kaçakçılığı” başlamakta; “döviz karaborsası” güçlenmekte; enflasyon hızlanmakta; halk, tasarruftan kaçmakta, arsa, emlak ve altın fiyatları hızla yükselmekte; “üretici yatırımlarını hızı” düşmektedir.

Öyle anlaşıyor ki, bütün dünyada, yeniden “altın ve gümüş endeksli” para politikasına dönülmesi veya en azından, bütün milletler için “ortak bir para biriminde” birleşilmesi bir zaruret haline gelmiştir.

Bu arada, parayı, “satanın” lehine, “satın alanın” aleyhine, çift fiyatlı duruma getiren ve “kredi ihtiyacı olanların” sömürülmesine fırsat ve imkân tanıyan “faiz” ile de gerçekten ciddi, bir mücadele yapılmalıdır. Ama, kesin olarak belirtelim ki, şu anda, dünyayı avucuna alan “büyük sermayedarlar” buna asla rıza göstermeyeceklerdir. Milletlerarası şirketler ve bankalar, kendilerine, durup dururken milyarlar kazandıran bu “tatlı kâr düzeninin” bozulmasına hiç razı olurlar mı? Bunun için yapmayacakları iş, işlemeyecekleri cinayet yoktur.

Bununla birlikte belirtelim ki, artık beşeriyet, İslâm'ın her konuda ortaya koyduğu gerçekleri görmeye ve mukaddes mesajları dinleyip anlamaya başlamıştır. Böyle devam ederse “insanlığın kurtuluşu” pek uzak değil...

YARIN RAMAZAN

Bugün, Hicrî-Kamerî takvime göre 1408 yılının Şaban Ayı'nın son günü... Yani, yarın, Ramazan Ayı'nın ilk günü... “Şer’î bir özrü” bulunmayan bütün “mükellef müminler”, oruç tutmak üzere, bu gece ilk “sahur yemeğini” yiyecek...

Hiç ara vermeden, tam bir ay müddetle oruç tutmak, Ramazan Ayı'na mahsus bir ibadet... Hayli çetin bir ibadet olmakla birlikte, bütün müminlerin sevinçle karşıladığı ve “on bir ayın sultanı” olarak adlandırdığı mübarek ay... Ramazan, bu yıl serin aylara denk geldiği için, hayli kolay geçeceğı benziyor. Esasen, inananlar için, “çetin şartların” bile ayrı bir tadı ve lezzeti var... Bütün büyük eserler gibi, büyük sevaplar da ancak zor şartlar altında ortaya konan ve Allah rızasını kollayan bir “irade imtihanına” bağlı...

Kaldı ki, Ramazan Ayı'nda tutulan oruçların, “Allah’ın rızasını” kazanma ve Sevgili Peygamberimizin “Sünnetine uyma” gibi sevap ve fazilet olan manevî faydaları yanında, fert ve cemiyet açısından sayılamayacak kadar menfaatleri de var.

Önce, Yüce Allah’ın emrettiğı ve Sevgili Peygamberimizin yaşadığı ölçüler içinde oruç tutan bir mümin, “fizyolojik” açıdan büyük faydalar görür. Organizma olarak, tam bir ay müddetle, şuurlu ve disiplinli bir beslenme programı içinde, âdeta kendini yeniler, sıhhat kazanır.

Sonra, psikolojik olarak kişi, kendini güçlü bir oto-kritikle yeniden baştan terbiye eder. Yani, kendini “sevimsiz alışkanlıklardan” ve “istenmeyen şartlanmalardan” kurtarmaya yönelir. İradesini kullanmasını öğrenir, zaaflarının farkına varır. Başıboş bir hayattan, disiplinli ve programlı bir yaşayışa geçişin şuuruna ulaşır.

Ramazan Ayı'nın sosyolojik açıdan tahlili ise başlı başına inceleme sahasıdır. Hele, bugünün giderek yalnızla-şan insanını, Ramazan Ayı, tam bir ibadet şuurunda, cemiyetle bütünleşir. Herkesle birlikte sahura kalkmak, oruç tutmak, camiye koşmak, iftar etmek, teravihe katılmak, Kur’ân-ı Kerîm okumak veya dinlemek, kişiyi cemaatle bütünleştirir, kaynaştırır ve yalnızlıktan kurtarır. Bunun ruh ve akıl sağlığı açısından çok değeri vardır. Ramazan Ayı, kişilerin akıl ve ruh sağlıklarını “korumakla” kalmaz, sayet varsa, akıl ve ruh hastalarını “tedavî” bile edebilir. Bu konuda, birçok psikiyatrda enteresan tespitler ve müşahedeler din-

lemişimdir. Ayrıca, bu konuda, şahsî müşahedelerim de var... Zamanı gelince anlatırım...

Öte yandan Ramazan Ayı'nın İslâm Dünyasının birliği, bütünlüğü açısından değeri çok büyüktür. Düşünün mezhebi, tarikatı ve meşrebi ne olursa olsun, çeşitli renklerden ve dillerden meydana gelmiş "milyarlık" İslâm Dünyası, bir ay müddetle aynı ruh, aynı iman ve şuur içinde "ortaklaşa hareket etmekte" ve İslâm düşmanlarını kışkındıracak bir atmosferin doğmasına vesile olmaktadır. Bu ne muhteşem manzaradır ve başka hiçbir dinde yoktur. Hemen belirtiyim ki, Müslümanlar, çok şuurlu ve akıllı hareket edip Ramazan Ayı'nın "başlangıç" ve "bitiş" günlerini, sağlamca tespit edebilirlerse, çok daha iyi sonuçlar alabileceklerdir.

Ayrıca, Ramazan Ayı, İslâm Dünyası'nın, cemaat olarak, bir yıl boyunca, düşman saldırıları sebebi ile aldıkları, manevî yaraları onarıp sapaşağlam çıktıkları bir aydır. Zaten, rahatça gözleneceği gibi, İslâm düşmanları, Ramazan Ayı'nı hiç sevmezler, onun bir an önce geçip gitmesini isterler. Çünkü, Ramazan Ayı, Müslümanların yeni baştan doğdukları ve bütünlüştikleri manevî diriliş dönemidir. İnananlara mübarek olsun...

NÜKLLER SİLÂHLAR VE İSRAİL'İN SİNSİ ÇALIŞMALARI...

Şu anda, bütün insanlık âlemi, "nükleer silâhların tehdidi" altında bulunmaktan büyük endişe duymaktadır. Çünkü, bu silâhlar, savaşları, mevzî olmaktan çıkarmış; çok yönlü tahrip gücü ile insanlık için bir "var olma" veya "yok olma" meselesi haline dönüştürmüştür.

Bugün, bu silâhlara, en korkunç seviyede sahip olan ülkeler bile giderek büyüyen bu tehlikenin, yalnız hasımlarına değil, kendilerine de felâket getirebileceği şuuruna varmışlardır. Şimdi, pek çok siyaset adamı, samimiyetle, bu tehdidin, hiç olmazsa sınırlı kalması konusunda anlaşmaya çalışmaktadırlar. Bu silâhların tamamı ile yok edilmesi meselesi ise, henüz, çok uzak ve hattâ çok zayıf bir ihtimal... Naçizane kanaatime göre de imkânsız... Çünkü, çok sinsi ve gizli biçimlerde de olsa, birçok ülke, her ihtimale karşı, bu silâhlara, şu veya bu ölçüde sahip olmak isteyecek ve hiç umulmadık bir gün ve zamanda ortaya koyacaktır.

Hiç bir antlaşmanın ve hiç bir kontrolün bu ihtimali yok edemeyeceğini sanıyorum. Nitekim, başta İngiltere ve Fransa olmak

üzere, birçok ülke, bu konudaki iradelerini açıkça ifade etmektedirler. A.B.D. ve Sovyetler Birliği'nin de bu konudaki güçlerini "sıfırlamak" gibi bir niyetleri yoktur.

Kısaca belirtmek gerekirse, "nükleer tehdit" bir defa doğmuş ve artık geriye dönülmez bir biçimde, varlığını sürdürecektir. Bu tehdit, antlaşmalarla ve uzlaşmalarla, belki, biraz azaltılabilir ve çoğaltılabilir, ama artık tamamı ile ortadan kaldırılamaz. Bu konudaki aşırı iyimserlikler, bu silâhlara sahip olmayan ülkeler için, bir gün çok büyük fedakârlıklara kaynak olacaktır.

Üzülerek belirtelim ki, şu anda, İslâm Dünyası hariç, hemen hemen herkesin elinde, bizzat kendi geliştirdiği "nükleer silâhlar" vardır. Çin, Hindistan ve İsrail bile bu silâhlara sahiptir... İsrail'in "nükleer silâh imalatı" ile ilgili bazı sırlarını açıkladığı için "Murdahay" adlı bir İsrail'li teknisyen, İngiltere'den "Yahudi casuslar" aracılığı ile kaçırılarak "İsrail Mahkemelerinde" yargılanmış ve suçlu bulunarak 18 yıla mahkûm edilmiştir.

Demek ki, İsrail, kendi ülkesinde, en gizli ve sinsi biçimlerde çalışarak "nükleer açıdan güçlenmek" ve bu silâhlara sahip olmak için elinden geleni yapmaktadır. ve hiç şüphe etmiyorum ki, bu konuda, sanıldığından daha fazla mesafe almış bulunmaktadır. İsrail'in elinde, bu konuda Önemli bir stok da vardır. Basından öğrendiğimize göre, nükleer başlık taşıyan 1500 Km. mesafeli (yani Türkiye'yi de içine alan) füzelerle İsrail, İslâm Dünyası'nın önemli bir kısmını tehdit edebilecek güçtedir.

Bu arada hayretle öğreniyoruz ki, İsrail'in en büyük korkusu, İslâm Ülkeleri'nin de böyle bir güce sahip olması ihtimalidir. Sahip bulunduğu korkunç propaganda gücü ile bütün dünyayı bu konuda uyarmak ve ayağa kaldırmak istemekte ve "nükleer enerji" konusunda, İslâm Ülkeleri'nde meydana gelen ve gelebilecek bir gelişmeyi, bütün çabası ile engellemeye çalışmaktadır. Bunu yapmak için de hiçbir fedakârlıktan kaçınmamakta, her türlü tehlikeyi göze almaktadır.

Evet, "siyonist liderler", her nedense "İslâm Atomu"ndan çok korkmakta, Müslümanların, asla bu teknolojiye ve silâhlara sahip olmasını istememektedirler. Acaba, bunun sebebi ne ola. ki?...

İSRÂİLİN İSLÂM DÜNYASI İLE İLGİLİ HESAPLARI

Siyonist Liderler için “Arz-ı Mev’ud” (Kendilerine va-ad edilmiş vatan) Nil’den Fırat’a kadardır. Yani, burası er-geç, “Yahudi Vatanı” olacaktır. Şimdi, bu fikir, mukaddes ve vazgeçilmez bir inanç halinde, “Yahudî Kavmi”in ve “Yahudî Gençliği”nin kafasına ve gönlüne zerk edilmektedir.

Siyonist Liderler’in açıkça çizip ilân ettikleri “Arz-ı Mev’ud”un sınırları içinde, Kahire, Kudüs, Şam, Medine-i Münevvere, Bağdat, Diyarbakır ve Çukurova da vardır. Nitekim İsrail, kurulduğu 1948 yılından beri, adım adım, bu sınırlarını gerçekleştirmek için, büyük bir gayret sarf etmektedir. Bütün dünyada, çok mükemmel şekilde teşkilâtlanan “siyonizm”, dıştan ve içten, bu gelişmelere destek olmaktadır. Yeryüzündeki sayıları 13 milyon civarında olan “Yahudiler”, ister istemez “siyonist baskılara” boyun eğmekte ve bu macerayı, desteklemektedirler. Siyonist emellere boyun eğmeyen “Yahudiler” ise, bin bir tehdit ve korku ile işe bulaştırılmaktadırlar. Şimdi, yeryüzüne dağılmış bulunan ve çok defa zengin ve entellektüel koloniler oluşturan Yahudiler, ister istemez, gelirlerinin önemli bir kısmını, bu “siyonist liderlere ve emellere” tahsis etmek zorunda kalmaktadırlar. Tabîî, işin ateşli gönüllüleri de az değil...

Siyonist Liderler, binlerce yıl “vatansız” kalmanın hüznünü ve bütün dünyada “zelîl düşmelerinin” acısını, şimdi İslâm Dünyası’ndan çıkarmak istemektedirler. En büyük kazıkları “Hristiyanlar”dan yemelerine, en büyük acıları “Hristiyanlar”dan çekmelerine rağmen, “Arz-ı Mevud” kompleksi, onları, İslâm Dünyası ile karşı karşıya getirmiştir. Bence, bu da çok sinsî bir “Haçlı Oyunu”dur. Oysa, 15. asırda, Hristiyan Dünyası’nda, bilhassa İspanya’da, Yahudiler, papaların ve papazların yürüttüğü engizisyon mahkemeleri kararları ile “ateşte yakılırken”, “zorla dîn değiştirirken” ve “topyekûn imha edilirken” onlara, biz Müslümanlar (Türkler) sahip çıkmıştık. Onları vatanımıza taşımış, İstanbul ve Selanik gibi şehirlerimize yerleştirerek korumuştuk. Yine, Hitler Almanyasının zulmünden kaçarak Yahudileri, biz Müslüman-Türkler, himayemize almıştık. Bütün bunları, bildiği halde, kasten Yahudî Kavmine unutturmâya çalışan “Siyonist Liderler”, her,ne hikmetse en büyük düşman.olarak yine bizleri, yani Müslümanları ve Türkleri görmektedirler.

Yahudilerin, Filistinli Müslümanlara reva gördüğü muameleleri görüp seyrettikten sonra, “Siyonizmin” ne menem bir tehlike olduğunu, maalesef, şimdi biz Müslümanlar, büyük bir dehşet ve ibretle öğrenmiş bulunmaktayız. Bu, onlar için, çok büyük bir kayıptır ve “Siyonist Liderlerin” bizzat Yahudi Kavmi’ne vurduğu en büyük darbedir..

“Artık, biz Müslümanlar da bize acımayanlara acımayacağız. Bizi, öz yurdumuzda esir ve parya durumuna düşürmek isteyenleri, aynı statü içinde tutacağız”. Maalesef, iş, şimdi kamu oyununda bu derece şiddetlenmiş bulunmaktadır.

Besbelli ki, “Siyonist Liderler”, giderek dozunu arttırmak suretiyle, topyekûn İslâm Âlemi ile bir “hesaplaşmanın” içine girmektedirler. Bunun için hazırlanmaktadırlar. Başta, gizli “nükleer silâhlarını” geliştirmek üzere, geniş bir plân ve strateji içinde mesafe almaya çalışmaktadırlar. Yani, kendileri, en üstün silâhlara ve nükleer güce sahip oldukları halde, hiçbir İslâm Ülkesi’nin bu güçlere malik olmasını istememektedirler. Bütün dikkatlerini ve istihbarat güçlerini bu noktada teksif ederek Irak’taki, Suudî Arabistan’daki, Körfez’deki, Pakistan’daki, Türkiye’deki... kıpırdamışları hassasiyetle izlemektedirler. Bütün maksatları, uzun menzilli füzelere bağlı olarak “nükleer başlık imalini” önlemek... Başka ülkelerin, bu konudaki çalışmaları, “siyonist liderleri” pek fazla ilgilendirmiyor. Bütün mesele “İslâm Atomunu” önlemek. Acaba niye? Bunun cevabını da aşağıda arayalım?

İSRAİLİN HEDEFLERİ VE İSLÂM DÜNYASI...

Kesin olarak bilinmelidir ki, “Siyonist Liderler”, başta İsrail olmak üzere, bütün Yahudi Kavmini, “Arz-ı Mevudu” gerçekleştirmek için, topyekûn İslâm Dünyası ile “hesaplaşmaya” hazırlanmaktadırlar. Bu plân, yeni de değil... En az, 150 yıllık bir maziye dayanmaktadır. Üstelik, merhale merhale uygulanmaktadır.

İlk hedefleri, Osmanlı-Türk İmparatorluğu’nu yıkmaktır. Çünkü, kesin olarak biliyorlardı ki, bu İslâm Devleti yıkılmadıkça, Filistin, Yahudi yurdu olamazdı. Bunu, başardılar...

İkinci hedefleri, İslâm Dünyası’nı parçalamak, ufak lokmalar haline getirmektir. Bunu da başardılar.

Üçüncü hedefleri, Türk Milleti’ni, İslâm Dünyası’ndan koparmak ve bu dünyayı lidersiz (başsız) bırakmaktır. Bunun için ne

mümkünse yapmaktı. Bugün de bu faaliyetleri devam etmektedir. Oyun çok cephelidir.

Dördüncü hedefleri, İslâm Dünyası'ndaki ihtilâfları kızıştırmak, mücadeleleri silâhlı çatışmalara dönüştürmek, İran-İrak Savaşı mis-âli, Müslümanları birbirine kırdırmak, bütün içtimaî, iktisadî ve askerî güçlerini eritmek... Bir İsrail yetkilisinin "İrak-İran Savaşı için ne düşünüyorsunuz?" sorusuna "Zevkle seyrediyoruz!" diye cevap vermesi ne kadar manâlıdır?

Beşinci hedefleri, arkalarına ABD. gibi süper güçleri, para babalarını, bankaları, milletlerarası şirketleri, güçlü basın ve yayın organlarını alarak propagandalarını yaptırmak, kendileri için tehlike teşkil edecek, her türlü gerçek ve tüzel kişileri gözden düşürmek, etkisiz ve başarısız kılmak... Kendine yakın olanları destekleyip yüceltmek...

Altıncı hedefleri, her ne suretle olursa olsun, İslâm Dünyası'nda birleşme, bütünleşme ve gelişme yollarını tıkamak ve bu tip çalışmalarını baltalamak... Bunun için, her türlü fedakârlığı göze almak ve çok yönlü tertiplerle hasımlarını etkisiz kılmak...

Yedinci ve çok önemli hedefleri de İslâm Dünyası'nın gelişmesini, kalkınmasını ve bilhassa "nükleer sanayiye" geçmelerini ve "atom silâhlarına" sahip olmalarını önlemek. Bu konudaki gelişmeleri, anında haber alıp yok etmek.

Nitekim, 1981 yılında, Irak'ta kurulan "nükleer enerji merkezi", çok kısa bir anda, İsrail uçaklarınca yerle bir edilmiştir. Fransa'nın desteğinde Iraklılar'ın kurmaya çalıştıkları bu "merkez" bir daha belini doğrultamayacak kadar tahrip edildi. Hattâ, bununla da yetinilmedi, İsrail uçakları, Irak'a nakledilmek üzere hazırlanmış "nükleer ekipmanların büyük bir bölümünü" Fransız limanlarında tahrip etti de koskoca Fransa, bu saldırı karşısında "tüss" bile diyemedi.

Şimdi de İsrail, Suudî Arabistan'ın Çin'den aldığı füzeleri vura-çağını açıklayarak meydan okumaktadır. Sömürgesi durumunda bulunan ABD'nin "bu füzelerde nükleer başlık yok" demesine rağmen İsrail kararında ısrar ediyor. Görüyor musunuz gözü karalığı? Bir İngiliz gazetesinin (The Observer'ın) yazdığına göre, İsrail'in gözü, şimdi Pakistan'da imiş. İsrail, Pakistan'ın Kahuta şehri yakınlarında olan nükleer araştırma ve uranyum zenginleştirme tesislerini uçurmak için, Hindistan'a işbirliği teklif etmiş... Bu işi başarmak için ne mümkünse yapmak kararında imiş... Galiba bir şeyler yaptı da...

Evet, “Arz-ı Mevud”u gerçekleştirmek için, topyekûn İslâm Dünyası ile hesaplaşmaya hazırlanan “Siyonizm”in bu oyununu artık, bütün dehşeti ile görmek gerekir.

İSLÂM ATOMU’ SIYONİZMİ NEDEN KORKUTUYOR?

İsrail’e ve Dünya Yahudiliği’ne “Siyonist Liderler” yön verdiği müddetçe, bu kavmin başı, dertten kurtulamayacaktır. “Hudutları, Nil’den Fırat’a kadar olacak bir İsrail Devleti kurmak” ideali, Yahudi Kavmini, ister istemez, yalnız Araplar ile değil, bütün İslâm Dünyası ile karşı karşıya getirecek ve büyük bir hesaplaşmanın içine girilecektir. Çünkü, bu hudutlar içine, Kudüs, Şam, Bağdat, Peygamberimiz’in Şehri Medine-i Münevvere, Güney-Doğu illerimizden Diyarbakır, Urfa ve Mardin gibi şehirlerimiz ile Çukurovanın önemli bir kısmı da girmektedir.

Siyonist Liderlere göre, “Arz-ı Mevud” gerçekleşinceye kadar, asla barış olmayacak, ancak, zaman kazanmak ve fırsat kollamak üzere, mütarekeler yapılacak, sahte barış oyunları oynanacak ve ikili anlaşmalarla bazı Arap ve İslâm ülkeleri oyalanıp izole edilecek... Çeşitli tertiplerle bazıları kontrol altına alınacak...

Filistinli Müslümanların, son ve şahane direnişleri, gerçekten de “Siyonist Liderleri” hayli müşkül duruma sokmuş ise de “direnişçilerin zafer ümitleri” hayli uzak gözükmemektedir. Basın ve yayın organlarından öğrendiğimize göre, Filistinli Müslümanların “ufak taşlar” ile yürüttüğü mücadele karşısında, ne yapacağını şaşırarak “Siyonist Liderler”, Hitler mezalimini unutturacak tedbirlerle başarıya ulaşmak istemişlerse de bütün dünyanın nefretini toplamışlardır. Üstelik, Filistinli Müslümanların haklılığı, iyice anlaşılmıştır. Buna rağmen, “Siyonist Liderler” topyekûn Filistin’i ilhaka hazırlanıyorlar.

Bazı basın ve yayın organlarından öğrendiğimize göre, bütün dünyada “Siyonizmin bu zulmüne” o kadar sert tepkiler gelmiştir ki, İsrail’deki ve Dünya’daki Yahudiler bile bundan ürkmüş, güya bazıları, kendi “Devlet” ve “Hükümetlerini” protesto etmek zorunda kalmışlar! Kim bilir, belki, bunların içinde, sahiden de “Siyonist maceracılar” karşı çıkan samimi kimseler de vardır. Fakat, birçok basın-yayın organı, İsrail’de “sivil Yahudilerin” de “zâlim Yahudi askerlerine” yardım ederek Filistinli Müslümanları ezmeye çalıştıklarını fotoğrafları ile birlikte ortaya koymuş bulunmaktadır. Yani,

“Siyonizm”, kendisi ile birlikte “Yahudi Kavmini” de felâkete sürüklemektedir.

“Siyonist Liderler”, şu anda, pervasızca ve hiçbir şeyden korkmadan yürümektedirler. Asırlardır, buna göre hazırlanmışlardır ve tezgâhlarını kurmuşlardır. Onların, şuanda tek korkusu, İslâm Dünyası’nın uyanarak el ele vermesi ve kendi öz kaynaklarına dayanarak “nükleer güç ve silâhlar îmal” edebilmesidir. Evet, siyonizmin ödünü kopartan tek şey, “İSLÂM ATOMU’dur. Çünkü, bu silâh, bir gün, İsrail’in ve Dünya Yahudiliği’nin topyekûn saldırısına uğrayacak olan İslâm Dünyası’nın tek maddî garantisidir. Kesin olarak bilmek gerekir ki, “Siyonizm”, kendini de imha edebilecek bir savaşı göze alamaz. Onun için ısrarla diyorum ki, İslâm Dünyası, ne yapıp yapmalı, mutlaka bu koza sahip olmalıdır. Aksi halde önce Kudüs, sonra sırası ile Şam, Bağdat, Kahire, Medine, Güney-Doğu Anadolu ve Çukurova Yahudi’ye kaptırılacaktır. Bu, bir şaka değildir. Bu oyunlar, şimdiden gelişmeye başladı bile... Evet, İslâm Âlemi, bir “var olma” veya “yok olma” savaşına hazır olmalıdır.

Ülkemizin Güney-Doğusu’nda cereyan eden olaylarda “Siyonizmin” de parmağı var. Siyonizm, bizimle “direkt” olarak mücadele etmek yerine “endirekt yolu” tercih etmektedir. Güney-Doğu’yu Türk’ten almak zordur, fakat, uy durma bir “devletçikten” almak kolaydır. Tıpkı bunun gibi, Suriye’nin Hatay ve İskenderun kompleksinin kaynağı da budur. Artık herkes görmelidir ki, Suriye’ye bağlanacak bir Hatay ve İskenderun, kolayca İsrail’e yem olur. Nitekim, “dün” bizim olan topraklar, “şimdi” İsrail’in elinde değil mi?

SIYONİZMİN, TÜRK’Ü İSLÂM’DAN KOPARMA ÇABALARI

Türk Milleti’ni “İslâm’dan” ve “İslâm Âlemi’nden” koparmak isteyen pek çok emperyalist gücün yanında, “siyonizmin” de rolü küçümsenemez. Bilhassa, son **150 yıllık** mâceramız incelendiğinde, bu durum, açıkça görülebilir.

Böyle bir incelemeyi yapmak, bizden çok, şuurlu ve akıllı “tarihçilerimize” düşer. Esasen, bu konuda yapılan ve yapılmakta olan çalışmalar da küçümsenemeyecek derecededir. Nitekim, ülkemizde, bu sahayı aydınlatmaya çalışan pek çok kitap, makale ve yazı yayınlanmıştır ve yayınlanmaktadır. Genç okuyucularıma, bunları, teker teker bularak okuyup kritik etmelerini tavsiye ederim. Ben, sadece, birkaç işaret taşı koymaya çalışacağım.

Yıl 1492. Endülüs Arap-İslâm Devleti yıkılmış; İspanya’da tekrar Hristiyan hâkimiyeti kurulmuş; kendilerine esir düşen Müslüman ve Yahudi kişi ve grupları, emsali görülmemiş, bir zulüm ve baskı altına almışlardı. İşte bu sıralarda Akdeniz’e hâkim olan Osmanlı Donanması, elinden geleni yapmış, zulüm altında bulunan Müslüman ve Yahudileri, İspanya’dan kitleler halinde kaçırmış ve kurtarmıştı. Kurtarılan Müslümanlar daha çok Kuzey Afrika’ya, Yahudiler de Osmanlı topraklarına sığınmayı tercih etmişlerdi. Öyle de yapıldı. Binlerce Yahudi, gelerek, İstanbul’a ve Selanik’e yerleşti.

Asırlardır görmedikleri, bir hürriyet ve barış ortamında, hızla zenginleştiler, okuyup “içtimâî baremlerini” yükselttiler. Dînlerine, dillerine, kazanç ve kârlarına, asla karışmadı. O kadar ki, sonradan Nurubânı Sultan adını alacak bir Yahudi kızı, Sultan 2. Selim’in gönlünü çalmasını bilecek ve Osmanlı Sarayı’na gelin gelebilecektir. Ardından dayısı “Yasef Nasî”, Yusuf Nasî adını alarak “Çeşnicibaşı” (Saray Vekilharıcı) olarak yükselecek ve Kıbrıs fethinden sonra da oraya “duka” olarak tayin edilecektir. Sonradan öğreneceğiz ki, “Yasef Nasî”, Kıbrıs Dukası iken, bugünkü İsrail’in temelini atmak üzere, 6 adet “Yahudi Köyü” kurmuştur.

Basından öğrendiğimize göre, günümüz Yahudileri, 1992 Yılı’nda (1492’den tam 500 yıl sonra), Türklerin kendilerine yaptığı bu iyilikleri anmak için dünya çapında, törenler düzenleyeceklermiş. Hiç şüphesiz, bu da ayrı bir tertip... Hedef, bizi İslâm Dünyası’ndan koparmak... Yoksa “Siyonizm” nerde, “Osmanlı Türk’üne” minnet borcu nerde?..

Beynelmilel Siyonizm’in, Osmanlı-Türk İmparatorluğunu yıkmak için, tarih boyunca, düşmanlarımızla nasıl bir işbirliği yaptığı, sağır sultan bile duymuştur.

Hattâ, denebilir ki, son 150 yıl, alttan alta, sinsice sürdürülen bir Türk-Siyonizm Savaşı vardır. İmparatorluğumuzu çökertmek için, Arabistan’da “Arap’tan daha Arapçı”, Arnavutluk’ta “Arnavut’tan daha Arnavutçu”, Türkiye’de “Türk’ten daha Türkçü” kesilen — sözde— Yahudi yazar ve ilim adamlarının ihanetini, burada tek tek saymaya imkân yoktur. Ancak, birkaç isim sayarak geçelim. Meselâ, Türkiye’de A. Vambery, korkunç bir “Türkolog” kesilerek yıllarca İngiliz Sarayı’na aleyhimize rapor veren Macaristan’da doğmuş bir Yahudi casusudur. Yine, İslâm dînine girmekle, Türkler’in büyük ve eski medeniyetlerine “ihanet ettiklerini” savunan Moiz Alptekin ve Leon Cahon gibi “Türkçü Yahudiler’!) de birer casus değil de nedir?

İmparatorluğumuzu, büyük dehası ile ayakta tutmaya çalışan Sultan 2. Abdülhamid Han'ı tahtından indirip devleti 10 yıl içinde parçalayıp dağıtmaya sebep olan Yahudi E. Karasso, bir casus değil de kimdir? Birinci Cihan Savaşı esnasında, bilhassa Suriye ve Filistin Cephesi'nde düşmanla işbirliği yaparak bizi arkadan vuran Siyonist casuslar değil miydi? Müslüman'ı Müslüman'a düşman eden ve birbirine kırdıran "Siyonizm" in samimiyetine güvenmek ahmaklıktır. Şu anda bile "Siyonizm", Türk Milleti'ni İslâm'dan ve İslâm Dünyası'ndan koparmanın yollarını aramaktadır. Ayrıca unutulmamalıdır ki, 1948 yılında kurulan İsrail Devleti'nin ilk Cumhurbaşkanı Ben Zvi ile ilk Başbakanı Ben Gorion, İstanbul-Balat'tan iki "siyonist Yahudi"dir. ve İsrail'in Türk'e minnet borcu vardır, öyle mi?

HAYAT HAMLESİ, ÇOCUK VE BAYRAM

Tasavvufta "kesret" (çokluk), "tevhidi" (birliği) gizleyen bir sis perdesi olarak yorumlanır. Dikkatli bir göz, "kesretin, tevhidi haber veren bir mesaj" olduğunu görür.

Şu yüz binlerce hayat tezahürüne ve yine yüz binlerce canlı türüne rağmen, bütün bunların arkasında Mutlak Bir Hayat Kaynağı vardır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur-ân-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, çeşitli türlerine ve tezahürlerine rağmen hayatın kaynağı "tek"tir ve bu "el-Muhyî" (Hayat Veren) ve "el-Hayy" (Ezelî ve ebedî diri olan) Yüce Allah'tır. Bilindiği gibi, İslâm'da "Hayat", Yüce Allah'ın sıfatlarından biridir.

Böyle bir tek kaynaktan fışkırdığı için, farklı biçimlerine rağmen, bütün canlılar, bir bakıma, birbirleri ile akrabadır; aynı kanunlara tabidir. H. Bergson'un da işaret ettiği gibi, "hayat hamlesi" (elan vital) kaynak olarak "tek" olmakla birlikte, ilâhî iradeye bağlı olarak, yeryüzünde "bir el bombası" gibi infilâk ederek, her bir parçası, ayrı bir yön ve çizgi çizerek "kendi türü" içinde "yaratıcı tekâmül" yolunu tutmuştur. Yani, "hayat hamlesi", ilâhî iradeye tabi olarak, daha başlangıçta, binlerce tür halinde yaratılmıştır. Yoksa Ch. Darwin'in sandığı gibi, zaman içinde, türler, birbirlerine dönüşmemişlerdir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur-ân-ı Kerim'de buyrulduğu üzere: **"Göklerin ve yerin ve bunların içinde yayıp ürettiği bütün canlıların yaratılışı, O'nun âyetlerindendir"**. (Bkz. eş-Şuara/29). Yani, büyük sır, bütün hayat tür ve tezahürlerini, ilâhî birer mesaj olarak görmekte...

“Hayat Hamlesi”, yeryüzünde bitkiler, hayvanlar ve insanlar halinde tezahür etti. Bunların en şerefli ve en yücesi de insan... Bu hükmü, hem “dîn”, hem “tarih” doğrulamakta...

Günümüz ilim adamlarına göre, dünyamız, henüz su ve çamur olmadan önce, Güneş’ten kopmuş bir ateş küresi idi. Hiçbir hayat tezahürü yoktu. Sonradan bu ateş küre, soğuyarak su ve toprak oldu. İşte bu zeminde, her türlü canlı varlık, “tohumsuz” olarak yaratıldı. İşte, **ilmin** ve aklın, gelip tıkaandığı nokta... Bu harikalar harikası “hayat âlemi”, yüz binlerce çeşidi ile nasıl, anasız-babasız ve tohumsuz var oldu? Evet, bu soruya, ancak “peygamberler” cevap verebilir. Onlardan gayrisinin yaptığı iş de “havanda su dövmek”... Allahsız bir kâinat ve hayat âlemi düşünenler, “tesadüf kavramına” tapınmak zorunda kalacaklardır. H. Bergson’un da dediği gibi, “Adan Z’ye kadar avucunuza, bir sürü harf alacaksınız ve bunları savuracaksınız, bunlardan tesadüfen, dünyanın en güzel şiirleri çıkacak! Bu mümkün mü?”. Kaldı ki, her hayat tezahürü, başlı başına bir sanat harikasıdır ve tesadüflerle izah edilemez.

İnsanı da müstakil bir tür olarak yaratan Cenab-ı Hak, ona, kendi yapısına uygun bir de “üreme gücü ve biçimi” verdi. Şimdi, her yıl milyonlarca insan, doğuyor ve mukaddes hayat hamlesini “insan türü” için devam ettiriyor. Nesiller, zaman ırmağı içinde akıp duruyor. Hayat, ısrarla kendini yeniliyor. Eskiye ve köhneye kalıplar yıkılıyor, yerlerine yenileri, taptaze ümitlerle oturuyor. “Ölümler”, ne kadar acıysa “doğumlar” o kadar tatlı ve güzel... Bebekler, çocuklar ve gençler, ümidi, yorulmazlığı, tazeliği ve sağlığı temsil ederken, yaşlılar, geçmişi hayal eden, yorgun ve hasta kimseler...

Keşke, bizler de tıpkı Sevgili Yûnus Emre gibi: “Her-gün yeniden doğuşun sırrına” ulaşabilseydik!.. Gerçekten de her gün “yeniden doğmak” ne güzel şey... Çocuklar için ayrıca bir bayram günü mü?... Zaten, çocuk demek, oyun, neşe ve bayram demektir!

“MOSKOF DÜŞMANLIĞI” VE BUNUN İSTİSMARI

Tarihi tecrübemiz, bize öğretti ki, milletimizin ve dînimizin en büyük düşmanı “Moskof”tur. Gerçekten, Rusya, şöyle palazlanıp “Knezlik”ten “Devlet” statüsüne geçtiğinden beri, sürekli olarak bu ülke ile kavgalıyız.

Dört asırdır, durum bu... Savaş tarihçilerine bakılırsa, Ruslar’la tam 113 defa savaşmak zorunda kalmışız. Aramızda, zaman zaman,

uzun ve kısa süreli “barış anlaşmaları” gerçekleşmesine rağmen, hiçbir zaman “müttefik” olarak bir araya gelelememiştir. Bugün de farklı ve hasım “iki blok” içinde, ayrı ayrı yerimizi almışız. Bunun, şimdi, burada sayamayacağımız birçok sebebi var... Lâkin, en önemli sebep, Ruslar’ın sıcak ve açık denizlere inme dâvasının karşısında, en büyük engeli teşkil etmemiz...

Ruslar, bugün de bu dâvalarından vazgeçmiş değillerdir ve bu emellerini çeşitli biçimlerde ortaya koymaktadırlar. Rusya, Kırım’dan Türkistan’a kadar, bütün Türk-İslâm Dünyası’nı boyunduruğuna aldıktan sonra, gözünü İstanbul’a, Boğazlar’a ve İskenderun’a dikmiş, Kars, Ardahan ve Artvin’den sonra, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu yolu ile Basra Körfezi’ne inmek istemektedir. Ruslar’ın bu niyetini, şimdi “çocuklar” bile bilmektedir. Bizi, NATO’lara ve Batı Emperyalizmi’ne doğru iten de Ruslar’ın bu vazgeçemedikleri hırslarıdır. Üstelik Rusya güçlendikçe ve biz zayıfladıkça, onların bu iştihası iyice kabarmaktadır. Bu da inkâr edilemez bir vakiadır.

Bu durumu, tespit ettikten sonra, hemen belirtelim ki, Batılı Emperyalist güçler, Türk-Rus çatışmasının bu tarihî geçmişinden ve şimdiki durumundan, elbette haberdârdırlar ve bunu, alabildiğine “istismar” etmektedirler. Onlar, çeşitli fırsatlardan istifade ederek ve sürekli olarak Türk-Rus düşmanlığını körüklemeyi âdet edinmişlerdir. Onlar, Rusya’da, “Gittikçe büyüyen bir Türk tehlikesinden ve hızla üreyen Müslüman nüfus sebebiyle, S.S.C.B.’de, İslavlar’ın, yakın bir gelecekte azınlığa düşeceğinden” söz ederken, Türkiye’de, “Sovyet boyunduruğunda bulunan Müslüman - Türkler’in ‘ayaklanma’ zamanının geldiğini, bu yapıldığı takdirde ‘Kızıl İmparatorluğun’ kısa zamanda çöküntüye gidebileceğini” savunurlar.

“Kara Emperyalizm”, bu ikiyüzlü oyunu ile Türk-Rus gerginliğini arttırmak niyeti ile yetinmemekte, gerçekten de esaret altında bulunan ve kendi vatanında ikinci - üçüncü sınıf “yoldaş” muamelesi gören ve çoğunluğu fakir ve orta halli işçi ve çiftçilerden oluşan, güçsüz ve hazırlıksız “mazlum Türkleri”, her türlü silâhla donatılmış ve süper bir güç olan “Kızılordu”ya ezdirmek istemektedir.

Eğer, bunların maksatları, sahiden, “Kızıl İmparatorluğu” yıkmak olsa idi. Çok defa batmanın ve çatlamının eşiğine gelen Sovyet Rusya’ya ‘yardım ellerini’ uzatıp ayağa kaldırmazlardı. Hiç şüphemiz yoktur ki Rusya, bugünkü gücünü, Amerika Birleşik

Devletleri'nin, Batılı sömürgeci devletlerin yardım ve alâkalarına borçludur. Rusya, Ruzveltlere, Çörçillere, Rigınlara çok şey borçludur. Hattâ, Rusya'yı, bugün saplanıp kaldığı Afgan bataklığından A.B. D. kurtarmaya çalışmaktadır.

Siyonist ve emperyalist emellere hizmet ettiğinden asla şüphe etmediğimiz bazı CİA ajanlarının, birdenbire ülkemizde, bizi okşayan beyanatlar vermesi ve “seminerlere” katılıp tebliğler vermesi çok dikkat çekicidir.

Müslüman ve milliyetçi çevrelerin bu konuda çok dikkatli olmaları gerekir. Düşmanlarımız, bizim, inanç, öfke ve ıstıraplarımızı bile “koz” olarak kullanabilmektedirler. Batılı Emperyalistler, eğer Kızıl İmparatorluğu, sahiden yıkmak ve dağıtmak istiyorlarsa, her şeyden ve herkesten önce, Doğu Avrupalı dindaşlarını ve soydaşlarını ‘ayaklanmaya’ hazırlasınlar. Türk ve İslâm Dünyası üzerinde oyun oynamaktan vazgeçsinler. Yaralarımızı kanatarak kangrene çevirmesinler.

SANSÜR

“Sansür”, Latince bir kelimedir. Eski Roma’da nüfûs sayımı ile görevli memurlara “Censor” denirdi. Sonradan, bu kelime, mânâ ve muhteva değıştirdi. Şimdi, artık “sansür”, her türlü yayın, basın ve haberin yerine ulaşmadan önce, devlet tarafından kontrol edilmesi demektir.

Bu manâsıyla dahi “sansür” çok eski çağlardan beri mevcuttur. Eski Yunan’da ve Eski Roma’da bile bazı fikirlere ve piyeslere “sansür” uygulanmıştır. Bilindiği gibi, ünlü filozof Sokrates, “cemiyete zararlı fikirler telkin ettiği için” ölüm cezasına çarptırılmış ve cezası infaz edilmiştir.

Ortaçağ Avrupası’nda “Kilise”nin ağır baskısı vardır. O devirde “Kilise”nin sansüründen geçmeyen hiçbir kitap ve düşünce gün yüzüne çıkamazdı. 20. asır Avrupası’nda, bilhassa, Nazizmin, Faşizmin ve Komünizmin basın - yayın ve haberleşme konusunda ortaya koyduğu “sansür” çok korkunç boyutlara varmıştır.

Bugün de “sansür”ün uygulanmadığı tek bir ülke yoktur. Ancak, cemiyetler demokratikleştikçe, bu “sansürün mahiyeti ve boyutları” değışmekte, düşünce, fikir ve inanç hürriyetlerinin özünü zedelemeyecek ölçülerde tutulmaktadır. Çünkü, cemiyetlerin ve devlet-

lerin de kendilerini koruma ve savunma hakları vardır; vatandaşlar, kendi hak ve hürriyetlerini kullanırlarken, onların varlıklarını tehlikeye atamazlar. 1982 T.C. Anayasası, “Sansür” konusunda şöyle der: “Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak, izin alma ve mali tazminat yatırma şartına bağlanamaz.

Devletin iç ve dış güvenliğini, ülke ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye, yahut ayaklanmaya veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber ve yazıyı yazarlar veya bastıranlar veya aynı amaçla basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım, hâkim kararıyla, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emri ile önlenabilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararı, en geç yirmi dört saat içinde, yetkili hâkime bildirir. Yetkili hâkim, bu kararı, en geç, kırk sekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır”. (Madde: 28).

Dozunu kaçırmamak şartı ile “sansür”, sosyolojik ve psikolojik bir ihtiyaçtır. Devlet sussa bile, cemiyetler, kendilerine ters gelen, kendi inanç, gelenek ve çıkarlarıyla çelişen ve çatışan basın, yayını ve haberleri hoş karşılamazlar; şu veya bu tarz ve şiddette olmak üzere “tavırlarını” belli ederler. İşte “içtimâî sansür” budur.

Bunun yanında, psikanalistlere göre, kişide “şuur”, ruhî hayatın “sansürcü yönünü” temsil eder. Şuur, içgüdülerden ve şuuraltından kaynaklanan “asosyal ve anti - sosyal eğilimlerimizi” kritik edip baskı altına almamızı sağlar.

İnsanı, “vahşetten, yabanîlikten ve saldırganlıktan” korur; medenileştirir. Şuur, kişide “oto-kritiği” doğurur ve insanî münasebetleri düzenlemede kolaylık sağlar.

Böyle olunca, hiçbir medenî ülkede, basın yayını, fikir-düşünce ve sanat hürriyeti, asla başıboş kalmak mânâsında ele almamaz. Her medenî ülkede olduğu gibi, bizde de basın, yayını ve sanat faaliyetleri, ister istemez, “sosyolojik”, “psikolojik” ve “hukukî” mânâsı ile “kontrol altındadır. Bu kontrolü sorumluların kendileri yapmazsa, iş, hürriyetlerin istismarına kadar varırsa, o zaman, basın, yayını ve sanat hareketleri, çaresiz dış baskılara mâruz kalır.

Onun için diyorum ki başkasına “çuvaldızı” batırmadan önce, kendimizde “iğnenin acısını” deneyelim.

OLMAZ ÖYLE ŞEY!..

Hem “demokratım” diyeceksin, hem de hak ve hürriyetler konusunda “çift standart” kullanacaksın. Olmaz öyle şey!..

Sen, kendini “devrimci”, “ilerici” ve “çağdaş” ilân edip bütün hak ve hürriyetleri “kendi tekeline” alacaksın, sıra bana gelince, boynuma olmadık yaftaları asmaya çalışarak beni “ikinci sınıf vatan-daş” statüsüne lâıyk göreceksin. Olmaz öyle şey!..

Benim mütefekkirim, sanatkârım, yazarım ve aydınım, tutuklanıp kelepçelendiği veya mahkûm olup hapsedildiği uzaman “sürmanşet” alkışlarla “icracıları” destekleyeceksin, fakat, senin “yandaşım olan”, fikir adamı, sanatkâr, yazar ve aydınların kılma dokunulduğu zaman, çığlıklar basıp bir bardak suda fırtınalar koparacaksın. Olmaz öyle şey!..

Benim fikirlerimi ve duygularımı dile getiren gazeteler, dergiler ve kitaplar yasaklandığı, toplattırıldığı ve etkisiz duruma getirildiği zaman, eteklerin zil çalacak, fakat senin fuhuş, bölücülük, yıkıcılık, iftira ve yalancılık dolu yayımlarına yapılan en küçük bir kanunî müdahaleyi bile içine sindiremeyip kıyametleri koparacaksın, dünyayı ayağa kaldıracaksın. Olmaz öyle şey!..

Benim çevirdiğim filmleri, içinde Türk-İslâm görüşü hâkimdir diye, elinden geldiğince, sinemalarda ve televizyonlarda gösterilmesine engel olacaksın, fakat senin yaptığın Türk ve İslâm aleyhtarı filmlerin engellenmesi karşısında çılgına döneceksin ve ülkeni, yabancılara jurnal etmeye kalkışacaksın. Olmaz öyle şey!..

Benim yayımlarımın okullara, resmî kuruluşlara ve hattâ her yere girmemesi için, ne mümkünse yapacaksın, sonra, kendi yayımlarını, buralara ulaştırmak için şantaj dahil, her yola başvuracaksın. Olmaz öyle şey!..

Osmanlı arşivleri, vagonlar dolusu olarak yabancı ülkelere “hurda kâğıt” olarak gönderilirken, yüz binlerce “ecdat yadigârı eser” kitaplıklarda çürürken susacaksın, fakat, bilmem kimin “gerçekten muzır olan” bir kitabı yasaklandı diye fikir ve düşünce hürriyetinin katledilmekte olduğunu çığlık çığlığa propaganda edeceksin. Olmaz öyle şey!..

Bütün bunları ve daha nicelerini yapmaktaki kalmıyor, “Bu ülkede, demokrasi, neden bütün gerçekleri ile birlikte yok?.. Neden biz,

tam ve gerçek mânâda demokrat bir ülke olamıyoruz” diye soruyorsun. Sonra da şu veya bu yönetimi, partiyi ve zümreyi suçlamaya kalkışıyorsun. Hiç, ama hiç kendini kritik etmek ihtiyacını duymuyorsun. Olmaz öyle şey!..

Sen nalcı keseri gibi, hep kendine doğru yontuyorsun, “Hep bana! Hep bana!” diyorsun. Benim de bu ülkede, en az senin kadar hak ve hürriyetlerim bulunduğunu unutuyorsun. Sen kendi varlığını “tabii” ve benim varlığımı “gayr-ı tabii” buluyorsun. Sen, benim sesim duyulsun, benim sözüm dinlensin, benim istediklerim olsun, rakiplerimin sesi duyulmasın, sözü dinlenmesin ve istekleri yerine gelmesin diyorsun. Bu diktatörlüktür. Olmaz öyle şey!..

Sen, beni, benim düşünce ve duygularımı “zararlı” buluyorsun, benim de senin hakkında böyle konuşmama “engel olmaya” çalışıyorsun. Bırakalım, kimin “zararlı”, kimin “yararlı” olduğuna zaman ve millet karar versin. “Yok benim buna tahammülüm yok. Ben, sana zararlı demişsem zararlısın” demekte ısrar mı ediyorsun? O zaman, ben de derim ki, olmaz öyle şey!..

KUR’ÂN-I KERÎMÎ ANLAMAK...

İslâm Dünyası’nda, gün geçmiyor ki, yeni bir “fitne” unsuru görülsün. Bazıları, ne yapıyor ve ne ediyor, müminleri, birbirine düşürücü konular buluyor ve gündeme getiriyor.

Okuyucularımdan öğrendiğime göre, şimdi de “çatışma konusu” şu: “Kur’ân-ı Kerîm’i (veya mealini) herkes anlar” veya “Kur’ân-ı Kerîm’i (veya mealini) herkes anlamaz”. Evet, şimdi “çatışma” bu zeminde sürdürülmek istenmektedir.

Oysa, mesele, tartışılmayacak kadar açık olup bizzat Yüce Allah tarafından çözülmüş bulunmaktadır. Yüce **ve** mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de bildirildiğine göre, O, hem herkesin rahatça anlayacağı “öğütler” ve “muhkem âyetlerle” doludur, hem de herkesin kolay kolay anlayamayacağı “müteşabih âyetler” ihtiva eder. İster misiniz, bu hususu açıklayan âyet meallerini birlikte okuyalım? İşte, birinci şıkkı açıklayan âyet-i kerîme mealleri:

“Biz **onu** (Kur’ân-ı Kerim’i), **kolay anlaşılınsın diye** senin dilinde indirdik”. (Bkz. ed-Duhan/58).

“Biz **Kur’ân’ı yabancı bir dille indirseydik ‘anlaşılmıyor’ derlerdi...**”. (Bkz. Fussilet/44).

“And olsun ki, biz, Kur’ân’ı, düşünmek için kolaylaştırmışızdır. O halde düşünen var mıdır?”. (Bkz. el-Kamer/ 17).

Şimdi, gelelim, ikinci şıkkı açıklayan âyet-i kerîme meallerine:

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de buyuruluyor ki: **“Sana Kitab’ı indiren O’dur. O’ndan bir kısım âyetler ‘muhkemdir’ ki, bunlar Kitab’ın anası (temeli)dir. Diğer bir kısmı da ‘müteşabihlerdir’ ki, kalplerinde eğrilik bulunanlar, sırf fitne aramak ve (kendi arzularına göre) teviline yeltenmek için, onun ‘müteşabih’ olanına tabi olurlar. Halbuki, onun teviline, Allah’tan başkası bilmez; ilimde yüksek payeye erenler ise, ‘Biz, O’na inandık. Hepsi de Rabbimiz katındandır’ derler. Bunları, salim akıllılardan başkası iyice düşünemez”**. (Bkz. Âl-i İmran/7).

Kaldı ki, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’-in apaçık mânâları bile, erbabının gözündeki, bir “sırlar hazinesi”dir. Nitekim, Yüce Allah şöyle buyurur: “Yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem, **denizler de mürekkep olsa, yine** Allah’ın kelâmını açıklamaya yetmez. Şüphesiz ki, Allah, yegâne galip, **tam** hüküm ve hikmet sahibidir”. (Bkz. Lukman/27).

Öte yandan, herkes bilir ki, Kur’ân-ı Kerîm’de, sûre başlarında bulunan “Elif-Lâm-Mim, Yâ-Sin, Elif-Lâm-Râ, Tâ-Hâ, Hâ-Mim...” gibi “Huruf-u Mukattaa’ adı verilen âyetler (veya harfler) vardır. “Bunlar, ilâhî birer şifre olup mânâlarını anlayanlar ise ancak Allah’ın Resulü ile O’na vâris olanlardır.”

Netice olarak belirtelim ki, bizzat Yüce Allah’ın buyurduğu üzere, Kur’ân-ı Kerîm, anlaşılacak için indirilmiştir. O, anlaşılmaz bir kitap değildir. Bununla birlikte, Kur’ân-ı Kerîm, ancak erbabınca anlaşılabilir. âyet ve hükümlerle de doludur. **Onun için, bilir bilmez herkes**, karşımıza bir “müfessir” edası ile çıkmamalıdır. Bu konuda, gerçekten her biri, kendi sahasında otorite olan “tefsir imamları”nın eserlerine ve açıklamalarına muhtacız. Kendini, bundan müstağni sayan birileri varsa, bunlara aldırma-malıyız.

DİN VE AHLÂK EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE...

Bu yazımda, ülkemiz için “dîn eğitim ve öğretimi”nin gereğinden, öneminden ve ihlâl edilemez bir hak olduğundan söz etmeyeceğim. Bu konuları, yeri gelince ele almıştık ve gerekirse yeniden ve daha genişçe işleyebiliriz.

Benim, bugün üzerinde duracağım husus şudur: 1982 Anayasası’na göre, Müslümanlara, ihtiyarî de olsa, okullarda “dîn ve

eğitim ve öğretimi görme” hakkı verilmiş olduğu halde, uygulamada, bu hususun ihmal edilip sadece “mecburî dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” ile yetinilmesinin doğurduğu haksızlıktır.

Konuyu biraz daha açayım. Yürürlükteki T.C. Anayasası’na göre: “Dîn ve ahlâk eğitim ve öğretimi, Devlet’in gözetim ve denetimi altında yapılır. Dîn kültürü ve ahlâk öğretimi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki dîn eğitim ve öğretimi, ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır.” (Madde: 24).

Görüldüğü üzere, Anayasa’ya göre, “Dîn ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devlet’in gözetimi ve denetimi altında yapılır”. Ancak, bu derslerin bir “mecburî”, bir de “ihtiyarî” yönü var. Yine, Anayasa’da belirtildiğine göre, “Dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” ilk ve orta-öğretim kurumlarında “mecburî dersler arasında yer alır”; fakat, yine aynı Anayasa’ya göre: “Bunun dışındaki dîn eğitim ve öğretimi ihtiyarîdir.”

Üzülerek belirtiyim ki, şu andaki uygulama “yarım”dır. Anayasa’nın “zorunlu” dediği “mecburî dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” verilmekte ve fakat, istekliler için “dîn eğitim ve öğretimi” yapılmamaktadır. Bu, Anayasa ile tanınan bir hakkın ihlâli değilse nedir?

Yürürlükteki Anayasa’ya göre, çocuklarımıza, ortaokullarda haftada 2 saat, liselerde 1 saat “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” veriliyor. Oysa, aynı Anayasa’ya göre, ihtiyarî dîn eğitim ve öğretimi için de “ek saat ve program” hazırlamak zarureti vardır. Çünkü, yürürlükteki T.C. Anayasası, açıkça “Bunların dışında” tabirini kullanmaktadır. Yani, “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimi dışında” ayrıca, istekliler için planlanacak bir “dîn eğitim ve öğretim zamanı ve programı”... Böylece, çocuklarımız “mecburî dîn kültürü ve ahlâk öğretimine” ek olarak ayrı bir “zaman” ve “program” içinde ihtiyarî dîn eğitim ve öğretimi görme hak ve hürriyetlerini de kullanmış olacaklardır. İlgililerden, bu konuyu, ciddiyetle ele alıp incelemelerini ve gerekeni yapmalarını istemek hakkımız vardır.

Böylece “dîn ve ahlâk dersleri” için 1-2 saat daha ayırmak gerekecektir. Bunu sakın büyütmeyin ve çok sanmayın. F. Almanya’da okullarda, haftada 5 saat dîn dersi okutulmakta; bunun 1 saati de kilisede uygulamalı olarak yürütülmektedir. Ne gariptir ki, Almanya’da liseyi bitiren bir genç, bizdeki İmam-Hatip Lisesi’ni

bitirenden haftada 3 saat daha fazla dîn dersi almaktadır. İngiltere’de haftada 2 saat olup bütün öğrenciler için mecburîdir. Ayrıca, Hollanda, Belçika, Danimarka, İsveç, Norveç gibi ülkelerde de dîn dersleri “mecburî”dir. İtalya’da ise “Katolik Kilisesi” ile “Devlet” birbirine karşı “bağımsız ve egemendirler”, dîn eğitim ve öğretimi, tamamen kilisenin denetimindedir ve her türlü müdahaleden varestedir.

Bütün bunları, şunun için yazıyorum. Batı, Batı diye nâra atan ve sık sık Batılılaşmaktan söz eden bazı çevreler, her nedense, bu gerçekleri görmek ve göstermek istemiyorlar; Müslümanların da bütün insanî hak ve hürriyetlerden yararlanmasından korkuyorlar.

LAİK BİR AHLÂK BAŞARILI OLAMAZ

Ülkemizde “dîn ve ahlâk” eğitim ve öğretiminin birlikte düşünülmesi ve okutulması, yerinde ve müspet bir tutuştur. Çünkü, içtimaî hayatta, bu iki müessese iç içedir; birbirlerinden ayrılmazlar.

18: ve 19. asır Avrupa’sında, “laik bir ahlâktan” söz etmişlerse de etkili ve başarılı olamamışlardır. Çünkü, laik bir ahlâk düşünmek, ahlâkî, bir “sosyal müessese” olarak kabul etmemek demektir. Oysa ahlâk, teorik bir felsefî sistemden öte, pratik bir “sosyal değerler müessesesidir”; üstelik cemiyetin dîn ve töresinden bağımsız değildir. Böyle olunca “laik bir ahlâk kurma” çabaları, olsa olsa felsefî ve zihnî spekülasyonlarla oyalanmak demek olur. Birçok sosyologun, bilhassa Levy Bruhl’ün belirttikleri üzere, ahlâk, “pratik” olmak zorunda olduğuna göre, bazı filozofların ortaya koydukları veya koyacakları “laik ve teorik” bir ahlâkın başarılı olması düşünülemez. Çünkü, ahlâk, “bilmekten çok yapabilmeyi” emreder.

Kaldı ki, laik bir ahlâk, “teoride kaldığı” ve “cemiyetin vicdanından güç almadığı” için müeyyidesiz kalır; yani, yeni tabiri ile “yaptırım gücünden” yoksundur. Hele, bir de “laiklik” iddiası ile milletin dîn ve töresine aykırı teorik hükümler, “ahlâk dersi” adı altında genç beyinlere zerk edilmeye kalkılırsa, işler iyice sarpa sarar. Böyle bir tutuş, “yeni ve modern bir ahlâkın doğuşuna” vesile olmak şöyle dursun, tam bir ahlâkî anarşinin doğuşuna sebep olur. 1982 T.C. Anayasası, “Dîn ve ahlâk” eğitim ve öğretimini birlikte mütalâa etmek suretiyle, böyle bir “anarşinin yolunu kapamış” bulunmaktadır.

Eğitim sosyologları, “ferdî vicdanların”, içinde doğup büyüdükleri cemiyetlerin “içtimaî vicdanından” biçim aldığını, haklı olarak

söylerler. Yani, “ferdî vicdanı” meydana getiren “psikolojik dinamiklerin” yanında “sosyolojik dinamiklerin” çok önemli bir yeri vardır. Bunu inkâr etmek, mümkün değildir. Biz, “dîn ve ahlâk” eğitim ve öğretimi ile sadece “ferdî vicdanlara” hitap etmiyoruz, aynı zamanda “maşerî vicdanı” da güçlendirmeye çalışıyoruz. Yani, bir taraftan “ferdî vicdanı” cemiyetle bütünleştirirken, diğer taraftan da “içtimâî vicdanı” takviye ediyoruz.

Eğitim sosyologları ve pedagoglar, açıkça müşahade etmişlerdir ki, “dîn” ve “töre” ile uyuşmayan veya zıtlı-şan, teorik ve filozofik “ahlâk sistemleri”, ferdî ve içtimâî vicdanı etkilememektedir. Yani, kişiler ve gruplar, böylece kurulmak istenen bir ahlâk sistemine ait “hükümleri” ihlâl ettiğinde, asla “vicdanlarında bir kaygı” duymamakta ve “vicdan azabı” çekmemektedirler. Oysa, “içtimâî mânâsı ile ahlâk”, normlarının ihlâli karşısında, ferdî ve içtimâî vicdanda “kaygı uyandırır” ve “vicdan azabına” yol açar. Onun için, ısrarla belirtiyoruz ki, gerçekten “dîn ve töreye bağlı bir ahlâk” her zaman daha başarılıdır.

Teorik ve üniversal bir ahlâk kurmak isteyen filozofların çalışmaları, gerçekten başarılı olmamıştır ve olacağı da benzemez. Çünkü, onların ortaya koydukları “teorik ahlâk felsefeleri” de —tıpkı pratik ahlâk sistemleri gibi— çatışkandır ve bütün filozofların üzerinde ittifak edebileceği bir sisteme ulaşılammıştır.

Oysa rahatça iddia edebiliriz ki, bizim kültür ve medeniyetimizden fıskıran Türk-İslâm ahlâkı, büyük bir tarih tecrübesinden geçerek ve geniş bir coğrafyayı tarayarak gıpta edilecek seviyede olgunlaşmış ve üniversallaşmış bir değerler sistemidir.

TÜRK HALKI VE ANAP'IN GELECEĞİ...

Her ülkede “hükümet olmak” ve başarı göstermek kolay değildir. Fakat, her nedense, bu iş, ülkemizde çok daha da zordur. Hele Türkiye’de, “sağ bir iktidar” olmanın pek çok rizikosu vardır. Bunu müdrikiz.

Bu zorluğun temelinde de ülkemizde, aşağı-yukarı 150 yıldan beri sürüp gelen, “halkaydın çatışması” diye adlandırılan onulmaz bir yara vardır.

Bilindiği gibi, bizim halkımız, dîndardır, töresine bağlıdır, tarihini sever, atalarına saygılıdır, istikrar içinde gelişmek ister, içe dönük

çatışma ve kavgaları sevmez, kendine hizmet eden kişi ve kadrolara karşı vefakârdır, güçlü bir sağduyuya ve engin bir hoşgörüye sahiptir. Sanıldığıının aksine çok kudretli bir hafızası olup üzerinden asırlar da geçse, mâruz kaldığı muameleleri unutmaz, dostunu ve düşmanını çok iyi tanır ve fakat kolay kolay belli etmez. Zamanı ve yeri gelince, hayrete şayan bir tarzda “tavrını” ortaya koyar. “Bu milleti ve halkı aldatırım” vehmi içinde hareket eden kişi ve kadrolar, çok acı bir şekilde aldandıklarını görürler. Türk milleti, çok güçlü bir mizah duygusuna sahip olduğu gibi, kendini enayi yerine koymak isteyen ‘akıldâneler’ ile inceden inceye alay etmesini de bilir.

Türk milleti, âdeta kendine mahsus “testler” ile kendinden yana olan ve olmayan “aydınları” da kolayca ayırır. Eskilerin “tecahül-ü arifane” dedikleri bir tavır ve eda içinde, muhatabına “sorular” sorar, yemesinden içmesine, yatmasından kalkmasına kadar, onun bütün “davranışlarını” ustalıkla kritik eder ve hükmünü verir. Bu hüküm, artık kolay kolay değişmez. Hiç şüphenez olmasın ki, şu anda da Türk halkı ile temas halinde bulunan herkes, her aydın ve her politikacı böylece testten geçmiştir ve geçmektedir.

Şunu da hemen belirtelim ki, Türk halkı, “kendinden yana olduğuna inandığı” aydınına gözü gibi sahip çıkar, onu korur ve kollar. Ama, “kendine yabancılaşan” kişi ve kadroları ise hiç mi, hiç sevmez, korumaz ve kollamaz. Kendini aldatanları, umulmadık tarzda cezalandırır. Kaldı ki, Türk halkı, Tanzimat’tan bu yana türeyen ve “millete yabancılaşan” kişi ve kadroları, fırsat ve imkân buldukça “demokratik yollarla” daima cezalandırmış ve hayal kırıklığına uğratmıştır. Böyleleri, suçu kendilerinde arayacaklarına daima halkı suçlamaya yönelmiş, aziz milletimizi “nankörlük” ve “cehalet” ile itham etmeye kalkışmışlardır.

Sözü, şu andaki siyasî partilerimize ve onları destekleyen kadrolara getirmek istiyorum. Kesin olarak milletimiz, şu anda mevcut siyasî partilerin “liderlerini” de, “kadrolarını” da çok iyi tanımaktadır. Kimin ne düşündüğünü, ne yaptığını ve yapabileceğini hayrete şayan bir tarzda değerlendirebilmektedir. Lider ve kadroların “sözlerinden” çok, “niyetlerini” yakalamaya çalışmakta ve hayli isabetli yorumlar yapabilmektedir. Görünen odur ki, milletimiz, daha uzun müddet, “solu iktidar yapmak” niyetinde olmayıp “sağın parçalanmasından” endişe etmektedir.

Objektif bir tespit olarak belirtiyim ki, şu anda milletimiz, başta Turgut Özal olmak üzere, topyekûn ANAP kadrosunu “test etmek”tir. Bu iktidarın gerçekten “milliyetçi ve muhafazakâr” olup

olmadığını ve “iktisadî hayatı düzlüğe” çıkarıp çıkaramayacağı hususundaki tutuş ve tedbirlerini, “hassasiyet” ile kritik etmektedir. Bu konuda, ona, 5 yıllık bir de fırsat tanımıştır. Turgut Özal ve ANAP kadrosu, bu beş yılı, milletimizin arzuları istikametinde değerlendiremezse, korkak, ürkek ve tavizkâr yürürse, yıkılıp gidecektir. Türk Milleti Haziran ayında yapılacak “Büyük Kongreden” çok şey beklemektedir.

MONTOFONLÂR, AYDINLÂR VE HALKIMIZ

1960'lı yıllardı. Galiba, 27 Mayıs Darbesi'nin üzerinden henüz bir yıl geçmişti. O zaman, Balıkesir Savaştepe İlköğretmen Okulu'nda öğretemdim. Kasabanın biraz dışında bulunan lojmanlarda oturuyorduk. Zaman zaman sıkılınca da kasabaya uzanır; meşhur “Çınaraltı”na konar, çay içer, halkla dertleşirdik. Ne dost, ne sıcak insanlardı onlar. Şimdi bile o Çınaraltı'nı ve sohbetleri özliyorum.

Bir gün, yine Çınaraltı özlemiyle evden çıktım. Ağır ağır kasabanın yolunu tuttum. Ya bir “tatil” günü idi veya dersim yoktu. Yolumun üzerinde “Ziraat Teknisyenliği” vardı. Onun önünden geçerken, şimdi adımı hatırlayamadığım bir görevli, bindiği “jip”in kapısını açarak: “Hocam merhaba! Nereye böyle?” dedi. Cevap verdim: “Şöyle bir dolaşacağım’.. O zaman, arabadan inerek yanıma geldi: “Ben, Sanbay Nahiyesi'ne gidiyorum. Onlara, hükümetin, Hollanda'dan yeni getirttiği montofon sığırlarını tanıtacağım. İşiniz yoksa, sizi de götürebilirim. Hem biraz da açılmış olursunuz” dedi. Biraz ısrar edince “Evet” dedim ve yola çıktık. Arabada üç kişiyiz, ziraat teknisiyeni, şoför ve ben...

Bozuk, çamurlu, yamru yumru bir yoldayız. Araba silkelenip duruyor. Ziraat Teknisyeni de durmadan konuşuyor: “Göreceksiniz, bu hayvanlar şahane... Bizim sığırların iki misli büyüklükte; et ve süt verimleri de çok yüksek. Çobanla birlikte, onları, daha önce Sarıbey'e gönderdim. Şimdi varmışlardır. Biz de 15 dakika sonra ordayız. Göreceksiniz ve hayran kalacaksınız...”. Ben, bu işlerden anlamadığım için sadece susuyorum ve dinliyorum.

Nihayet, Sarıbey Nahiyesi'ne vardık. Adı nahiye ama, tipik bir köy... Nahiye'nin ortasında bir meydan var. Orada, neredeyse bütün köy halkı toplanmış, “montofonları” seyrediyorlar. Bizler de arabadan indik. Halk, saygı ile bize yol yol açtı; montofon sığır-

larının yanına kadar geldik. Gerçekten de ne kadar heybetli ve gösterişli hayvanlardı. Hepsi de beyaza yakın gri renkli idi. Boğaları, birer “bizonu” hatırlatıyor, inekleri ise bizim mandalardan daha iri, etli ve butlu idi. Süt dolu memeleri, sanki arka bacaklarının arasına sığmıyordu. Bu arada, sağda solda dolaşan köyün yerli sığırlarıyla mukayese edince, bizimkilerin durumuna acımamak mümkün değildi.

Nihayet, Ziraat Teknisyeni arkadaşım, söze başladı. Montofonların üstünlüklerini, verimlerini birer birer saydı. Zaten mal ortada idi. Artık, bundan sonra, bizim yerli, yoz sığırlarımız yerine, bu hayvanlara sahip olmamız gerektiğini, ikna edici bir üslûpla anlattı. Doğrusunu söylemek gerekirse ben bile etkilendim. Üstelik, hayvanlar, halka maliyetine ve uygun taksitlerle verilecekti. Bu, bir devlet hizmeti idi. Halktan bazılarının da bu konuşmadan çok etkilendiğini, hayvanları daha yakından tetkik etmek isteyişlerinden anlıyorum. Bu arada birçok da soru soruluyordu.

Derken, ortaya, herkesin saygı duyduğu 50-60 yaşlarında tecrübeli bir çiftçi çıktı ve teknisyene şu soruyu sordu: “Bey, hayvanlar gerçekten de güzel! Ama, söyler misin, bunlar nasıl beslenir?”. Teknisyen cevap verdi: “Ha, o mu? Bunlar ahır hayvanıdır. Kızlara ve çayirlara salamazsınız. Her gün, bilmem kaç kilo arpa, bilmem kaç kilo mısır, bilmem ne kadar yulafı samanla karıştırıp birkaç öğün halinde yedirmeniz lâzım”. Bu cevap üzerine bütün köylüler kahkaha ile güldüler: “Efendi, biz onları bulsak, kendimiz yeriz!”. Teknisyen arkadaşım perîşan durumda, susup kaldı. Sonra aynı çiftçi, bir de montofonların ayaklarını tutarak tırnaklarına baktı ve şöyle konuştu: “Bu hayvanlar da pek sosyetik... Tırnakları incecik... Çift sürmeye, pulluk çekmeye tahammül edemez”. Teknisyen cevap verdi: “Bunlarla elbet çift sürülmez. Bunlar, et ve süt hayvanı!”. Bu sefer köylülerin kahkahaları daha da fazla idi. “Bey, bey!” diyorlardı, “Bize hem et, hem süt veren, hem de çiftimizi ve çubuğumuzu işleyecek hayvan gerek. Biz, fakir insanlarız. Bunlar, bizim için henüz lüks...”.

Baktım, köylüler, yavaş yavaş etrafımızı boşaltıp uzaklaştılar. Bizler, montofonlarla yalnız başımıza kalmıştık. Teknisyen arkadaşım, ateş püskürtüyordu. Neler söylemiyordu neler?... Oysa ben, içimden, köylülere hak veriyordum. “Aydınımız” ile “halkımızın” olaylara bakış açısındaki farkı dehşetle idrak ediyordum.

İŞTE, MALZEMEMİZ BU...

Bazı dostlarım bile, çok defa cemiyetin olumsuz yönlerine bakar, gördükleri manzaralar karşısında ürperir ve âdeta “yeise” kapılırlar.

Onların bana, nice defalar şöyle dediğini hatırlarım: “Boşuna çırpınıyorsun, gereksiz yere yoruluyorsun! Görüyorsun sonuç değişmiyor; gün günden beter oluyor. Kimsenin kimseyi dinlediği yok”.

Sonra şöyle devam ediyorlar: “Şu meyhanelere bak dopdolu! Kumarhaneler hınca hınç! Köşe başları ‘vesikalı’ ve ‘vesikasız’ sapıklarca parsellenmiş! Gazeteleri görmüyor musun? Her gün bilmem kaç cinayet, bilmem kaç intihar, bilmem kaç soygun, bilmem kaç hırsızlık?... Suçlu çocuklar, gençler ve yetişkinler. Bitmez tükenmez terör olayları... Mahkemelerde dağ gibi biriken dosyalar ve bunların altında ezilen, yorulan ve bitkin düşen savcılar ve hâkimler... Mevcut olmayan bir iş ve ticaret ahlâkı... Vurgunlar, kazıklamalar ve karşılıksız çekler, ödenmeyen senetler... Trafiğinden politikasına kadar içinden çıkılmaz bir vasat... ve daha niceleri... Şimdi, sen bunları mı düzelteceksin?”.

Evet, bana ümit, cesaret ve gayret veren dostlarımın-yanında böylece düşünen ve konuşan dostlarım da var. Dostluklarından ve samimiyetlerinden asla şüphe etmiyorum. Çünkü, insanların dünyaya bakış tarzlarının “mizaçları” ile ilgili olduğunu çok iyi biliyorum. Aksine, böyleleri, bu sözleri ile yardıma, cesarete ve gayrete muhtaç olduklarını ortaya koyuyorlar.

Böylece düşünen ve konuşan Müslüman kardeşlerime şöyle cevap veriyorum: “Önce, hemen belirtirim ki, İslâm’da ‘yeis’ yoktur ve ‘küfür’ sayılmıştır. Sonra, sizler, cemiyetin sadece ‘olumsuz yönlerini’ görüyor, ‘olumlu olayları’ her nedense görmüyorsunuz? Cenab-ı Hakk’a hamdolsun ki, şimdi, mabetler, gençlerle, aydınlarla dopdolu olup bazı günler asfalta taşıyor. Gittikçe güçlenen bir basın ve yayım hayatımız var. Yüz binlerce gencimiz, okuyor, araştırıyor, yazıyor ve çiziyor. İçlerinde büyük istidatlarda var. Üniversitelerde, bizim kültür ve medeniyetimizi bilen, duyan, yaşayan ve genç nesillere aktaran ilim, fikir ve sanat adamlarımız var. Ülkemizde, hızlı değişime ve gelişime paralel olarak gittikçe büyüyen bir problemler yumağı ile karşı karşıya olduğumuz muhakkak... Ama bunlar altından kalkılmayacak şeyler değil...”.

Bu ve buna benzer sözlerle “ümitsiz ve karamsar dostlarımı” cesaretlendirdikten sonra, konuşmamı şöyle bitiriyorum: “Bir an için, sizin gibi düşünüp cemiyetimizin iyice bozulduğunu kabul edelim. O zaman size şu soruyu soralım: ‘İçinde bulunduğumuz cemiyetin durumu, Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz’in içinde doğup büyüdüğü ve mücadele verdiği ‘putperest, kan dökücü, kumar, içki ve fuhuş düşküni’ cemiyetten daha mı kötü? Hiç sanmıyorum. Buna rağmen, yorulmadan ve ümitsizliğe düşmeden şerefli mücadelesine devam etti; en ağır şartlar altında bile zerre kadar sarsılmadı. Elindeki ‘malzemeyi’ (insan unsurunu), bütün zaaf ve kusurlarına rağmen, en iyi biçimde değerlendirmenin yolunu aradı ve Allah’ın izni ile buldu.

Böylece, ortaya, 300.000’lik bir “Yüce Sahabî” kadrosu çıktı. Ki, her biri, İslâm’la şereflelendikten sonra, emsalsiz birer ahlâk kahramanına, ilim ve fazilet âbidesine dönüştü. Muannid kâfir Ebu Cehil’in oğlu dahi bu şerefe ulaşarak “İkrime Radyallahu teâlâ anı” oldu ve İslâm uğruna “şehid” olmak nimetine ulaştı. O halde ümitsizlik boşuna”...

Zaten, müminlere düşen iş, etraflarına ümitsizlik telkin etmemektir. Çünkü, biz, çok iyi biliriz ki, “Gayret bizden ve tevfik Yüce Allah’tandır” ve bunun ötesinde “Cihad” kıyamete kadar devam edecek olan bir “farz”dır.

ŞU LOBİLER MESELESİ

Şimdi, herkesin ağzında bir “lobi” sözüdür çiğnenip durmaktadır. Avrupa’da, Amerika’da ve Asya’da aleyhimize bir gelişmemi var? Hemen yakınmaya başlıyoruz: “Ah, kendimizi kâfi miktarda tanıtamıyoruz. Lobimiz yok. Olacağı da benzemez. Bu konuda, tam bir çıkmazdayız. Çok yazık!”.

Sonra, önem sırasına göre, bu ülkelere heyetler gönderiyor, böyle bir “lobi”nin oluşması için çırpınıyoruz. Oralara yerleşmiş ve Türklüklerini “rakı içerek ve zeytin yağı yaprak sarması yiyerek” koruyan soydaşlarımız ile güya “Türk dostu” olan yerli “kurt politikacıları” bir araya getirerek “cemiyetler ve dernekler” kurduruyoruz. Bunun için büyük paralar harcıyor ve romantik nutuklar çekiyor ve dinliyoruz.

Bütün bunları yaptıktan sonra da büyük bir iyimserlikle, Avrupa’da, Amerika’da ve Asya’da durumun “lehimize” döneceği

ümidi ile bekliyoruz. Fakat, aradan, biraz zaman geçtikten sonra, hayretle ve dehşetle görüyoruz ki, yine Avrupa Parlamentoları'ndan ve Amerikan Kongresi'nden aleyhimize kararlar çıkmakta, yine devlet ve millet bütünlüğümüzü tehdit eden "raporlar" görüşülmekte, Birleşmiş Milletler camiası dert ve meselelerimize ilgisiz kalmakta ve hattâ olumsuz tavırlarla bizi zor durumlara sokmaktadır.

Bu sözlerimizle "lobilerin" ve "lobiciliğin" milletlerarası politika-da oynadığı rolü asla küçümsemek niyetinde değiliz. Aksine, işin önemini müdrikiz. Bizim, üzerinde durmak istediğimiz husus başka...

Bazıları, bizim "lobi teşkili" konusundaki başarısızlığımızı, o ülkelerde bulunan soydaşlarımızın ve yandaşlarımızın azlığı ile açıklamaya çalışıyorlar. Bu konunun bazı ülkeler için gerçeklik payını inkâr ve ihmal etmeden belirteyim ki, başarısızlığımızın esas sebebi, bu konudaki "tecrübesizliğimiz" ile "yanlış zihniyetimiz"dir. Kanaatimce "tecrübesizliğimiz" zaman içinde telâfi edilebilir; ama asıl derdimiz olan "yanlış zihniyetimiz" kolay kolay düzeleceğe benzemiyor. Çünkü, mesele, "Dış İşlerimizi" yürüten kadroların kafa ve gönül yapısı ile, "mâlul oldukları kompleksler" ile ilgilidir.

Hemen belirtmeliyim ki, bu kadro, bırakın meselelerimizi, "dışımızdakilere" anlatmayı, bizzat bize, "Aziz Türk Milleti'ne" bile hakkı ile duyuramamakta ve Türk kamuoyunu, istenilen ölçüde ayakta tutamamaktadır. Meclis'i ile, Hükümeti ile, Üniversiteleri ile, TRT'si ile, Basın-Yayın Organları ile, Filmleri ile, Tiyatroları ile, Sergileri ile, Teşhir Salonları ile, Okulları ile, Mabetleri ile... topyekûn imkânlarımız seferber edilip bugün düşmanlarımızca istismar konusu yapılan sahalarda, herkesten ve her şeyden önce aydınlarımız ve halkımız aydınlatılmalı; millî meseleler karşısında "aydın-halk", "devlet-millet" sınısıcak ilişkiler içinde, birbiriyle kenetlenmelidir. Üzülerek belirtelim ki, bazı gazete ve dergileri inceledikçe ve bazı politik beyanatları ve sözleri dinledikçe, hayretle görüyoruz ki, biz, meselelerimizi, daha tam mânâsı ile "kendimize" bile anlata-mamışız. Nerde kaldı ki eloğlu! Görülüyor ki, mesele, bir sayı meselesi olmaktan ibaret değil... Kaldı ki, Türk Milleti'nin üçte ikisi yabancıların tebaası durumundadır.

Öte yandan, her ülkede, bilhassa Avrupa'da, Amerika'da, Türk soyundan olmayan pek çok dîndaşımız da var. Her türlü kompleksten arınıp bunlarla biraz fazla ilgilensek, onları kazanmak için, maddî ve manevî bazı fedakârlıkları göze alsak, sandığımızdan çok daha fazla netice alırız. Bunun için "monşer"lerimizin İslâm'a biraz

sempati ve saygı duyması yeterlidir. Yahudilere ve Hristiyanlara duydukları ilginin bir kısmını, bir zahmet, biraz da bu tarafa kaydır-salar iyi olacak sanırım.

SERMAYE, PARANIN DEĞERİ VE BORÇLANMA

Sermaye, “üretilmiş üretim araçları” veya Kur’ân-ı Kerîm’in ifadesi ile **“insanın elleri ile yaptıkları şeyler”** ve âletler biçiminde tarif edilebilir.

Sermaye, insan eliyle üretilmiş üretim araçları biçiminde düşünülürse “aynî sermaye” ve “likit” halde, yani, ‘para olarak’ birikirse “nakdî sermaye” adını alır. Bilmem tekrara gerek var mıdır? İslâm’da “nakit”, altın ve gümüş cinsinden paraya verilen addır.

Bilindiği üzere, “liberal-kapitalist” sistem, faizi, “nakdî sermayenin” tabîî ve kanunî “payı” bilir. Bu sebepten, kapitalist, ödünç verirken, “nakdî sermayesine” karşılık, belli bir “fazlalık” bekler ve bunu “likit sermayesinin kirası” olarak değerlendirir. Faiz budur.

Liberal-kapitalist sistemin bu tutuşu, ister istemez, parayı “çift fiyatlı” duruma sokar. Yani, kapitalist, parayı “pahalı satan” ve “ucuza alan” tefeci durumuna düşer. Bu suretle para, “zenginin lehine” ve “muhtacın aleyhine” olmak üzere, farklı “iki fiyata” sahip olur. İslâm, bunu yasaklar.

Görüldüğü gibi, liberal-kapitalist sisteminin bu politikası, hem İslâm’ın emrettiği, hem “ekonomi ilminin” savunduğu “tek fiyatlı para” prensibine, sadece ters düşmemekte, onu yıkmaktadır da...

Hele günümüzde, bu tutuş, giderek büyük bir faciaya dönüşmektedir. Şöyle ki, bütün dünyada, üretim araçları, altın ve gümüş, belli bir zümrenin elinde toplanırken, büyük halk kitlelerinin eline, sadece “itibarî değerleri” olan kâğıtlar ve değersiz madenlerden yapılmış “paralar”(!) tutuşturulmaktadır. Bu, kelimenin tam mânâsı ile kitlelerin “mülkiyet hakkının” tehlikeye mâruz bırakılması demektir. Bu tehlikeyi bertaraf etmek için, geniş halk kitlelerinin, enflasyon ve benzeri “para oyunları” karşısında, can havliyle, elindeki “itibarî paradan” kurtulmak için “taşınmaz mallara”, “altın ve gümüşe” ve “dayanıklı tüketim mallarına” yönelmesi boşuna değildir. Esefle belirtelim ki, yalnız ülkemiz değil, şimdi, bütün dünya, bu “panik” içindedir ve ilgililerden bu “sakat para politikası-

na” bir çare bulunmasını beklemektedir. Ama, bilmem ki, dünyanın ipini elinde tutan “para babaları” buna imkân verirler mi?

Şimdi, dünün sömürgeci ülkeleri, yepyeni metodlar geliştirmiş bulunmaktadırlar. Onlar kurdukları “fonlar”, “şirketler” ve “milletlerarası bankalar” aracılığı ile fukara ülkelere, bol bol kredi vermektedirler. Böylece milyarlarca dolarlık, marklık, franklık, sterlinlik ve florinlik “faiz ve borç yükü” altına sokulan milletler, ister istemez, onların direktifleri ve kontrolleri altında, güya kalkınmak için çırpınıp durmaktadırlar.

Esefle belirtelim ki, bu ülkelerden pek azı, bu kredileri, kendi “millî çıkarları” istikametinde kullanabilmekte, büyük çoğunluğu ise lüks ve israfa kaçarak iyice batağa saplanmaktadırlar. Oysa, herkes bilmektedir ki, günümüzün “güçlü devletleri” artık, “borç alan” değil, “borç veren” devletleridir. “Borç yiğidin kamçısıdır” sözü ne kadar doğru ise “borç lekedir” sözü de o kadar doğrudur. Ayrıca, borçluların durumunu anlatan güzel bir atasözümüz de var: “Elini uzatan ayağını uzatamaz”, yani borçlu, alacaklısının yanında daima ezik ve yenik durur. Bu hüküm, milletler ve devletler için de doğrudur.

Kimse ve hiçbir devlet adamı, “borç alabilmek” ile öğünmemeli, çünkü, bir gün gelir “75 sente” muhtaç olursunuz da kimse yüzünüze bakmayabilir. Mümkün mertebe, kendi ayaklarımız üzerinde durmaya çalışalım ve bunu bir “millî politika” bilelim.

ÇAĞDAŞ İLİMLER VE TAVIRLAR

Şimdi, “Müslüman aydınlar” arasında şöyle bir tartışma var: “İslâm kültür ve medeniyetinden doğan, tamamen kendine has bir ilim anlayışı var mı? Yoksa, ilim, bütün insanlık âlemi için ortak olan (âlemşümül) bir şey midir?”

Ve tartışma şöyle devam ediyor: “Gerçekten de birbirine alternatif teşkil eden bir Batı ve bir İslâm ‘ilim anlayışı’ var mı? Böyle bir şey varsa, uzlaşmaları mümkün mü?

Bütün bu soruları, “Yeni Düşünce Gazetesi”nden, genç bir ülkücü kardeşim bana yöneltti. Ona, gazetesinde yayınlaması için gerekli cevabı verdim. Ancak, daha sonra, düşündüm ki, problem sandığımdan da önemli imiş. Onun için, aynı konuları, “köşem”de de ele alıp incelemeyi faydalı buldum. Böylece, bu konudaki

düşüncelerimi, daha net ve berrak duruma getireceğimi umuyorum. Böyle bir çalışmaya fırsat verdiği için “Yeni Düşünce Gazetesi” ne sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Hemen belirtmeliyim ki, hemen her asırda, “ilim” ile ilgili “tarifler” ve “tasnifler” değişmekte, “ilim anlayışı” büyük inkılâp geçirmektedir. M.Ö. 5. asırda Aristoteles’in, M.S. 9. asırda Farabî’nin ve 18. asırda Au. Comte’un, ortaya koyduğu “tarifler”, “tasnifler” ve “metodlar”, neredeyse artık geçerli değil...

Günümüzün “ilim anlayışı” ve “ilimleri tasnifi” ise bambaşkadır. Kim bilir, gelecek asırların insanları, bu konuda, bizden farklı olarak neler düşünecek ve söyleyecekler? Ancak, bizler, bir bakıma, içinde yaşadığımız, mekân ve zamanla sınırlı bir düşünce yapısına mahkûmuz. Bunun için, ne kadar esef etsek azdır.

Günümüz ilim ve fikir adamları, genel olarak “ilimleri” üç kategoride toplayıp inceliyorlar. Biz de öyle yapacak ve her “kategori” karşısında, alacağımız uygun tavırları tespit etmeye çalışacağız. Bu arada, asrımızda, dînî ve felsefî ideolojilerin “ilme bakışlarını” da kritik edeceğiz. Bunu yaparken, pek tabîî olarak, İslâm ve ilim ilişkilerine de gereken önemi vereceğiz.

Daha önceden belirttiğimiz gibi, günümüz ilim ve fikir adamları, “çağdaş ilimleri” kabaca “üç kategori” içinde tasnif edip değerlendireyorlar. Bunlar, sırası ile şunlardır:

“Kanuncu ilimler”: Bunlara, hiç sevmediğim bir tabirle “pozitif ilimler” diyenler de var... Bu tabiri sevmiyorum. Çünkü ilmin “pozitif”, “negatif” yoktur. İlim ilimdir. Onun için, bu kategoriye giren ilimlere “kanuncu ilimler” demek daha doğru bir ifade olacaktır. Bu ilimler, ideal olarak, üç temel özellik taşımak zorundadırlar. Bunlar: “objektif olmak”, “determinizme dayanmak” ve “sahalarını tarayarak âlemşümul (evrensel) kanunlara ulaşmak” zorunda olan ilimlerdir. Bu tip ilimler, kendi aralarında “çeşitli dallara” bölünmekle birlikte, genel olarak 6 tanedir. Bunlar: 1. Matematik, 2. Fizik, 3. Kimya, 4. Biyoloji, 5. Psikoloji, 6. Sosyoloji...

“Tasvirici ilimler”: Bunlara “deskriptif ilimler” diyenler de var... Bu tip ilimler, “objektivizme” ve “determinizme” dayanmakla birlikte, kanun koymaktan ziyade, konularını “tasvir etmeye” ve “durum tespiti yapmaya” ağırlık verirler. Bu sahaya giren ilimler pek çoktur. Misâl olarak

birkaç tanesini sayalım: Tarih, coğrafya, astronomi, jeoloji, antropoloji, etnoloji, ekonomi, ekoloji,... gibi.

“Kaideci ilimler”: Bunlara “normatif (kuralcı) ilimler” de denir. Bunlar da ilmî kriterlere ve metodlara dayanmakla birlikte, kanun-cu ve tasvirici olmaktan çok “kural” (norm) koymaya çalışan, âlemşümul boyutlara ulaşmak istemekle birlikte, ister istemez, farklı kişi ve gruplara göre değişebilen konuları inceleyen araştırma sahalarıdır. “Normatif ilimlere” örnek olarak şunları sayabiliriz: 1. İlahiyat (teoloji), 2. Ahlâk ilmi, 3. Bediyyat (estetik), 4. Hukuk ilmi.

Kanaatimce, ilimleri bu şekilde tarif ve tasnif ettikten sonra, konuyu, İslâmî açıdan, daha rahat incelemek fırsatını bulacağız. Yukarıda belirtilen sorulara, daha net ve berrak bir biçimde cevap verebileceğiz.

O halde, konuya devam edelim.

“KANUN KOYUCU İLİMLER” VE İSLÂM (1)

Yukarıdaki yazımızda, ilimleri, “Kanun Koyucu İlimler”, “Tasvirici İlimler” ve “Kaide Koyucu İlimler” olmak üzere, üç kategoride inceleyebileceğimizi ve her birini İslâmî açıdan değerlendirebileceğimizi bildirmiştik. Yazımızın başlığından da anlaşılacağı üzere, bugünkü konumuz: “Kanun Koyucu İlimler ve İslâm”...

Bildiğimiz gibi, “Kanun Koyucu İlimler”, şimdilik 6 başlık altında toplanıyordu. Bunlar: Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Psikoloji ve Sosyoloji idi. Bunları, kendi aralarında dallara ayırmak ve diğer “ilim dalları” ile irtibatlandırmak ise, tamamı ile başka bir mesele... Böyle bir inceleme, bizi, daha karmaşık “ilim tasniflerine” zorlar. Onun için, biz, işimizi kolaylaştırmak için, “ilimleri”, genel başlıkları altında ve kısaca incelemeye çalışacağız.

Yine bildiğiniz gibi, “Kanun Koyucu ilimler”in üç temel özelliği vardır. Hepsî de her türlü hissîlikten uzak olarak “objektif olmak”, olaylar ve varlıklar arası ilişkileri incelerken “determinizme dayanmak” ve herkesin kabul ve kontrol edebileceği “âlemşümul (evrensel) kanunlara” ulaşmak zorundadırlar.

Ama, hemen itiraf edelim ki, bütün bu güzel iddialara rağmen, yukarıda adlarını saydığımız “Kanuncu İlimler”in hepsi, bu özellikler bakımından aynı seviyede başarılı değildir. Bunların içinde en gelişmiş “matematik” ise en az gelişmiş de “sosyoloji”dir, denebilir. Çünkü, artık herkes bilmektedir ki, “sosyolojinin kanunları” asla “matematğin kanunları” kadar sağlam değildir. Diğerlerinin de

matematiğe ve birbirine göre durumları farklılık ifade ediyor. Kesin olarak bilinmelidir ki, ideal mânâda gelişmiş bir “Kanun Koyucu İlim”, kendi sahasını, her türlü felsefi ve ideolojik “hükümler”den arındırmış olmalıdır. Çünkü, “Kanun Koyucu İlimler”, kendilerini “ekol”lerden kurtarmak, hangi dînden, felsefeden ve ideolojiden olursa olsun, bütün insanlar, bütün zamanlar ve mekânlar için “geçerli ve makbul” olmak zorundadırlar.

Hiç şüphesiz, bu iddia ile ortaya konmuş ve en çok başarılı olmuş ilimlerin başında “matematik” gelir. Gerçekten de şimdi, matematik, ilim olarak, farklı dînlere, felsefelere, ideolojilere ve çatışmalara rağmen, bütün insanlığın “ortak dili” durumuna gelmiştir. Matematiğin bu duruma gelmesi, insanlığın “ortak çabası” ile mümkün olmuştur. Bu ilmin gelişmesinde, her dînden, her dilden, her ideolojiden ve felsefeden insanın payı asla inkâr edilemez. Bu konuda, bilhassa “cebir” ve “trigonometri” de, Müslümanların dünyaya öncülük ettiği, bugün, artık herkesçe teslim edilmektedir.

Ama, yine bilmek gerekir ki, matematik, sürekli bir gelişim göstermekte, her an ve her gün, yepyeni hamlelerle mesafe almaktadır. Her ilim sahası gibi, hiç şüphesiz matematik de insan var oldukça, gelişmeye devam edecektir. Hiçbir ilim “artık ben işimi tamamladım ve inceleme sahamı bitirdim” diyemez. Çünkü, ilim, bitmez ve tükenmez bir okyanus gibidir. Ne kadar gelişmiş olursa olsun, matematik bile, henüz, “son sözünü” söylemekten çok uzaktır. Bundan birkaç asır önce yazılmış “matematik kitapları”, bugünkü insana ne kadar “ilkel” geliyorsa, gelecek çağların insanı da “bugün yazdıklarımızı” öylece değerlendirecektir.

Üzülerek belirtelim ki, matematiğe katkısı itibarı ile “İslâm Dünyası”, çok şerefli bir maziye sahip olmakla birlikte, son üç asırdan beri, Müslümanlar, bu konuda da geri kalmışlardır. Şu anda, bir üniversitemizde, yönetici durumunda bulunan bir “matematik hocası” arkadaşşıma sordum: “Dünya’daki matematik gelişmeler ne durumda ve sizin ne ölçüde katkınız var?”. Cevap olarak şu ürpertiçi sözleri söyledi: “Bütün Dünya’da matematik, çok hızlı bir gelişim içinde!.. Bırakın, bir katkıda bulunmamızı!.. Biz, onların bu konudaki yayınlarını bile yıllar sonra görüp öğrenmeye çalışıyoruz!”.

Şimdi, bir zamanlar, matematik dünyasında, insanlığa öncülük eden el-Birunileri, el-Kindileri, el-Harizmîleri, el-Cabirleri... nasıl rahmet ve minnetle anmazsınız?

“KANUN KOYUCU İLİMLER” VE İSLÂM (2)

Artık kesin olarak anlaşılmıştır ki, matematik, “Kanun Koyucu İlimlerin” içinde en gelişmiş olanıdır ve âlemşümûl nitelik kazanmıştır. İçinde, Müslümanların da yer aldığı insanlık âleminin “ortak malı” ve “ortak dili” durumuna gelmiştir. Kendini, her türlü “ekol”den, “felsefi teoriden” ve “ideolojik saplantıdan” kurtaran bir ilim, artık bizim kuruluşunda ve gelişmesinde büyük roller oynayan Müslümanların, “matematiğe yabancılaşması” çok ayıp olur. Günümüz matematiği, ister bir katkımız olsun, ister olmasın, hiç tereddütsüz aynen transfer edilmelidir. Bu konuda, “İslâmî olan” ve “İslâmî olmayan” bir anlayış söz konusu olamaz. Nitekim, bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: **“İlmi isteyiniz! Çin’de bile olsa... Çünkü, ilmi istemek bütün müminlere farzdır”**. İlmin ve fennin “dînî” ve “dünyevî” olması fark etmez; yeter ki, gerçekten “ilim” olsun. Bu mânâda **“Hikmet, İslâm’ın kaybolmuş malıdır ve nerede bulursa alır”**.

Bununla birlikte, belirtmek gerekir ki, her ne hikmetse, İslâm’da “cebiri”, Batı Dünyası’nda “geometri” daha hızlı bir gelişim göstermiştir. Bunun yanında Batı Dünyası, müşahhas ve üç boyutlu bir âlemi incelemeyi öne alırken, İslâm Dünyası, matematiği “sıfır” ile “sonsuz” arasında dolaşan ve mücerredî özleyen bir zihnî arayış biçiminde başlatmıştır. Bugün, “çağdaş matematik”, bu iki görüş ve zihniyetin bir “sentezi” içinde yürümektedir. Yani, çıkış noktaları farklı da olsa İslâm ve Batı medeniyetleri, belli bir noktada uzlaşmışlardır ve birleşmişlerdir! Artık, matematik, âlemşümûl bir ilimdir.

“Kanun Koyucu İlimlerin” içinde, matematikten sonra, en çok gelişmiş olanı, çeşitli dalları ve kolları ile birlikte “fizik”tir. Yani “eşya ilmi”... İnsanlık kadar eski ve köklü bir ilim... Bu ilim, geliştirdiği çeşitli metod ve aletlerle “eşyanın sırlarını” çözmeye çalışmaktadır. Şanlı Peygamberimiz, **“Rabbim, bana eşyanın sırlarını, olduğu gibi aç”** diye buyurarak bu **ilmin** lüzumuna işaret etmişlerdir. Eşya ile ilgili bütün tezahür ve kıpırdanışlar bu ilmin sahasına girer. Eşyanın yapısı, hareketi, kitlesi, enerji, ses, ışık, renk, ısı, yansıma, kırılma, hız, dalga ve benzeri ne varsa...

Bu ilmin de maksadı, sahasını, objektif olarak araştırmak, determinizme dayanarak kanunlara bağlamak... Bu konuda hayli başarılı

mesafeler almakla birlikte henüz matematik kadar güçlü ve kesin hükümlere ulaşmış değil... Bazı noktalarda “felsefeler” ve “ekollere” açık... Yani, saha “materyalist”, “idealist”, “spiritüalist” ve “metafizik” müdahalelere kısmen de olsa açık... Meselâ, “Madde nedir? Enerjinin mahiyeti nedir? Hareket ve dinamizmin kaynağı nedir? Eşya dünyası, kendi kendine var olabilir mi?...” sorularına, fizik, “ilim olarak” cevap verememekte, meseleye filozoflar karışmaktadır ve böylece bir “fizik felsefesi” doğmaktadır. Yani, fizik, henüz kendini, felsefî çatışmalardan tam mânâsı ile kurtaramamıştır. Hele, fizikteki “determinizm” konusu, şiddetli çatışmalara kaynak olmaktadır. Meselâ, Madde ve Işık adlı kitabında Louis de Broglie, aşağı-yukarı şöyle düşünür: ‘Çağdaş fiziğin araştırmaları ile ortaya kondu ki, maddenin ve enerjinin sakımı kanunları, belki, makro-fizik için biraz daha güvenilir durumdadır da mikro-fizik sahasında, bu kanunların güvensizliği artar; kaba determinizm, katılığını yitirerek ‘ihtimaliyat kanununa’ dönüşür’. Yine, İngiliz fizik âlimi Sir James Jeans, Fizik ve Filozofi adlı kitabında “Ouquant teorisinin, cansız tabiatta bile, inkârı mümkün olmayan bir determinizm noksanını ortaya çıkardığını” iddia eder. Görülüyor ki, büyük ve ihtişamlı hamleler kaydetmesine rağmen, “fizik”, henüz “matematik” kadar gelişmemiştir. Ama, çok güçlü kadrolar, çok güçlü aletler ve tekniklerle “eşya dünyasının” sırlarını çözmeye çalışmakta ve önemli mesafeler almaktadırlar. Üzülererek belirtelim ki, bizler, dün, İbni Heysem, Ebül’İzzler yetiştirerek bu sahada, dünyaya öncülük ederken şimdi, “çağdaş fizik dünyasına” çok uzak düşmüş bulunmaktayız.

“KANUN KOYUCU İLİMLER” VE İSLÂM (3)

Görünen odur ki, günümüzün “geri kalmış ülkeleri”, bir bakıma, “çağdaş matematik” ve “çağdaş fizik” ilimlerine ulaşamayan cemiyetleridir. Çünkü, günümüz teknolojisi, önemli bir yönü ile “matematik ve fizik” ilimlerinin “çağdaş verileri” üzerine kuruludur. Bu sahalardaki gelişmeleri, günü gününe takip edemeyen ve kendi ülkesinde üretemeyen cemiyetler, silkinip ayağa kalkamazlar.

Nobel Armağanı sahibi Pakistanlı Fizik Âlimi Abdüsselâm haklıdır. Şu anda, çeşitli emperyalist güçler tarafından, çok trajik biçimlerde hırpalanan, ezilen ve sömürülen İslâm Ülkeleri, ne yapıp yapmalı, çok hızlı ve akıllı bir plân ve program içinde, “modern ilim ve

teknolojileri, bir an önce kendi ülkelerine transfer etmelidirler". Bunun için, yeter sayı ve kalitede "ilim kadrolarına" ihtiyaç vardır. Bu konuda Sayın Abdüsselâm'ın ülkemizle ilgili, acı bir tespiti vardır. O, benim de hazır bulunduğum bir toplantıda şöyle diyordu: "Üzülerek belirtiyim ki, bugün, sizin nüfusunuzun onda biri kadar olan Batı Ülkeleri'nde, fizik sahasında 'doktora yapmış' kişi sayısı, sizinkinin 10 mislidir. Yani, fizik sahasında, kadrolaşmak itibarı ile sizden 100 defa daha güçlüdürler".

Evet, gerçekten de bütün İslâm Âlemi ile birlikte, biz de artık, "ilim ve teknoloji sahasındaki" eksikliklerimizi görmeli, her şeyden önce, bu konudaki "kadro boşluğumuzu" gidermeliyiz. Üniversitelerimiz gerçekten "üniversite", akademilerimiz gerçekten "akademi", enstitülerimiz gerçekten "enstitü" olmalıdır.

İslâm, gerçekten "ilim haysiyeti" taşıyan hiçbir bilgiye karşı değildir. Ancak, ilimlerin, materyalist ve ateist çevrelerce istismar edilmesine de razı olamaz. Bazı tanrıtanımaç çevreler, "ilim" adına hareket ettiğini iddia ederek sapık ve tutarsız birçok "teoriyi" savunmaktadır. Hiç kimse, "Doğa gerçekleri", "bilimsel materyalizm" ve "kurgu-bilin" hikâyeleri ile vicdanların ve inançların tahribine izin veremez. Kesin olarak bilmek gerekir ki, fizik, "maddenin sırlarını" çözmeye çalışmakla birlikte, asla "materyalist bir disiplin" değildir. Bize göre, aksine, "eşya âlemi", yer ile gök arasını doldurmuş "ilâhî mesajlar"dan ve âyetler'den ibarettir. Yüce dinimize göre, "ayn'el yakîn" (yani gözleme dayanan) ve "hakk'al yakîn" (yani deneylerle ispatlanmış) hiçbir bilgi, İslâm'a aykırı olamaz... Böylece ispatlanmamış ve tamamı ile zanlara ve muhayyileye dayanan spekülatif teorileri ve görüşleri, "ilim maskesi" altında, genç beyinlere ve gönüllere zerk ederek "dîn düşmanlığı" yapmak ise, kelimenin tam mânâsı ile rezalettir.

Durum, "Kimya ilmi" için de aynıdır. Günümüzde, bazı ilim adamları, "kimyayı", fiziğin bir dalı halinde mütalâa etmek eğilimindedir. Bunlara göre, "fiziko-şimi" olarak adlandırılacak bu "ilim dalı", gerçekte, "kimya olayları"nın da, eninde sonunda fiziğe irca edilebileceğini ispat edecektir. Biz, bu konudaki münakaşaları erbabına bırakarak, şimdilik diyelim ki, çağdaş ilim ve teknoloji, gerçekte "matematik-fizik ve kimya" üçlüsünün zaferinden ibarettir. İlimin bu üç dalında, gelişen bir ülkenin, kolay kolay sırtı yere gelmez.

Günümüzde, "biyoloji", "psikoloji" ve "sosyoloji" ilimleri de "kanun koyucu ilim" olmak yolunda, hayli önemli mesafeler almak-

la birlikte, henüz, bu iddialarını ispat için, çok çaba sarf etmek zorundadırlar. Felsefi “ekol” ve “düşüncelerin” henüz, çok rol oynadığı bu ilim dallarını, öğrenirken, öğretirken, transfer ederken çok dikkatli olmak gerekir. Çünkü, ilim dışı çevrelerce, istismara çok açıktırlar. Biyoloji giderek kendini, bu istismarlardan hayli uzak tutmaya çalışmakla birlikte, henüz özlediğimiz seviyede bir gelişme içinde değildir. Hele psikoloji ve sosyoloji sahası, iyice istismara açıktır. Bugün, Batı’da ve Doğu’da yazılan birçok psikoloji ve sosyoloji kitabı, maalesef, ilimden çok, belirli bazı “felsefeleri” ve “ideolojileri” yansıtmaktadır. Onun için, bu ilimleri transfer ederken, diğer “kanun koyucu ilimler” karşısındaki müspet tavrımıza nazaran, biraz daha dikkatli ve temkinli olmak zorundayız. Meselâ, “dîn psikolojisi” ve “dîn sosyolojisi” karşısında, Yahudi ve Hristiyan yazarların görüşleri ve teorileri, hayli sübjektif olabilir. Yine, bir materyalist ile bir inanmış fikir adamının aynı olaylara bakışları çok farklı olabilir. Onun için, Müslümanlar, bu ve benzeri konuları, bizzat kendileri araştırmalı ve yabancı etki ve propagandaların “ilim maskesi” altında ülkelerine sızması karşısında uyanık olmalıdırlar.

“TASVİRCİ İLİMLER” VE İSLÂM

“İlim” kavramı, çok geniş bir mânâ içinde ele alınmalıdır; çünkü, bütün “ilimler” de aynı nitelikte değildir. Bunu, daha önceki yazılarımızda belirtmeye çalıştık. Bugünkü yazımızda da “kanun koyucu ilimler”den farklı olarak “tasvir edici ilimler” üzerinde duracağız. Bunlara “deskriptif ilimler” de denir.

Adından da anlaşılacağı üzere, bu tip ilimler, içtimaî ve tabiî olay ve oluşları “kanunlara” bağlamak yerine “tasvir etmeye” çalışırlar. Daha doğrusu “durum tespiti yapan” ilimlerdir. Daha önceden belirttiğimiz üzere, bunlara, örnek olarak tarih, ekonomi, etnoloji; antropoloji, coğrafya, ekoloji, jeoloji ve benzeri ilimler sayılabilir.

Bu ilimler de “kanuncu ilimler” gibi, sahalarını “objektivizme” ve “determinizme” dayanarak tararlar; ancak onlardan farklı olarak “kanun koymak” yerine, “durum tespiti” ile yetinirler. Meselâ, tarih ilmi, kültür ve medeniyetlerin ilişkilerini ve çatışmalarını yer ve zaman göstererek, objektif olarak ve determinizme dayanarak tespit etmeye çalışır. Maksudı, “kanun koymak” değil, tamamı ile “durumu tespit etmek”tir. Eğer, İbn-i Haldun’un “Mukaddime” sinde yaptığı gibi, tarih olaylarını yorumlarken “kanun araştırmacılığına”

girişirse, ortaya çıkan inceleme, “tarih” olmaktan çıkar “sosyolojiye” dönüşür.

Durum, “ekonomi”, “etnoloji” için de aynıdır. Bu ilimler, inceleme sahalarına giren konularda, ülkelerin ve cemiyetlerin, kendi açılarından birer “tasvirini yapar” ve “durumlarını tespit ederler”. Bunları yaparken, elbette, ilmin istediği objektivizme ve determinizme dayanmak zorundadırlar. Ama, kesin olarak bilmek gerekir ki, bunlar, “kanun koymaktan” özellikle kaçınırlar. Aksi halde, birer “sosyoloji disiplini” durumuna düşerler. Meselâ, “ekonominin kanunlarından” çok söz edilir. Oysa, uygulamalar göstermektedir ki, bütün ülkeler, bütün zaman ve mekânlar için geçerli “ekonomi kanunlarının varlığına” inanmak çok zordur. Görünen odur ki, farklı ülkelerin farklı ekonomileri ve bunları şekillendiren çok farklı dinamikleri vardır. Eğer, ekonominin de “âlemşümul kanunları” olsa idi, yalnız işimiz kolaylaşmaz, aynı zamanda, bu ilmi, “kanun koyucu ilimler” arasına koyardık. Mamafih, bu maksatla çalışan bir “iktisadî sosyoloji” dalı vardır. Ama, dikkat edilirse, bunun adı, artık “ekonomi” değil “sosyoloji” dir.

Bu noktaya gelmişken şunu da belirtmeliyim ki, şimdiye kadar açıklamaya çalıştığım “tasvir edici ilimler”, felsefî ve ideolojik yorumlara çok açıktır. Bilhassa “tarih” ve “ekonomi” ilimleri, bu konuda tipik örneklerdir. Nitekim, “tarih” ve “ekonomi” olaylarını, tamamı ile birbirine zıt biçimde yorumlayan “felsefî akımlar” var... Buna örnek olarak F. Hegel’in “Tarihî İdealizmi” ile K. Marx’ın “Tarihî Materyalizmi” sayılabilir. Bu durum da gösteriyor ki, tarih ve ekonomi konularında ortaya konan çalışmalar, kritik edilmeden transfer edilemezler. Meselenin bir de bizim kültür ve medeniyetimiz açısından değerlendirilmesi gerekir. Saçma bir romantizme kapılarak “ilim adına”, ideoloji aktarmacılığı yapmanın büyük tehlikeleri vardır. O halde, İslâm Dünyası, kendi “tarihçisini” ve “ekonomistini”, kendi şartları içinde, kendisi yetiştirmelidir. Bu konuda “uzlaşma” söz konusu edilemez. Piyasa, art niyetlerle yazılmış “tarih” ve “ekonomi” kitapları ile dolu.

Coğrafya, ekoloji, ideoloji ve benzeri “tasvir edici ilimlere” gelince, bunlar, tarih ve ekonomi ilimlerine göre, daha objektif ve determinizme bağlı olarak gelişmektedirler. Bunları, olduğu gibi transfer etmekte fayda vardır. Ancak, yine, iyi bilinmelidir ki, bir ülkenin coğrafi, ekolojik ve jeolojik yapısı en çok o ülkede yaşayanları ilgilendirir.

“NORMATİF İLİMLER” VE İSLÂM (1)

Daha önceki yazılarımızda, “Kanun Koyucu” ve “Tasvir Edici” ilimler karşısındaki tavrımızı ortaya koymuştuk. Bugün de “Kaide Koyucu” (Normatif) ilimlerle ilgili görüşlerimizi belirtmeye çalışacağız.

Bilindiği gibi, “normatif ilimler” 4 ana başlık altında toplanabiliyor. Bunlar: 1. ilahiyat (teoloji), 2. Ahlâk İlmi, 3. Hukuk İlmi, 4. Bediyyat (estetik)...

Bu ilimler, kendi konularını, mümkün mertebe “objektif olarak” ve “sebe- netice ilişkilerini belirterek” incelemeye, bu sahalardaki millî ve beşerî tecrübeleri değerlendirerek “kaidelere” (kurallara) (normlara) bağlamaya çalışırlar. Yani, “kanuncu” ve “tasvirici” olmaktan çok, “kaidecidirler.

İlahiyat (teoloji): Geçmiş ve şu anda mevcut “dînleri”, belli “temel kavramlar” (nosyonlar) ve “kaideler” (normlar) açısından karşılaştırmalı olarak inceleyen bir ilim dalıdır. Maksat, “kanun koymak” değil, değişik inanç sistemleri arasındaki “ortak, farklı ve benzer normları” objektif olarak tespit etmektir. Eğer, böyle yapmayıp da “kanun koymaya” kalkışsa idi, ortaya çıkan şey “teoloji” olmaz, “dîn sosyolojisi” adını alırdı.

Bu tip ilmî çalışmaların İslâm Dünyası’na transferi elbette faydalıdır. Ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, bu konuda, bizim için esas olan “İslâm İlahiyatı”dır ve İslâmiyet’in bu sahada ortaya koyduğu “orijinal ilimler”dir. Bu ilimler, kısaca, “Akaid”, “Tefsir”, “Usul-ü Tefsir”, “Hadîs”, “Usûl-ü Hadîs”, “Fıkıh” ve “Tasavvuf” gibi “normatif disiplinlerdir. Bu konularda, esas söz, İslâm Dünyası’nın yetiştirdiği “büyük otoritelere” (imamlara, müctehidlere ve âlimlere) düşer. Bu ilimler, dışarıdan “ithal” edilemez ve “uzlaşma” zeminine çekilemez. İnananlar, “inandıkları gibi yaşamak” ve “kendi dînlerinin emir ve ölçülerine (normlarına) uymak” suretiyle mutlu olurlar.

Ahlâk İlmi: Tıpkı “teoloji” gibi, geçmiş ve şu anda mevcut “ahlâk sistemlerini” temel kavramlar ve normlar açısından karşılaştırmalı olarak inceleyen bir ilim dalıdır. Bunun da maksadı “kanun koymak” değil, farklı kültür ve medeniyetlerde yaşanan “ahlâkî normları” objektif olarak tespit etmektir. Bazı filozoflar, bütün insanlığı kavrayan “âlemşümul bir ahlâk” kurmanın imkânlarını araştır-

mıslarsa da, “ahlâk”ın farklı cemiyetlere, farklı zaman ve mekânlara göre değişmekte olduğunu görmüşlerdir. Esasen, ahlâkın “pratik” olması, “teorik” bir ahlâkın varlığını imkânsız kılmaktadır. Cemiyetin vicdanında mâkes bulmayan ve normatif olmayan bir ahlâk müeyyidesiz (yaptırım gücünden yoksun) kalmaktadır. Bu sebepten, İslâm Dünyası, “kendi ahlâkını”, kendi “ferdî” ve “kollektif” vicdanını yoğuran inanç ve töresi içinde geliştirmek zorundadır. Sosyal ve kültürel temaslar, millî ve beşerî ahlâkı etkilemekle birlikte, “ahlâkî normlar” kolay kolay değişmek istemezler. Buna göre, İslâm Dünyası, başka dîn ve kültürlerden ahlâk “ithal etmek” yerine, kendi “ahlâkî normlarını” daha da geliştirerek âlemşümül birer değer haline getirmeye çalışmalıdır. İslâm ahlâkının çökmesine ve yıkılmasına izin vermemelidir.

Müslümanlar, neyin “Hak”, neyin “bâtıl” olduğunu dînlerinden öğrendikleri gibi, neyin “iyi” ve neyin “kötü” olduğunu da kendi “ahlâk sistemleri” içinde aramalı ve yaşamalıdır. Aksi halde, cemiyette, “inanç ve ahlâk anarşisi” başlar: “kollektif vicdan” etkisiz duruma düşer ve “ferdî vicdanlar” boş ve başıboş kalır. Ahlâk, içti-mâî karakterini yitirir, ferdî egoizm, “özgürlük” ve “dilediği gibi hareket etmek” maskesi altında kitleleri, büyük bunalımlara hazırlar.

“NORMATİF İLİMLER” VE İSLÂM (2)

Dünkü yazımızda, “normatif ilimler”den “İlahiyat” ve “Ahlâk” üzerinde durmuş ve bu konulardaki “tavrımızı” ortaya koymuştuk. Bugün de “Hukuk” ve “Bediiyyat” (Estetik) konusundaki “görüş” ve “tavrımızı” belirtmeye çalışacağız.

Hukuk İlmi: Bilindiği gibi “hukuk”, grup halinde yaşayan insanlar arasındaki ilişkileri inceleyen, fertler ve cemiyetler açısından hak ve hürriyetleri belirleyen ve kollayan —çok defa yazılı— bir “kaideler” (normlar) sistemidir. Tarih boyunca, farklı cemiyetler, farklı kültür ve medeniyetler, kendilerine has “hukuk sistemleri” geliştirmişlerdir. Bunların en meşhurları: “Roma-Cermen Hukuku”, “Anglo-Sakson Hukuku”, “Sosyalist Ülkeler Hukuku” ve “İslâm Hukuku “dur. İslâm Hukuku’na “Fıkıh” da denir.

Her hukuk sistemi, kendi şartları içinde, “ortak” ve “benzer” yönlerine rağmen orijinaldir. İşte, “Hukuk İlmi”, bu çok ve çeşitli olan “hukuk sistemlerini”, temel kavramlar, normlar ve dayandıkları kaynaklar açısından objektif olarak inceler. Bu sistemlerin

“Özel” ve “Kamu” hakları açısından ortaya koyduğu normları “karşılaştırmalı” bir tarzda tespit eder. Hiç şüphesiz, başarılı bir hukuk sistemi, “ferdin ve kamunun vicdanında mâkes bulandır”. Aksi halde, kâğıt üzerinde kalır; haklar ve hürriyetler anarşisi doğar.

İslâm Hukuku’na “Fıkıh” da dendiğini bildirmiştik. İslâm’da “Fıkıh İlmini” ilk defa sistemleştiren İmam-ı Âzam Ebu Hanife Hazretleri’dir. Ondan sonra da pek çok müctehid ve âlim yetişmiştir. “Fıkıh İlmi” çok geniş olup başlıca 4 bölümde incelenebilir. Bunlar: 1. “İbadat” (ibadetler), 2. “Münakehât” (İslâm aile hukuku), 3. “Muamelât” (malî, ticarî, iktisadî, mülkiyet ve miras gibi konuları inceleyen İslâm Hukuku), 4. “Ukûbat” (İslâm ceza hukukunu ve usûlünü düzenleyen emirler)dir.

Milletler, kültür ve medeniyetler, hukuk sahasında da bir diğerinin tecrübelerinden yararlanabilirler. Burada, önemli olan husus, “kamu vicdanını” rahatsız ve tedirgin etmemek, kişilerin ve kitlelerin “hukuk normlarına” duyduğu saygıyı yıkmamaktır.

Bediyyat İlmi (Estetik): Günümüz, ilim ve fikir adamları, estetiği, müstakil bir “normatif ilim” sayarlar. Onlara göre, değişik kültür ve medeniyetlere ve bunları temsil eden usta ve sanatkârlara rağmen “estetik” (güzeli arama ve ortaya koyma duygusu) âlemşümuldur. İnsanlık, bütün tarihi boyunca, şeklin, rengin, sesin, sözün ve hareketin en güzelini özlemiş, çirkininden kaçmıştır. Mimariden taş oymacılığına, resimden süslemeciliğe, musikîden şiire ve edebiyata, oyun ve danslara kadar, bütün güzel sanat ürünleri bu ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Böylece, estetiğin, “âlemşümul normlarını” araştırmak mümkün olmuştur.

İlmî araştırmalar göstermektedir ki, aynı özelemlerle yola çıksalar bile, kültür ve medeniyetlerin hem ortak, hem farklı normları vardır ve verilen eserlerin “lezzeti” ayrıdır. Yine, bu konunun yetkililerinden öğrendiğimize göre, İslâm Kültür ve Medeniyeti’nden doğmuş, orijinal bir “estetik” (bediyyat) vardır ve İslâm, bu sahaya, yepyeni “normlar” getirmiştir. Meselâ, Louis Massingnon’a göre, İslâm, Batı Dünyası’nın “figüratif” olan resim ve heykeltirlik anlayışı yerine ‘non-fugurisme’i getirmiştir. Yine İslâm, “mücerredi müşahhasa tercih” etmiş, güzel sanatlarda “sübjektivizmin rolünü” arttırmıştır. Öte yandan İslâm sanatında “tevhid” esas prensip olup “mutlak güzele” ulaşmak arzusu hâkimdir. İslâm sanatında “fanilikten kaçıp ebediyete sığınmak” düşüncesi ağır basar. İslâm sanatı, “ölümlü dünyanın dramını” dile getirirken “Ölümsüz olanı” özler. İslâm

sanatkârlarının eserlerini, bu gözle inceleyenler, ona hayran kalmışlardır. Birçok Batı'lı otorite dahi, İslâm'ı "modern sanatın temel kaynaklarından biri" olarak kabul etmek zorunda kalmıştır. O halde, sözlerimizi şöyle bitirelim: Güzel sanatlar sahasında, milletler ve kültürler arası etkileşim faydalı olmakla birlikte, İslâm Medeniyeti camiası içinde bulunan milletler ve sanatkârlar, kendi öz ve orijinal olan "estetik değerlerine" bağlanmayı esas almalıdırlar. Unutmamak gerekir ki, güzel sanatlar dalında orijinal olmak esastır; kopyacılık ve taklitçilik ise iğrenç... Kanaatimizce, İslâm'ın "güzellik" ve "çirkinlik" konusunda ortaya koyduğu normlar, ihmal ve inkâr edilemez.

İLİM VE TEKNOLOJİNİN TRANSFERİ

İslâm Dünyası'nın, yeniden bir "uyanma" ve "arınma" dönemine girmekte olduğu, artık, herkesçe görülmektedir. İslâm Dünyası, artık "üç asırdır" süren durgunluk döneminden çıkmak üzeredir.

Hiç şüphesiz, İslâm Dünyası, kendini, her türlü 'ezilmişlikten' ve "geri kalmışlıktan" kurtarmak için, "inanmış ve aydın, yepyeni kadrolara" muhtaçtır. Çağdaş sosyologlardan C. Zimmerman'ın da belirttiği gibi, böyle bir "seçkinler kadrosuna" sahip olunmadan, cemiyetlerin ayağa kalkması mümkün değildir. Tahmin edileceği üzere, bu "kadro" sadece, "teknokratlardan ve ilim adamlarından" ibaret değildir. Bu kadronun içinde, güçlü ve yeterli sayıda mütefekkirin, sanatkârın ve siyaset adamının da yer alması gerekir. Üstelik bunların, hiçbir "yabancı gücün" etkisinde ve kontrolünde olmaması da şarttır.

Bu noktaya işaret ettikten sonra, bugünkü yazımızda, daha çok "ilim ve teknoloji" sahasındaki "geri kalmışlığımız" üzerinde durmaya çalışacağız. Bu konuda, içine düştüğümüz ve tashih edilmeye muhtaç olan "zihniyetlerden" söz edeceğiz.

Önce, hemen belirtelim ki, birçok İslâm Ülkesi, "ilim ve fen sahasındaki" geri kalmışlığını yenmek için, en kestirme yol olarak, "çağdaş teknolojileri hızla transfer etmek" gerektiğini savunmakta ve böyle yapmaktadır. Şimdi, birçok İslâm Ülkesi, zengin "tabiat kaynaklarından doğan" imkânlarına güvenerek "kalkınmış ülkelerden" mütemadiyen, "teknokrat" ve "teknoloji" ithal etmektedir. Böylece, gerçekte geri olduğu halde, ister "sipariş", ister "montaj" yoluyla olsun, "teknolojik açıdan kalkınmış bir ülke görünümü"

kazanan birçok İslâm Ülkesi vardır. Evet, “teknoloji üreten” değil “transfer eden”...

Hiç şüphesiz, bu da bir çıkış yoludur ve keşfedilmiş “yeniden keşfetmek” gibi bir uzun yola girmektense, “çağdaş teknolojileri” hızla transfer etmek, önce “montajdan” başlayarak, sonra “yerli parça üretimi oranını arttırarak” ve “yerli teknokratlar yetiştirerek” gelişmek de mümkündür. Ama, bu yolla “çağa yetişmek” ve “çağı aşmak” mümkün değildir. Bu yolla yetinirsek, kendimizi, “gelişmiş ülkeleri”, daima, geriden takip etmeye mahkûm etmiş oluruz.

Bunu gören birçok “İslâm aydını”, bu “çıkış yolunu” tamamen inkâr ve ihmal etmeden diyorlar ki: “İslâm Dünyası’nın asıl derdi, ilim sahasındaki geriliğidir”. İslâm Dünyası, pek çok sebebe bağlı olarak “üç asırdır”, bir “ilim ve bilgi toplumu” olmaktan uzaklaşmıştır. Üzüntü ile belirtelim ki, İslâm Dünyası’nda, ona, öncülük edecek güçte, sayıda ve kalitede “ilim kadroları” ve “ilim üreten kurumlar” yoktur. Her türlü ilim dalında “dünya çapında” eleman yetiştirememekteyiz. Üniversitelerimiz, akademilerimiz, enstitülerimiz, ve başta TÜBİTAK olmak üzere, bütün “ilim kurumlarımız” dedikodularla, ideolojik çatışmalarla vakit geçirmektedirler. Bunların durumlarını anlamak için, kalkınmış ülkelerdeki benzerleri ile mukayese etmek yeter.

Bu tip aydınlara göre, “teknoloji transferi” elbette önemlidir, ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, “bilgi transferi” ondan da değerli ve verimlidir. “Bilgi üreten” ve “bilgi transfer eden” ilim kadrolarından mahrum kalan teknokratlar, cemiyeti, sanıldığı gibi, hızlı bir gelişme temposuna ulaştıramazlar. Asla unutulmamalıdır ki, “güçlü bir teknoloji”, güçlü bir “ilim tabanı” üzerine oturur. Yine unutulmamalıdır ki, “bilginin transferi” kadar “bilginin üretilmesi” de çok, hattâ çok önemlidir. Bunun için de “ilmî zihniyeti” hakkıyla temsil edecek “ilim kadrolarına” ihtiyaç vardır.

HAFİZE ÖZAL...

Gününü iyi hatırlamıyorum. Galiba, 1980 yılının Aralık başları...

Ben Ankara Askerî Mevki Hastanesi’nde tedavi görüyorum. Bitişigimdeki odada da Korkut Özal yatıyor. İkimiz de tutukluyuz. O MSP’li, ben MHP’li olarak yargılanmaktayız.

Korkut Bey, bana nazaran, hastane içinde daha rahat hareket edebiliyor. Ne de olsa “Eski Bakan” ve rahatsızlığı da “gezinme ve

dolaşmayı” zarurî kılmakta... Benim koğuşumun daima açık duran kapısı önünde ise silâhlı bir nöbetçi bulunuyor. Tuvalet bile onunla gidebiliyorum. Beni, ancak çok yakın akrabalarım ziyaret edebiliyor. Onun da zamani sınırlı...

Evet, galiba 1980 Aralık başları... Koltuk değneklerine tutunarak yürüyen Korkut Bey, yaşlı bir hanımefendi ile odama geldiler. O zaman Said Bilgiç Bey de hastanemize sevk edilmiş miydi? Şimdi hatırlamıyorum.

Korkut Bey, “Annem” diyerek yanındaki yaşlı hanımı tanıttı. Sonra, “Sizden anneme söz ettim. Tanışmak istedi” dedi. Ben de çok memnun ve bahtiyar olduğumu söyleyerek oturmaları için yer gösterdim. Karşılıklı oturup sohbet ettik. İşte, Hafize Hanımefendi ile tanışmam böyle oldu.

Sîma itibarıyla Korkut Bey’e çok benziyordu. İslâm’ın emrettiği tarzda giyinmişti. Saçlarının bir tek teli bile gözükmüyordu. Kültürlü, imanlı, mütevazı ve vakur idi. Türkiye’nin ve İslâm Dünyası’nın temel meseleleri üzerinde rahatça konuşabiliyordu. O zaman 70-75 yaşlarında olmakla birlikte hafızası ve muhakemesi yerli yerinde, ifadeleri tutarlı idi. İyi bir Müslüman ve şuurlu bir Türk Milliyetçisi idi. Bunu şu sözleri ile de teyid etmişti: “İslâm, benim her şeyim!.. Bunun yanında, ben milliyetçiyim de... Bunun için oğullarımın adını Turgut, Korkut ve Bozkurt koydum!”.

Hafize Hanımefendi’yi çok sevmiştim. Yarım saat oturduktan sonra, veda edip gittiler. Bu, benim, onunla ilk ve son görüşmemdi. Kendilerini, kapıdaki nöbetçinin çizdiği sınıra kadar uğurladım.

***

Aradan yıllar geçti. 1 Nisan 1988 günü, “Berât Kandili” gecesi... Evimde epey misafirim var... Bu arada, Metin Bitikçioğlu arkadaşım da geldi. Kandil tebrikleşmesinden ve hal-hatır sormalarından sonra Metin Bey, “Efendim, Kandil münasebeti ile Hafize Özal Hanımefendi’yi ziyarete gitmiştim. Yakınlığımızı öğrenince size şu sözlü mesajı gönderdi: ‘Ahmet Bey’e selâmımı söyleyin ve benim adıma Kandil’ini tebrik edin. Ayrıca bilmesini isterim ki, ben onun yazılarını hiç kaçırmam. Türkiye Gazetesi’ni de çok severek okurum’... bu hususu bildireyim, üzerimde borç kalmasın” dedi. Bu mesaj beni sevindirdi.

Nihayet, 10 Mayıs 1988 günü, Berât Kandili’nden tam 40 gün sonra, Ramazan Ayı’nın 23. günü, Hafize Özal Hanımefendi’nin ölüm haberini aldım. Çok üzüldüm. Ruhuna bir “Fatıha” okudum.

Türk Devleti'ne bir Başbakan ve iki Bakan veren bu Müslüman-Türk anasının, çocukları ile ilgili “büyük ümit ve hayalleri” vardı. Kendi “misyonu”nu onlarda da görmek istiyordu. Bunun için çalışmış, çırpınmış ve didinmişti. Başarılı olmuş muydu? Bunu, zaman gösterecekti.

Hafize Özal Hanımefendi'nin vefatıyla Türk Milleti, idealist bir “ana”yı, ben de “iyi bir okuyucumu” kaybediyordum. Kendisine Yüce Allah'tan af ve mağfiret, başta Sayın Başbakan Turgut Özal ve diğer oğulları olmak üzere, bütün sevenlerine ve sevdiklerine başsağlığı dilerim.

İLMÎ ZİHNİYET VE İSLÂM DÜNYASI

Hiç şüphesizdir ki, “teknolojik zaferler”, millî ve beşerî tecrübeleri tevarüs eden ve belli sahalarda uzmanlaşan “ilim kadroları” sayesinde kazanılır. Bu konuda, teknoloji ve bilginin “transferi” kadar—belki de daha fazla— teknoloji ve bilginin “üretimi” önemlidir. Çağdaş ve kalkınmış ülkeler seviyesinde cemiyetler, milletler-arası yarışta, hiçbir zaman ön saflara geçemezler.

Bunun için de “maarifimiz”, bilgi transferinden ziyade, “bilgi üretimine” ağırlık tanyan plân ve programlarla genç dimağları, bu yarışa hazırlamalıdır. Bu da “ilmî zihniyeti kazanmaya” ve “ilmî metodları bilip uygulamaya” bağlıdır.

Nedir “ilmî zihniyet”? Bu, tabîî ve içtimaî olaylar ve oluşlar karşısında “ilmî tavır” alabilmek demektir. Yani, kişi ve gruplar “ilim yaparken”, mutlaka “objektif olmak”, “determinizme dayanmak” ve “herkes tarafından rahatça kontrol edilebilir sağlam hükümlere ulaşmak” çabası ve tavrı içinde, konularını, incelemeye ve araştırmaya tabi tutabilmelidirler.

Genç nesiller, kesin olarak öğrenmelidirler ki, “ilmî araştırmalarda” hissîliğin, felsefî ve zihnî spekülasyonların, acele ve peşin hükümlerin yeri yoktur, ilim yaparken insan zihni, eşya ve olaylar karşısında, bütün bu olumsuz faktörlerden arınmış, namuslu ve dürüst bir gözlemci olmak zorundadır. İlimde esas olan “insanın susması”, “eşya ve olayların konuşturulmasıdır”. Yani, ilim adamı, eşya ve olayların objektif verilerini, çok faktörlü bir determinizm ve çok biçimli bir gelişim anlayışı içinde tasnif edip değerlendirebilmelidir.

Yine genç nesiller, gerçekten “ilmî olan” ile “ilmî olmayanı” birbirinden ayırabilmeli, sinsi ve art niyetli propagandaların “ilim kılıfı” içinde sunulmasına karşı hassaslaştırılmalıdır. Bunun için, “ilmî metodlara” hâkim olmak lâzımdır.

Nedir “ilmî metodlar”? Bunlar, ilimlerin yapısına göre, çeşitli isimler almakla birlikte, kısaca “gözlem” (müşahede) ve “deneyim” (tecrübe) olarak iki bölümde toplanabilir. Bunların yanında, bizden önce yaşayan insanların “araştırmaları”, “yayınları”, “kayıtları” da önemlidir. Şu anda yaşayan “uzmanların” görüşleri de kritik edilmek şartı ile işe yarayabilir.

Her ne ise, genç nesillere, en küçük yaşlardan başlayarak ve zaman içinde genişletip detaylandırmak üzere, “ilmî metodları” ısrarla tanıtmalı ve mutlaka “uygulamalarına”, çok önem vermeliyiz. Çocuklarımıza ve gençlerimize “bilgi” ve “teknik üretmeyi” beheimahal, uygulamalı olarak öğretmeliyiz. Üstelik, bu işe, bilginin “transferinden” daha fazla önem atfetmeliyiz. Artık, maarifimizde, klâsik bilgi ezberleme ve tekrarlama metodları, gereğinden fazla itibar görmemelidir.

Gerçekten de İslâm Dünyası’nın şimdi, böyle bir maarife ihtiyacı, her zamankinden daha fazladır. Okullarımız, bu formasyonu verebilecek, gerçekten başarılı “öğretmen kadroları” ile takviye edilmelidir. İslâm Dünyası’nın silkinip ayağa kalkması, böyle bir “maarif” ve “öğretmen kadrosunun” varlığına ve başarısına bağlıdır.

Unutmayınız, Yüce Dînimiz, kitaplar aracılığı ile elde edilen bilgilere “İlm’el yakîn”, bizzat gözlemlerimizle ulaştığımız bilgilere “ayn’el yakîn” ve bizzat tecrübe ederek ve yaşayarak kazandığımız bilgilere “hakk’al yakîn” bilgiler adını verir.

Başka bir dîn ve inanç sisteminde bu muhteşem tespit yoktur. Böyle düşününce, bizzat, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm ile tespit edilmiş bu emir ve ölçülere rağmen, tam üç asırdır, İslâm Dünyası’nın “ilmî zihniyete”, “ilmî metodlara”, “bizzat ilim ve teknolojiye” bu kadar yabancılaşmasını anlamak mümkün değildir. Oysa, 17. asra kadar, İslâm Dünyası, “mektepleriyle”, “medreseleriyle”, “külliileriyle”, “kütüphaneleriyle”, “ilim, fikir ve teknik kadrolarıyla” dünyaya meydan okuyordu.

Evvel, yeniden silkinmek ve ayağa kalkmak zamanıdır.

FARKLI OKUL ANLAYIŞLARI (1)

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin “hayat” ile ilişkisi konusunda, hayli önemli tartışmalar olmuş ve sonuçta “üç tip okul anlayışı” teşekkül etmiştir. Şimdi, bunları, tek tek ele alıp kısaca açıklamaya çalışalım:

Üretim içinde eğitim: Buna “ecole productive” (üretim okulu) da denebilir. Tarihın en eski eğitim ve öğretim biçimidir. Halkımız, buna “usta-çırak eğitimi” de der. Adından da anlaşılacağı üzere, bu tip eğitim ve öğretim, çocuğu ve genci, doğrudan doğruya “üretim faaliyetleri içinde” hayata hazırlar. Pratik bir eğitim ve öğretim biçimi olup “çıraklar”, işçi tulumları içinde, “usta öğreticilerin” nezaretinde, belli bir üretim sahasında, maharet kazanmaya çalışır. Zaman içinde “çıraklar” gelişerek “kalfa” ve sonra “usta” olurlar; Selçuklular ve Osmanlılar döneminde, bu eğitim ve öğretim tarzı hayli yaygın olup kendine has geleneklere bağlı merasimlere de sahipti. Meselâ, belli bir üretim veya meslek sahasında yeter oranda maharet kazanmış “çırak” ve “kalfalar”, “Peştemal Bağlama” merasimi ile “usta” ilân edilir ve “lonca”daki yerini alırdı.

Yani, bazılarınm sandığı gibi, “üretim içinde eğitim ve öğretim” yeni bir şey ve yeni bir keşif olmayıp bütün tarihımız boyunca müşahade edegeldiğimiz bir içtimâî vakiadır. Ancak, günümüzde, bu tip eğitim ve öğretimin yeniden önem kazanmaya başladığına dikkat çekilebilir. Çocuklarımıza ve gençlerimize, mümkün mertebe, erken yaşta bir “iş ve meslek” kazandırma, üniversite ve yüksek okullar önündeki birikimleri, pratik ve sağlıklı bir tarzda çözüme ulaştırma, ekonomimizin muhtaç olduğu “ara insan gücünü hazırlama” ve “işsizliğe kısa yoldan bir çare bulma” açısından hayli değerli görünen bu eğitim ve öğretim biçiminin önemli bir tek kusuru var: Bu tip eğitim ve öğretimden geçen çocuklar ve gençler, çok yönlü bir “iş eğitimi” görmedikleri için, sadece bir sahada maharet kazanmak ve yeteneklerini kalıplaştırmak zorunda kalmakta ve çoğunlukla “ibda güçlerini” (yeni bir şey bulma yeteneklerini) geliştirememektedirler. Nitekim, “prodüktif okuldan” yetişen “elektrik ustası” ile akademik tahsil görmüş “elektrik mühendisi” arasındaki farkı kim inkâr edebilir? Yine aynı şekilde bir “duvarcı ustası” ile bir “inşaat mühendisi” arasındaki farkı düşünün.

İş eğitimi: Buna, Almanca olarak “arbeitschule” (iş okulu) da denir. Bilhassa Alman eğitim filozoflarından Kerschensteiner

(Kerşenştayner) tarafından şiddetle savunulmuş ve ülkesinde çok başarılı sonuçlar vermiş bu okul, “prodüktif okuldan” çok farklıdır. Bu eğitim ve öğretim anlayışı, “üretim dönük” olmakla birlikte, çocukları ve gençleri, bir tek “üretim kalıbı” içinde tutmaz; çeşitli ve gerçekçi “iş projeleri” ile onlara “iş başarına ruhu ve şuuru” verir. Bu okul, hem sırf teoriye dayanan “klâsik eğitim ve öğretime”, hem bir tek iş ve üretim sahasında sırf pratiğe dayanan “çıraklık eğitimine” karşı çıkarak, mümkün mertebe, “teori ve işi” bir arada tutmaya ve “faaliyetleri çeşitlendirmeye” önem verir. Böylece, çocuklardaki “ibda gücünü” geliştirmeyi esas alır.

Çocuklar ve gençler, her şeyden önce, üretime dönük ve gerçekçi “iş projeleri” hazırlayacaklar, bu konuda gerekli “teorik bilgileri” toplayıp değerlendirecekler, sonra laboratuvarlarda, fabrikalarda, atölyelerde, tarlalarda ve pratik hayatta uygulamaya geçecekler. O proje bitirilince yenisine başlayacaklar. Bu ekolu savunanlara göre, eğitim ve öğretim, üretime dönük olmakla beraber, asla “üretim faaliyetlerinden” ibaret değildir.

Yarın da “Akademik eğitim ve öğretimi” inceleyelim.

FARKLI OKUL ANLAYIŞLARI (2)

Dünkü yazımızda, “üretim içinde eğitim” ile “iş eğitimi” üzerinde duran “okul anlayışlarını” kısaca açıklamıştık. Bugün de onlardan farklı olarak “akademik ve teorik eğitim” üzerinde kısa bilgi sunmak istiyoruz.

Adından da anlaşılacağı üzere, bu tip okullar, pratikten çok “teori”ye, ekonomik mânâda üretimden çok “bilgi üretimine”, el maharetinden çok “zihnî formasyona” ağırlık verirler. Bu tip okullara hâkim olan eğitim ve öğretim felsefesi, “pragmatik” (faydacı) olmaktan çok “siyantifik” (ilmî)dir.

Sakin yanlış anlaşılmasın, bu okullarda “iş” ve “pratiğin” yeri yoktur demiyoruz; bunların yanında, ağırlıklı olarak “teori”, “bilgi üretimi” ve “ilmî araştırmalar” çok önemli bir yer tutar diyoruz. Bu okullar, çok geniş mânâsıyla pragmatiktir de...

Bir yanlış anlamayı önlemek için, hemen belirtelim ki, bu okullar, “ezberci ve nakilci” de değildir. Aksine, bunlar, “ilmî metodlarla çalışan”, araştırma ve incelemelerini “pür ilim” maksadı ile seferber eden okullardır.

Bu tip okullara, çok üstün nitelikli ve yüksek zihnî potansiyeli olan çocuklar ve gençler, seçilerek alınır. Bunlar, sezgileri güçlü, tahlil (analiz), terkip (sentez), tâdil (dedüksiyon) ve tamim (endüksiyon) kaabiliyeti üstün olan kimselerdir. Bu okullar, ülkenin “cins kafalarını” devşirerek yağdırmaya ve verimli kılmaya yarayan hayatî müesseselerdir. Bu tip okullar, gerçekten, istenildiği şekilde teşkilâtlanır ve desteklenirse, “birinci sınıf ilim adamlarına”, “yüksek kaliteli fikir adamlarına” ve “dahîlere” yataklık edebilirler.

Sonuç olarak belirtelim ki, dünden beri açıklaya geldiğimiz üzere, bir ülkenin “üç tip okula” ihtiyacı vardır. Bunlardan birincisi “usta-çırak usûlü” eğitime önem veren “prodüktif okullar”; ikincisi; “teori ve uygulamaya aynı derecede ağırlık tanıyan”, ülkeye, orta ve yüksek seviyede “iş ve meslek adamı” kazandıran “gerçekçi iş okulları”; üçüncüsü de “ilmî araştırmalara ve metodlara ağırlık tanıyan”, cemiyete “üstün nitelikli, birinci sınıf ilim ve fikir kadroları” hazırlayan “akademik okullar”...

Birinci tip okullara, çeşitli sebeplere bağlı olarak kısa yoldan hayata atılmak isteyen, daha fazla okumak istemeyen veya okuyamayan çocuklar ve gençler alınır ve verimli kılınır. Bu tip eğitim ve öğretimin önemi açıktır. Ülkemizde, bu tip okullar ve kurslar geliştirilmelidir ve yaygınlaştırılmalıdır. Sevinerek belirtelim ki, ülkemiz, bu konuda mesafeler almıştır ve alacaktır.

İkinci tip okullara ise “normal” veya “normalin üstünde” zeki ve başarılı çocuklarımız alınmalı ve verimli kılınmalıdır. Bu okullar, “orta” ve “yüksek” seviyede “iş ve meslek adamı” yetiştirmeye önem vermeli, “teori ve pratiğin dengesini” en iyi biçimde kurarak iktisadî hayatta başarılı ve aranan insanlar yetiştirebilmelidir. Bu tip okullarımız, sayı itibarı ile —akademik tahsil verenlere oranla— Üç misli daha fazla olmalıdır. Ülkemizde, meslekî ve teknik eğitim ve öğretime daha fazla önem verildiğini görmek bizi sevindirmektedir. Bu iş, ciddiyetle yürütülmeli ve hedefine ulaştırılmalıdır.

Üçüncü tip okullara, akademilere, enstitülere ve üniversitelere gidecek öğrenci sayısı, sanıldığı kadar çok değildir. Bunlar, tahsil çağındaki çocuklarımızın yüzde 20’sini aşamaz. Ancak, bunların da çok sağlam tekniklerle seçilmesi esastır. Eğitimde, fırsat ve imkân eşitliğini kollayarak bu işe bir çare bulmak gerekir. Ülkenin “altın beyinli” gençleri, heba olup gitmemelidir.

BUGÜN BAYRAM...

Evet, bugün, Hicrî-Kamerî Takvim'e göre 1 Şevval 1408, yani Ramazan Bayramı'nın (İ'd-i Fitrî'nin) ilk günü...

“Bayramlar” sevinç ve neşe günleridir. Sevinmem, neşelenmem ve kendimi mutlu hissetmem gerekir. Ama, içimde, derin bir hüznün ve ağır bir sıkıntı var; sevinemiyorum, neşelenemiyorum. Çok istiyorum, ama başaramıyorum.

Nüfûsu, bir milyara varan İslâm Âlemi'nin durumu, beni yıkıyor, kahrediyor. Sevincimi ve neşemi, bir karabulut gibi kaplıyor.

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, Bulgaristan'daki Müslüman Türkler'in dramı geliyor; isimleri, dînleri ve yaşayışları zorla değiştirilen, buna yanaşmayanları ölümlere mahkûm edip sürgünlere gönderen Bulgaristan'daki Müslüman kardeşlerimin dramı...

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, İstanbul'daki Hristiyan Rumlar'ın hür yaşayışlarına mukabil, Batı Trakya'da bulunan dîndaşlarımın ve soydaşlarımın çektiği sıkıntılar geliyor; içim kararıyor ve ruhum sıkılıyor.

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, “Kızıl Moskof'un esaretinde” bulunan, milyonlarca dindaşımın ve soydaşımın çektiği acılar geliyor; yüreğim kanıyor, gözlerim yaşıyor. Kızıl Çin'deki Türk'ün büyük ıstırapı, hüznümü katmerleştiriyor.

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, tam 8 yıldır iç ve dış düşmanlarla, dişini tırnağına takarak boğuşan, bin bir mahrumiyet içinde zafere yaklaştığı halde, “kara” ve “kızıl” haçlı süper-devletlerin ihanetine uğrayan ve her şeye rağmen silâhını bırakmayan Afganlı “Mücahid kardeşlerim” geliyor; çıldırısıya öfkeleniyorum ve aczime yanyorum.

Bu bayram günü sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, Filipinlerde, Sri-Lanka'da kâfire karşı cihad veren ve şuanda siperlerde geceleyen Müslüman kardeşlerimi hatırlıyor ve tarifsiz buhranlar geçiriyorum.

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, 8 yıldan beri, halkını birbirine, kör bir inat uğruna kırdıran Irak ve İran ile onların sözde “Müslüman” lider ve kadroları geliyor; dehşete kapılıyorum. Kâfirlerin, yarışarak ellerine tutuşturdukları, füzelerle,

yangın bombalarıyla, kimyasal silâhlarla ve korkunç ölüm makineleri ile genç-ihtiyar, çoluk-çocuk, kadın-erkek demeden yüz binlerce masum insanın katledildiği bu, trajedi karşısında bunahyorum, bütün sevinç ve neşemi kaybediyorum.

Bu bayram sabahı sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, “Hitler Nazizmi’ne” taş çıkartacak icraatı ile Filistinli Müslümanları kahreden İsrail’in zulümleri geliyor. Kolları ve bacakları kırılarak cezalandırılan, diri diri toprağa gömülen, canlı canlı fırınlara atılan, mahkeme edilmeksizin kurşuna dizilen; veya vatanından kovulan Müslümanların durumunu gördükten sonra, bayram sevincini yaşamak mümkün mü? Hele bu durumu, ufak tefek protestolar dışında, seyreden “insan hakları koruyucularının” (!), “medenî dünyanın” (!) ve “Avrupa Parlamentosu’nun” ikiye bölünmüşlüğü bütünü deşeti ile idrak ettikten sonra...

Bu bayram sabahı, sevinmeliyim diyorum, fakat aklıma, şu anda hapishanelerde çile dolduran kardeşlerimi hatırlıyor, acılarıyla acılanıyor, dertleri ile dertleniyorum.

Velhasıl, bugün bayram, fakat, ben sevinemiyorum. Ya siz, sevgili okuyucular, siz ne yapıyorsunuz? Evet, “bayramınız” ve “bayramımız” mübarek olsun!

Gerçek bayramlara ulaşma ümidi ile...

GURBET DUYGUSU VE BİZ

İnsanlar, sevdiklerine “yakın” olmak isterler. Sevdiklerine “uzak” düşmek, insana acı verir. Zaten, psikologlara göre “sevgi” yakınlık duygusu demektir.

Bizim dilimizde “gurbet”, basit bir kelime değildir; gönüller dolusu bir mânâ hazinesidir. Bizde, “maddî” ve “manevî”, bütün ayrılıkların, bütün yalnızlıkların ve bütün kadirbilmezliklerin adı “gurbet”tir.

Bizde “çobanından velisine kadar” herkes “gurbet” sözünü kullanır. Çobanın dilinde “gurbet”, kendi köyünden uzak kalmaktır da bir “velî” ve “tasavvuf büyüğü” için “vahdetten kesrete” düşmektir; “Ayrılıklardan şikâyet etmektir”.

Gurbet bir duygu olarak nereden kaynaklanırsa kaynaklansın insana acı verir, gözyaşı döktürür ve “ah!” çektirir. “Ölüm Allah’ın emri ayrılık olmasaydı”, dedirtir. Ayrılıkların acısını ancak “kavuş-

malar” ortadan kaldırır. Bilmem, bizim millet kadar gurbet üzerine şiir yazmış ve beste yapmış başka bir cemiyet var mıdır? Bilmem, başka insanlar da “ayrılıkların acısını” ve “kavuşmaların sevincini” bizim kadar şiddetle duyarlar mı?

Orhan Veli’nin “Sevgilisini alıp götüren vapurun” arkasından nasıl inlediğini hatırlayın:

*Bakakalırım giden geminin ardından,
Atamam kendimi denize, dünya güzel,
Serde erkeklik var; ağlayamam”!*

Bakın “Gurbetteki gurbet duygusunu”, Üstad Necip Fazıl Bey, nasıl ifade etmiş:

Iraklarda

*Yolcu benmişim gibi,
Bir gemi demir aldı.
Ey, her yerin garibi,
Vatan ırakta kaldı.*

Bizim millette, gurbet duygusu, derunîdir. Yani, şairin dediği gibi, “Gurbet bizim dışımızda değil, içimizde...”. Bu, bizim, en hassas yönümüz. Biz, evimize, yuvamıza, köyümüze, kentimize, anamıza, babamıza, eşimize, dostumuza, evlâd u iyalimize, dağımıza, taşımıza düşkün bir milletiz; bayrağımızı, ezanımızı, Kitabımız’ı özleriz. Onlardan uzak düştük mü, hasta gibi oluruz. İçimize “ayrılık ateşi” düşmesin, “Kara trenlerle konuşur”, “Turnalara yalvarır” ve “Seher yellerinden haber sorarız”.

Bize göre, gurbetlerin en acısı, kendi “öz yurdunda gurbeti yaşamaktır”. Kendi öz vatanında garip olmak, ne korkunç duygu... Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor: “İçinde namaz kılınmayan cami, okunmayan Kur’ân-ı Kerîm, sözü dinlenmeyen âlim gariptir”. Günümüzün en büyük tehlikelerinden biri de “milletlerin, giderek, kendi kültürlerine, medeniyetlerine, daha doğrusu, kendi kendilerine yabancılaşmasıdır”. Bu “yabancılaşmaların en korkuncu” da bir milletin dînini ve dilini kaybetmesidir. Kesin olarak bilmek gerekir ki, dînini ve dilini kaybetmiş bir millet artık yok olmuştur. Aksine dînini ve dilini koruduğu müddetçe, bir millet yok edilemez. Yani, dîninden ve dilinden uzak düşen bir cemiyet, kahredici bir gurbet hayatı yaşamaktadır.

Sevgili Peygamberimiz’in, “İslâm garip geldi, yine garip gider” sözleri, aynı zamanda, büyük bir “ihtar” ve “ikaz”dır ve İslâm

Dünyası için, gurbetlerin en hazinini haber vermektedir: “İslâm’a yabancılaşmak.” Müslüman’ın vazifesi, İslâm’ı garip düşürmemek!

GURBETTE BAYRAM DUYGULARI

Bayram günleri, “gurbet duygularımı” derinleştirir, “hasretleri” kamçılar ve “ayrılık acılarımı” artırır. Gurbetteyseniz, bayram günleri, bir başka türlü hassas olursunuz, bir başka türlü heyecanlanır ve bir başka türlü düşünürsünüz.

Gurbettir bu!.. İyi halde, kötü halde olursunuz. Hiç belli olmaz! Ama kesin olarak biliyorum ki, ne halde olursa olsun, “gurbetteki insan”, bayram günü, evini, mahallesini, köyünü, kentini, vatanını, eş ve dostlarını çok özler.

Hepimiz bu duyguları zaman zaman yaşamışızdır. Gurbette yaşadığım her bayram sabahı, hep evimde, sevdiklerimle birlikte olmayı hayal etmişimdir. Anamın veya eşimin pişirdiği çorbaları ve aşları, o gün, en lüks lokantalar bile yapamaz. Üzerinde, çorap katına veya yalınayak dolaştığım o güzelim kilimlerimin, halılarımın rahatlığı hangi diyarlarda bulunabilir?

Hele bayram sabahları ana-baba, çoluk-çocuk, akraba-dost aynı sofralarda oturmak, aynı hazları ve tatları yakalamak ne kadar güzeldir? Evet, gurbeti yaşamayanlar ve tatmayanlar bunları bilemez.

Hele bu gurbet, dîni dînine, dili dilime benzemezlerin ülkesi ise “hasretler” ve “acılar” katmer katmer olur. Ezansız ve bayraksız bayram mı olur? Onun için, bu gibi ülkelerde bulunan Müslümanlar, diğer günlere nazaran, bayramlarda birlikte olmayı çok isterler. Kendi ülkelerindeki faaliyetlere benzer işler ve merasimler için çırpınır dururlar. Dînlerini, dillerini, örflerini, âdetlerini, kısaca, vatanlarını —gönüllerince— tâ oralara taşımak için didinirler. Bu ne güzel gayrettir.

Şu anda, Almanya’da, Hollanda’da, Fransa’da, Avusturya’da, şurada ve burada bulunan yüz binlerce ve hattâ milyonlarca kardeşimi ve dîndaşımı düşünüyorum. Onlar, büyük bir “vatan hasreti” içinde yaşarken, aynı zamanda, “yad elleri ve gurbetleri vatan yapmanın” sırrını bilen aziz ecdadımızın heyecanlarını da taşıyorlar. Bayramlarını “ezansız ve bayraksız” geçirmiyorlar, sofralarını “besmelesiz ve hamdelesiz” bırakmıyorlar. Dîndaşlarını ve soydaşlarını “yüzlerinden” tanıyor ve “gönülleri” ile kucaklıyorlar.

Bana kalırsa, “öz yurdunda gurbeti” yaşamaktansa, gurbet ellerde “vatan kurmak” daha iyidir. Yani “Öz yurdunda garip, öz vatanında parya olmanın” acısı, acıların en büyüğüdür. Ne gariptir ki, son üç yüz yıldır Müslümanlar, hemen dünyanın her yerinde, bir “gurbet” ve “hicret” havası yaşıyorlar. Bu hususu, Üstad Necip Fazıl Bey, ne güzel ifade eder:

“Baktığımız her ufku öte yanına hasret;

Bir ömür sürüyoruz; nereye varsak hicret...”.

Bütün bunlarla birlikte, yine ümitli olmak gerek... “Ayrılık” duygusu, aynı zamanda “kavuşmanın” da habercisidir. Üstad şöyle der:

“Ne görsem, ötesinde, hasret çektiğim diyar;

Kavuşmak nasıl olmaz, mademki ayrılık var?”.

Ve sözlerimizi, Üstad’ın şu beyti ile bitirelim:

“Ne kadar vatan varsa, o vatandan haberci.

Gurbet dediğin senin, Yaradan’dan haberci...”.

Evet, esas gurbet, Allah’a uzak düşmek... Yalnızlıkların en korkuncu!..

KİMLİĞİNİ ARAYAN GENÇLİK (1)

İnsanoğlumun çok enteresan özellikleri vardır. Bir defa insan, zamanı, “üç boyutlu” olarak idrak eder. Bunlar “dün”, “bugün” ve “yarın”dır. Reel zaman, içinde yaşadığımız ‘an’dır. Bununla birlikte, “dün” hâtıralarımızda yaşarken, “yarınlar”, bizim ümit dünyamızı teşkil eder.

Zamanında bu “üç boyutu”, belli yaş grupları için, farklı birer mânâ içinde tecelli eder. Meselâ, “yaşlılar” için “gelecek zamanlar” alacakaranlıktır da “gençlerin” bütün ümit ve hayalleri, pırıl pırıl “ileriye” doğrudur. “Yaşlılar”, daha çok hâtıraları ile oyalanırken, “gençler” gelecek ile ilgili, aydınlık ve cazip plânlar yaparlar. Bu haliyle “gençlik” ne güzeldir. Bu sebepten olacak Yüce Peygamberimiz şöyle buyururlar: **“İhtiyarlık gelip çökmeden, gençliğin kıymetini biliniz”.**

O halde, eğitim ve öğretimin, temel hedeflerinden biri, bütün enerjisi, dinamizmi, heyecanı ve romantizmi ile gençliği, “yarının mimarları” olarak hayata hazırlamaktır.

Bu zengin potansiyelin, kahvehanelerde, kumarhanelerde, diskoteklerde, meyhanelerde ve kötülük yuvalarında harcamıp

gitmesine fırsat ve imkân vermemek gerekir. Tâ küçük yaşlardan itibaren, genç nesiller, “geleceğe dönük ‘ projeler ve plânlar üzerinde çalışmaya ve bu konularda yorulmaz bir irade geliştirmeye alıştırmalıdır. Aksi halde, başıboş bırakılmış genç nesiller, “karanlık yarınların” habercileri durumuna düşerler.

İnsanoğlunun diğer bir özelliği de “finalist” (gayeci, ülkücü) oluşudur. Nitekim bütün eşya âlemi “mekanik etkî-tepkiler” içinde sürüklenip dururken; bütün bitkiler, belli şartlar altında belirli “tropizmler” (suya, güneşe, ısıya yönelişler) ile hayatını sürdürürken; hayvanlar âlemi, belli bir determinizm içinde “içgüdülerinin gereğini” yerine getirirken; sadece, insanoğludur ki, bunların hepsinden farklı olarak, geriden gelen zorlanmalar yerine, olaylara yön ve biçim vermek üzere, müdahaleci karakterini ortaya koyar ve “olayları önceden çekmeye” çalışır. Bu insanın “idealist” yapısını ele verir.

Gençlerde bu özellik çok açık ve güçlüdür. Her genç kişi, belli etsin veya etmesin içinde “bir kahraman” taşır. Gençlik çağlarında, herkes biraz “Donkişot”tur. O yıllara ait ümit ve hayallerimizi bir bir hatırlamaya çalışalım, neler yapmak, nelere ulaşmak ve nice olmaları gerçekleştirmeye çalışıyorduk. Büyüklerimizin nasihatleri, bir kulağımızdan giriyor, diğerinden çıkıyordu. Musibetten musibete uğruyor, yine yılmıyor, yıkılan ve çöken bir enkazın altından kalkıyor ve yeniden hayal ve ümitlerimizi inşa ediyorduk. Yani, “deli-dolu idik”, halkımızın dediği gibi “delikanlı”...

Ama itiraf edeyim ki, gençlere ve gençliğe bu yakışıyor. Pısrık, yorgun, ümitsiz, hayalsiz ve idealsiz gençlik olmaz. Kendini olayların akışına bırakmış, sadece içgüdüleri ile ayakta duran “idealsiz ve heyecansız gençliği” ne yapayım? Böylelerinin ne kendilerine, ne ailelerine, ne de milletlerine faydası olur.

Bu arada, hemen hatırlatayım ki, her millet, gençliğine, her şeyden önce, kendi tarihî, içtimâî ve kültürel “kişiliğini” kazandırır. Genç nesilleri, “birikmiş tecrübelerinin” vârisi kılar. Ona, ecdadından devraldığı “mirası” geliştirip birer âlemşümül değer haline getirme irade ve azmini aşılır. Kendi kültür ve medeniyetinin gelecek çağlara da zedelenmeden ve soysuzlaştırılmadan ulaşmasını temin eder. Bir milletin gençliği, kendi millî mukaddeslerine, kendi kültür ve medeniyetine yabancılaşırsa, artık o cemiyetin, yeryüzünde hayat hakkı kalmaz. Millî Eğitim, gençliğe “kimliğini” kazandırmada en büyük ve en emin desteği sağlamak zorundadır.

KİMLİĞİNİ ARAYAN GENÇLİK (2)

İnsan “ferd” olarak doğar, sonradan “şahsiyet” kazanır. “Şahsiyet”, bir bakıma, ferdiyetin, sosyal ve kültürel değerlerle yoğrulması ve orijinal bir terkip içinde ortaya çıkması demektir.

Biz de herkes gibi, şahsiyetimizi kurarken, başka şahsiyetlerden çok etkileniriz. Hattâ, rahatça diyebiliriz ki, hepimiz şahsiyetimizi, başka şahsiyetlerden aldığımız etkilere borçluyuz. Şahsiyetimizin kuruluşunda sırası ile anamızın, babamızın, aile efradımızın, kardeşlerimizin, akraba, dost ve komşularımızın, mahalle, okul ve iş arkadaşlarımızın, öğretmenlerimizin... rolünü kim inkâr edebilir?

Bütün bunların yanında, okuduğumuz kitaplar, seyrettiğimiz filmler, devam ettiğimiz dernek, kulüp ve kuruluşlar, bizim şahsiyetimizi az mı etkiler? Hele, çocuk ve genç yaşlarda, bunların etkilime nispeti ne kadar büyüktür, elbette bilirsiniz.

Psikologlar, bütün insanlarda “identification” (kendini benzetme, başkalarını örnek edinme) ihtiyacının bulunduğunu; bu ihtiyacın, bilhassa çocuk ve genç yaşta bulunan insanlarda çok fazla olduğunu görmüşlerdir. Çocuklar ve gençler, yakın ve uzak çevreden bazı “örnek kahramanlar” seçerek onlara benzemek isterler. Cemiyette başarılı ve itibarlı sandıkları, kimselere bilhassa özenirler. Onların resimlerini, hayatlarını ve yaşayışlarını yansıtan tablo, poster ve yazıları, odalarının duvarlarına asarlar: Giyim, kuşam ve davranışlarını bile onlara benzetmeye çalışırlar.

Bugün, genç kızlarımızın ve oğullarımızın, “kimi” ve “kimleri” örnek edinmek istediğini ve hattâ örnek edindiğini öğrenmek istiyorsanız, onların, odalarının duvarlarına astıkları veya kitaplarının arasına gizledikleri veyahut çantalarında taşıdıkları şeylere bakın yeter. Eğer, aile okul ve devlet, onlara, “seçkin örnekler” verememişse, eğer radyo ve televizyonlar, onlara “müspet örnekler” sunamamışsa, eğer basın ve yayın organlarımız, onlara, sizin kültür ve medeniyetinizin her sahada yetiştirdiği “dâhileri” tanıtmıyorsa, çocuklarımız ve gençlerimiz, başıboş kalırlar ve örneklerini, kendilerine göre “sokaktan edinirler”. Hele, bir de radyo ve televizyonlarınız, basın ve yayın organlarımız, sizin kültür ve medeniyetinize inat, yabancı kültürlerin propagandasını yapmaya kalkışır, sizin millî ve manevî kahramanlarınızı küçümseyerek “yabancı ve menfi tipleri” çocuklarınıza ve genç nesillerinize ısrarla telkin ederse işiniz haraptır.

Eğer, genç kızlarımız ve oğullarımız, milletinize, dünyanıza ve beşeriyete büyük hizmetler vermiş kimseleri değil de ıvır-zıvır kimseleri seviyor ve yüceltiyorsa, gerçek ilim, sanat, fikir ve ahlâk kahramanları yerine, “pavyon kızlarına” ve “plaj horozlarına”, “vesikalı seks artistlerine” ve benzerlerine hayransa, aile, millet ve devlet olarak çocuklarımıza ve gençlerinize verdiğiniz “terbiyeden” (!) utanmalısınız. Basın ve yayın hayatımızın seviyesi yüzünüzü kızartmalıdır. Çocuklar ve gençler, kendilerine sunulan “örneklere” göre yetişirler. Pedagog Salzman’ın dediği gibi: “Yengeçler, yavrularının neden yan yana yürüdüklerine şaşmamalıdır. Çünkü, kendileri de öyle yürüyorlar”. Büyük Sahabî ve İmam Hazret-i Ali’nin buyurdıkları gibi: “Eğri kılıcın gölgesi de eğri olur”.

Sonuç olarak belirtelim ki, eğer, çocuklarımızı ve gençlerimizi, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin değerleri ile donatıp gelecek zamanlara hazırlayamazsak, hem onlara, hem devlet ve milletimize yazık etmiş oluruz. Evet, “Millî Eğitim” bu demektir, gerisi lâf ü güzaf!...

AET’YE ALTERNATİFLER

Hangi konuda olursa olsun, “pazarlık masasına” otururken, muhataplarınızın karşısına “alternatıfsız” ve “çaresiz” bir tavırla çıkmayın; mutlaka zararlı çıkarsınız.

Bu satırları yazarken, bizim, Batı Dünyası karşısında, son iki yüz yıldan beri sürdürdüğümüz politikaları düşündüm.

Tarih diyor ki, hasımlarımız, bizi karşılarında “kendilerine muhtaç” ve “çaresiz” bir halde yakaladıkça, büyük bir mutluluk duymakta, naz üstüne naz sergilemekte, kapı önünde bekletmekten sadistçe bir zevk almakta, haysiyet ve şerefimizle oynamakta, taviz üstüne taviz koparmak istemektedir.

Bu konuda pek çok örnek var; en sonuncusu da AET...

Devletlerin ve milletlerin artık “otarşı” ile yetinmeyip “dünyaya açılmaları” zaruretini kim inkâr edebilir? Elbette, Türkiye de kendi yapısına ve menfaatlerine uygun olmak şartı ile “milletlerarası” kuruluşlarla irtibat kuracak, bunlardan bazılarını katılacak ve bazıları ile verimli diyaloglar kuracaktır.

Hiç şüphesiz, bu milletlerarası kuruluşlardan biriside AET’dir ve ülkemizde bulunan hiçbir ciddi çevre, Türkiye’nin AET ile “iyi iliş-

iler” kurmasına karşı değildir. Bu ilişkilerin çapı ve boyutları etrafında farklı görüşler mevcut olmakla birlikte, hiç kimse, Batı Dünyası ile Türkiye arasında “soğuk Rüzgârların” esmesini istemez.

Ancak, bazı “Batı sevdalıları”nın AET’yi Türkiye için “tek alternatif”, “tek çıkış yolu”, “tek kurtuluş çâresi” biçiminde takdim edip savunmaları, ülkemiz için tehlikeli olmaktadır ve olmuştur. Dikkat edin, Türkiye, AET’ye 13. “ortak” olarak katılmak üzere müracaat ettikten sonra, Batı’nın Türkiye üzerindeki baskısı çok artmaya başlamıştır. Onlar, “alternatifsiz” ve “çaresiz” bir Türkiye karşısında bulunduklarını sanarak “vatan ve millet bütünlüğümüzü tehdit edici isteklerde” bulunabilmekte, “iç işlerimize karışmak cüretini” gösterebilmekte, “şeref ve haysiyetimizi rencide edici küstahça isteklerde” bulunabilmektedirler. İçlerinde dînimize, tarihimize, kültür ve medeniyetimize dil uzatabilenleri bile var.

Bu politikanın yanlışlığı gün gibi aşîkârdır. Bu yanlış tutuştan mutlaka vazgeçilmelidir. Nitekim, sevinerek belirtelim ki, bu konuda ümit verici gelişmeler de başlamış bulunmaktadır. Başta, İstanbul’da bulunan “İktisadî Kalkınma Vakfı” (İKV) olmak üzere, bazı etkili çevreler, “Türkiye’nin AET karşısındaki durumunu” objektif olarak araştırmaya ve “AET’ye karşı yeni alternatifler” üretmeye başlamış bulunduklarını söylemektedirler. Bunların açıklamalarına göre, “AET”, Türkiye için tek alternatif değildir, bizim için önemli olan başka alternatifler de vardır.

Nitekim, bir İKV yetkilisi şöyle demektedir: “Türkiye, siyasî tercihini yapmış, AET’ye tam üyelik için başvurmuştur. Bu gerçekleşmezse, Türkiye İslâm Birliği kurabilir, Sovyetler Birliği’nin geliştirmeye çabaladığı yeni ekonomik gruba katılabilir, ABD ve Kanada ile Gümrük Birliği oluşturabilir. Ya da Japonya veya Kore, Tayvan ile bir birlik meydana getirebilir”.

Birbirine zıt da olsa, imkân derecesi münakaşa konusu edilebilecek cinsten de olsa, Türkiye’de bazı çevrelerin AET karşısında, “alternatif üretme” çabası sevindiricidir. Ama, üzülerek belirtiyim ki, ben bu konuda da “Batı sevdalıların” samimiyetine inanmıyorum. Onlar, bunu yaparken bile “ince hesapların” içindeler ve nitekim “ürettikleri alternatifler” çâreden çok “şantaj” benzemektedir. Üstelik AET zımmatları, bunu anlamayacak kadar ahmak değildirler.

Bize, samimi kadrolar ve AET karşısında ciddi alternatifler hazırlayacak devlet ve siyaset adamları gerek...

“İNSANLARI SEVECEKSİN” MASALI

Birileri, ya “ahmaklığı” veya “kötü niyeti” sebebi ile şöyle konuşuyor ve yazıyor: “Efendim, bırakın, mahallî ve dar sevgileri; dîn, dil, milliyet, akraba ve aile farkı gözetmeksizin, basım bütün insanlığı bağrımıza!.. Artık evrensel sevgilere açılın!..”.

Görünüşte cazip, çarpıcı ve heyecan verici bir ifade... Birde filmlerle, tiyatrolarla, romanlarla, hikâyelerle, resim, şiir ve müziklerle desteklenince, kolayca, mukaddes bir inanç haline gelebilecek cümleler!.. Nitekim, sürekli propagandalarla bu iş sürdürülüyor. Şimdi, birçok “safdl”, bu sözlerin büyüü ile hareket etmekte...

Bu propaganda, asırlar boyudur, mazlum İslâm Dünyası ile birlikte bizim ülkemizde de yapıldı ve yapılıyor. “Efendim, dîn, dil, ırk, kavim, akraba, dost ayırmaksızın bütün insanları sevecekmışız ve hepsini bağrımıza basacakmışız”. Bizi ezenlerin, bize tavsiyesi bu!..

Sanki, tek yönlü sevgilerle sonuç alınabilinirmiş gibi, bizi düşmanlarımıza, kucak açmaya ve onları bağrımıza basmaya teşvik ettiler. Bu propagandaların “münafıkça” hazırlanmış, baştan aşağı “ikiyüzlü” ifadelerle beslenmiş tuzaklar olduğunu çok sonradan anladık. Bir “mason” hocamız vardı. Onun bir dersinde, bir arkadaşımız, nasılsa “Yahudiler aleyhine” birkaç kelime söyledi. “Mason Hoca”, müthiş öfkelenerek şöyle konuştu: “Yahudi aleyhtarlığı yapmanıza izin vermiyorum! Derhal kesiniz! Dîn, dil ve ırk ayırmaksızın bütün insanlığı sevmek zorundayız. Buna siz de alışın!”. Sonra, günlerden bir gün, tesadüf bu ya, yine aynı “Mason Hoca”nın dersinde, bir arkadaşımız “Araplar lehine” birkaç kelime söyledi.. “Mason Hoca”, bu ifadeler karşısında hayrete şayan bir öfkeye kapılarak şöyle konuştu: “Bırakın, şu pis Arapları!”. Mason Hoca’nın içine düştüğü çelişkiyi, hemen fark eden bir arkadaşımız sesini yükselterek şöyle dedi: “Bu ne biçim lâf Hocam, hani, bütün insanlığı sevecektik?”. Mason Hoca, önce kızardı, sonra da sırtıttı ve soruyu cevapsız bıraktı.

Bizi, inançlarımızdan ötürü “gericilik” ile, vatan ve millet sevgimizden dolayı “faşizm” ile lekeleyerek itenler, atanlar ve olmadık sıkıntılara mâruz bırakanlar, sakın, bize “insan sevgisinden” söz etmesinler. Bizi, bağrına basamayan zibidiler, bize, “bütün insanları seveceksin” diyemezler. Biz, artık kimleri “seveceğimizi” ve “sevmeyeceğimizi” iyice öğrenmiş bulunuyoruz. Kimin ve kimlerin “dost”, kimin ve kimlerin “düşman” olduğunu da.

Yunanistan'daki Müslüman-Türk Yunanlıyla, Bulgaristan'daki Müslüman-Türk Bulgarla, Rusya'daki bütün Müslümanlar ve Türkler moskofla, Çin'deki Müslüman-Türk, Çinliyle, Hindistan'daki, Filipin'deki ve benzeri yerlerde bulunan Müslümanlar, orada yaşayan kitaplı ve kitapsız hiçbir kâfirle, Afganistan'daki Müslümanlar ve Türkler, hem moskofla, hem onlara uşaklık eden “veled-i zinalarla”, Filistin'deki Müslüman-Araplar ise, Yahudilerle “kardeş” olmadıklarını öğrenmiş bulunuyorlar. Ama, bunu öğrenmek, çok acılara ve pahalıya mal oldu. Eğer, sahiden İslâm Dünyası, bu gerçeği öğrendiyse, ödediği bedel, ne kadar acı ve pahalı olursa olsun, değer. Korkarım ki, beynelmilelci, sinsi ve kahpe güçler, gene, onları kandırmaya ve uyutmaya devam edebilecek gücü kendinde bulabilsin.

Dikkat edin, Türk'ü Türk'e, Müslüman'ı Müslüman'a “düşman etmek” için bin bir tertibin içinde bulunanlar, bizi, Reagan'larla, Gorbaçov'larla, Jivkof'larla, Rabin'lerle, Şaron'larla, Şamir'lerle “kardeş” yapmaya ve onları “sevmeye” teşvik ediyorlar. Onlar, Müslümanları, öldürecek, diri diri toprağa gömecek, kollarını bacaklarını kırarak işkence edecek, fırınlarda canlı canlı yakacaklar, onlar, millî ve mukaddes değerlerimizi ayak altına alıp çiğneyecekler, fakat biz Müslümanlar, ne yapıp yapıp onları “hümanizm” adına, “insanlık” adına “sevecek” ve “bağrımıza” basacağız. Yeryüzünde bulunan Müslümanlar, Hristiyan, Yahudi, Komünist, Putperest, dinsiz ve donsuz ne kadar kâfir varsa, onlar tarafından hırpalanacak, ezilecek, sömürülecek, kahredilecek ve ben “insanlık adına”, onları sevip bağrına basacağım. Çocuklarıma ve gençlerime millî ve manevî değerlerimi aşılama engel olan ve onları “sahte insanlık sevgisi” nutukları ile uyutmaya kalkışan çevrelerden, gerçekten öğreniyorum. Herkes bilsin, dînimin ve milletimin “dostları” dostum, “düşmanları” düşmanımdır.

“DİN AFYONDUR” DİYENLER!

Kendisi Yahudi olduğu için “Havra”nın ve Hristiyanlar arasında yaşayıp büyüdüğü için “Kilise”nin ne olduğunu çok iyi bilen K. Marx, 19. asrın ortalarında, “Din afyondur” demiş. Hahamların ve Kilise Babalarının, o dönemlerdeki tertipleri karşısında duyduğu öfkeyi, pek haksız olarak genelleştirmiş. Bozuk inançların ve bozuk kadroların cemiyetlere verdiği zararları belirtmek yerine, bizzat “mukaddes dîn kavramını” itham etmeye kalkışmış ve pek tabîî bu haliyle yanılmış.

İşte, o günlerden bugünlere, bütün komünistler, bütün materyalistler ve bütün ateistler, bu cümleyi kullanmışlar, içine düştükleri “mantık sefaletinin” farkına varamamışlardır. Oysa, “Din afyondur” sözü, çok sübjektif bir hükümdür. Bir öfke krizi esnasında söylenmiş sözleri hatırlatmaktadır.

Nitekim, komünistlerin bu kabil sözleri az değil. Onlar, “Din afyondur”, sözü gibi, “Hürriyet burjuvazinin lüksüdür”, “Devlet, zulüm aracıdır”, “Mülkiyet hırsızlıktır”, “Ahlâk ve hukuk, sınıf kavgalarının maskesidir”... tarzında ortaya koydukları hissî ifade ile kitleleri etkilemek isterler. Maalesef, bazı heyecanlı tipleri de kandırabilirler.

Kaldı ki, bu öfke mantığı içinde, itham edilemeyecek hiçbir “müessese” ve “değer” yoktur. Böyle olunca, pekâlâ şöyle diyebilirsiniz: “Sinema afyondur”, “Televizyon afyondur”, “Futbol ve benzeri sporlar afyondur”, “Güzel sanatların tümü afyondur”, “Bütün felsefe ve ideolojiler afyondur”, “Müzik afyondur”, “Dans afyondur”, “Tiyatro afyondur”, “Demokrasi afyondur”, “Laiklik afyondur”, “Gazete ve kitaplar afyondur”...

Bilmem, bu komünist mantığındaki sefaleti hissettire-bildim mi? Onlar, işlerine gelmediği zaman, olayların sadece olumsuz yönlerini göstererek veya sadece istisna teşkil edebilecek örnekler üzerinde ısrarla durarak, kitleleri yanıltıcı sloganlara sarılırlar. Meselâ, onlar, dinin ve peygamberlerin kültür ve medeniyet alemindeki muhteşem rolünü görmezlikten ve “semavî dinlerin”, insanların uyanışında ve putların yıkılışında ortaya koyduğu emir ve ölçüleri bilmezlikten gelirler. Hele, İslâmiyet’in, gerçekten insanları uyutmaya ve uyuşturmaya çalışan bâtil dinlerle ve bozuk inançlarla yaptığı mücadeleyi görmemek için kör olmak gerekir. Her türlü “yanlış inanışla”, “sihir, büyü ve falcılıkla” savaşıp “ruhbanlık” sınıfını ve sömürüsünü ortadan kaldıran İslâmiyet’in ihtişamını idrak edemeyenler, gerçekten de “kızıl ideolojinin afyonu ile uyuşturulmuş” birer beyin taşımaktadırlar.

Sonra, kesin olarak anlaşılmıştır ki, inançlar, sistemler, fikirler ve müesseseler, “kadrolar” ile temsil edilirler. İyi, dürüst, namuslu ve iyi yetişmiş ellerde, her şey faydalı olur da, kötü, sahtekâr, namussuz ve ehliyetsiz ellerde, her şey zararlı biçimlere girer. Gerçekten de “din” .“ahlâk”, “hukuk”, “güzel sanatlar”, “sportif faaliyetler”, “basın-yayın vasıtaları”, “kitaplıklar”, “laboratuvarlar” namuslu ve ehliyetli kişi ve kadroların elinde “beşeriyeti uyandıran, ayağa kaldıran, hamle üstüne hamle yaptıran” dinamik birer müessesedir.

Aksine, art niyetli ve ehliyetsiz ellerde, bütün müessese ve değerler soysuzlaşır ve statikleşir.

Bütün kültür ve medeniyet tarihçileri, Büyük Peygamberlerin ve bilhassa İslâmiyet'in doğuşunu, "muhteşem bir inkılâp hareketi" olarak selâmlarken, bazılarının Öfke krizleri geçirerek "Dîn afyondur" diye çılgılık basması ne yazar.

ÖLÜMÜNÜN 5. YILINDA NECİP FAZIL BEY...

Bundan 40 yıl önce idi. Ailece Erzurum'da oturuyorduk. Ben, ortaokul son sınıfta idim. Evimiz, misafirsiz kalmazdı. Akraba, eş ve dostumuz az değildi.

Bir gün evimize, enteresan bir misafir geldi. Bu, piyade albay Hilmi Acar isminde bir zâttı. Babamla tanışıyorlarmış, kucaklaştılar ve misafir odasına girdiler. Ben de arkalarından gittim. Evimizde, ilk defa "resmî kıyafeti" ile bir albay misafir oluyordu. Üstelik dîndardı. Nitekim, oturur oturmaz, şapkasını çıkarıp sehpaye attı, başına "takke"sini geçirdi. Ben, o anda, dünyanın en olağanüstü bir olayı ile karşılaşmış gibi şaşkınum ve "misafir albayı" hayranlıkla seyrederiyorum.

"Misafir Albay", bir ara benimle de ilgilendi. Nerede okuduğumu, hangi kitap, dergi ve gazeteleri takip ettiğimi sordu. Bir şeyler anlattım. "Misafir Albay", okuduklarımı, kâfi bulmadı, hattâ bazılarını "zararlı" dedi. Sonra, cebinden 2 adet 25 kuruşluk çıkardı ve şöyle konuştu: "Hemen şimdi, şu gazete bayiiine gideceksin, verdiğim bu 50 kuruşla bir adet 'Büyük Doğu' ile bir adet 'Ehl-i Sünnet' dergisi alıp döneceksin". Başüstüne deyip gittim, istediği dergileri aldım. Bunun üzerine "Misafir Albay", "Bunları sana hediye ediyorum. Artık her hafta kendin alırsın". Gerçekten de dediği gibi oldu. Bu iki dergiyi, yayımlandıkları sürece, asla bırakmadım, daha doğrusu bırakamadım. Üstad Necip Fazıl Kısakürek ve Abdürrahim Zapsu Beylerle ilk defa böylece tanıştım. Yazılarından ve yayımlarından çok istifade ettim. Sonradan, Üstad ile karşılıklı sohbet nasip oldu. Ne şeref?.

Evet, Necip Fazıl Bey, şüirleriyle, tiyatrolarıyla, hikâyeleriyle, yazılarıyla, beni, kendi atmosferi içinde âdeta eritti. Ona çok şey borçluyum. Vefatına yakın günlerdi. Ağır şeker hastası idi. Gözleri görmüyordu. Yazılarını pertavsızla yazmaya çalışıyordu. Sessizce yanına sokuldum. Sağ elini yakaladım ve öptüm. Sonra kendimi

tanıttım. Çok müteessir oldu ve şöyle konuştu: “Niçin beni üzdün Ahmet? Bilirsin ki, biz, sizin çocuklarınıza bile el öptürmeyiz!...”. Ben: “Size minnet ve şükran borcum vardı. Onu ödemek istedim. Yetişmemizde sizin payınız pek çoktur, üstadım”, dedim. Necip Fazıl Bey, acı acı tebessüm ederek şöyle dedi: “Ne diyorsun? Bildiğin sebepten dolayı, ailenize, minnet ve şükran borcu olan benim”... ve daha ne iltifatlar?...

O anda, Üstad’ın gençlik yıllarını özetleyen “Saatim çalışmış ben durmuşum / Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum” beyti geldi. Sonra, Yüce Yaratanımız’ın Üstad Necip Fazıl Beyi, nerelerden alıp nerelere kadar yücelttiğini ve ne tehlikeli zeminlerden kurtarıp ne yüce ellere teslim ettiğini âdeta görür gibi oldum.

Necip Fazıl Bey’in vefatından sonra, Yeni Düşünce Dergisi’nde Osman Yüksel Serdengeçti Ağabey ile karşılaştık. Büyük bir hüznün ve ıstırap içinde birbirimize sarıldık ve ağlaştık. Üstad Necip Fazıl Bey’in vefatı, bizim için gerçekten çok büyük bir kayıp idi. Sevgili Osman Yüksel Serdengeçti, bizleri şöyle teselli ediyordu: “Bazıları, Necip Fazıl, büyük bir boşluk bıraktı diyorlar. Yanılıyorlar. Üstad, bize koskoca bir kitaplık (sanırım 101 veya 111 cilt) bıraktı!... Şimdi, bize ve gençliğe düşen iş, bu eserleri dikkatle ve tekrar tekrar okuyarak kendimizi yetiştirmek ve Üstad’ın dâvasına vâris olduğumuzu ispat etmektir”...

Evet, Parkinson hastalığından muzdarib olan Serdengeçti Ağabeyimiz, titreye titreye bu sözleri söylerken ağlıyordu. Nitekim çok geçmeden o da vefat etti. Üstadımıza ve O’na binlerce rahmet... Nur içinde yatsınlar!..

TABIAT VE TABİATA TAPINANLAR

Tabiat nedir?

İnsan eliyle meydana gelmemiş, cansız ve canlı varlıklar yekûnu... Yani, topyekûn kâinat!... Fotondan galaksilere, virüsten insana kadar her şey!..

İnsanoğlu da bunların arasında gözlerini hayata açmış; unlarla buluşmuş, tanışmış ve kaynaşmış!.. Görebildiğimiz kadarı ile canlılar arasında, en zeki, en uyanık olanı da o... Nitekim, ilim ve fikir adamlarının tespitlerine göre, “tabiattan kültüre” sıçrayabilen ve içinde doğduğu kâinatı yorumlamaya kalkışabilen tek canlı da o...

Tabiat ve kâinat, bir “Kitab-ı Ekber” (En büyük bir kitap) gibi insan idrakine yansıyarak, insan zihninde bir “isimler” ve “kelimeler” listesi oluşturdu ve Âdem Aleyhisselâm, onlarla düşünmeye ve konuşmaya başladı. Böylece Âdemoğullarına, meleklerin bile gıpta ile baktıkları, yepyeni ufuk açıldı. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle açıklanır: “(Âdem’e) bütün isimlen öğretmişti. Sonra onları meleklerle gösterip ‘Doğrucular iseniz, bunları adları ile bana haber verin’ demişti. (Melekler) de ‘Seni tenzih ederiz. Senin, bize öğrettiğinden başka, hiçbir bilgimiz yok. Çünkü, hakkıyla bilen, hüküm ve hikmet sahibi, şüphesiz ki, yalnız Sen’sin Sen demişlerdi”. (el-Bakara/31-32).

Evet, yalnız Âdem ve oğulları, “objeler âlemini” adları ile “haber verecek” fitratta idi. Bu, insanın düşünmesi, tahlil ve terkip yapabilmesi, kelimelerle problem çözebilmesi, yahut oynaması demektir. Nitekim, bilmem kaç asırdan beridir, Âdemoğulları, bunu yapıp durmaktadırlar. Bugün, sahibi bulunduğumuz “kültür ve medeniyet” değerleri böylece doğup gelişti.

Bu arada görüldü ki, “insan fitratında bir çelişki” var. İnsan, “çatalı bir yol ağzına bırakılmış” olup ısrarla “hayır ve şer”, “iyilik ve kötülük”, “güzellik ve çirkinlik”, “hak ve bâtıl” gibi “zıt değerler” arasında bir “irade imtihanı” vermektedir.

Bütün tabiatı ve kâinatı taşıyan ve insan zihnine ulaşan, bir de muhteşem bir mesaj var. İsrarla şunu söylüyor: “İşte, içinde doğup büyüdüğüm âlem bu... Sen, bunların içinde bulunanların en seçilmiş, en güzeli ve en şerefli sisin. Güneş, Ay ve yıldızlar bile sana hizmetçi... Sakın, bunları ilâh edinme. Geçici ‘hayırlara, iyiliklere, güzelliklere’ kapılma, ‘Mutlak Olanı’, ‘Ezelî ve Ebedî Olanı’ ara ve öze. Senin kafanda ve zihninde bu tabiat ve kâinat nasıl isimler ve gölgeler âlemi durumunda ise, hiç şüphesiz gerçek sandığın bu müşahhas tabiat ve kâinat da ‘İlâhî Zât ve Sıfatlara’ nazaran öyledir. Sana düşen iş, bu perdeyi de aralayıp ‘Mutlak Varlık Olan Yüce Allah’a ulaşmaktır. Aman, zekânı ve gönlünü, eşya dünyasına çok fazla bağlama, sonra, onun kölesi olursun. Gözlerin görmez, kulakların işitmez ve şuurun idrak edemez olur. Görmüyor musun? Putperestlik, tabiata, kâinata ve eşyaya tapınmak demektir. Görmüyor musun, Allah’a ulaşamayan idrakler, ahmakça ‘tabiat yapıtı’, ‘tabiat yarattı’ ve ‘tabiat hükmünü yürüttü’ diyorlar; ‘Gerçek Müessiri’ bırakıp ‘esere’ tapınıyorlar; kendilerine yazık ediyorlar”.

Ne etsek? Nasıl etsek de şu, “Yaradan’ı” bırakıp “yaratıklara” yönelen, şu “Hak’ı” bırakıp “bâtıla” bağlanan ve “Yüce Allah’ı”

bırakıp “tabiata tapınan” insanları uyandırsak; ‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ diyen yüce İslâm’ın, muhteşem mesajını muzdarib insanlığa bir hayat iksiri gibi sunabilsek?

Evet, insanoğlu buna muhtaçtır.

“ON YILDA BİR İHTİLÂL” KOMPLEKSİ

Ülkemizde, bazen “gizlice” yürütülen, bazen “açıkça” ortaya konan bir “çatışma”dan söz edilebilir. Bu çatışmanın temelinde yatan esas sebep de bu milleti “yönetmeye” talip kadroların, Türk Milleti’ne ve onun “iradesine” karşı aldığı “tavrı” tayin eden zihniyettir.

Gerçekten de Türk Milleti’ne ve onun iradesine saygı duyan, inanan ve güvenen kadroların yanında, kendini Türk Milleti’ni “gütmeye” memur ve mecbur hisseden zümreler de var. Bu “güdücüler”, sokaklarda, meydanlarda, mikrofön ve ekranlarda birer “kurtarıcı” edası içinde görünmeyi çok severler. Onların güçleri “sayısal değil siyasal”dır.

“Çoğunluğun oyları” onların arzuları istikametinde gerçekleşmedikçe bir “anlam” ifade etmez. Onların kendilerine göre “anayasaları, yasaları, ilke ve emirleri” yorumlayan “Üstad-ı Âzam-ları” var. “Millet iradesi”nin nerede, nasıl ve ne kadar “geçerli” olabileceğine onlar karar verirler. Onlara kalırsa, “demokrasi, millet çoğunluğunun ortaya koyduğu iradedden çok, bu iradenin, kendilerine sağladığı destek oranında söz konusu olabilir”. Onlar, her seçimden sonra oturur, kâr ve zarar hesabı yaparlar. Eğer “kârlı” iseler seçimler “demokratiktir ve millî iradeye saygı duyulmalıdır”, eğer “zararda” iseler, yapılan seçimler “adaletsizdir, millî irâde yanılmıştır”. Bu sefer, “darbelere” fetva verirler.

Türkiye’de “sol partiler” oldum olası, milletimizden büyük destek görememişlerdir ve “millî irade” yolu ile iktidar olamamışlardır. Bu sebepten olacak, onlar, yanlarına gürültücü yandaşlarını da alarak “seçimlerden önce”, birer demokrasi havarisi kesilirler ve fakat “seçimleri kaybettikten sonra”, düne kadar yaltaklandıkları büyük halk kitlelerini olmadık sıfatlarla kötölemeye kalkışırılar. İş, hakarete kadar götürenleri bile çıkar. Halkı “mazo-hist olmakla”, “demokrasiye lâıyk olmamakla” ve “cehaletle” itham eden “solcu” yazar, çizir ve politikacı sayısı maalesef az değildir.

Türkiye’de, bir türlü “sandıktan çıkamayan solun önemli bir bölümü”, başka güçleri ve kanalları tahrik etmek ve zorlamak yolunu çokça tercih etmiştir ve etmektedir. Sandıktan çıkamayanlar, “tepeden gelmek” için can atmaktadırlar. Onların, gazeteleri, dergileri, sözcüleri, militanları ve politikacıları, bu kompleks içinde hareket etmektedirler. Onların, “seçimle işbaşına gelen kadroları”, sürekli olarak “devrimlerle, darbelerle ve müdahalelerle” korkutmak istemeleri bundandır. Darbelerin “meşruiyetini” de onlar tayin ederler.

Kendinde bazı kuvvetler vehmeden ve fakat aziz Türk Milleti’nden sürekli olarak sille yiyen bazı kişi, zümre ve çevreler, bu memlekete hizmet için çırpınan “seçilmiş sağ kadroları” sürekli olarak “korkutma ve kaçırma yoluna” gitmişlerdir. İktidara gelen, solcu olmadığını ilân eden, millî ve manevî değerlere saygılı her “seçilmiş kadro”, her nedense yıllardır, bu tehdit altındadır. Ne gariptir ki, ülkemizde, “sağ” olarak nitelendirilen iktidarlar, “seçimle işbaşına geldikleri” halde, asla “seçimle işbaşından gitmemişlerdir”...

Ben, şimdi şurada oturup da ülkemizde, 1960’tan bu yana yapılan müdahalelerin bir tahlilini yapacak değilim. Bu “müdahalelerin” ülkemizin “kâr” ve “zarar” hanesine neler yazdığını ortaya koymak niyetini de taşıyorum. Bütün bunları, elbette “istikbalin tarihçisi” yapacak, Müslüman-Türk’ün kaderinde rol oynatan kadroları, tarih huzurunda hesaba çekecek ve herkesin hakkını verecektir. Buna şüphem yok...

Şimdilik, herkesten tek isteğim şu: “Türkiye’de, her on yılda bir ihtilâl olur!” diyen “iç” ve “dış” propagandaların doğru olmadığını elbirliği, ile ispatlamak. Türkiye’mize bir ihtilâller ve darbeler ülkesi gözü ile bakmak isteyen düşman çevreleri mahcup etmek... 27 Mayıslarla başlayan bu “kompleksi” silip atmak...

“DEMOKRASİMİZ GELİŞİYOR”!..

Artık, herkes bilmektedir ki, “demokrasi” bir yaşama biçimidir.

Kişilerin ve cemiyetlerin “demokratlığı”, ortaya koydukları, hayat tarzları ile belli olur. Ziya Paşa’nın, meşhur beytini, şu şekilde değiştirebilseydim, meramımı daha kolay anlatabilecektim: “Âyinesi iştir cemiyetin, lafa bakılmaz, görünür demokrasisi, tarz-ı hayatında.”

Bugün, yeryüzünde, “demokratlık”, bazı ülkeler için “laftan ibarettir. Dışarıdan bakınca, bu gibi ülkelerde, “demokrasinin bütün şekli müesseseleri” görülebilir; seçilmiş “meclislerden”, bağımsız “mahkemelerden” ve meşru “hükümetlerden” çok söz edildiği de işitilebilir. Ama, bu ülkeler, tarihin kaydettiği en azgın diktatoryalara rahmet okutabilirler.

Gerçekten “demokrat” olan ülkeler, en küçük yaştan itibaren, çocuklarına, gençlerine bu “hayat tarzını” yaşatırlar. Demokrasiyi, bir öğretim konusu olmaktan çok, bir eğitim meselesi yaparlar. Demokrasiyi, “bilmekten” çok “yapabilmek” tarzında anlarlar. Demokrasi de tıpkı “ahlâk” gibidir, “teoriden çok pratiğe” dayanır.

“Tek Parti Dönemi”nde, bize öğretmişlerdi ki, bir ülkeyi, “padişahlar ve krallar” değil de “reisi cumhur”lar idare ediyorsa, o ülkede bir “millet meclisi” varsa, hele bir de “resmî bir din” yerine “laiklik” benimsenmişse, o ülke, artık “çağdaş ve ileri” bir hayat tarzına ulaşmıştır. O zaman çocuktuk, bu sözlere inanıyorduk. Sultanlarca ve meclissiz idare edilen ve üstelik “laik olmayan” bir sistem içinde asırlarca yaşayan atalarımıza acıyor ve kendimizi çok mutlu hissediyorduk!

Sonra, ne olduysa oldu, “Çok Partili Dönem” başladı. O zaman anladık ki, “Tek Parti Dönemi”nde bize öğretilenlerle “Gerçek Demokrasi”ye geçilmezmiş. “Hür seçimlere” ve “Çok partiye” dayanmayan bir sistem, adı “cumhuriyet” bile olsa “demokrasi” olamazmış. Demokraside esas olan, “iktidarları” millî irâdenin tayin etmesi imiş. Üstelik bu irade, “kayıtsız şartsız” imiş. Artık, delikanlı

idik, bu sözlerle heyecanlanıyor, bu hükümlere göre düşünüyorduk. Bu sefer de “Tek Parti Dönemi”nde yaşayıp da bugünleri göremeyen babalarımıza acıyorduk!

Daha sonra, bir şeyler daha oldu. Bu sefer de öğrendik ki, “demokrasi” için “kayıtsız şartsız bir millî irade”den söz edilemezdi. Demokrasiyi şekillendiren başka faktörler ve dinamikler de vardı. Bütün bunların yanında, demokraside esas olan “Hukukun üstünlüğü” ilkesiydi. Saçlarımıza ak düşmeye başlarken öğreniyorduk ki, “demokrasilerin” de bir “ihtiyarlar meclisi” varmış. Hele şükür, bu mutlu dönemi de yaşadık!

Şimdi, artık biz de yaşlandık. Devletçe, AET’nin kapısında “bekliyoruz”, daha doğrusu “bekletiliyoruz”. Bir gün, kısmet olur da bizi kabul ederlerse, o zaman, “demokrasimiz” yeni bir biçim alacakmış, “Batılı Demokrat” olacağımız. O zaman mutluluğumuz daha fazla

olacakmış, kim bilir belki, bizler de görürüz? O zaman geçmiş yıllarımıza acırız, herhalde...

Yalnız, kulağımıza geldiğine göre, “Batı’lı Demokrasiyi” hazmetmek bazılarına biraz zor gelecekmiş. Çünkü orada, “demokrasi” asla “laf” değilmiş, bir “yaşama biçimi” imiş’ Üstelik, “kralı” da olabilirmiş, “kralsız” da!.. Daha da beteri, her türlü dîn ve vicdan, fikir ve düşünce hürriyeti varmış; dînî ve felsefî partiler de kurulabiliyor-muş; “laik” olmak da şart değilmiş; nitekim, Fransa, İtalya ve F. Almanya gibi devletler “laik”miş de İngiltere, Belçika, Hollanda, Danimarka gibi devletlerin “resmî dînleri” varmış. Ne ise hayırlısı olur inşallah!

“OSMANLI DEVLETİ LAİK MİYDİ?”

Peş peşe birkaç okuyucu “telefonu” ve “mektubu”!.. Soruyorlar: “Osmanlı Devleti laik miydi? Değil miydi?”.

İçimden, “Fesuphanallah, bu ne biçim soru böyle?” diyorum. Sonra, telefondaki okuyuculara, hayret ve hiddetimi gizleyerek cevap veriyorum: “Hayır, Osmanlı Devleti laik değildi”. Bir soruyla cevap veriyorlar: “Peki, öyleyse teokratik miydi?”. Bu soruya da şöyle cevap veriyorum: “Hayır, Osmanlı Devleti, teokratik de değildi!”. Bu sefer, onlar şaşkın soruyorlar: “Peki, ne idi?”. Cevap veriyorum: “Osmanlı Devleti, bir İslâm Devleti idi!”.

Ve bu muhavere şöylece uzayıp gidiyor... Karşılıklı soru ve cevaplarla...

- Peki, İslâm Devleti, teokrasi demek değil mi?

- Hayır değil!

- O halde, teokrasi ne?

- Teokrasi, devletin bir ruhban sınıfı tarafından yönetilmesi demektir. Meselâ, şimdi, Batı’da, Vatikan (Papalık) böylece yönetilmektedir ve yürürlükte olan İtalyan Anayasası’na göre “Katolik Kilisesi ile İtalya Cumhuriyeti, birbirlerine karşı egemen ve bağımsızdırlar”. Eskiden, yani Ortaçağ’da, topyekûn Avrupa, Katolik Kilisesi tarafından tayin edilen ve Papa’ya vekâlet eden “kardinaller” ve onlara bağlı “ruhbanlar” tarafından idare edilirdi. Krallar, senyörler, onlardan talimat alırdı ve onlara vergi vermek zorunda idi. İşte teokrasi budur. İslâmiyet, kesin olarak “ruhbanlığı” reddeder ve böyle bir sınıfın doğmasını ve dikta kurmasını istemez. Yani İslâm, teokratik bir sistem değildir.

- Peki, Osmanlı Devleti'nin resmî dîni İslâm, Anayasası Kur'ân değil miydi? Padişah, bu Kitap ve Anayasa'ya göre Devlet'i yönetmekle mükellef değil miydi?

- Evet, aynen, dediğiniz gibiydi. Devletin “resmî dîni” vardı, anayasa ve kanunlar, her şeyden önce, bu dîn ve inançlara dayanıyordu. Devletin yönetimi, bir “hanedana” bırakılmıştı. Tıpkı, bugünkü İngiltere gibi!.. Tıpkı, bugünkü, Belçika, Hollanda, Danimarka gibi...

- Ne diyorsunuz, bu saydığınız Avrupa ülkeleri “laik” değil mi diyorsunuz?

- Evet, öyle diyorum! Bu saydığım ülkelerden hiçbirisi “laik” değildir, her birinin bir “resmî dîni” vardır. Fakat, aynı zamanda bu devletler, artık “teokratik” de değiller. Bunlar da tıpkı Osmanlı Devleti gibi, “resmî bir dîne” sahip oldukları halde, “dîn ve vicdan hürriyetine” büyük değer verirler, “Kilise”lerine büyük saygı duymakla birlikte, “devleti” ruhbanlar sınıfına bırakmazlar. Her ne kadar, bu ülkelerin kral ve kraliçeleri, “Kilise”de taç giyer ve İngiltere’de görüldüğü üzere, “parlamentoların yaptığı kanunlar” Canterbury Başpapa’nın imzasından sonra yürürlüğe girerse de bu Avrupa ülkeleri, “laik” olmadıkları gibi, “teokrat” da değiller. Bilmem, derdini anlatabildim mi?

- Vallahi, şaşkına döndüm. Ben, bütün Avrupa devletlerini “laik” biliyordum. Bize hep böyle öğretmişlerdi. Demek doğru değilmiş. Demek, hem “resmî bir dîne” sahip olmak ve hattâ sembolik olarak “kendilerini mukaddes gölgeler” biçiminde tarif eden krallar tarafından idare edilmek “demokrat” olmaya engel olmadığı gibi, “teokrat” olmanın gerekçesi de olmazmış. Peki, biz bunları, şimdiye kadar neden öğrenmedik?

- Ben onu bilmem! Ancak, şunu görüyorum: Birçok işini bilir adam ve çevre, ülkemizde “kavram kargaşalığı” doğurarak, bir yerlere ulaşmak istemektedir. Gerçekten da cehaletin istismarcısı pek çok!.. Oysa, tarihimizi çok iyi bilmek zorundayız.

HİRİSTİYAN REFORMCULAR VE İSLÂM DÜNYASI

Yıllarca, beynimiz şu laflarla yıkanıp durdu: “Avrupalılar, bundan asırlarca önce ‘dinde reform’ yapıp ‘güzel sanatlar dalında rönesansını gerçekleştirirken’ bizler uyuduk. Geri kalmışlığımızın esas sebebi budur ve bizler de bunları gerçekleştiremezsek adam olamayız”.

Her tahsil kademesinde bu propaganda mutlaka binlerce defa tekrarlanır, okul kitaplarımız Hristiyan-Reformistlerin (Luther, Calvin ve benzerlerinin) resimleri ile donatılırdı. Böylece çocuklarımız, İmam-ı Mâtürîdî'leri, İmam-ı Eş'ârî'leri, İmam-ı Âzam'ları, İmam-ı Şafî'leri, İmam-ı Gazalî'leri ve İmam-ı Rabbanî'leri tanımazdı da Hristiyan Dünyası'na öncülük eden "rahipleri" ve kilise duvarlarını ve mihraplarını, hayalî resim ve heykellerle süsleyeni) sanatkârları âdeta ezbere bilirdi.

Tabîî, bununla genç nesillere, bir mesaj verebilmek isteniyordu. Yani deniyordu ki: "İslâm'ın da reforma ihtiyacı var. Bundan bilmem kaç asır önce ortaya konmuş dînî inanç ve esaslar, artık eskimiştir. İslâm'ın da modernize edilmesi ve yepyeni bir yoruma tabi tutulması gerekir. İslâmiyet'in çağdaş ihtiyaçlara göre yeniden biçimlendirilmesi için aydın 'dîn adamı' yetiştirmek şarttır." Evet, önceleri, bunları 'fısıltı' halinde söylüyorlardı, sonradan 'seslerini yükseltmeye' ve açıkça 'meydan okumaya' başladılar.

Hem ülkemizde, hem İslâm ülkelerinde, ısrarla sürdürülen bu propagandalar, geniş halk kitlelerine kadar inemedi; fakat, bazı "çeyrek aydınları" etkiledi. Bilhassa, 1400 yıllık "İslâmî kültür mirası"ndan mahrum yetişen, İslâm'ın yetiştirdiği "dîn büyüklerini" ve "ilim adamlarını" ve eserlerini tanımayan, hattâ yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'i bile hakkı ile okumasını bilmeyen bazı "delikanlılar" onların etki sahasına girdiler ve başımıza "reformist" kesildiler.

Artık, bir lise mezunu genç de bilir ki, "reform, deforme olmuş bir şeyi, yeniden aslî durumuna getirmek" delmektir. Yani "deforme" olmuş şeyler "reforme" edilerek "aslî hüviyetine" sokulur. Mesele, böylece ortaya konunca, rahatlıkla görülür ki, Hristiyanlık, dîn olarak gerçekten asliyetini yitirerek "deforme" olmuştu. Artık, herkesin bildiği üzere, "Babasız hak peygamber Hazret-i İsa"nın tebliğ, ettiği "İsevilik" yıkılmış, yerine Eski Yunan ve Roma' da görülen "bir tanrılar ailesi" (teslis) oturtulmuş, gerçek İncil kaybolmuş, piyasayı, şimdi sayıları dörde indirilmiş, binlerce uyduruk "Kitap" (Bible) istilâ etmişti. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, Orta-Çağ Avrupası'nda "Katolik Kilisesi" insanların basma belâ kesilmiş, bütün siyaset dünyasını kontrolüne alarak karanlık bir "teokrat sistem" geliştirerek, beşerî hak ve hürriyetlerin üstüne bir kâbus gibi çökmüştü. Topyekûn Avrupa "ruhbanların" koyu istibdadı altında inlemişti.

İşte, bu ortamda, Avrupa'da, bu, "kilise" ve "ruhbanlar" diktatöryasını "protesto" eden, "Dinde modernleşme" dâvasında olmayıp

yeniden “Gerçek İseviliğe” dönmek isteyen Luther ve Calvin’in mücadelesi, elbette haklı idi. Hattâ, yakinen biliyoruz ki, onlar, bu mücadele iradesini İslâm’ın getirdiği mesajlardan alıyorlardı ve meselâ, o devrin Haşmetli Padişahı Kanunî Sultan Süleyman tarafından da “Batı’daki reform hareketleri” destekleniyordu. Bırakın, biz, Müslümanların ve Türkler’in “reform” ve “rönesans” hareketlerine karşı ilgisizlik iddialarını, iyice incellerseniz, görürsünüz ki, bu hareketleri Avrupa’ya ihraç eden ve destekleyen bizleriz.

Bununla beraber, üzülererek belirtelim ki, Avrupalı reformistler başarılı olamadılar. Çünkü, Hazret-i İsa’nın tebliğ ettiği “İncil’in aslı” kaybolmuştu. Dînin temel kaynakları ifsat edilmiş ve doğru yol, bir daha bulunamaz duruma düşmüştü. Gerçekte, İslâm’a dönüşten ve İslâm’ı kabulden başka çare yoktu. Ama, asırlar boyu sürmüş “Haçlı Savaşları” ve “Haçlı Kını” buna imkân vermiyordu. Avrupa, şimdi, İslâm’a fert fert gelmektedir; gönül isterdi ki, bu, dalga dalga bir kitle hareketine dönüşsün.

Böylece, Avrupa ile birlikte bizim “müctehid delikanlılar”(!) da “deforme edilememiş” yegâne dînin İslâm olduğunu öğrenmiş olurlardı. İslâm, deforme bir dîn değil ki, reforme edilsin!..

İSLÂM’IN REFORMA İHTİYACI YOKTUR

İslâm dîni, bizzat, muhteşem bir inkılap ve gerçek mânâda bir reform hareketidir. İslâm’ı iyi bilmek için, meselenin bu iki cephesini, çok ciddiyeyle incelemek gerek...

Birçok Batılı mütefekkir ve yazarın da itiraf ettiği gibi, İslâm tarihinde misli görülmemiş bir “inkılâp hareketidir. Th. Carlyl’in da itiraf ettiği gibi “İnsanlık tarihinin en büyük kahramanı olan Hz. Muhammed (O’na binlerce selâm), aynı zamanda yeryüzünün en büyük inkılâpçısıdır”. Öte yandan Lamartin’in “Allah’tan küçük, insandan büyük” diye övdüğü Sevgili Peygamberimiz, gerçekten de 23 yıl gibi, kısa bir zaman parçası içinde, Allah’ın yardım ve himayesi ile öyle bir “iman” ve “kadro” oluşturdu ki, bunlar, okyanuslardan okyanuslara “tevhid bayrağını” taşıdılar; bütün “sahte tanrıları” kırıp attılar; pırıl pırıl birer ahlâk kahramanı olarak insanlığa örnek oldular. Bugün dahi, kendilerini tanrılaştırmaya kalkışan “çağdaş firavunların”, beşeriyeti sömürmek isteyen “zâlimlerin” en büyük hasmı ve korkusu İslâm’dır.

Bugün, artık birçok ilim ve fikir adamı itiraf etmektedir ki, Avrupa'daki rönesansın da, reformların da, ilmî ve teknolojik gelişmelerin de tabanında İslâm vardır. Zaman geçtikçe ve "Haçlı taassubu" zayıfladıkça, bu husus, daha açık ve berrak bir tarzda ortaya konacaktır. Hiç şüphe etmiyorum ki, bir gün topyekûn beşeriyet, Yüce Peygamberimizi ve O'nun Aziz Sahabî Kadrosunu, tarihin en büyük inkılâpçıları olarak selamlayacaktır. Çünkü, "Allah'tan başka ilâh yoktur" diyerek bütün "sahte mabutları" tarihin çöplüğüne boşaltan onlardır.

Öte yandan İslâmiyet, gerçek mânâda bir "reform hareketi"dir, demiştik. Gerçekten de öyledir. Şanlı Peygamberimiz'den önce gelen Nebi'lerin ve Kitap Sahibi Resul'lerin tebliğ ettikleri "dîn", maalesef "deforme" olmuştu; bambaşka kılık ve biçimlere sokulmuştu. Yahudi Hahamları'nın ve Hristiyan Papazları'nın birçoğu, insanları "Allah'ın yolundan men eder duruma" gelmişti. Bâtıl sebeplerle "insanların mallarını yiyen", altın ve gümüşe pek fazla "düşkünlük" gösteren ve dünyevî çıkarlar için "dîmini satan" kimseler türemişti. Tevrat, Zebur ve İncil'in asılları, ya bozulmuş, ya kaybolmuş veya uydurmaları piyasayı işgal etmişti. "Yahudiler 'Uzeyir Allah'ın oğludur' derken, Hristiyanlar 'İsâ, Allah'ın oğludur ve biz-zat İlâhî' diyorlardı". Kısacası, Sevgili Peygamberimiz, dünyamızı şereflendirdikleri zaman, "dînlerin durumu" bu idi. Dînî hayat, gerçek "bir reforma" (aslî biçimini bulmaya) muhtaçtı. İşte Sevgili Peygamberimiz, bunun için gönderilmişti.

Nitekim, en son peygamber olarak O, Allahü Teâlânın yüce emirlerine uyarak bütün "gönderilmiş peygamberleri" ve "kitaplarını" tasdik etti, inançları doğrulttu. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerim'de şöyle açıklanır: "(Ey müminler) deyiniz ki, biz, Allah'a, bize indirilene (Kur'ân-ı Kerim'e), İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilenlere, Musa'ya, İsa'ya verilenlere ve (bütün) peygamberlere Rableri katından verilen (kitap ve âyetler)e îman ettik. Onların hiç birini (kimine inanmak, kimine inanmamak suretiyle) diğerinden ayırt etmeyiz. Biz, Müslümanlarız". (el-Bakara/136). Böylece "Tek ve Gerçek Dîn" olarak İslâmiyet, beşer ufkunda sönmez bir güneş olarak doğdu. Bu sebepten olacak büyük Alman Şairi Geothe, Sevgili Peygamberimiz'i, "Bütün kardeş pınarları bağrına basan dağ pınarı" diye över.

Bugün, Allah'a hamd olsun, İslâm, hiç bozulmamış Kitab'ı ve bunun ışığında doğmuş, binlerce ciltlik kitaplığı ile dipdiri ayak-

tadır. Siz, sapık “yollara” ve “kollara” aldırmayın, “İslâm’ın Ana cad-desi” daima açık ve pırıl pırıl-dır. İslâm Dünyası’nda, her yüzyılda yetişen “mücedditler” ile onlara bağlı “ilim adamları”, Dîn’imizin bozulmasına, saptırılmasına ve soysuzlaştırmasına fırsat vermiyorlar, yemediler ve vermeyecekler. İslâmiyet’i diğer dinlere benzetip bozmak, yıkmak ve saptırmak isteyen cahil ve art niyetli çevreler daima hüsrana uğrayacaklardır. “Reform” maskesi altında, “modernleştirme” edebiyatı yaparak dînimizi içten vurmak isteyen çevrelere çok dikkat etmek gerek... “Reform” diyerek dînimizi “deforme” etmek isteyenlerin oyunları, mutlaka bozulmalıdır.

“KLASİK MÜFESSİRLER” VE “ÇAĞDAŞ YORUMCULAR” (1)

İslâm İlâhiyatı’nda “TEFSİR” başlı başına bir ilimdir. Bu ilim, doğrudan doğruya yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in anlaşılması ve yorumlanması ile ilgilidir.

“Tefsir İlmi”nden maksat, “âyet âyet”, “süre sûre” indirilmiş “Allah kelâmından”, bizzat Yüce Allah’ın “murad ettiği” mânâyı anlamaktır.

Bu açıdan bakınca, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in ilk “müfessiri” (açıklayıcısı) Sevgili Peygamberimiz’dır. Kur’ân-ı Kerîm’i, tam ve gerçek mânâsı ile yalnız O anladı ve “hadîs-i şerifleri” ile insanlık âlemine sundu. Ashab-ı Kiram’dan bazıları, Şanlı Peygamberimiz’den dinledikleri bilgilerin ışığında “Tefsir İlmi”nin gelişmesine yardımcı oldular. Bunların en ünlüleri, Abdullah İbn-i Ab-bas, Câbir Bin Abdullah, Enes Bin Mâlik, Abdullah Bin Mes’ud, Ebu Hüreyre, Aîşe-i Sıddıka,... hazretleridir. Bu yüce kadro “Tefsir Kitabı” yazmamış, Yüce Peygamberimiz’in çeşitli konulardaki “açıklamalarını” aynen, diğer müminlere ve insanlara aktarmışlardır.

Böylece, İslâm Dünyasında, Kur’ân-ı Kerîm’in mânâsını araştıran, anlamaya ve açıklamaya çalışan pek çok “müfessire” yol açıldı. Büyük “Tefsir İmamları” yetişti, değerli “Tefsir Kitapları” yazıldı. Birkaç örnek verelim: Kadı Beyzavî’nin yazdığı “Beydavî Tefsiri”, Zemahşerî’nin yazdığı “Keşşaf Tefsiri”, Ebu Suud Efendi’nin yazdığı “Ebüssuud Tefsiri”, Fahreddin-i Razi’nin yazdığı “Tefsir-i Kebir’i”, Senâullah Dehlevî’nin yazdığı “Tefsir-i Mazharî”, İmam-ı Ta-berî’nin yazdığı “Taberî Tefsiri”, imam-ı Nesefî’nin yazdığı “Nesefî Tefsiri”, Alâuddin-i Bağdadî’nin yazdığı “Hazin

Tefsiri”, Bursalı İsmail Hakrı’nın yazdığı “Ruh’ul Beyan Tefsiri” ve daha niceleri...

Gelelim, “Tefsir” konusunda, günümüzde ortaya konan problemlere!...

Şimdi “inanmış aydınlarımızın” ve “inançlı gençliğimizin” kafasındaki temel problem şu: Biz Müslümanlar ‘Klâsik Tefsir çizgisini devam mı ettirelim?’ yoksa ‘Çağdaş ilmî gelişmelerin ışığında, Kur’ân-ı Kerîm’i yeniden yorumlamaya mı çalışalım?’.

Evet, şimdi, birçok insanımızı meşgul eden, hattâ birçok çatışma ve çelişmeye sebep olan, ihtilâfları köpürdeteren soru bu!.. Acele ve peşin karar vermeden önce, üzerinde çok dikkatle ve hassasiyetle durmamız gereken bîr soru!.. Tercihlerimizi, kelimelerin veya propagandaların cazibesine kapılarak yaparsak bize çok pahalıya mal olabilir. Akıl ve mantık, ilk çıkış noktasını “iyice ve sağlamca” tespit ederse, iyi ve sağlam sonuç alır. Aksi halde, Romalı Filozof Bruno’nun dediği gibi, “Düşmenin ilkinin yanlış iliklerseniz, gerisi de yanlış iliklenir!”.

Problemi çözmek için, her şeyden önce, “Klâsik Tefsircilik” ve “Çağdaş Yorumculuk” arasındaki anlayış, tutuş ve zihniyet farkını ortaya koymak gerekir. Bunlar, sanıldığı gibi, kolay uzlaşacak kavramlar değildir. Hattâ, tamamı ile farklı sahalara ait kavramlardır. Daha şimdiden görünen odur ki, “Klâsik Tefsircilik”, Kur’ân-ı Kerîm’deki sûreleri ve âyetleri, tek tek ele alıp nerede, nasıl ve ne suretle nazil olduklarını, bundan “murad-ı ilâhî”nin ne olduğunu ve bu konuda Allah Resûlü’nün hangi açıklamaları yaptığını, bunların ışığında Müslümanların hayat ve düşüncelerini ne tarzda düzenlediklerini, bu konuda Ashab-ı Ki-râm’ın ve gerçek dîn otoritelerinin (âlim ve müctehidlerin) neler söylediklerini belgelere dayanarak araştırmayı gerektirir. Oysa, “Çağdaş Yorumcuların” maksadı başkadır. Onlar, “Klâsik Tefsirin” dışında, çağdaş ilmî ve fennî gelişmelere bakarak “yeni yorumlar yapmak”, günümüz insanının “idrakine göre konuşmak” istemektedirler. Yani, onların çalışmaları, “Tefsir”den çok “Kelâm İlmi” ile ilgilidir. Çocuklar da bilir ki “Tefsir İlmi” başka, “Kelâm İlmi” başkadır. Onun için “Çağdaş Kur’ân Yorumcuları”nı asla bir “müfessir” olarak görmemek gerekir. Onlar, olsa olsa ya “kelâmcı” veya “mütekellimîn” olarak isimlendirilebilirler.

“KLASİK MÜFESSİRLER” VE ÇAĞDAŞ YORUMCULAR” (2)

Dünkü yazımızda, “Tefsir”, “Müfessir” kavramlarını ve bunlarla ilgili olarak problemin “inanmış aydınlara” yansıyan yönlerini belirtmiştik. Önemle işaret etmiştik ki, “Tefsir” ve “Kelâm”, birbirinden farklı, çok ayrı iki ilimdir. İslâm’da “müfessir” ile “mütekellimîn” farklı ihtisas dallarını temsil eden “ilim adamları”dır. Bir İslâm âlimi, “tefsir”de “imam” mertebesinde olabilir de “kelâm” sahasında daha zayıf olabilir. Aksi de doğrudur. Yani “tefsir” başka, “kelâm” başka bir ilimdir.

Bize göre, iyi ve sağlam bir “Kur’ân müfessiri”, asla indî ve şahsî bir yoruma yer vermeksizin, “âyet” ve “sûreleri” tek tek ele alarak “bizzat Yüce Allah’ın murad ettiği mânâyı” ortaya koymak üzere, âyet ve sûrelerin iniş sebep, zaman, mekân ve şartlarını araştırır; Kur’ân-ı Kerûm’ın bütünlüğü içinde âyetleri tek tek değerlendirir; gerekirse karşılaştırır; konu ile ilgili “hadîsleri”, bulup yerli yerine oturtur; başta Ashab-ı Kiram olmak üzere, gelmiş geçmiş dîn âlim ve müctehidlerinin görüş ve tutuşlarını objektif olarak tespit eder. Yani “tefsir”de esas olan, şu veya bu endişe değil, “Bizzat murad-ı ilâhiyi” saptırmadan, çarpıtmadan, olduğu gibi ortaya koymaktır.

Oysa, “Çağdaş Kur’ân Yorumcuları”nın derdi başka!.. Onlar, pek sevdikleri dîn ve inançlarını, “çağdaş ilim ve fen bilgileri” ile destekleyerek “çağdaş insanın idrakine” sunmak isteyen “yeni kelâmcılar”dır. Her devirde, bu tipte çalışan ilim ve fikir adamları ve kadroları yetişmiştir. Bunların içinde, Fahreddin-i Razi gibi, “tefsiri”ni, hayli güçlü olduğu “Kelâm ilmi” ile besleyen “müfessirler” de vardır. Onların bu gibi hükümlerine “tefsir” demiyoruz “te’vil” diyoruz. Bu te’villerin “murad-ı ilâhiye” uygun olup olmadığını bilemeyiz.

Hattâ, bu yol tehlikelerle doludur. İleride, açıklayacağımız üzere, birçok, sapık yolun ve kolun doğmasına sebep olan “Bu indî ve şahsî yorum getirme” gayretidir. Bu gayret “müfessirlere” yakışmıyor; ama günümüzde de “kelâmcıların” bu tür çalışmalar yapmaları faydadan hali değildir.

Öte yandan, çağdaş ilim, fen ve tefekkür ile âyet ve sûrelerin tefsirine girişmek, zaman içinde, o bilgilerin eskimesi veya yanlışlığının ortaya çıkması ihtimalinin doğuracağı tehlikeleri de göze almak demektir. Meselâ, bilmem hangi asırda, “çağdaş bilgidir”

diye “tefsirinize” Batlamyus Kozmogonisi’ni almışsanız, ondan bilmem ne kadar sonra, ortaya Kopernik Kozmogonisi çıkmışsa, yanlış te’viliniz yüzünden birçok müminin inancına zarar vermiş olabilirsiniz. Yine, maddenin en küçük ve bölünmez parçası “atom”dur diyerek “zerrat” (zerreler) sözünü bununla açıklamaya kalkışırsanız, günün birinde fizik, “foton” (ışık tanecığı) diye bir şey ortaya koyarsa yaptığınız iş doğru olur mu?

Görmüyor musunuz, ilim, fen ve tefekkür sahası çok hızlı bir değişim ve gelişim içinde?.. Dünün birçok “doğrusu” bugün “yanlış”... Öklid, “Bir üçgenin iç açılarının toplamı 180 derecedir” diyordu, biz, itirazsız kabul ediyorduk. Ama, bir Laboçevski geldi, “Öklid’in sözü düzeltilmeye muhtaçtır” dedi ve ilâve etti: “Üçgenler, düzlem üzerine çizildikleri müddetçe Öklid haklı olabilir. Çünkü, kürenin içine ve üstüne çizilen üçgenlerin iç açılarının toplamı, ya 180 dereceden küçük veya büyük olmaktadır”.. Böylece yalnız Öklid’in geometrisi düzeltilmekle kalmadı, “küresel geometri” adı verilen yeni bir matematik dalı doğdu.

Kur’ân-ı Kerîm’i, “çağdaş ilimlerin ve fennin ışığında” yorum-caklarını ve yeni yorumlarla, insanlığa “yepyeni mesajlar” vereceklerini söyleyen “inanmış aydınlara” bilmem yapmak istedikleri için “rizikolarını” da hissettirebildim mi?

Sonuç olarak belirteyim ki, elbette “Kelâm İlmi”nde yeni yorum-culara ve mütefekkilere ihtiyacımız var; ancak kesin olarak bilmek gerekir ki, “Tefsir İlmi” klâsik mânâsı ile devam etmelidir. “Klâsik Tefsir” ilmi ile “murad-ı ilâhîyi” kavrayan müminler, şayet “çağdaş ilimlere, fenlere ve tefekküre” de sahip iseler, bunların ışığında, kendi düşünce dünyalarını zenginleştirebilir, “fikir dünyasına” yepyeni eserler verebilirler. Ama, bu yaptıklarına “tefsir” adını veremezler; bu gibi eserler ancak, birer “kelâm çalışması” olarak değerlendirilebilir. Bilmem derdimi anlatabildim mi?

TEHLİKEDE OLAN İSLÂMİYET DEĞİL, BİZİZ!...

Benim de hazır bulunduğum yemekte, misafir bir Müslüman profesör şöyle diyordu: “İstikbal İslâm’ındır. Önce, dînimiz, Yüce Allah’ın koruması altındadır ve O’nun koruduğuna kim zarar verebilir? Sonra, görünen odur ki, yeryüzünde bulunan bütün felsefeye ideolojiler, kelimenin tam mânâsı ile iflâs etmişlerdir. Ortada tek gerçek kalmıştır: İslâm!”.

Evet, misafir profesör bunları söylüyordu ve doğru söylüyordu. Bir bakıma, bu sözlerin altına ben de imzamı koyabilirdim. Fakat, içimden bir ses sanki şöyle diyordu: “Bu doğru sözlerin de açıklanmaya ve tamamlanmaya muhtaç yönleri var. Düşün, bulacaksın”.

Gerçekten de Yüce Allah, İslâm’ı ve onun temel kitabı olan “Kur’ân-ı Kerîm’i, kendi ‘koruması altına aldığına” Şanlı Peygamberimize “vahyetmiş” ve dolayısıyla bütün âleme duyurmuştu. Bu sebepten, dünya var oldukça, İslâm var olacak ve Kur’ân-ı Kerîm’in bir tek harfi bile tahrif edilemeyecekti. İslâm’ı ve onun Yüce Kitab’ını, koruyan ve kollayan bizzat Cenab-ı Hak olursa, ona kim zarar verebilirdi. Nitekim, İslâm düşmanlarının Kur’ân-ı Kerîm etrafında çevirmek istedikleri dolaplar ve hazırladıkları tertipler fazla başarılı olamamıştır ve olamayacaktır.

Düşmanlarımız, İslâm’la ve Kur’ân-ı Kerîm’le başa çıkamayacaklarını gördükten sonra, kın ve öfkelerini Müslümanlara ve İslâm Dünyası’na yöneltmiş, “İnsan ile İslâm’ın”, “İnsan ile Kur’ân’ın” arasını açmaya, Müslüman kitleleri bu mukaddes değerlere yabancılaştırmaya çalışmışlardır; çok yönlü “programlar” ile İslâm’ı ve Kur’ân’a “garip” bırakmak istemişlerdir. Maalesef, bu plânlarında, hayli başarılı da olmuşlardır. Yani, İslâm’ın düşmanları, bizzat İslâm’a bir zarar verememişlerdir ve fakat Müslümanları ve İslâm Dünyası’nı mahv ü perişan etmişlerdir. Şu anda, nüfûsu bir milyara varan İslâm Dünyası’nın acıklı halini görmüyor musunuz?

Müslümanlar, İslâm’dan ve Kur’ân’dan uzaklaştıkları nispette acı çekiyorlar. Vaktiyle, Yüce Halife Hz. Ömer şöyle buyurmuşlardı: “Biz, İslâm’dan önce, zelil bir kavim idik; İslâm’la şereflendik azîz olduk. Bir gün gelir de sıkıntılardan kurtuluşu, İslâm’dan gayrı kapılarda ararsak daha da zelil oluruz”. İslâm Dünyası’nın son üç asırlık macerasına bakıp da Yüce Halife’ye hak vermemek mümkün mü? Hiç şüphesiz, İslâm ve Kur’ân, Yüce Allah’ın koruması altındadır, ancak, kesin olarak belirtelim ki, bunlara yabancılaşan kişiler, gruplar ve kavimler, bu himayenin dışında kalırlar; yani, kendi kendilerine zulmederler. “Çağdaş mağdaş yorum” deyip tam bir Donkişot edasıyla ortaya çıkan “İslâm kurtarıcılarını”(!) kesin olarak haber verelim ki, tehlikede olan İslâm değil, kendileridir. İslâm “kurtuluşun tâ kendisidir” ve kurtulmaya muhtaç olan insandır. Onun için, ısrarla diyoruz ki, “Biz İslâm’ı kurtarmaya değil, İslâm ile kurtulmaya memuruz”. Nitekim, bir İslâm büyüğü, “Siz, bana Müslüman’ı gösterin, ben, size onun kurtulmuş olduğunu haber vereyim”, diye buyurmuşlardır.

Bâtıl ideoloji ve felsefelerin “günümüzde iflâs ettiği” gelince, gerçek müminler bilirler ki, “bâtıl” her zaman müflistir. Eğer bir mekâna ve zamana “bâtıl” hâkimse, orada “İslâm” yoktur. Çünkü, kesin olarak biliyoruz ki: “Hak gelince bâtil zail olur”.

Bugün, İslâm Dünyası’nın güçsüzlüğüdür ki, küfür âleminin gücünü teşkil etmektedir. Biz var olursak onlar yok olur. Biz “doğarsak”, onlar “batar”. Bâtıl yok olduğu için İslâm gelmez, İslâm geldiği için bâtil yok olur. Esasen, İslâm gelmedikçe, bâtılar yok edilemezler.

MAARİFİMİZ VE “TEST” KONUSU

Son aylarda, basınıımızda yer alan haber ve yorumlardan çıkara-bildiğim kadarı ile maarifimizde, “objektif test tekniklerine” karşı olumsuz bir akım doğmuş bulunmaktadır. Samimiyetlerinden asla şüphe etmediğim, bazı kişi ve yazarlar, bu testleri, “klâsik kompozisyon tarzındaki imtihanlar” ile karşılaştırmakta ve çeşitli açılardan yetersiz bulmaktadırlar. Onlara kalırsa, “objektif test teknikleri”, çocuklarımızın “ifade gücünü” köreltmekte, “tahlil ve terkip” yapmalarına fırsat vermemektedir. Onun için, bu “teknikleri” terketmek gerekir.

Oysa, günümüz pedagojisinde, hem “zihniyet” bakımından, hem “ölçme ve değerlendirme teknikleri” açısından önemli değişimler olmuştur. Artık, “çağdaş pedagoğların” belirttikleri üzere, iyi ve sağlam bir maarif, kendini, “hukuk sahasına” ait ıstılahlardan kurtarmak istemekte ve daha çok, “tıp sahasına” giren tâbirlere iltifat eder görünmektedir. Meselâ, şimdi, pedagojide, “suç” kavramı, yerini “problem” kavramına, “disiplin kurulu” yerini “rehberlik servislerine” bırakırken, “imtihan” sözü yerine, “mua-yene” kavramı geçmektedir.

Öte yandan, bugün eğitim ve öğretim sahasında kullanılan pek çok “test”, aynı zamanda “tıp”ta da işe yaramaktadır. Buna örnek olarak “Genel Yetenek Testleri”, “Şahsiyet Testleri” sayılabilir. Bugün psikiyatride hayli önemli bir yeri olan “Roschach Testleri” ile “TAT” ve benzeri testler, pedagojide de çok değerli bulunmaktadır. Ayrıca, her cemiyetin kendi yapısına uygun olarak hazırlayıp standardize ettiği “ferdî” ve “grup zekâ testleri” çağdaş pedagojinin ayrılmaz parçaları durumuna gelmişlerdir. Bunların geliştirilmesi düşünülebilir ve fakat kaldırılması düşünülemez.

“Objektif test tekniklerinin” kompozisyona, yani, tahlil ve terkipler yapmaya elverişli olmadığı doğrudur. Onun için “çağdaş pedagoglar”, eğitim ve öğretimde, kompozisyon tarzı çalışmalara ayrıca önem vermişlerdir. “Objektif tekniklerin” boş bıraktığı sahayı doldurması bakımından çok da faydalı bulur. Yani, biz, “objektif test tekniklerini” savunurken, “sübjektif test tekniklerini” reddetmiyoruz. Bunlar, birbirini tamamlayan tekniklerdir. Dengeli bir maarifte, her ikisinin de yeri var...

“Test” tâbirini, çok geniş mânâda ele almak gerekir. İngilizce’de “test” sözü, “bir deney” demektir. Günümüz pedagojisinde ise en geniş mânâsı ile “muayene” kavramına yaklaşmıştır. Çağdaş terbiyecisi, artık “imtihan” ve “sınav” yapmamakta, çocuğun ve gencin “zekâsını”, “istidatlarını”, çeşitli sahalardaki “bilgisini”, sahip olduğu “iş başarma gücünü” muayene etmektedir. Bunun gibi, “kompozisyon tarzındaki bir test” de öğrencinin “tahlil”, “terkip” ve “ifade gücünü” muayene etmeye yarar. Bu muayeneden maksat, çocuğa “not vermekten” ziyade, onun “zayıf-güçlü”, “yetersiz-yeterli” olduğu sahaları tespit ve teşhis edip, ona yardımcı olmaktır.

Hiç şüphesiz, bu “tespit” ve “teşhis” işi, ne kadar objektif ve sayı ile ifade edilebilir cinsten olursa, işimiz o kadar kolaylaşır. Çağdaş pedagoji, asla eğitimcilerin rolünü ihmâl ve inkâr etmeksizin, bu işi, mümkün mertebe “bilgisayarlara” yaptırmak yolunda büyük mesafeler almışken, bizim, ters bir tutumla geriye dönmemiz kâbil değildir. Meseleler, hissî yaklaşımlarla çözülemez. Eski alışkanlıklar, yeni özelemlere cevap veremeyebilir.

BÜYÜK KONGRE YAKLAŞIRKEN S.H.P.

Biz istesek de, istemesek de S.H.P. Türk siyasî hayatında mevcut bir vakiydir. Üstelik “iktidara oynayan” Anamuhalefet partisidir. Bu sebeptendir ki, bu partinin dünü, bugünü ve yarını bizi de ilgilendirmektedir.

Niyetimiz, bu partinin, “iç işlerine” karışmak değil, “demokrasimiz” açısından, ortaya koyduğu manzarayı, objektif olarak tespit etmektir.

Hemen belirtelim ki, halkımız —hattâ aydınlarımız— S.H.P.’nin siyasî yelpazedeki yerini tespit etmede güçlük çekmektedir. Daha da ileri gidilerek, bizzat S.H.P. yönetici ve yetkili kadrolarının dahi, bu konuda berrak ve tutarlı görüş birliği içinde olmadıkları iddia edilebilir.

Öyle anlaşılıyor ki, bizzat S.H.P. bile “siyasî yelpazedeki yerini” tayin ve tespitte güçlük çekmekte ve bu konuda halka güven verememektedir. Nitekim, bazı S.H.P.’lilere göre “S.H.P. eski C.H.P.’nin devamıdır ve öyle kalmalıdır”, bazılarına göre: “S.H.P. Merkez Sol Parti’dir”, bazılarına göre “Demokratik Sol bir Partidir”, bazılarına göre “Sosyal Demokrat Parti’dir”, bazılarına göre “Devrimci bir sol partidir”, bazılarına göre: “Kapılarını bütün sol fraksiyonlara açan, yahut her rengi ile solu kucaklayan bir parti olmalıdır”...

Evet, şimdi, gerek “parti” içinde, gerek “parti dışında”, bilhassa sol çevrelerin tartıştığı konu budur. Yani, bir bütün halinde S.H.P. “solculuğa oynamaya” karar vermiştir, ama ne menem bir solculuk yapacağına bir türlü karar verememektedir. Hem “kitle partisi” olmak isteyen, hem “ideolojik kaygılar” içinde yalpalayan bir parti manzarası içinde çırpınıp durmaktadır. Yani, ne “yardan”, ne “serden” vazgeçmektedir.

Hiç şüphesiz, bu durum, S.H.P.’nin “güvenirliğine” gölge düşürmekte, halkın ve tarafsız çevrelerin tereddütlerine kaynak olmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, pek yaklaşan “S.H.P. Büyük Kongresi”nde, en çok bu konu tartışılacak ve parti içindeki farklı hizipler ve fraksiyonlar, bu zeminde çetin mücadele vereceklerdir. Nitekim, bu kavga “açık” veya “gizli” tarzda, çoktan başlamıştır ve “Büyük Kongre” yaklaşıp kızısmaktadır. Bakalım, Sayın Erdal İnönü’yü “sahne” tutup “kuliste” renk mücadelesi veren “sol kadrolardan” hangisi veya hangileri “partiye egemen” olacak?.. Öte yandan “partiye ele geçirmeye çalışan” marjinal gruplar da işin cabası!.. Velhasıl, S.H.P.’nin işi zor!.. Bu durumu ile iktidara gelemeyiz; gelse bile başarılı olamaz.

Öte yandan, S.H.P.’nin CH.P.’den devralıp “parti sembolü” haline getirdiği “altı ok” ile ilgili yorumlar da hayli müphem gözükmekte ve vatandaşları tereddüde düşürmektedir. Gerçekten de “altı okun”, tek parti döneminde ve içinde bulunduğu şartlara göre tayin edilen “ilkeleri”, bugünün ihtiyaçlarına cevap veremez. Halkımız, İsmet İnönü ve Recep Peker döneminin “Devletçilik, Halkçılık, Devrimcilik, Milliyetçilik, Laiklik ve Cumhuriyetçilik” ilkeleri ile ilgili yorum ve uygulamalarını “ürpererek” hatırlamaktadır. Köprülerin altından çok su geçmiştir. Artık, hiç kimsenin, o uygulamaları “tekrarlaması” mümkün değildir. İnanmayanlar, bir deneysel de görelim!

Hele hele, bir taraftan “demokrasi havariliği” yapıp ‘artık ihtilaller ve darbeler dönemi kapanmıştır’ deyip —bazı köşe

yazarlarının etkisinde kalarak— “devrimciliği ihtilâlcilik” biçiminde telkin etmeye kalkışmak, akıl almaz bir çelişki olur. Gönül arzu eder ki, S.H.P. Büyük Kongre”-den sonra, kendini bu gibi “yan etkilerden” ve “bünyesinden kaynaklanan çelişkilerden” kurtarsın; “fikir ve düşünce hürriyetini” en geniş mânâsı ile savunsun, “dîn ve vicdan hürriyetini” Batı Demokrasileri seviyesinde ele alabilsin, “devrimciliği” ihtilâlcilik mânâsında yorumlamasın, kendini açıkça ortaya koysun; “tabular” ve “öçüler” icat ederek halkı korkutmasın; samimi, mert, dürüst ve art niyetten arınmış kadrolarla “Türk Milletine” hizmet şuuru içinde mesafe almaya çalışsın; “Millî Demokrasi”nin kuruluşunda ve gelişiminde güvenilir bir müessese haline gelsin.

Bakalım, göreceğiz.

BÜYÜK KONGRE YAKLAŞIRKEN ANAP

Bir “iktidar partisi” olarak ANAP’ın, Türk siyasî hayatında oynadığı rolü kim inkâr edebilir? Nitekim o, mevcut Anayasa’ya ve kanunlara uygun olarak yapılan bir seçim sonucu, ikinci bir “beş yıl” için şansını denemektedir; fiilen hükümettir ve ister istemez, ANAP’ın “icraatı” bizi de ilgilendirmektedir. Bu sebepten, “Büyük Kongre”ye giderken, bizim de bu parti ile ilgili söz hakkımız vardır. Yoksa hariçten gazel okumak niyetinde değiliz.

Yine, hemen belirtelim ki, halkımız ve aydınlarımız, tıpkı S.H.P. gibi, ANAP’ın da siyasî yelpazedeki yerini tayin ve tespit etmede güçlük çekmektedir. Bizzat ANAP seçmeni, partisinin “üst kademe yöneticilerinin fikrî ve siyasî yapısı” etrafında büyük tereddütler geçirmektedir. Gerçekten de ANAP, bir “Merkez sağ partisi” midir, “Ortanın Sağında bir parti” midir, “Milliyetçi ve muhafazakâr bir parti” midir, “Kapılarını bütün sağa açan bir parti” midir, “Liberal bir parti” midir, yoksa “Renksiz bir kitle partisi” midir?

İşte, Büyük Kongre’ye giderken ANAP’ın durumu da budur. Görünen odur ki, tabandan gelen milliyetçi ve mukaddesatçı “dinamiklere” rağmen, ANAP yönetimi, yerini ve rengini açıkça ve mertçe tayin edememektedir. Farklı sesler ve farklı eğilimler içinde çırpınmaktadır. “Sahnede” ve “kuliste” farklı “mesajlar” vermektedir. “Kitle”den gelen istek ve baskıları, “ne şiş yansın, ne kebab” kurnazlığı içinde yatıştırmaya çalışmakta ve dolayısı ile özlenen güveni vermemektedir. Birçok “müspet icraatı” yanında, ANAP

yönetiminin korkak, ürkek ve hattâ tavizkâr davranışı, seçmenlerini tedirgin etmektedir. Başta TRT olmak üzere, birçok “kurum” ve “kuruluşa” yapılan tayinler ve nakiller insanı derin derin düşündürmektedir. Bu tayinlerle ANAP tabanı mı, yoksa başkaları mı tatmin edilmek istenmiştir?

Vilâyetlerde kaybeden “kadrolara”, yeniden itibar kazandırmak için, tabandan gelen “iradeye” Büyük Kongre’-de karşı çıkmak ANAP’a hayır getirmez. Bırakın, ANAP’ın tabanı, partisinin “siyasî yelpazedeki yerini ve rengini” hür iradesi ile belirlesin. Bu formül, diğer partilerimiz için de geçerlidir. Kendi, bünyesi içinde “demokrasiyi” gerçekleştirmeyenler, “millî demokrasinin” kuruluşuna ve gelişmesine de önemli bir katkıda bulunamazlar. Millet ve halk iradesinin hükümsüz kaldığı bir ortamda “demokrasi” de, “partiler” de müesseseseleşemez; her ikisi de “kişilerin” ve “dar kadroların” elinde yozlaşır, kalır.

Hiç şüphesiz, partilere “hayat ve canlılık” kazandıran “tabanları”dır. Her partinin “ayrı bir tabanı” vardır. Önemli olan halktaki bu temayüllerin “parlamentoya” yansımaları temin etmektir. Tabanın istemediği ve “dışladığı” kişi ve grupları, zorla veya siyasî oyunlarla partide tutmanın hiçbir yararı yoktur. Aksine zararı vardır.

Ülkemizde, Anayasa’ya ve kanunlara uymak şartı ile “çeşitli renk ve kadrolara” fırsat ve imkân tanıyan bir “partileşme” mümkün gözükmemektedir.

Bu partiler, kendilerine uygun ve yeterli bir “taban” bulabilmişlerse “parlamentoya” da girebilmektedirler. Böyle olunca, rengi ve temayülleri belli tabanlara “sun’î aşılar” yapma gayreti boşuna ve tehlikelidir. Çok ters tepkilere yol açar...

Bugüne kadar, “sağ oylara” talip olup onu çarçur edenlerin vebalı büyüktür. Sağ, bir oy deposu itibar edip onu yıllar yılı istismar eden çevreler, er geç yanıldıklarını görmüşlerdir ve görecektir. Bütün mesele, iş işten geçmeden uyanmakta...

Bütün siyasî kadrolara son sözümüz şudur: “Lütfen, ne iseniz öyle gözükün veya gözüktüğünüz gibi olun! Artık, yanılmaktan ve yanıltılmaktan yorulduk!” Herkese mavi boncuk dağıtmakla bir yerlere varılmaz.

DYP’NİN DURUMU...

Bundan önceki yazılarımızda SHP ve ANAP üzerinde durmuş ve bu iki partinin Türk siyasî hayatındaki yerini belirlemeye çalışmıştık. Bugün de DYP’nin Türk siyasî hayatındaki yerini tayin etmeye çalışacağız.

DYP, şu anda TBMM’de grubu bulunan önemli siyasî partilerimizden biridir. Mevcut “Siyasî Partiler” ve “Seçim Kanunları” karşısında, ülkemizin “üçüncü siyasî partisi” olmak ve Meclis’e “grup” sokabilmek az bir başarı değildir.

Bunun yanında, hemen belirtmemiz gerekir ki, DYP’nin bu başarısı, herkesten önce, bu partinin yöneticilerini tatmin edecek seviyede değildir. Gerçekten de kendini “Demokrat Parti”nin ve “Adalet Partisi”nin devamı olduğunu ilân etmesine ve “şaha kalkan kıratı” bayrak edinmesine rağmen, bu parti yöneticileri, umduklarını bulamamışlardır.

“Eski-Yeni” mücadeleleri, “Siyasî yasaklar”, “Tabular ve öcüler” edebiyatı, “12 Eylül öncesi ve sonrası hatıralar”, tartışmaya elverişli “Siyasî Partiler” ve “Seçim Kanunları”... bu başarıda veya başarısızlıkta önemli birer faktördür, hiç şüphesiz...

Son Büyük Kongresi’nden başarılı bir şekilde sıyrılmasını bilen ve Süleyman Demirel’i yeniden “genel başkanlığa” getiren DYP’nin istikbalde, ne yapabileceğini, hep beraber göreceğiz.

Bu noktada belirtelim ki, kendini, seçmenlerine “Milliyetçi ve Muhafazakâr” olarak tanıtmaya rağmen, DYP’nin Büyük Kongre’den çıkan yönetici kadrosu, daha çok “liberal” bir görüntü vermektedir. Başbakan Turgut Özal’ın, “DYP, bizim sağımızda kalır” sözüne rağmen, bize göre, DYP, ANAP’ı “daha sağda” bırakarak “merkeze” yerleşmek istemektedir.

Görünen odur ki, hem DYP, hem ANAP, birer “merkez sağ partisi” olmak için mücadele verirken, “milliyetçi ve muhafazakâr” sağ tabanı da kendileri ile birlikte sürüklemek istemektedirler. Yani, hem DYP, hem ANAP, milletin büyük ekseriyetini teşkil eden “milliyetçi ve muhafazakâr” tabanı, birer “oy deposu” olarak görmekte ve bu sahayı paylaşmak hususunda “çetin” bir mücadeleye girişmiş bulunmaktadırlar. Sol muhalefet dururken, DYP ve ANAP’ın birbirlerine bu kadar sert çıkış yapmaları bundandır. Yani, her iki parti de

üç aşağı-beş yukarı “aynı mesajlar” ile “aynı tabanı” paylaşmak, yahut birbirine kaptırmamak için savaşıyorlar.

Siyaset sosyologlarının tespitlerine göre, “en çetin savaşlar, aynı dâvayı güden fraksiyonlar arasında cereyan eder”. Gerçekten de “aynı fonksiyonu yapmaya çalışan iki farklı birim arasında, şiddetli ve kaçınılmaz çatışmalar görülür.”

DYP ve ANAP yöneticileri, istedikleri kadar “biz ayrı partileriz”, “biz birbirimize benzemeyiz”, “biz, hiçbir partinin devamı değiliz” desinler, büyük halk kitlesi, bu ikibüyük parti arasında, sanıldığı kadar büyük bir fark olmadığı kanaatindedir. Yine, büyük halk kitleleri, bu birbirine benzer kadroların, “işbirliği” yerine, “çatışmalarından” tedirgindir. Bu iki parti arasındaki “boğuşmaları” izah etmede güçlük çekmekte, meselenin “hırs” ve “menfaat” çatışmalarından kaynaklandığına inanmaktadır. Üstelik, bu durumun, “oyları böldüğüne” ve “sol muhalefetin ekmeğine yağ sürdüğüne” kesin gözü ile bakmaktadır.

Görünen odur ki, önümüzdeki büyük seçimlerde, Türk Milleti, bu problemi çözecek, bu iki partiden birini siyaset sahnesinden silecektir. “Milliyetçi ve muhafazakâr mı olsak?”, yoksa “Liberal ve Batıcı bir çizgi mi izlese?” tarzında, tereddütler geçiren kararsız kadrolar, “sağda yürürken sola göz kırpan” kurnaz kişiler, elbette başarılı olamazlar. Bu sözümüz, her iki “sağ parti” için de geçerlidir; kimsenin alınganlık göstermesine gerek yoktur. Herkes çizgisini açıkça belli etmelidir.

MECLİS DIŞINDA KALAN PARTİLERİMİZ

Genel seçimlere katılıp Meclis dışında kalan “siyasî partilerimizin” durumuna da kısaca temas etmek istiyorum. Bu partiler DSP (Demokratik Sol Parti), RP (Refah Partisi), MÇP (Milliyetçi Çalışma Partisi) ve IDP (Islahatçı Demokrat Parti)dir.

Bu partilerin hepsi de “Seçim Kanunları”nda öngörülen “barajı” aşamadıkları için “Meclis dışında” kaldılar. Gerçekten de “yüzde onluk” bir seçim barajı çok yüksektir ve milyonlarca “seçmenin” oylarının heba olmasına sebep olmaktadır. Öte yandan, pek çok “seçmen” de “oyum boşuna gitmesin” endişesi ile “gerçek tavrını” ortaya koyamamakta ve anti-demokratik bir manevî baskı altında tercihini yapmak zorunda kalmaktadır. Bu, bence, bir an önce giderilmesi gereken önemli bir kusurdur.

Gerçi, bu seçim sistemi, belki “partiler-arası koalisyonları” önlemede ise de —küçük partilerin seçim şansını azalttığından— “büyük partileri” gayr-i mütecanis duruma getirerek “parti içi koalisyonlara” zemin hazırlamaktadır. Şimdi, ANAP da, SHP de, DYP de bu durumdadır. Bu büyük partilerin “parti içi hiziplerle” çalkalanmasının bir sebebi de budur. “Küçük partilere” Meclis yolunu kaparsanız, onlar da sizi rahat bırakmazlar. O halde, çare, gerçekten bütün eğilimlere fırsat tanıyan “demokratik ve âdil bir seçim sistemine” bir an önce kavuşmaktır.

Şu anda “sağ”da ve “sol”da durum aynıdır. Billhassa ANAP ve SHP bu konuda tipik örneklerdir. Meselâ ANAP, hem bütün sağa göz kırpmakta, hem de “sağdan gelen” baskılardan şikâyet etmekte; SHP de hem bütün sola mavi boncuk dağıtmakta, hem de onların doğuracağı tehlikelerden uzak durmak istemektedir. DYP ise, “liberal kadroları” işbaşına getirirken, “milliyetçi ve mukaddesatçı çevrelere” parlak mesajlar vermektedir.

Öyle görünüyor ki, bu seçim sistemi değişmedikçe, siyasî mücadeleler bu minval üzere sürecek, büyük bir sürpriz olmadıkça “Meclis dışında kalan partiler” kolay kolay gelişip ayağa kalkamayacaklardır. Yani, demokrasimiz “Merkez sağ” ve “Merkez sol”da yerleşmek isteyen “Kitle partileri” zemininde gelişmeye çalışacaktır. Belki, bu tutumun da birçok faydası vardır. Ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, bu durum, parti içi çatışmaları da şiddetlendirecektir.

Böyle düşününce, rahatça iddia edilebilir ki, önümüzdeki seçimlerde, şu anda Meclis dışında kalan siyasî partilerimiz, pek şanslı gözükmemektedirler. Meselâ, şimdi, DSP, SHP’ye nazaran, daha tutarlı bir çizgide bulunmasına rağmen, birçok sebebe binaen başarılı olamayacaktır.

Çünkü, “iç” ve “dış” mihraklarca hazırlanan “senaryolara” göre oynamamakta ve dolayısı ile bu çevrelerce “gözden çıkarılmış” bulunmaktadır. Sesini duyurmakta hayli zahmet çeken bu partinin, önümüzdeki seçimlerde başarılı olması, bence, çok büyük sürpriz olur.

“Sağ cemahta” bulunan ve bir türlü bir araya gelip “ortak bir program ve strateji” etrafında toplanamayan RP, MÇP ve IDP ise, gerçekte, büyük bir potansiyel teşkil eden “sağ oyları” başkalarına kaptırmaktadırlar. Oysa, her türlü “küçük hesaptan arınarak” el ele verebilselerdi, hayrete şayan sonuçlar alabileceklerdi. Bunu bilen

“hasım çevreler” ne yapıp yapıp böyle bir “işbirliği” imkânını yok etmektedirler.

Bu durum, yalnız onları “Meclis dışında” bırakmamakta, milliyetçi ve mukaddesatçı büyük halk kitlelerini de hayal kırıklığına uğratmaktadır.

İYİLİK VE KÖTÜLÜĞÜN MÜESSESELEŞMESİ

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de buyurulduğu üzere, “İnsan imtihanda” ve “İnsan iyilik ve kötülükle denenmekte”...

Üstad Necip Fazıl Bey’in ifadesi ile “Oluklar çift, birinden nur akar, birinden kir”...

Kesin olarak anlaşılmıştır ki, “çirkinlik olmasa güzellik”, “yanlışlık olmasa doğruluk”, “zulüm olmasa adalet”, “esaret olmasa hürriyet”, “kötülük olmasa iyilik”, “kesret olmasa tevhid”... anlaşılmazdı. Yani, “zıtlar” birbirini ele veren “ipuçları”...

Bütün “zıtlar”, yan yana mı, içice mi bilmem? Bildiğim bir şey var: İnsanlık, henüz kötülüğün, çirkinliğin, yanlışlığın, zulmün ve esaretin tamamen yok olduğu bir dünya kuramadı. Çok istedi, ama başaramadı. Peygamberler, veliler, kahramanlar, ilim, sanat ve fikir adamları...

Evet, bunlar, bütün güçleri ile dünyamızda güzelliği, doğruluğu, adaleti, iyiliği, hürriyeti ve tevhidi müesseseseleştirmeye çalıştılar ve büyük mesafeler aldılar. Lâkin, zaman geldi, bunların zıtları da aynı hız ve güçte müesseseseleşebildiler.

Şimdi de “çirkinlikler ile güzellikler”, “yanlışlıklar ile doğruluklar”, “kötülükler ile iyilikler” yarış halinde...

Bir yanda “mabetler”, “mektepler”, “kitaplıklar”, “ilim ve sanat evleri”, “iffet ve şeref kaleleri aile ocakları”, ‘tertemiz bahçeler, parklar ve tabiat köşeleri”, bir yanda “fuhuş evleri”, “kumar salonları”, “uyuşturucu tekkeleri”, “cinayet şebekeleri”, “mafyalalar”, “diskotekler”, “meyhaneler”,...

Öyle anlaşıyor ki, bu “zıt müesseseseleşmeler”, dünya ve insan var oldukça devam edecektir. Yani, bunların arasındaki “mücadele” süreklidir. Bu, aynı zamanda “İnsanın ve Şeytan’ın kavgasıdır.”.

Bu kavgayı “inkâr etmek” de, bu kavgada “tarafsız kalmak da mümkün değil... İster istemez bir tarafı tutacağız. Ya “İnsan”dan,

yahut “Şeytan”dan yana olacağız. Büyük Alman Şairi Geothe, insanın bu dramını, “Faust”unda ne güzel dile getirir. Nitekim Faust, “bütün çirkinlikleri güzel, bütün güzellikleri çirkin gösteren” Şeytan’ın (Mefisto’nun) kendini mutlu edemeyeceğini trajik bir biçimde öğrenir.

Bu, bir insanlık dramıdır ve ne gariptir ki, her nesil, daha önceki nesillerin hayatından ibret almaksızın, bu acıklı macerayı, yeni baştan ve tek başına tekrar tekrar yaşar. İnsanoğlu, her nedense, kendini bu çatışmadan bir türlü kurtaramaz. Mevlâna Celâleddin Hazretlerinin buyurdıkları gibi: “Hayvan hayvanlığı ile melek melekliği ile kurtuldu, insanoğlu ise ikisinin arasında yalpalayıp kaldı”.

20. asırdan 21. asra geçerken, “İnsanlık Âlemi”nin durumu nedir? Zamanımıza, iyilikleri, güzellikleri, doğrulukları, fazilet ve kahramanlıkları özleyen “İnsan” mı; yoksa, kötülükleri, çirkinlikleri, yanlışlıkları, alçaklıkları ve kalleslikleri sahneleyen “Şeytan” mı hâkim bulunmaktadır? Gerçekten dünya, nereye doğru koşuyor ve tek tek herkes bu koşudaki yerini biliyor mu? Evet, böyle bir kritiği yapmak zamanıdır. Acaba, kim kime yardım etmekte ve destek vermektedir? Evet, yine, kimler, Hakk’ı, iyiliği, güzelliği, doğruluğu ve fazileti yüceltmeye, kimler, bâtlı, kötülüğü, çirkinliği, yanlışlığı ve alçaklığı müesseseseleştirmeye çalışmaktadır?

Bu kritiği bugün yapmayanlar, yarın çok pişman olacaklardır.

ANAP’TA “İKİNCİ ADAM” MESELESİ

Ben ANAP’lı değilim ve Sayın Keçecileri tanımam, yani tanışmışlığım yoktur. Bütün bildiğim, basından ve arkadaşların vasıtası ile edindiğim bilgilerden ibaret...

Bana gelen bilgilere göre, Sayın Keçeciler, kelimenin tam mânâsı ile Müslüman, milliyetçi, dürüst, mert, cesur, çalışkan ve teşkilâtçı bir zât... Ayrıca, “Fransızca’yı Şiir gibi konuşan”, Doğu’yu ve Batı’yı bilen olgun bir devlet adamı... Bir bakıma ANAP’ı ayakta tutan birkaç kişiden biri...

Böyle olduğu için de Marksist, Leninist, sosyalist mason ve liberal geçinen “tabansız politikacıların” sürekli saldırısına mâruz kalmakta... Mahum basında “takkeli ye takunyali” karikatürleri çıkmakta, söylediği her söz, verdiği her beyanat “çarpıtılarak” okuy-

culara sunulmakta, ANAP içindeki birleştirici ve yapıcı tutumu yüzünden “kutsal ittifakçı” olarak alaya alınmaktadır. Siyaset dünyamızdan Türk’üm ve Müslüman’ım demek meğer, ne rizikolu şeymiş!...

Türk halkının yüzde 70’ini teşkil eden “milliyetçi, muhafazakâr ve maneviyatçı taban”, Sayın Keçeciler’e ve arkadaşlarına güvenini belli ederek “ANAP KONGRESİNE” uygun delegeler gönderdiği halde, bazı çevreler, bunu bir türlü içine sindirememektedirler. Böyleleri, kâh “Turgut Özal’a”, kâh “Semra Hanım’a” koşarak “medet ummakta”, tabandan gelen arzu ve iradenin “nazara alınmaması için” akla gelmedik oyunlar oynamaktadırlar.

Onlara kalırsa, ANAP, asla Keçeciler’e ve arkadaşlarına bırakılmazmış. Bu, büyük bir felâket olurmuş. Hele, bir de Sayın Turgut Özal’a “Çankaya yolu açılsa imiş, parti tamamı ile Keçeciler ve ekibine kalırmış, buna ne ülkemizin ve ne de dünyamızın şartları müsaitmiş. Keçeciler’in ANAP başkanlığına seçilmesi, büyük tehlikelere kaynak olurmuş.”

Bunlardan biri şöyle yazıyor: “Turgut Özal’ın birleştirici şemsiyesi kalktığı zaman, delege oylarına egemen isim Mehmet Keçeciler’dir... Biliyorum ki, ne ANAVATAN PARTİSİ Mehmet Keçeciler’in patronajı altında bütünlüğünü koruyabilir ne de Türkiye Mehmet Keçeciler yönetiminde bir hükümet taşıyabilirdi! Türkiye, âdeta zembereklerinden boşanır ve en az 6 aylık bir kaosa girerdi. Zaten yıllar boyu, kolay kolay yeniden toparlanamayacak bir Türkiye yaratmak için 6 aylık kaos kâfidir.”

Şimdi, söyleyin bakalım, bu sözler “demokrat ve liberal” geçinen bir yazara yakışır mı? Kendi tabanının oyları ile partinin “ikinci adamı” durumuna gelmiş ve gerektiğinde “birinci adam” olarak iş yapabilecek bir zâtı, bir devlet ve politika adamını, bu şekilde hırpalamak ve “öcüleri” vehmederek sahne gerisine itmek çabası gerçekten güzel bir davranış mıdır? Ne demek “6 aylık” kaoslar, nedir “yeniden toparlanmak ihtiyacını duyacak bir Türkiye”?... Halk, kendi partisini kuramayacaksa ve hür iradesi ile yöneticisini seçemeyecekse, hangi demokrasiden söz edebilirsiniz? Halka rağmen, bu ülkeyi yönetmeye değil, gütmeye kararlı kişi ve kadrolara “yeşil ışık yakmak” doğru mudur?

Sayın Turgut Özal, cumhurbaşkanı olur mu, olmaz mı bilmem? Bilfarz böyle bir şey olur ve ANAP tabanı, Sayın Mehmet Keçeciler’e ve arkadaşlarına “birinci derecede sorumluluk” verirse, elbette, partide ufak tefek bazı çalkantılar olacak, partinin bütünlüğünü bozan

ve yanlış icraatlarla seçmenini hayal kırıklığına uğratan “tabansızlardan bazıları” çekip gidebilecektir. Bence, bu ANAP’ın lehine bir “temizlik” olacak ve Türk Milleti, özlediği bir partiye ve teşkilâta kavuşmuş olacaktır. Üstelik bu durum, ANAP’ın itibarını, halk nezdinde arttıracaktır.

İNSANIN “DÜNYASI”...

Topyekûn insanlığın kurduğu kültür ve medeniyetler tahlil edildiği zaman, onun, “bu dünya”dan gayrı bir “öte dünya” kavramına da sahip olduğu görülür. Dünyanın neresine giderseniz, durum, aşağı-yukarı budur. Hatta, bütün tarih boyunca...

“Öte dünya” ise Cehennem, Araf ve Cennet’ten ibaret... Gelmiş, geçmiş ve yaşayan bütün kültür ve medeniyetlerin sözlüklerinde bu kavramlar ortak!.. Yani, bütün beşeriyet, bunlardan haberdâr!.. Bu, inkârı mümkün olmayan “içtimaî” ve “ruhî” bir vakıadır.

Cehennem’in, Araf’ın ve Cennet’in gölgeleri, sanki, daha “bu dünya”da iken bile, insanın idrakine yansımış gibi gözüküyor. Nitekim, bir bütün teşkil eden ruhî hayatımızın tahlilinden, bu üç âleme ait izler ve çizgiler yakalanabilir.

Şöyle ki, duyularımız Cehennem’in kokusunu aldığı halde, şuuru-muz Cennet’in özlemi ile dolu... Öte yandan sübjektif varlığımızı ifade eden “benliğimizi”, hesap yerinin (Araf’ın) kavurucu ve ürpertici muhasebesi içinde görmektediriz. Evet, sanki, bu ateş ve buhar dünyasındaki kaos yahut esaret, “öte”de kaynayıp duran Cehennem’in ifadesidir de Cennet, duyular üstü bir âleme ait bir gerçek olarak “şuurlu varlığımın” Mutlak Varlık’ta ebedileşme arzuna cevaptır.

Öte yandan “bu dünya”, ne Cehennem, ne de Cennet’tir. “Bu dünya”da, her ikisinden de kokular ve renkler bulunmakla birlikte, “çamur dünya”, bir “geçit yeri” olarak Araf’a benzemektedir ve insanoğlu, “bu dünya”da, Cehennem ile Cennet arasında yalpalayan bir hesaplaşma içinde kıvranıp durmaktadır.

İster “inansın”, ister “inanmasın”, bu dünyada yaşayan her insan, kendine acı ve ıstırap veren bir dünya yerine, kendini mutlu kılacak bir dünya bulmak istemektedir. Evet, Cehennem’den kaçan ve Cennet’i özleyen insan!.. Ama, bunları, “bu dünya”da bulmak muhal...

Bazıları, Cennet'i yeryüzünde aradı veya kurmaya çalıştı, fakat başarılı olamadı. Bazıları da yeryüzünü Cehennem'e çevirmek istedi, yine başaramadı. Yani, "bu dünya"nın Cennet olmaya da, Cehennem olmaya da kaabiliyeti yok!.. "Bu dünya" madde ile mânânın, kötülüklerle iyiliklerin, çirkinliklerle güzelliklerin, günahlarla sevapların, yanlışlıklarla doğrulukların, haksızlıklarla adaletin, esaretlerle hürriyetlerin, mutsuzluklarla mutlulukların, kısacası Cehennem'den taşan verilerle Cennet kokusu taşıyan nimetlerin içice bulunduğu bir âlem... "Bu dünya" her iki tarafa da yol veren bir geçit yeri...

Peygamberler, "öte dünyayı", mutlak ve ebedî; "bu dünyayı", zahirî ve fani olarak gösterirlerken, insan idrakinin ulaşabileceği, nihaî gerçeği işaret etmektedirler. Onlar, "Allah'tan başka ilâh yoktur" gerçeğini savunurlarken, ısrarla bir "öte dünya" (âhiret) hayatının varlığını da belirttiler. Bu inancı, dinin temeli yaptılar. Nitekim, yüce dinimiz, müminleri, **"Allah'a ve Âhiret Günü'ne inananlar"** olarak tarif eder.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'den öğrendiğimize göre, "kâfirler", "Âhiret Yurdu"na inanmayan "gafillerdir". İşte bu hususu açıklayan "âyet" mealleri: **"Onlar (bu) dünya hayatından (yalnız) bir dış (tarafı) bilirler. Âhiretten ise onlar gafillerin tâ kendileridirler"**. (er-Rûm/7). **"Bu dünya hayatı, bir eğlenceden, bir oyundan başka bir şey değildir. Âhiret Yurdu(na gelince) şüphe yok ki o, (asıl) hayatın tâ kendisidir; (bunu) bilmiş olsalardı"**. (el-Ankebut/64).

Bu âyetlere paralel olarak Şanlı Peygamberimiz şöyle buyuruyorlar: **"Siz, şimdi uykudasınız, öldüğünüzde uyanacaksınız"**.

TÜRK PARASI VE HALKIMIZ

Bugün, size, "Türk parası"nın son 70 yıllık macerasını anlatmayacağım. Sadece, konu ile ilgili bazı tespitlerimi ortaya koymaya çalışacağım.

Sakin, benden "bilimsel yorumlar" ve "teknik terimler" beklemeyin! Çünkü, ben bunlardan pek anlamam. Anladığımı sananlara da pek itibar etmem. "Para meselesi" pek netameli bir konu... İçine giren bir daha çıkamıyor. Nice ekonomistler, nice maliyeciler, nice "süper-beyinler" bu sahada çaresiz kaldılar; nice hükümetler ve hattâ devletler bu yüzden çöküp gittiler.

Bütün bunlarla birlikte, kahvehanelerde, sokaklarda, evlerde ve her yerde “para” konuşuluyor. Anlasın, anlamasın herkes “para” diyor; paranın dünü, bugünü ve yarını etrafında “ahkâm kesiyor” ve “fikir üretiyor”!., işin garibi, bunlardan bazıları yabana atılacak gibi değil... Bence, “para” konusunda halkın dediklerine de değer vermek gerek!..

Bazıları şöyle diyor: “Kardeşim, Türk parası pula döndü. Memuriyete 147,5 TL maaşla başlamıştım. Onunla aile geçindiriyordum. Şimdi, bu para ile bir ekmek bile almıyorum”.

Daha yaşlı biri devam ediyor: “Sen.bir de bizim zamanımızı bilsen!.. Ben memuriyete 20 TL maaşla başladım ve ailemi bununla rahatça geçindirebildim. Şimdi, deste deste binliklerle çarşıya-pazara çıkıyoruz filemizi bile dol-duramadan geri dönüyoruz. Bu işe bir çare bulmak gerek”...

Konuşulanları dinleyen kravatlı gençlerden biri atılıyor: “Paraların üstündeki ‘sıfırlar’ pek çoğaldı. Bence, bu ‘sıfırlar’dan üçünü silmek lâzım. Yani, 1000 TL. sı 1, 5000 TL.sı 5, 10.000 TL. 10, 20.000 TL.sı 20 TL.sı olmalıdır”.

Orta yaşlı biri müdahale ediyor: “Bunun, sağlam bir çıkış yolu olduğunu sanmıyorum. Üstelik, böyle bir tedbir, piyasaya bir de ‘eski lira’, ‘yeni lira’ kargaşası getirecektir. İşin doğrusu, bence şudur: ‘Yeni bir para birimi bulmak’...

Biliyorsunuz, ülkemizde, para fazla değer kaybedince hep bu yola gidilmiştir. Ben, şu kısacık ömrüm içinde bile, Türk parasının değişik birimler içinde ele alındığını gördüm. Önce ‘Santim’ deniyordu ve 100 Santim 1 Kuruş idi. Bunun yanında ‘Para’ adlı bir birim daha vardı ve 1 Para, 2,5 Santim ve 1 Kuruş 40 Para idi. Sonra ‘Lira’ birimi gün yüzüne çıktı ve 100 Kuruş 1 lira itibar edildi. Şimdi ‘Türk Lirası’ (TL), hızla değer kaybettiğine göre, yepyeni bir para birimine ihtiyacımız var demektir. Meselâ, bu yeni para biriminin adı pekâlâ ‘Akça’ olabilir ve 1000 TL. sı 1 Akça itibar edilebilir. Kaldı ki, ‘Ak akça kara gün içindir’ diyen halkımız, bu para birimini kolayca benimseyebilir”.

Meraklı biri: “Lira yerine Akça demenin gerçekten bir faydası olur mu?” diye soruyor ve şu cevabı alıyor: “Hayır, Lira yerine Akça demeyeceğiz 1000 TL.sı 1 Akça’dır diyeceğiz. Böylece ‘çok sıfırlı’ bir para birimi yerine, böyle bir kusurdan arınmış para birimi geçecek; cemiyet, psikolojik olarak, ‘çok sıfırın doğurduğu kompleksten’ kurtulacak...”.

Ak sakallı biri, bu konuşmaları dinledikten sonra şöyle diyor: “Kâğıt para değil mi? O da zamanla diğer paraların durumuna düşecek!.. Siz bana esas paradan, yani altın ve gümüş paradan söz edin. Ona dönülmedikçe dünyanın da, bizim de işimiz zor..”.

Evet, bütün bunlar, bizim cemiyetimizde konuşulmakta ve politikacıların tutum ve beyanları değerlendirilmektedir. Milletimiz, sanıldığından fazla ‘ekonomi konulan’ ile ilgilenmektedir.

HİRİSTİYANLIK PROPAGANDASI VE DOMUZ ETİ

Bilirsiniz, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de, ismi verilerek eti “haram kılınan” tek hayvan domuzdur. Yani, biz, Müslümanlar, domuz eti yemeyiz.

Bu tutumumuz ve tavrımız, her nedense “Hristiyan Dünyası”nı ve onun adına çalışan “misyonerleri” çok tedirgin eder. Onlar, ısrarla “Neden domuz eti yemediğimizi?” sorar ve fırsat buldukça “Dinimize saldırırlar”. Bilhassa yurt dışında bulunan işçi, öğrenci, iş adamı ve diplomatlarımızın, bu konuda, çok yoğun bir “psikolojik baskı” altında tutulduğunu da biliyoruz. Elbette, uyanık ve şuurlu Müslümanlar, Hristiyanların bu yobazca baskılarına gerekli tepkileri göstermekte ve cevapları vermektedirler.

Onlara demek gerekir ki, bu, her şeyden önce, bir inanç meselesidir ve sizin inançlarınıza müdahale hakkınız yoktur. Kaldı ki, “domuz etinin” haram olduğuna, sadece biz, Müslümanlar değil, Yahudiler de inanırlar ve siz Hristiyanlar da “Ahd-ı Atik’i” ((Tevrat’ı) dininizin “temel kitabı” saydığınıza göre, onlardan farklı düşünmemeliyiniz.

Öte yandan, biz Müslümanlar, sadece “domuz etini” değil, daha birçok hayvanın da etini yemeyiz. Meselâ, kurt, köpek, aslan, kaplan, ayı, kedi, fare, yılan ve böcek gibi... Niye bunları yemek hususunda, biz Müslümanlara baskı yapmıyorsunuz da ısrarla “domuz eti” üzerinde duruyorsunuz? Bu hayvanları siz de yemiyorsunuz ondan mı? Demek ki, sizin de yemediğiniz ve iğrenç bulduğunuz etler varmış. O halde, başkalarını kınamaya hakkınız var mı?

Kaldı ki, sosyologlar, farklı kültür ve medeniyetlerin farklı birer “sofrası” olduğunu tespit etmişlerdir. Bizim, bırakın yemeyi ve içmeyi, yenilmesini ve içilmesini bile seyredemeyeceğimiz yabancı beslenme biçimlerinden söz edilmektedir. Meselâ, Avustralyalılar,

fareyi ızgara yapıp yiyorlarmış. Yine Çinli'ler, bir maymunun kafatasını, keskin bir kılıçla açtıktan sonra, ortaya çıkan kanlı ve sıcacık beynini, tuzlayıp biberleyerek kaşıklıyorlarmış. Yine Japonlar, lokantaların vitrinlerinde sergiledikleri canlı yılanların kafalarını keserek akan kanlarını bir bardakta topluyor ve isteyen müşterilerine meşrubat gibi sunuyorlarmış. Yine, Afrika yerlileri, yakaladıkları kanatlı kanatsız böcekleri bir çerez gibi çiğneyip yutuyorlarmış. Bu durumda, size soruyorum: Onlar yapıyor diye, siz de onları örnek alabilir misiniz? Alamazsınız, çünkü, kültürünüz, medeniyetiniz ve inançlarınız farklıdır. O halde, bizi neden yadırgıyorsunuz? Size benzemediğimiz için mi? Bu düşünceniz saçma değil mi?

Sizin misyonerleriniz, “Domuz eti, bir protein deposudur, 90 derecede pişirse, her türlü zararlı parazitten de arınmış olur” diye propaganda yapıyorlar. Ben de size desem ki: “Toprağın nemli ve çamurlu zemininde yaşayan solucanlar da iyi birer protein deposudur ve 90 derecede kaynatılır ve kızartılırsa her türlü zararlı parazitten temizlenir. Onu da yiyebilir misiniz?”. Herhalde, siz de benim gibi, iğrenip yiyemezsiniz, değil mi? O halde, mantığımızdaki sefaleti görüyor musunuz?

Görüyorsunuz ki, “protein deposudur” diye her şey yenmiyor ve içilmiyor. Soframızı biçimlendiren pek çok faktörün yanında, sosyal, kültürel ve psikolojik dinamikler de var... Vaktiyle bir su kenarında, iki Amerikalı'nın kurbağaları yakalayıp ızgara yaptıklarını ve yediklerini iğrenerek görmüştüm. Midem ağzıma gelmişti. Oysa onlar, hayatlarından memnun idiler. Evet, tıpkı “fare ızgarası” yiyen Avustralyalılar gibi... Belki de onlar, bizim hayretimize hayret ediyorlardı. Oysa, fark, tamamı ile ayrı kültür ve medeniyetler ve inanç sistemleri farkı idi.

İLİM, SANAT VE DİNİN ARADIĞI GERÇEK

Bunlar, insanın aradığı gerçeklerdir. İnsanoğlu, kültür ve medeniyetini, bu üç temel üzerine oturtmuştur. İlim, sanat ve din, insanın, bütün tarihi boyunca vazgeçemediği birer değerler sistemidir. Nitekim, günümüzde de ilim ve araştırma müesseseleri, laboratuvarlar, güzel sanatlara hayat veren mekân ve kuruluşlar ile mabetler yan yana ve iç içedir.

Bütün bunlar, insanın “iç dünyası”nın dışı yansımasından kaynaklanmaktadır. İnsanın “psikolojik” yapısı ve “mantığı” bunu

gerektirmektedir. Bunu anlamak için, insanı, çok iyi tanımak ve tahlil edebilmek gerekir.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “sübjektif dünyasının altında bir “objektif dünya” ve üstünde de bir “mutlak dünya” vardır.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “irâdesi”, bir taraftan “determinizmin”, diğer taraftan bir “Yaratıcı gücün” kontrolindedir.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “zekâsı”, “**sıfır**” ile “sonsuzluk” arasında ürperip durmaktadır’.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “idraki”, “kesretten “tevhid”e doğru bir yol aramaktadır.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “duyguları”, “yaratılmışlardan” başlayarak “Yaradan’a” doğru bir yükseliş içindedir.

Bunu başaranlar görürler ki, insanın “ruhu”, “ölümlü bir dünyadan”, “ölümsüz bir dünyaya” doğru kanatlanmak istemektedir.

İşte, ilim, sanat ve dîn insanın bu “yapısına” ve “ihtiyaçlarına” cevaptır. Yani, insanın idrâki, “objektif âlemden”, “sübjektif âlemden” ve “mutlak âlemden” gelen “mesajlara” açıktır. Zâten, “ilim”, “sanat” ve “dîn” bu demektir.

Bana sorarsanız, “ilim, objektif gerçeği”, “sanat, sübjektif gerçeği”, “dîn, mutlak gerçeği” aramak demektir. İlim ile “objeler âleminden”, sanat ile “insanın sübjektif dünyasından” ve dîn ile de “Mutlak Âlem’den” taşan mesajları yakalamak isteriz.

İlim adamı, eşyanın dilini öğrenerek “eşyanın sırlarına” ulaşmak isterken; sanatkâr, kendi üzerine katlanan, insanın bu dünyadaki fâniliğine, esaretine ve güçsüzlüğüne esef eden insandır. Gerçek mânâsı ile dîndâr insan, her türlü “objektif” ve “sübjektif putu” kırarak tek ve mutlak varlık olarak Allah’a yönelen ve O’nu özleyen kimsedir. Nitekim, büyük âlim ve mutasavvıf İmâm-ı Rabbanî Hazretleri, Mektûbât’ında şöyle buyururlar: “Objektif ve sübjektif sahte mabutları yıkmadıkça Allah’a yol bulamazsınız.”

İlimin görevi “objektif putlar” dikmek değil, “objeler âleminin sırlarını” çözmektir. Bunun gibi, güzel sanatların görevi de “sübjektif putlar” yontmak değil, insanın sevinçlerini, ıstıraplarını, mutluluklarını, mutsuzluklarını ve özlemlerini dile getirmektir. Gerçek mânâsı ile dînin görevi de insanları, sahte mabutların pençesinden ve tasallutundan kurtararak Hakîkî Yaradan’a ulaştırmaktır. Bu

hususı Yüce ve Mukaddes Kitabımız ile Şanlı Peygamberimiz şöyle formüle etmişlerdir: “Allah’tan başka ilâh yoktur”. Bu hüküm, beşer idrâkının ulaşabileceği, en büyük gerçeği, en güzel biçimde ifâde etmektedir.

Evet, bizim kültür ve medeniyetimizde, ilim, sanat ve dîn bu demektir. Bütün dünyaya ilân edelim ki, bütün beşeriyet, İslâm’ın ışığında yoğrulmuş bu terkibe muhtaçtır.

İSLÂMİYET VE IRKLAR

Bu konuyu defalarca ele aldığımız halde, okuyucu soruları bir türlü bitmiyor. Tekrar tekrar soruyorlar: “İslâmiyet’in ırklar ve kavimler karşısındaki emir ve ölçüleri nelerdir?”.

Yüce dînimizin temel kaynaklarından öğrendiğimize göre, bütün insanlar, bir tek Baha’dan ve Ana’dan (Hz. Âdem ve Hz. Havva’dan) üreyerek çoğaltmışlardır.

Değişik ırklara ve renklere ayrılmalarına rağmen, insanlar, aynı genetik yapıya sahiptirler; kendi aralarında üreyip çoğalabilmekte ve aynı gelişim devrelerinden geçerek olgunlaşmaktadırlar. Yani, hiç şüphe yoktur ki, bütün insan ırkları, bir tek türü ifade ederler. Biyoloji dili ile belirtmek gerekirse, insanlar “monojenik”tirler. Irkların nasıl teşekkül ettiği konusu, tamamı ile ayrı bir araştırma sahasıdır.

İlim ve ihtisas adamlarının, henüz bu sahayı, yeter derecede aydınlatamadığı bir dönemde, acele ve peşin hükümlerle ortaya çıkan bazı filozof ve politikacının ırk problemini istismar etmesi gerçekten üzücü olmuştur. Bu sebepten Fransa’da, İngiltere’de, Almanya’da ve hattâ bütün Avrupa’da; art niyetli fikir ve politika adamlarının, renkleri ve iskeletleri kendilerinden farklı insanları, sömürmek için, ilme, ahlâka ve insanlığa aykırı olarak geliştirdikleri “ırkçı teorileri” esfle karşılamak gerekir. Bu teorilerin bizim dînimize, kültür ve medeniyetimize aykırılığı ortadadır.

İslâmiyet, “ırk vakıası” inkâr etmez. Ancak, bu gerçeğin istismar edilmesine de şiddetle karşıdır. Yüce Peygamberimiz, “üstün ırk”, “aşağı ırk” gibi iddia ve ithamlarla, insanları, kategorilere ayırmak isteyen bütün fikir ve görüşleri, “Cahiliye devri alışkanlıkları” olarak reddeder. İslâm’da ilim ve siyaset adamları, bu gerçeği bilerek hareket etmek zorundadırlar. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur: “O gökleri

yaratması, o yerleri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirine uymaması da O'nun âyetlerindendir. Gerçekten, bunlarda, bilenler için, elbette ibretler vardır". (er-Rûm/ 22).

Yüce ve Mukaddes Kitabımız'dan öğrendiğimize göre, İslâmiyet, "biyolojik ırk" kavramını, bir vakia olarak kabul etmekle birlikte, kesin olarak "biyolojik ırkçılığı" reddeder. İslâm'da "üstünlük", bir renk ve kafatası meselesi değil, "takva" işidir. Bu konu, Yüce ve Mukaddes Kitabımızda şöyle açıklanır: "Ey insanlar, biz, sizleri, bir erkekle bir kadından yarattık ve sonra, birbirinizle tanışmamız diye, sizi, şubelere (ırklara, kavimlere) ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki, Allah yanında en şerefliiniz, takvada en ileri olanımızdır". (Hucurat/13).

İslâm'ın temel kaynağı Kur'ân-ı Kerîm ile yüce merkezi Şanlı Peygamberimizin emirleri, sözleri, tavır ve hareketleri ile kesin olarak anlaşılmıştır ki, İslâmiyet, insanların farklı ırklara, kavimlere ve cemiyetlere ayrılmış olduğu vakiasını kabul etmenin yanında, bütün Âdemoğullarını, "Kelime-i Tevhid" ve "Kelime-i Şehadet" etrafında toplamaya ve "İslâm Kardeşliği" şuuru içinde dayanışmaya ve "Allah yolunda" yarışmaya davet etmektedir.

İslâmiyet, şu veya bu felsefî ideoloji gibi, ırkları ve kavimleri inkâr ederek "kozmpolit" bir dünya kurmak dâvası peşinde değildir. İslâmiyet, bütün ırkları ve kavimleri "İslâm iman ve ahlâkında" birleştirerek ve yarıştırmak yüceltmek, kardeş yapmak, barış ve huzura ulaştırmak gayesini güder.

İSLÂM, ÂLEMŞÜMUL BİR DÎNDİR

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in muhatabı, belli bir ırk, belli bir kavim, belli bir sınıf ve zümre değildir. O, belli bir mekânda ve zamanda "inzal edilmiş" olmasına rağmen, o zamanı ve mekânı aşarak bütün insanlığı kuşatmak ister. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'de, sık sık, "Ey Âdemoğulları!", "Ey insanlar!" hitabına rastlarız.

Kur'ân-ı Kerîm, bütün âlemlere gönderilmiştir: "O (Kur'ân-ı Kerîm), ancak âlemlere zikir (ve nasihatidir)". (el-Kalem/52). Yine, Şanlı Peygamberimiz, bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir: "Biz, Sen'i, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik". (el-Enbiya/107) "De ki: Ey insanlar! Ben sizin hepinize (gönderilen) Allah elçisiyim". (el-A'raf/158). ve Sevgili Peygamberimiz bir hadîs-

lerinde, bütün ırkları kastederek şöyle buyururlar: “Ben, siyahlara ve kırmızılara gönderildim”.

Milâdî 16. asırda yaşayan Türk âlimi İmam-ı Birgivî Hazretlerinden öğrendiğimize göre, Şanlı Peygamberimiz, bütün âlemlere ve insanlara “peygamber” olarak gönderilmiş olduğundan O’nun daveti âlemşümuldur. Ancak, bu davete uyanlara “Ümmet-i İcabet”, uymayanlara “Ümmet-i Davet” adı verilmektedir. Yüce Peygamberimiz’in bu dâveti, Kıyamet’e kadar devam edecektir. (İmam-ı Birgivî, Şerh-i Vasiyyet el-Muhammediyye, s. 50, İstanbul-1241).

Sevgili Mevlâna Celâleddin Hazretleri’nin buyurdıkları gibi, kim olursa olsun, ister Yahudi, ister Hristiyan, ister Mecusî, ister putperest, ister beyaz derili, ister siyah derili, ister sarı ve kırmızı derili, ister günahkâr, ister tövbesini bin kere bozan kişi... İslâm’ın kapısı herkese açıktır ve bu davet, Kıyamet’e kadar devam edecektir. İslâm, ümitsizlik kapısı değildir. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur: “De ki: Ey kendilerinin aleyhinde haddi aşanlar! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Zira, şüphesizdir ki, Allah, bütün günahları mağfirededer. Şüphesiz ki, O, Gafur’dur, Rahîm’dır”. (ez-Zümer/53).

Şu anda, yeryüzünde yaşayan milyarlarca insan ve Kıyamet’e kadar gelecek daha niceleri, insan olmanın sorumluluğu içinde, kendi “fıtratına” uyarak Allah’ı bilmek, İslâmiyet’i hakkı ile tanımak ve Şanlı Peygamberimiz Hz. Muhammed’in (O’na binlerce selâm olsun) dâvetine uymak zorundadır. Aksi halde, her iki cihanda da mutsuz kalmaya mahkûm olacaklardır. Ah! İnançsızlar, “vahyi” inkâr etmekle neleri kaybettiklerini bir bilseler!

Hiç şüphe etmiyoruz ki, bir gün insanlık, bu Yüce ve Şanlı Peygamber’in “davetini” anlayacak ve dalga dalga O’na koşacaktır. Şu anda, bütün bâtil dînlerden ümidini kesen, korkunç bir felsefe ve ideoloji sefaletine düşerek boşlukta yuvarlanan ve hakikati, büyük bir iştiyakla arayan “bunalımlı insan”, biraz gayret ederse, İslâm’ı bulabilecektir. Nitekim, şimdi, yeryüzünde, bu ümidi arttıran pek çok gelişme de var... Hiç umulmadık noktalardan İslâm’ın nuru fişkırtıyor.

Ayrıca, bazı tefsirlerde (billhassa Beyzavî ve Medarik tefsirlerinde) belirtildiğine göre, aşağıda mealini okuyacağımız âyetler, yalnız Mekke Fethi’ni ve sonrasını haber vermemekte, Kıyamet’e kadar sürecek olan İslâm fütuhatını da müjdelemektedir: “Allah’ın yardımı ve fetih gelince, sen de insanların dalga dalga Allah’ın

dînine gireceklerini görünce, hemen Rabbi’ni hamd ile tesbih et...”. (en-Nasr/1-3).

İnşallah, o günleri de göreceğiz!

‘ÇİFTE STANDARTLAR’ VE KOMÜNİSTLER

Ben, niyeti, rengi ve faaliyetleri belli olan düşmandan korkmam. Hattâ, düşmanın mert ve açık olanını takdir ederim.

Benim, en çok korktuğum, içi başka, dışı başka olan “münafıklar” ile nabza göre şerbet veren “hilekârlardır”. Büyük sahabî Hz. Ebubekir’in buyurduğu gibi, “İnsan, ya olduğu gibi görünmeli veya görüldüğü gibi olmalıdır”.

Kesin olarak bilmek gerekir ki, demokrasi, hürriyet, adalet ve fazilet konularında “çifte standart” olmaz. Bir ülkede, bunlar, ya herkes için vardır, yahut hiç kimse için yoktur. Bunları, “kendisi ve yandaşları” için isteyip hasımlarından, rakiplerinden esirgeyen kişi ve gruplar, asla samimi değillerdir ve sözlerine ehemmiyet verilmez.

Geçen günlerde, adresime bir kart postalanmıştı. Nedim Türkoğlu imzasını taşıyordu. Kartın bir yüzünde, şu anda Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nde yargılanan TKP’li ve TKBP’li Nihat Sargın ile Haydar Kutlu’nun renkli resimleri vardı ve altında da büyük matbaa harfleri ile “Nihat Sargın, Haydar Kutlu ve Tüm Politik Tutuklulara özgürlük” diye yazıyordu.

Kartın arka yüzünde de el yazısı ile şöyle deniyordu: “Demokrasi bir bütündür. Bu bütünün tek bir ögesi dışlandığında, geride icazetli, bağımlı bir yönetim sırtır. Gerçek yurtseverlik, demokrasiye sahip çıkmakla özdeştir.

Aydınlar! Bu göreve sahip çıkalım. Sesimizi yükseltelim! İmza: Nedim Türkoğlu”. Bu cümlelerin altına, ben de rahatça imzamı koyabilirdim. Fakat, itiraf edeyim ki, ne kadar çarpıcı olursa olsun, bu ifadeler karşısında, sadece gülümsedim. Çünkü, ben, Marksistlerin ve sosyalistlerin “demokrasiden, hürriyetten, adaletten ve faziletlerden” söz ederken, ne düşündüklerini çok iyi bilirim.

Bana, bu kartı gönderen Nedim Türkoğlu’nu tanımıyorum, niyeti ve ideolojisi hakkında da bir bilgiye sahip değilim. Aynı şekilde samimiyet derecesini tayin edememekteyim. Ama, komünistlerin ve Marksistlerin kim ve ne olduklarını çok iyi bilmekteyim.

Onlar, dara düştükleri zaman, müthiş bir “demokrasi havarisi”

kesilir, “özgürlük kasideleri” yazar, “adalet” için gözyaşı dökerler. Taraftarlarını çoğaltmak için, geçici bir süre için de olsa “Tüm politik tutuklulara özgürlük” istemek gibi “geniş cephe” stratejisi uygularlar.

Öte yandan, bizzat tecrübelerimizle yaşayarak öğrendik ki, komünistler ve Marksistler, kendilerini güçlü hissettikleri zaman, çok insafsız ve gaddar olmakta, hasımlarını bertaraf etmek hususunda çok acımasızca hareket etmektedirler.

Meselâ, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra, bütün sol ve komünist gazete ve dergiler, büyük bir hırsla, biz MHP’lilere saldırıyor, bizim tutuklanmamızı, hücrelere konmamızı ve bileklerimize kelepçe takılmasını çıldırasıya alkışlıyorlardı. Bununla da kalmıyor, bazı köşe yazarları, akıllarınca “Askerî Savcılara” yol ve metod göstermeye kalkışıyor ve mahkûm olmamız için nasıl hareket etmeleri gerektiği hususunu telkin etmeye çalışıyorlardı. MHP üst seviye yöneticileri, yıllarca hapisanelerde kaldıkları halde, hiçbir sosyalist ve Marksist yazar, hiçbir insan hakları savunucusu ortaya çıkıp “Ne oluyor yahu?” demiyordu. MHP Genel Başkanı Sayın Alparslan Türkeş, aşağı-yukarı 5,5 yıl içeride inerken, şimdi “demokrasi ve hürriyet” havarisi kesilen çevrelerden tek bir müspet ses gelmiyordu. Hattâ, aksine telkinler ve yazılarla daha fazla hırpalansın isteniyordu.

Evet, bu mu demokrasi ve hürriyet aşkı, bu mu adalet duygusu? Lütfen, bırakalım bu “çifte standart” oyunlarını!...

MİLLETİN, KENDİ OKULUNA YABANCILAŞMASI

Bizde kürsüye fırlayan ve eline mikrofon geçiren “okur-yazar takımından” bazıları, hemen Türk Milleti’ne nasihat etmeye başlar:

“Aziz Türk Milleti! Geri kalmışlığımızın gerçek sebebi cehaletimizdir; kör taassubumuzdur; bâtil ve yanlış inançlarımızdır. 20. asırdan 21. asra girerken bile, hâlâ kız çocuklarımızı okula göndermek istemeyenlerimiz vardır. Bütün bu taassubu kırmadıkça asla ‘muasır medeniyet seviyesine’ ulaşamayız. Oysa, Türk Milleti zekidir, çalışkandır, büyük ve ileri hamleler yapmaya kabiliyetlidir!...”.

Bu ve benzeri sözleri, aşağı-yukarı, bir ömür boyudur dinliyoruz. Hattâ, böylece konuşanları çılgınca alkışlayanlarımız da az değil. Oysa, bu sözleri dinledikten sonra, evlerine dağılan vatandaşların

söylediklerine kulak verilse, bu konudaki gerçekler, çok daha doğru ve açık biçimde anlaşılabilirdi. Ben, bu kâbil sözlerin, vatan-daşlarımız tarafından nasıl eleştirildiğine çok şahit olmuşumdur; içlerinde, okur-yazar ve aklı başında olanları da var. Bakın bunlardan biri ne diyor:

Geri kalmışlığımızda, elbette, cehaletimizin, daha doğrusu cahil bırakılmamızın payı küçümsenemez. Ama, bu duruma düşmemize asıl sebep, taassubumuz, bâtil ve yanlış inançlarımız değildir. Aksine, bunlar, cehaletimizin sebepleri değil, ancak neticeleri olabilir. Asıl mesele, bu milleti, asırlarca yolsuz, mektepsiz, öğretmensiz, hastane-siz, doktorsuz, ilimsiz ve fensiz bırakmadır.

Daha bundan 30-35 yıl önce, bu ülkede, sadece 2 üniversitemiz, ancak, büyük şehirlerimizde bulunabilen liselerimiz vardı. Birçok ilimizde lise yoktu. Ancak ortaokul bulunabiliyordu. Kasabalarımızın büyük çoğunluğu ise sadece ilkokula sahipti. Köylerimizin çok büyük çoğunluğu ilkokuldan bile mahrumdu. Söyler misiniz? Bu şartlarda, milletçe nasıl büyük bir eğitim seferberliği yapabiliydik? Cehaletten ve taassuptan nasıl kurtulabiliydik? Kabahati, millette ve cemiyette arayacağımıza, kendimizi kritik etsek ya!

Ancak 1950'lerden sonra, bu ülkede, Üniversitelerimiz, liselerimiz, ortaokullarımız çoğaldı ve her köye bir ilkokul götürme gayretleri ortaya çıkmaya başladı ve buna paralel olarak Türk çocukları, büyük bir hırsla "okuma seferberliğine" girişti. Şimdi, Allah'a hamdolsun, milyonlarca vatan çocuğu, "Çağdaş Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetini" yeni baştan kurmak üzere, hayrete şayan bir hamle başlatmış bulunmaktadır ve bu hamle her gün biraz daha hızlanarak devam etmektedir. Dün, bırakın "kız çocuklarını", erkek çocuklarını dahi okutamayan milletimiz, asla "eğitim ve öğretimin" değerini küçümsememiştir; fakat, çaresizlikler içinde bunalıp kalmıştır. Onun için, ben, bu konularda milleti suçlayanları, asla tasvip etmedim ve etmiyorum.

Öte yandan, her millet, okulundan, kendi tarihini, kendi kültür ve medeniyetini, kendi millî ve manevî değerlerini savunmasını ve geliştirmesini bekler. Günün kültür değerleri içinde yetişen çocuklarının, emperyalizmin oyun ve tertiplerine kurban edilmemesini bekler. Kendine yabancılaşan "okuldan", "öğretmenden" ve "tutumlardan" şiddetle rahatsız olur. Cemiyet, güvenemediği okula, yalnız kızını değil, oğlunu da göndermek istemez. Eğer, bir ülkede, cemiyet, çocuğunu okula göndermemekte ısrar ediyorsa, bunun

sebepleri üzerinde, gerçekten “ilmî ve objektif” araştırmalar yapmak gerekir. Ondan sonra, “okul ile halkın” arasını açan sebepler ortadan kaldırılır. Bunu yapmak için de gerçekten sağlam ve namuslu “Eğitim Sosyologlarına ihtiyaç var. Nasihat ve tehdit yerine, ilmî ve objektif araştırmalarla “problem” çok yönlü olarak incelenmeli; “milletin istekleri” ile “çağın gerekleri” dengelenmelidir. İmparatorluk Döneminde “medresesine” ve “hocasına” güvenen ve inanan halkımız, acaba, günümüzde, neden “okul” ve “öğretmen” karşısında tedirgindir? Bu sorunun cevabını objektif olarak bulmak mümkündür ve bu problem çözülmedikçe, hissî yaklaşımlarla bir sonuç alınamayacaktır.

Bir milletin, “kendi okuluna” ve “öğretmenine” yabancılaşması, eğitim ve öğretimin en önemli handikabıdır. Problem, halkın iradesine saygı duyularak çözülebilir.

SAYIN NEVZAT ATLIĞ'A TEŞEKKÜR...

İmparatorluğumuzu kaybettikten sonra, Batı Dünyası’nın üzerimizdeki baskısı, akıl almaz bir biçimde arttı. Milletçe, kendi kültür ve medeniyetimizi korumada büyük güçlüklerle karşılaştık. Onlar, bizden taviz üstüne taviz istediler ve kopardılar.

Şahane bir ‘İstiklâl Savaşı’ vererek düşman ordularını vatanımızdan attık ve fakat, Batı’nın kültür saldırıları karşısında bu gücü gösteremedik, perîşan olduk. Bütün bunlarla birlikte, Allah’a hamdolsun, AYYILDIZLI ALBAY-RAĞIMIZI koruyabildik ve İSTİKLÂL MARŞI’mızı susturmadık.

Bunun yanında itiraf edelim ki, hayli uzun süren bir “kültür İki-zleşmesi” dönemi yaşadık. Problem halen, şu veya bu boyutta da olsa devam etmektedir. Sosyal, kültüre”, ekonomik ve politik hayatımızın hemen her safhasında ve noktasında “yerli-yabancı”, “millî-gayrı millî” ve “alaturka-alafranga” çatışması yaşanıp durdu.

Üzüntü ile belirteyim ki, bu çatışmada, uzun yıllar, “yerli, millî ve alaturka” olan değerler, hep “hor ve hakîr” görüldü de “yabancı, gayrı millî ve alafranga” değerler el üstü tutuldu. Hattâ, o günler geldi ki, “Klâsik Türk Musikisini” çalmak ve söylemek bile yasaklandı; okullardan uzaklaştırıldı.

Şimdi, sevinerek görüyorum ki, köprülerin altından çok su geçmiş, “eski Batılılaşma taassubu” zayıflamış bulunmaktadır. Geçen hafta, Kültür ve Turizm Bakanlığı Klâsik Türk Musikîsi

Korosu Şefi, Sayın Profesör Dr. Nevzat Atlığ Beyefendi'nin bir kartı ile birlikte bir de "koli" aldım. Koliyi açınca çok sevindim ve âdeta bahtiyar oldum. Çünkü, içinde, Klâsik Türk Musikisi'nin büyük üstadları Meragalı Hoca Abdülkadir'in (1360-1435), Hafız Post'un (1630-1694), Gazi Giray Han'ın (16. asır), Bekir Ağa'nın (1685-1759), Buhurîzâde Mustafa İtrî Efendi'nin (1640-1712) bestelerini havi 6 adet plâk ile 6 kaset vardı. Demek meseleye Kültür ve Turizm Bakanlığı el atmış, bize ait "kültür değerlerini" devlet himayesine almıştı. Bu bir başlangıçtı ve nice gelişmelerin öncüsü olabilirdi.

Kim bilir, belki, bu hamle, Millî Eğitim Bakanlığı'nı da uyandırır. Onları da Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetini ilhya konusunda harekete geçirebilirdi. Okullardan kovulan Hoca Abdülkadir'ler, Hafız Postlar, Gazi Giray Hanlar, Bekir Ağalar, Mustafa İtrî Efendiler, daha niceleri ile birlikte geri dönebilirlerdi. Üstelik, bu hamle burada kalmaz, kültür ve medeniyetimizin bütün değerleri için "yol" olabilirdi.

Elbette, dünyayı, başka milletleri, başka kültür ve medeniyetleri tanımak ve onlardan istifade etmek gerekir. Kesin olarak bilinmelidir ki, hiçbir beşerî tecrübe yabana atılamaz. Ama, yine iyi bilmek gerekir ki, kültür ve medeniyet eğitiminde "temel"de daima "biz" bulunacağız. Esas "biz" olacağız. Diğerleri de "bizi" besleyen ve destekleyen unsurlar hüviyetinde bulunacak. Bizim millî ve tarihî tecrübemiz, diğer bütün beşerî tecrübeye zemin olacak. Her şey, bu temel üzerinde yükselecek. Zaten, millî kalkınma ve silkinme bu demektir. Yeniden diriliş ve rönesans bu demektir. Kendine yabancılaşmaya ve kendiyi zıtlaşmaya "gelişme" adı verilemez. Bütün mesele, kendi değerlerini işleyerek, geliştirerek birer âlemşümül değer haline getirmekte... Bunu atalarımız başarmıştı, biz neden yapmayalım?

Sözlerimi burada bitirirken, Sayın Prof. Dr. Nevzat Atlığ Beyefendi'ye hizmetleri ve nâzik jesti dolayısı ile teşekkürlerimi sunarım.

ALATURKA DÜŞMANI MÜZİK HOCAMIZ

1950'li yıllarda, Erzurum'da garip bir adam yaşırdı. Yahut, bana öyle gelirdi. Bu adam, S.O. adında bir müzik öğretmeniydi. Vücutça çok zayıf olduğu için talebelerince "Ramses" lakabı takılmıştı. Çok üşürdü, onun için Ağustos'un 15'inde giydiği paltosunu, ancak Haziran ortalarından sonra çıkarırdı. Başından fötrü, boynundan atkısı eksik olmazdı. Çok hassas ve sinirli bir kimse olduğu söyle-

nirdi. Ayrıca, aşırı bir Batı müziği hayranı olup “Alaturka”dan nefret ettiği de iddia edilirdi. Beethoven ve Mozart isimlerini “Beytofin” ve “Mozart” tarzında telâffuz eder ve ettir irmiş...

Biz, Erzurum Erkek Öğretmen Okulu’na kaydolduğumuz zaman, öğrendik ki, bu zât, bize “müzik dersi” okutacaktı. Gerçekten de öyle oldu.

Daha birinci sınıfta idik. Sınıfımız Anadolu’nun muhtelif yerlerinden gelen gençlerle doluydu. Hiçbirimizin sağlam ve köklü bir müzik kültürü yoktu. İçimizde birkaç türkü ve şarkı bilen arkadaşımız bile pek azdı. Hele benim durumum felâketti!...

Nihayet beklenen gün geldi. Sözümlü ettiğim “müzik öğretmeni” sınıfımıza girdi. Ayakta karşıladık. “Günaydın” dedi ve oturmamızı istedi. Sonra, elinde taşıdığı kemanını kılıfından çıkardı ve akordunu kontrol etmeye başladı.

Ben ve birkaç kişi, “hocayı” ve temayüllerini bildiğimiz için sessizce ve sükûnetle bekliyorduk. Fakat, sınıfımızın büyük çoğunluğu, “hocayı” tanıımıyordu. Onun, ne menem bir “alaturka düşmanı” olduğunu bilmiyordu. Bu arada, Bayburtlu Selâhattin olarak çağırığımız bir arkadaşımız, “hoca”nın nazik ve efendi görünüşünden de cesaret alarak akord işinin tamamlandığını görünce, büyük bir safiyetle şöyle bir talepte bulundu:

“Hocam! Derdimi Ummana Döktüm...”. Yani, Bayburtlu Selâhattin, “alaturka düşmanı müzik hocasından” Derdimi ummana döktüm adlı şarkıyı çalmasını istiyordu.

Ben, Hoca’nın reaksiyonunu tahmin ettiğim için, olacakları, gayet dikkatle takip etmeye çalıştım. Önce, bu teklif karşısında “Hoca”nın rengi bembeyaz kesildi; elleri titredi. Sonra, kemanını kürsünün üstüne bırakıp Bayburtlu Selâhattin’e öfkeyle yaklaştı. Şimdi, bütün vücudu zangır zangır titriyordu ve kekeleyerek şöyle konuşuyordu:

“Terbiyesize bak! Benden ne istiyor gördünüz mü? Derdimi ummana döktüm ne demek? Ulan, ben sokak çalgıcısı mıyım? Ulan, ben namussuz muyum? Ulan, ben meyhane kemancısı mıyım?...”.

Bütün sınıf dehşet içinde, Bayburtlu Selâhattin ise, kelimenin tam manâsıyla şaşkın ve ne söyleyeceğini bilmez durumda ve ısrarla şöyle diyor:

“Estağfurullah Hocam! Estağfurullah Hocam!.. Benim aklımdan geçmeyen şeyler söylüyorsunuz Hocam! Ben, sevdiğim bir şarkıyı çalıp çalamayacağınızı ifade etmek istedim. Siz, bir türlü çözemediğim bir tepki gösterdiniz. Vallahi bir şey anlamadım”.

Ama, “müzik hocasını” teskin etmeye imkân yoktu. Daha bir müddet, “Arkadaş! Ben sokak çalgıcısı, ben meyhane çalgıcısı değilim. Ben namussuz değilim” diyerek bağırıp durdu ve Bayburtlu Selâhattin, “müzik hocasının” bu tepkisini bir türlü mânâlandıramadı ve tam bir safiyet içinde ayağa kalkarak sınıfa şöyle seslendi:

“Yahu, Allah aşkına, doğru söyleyin! Ben ne yaptım ki, Hoca’yı böyle kızdırdım?”

Bayburtlu Selâhattin de, işin mahiyetini anladı, anladı ama artık iş işten geçmişti.

TETİĞİ ÇEKTİREN KİM VEYA KİMLER?

Sayın Başbakan Turgut Özal’ın, 2. ANAP BÜYÜK KONGRESİ’nde mâruz kaldığı menfur saldırı, istisnasız, bütün Türk Milleti’ni üzmüştür. Nitekim, bu üzüntü, görüldüğü ve bilindiği üzere, çeşitli vesilelerle ifade edilmiş ve ortaya konmuştur.

Bununla birlikte, bazı çevreler, bu konuyu, tabii mecrasından çıkarak istismar etmeye devam etmektedirler. Oysa, konu, adalete intikal etmiş ve tahkikat “çok yönlü” olarak ciddiyetle yürütülmektedir. Hiç şüphem yoktur ki, mesele, yakında aydınlanacak, kahpe ve kalles eller kırılacaktır.

Meselenin aydınlığa çıkmasında, herkes gibi, elbette, basın ve yayın organlarına düşen görevler vardır ve bu iş, objektiflik, dürüstlük ve namuslu tavır ister. Konuyu, hemen, ideolojik ve politik kin ve öfke zeminine çekip istismar etme gayretleri, doğruların ortaya çıkması yerine, daha da karanlıklara itilmesine sebep olabilir.

Saldırganın dünü, bugünü, fizikî ve ruhî yapısı elbette önemlidir. “Yalnız” mı olduğu veya bir “örgüt”ten mi talimat aldığı hiç şüphesiz araştırılmalıdır. Ama, bunlar yapılırken, “kamuoyunu” ve “araştırmaları” şaşırtma ve yönlendirme gayretleri çok çirkin olur.

Bütün dünyada bu tip oyunlar oluyor. Herkesin de bildiği ve ifade ettiği gibi, günümüzde “anarşi ve terör” artık yeni bir savaş biçimidir ve bu işin milletlerarası “uzmanları” vardır. Olaylar göstermektedir ki, bu iş, artık pek ustaca ve profesyonelce yürütülmektedir. “Terör ve anarşi olaylarını” artık tek başına “saldırganların” fiziki ile, ruhî durumları ile, dünü ve bugünü ile açıklamak pek kolay olmamaktadır. Çünkü, düşman, kendini gizlemek için “sağ gösterip sol vurabilmektedir”. Kesin olarak bilmek gerekir ki, “terör ve anarşiyi” plânlayan profesyonel çevreler, “kur-

banlarını” ve “piyonlarını” sağdan da, soldan da seçebilirler. Kitleleri ve resmî çevreleri yanıltmak için, meseleyi, bir “sağ-sol”, bir “ileri-geri” çatışması tarzında göstermek isteyebilirler.

Meseleleri, basitinden alan, konuyu hemen, siyasî ve ideolojik zemine çekip hasımlarını lekelemeyi, vazgeçilmez bir görev sayan bazı “şartlanmış çevreler” de bu oyuna kolayca gelirler; yaptıkları yayınlarla ve verdikleri beyanatlarla, işi iyice çığırımdan çıkarır ve problemi çözülmez duruma sokarlar. Bu, bilerek veya bilmeyerek “düşmana yardım” etmek demektir. Onun için aceleci olmamak, namuslu, dürüst ve objektif yayınlarla gerçekten “güvenlik güçlerine” yardımcı olmak gerekir.

Kesin olarak bilmek gerekir ki, Allah korusun, Sayın Turgut Özal’a yönelik suikast, hedefine ulaşıyadı, bundan hiçbir hizip, hiçbir parti, devletimizden ve milletimizden yana hiçbir müessese asla kârlı çıkmayacaktı. Aksine, Türk Devleti, büyük bir kaosun içine düşecek, şimdi akla ve hayale gelmeyecek pek çok olumsuz gelişmeye vesile olacaktı. Allah korusun, ülkemizin iç dengeleri bozulacak, bunu kurmak için hayli büyük güçlükler çekilecekti. Ayrıca, ülkemizi saran kan ve ateş kıvılcımları, vatan ve milletimizi daha fazla etkileyecek, kalkınma, gelişme, sanayileşme ve çağa yetişme ümitlerimiz büyük ölçüde zedelenecek ve düşman güçler, bu kargaşadan, azamî nispette faydalanmaya çalışacaklardı. Hayır asla mübalağa etmiyorum, samimi hissiyatımı yazıyorum.

Bence, bu menfur hâdisenin boyutları sanıldığı gibi, “küçük” değil, “milletlerarası” tertipleri düşündürecek çapta “büyük”tür. Diplomatların oturduğu bölümde bulunduğu söylenen “kâğıda sarılı tabanca” olayı doğru ise, bu şüphemizde haklılık payı var demektir. Mesele, “çok yönlü” incelendiğine göre, elbette, bu konu da gözden kaçırılmayacaktır. Evet, her türlü “acele” ve “peşin” hükümden arınarak, tam bir objektif tavır içinde, hareket etmek ve gerçekleri gün yüzüne çıkarmak zamanıdır.

2. BÜYÜK KONGRESİ'NDEN SONRA ANAP'IN DURUMU

İlmî araştırmalar da göstermiştir ki, “içtimâî müesseseler”, asla sun’î organizasyonlar olmayıp birer organizma gibi doğar, büyür ve gelişirler.

Yine araştırmalar göstermiştir ki, cemiyetin ihtiyaçlarından doğan, onunla bütünleşen ve belli fonksiyonları başarmayı hedefleyen “içtimâî yapılar” güçlü olurlar ve hayatîyetlerini uzun müddet

det sürdürürler. Aksine, “içtimaî ihtiyaçlardan” doğsalar bile cemiyetle bütünleşemeyen ve fonksiyonlarını icra edemeyen “müesseseler” kısa bir müddet içinde yozlaşır ve yıkılır giderler.

Bu açıdan bakınca, 2. ANAP Büyük Kongresi, başarılı bir imtihan vermiş ve “parti” bu kongreden güçlenerek çıkmıştır. Müessif “suikast teşebbüsü” hariç, kongre, büyük bir olgunluk, anlayış, dayanışma ve sorumluluk şuuru içinde çalışmalarını sürdürmüş, “parti içi” sürtüşmeler demokratik platformda tutularak çözüme ulaştırılmıştır.

Şimdi, kesin olarak iddia edebiliriz ki, ANAP, daha tutarlı, tabanı ile daha iyi bütünleşmiş bir parti hüviyetine girmiştir. Artık “parti”nin rengi ve çizgisi apaçıktır ve demokratik bir seçimle işbaşına gelen “kadro”, bu renk ve çizgiyi temsil edebilecek niteliktedir.

Sayın Genel Başkan Turgut Özal’ın da belirttiği gibi, “ANAP’ın bağlı olduğu üç temel prensip vardır. Bunlar:

1. Milliyetçi ve muhafazakâr olmak,
2. Sosyal adaleti savunmak ve gerçekleştirmek,
3. Serbest pazar ekonomisi içinde çağdaş ve demokratik Türkiye’yi büyük yarışlara hazırlamak.”

Bu, ANAP’ın artık kesin olarak “Demokratik Bir Sağ Parti” olma yolunda karar kıldığına işarettir. Biliyorum, birçok insanımız gibi ANAP’lılar da “sağ” ve “sol” kelimelerinden hoşlanmazlar. Ben de hoşlanmam. Ama, ne yapalım ki, bütün dünyada, partileri değerlendiren ister istemez bu kavramlar kullanılmaktadır. Lütfen, bizim bu teşhisimizi de böylece ele alınız.

Yeni seçilen “ANAP yöneticiler listesini” dikkatle inceledim. Gerçekten de ahenk içinde çalışabilecek, bir bütün halinde olayları göğüsleyebilecek, dıştan ve içten gelecek tehlike ve tehditlere karşı el ele ve gönül gönüle verebilecek nitelikte gözükiyor. Bu durum, ANAP’a düşmanlığı “temel felsefe” yapan çevreleri elbette tedirgin edecek ve “partiye yıpratma” oyunlarına yeni boyutlar kazandıracaktır. Onun için, çok dikkatli olmak, her türlü hile ve tertibe karşı uyanık olmak gerekir.

Bütün bunların yanında, yeni ANAP yönetimi, yukarıda bizzat Genel Başkanları tarafından açıklanan prensiplere bağlı olarak bütün güçleri ile çalışmak, herkesten ve her şeyden önce “tabanlarını tatmin etmek” zorundadırlar. Yeni yöneticiler, “ateşten birer gömlek giydiklerinin şuuruna” vararak hareket etmek mecburiyetindedirler. Evet, ölesiye yorulmak ve çalışmak...

Türk Milleti, yeni yönetimden, bilhassa “enflasyonla mücadele” konusunda esaslı bir icraat beklemektedir. Bunun yanında, “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan hürriyeti” konusunda, âzami tolerans istemektedir. Vatan ve millet bütünlüğünü tehlikeye düşürmeden hürriyetler genişletilmelidir. Hürriyetleri kısıarak hiçbir yere varılmaz ve tehlikeler önlenmez. Türk Milleti, demokratıdır ve demokrasiye lâyıktır. Ona bunu vermek gerekir. Kesin olarak bilmek gerekir ki, hiçbir cemiyet “fikir ve düşünce hürriyetinin”, “dîn ve vicdan hürriyetinin” genişlemesinden zarar görmemiştir. Aksine, böyle cemiyetler, daha kolay ve hızlı gelişmişlerdir. Başarının sırrı, sevgide, saygıda, toleransta ve diyalogda...

Ayrıca, gerçekten “sosyal adalete” önem vermek, işçi, memur, çiftçi ve esnaf gibi sabit ve dar gelirli vatan çocuklarının dertlerine ciddiyetle eğilmek şarttır. Daima mazlumdandır, mağdurdandır ve ezilenlerden yana olmak bizim kültür ve medeniyetimizin temel faziletlerinden biridir. Bunu asla unutmamak gerekir.

ANAP’a ve Yeni Yöneticileri’ne başarılar dilerim.

BASIN HÜRRİYETİ VE SİYASÎ İKTİDARLAR

Ülkemizde, “basın” ile “siyasî iktidarlar” arasındaki sürtüşme hiç bitmez. Cumhuriyet tarihimizin, en önemli meselelerinden biri de budur. Görünen odur ki, “basın”, hemen daima, “hürriyetlerin yetersizliğinden”, iktidar çevreleri de “basın hürriyetinin kötüye kullanıldığından” şikâyet etmişlerdir. Çekişme, bugün de devam etmektedir.

Hemen belirtelim ki, bu çekişmede, genellikle basın “ağır basmış” ve “siyasî iktidarlar”, er geç “yelkenleri indirmek” zorunda kalmışlardır. Bu, bir vakıadır ve ülkemizde, basının sanıldığından daha büyük bir güç olduğunu ortaya koymuştur.

Hiç şüphesiz “kamuoyunu” temsilde, olgunlaştırmada, etkilemede ve yönlendirmede, bütün basın-yayın organlarının gücü bir değildir. Bu konuda, sermayenin, iyi organize olmuş güçlerin, siyasî eğilimlerin, elit kadroların ve tirajın rolü hayli önemli gözükmektedir. Yani, basın-yayın organlarının gücünü ve etkisini tayin eden birçok faktör vardır ve herkesin de bildiği gibi, güçlü bir basın-yayın organını kontrol etmek çok zordur.

Hürriyetçi demokrasilerde, basın hürdür ve daha çok “özel teşebbüs” biçiminde organize olmuştur. Bir bakıma, ticarî yönü ağır

basan bir faaliyet sahasıdır. Yani, her “gazete”, haber ve yorum satan bir firmadır ve “gazeteci” de bu işi meslek edinmiş kişi... Böyle olunca, her türlü “özel teşebbüste” görüldüğü üzere, gazeteler arası rekabetlere ve yarışlara sıkça rastlanır. Fonksiyonunu iyi başaran bir “basın ve yayın organı” cemiyette itibar ve kabul bulur. Yani, bol, taze ve doğru haberler veren, isabetli ve aydınlatıcı yorumlar ile kamu-oyuna ışık tutan bir gazete, birde iyi bir dağıtım ağı gerçekleştirebilmişse başarıdan başarıya koşar. Aksi halde, geriler ve kapanır.

Her iktisadî teşebbüs gibi, basın-yayın organları da yeter miktar ve kalitede müşteri (okuyucu) buldukları sürece, varlıklarını sürdürebilirler. Yani, sosyologların da çok isabetle belirttikleri üzere: “İçtimaî birimler, sosyal fonksiyonlarını korudukları müddetçe, hayatîyetlerini sürdürürler. Fonksiyonunu yitiren bir birimi ise ayakta tutmak mümkün değildir”.

Böyle olunca, çok rahatça iddia ediyoruz ki, “basın ve yayın hürriyetinden korkmak” saçmalaktır. Hürriyet ortamında, ayakta durabilecek gücü gösteren, basın ve yayın ‘organlarının faaliyetlerinden korkmamak gerekir. Bu durum, cemiyetteki farklı ihtiyaçların bir ifadesi olarak değerlendirilmelidir.

Bir tarihî realite olarak belirtelim ki, hiç bir cemiyet, basın hürriyetinin kısıtlanmasından hayır görmemiştir. Yine, hiç bir cemiyet, basın hürriyetinin çokluğundan dolayı zarara uğramamıştır. Sonra, görülmüştür ki, basın ve yayın hürriyeti, bütün diğer hürriyetlerin de teminatıdır. Basın ve yayın hürriyeti yok edilmedikçe, diğer hürriyetlere dokunulamaz.

Çok samimiyetle belirtelim ki, ülkemizde, basın-yayın hürriyetinin genişlemesi, daima devletimizin ve milletimizin yararına olmuştur ve olacaktır. Bunun için diyoruz ki, devlet ve siyaset adamlarımıza düşen iş, bu hürriyeti kısıtlamak değil, giderek genişletmek olmalıdır.

Gerçekten basın ve yayın hayatımız, “tabu”lardan, “öcü”lerden ve çok yönlü “korku” ve “baskı”lardan arındırılmalıdır. Bunu yaparken, asla “çift standart” uygulamamalı; çok namuslu ve dürüst hareket edilmelidir.

DAHA FAZLA HÜRRİYET

Gerçekten de hürriyetlerin en değerlisi “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan hürriyeti”dir. Diğer hürriyetler de bunlara paralel olarak gelişir.

Tarihten öğreniyoruz ki, hiçbir cemiyet, “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan hürriyetlerinin” genişliğinden dolayı zarara uğramamıştır. Aksine, bu hürriyetleri kısıtlayan veya ortadan kaldırmak isteyen cemiyetler, büyük sıkıntılara ve huzursuzluklara kaynak olmuşlardır.

Uzun tecrübelerden sonra, kesin olarak anlaşılmıştır ki, “fikir ve düşüncelere”, “dîn ve vicdanlara” zincir vurmak mümkün değildir. Tarih, böyle bir ters yola giren kişi ve kadroların, her şeyden ve herkesten önce, kendi felâketlerini hazırladıklarını yazmaktadır.

İlmî tespitlere göre, kişi ve kadroların “kendilerini ifade etme arzuları” psikolojik bir ihtiyaç ve yine insanların “belli fikir, düşünce ve inançlar etrafında organize olmaları” sosyolojik bir zarurettir. Bu ihtiyaç ve zarureti inkâr veya ihmal etmekse —şayet cehalet değilse— cinnet...

Akıllı bir idare, bu ihtiyaç ve zarureti kabul eder ve onu “hukukî bir zeminde” en iyi biçimde kanalize eder. Yoksa, bu ihtiyaç ve zaruretin karşısına, kaba kuvvet veya benzeri metodlarla çıkmaz.

Esasen, akli başında ve sorumluluğunu bilen, hiçbir fikir ve inanç adamı, kendini başıboş hissetmez. Böyleleri, kendilerini ifade ederlerken, çok yönlü bir kontrolün baskısı altında bulunduklarını bilirler.

Psikanalistlerin de belirttikleri üzere, insan “şuurlu” bir canlıdır ve “şuur” insanın “oto-kontrol” vasıtasıdır. Hiçbir yazar ve fikir adamı, kendini, tamamı ile “içgüdülerine” ve “şuuraltı ucalarına” bırakamaz, ister istemez, kendi kendini “sansür” eder. Kendini böylece kontrol edemeyen, vahşi ve ilkel duygu ve içgüdülerini sergileyen bir yazar ve fikir adamı, cemiyette uzun müddet tutunamaz. Nitekim, o kadar büyük ve güçlü bir yazar ve mütefekkir olmasına rağmen, ünlü Alman filozofu Friedrich Nietzsche (1844-1990), “kendine hayranlığı” ve “egoizmi, erdem sayma” düşüncesi yüzünden kitaplarını satamamış ve büyük bir yalnızlık içinde çıldırıp ölmüştür.

Öte yandan, cemiyetler, sahip bulundukları “değer hükümleri” aracılığı ile fikir ve düşünceleri kritiğe tabi tutar. Güçlü ve iyi eği-

tilmiş cemiyetlerde, “kamuoyu” müthiş bir “sansür” müessesesi biçiminde işler. Söylenenleri, yazılanları ve çizilenleri en iyi biçimde kritik ederek değerlendirir ve hattâ cezalandırır. O halde, “basın ve yayın hürriyeti”nin kötüye kullanılmasından şikâyet eden kadrolara düşen ilk iş, güçlü ve başarılı bir eğitim ve öğretimle “kamu-oyunu” bu işini, en iyi şekilde başarabilir duruma getirmektir. Ülkede, eğitim ve öğretim seviyesi yükseldikçe, “içtimai sansür”ün de gücü ve etkisi artar ve “hukukî tedbirlere” pek fazla ihtiyaç duyulmaz.

İtiraf edelim ki, ülkemizde, basın ve yayın hürriyeti, birçok ülkeye nazaran, hayli ileri seviyede olmakla birlikte, yetersizdir. Meselâ, şahsen ben, yazı yazarken, “vicdanî ve içtimai sansürün dışında”, hukukî normları aşmamak hususunda hayli sıkıntı çekiyorum. Yazmak istediğim ve fakat yazamadığım birçok husus var. Oysa, bunları yazmak, bana göre, devletimiz, milletimiz için faydalı olacaktı. Sanırım, benim durumumda bulunan yazar ve çizerlerin sayısı az değil. Yani, basın ve yayın konusunda, daha fazla hürriyete ihtiyacımız var.

Gerçekten de Türk Ceza Kanunlarının bazı maddeleri ile benzerleri, fikir ve düşünce hayatımıza zarar vermektedir. “Övmek” ve “yermek” için değil, gerçekleri, ilmi ve objektif bir tarzda ortaya koymak üzere, ülkemizde de basın ve yayın hürriyeti, genişletilmelidir. Hiç şüphe etmiyorum ki, ülkemiz, bundan asla zarar görmeyecek, aksine çok yararlanacaktır. “Yasaklar”, “Tabular” ve “Öcüler” icat ederek “fikir ve düşüncelere” sed çekmek, hem mümkün, hem doğru değildir. Ayrıca, “suskunluğun” ve “baskının” doğurduğu öfkeden korkmak gerekir.

FİKİR SEFALETİNE ÖRNEKLER

Sön günlerde, bir kısım basınımızın sergilediği “fikir sefaletini” belki sizler de tespit edebildiniz. Bilhassa ANAP ve SHP Büyük Kongreleri dolayısı ile ortaya konan tablo, kelimenin tam mânâsı ile trajikti. Hayır hayır, kelimenin tam mânâsı ile komikti. “Bu nasıl olur?” demeyin. İşte, size birkaç örnek:

· Turgut Özal, bilerek ve isteyerek partiyi “kutsal ittifakçılara” teslim etti. Nasıl da aldandık, hayret!.. Hayır, bizi Turgut Özal aldatı. Bizi sahte mesajlarla uyuttu. “Faiz haram” demedi, aksine “faizleri kamçıladı”; “İslâm Ortak Pazarı” lafını ağzına almadı, sürekli olarak “Avrupa Ortak Pazarı”ndan söz etti. Bu da yetmiyormuş gibi

“Eşine ve kızına mayo giydirdi”... “Sonra, kalkıp partiyi Taşar Keçeci ikilisinin egemenliğine bıraktı”... Eyvah, şimdi ne yapacağız?

· Turgut Özal, büyük oyunların, peşinde!... Önce Cumhurbaşkanlığı olacak, sonra Halifelliğini ilan edecek!

· Turgut Özal, kongreye sunduğu listeyi, kimlerle birlikte hazırladı? Bu işte, “Korkut’un, Yetim Hüsnü’nün” rolü ne? Acaba işe Rufailer ile Nakşibendiler de karıştı mı?

· Son “kalp ameliyatından” ve “suikast teşebbüsünden” sonra, Özal’da “mistik eğilimler” arttı mı? Ne oluyor, nereye gidiyoruz?

· Eyvah, şimdi, biz, “Batı Dünyası’na” ve “Avrupa Ortak Pazarı’na” ne diyeceğiz? Onların “kuşkularını” nasıl yok edeceğiz? Ne etsek ve nasıl etsek de şu ANAP’ı Türk-İslâm Sentezcileri’nin elinden kurtarsak? Acaba Semra Hanım, bu işe çare bulabilir mi? Baksana zavalılık üzüntüsünden “kalp spazmı” geçirmiş. Bu durum, elbette Turgut Özal’ı üzer... Kim bilir belki de Turgut Bey, olağanüstü bir kongre toplayarak bu işe bir çare bulabilir? Acaba, kızı Zeynep Hanım, oğlu Ahmet ve Efe, bu konuda ne düşünürlər?

· Büyük Kongre’de yenik düşen “Liberaller” ne duruyorlar? Partilerinden istifa etseler ya!.. Korkınasınlar, bu suretle tarihteki şerefli yerlerini alırlar. Ayrıca, bir şey de kaybetmezler.

· Keçeciler de mi “Kabine”de?.. Bu olacak iş mi? Buna nasıl izin verirler? Bu karar nasıl onaylanır? Türkiye’de olmaması gereken şeyler oluyor.

· Anladık demokrasi, halkın oyuna dayanır. Anladık parti içi seçimler, delege oyları ile olur! Ama, her nedense şu Keçeciler ile Taşar’ların “ittifakını” bir türlü içime sindiremiyorum? Onların “kazanmasını”, kendimin kaybı sanıyorum.

· Yahu, şaşırpı kaldım. ANAP “Meclis Grubu” da, tıpkı “ANAP’lı delegeler” gibi ve onlara paralel oy kullanmışlar. Onlar da “kutsal ittifakçıları” desteklemişler! Acaba, onları kim veya kimler kandırdı? Gel de çık işin içinden!...

· Birçoğu, “suikast teşebbüsünden sonra”, Kongre’ye hâkim olan havanın değişeceğini ümit etmiş.. Ne gezer? Her şey yine eskisi gibi oldu!

· Hayır! Artık çok geç! Bir şey yapacak durumda değiliz. Turgut Özal da istese bir şey yapamaz. Çok yazık!

· Bari, Erdal İnönü karışmasa da SHP Büyük Kongresi, “tam demokratik hava içinde başarıya ulaşsa”. Delegeler, hür iradeleri ile

yöneticilerini seçseler! Umarız ki, İnönü, gelenek haline getirdiği istifa tehditlerinden vazgeçer! Erdal İnönü, artık anlamalıdır ki, demokrasi, asla “delegelerin iradeleri üzerine ambargo koymak” demek değildir.

Evvet, bir kısım basınıımız, son birkaç haftadır, bunları söylüyor ve yazıyor. Örnekleri, daha da çoğaltabilirdik. Fakat, sütunumuz doldu. Diğerlerini de siz araştırıp bulunuz ve eğleniniz. İsterseniz üzülebilirsiniz de!...

Fikir ve düşünce hürriyeti isteyenlerin, ortaya bir fikir ve düşünce koymayışları ne hazîn!...

MİLLÎ KALKINMA VE EHLİYETLİ KADROLAR

İçinde bulunduğu çetin şartlara ve problemlere rağmen, Türkiye, güçlü bir ülkedir. Çünkü, stratejik önemi çok fazla olan bir coğrafyada oturuyoruz, büyük ve şanlı bir tarihî tecrübeye sahibiz, dünyayı hayran bırakan muhteşem bir kültür ve medeniyetin vârisleriyiz, ayrıca kalkınmamız ve güçlenmemiz için çok zengin ve güçlü kaynaklarımız olduğu gibi durmaktadır.

O halde, bütün bu avantajlara rağmen, neden, kendimizi bir türlü “geri kalmışlıktan” kurtaramıyoruz? Belki birçok sebep sayılabilir. Fakat ben, bugün, meseleyi, “Millî kalkınmada ehliyetli kadrolar” biçiminde ele alacağım.

Bence, Türkiye’nin perîşanlığı, ekonomik güçsüzlüğünden gelmemektedir. Bizi, bu duruma sokan, muhtaç olduğumuz “ehliyetli kadroların” iş başına gelemeyişi ve tarihî misyonumuza uygun güçlü teşkilâtlara sahip olamayışımızdır.

Böyle bir vasatta, her şeyi ile Türk’e ve İslâm’a yabancılaşmış kişi ve kadroların birer “kurtarıcı” edası ile ortaya çıkması tabiidir. Hiç şüpheniz olmasın ki, namuslu, dürüst ve ehliyetli kadrolar, devletine ve milletine sahip çıkmazsa, başkaları “sahte tavırlar” takınarak bu işi yapmaya kalkışır.

Öte yandan, boyuna bosuna bakmadan, devlet yönetiminden habersiz kişi ve grupların, çekemeyecekleri yükün altına girme cüretkârlığını gösterebilmeleri de ülkemiz için büyük şanssızlıktır. Bu durumda, Türkiye’nin ve Dünyanın gidişinden habersiz kişi ve zümreler, siyasî dolap ve dalaverelerle mevki ve koltuk kaparlarken, ehliyetli ve namuslu birçok insan bu “çamura batmaktan” çekinerek

veya tertip ve iftiralardan korkarak saf dışı kalmaktadırlar. Kısacası, bazı çevrelerce, politikanın yalan, riya, tertip ve hile biçiminde anlaşılması, kanaatimce, tehlikelerin en büyüğüdür.

Elbette, ülkemizde, namuslu, dürüst ve işinin erbabı “siyasî kadrolar” vardır. Esasen, bunların varlığıdır ki, her şeye rağmen, ülkemizi ayakta tutabilmektedir. Bu gibi değerli “devlet adamları” ülkemizde politika yapmanın “ateşten bir gömlek” olduğunu da pekâlâ görmekte, büyük bir yalnızlık ve yorgunluk içinde, âdeta, kendilerini, feda edercesine çalışmakta, içten ve dıştan gelen “uygunsuz baskılara” direnmek için çırpınmaktadırlar. Bu durum, onları bedenen ve ruhen çok sarsmakta ve kısa sürede ekarte etmektedir.

Yüce Peygamberimiz, “Emanetin, lâîk **olanlara verilmediğini** gördüğümüz zaman, kıyameti beklememiz gerektiğini” asırlarca önce haber vermemiş miydi? Yine Sevgili Peygamberimiz’in en yakın arkadaşı Hazret-i Ebubekir, “Ashab’ın icmar” ile gerçekten de en lâîk olduğu halde, “Halife” seçildiği gün, büyük bir tevazu göstererek, şöyle buyurmamış mıydı? “En iyyiniz olmadığım halde, beni seçtiniz. Unutmayınız, ben, Allah ve Resulü’nün yolunda bulundukça, bana itaat etmekle mükellefsiniz. Aksi halde itaatınız gerekmez. Biz, bu şerefli makamda kaldığımız sürece, mazlumlar, haklarını alıncaya kadar, nezdimizde güçlü ve zalimler de onların haklarını ödeyinceye kadar güçsüz olacaklardır.”

Tarih diyor ki, devlet adamlığını Fors yapmak, libidosunu doyurmak, eksiklik kompleksini tatmin etmek, dünyalık toplamak ve arpalık dağıtmak için vasıta sayan kimselere ve kadrolara “yetki vermek”, ülkenin batmasına razı olmak demektir.

Hiçbir meslekte başarılı olamamış, hiçbir sahada dikiş tutturamamış kişi ve zümreleri, çeşitli tertip ve hilelerle partilerinize doldurur ve onlarla menfaat pazarlığına girişirseniz, gerçekten işiniz iştir ve siz iflah olmazsınız.

KİTAP YAKMAK!

İnsan, hayvandan farklı olarak “tecrübelerini” biriktirebiliyor ve kendinden sonraki nesillere aktarabiliyor. Bu sebepten büyük kültür ve medeniyetler kurabilmiştir.

Nesiller ve cemiyetler arası teması sağlamada, en önemli vasıta da kitap... Bu sebepten “yazının icadı”, kültür ve medeniyet tarihimizin en büyük buluşu sayılmakta...

Kitap, her zaman ve zeminde, daima saygı ile karşılanmış ve “kitaplıklar kurma” işi mukaddes bir görev sayılmıştır. Kültür ve medeniyet tarihinden öğreniyoruz ki, insanlar, büyük bir çoğunlukla “kitaplıklara” mabetler kadar saygı ve ilgi duymuşlardır.

Tabîî, bunun istisnaları da vardır. Maalesef, zaman gelmiş, — kitapseverlerin yanında— “kitap düşmanlığı yapan” kişi ve zümrelere de rastlanmıştır. Tarih, kitaplık kuran ve kitapları koruyan kişi, zümre ve kavimlerin yanında, kitaplara düşmanlık eden, kitaplıkları yakan, yağmalayan ve işe yaramaz duruma getiren kişi, zümre ve kavimlerden de söz eder. Meselâ, İslâm Dünyası, asırlarca çalışarak Bağdat’ta, Kahire’de ve İspanya’da büyük kitaplıklar kurmuş olduğu halde, Barbar Moğol sürüleri ile, mutaassıp Haçlı Orduları, bu değerli hazineleri yakmış, yıkmış ve yağmalayarak imha etmişlerdir. Bugün İslâm Dün-yası’nın “geri kalmışlığında” bu tahribatın önemli rolü vardır.

Dünya tarihinde de bu tip “kitap katliâmları” mevcut olmuştur. Nazi Almanyası’nda, Komünist Rusya’da bu tip cinayetler, maalesef, en korkunç boyutlarda işlenmiştir. Bugün Sovyetler Birliği’nde Müslümanların, Kur’ân-ı Kerîm bulmaları, okumaları, âdetâ imkânsız hale gelmiştir. Durum diğer komünist ülkelerde de aynıdır. Orada ancak rejimin uygun gördüğü kitaplar okunur, diğerleri “yasak”tır ve bu yasak kitapları bulunduranlar, korkunç bir suç işlemiş olurlar.

Üzüntü ile belirtelim ki, ülkemizde de zaman zaman “kitap ve yayımlar” ile ilgili olumsuz tavırlar ve tutumlara rastlamak mümkün olmuştur ve olmaktadır. Ben, bilhassa “Tek Parti Döneminde”, yasaktır, tehlikelidir ve evimde bulunmasında sakınca vardır korkusu ile pek çok kitabımı yakmak zorunda kalmışım. Birçok dostumun, arkadaşımın ve tanıdıklarımın da bu duruma düştüklerini çok iyi biliyorum. Hiç şüphesiz bunlar, hoş şeyler değildir.

Sakin, kitaplarımı yakarken, vehme kapıldığımı sanmayınız. Bazı zamanlarda, bazı kitapları bulundurmak ülkemizde de suç sayılmıştır. Nitekim, birçok defalar “evim aranmış” bazı kitaplarım alınıp götürülmüştür. Bu tip baskılarda, bazı “işgüzar” kişilerin rolü de az değil.. Son tutukluluğumuz esnasında, Mamak’ta hücrelere konmadan önce, bazı gardiyanlar: “İdeolojik kitap bulundurmak yasaktır” diyerek, bütün kitaplarımı ve bu arada Kur’ân-ı Kerîm’imi de elimden aldılar. “Tahliye kararından sonra”, bütün kitaplarımı geri aldım ve fakat Kur’ân-ı Kerîm’imi bulamadım.

Ben, ne türden olursa olsun, kitap yasağına ve yakılmasına karşıyım. Hele bu konuda “çift standart” uygulanmasından iğrenirim. Dikkat ediyorum, solcu çevreler “bizim kitaplarımız” yasaklanırken, toplatılırken, yakılıp imha “ edilirken pek memnun gözükmekte ve fakat sıra kendilerine gelince, aşırı bir hürriyet havarisi kesilmektedirler.

Şu anda yüz binlerce cilt kitabımız, kitaplıklarda ve milyonlarca tarihî belge arşivlerimizde çürürken, bunları okuyup gün yüzüne çıkaracak kadroların yetişmesi gereğine temas ettiğimiz zaman, bizi olmadık sıfatlarla lekelemeye kalkışan çevrelerin samimiyetine inanmıyorum. Hürriyeti, yalnız kendileri için isteyenler, gerçek sahtekârdırlar. Benim kitaplarımı, kitaplıklara hapsedecek, gözlerden ve gönüllerden kaçıracağını, sonra da karşıma, “basın-yayın özgürlüğü isterim” diye çıkacağını. Olmaz öyle şey!

Kitapları hapsedmekle, yakıp imha etmek arasında, sanıldığı kadar fazla fark yoktur. Kitaplar “okunmaz” hale getirilmekle, “kitapları yasaklamak” arasındaki fark da pek büyük değil.. Bunu anlamak için, az buçuk namuslu olmak yeter!

İSLÂMİYET VE MİLLÎ HÂKİMİYET (1)

Kendilerine “aydın” sıfatını yakıştırdığımız kadroların, dînimize, kültür ve medeniyetimize alâkasızlığı hepimizi üzüyor. Bunlar, neler bilirler neler?.. Ama, dînimizi, kültür ve medeniyetimizi bilmezler. Üstelik, bilmediklerini de bilmezler! Bu sebepten, kulaktan dolma bilgilerle, yalan ve yanlış kırıntılarla “millî ve mukaddes değerlerimiz” etrafında durmadan “ahkâm” keserler. Zihinleri bulandırır, vicdanları rahatsız ederler.

Bizim tarihî gelişmemizi, dînimizi, kültür ve medeniyetimizi, aralarındaki büyük farka rağmen, Batı’dan aktardıkları “kavram” ve “terimlere” göre, açıklamaya ve yorumlamaya çalışan “bu aydınlar”(!), ister istemez yanıltılmaktadırlar. Nitekim, pek yanlış olarak, İslâmîyet’i “teokratik bir sistem” olarak takdim edenler de, tarihî “Hilâfet Makamını”, Hristiyan Âlemi’nin “Papalık Makamı” ile karıştıranlar da, bizdeki siyasî gelişmeleri “Batı’nın sınıf ve mezhep kavgaları” zemininde yorumlamak isteyenler de hep bunlardır.

Oysa, her kültür ve medeniyet dairesi, kendine has zeminlerde, kendi “kavram” ve “terimleri” ile ele alınmalı ve açıklanmalıydı. Çünkü, çağdaş sosyologların da belirttikleri üzere: “Sosyal hayatın,

bütün cemiyetler için, ortak bir gelişme modeli yoktur” ve “Sosyal hayat, çok biçimli bir gelişme manzarası arz eder”.

Meselâ, İslâm’da “Hukukun üstünlüğü” ve “Halkın iradesi” kavramları, Batı’dan hayli farklı bir biçimde gelişmiş ve uygulanmıştır. Tâ “Asr-ı Saadet’ten” başlayarak Osmanlı-Türk Devleti’nin son zamanlarına kadar, bu kavramlar, tarih ve coğrafya faktörlerine bağlı olarak, uygulamada bazı değişiklikler göstermesine rağmen, “ana hatları” itibarı ile orijinal hüviyetlerini koruyabilmişlerdir.

Şöyle ki, İslâm’da, “Hukukun üstünlüğü” kavramı, “Hakk’ın hâkimiyeti” tarzında ele alınmıştır. Bu, bir “ilâhî emirler manzumesi” demek olan “İslâm Hukuku”nun hâkimiyeti demektir. Nasıl ki, günümüz demokrasilerini, bağlayan ve yönlendiren bir “üstün hukuk” anlayışı varsa, İslamiyet de “kendi hukukunu”, kendi sisteminin vazgeçilmez ölçüsü kabul eder. Nitekim, Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur: “İşte, bu makamda, nusret **ve hâkimiyet, hak olan Allah’ındır**”. (el-Kehf/44).

İslâm’da, “Halkın iradesi” kavramı da hayli enteresan ve orijinal bir çizgide gelişmiştir. Bilindiği gibi, İslâm’da “Allah adına hükmetmeye” kalkışacak bir “ruhban” ve “seçkinler” sınıfı mevcut değildir. Öyle ise müminler, inandıkları yüce prensiplerin ışığında, o emir ve ölçüleri yaşamak ve yaşatmak isteği ile “kendi idarecilerini, bizzat kendileri” seçeceklerdir. Öte yandan, bu “seçilmiş yöneticiler”, bu yüce emir ve ölçülere bağlı kaldıkları sürece, müminler de onlara itaat etmekle yükümlü olacaklardır. Bütün bu işler için, müminlerin bir “Şûra” (Danışma Meclisi) kurması ve sürekli olarak “meşveret” (karşılıklı konuşma ve danışma) halinde olması gereklidir. Bu sebebe binaen, Kur’ân-ı Kerîm, Müslümanları, **“Ki, onların işleri daima aralarında müşavere etmektir”** diye över. (Bkz. eş-Şûra/37).

Evet, İslâmiyet, temel kaynakları itibarı ile, kendine has bir “Cumhurî” karakterle ortaya çıkmak istemiştir. Tarihten öğrendiğimize göre, zaman zaman, bazı “kadrolar” yabancı akımlara kapılarak onu, şu veya bu yolda istismar etmek istemişlerse de İslâm, çok iyi tespit edilmiş “temel prensipleri” itibarı ile kendi aslı hüviyetini, ısrarla ve sebatla korumasını bilmiştir. Elbette, kendine ters düşen yanlış ve aykırı uygulamalar içinde İslâm’ı, doğru dürüst anlamak mümkün değildir.

İSLÂMİYET VE MİLLÎ HÂKİMİYET (2)

Dinimizde “Hakk’ın hâkimiyeti” esastır. Ancak, bu hâkimiyeti tesis etmek ve yaşamak isteyen bir “halk”ın bulunması da şarttır. Üstelik, bu halk, “Hakk’ı hâkim kılmak” için, “millî iradesini” seçebilmeli ve ona “vekâlet” vererek “millî hâkimiyeti” tesis edebilmedir.

“Müslümanlıkta bir riyaset-i amme makamı vardır. Bu makam, bazı ulema tarafından ‘Riyaset-i Amme Fî Umur-i Dîn ü Dünya’ (Dîn ve Dünya İşlerinde Umumî Başkanlık) diye tarif edilmiştir. Bu makamı haiz olan zâta, ‘Veliyyül’emr’, ‘Emirül’müminîn’ gibi unvanlar verilegelmiştir. Bu zâtlar, ammenin vekili mesabesinde dirler. Bunlar, amme üzerindeki velayeti, yine ammeden almışlardır. Âdeta, onların birer vekili veya elçisi demektirler”. (Bkz. Ö. Nasuhî Bilmen, Hukuk-u İslâmiye ve Istılâhat-ı Fıkhiye Kamusu, Cild 3, s. 249).

“Veliyyül’emr” veya “Emirül’müminîn”, milletin vekâletine mazhar olmuş ve “emanete hıyaneti” düşünmeyen bir kimse olmak zorundadır. O, devamlı olarak “iyiliği emreden” ve “kötülükten sakındıran” uyanık bir “millî şuurun” kontrolü altındadır. O, “sırat-ı müstakimde” (dosdoğru yolda) yürüdükçe, halk, ona itaat etmek ve onun icraatını “onaylamak” zorundadır.

Aksi halde, “müvekkil, vekilini, dilediği zaman, vekâletten azledebilir. Çünkü, vekâlet, müvekkilin hakkıdır, onu iptal edebilir”. (Bkz. a.g.e. Cild: 6, s. 354).

İslâm’da “Devlet Başkanı”, halkın vekili ve elçisi durumunda bulunduğundan, onun işleri, kararları, yaptığı “azl” ve “nasb” işlemleri, hep “amme-i müslimîn” admadır. Zira, bu yetkiyi ona “millet” vermiştir. Ancak, onun icraat ve fiillerinde “keyfilik” ve “tahakküm” olamaz. Çünkü, o, millet iradesi ile “Hakk’ın hâkimiyetine” ve “Nizâmın, Sırat-ı Müstakim üzre kurulmasına” memur edilmiştir. “Bu cihetledir ki, kendilerinin vefatı ile veya hal’edilmesi ile (görevden alınması ile) tayin etmiş oldukları hâkimler ve sair memurlar, mün’azil olmazlar (görevden atılamazlar)”.

“Veliyyül’emr, elçi (ve vekil) mesabesinde olunca, onun fiili, azl ve nasbi menzilesinde olmuş olur. Bütün Müslümanların velayetleri ise, Veliyyül’emr’in vefatı (veya azli) halinde bakîdir... Velhasıl, bütün bu meseleler, Müslümanlıkta, halk hâkimiyetinin meşru bir

surette mevcudiyetinden ileri gelmiş bulunmaktadır". (Bkz. a.g.e. Cild 8, s. 249).

Rahatça görüleceği üzere, İslâm "cumhurî" bir sistemdir ve bu sistemde "Başkanlık müessesesi", önemli bir yer tutmaktadır. Hattâ, denebilir ki, İslâm Devleti, "Başkanlık Sistemi" üzerine oturmuştur. Ancak, bu başkan, "sırat-ı müstakîmde yürümek", "hukukun üstünlüğüne bağlanmak" şartı ile yetkisini "halk"tan almış bulunmaktadır.

İslâm'da "seçim yolu", "Ashab'ın icmaı" (toplu kararı) ile müesseseleşmiştir. Nitekim, "Ashab-ı Kiram", zarûret olmadıkça, bu müesseseyi, titizlikle korumuştur. Ancak, unutmamak gerekir ki, İslâm Dünyası'nda —çok faktörlü gelişmelere paralel olarak ve zaruret halinde— "seçimsiz" olarak işbaşına gelen "sultanlar" bile asla birer "kral" gibi hareket edememişler ve "meşru murakabeden" kaçamamışlardır. Yani onlar bile, halkın "rey" ve "temayülllerine" ağırlık vermek, "ulemanın ikazlarına" değer vermek ve boyun eğmek zorunda kalmışlardır. Üstelik, bunu samimiyetle istemişlerdir de...

Evet, "gerçek kaynaklarına" ve "tarihî gelişimine" göre, İslâm Devlet Sistemi budur. Konu üzerinde konuşmak isteyenler, ilmin istediği dürüstlüğü gösterebilmelidirler.

GÜÇLÜ BİR DEVLET OLMANIN ÜÇ ŞARTI..

Başarılı ve güçlü bir "devletin" ve "yönetimin" kurulması için, gerçekten de "Hukukun üstünlüğüne inanmış", yetkisini "Millî iradeden almış" ve memleket meselelerini, "ilmî ve akademik verilerin ışığında" çözüme kavuşturmak isteyen "kadrolara" ihtiyaç vardır.

Ancak, "üstünlüğüne inanılan hukuk", gerçekten de "insanı, insana kul etmeyecek"; fert ve cemiyet olarak "insanın şerefine" inanacak; millî vicdanı tatmin etmekle birlikte "âlemşümül" olacak; insanı "ruh ve beden" olarak kavrayacak; âdil, koruyucu, müşfik, ferdi ve cemiyeti geliştirici prensipler ihtiva edecek; insanı, kişilerin, ailelerin, sınıfların, zümrelerin, kavimlerin, ırkların "baskı ve tahakkümüne" terk etmeyecek; beşer idrakinin ulaşabildiği bütün değerlerin üstünde duran "Hakk'ın Otoritesini" esas alacaktır. Yani, zulmü önlemek üzere, gâh ferdî, gâh zümrevî egoizmi kıskırtan, gâh cemiyetin, gâh devletin "çıkarlarını" putlaştırmaya kalkışan kapitalist, komünist, sosyalist, faşist ve benzeri sistemlere ve "sahte tanrılar

yontan” her türlü sapık felsefe ve ideolojiye kapalı bir hukuk... ‘Hukukun üstünlüğü” ilkesini savunurken, hangi hukuku özlediğimizi de bilmek zorundayız. Hiç şüphesiz, bu, herhangi bir hukuk değildir.

Kendi içtimaî vicdanında “Anayasalaşan” millî ve mukaddes ölçülere göre, kendi yöneticisini hür iradesi ile seçebilen bir millet gerçekten mutludur. İnandığı Anayasa’ya bağlanarak, kendi hür iradesi ile ve korkusuzca “oyunu kullanabilen” ve “oyuna sahip olabilen” bir millet, yalnız “saygıya değer” bir iş başarmış olmaz; aynı zamanda, kendi manevî ve maddî gelişmesi için, en uygun vasatı da hazırlamış olur. Ancak, her cemiyetin seçim kaabiliyeti farklıdır. Bu sebepten “Herkes lâıyk olduğu idareyi” bulmaktadır. Kendi küçük menfaatleri uğruna, “yüce ölçüleri” çiğneyen gruplar, her şeyden önce, kendi felâketlerini hazırlamış olurlar.

Bütün bunların yanında, bilhassa günümüzde, “devletler”, güçlü, ehliyetli ve namuslu “birinci sınıf mütehassıslara, ilim ve teknik kadrolarına” çok muhtaçtırlar. İhtisasn, bu kadar daraldığı ve çeşitlendiği bir dünyada, “bakanlık kadroları”, âdeta, birer akademi biçiminde teşkilâatlanmalıdır. Memleket meselelerinin çözümünde, plan ve programların hazırlanmasında, gerçekten “ilim ve fikir adamlarının görüşleri” alınmalıdır. Artık “devletlerin yönetiminde” dâhilerden çok, “ihtisas ekipleri” başarılı olabilmektedirler. Onun için, bizim dünyamızda da “ihtisas kadrolarının sesi” biraz daha fazla duyulmalıdır, diyoruz. Unutmamak gerekir ki, günümüzde, milletler, “ordularından ziyade”, her sahada yetişmiş “ihtisas kadroları” ile “savaşlar vermek” ve “zaferler kazanmak” zorundadırlar.

Bizzat, kendi tarihimizden öğreniyoruz ki, başarılı olduğumuz dönemlerde, cemiyetimiz, devlet başkanından çobanına kadar, “hukukun üstünlüğü” prensibine gönülden inanmış ve “Şeriat’ın kestiği parmak acımaz” ölçüsü içinde davranmıştır. Öte yandan, devleti yönetenler, o günün şartları içinde bile, “halkın istek ve temayüllerine” kulak vermiş, “ulemanın” (ilim adamlarının) fikir ve düşüncelerine büyük saygı duymuşlardır. Aksi halde, ‘hukukun yerini zulüm”, “millî iradenin yerini, kişi ve zümre menfaatleri”, “ilmin yerini şarlatanlık” almışsa, devletimiz zayıflamış, milletimiz çözülme tehlikesine mâruz kalmıştır.

Evet, tarihin tesbiti bu!.. Bundan ders almak da bizlere düşer.

DEVLET MİLLET BÜTÜNLÜĞÜ

Devlet, bir milletin teşkilâtlanması demektir; onu, millettten ayrı düşünmek mümkün değildir.

Devletini kaybeden bir millet, başka milletlerin boyunduruğuna girer. Kesin olarak bilmek gerekir ki, devlet, bir milletin hür ve bağımsız yaşaması için temel şarttır. Bir millet, devlet kurarak ve onu devam ettirerek kendi sosyal, kültürel, ekonomik ve politik varlığını teminat altına alır.

Bizim kültür ve medeniyetimizde “devlet” kavramı, liberalizmin, komünizmin ve faşizmin devlet anlayışından çok farklıdır.

Liberalizm, devleti, sadece asayişini temine memur, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayata “seyirci” kalan müessese olarak değerlendirir.

Komünizm, devleti, “bütün tarih boyunca, bir zulüm vasıtası olmuş, ortadan kalkması gereken ve son aşamada kendiliğinden yok olacak bir sınıf baskısı” biçiminde yorumlar.

Faşizm ise, devleti, “fert” ve “cemiyet” çatışmasından doğan ve onları aşan bir sentez olarak görür. Bu sistemde devlet, bir “şefin”, bir “führerin”, bir “duçenin” şahsında objektifleşen ve herkesin itaat etmekle mükellef olduğu bir “puftur.

Oysa, bizim kültür ve medeniyetimizde devlet, “Allah tan başka ilâh yoktur” diyen bir milletin, hür bir irade ile teşkilatlanması demektir. Böylece teşkilâtlanan bir milletin devleti, “maşerî vicdanda” mâkes bulan mukaddes anayasaya bağlı olarak “sırat-ı müstakîm” üzere iş görür. O.sadece “seyirci” değil, bir “zulüm aracı” değil, adalet, temin etmekle mükelleftir. O, bir “sınıf ve zümreyi değil, bir “milleti” temsil eder. O, bir “put” değil, hakka ve hakikate boyun eğen” bir otoritedir.

Biz, devleti, inkâr ve ihmal edilmesi mümkün olmayan bir sosyal müessese olarak görürüz. Bütün sosyal müesseseler gibi, devlet de cemiyetin kültürel, ekonomik, politik ve tabîî şartlarından etkilenir.

Devlet, millettten tecrid edilemez. Millete mahsus olan bütün maddî ve manevî değerler, aynı zamanda devlete de aittir ve onun teminatı altındadır. Devlet, milletin renk ve hüviyetini taşır; yani, milletin tarihi devletin tarihini, milletin kültürü devletin kültürü, milletin sosyal değerleri, milletin mukaddesleri devletin mukaddes-

leri, milletin bayrağı devletin bayrağı, milletin vatani devletin toprağıdır Velhasıl devleti, millettten ayrı düşünmek mümkün değildir.

Bununla birlikte, bazı çevreler “bilimsellik” maskesi altında, devlet” ile “milleti” birbirinden ayırmak ve koparmak istemişlerdir. Hatta devlet ile milleti karşı karşıya getirmek isteyen art niyetli kadrolara bile rastlanmıştır. Uysa bir milletin devletine ve bir devletin milletine yabancılaşması kadar büyük, tehlike olamaz. Esefle belirtelim ki, bugün, birçok İslâm Ülkesi, bu buhranı yaşamaktadır.

Şimdi, Müslüman aydınlara düşen iş, kendi ülkelerinde, bu çetin problemi, çeşitli açılardan incelemek ve tekrar “devlet-millet bütünlüğünü” sağlamak için tedbirler almaktır. Kesin olarak kendi devletini, kâfi miktarda sevmeyen ve desteklemeyen milletler, kolay kolay ayağa kalkamazlar. Tıpkı bunun gibi, kendi milletine yabancılaşan kadroların eline düşen milletler de “devletini kuramayan cemiyetlerin” psikolojik çöküntüsüne mâruz kalırlar.

ÇAĞDAŞ DEVLET VE TÜRK-İSLÂM MEDENİYETİ

Bilindiği gibi, “devlet” bir sosyal vakıa olarak “anarşi”nin zıddıdır ve nizam ihtiyacından doğmuştur.

Burada, hemen hatırlamamız gerekir ki, bu “disiplin ve nizam ihtiyacı”nın, bazı çevrelerce istismar edilmesine, “devlet namına” sert ve müstebit idarelerin kurulmasına, cemiyetler, daima karşı çıkmışlardır. Çünkü, insanlar, “nizam” kadar “hürriyete” de muhtaç olduklarını bilirler.

Nitekim, “hürriyet” ihtiyacı ile harekete geçen cemiyetler, “istibdat idarelerini” yıktıktan sonra, büyük bir hassasiyetle “hürriyetleri” teminat altına almaya çalışmışlardır. “Klâsik demokrasi”, cemiyetlerin bu tepkisine cevaptır.

18 ve 19. asırlar, bilhassa Batı Dünyası’nda, “siyasî hürriyetlerin” pek çok savunulduğu dönemler olmuştur. Fikir ve düşünce, dîn ve vicdan, basın ve yayın, çalışma ve kazanma, toplanma ve cemiyet kurma, yerleşme ve seyahat etme, seçme ve seçilme gibi hak ve hürriyetlerin, o günlerden bugünlere savunulageldiğini görüyoruz.

Bugünün cemiyetleri de “klâsik hak ve hürriyetlerden” asla vazgeçmeksizin yepyeni istek ve heyecanlarla ortaya çıkmaktadırlar.

Nüfûsu artan, ihtiyaçları büyüyen, ilişkileri karmaşılaşan, çeşitli çatışmalar içinde bunalan, işi, ekmeği, sağlığı ve hayatı tehlikelere mâruz kalan kitleler, “Yeni Devlet”ten “sosyal güvenlik” ve “sosyal adalet” istemektedirler; adaletsizliklerden ve eşitsizliklerden de şikâyetçidirler.

Kitlelerin bu istekleri karşısında, klâsik ve liberal Batı Demokrasisi, ister istemez, çehre ve mahiyet değiştirmekte, “hürriyetçi olduğu kadar toplumcu ve müdahaleci”, “fırsat ve imkânlar da eşitlik sağlayıcı” bir nitelik kazanmaktadırlar. Böylece, “Çağdaş demokrasiler”, ister istemez, bizim kültür ve medeniyetimizin savunduğu devlet anlayışına yaklaşarak herhangi bir sınıf ve zümreye imtiyaz tanımayan “millî demokrasilere” dönüşmektedirler.

Bu gelişme, klâsik ve liberal demokrasilere “tepki” olarak doğmuş “sosyalist” ve “komünist” sistemleri de etkilemekte, onları fonksiyonsuz bırakarak bertaraf etmektedir. Görünen odur ki, klâsik ve liberal demokrasiler de sosyalist ve komünist sistemler de hızla tarih sahnesinden çekilmekte, yerlerini, “sosyal güvenlik” ve “sosyal adalet” ilkelerine dayalı, “Allah’ın kullarını başkalarına kul yapmayan”, beşerin fitratına saygı duyan “millî demokrasilere” bırakmaktadırlar. Bu nizamda “hürriyetler”, beşer fitratına uygundur ve insanları yüceltmeye fırsat verirler; insanı soysuzlaştıran ve bir diğere esir düşüren “serserilikler” yasaktır.

Bizim tarihimiz, bizim kültür ve medeniyetimiz, hem “hür”, hem “tok” insanların tarih, kültür ve medeniyetini temsil eder. Biz, millet olarak “hürriyet” derken, “Allah’tan başka ilâh yoktur” şuuru içinde, bütün “sahte mabutları” reddetmeyi, bütün “tahakküm unsurlarını” yok etmeyi, insanın, kendi fitratını açıkça ifade etmesine fırsat vermeyi düşünürüz. Bizim kültür ve medeniyetimizde, “hürriyetler” laf değil, fiilen yaşanan pratik değerlerdir. Öte yandan biz, “komşusu aç iken tok uyumayı” kabul etmeyen, “esiri hürriyetine kavuşturmayı ibadet bilen” bir değerler sistemine bağlıyız. Bizim kahramanlarımız, “istiklâl ve hürriyet kavgası” vermek kadar, “aç milleti tok kılmak” ile de övünmüşlerdir.

Öyle anlaşılıyor ki, biz Müslüman-Türkler, demokrasi mücadelesinde, beşeriye yepyeni mesajlar verebilecek ve bu konuda en iyi örnekler sergileyebilecek bir tarihî tecrübeye sahibiz. Ah, bir kendimize dönebilsek!..

TÜRK-İSLÂM TERKİBİNİN KALESİ...

Bizim ülkemizde, sayıları pek az da olsa, “Türk’e ve İslâm’a yabancılaşan” kimseler de bulunabilmektedir. Bunların içinde, nasılsa bir köşe kapabilmiş yazar ve çizerler, üç-beş kuruluş sahibi dünyaperestler ve milleti “gütmek” hırsı içinde sağa sola saldıran siyaset bezirgânları da var...

Bunlar, her vesile ile çılgılığı basarlar: “Eyvah Türk-İs-lâm Sentezcileri geliyor” yahut “Türk-İslâm Sentezcileri, yeni bir kaleyi ele geçirdiler.”

İnsanın soracağı geliyor: Yahu nedir bu Türk-İslâm korkusu? Bu kadar korku ve endişe neden? Yoksa sizler Türk ve Müslüman değil misiniz? Düşen hangi kale, düşüren hangi düşmandır? Eğer Türk iseniz ve eğer Müslüman iseniz, bu iki kelimenin yan yana gelmesinden neden ürküyorsunuz? Size ne oluyor? Bundan, kara ve kızıl emperyalistler korksun!

Çok hayranı olduğumuz Batı Dünyası, ne milliyetinden, ne de dininden utanmakta ve korkmaktadır. Hattâ, aksine, kendi kültür ve medeniyetinin temelini teşkil eden bu değerlerle iftihar etmektedir. Batı kültür ve medeniyetinde, millî tarihin yanında, Hristiyanlık, vazgeçilmez bir değer tarzında ele alınmıyor mu? Bütün bunları nasıl görmez ve bilmezsiniz? Sizler ki, bir ayağı Paris’te, bir ayağı Londra’da yaşarsınız, nasıl bunlardan haberdar olamazsınız?

Yoksa, sizler, Batı’nın dinine, diline, kültür ve medeniyetine hayran olup, kendi dininden, dilinden, kültür ve medeniyetinden utanan ezik ve yenik “yerliler” misiniz? İnsan, esas, bu duruma düşmekten utanmalı...

Lafa bakın: “Türk-İslâm Sentezcileri, her gün yeni bir kaleyi ele geçiriyorlarmış, nerede duracakları da belli değilmiş?”.

Siz ne diyorsunuz? Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin kalesi, bizzat aziz milletimizin mukaddes bağıdır. Türk Milleti, ayakta durduğu müddetçe, Türk-İslâm kültür ve medeniyeti, muhteşem bir terkip halinde, kendini yepyeni periyotlarla ortaya koyacaktır.

Her zaman söylüyoruz. Türk-İslâm kültür ve medeniyeti, bir vakiadır ve mukaddes bir terkip olarak tarihimizden süzülüp gelmektedir. Yeni bir “buluş” değil, hayatî bir “oluş”tur. En az “bin yıllık” bir birikimin ve tecrübenin ürünüdür. Tâ, milâdî 932’lerden

başlayarak 1988 yıllarına kadar, gür bir kaynak halinde gelen bu mukaddes terkihi, kim inkâr ve ihmal edebilir?

Kaldı ki, aziz milletimiz, bu terkip sayesinde ayakta durduğunu, çok iyi bilmekte, konuyu, bir “mukaddes emanet” şuuru içinde değerlendirmektedir. Zaten, düşmanlarımızın, en önemli hedefi de bizi bu “yüce terkipten” kopararak sömürgeleştirmektir. Bunu, son zamanlarda daha da berrak bir şekilde görmekteyiz. Milletimizin “iç” ve “dış” düşmanları ortaklaşa, “dînimize”, “dilimize”, “kültür ve medeniyetimize”, “tarihimize ve bizi biz yapan değerlerimize” saldırıp durmaktadırlar. Artık herkes görmektedir ki, onlar, yalnız dînimizin, Kitabımız’ın, Peygamberimiz’in değil, vatanımızın, milletimizin ve bayrağımızın da düşmanlarıdır.

Nitekim, bu gibilerin yazılarını, beyanatlarını ve sözlerini tahlil ediniz; sanırsınız ki, karşınızdaki, kara ve kızıl emperyalizmin sözcüsüdür.

Hemen belirtelim ki, artık uyanan ve meselelerin farkına varan bir Türk Gençliği ve aydını vardır, takke düşmüş, kel görünmüştür. Zaman, bu millete yabancılaşan zümrelerin aleyhine işlemektedir ve bu gidişi önlemek mümkün değildir.

BASIN HÜRRİYETİ VE MİLLÎ BASIN

Ben, basın hürriyetinin genişlemesinden asla korkmam ve korkmadım. Bir fikir ve düşünce hürriyeti olarak basın-yayın hayatının zenginliği, çeşitliliği ve farklılığı, cemiyetleri dinamikleştirir ve geliştirir.

Elbette, her hürriyet gibi, bu sahayı da kontrol eden moral, sosyal ve hukukî normlara ihtiyaç vardır. Ama kesin olarak bilmek gerekir ki, devletin ve milletin bütünlüğünü tehdit etmemek; namus, şeref ve haysiyetlerle uğraşmamak şartı ile basın ve yayın hayatı, mümkün mertebe hür olmalıdır.

Ancak, bu hürriyet, herkese tanınmalı; bir kısım basın “istediği gibi at oynatırken”, diğer bir kısım basın “Öz yurdunda garip, öz vatanında parya” durumuna düşürülmemelidir. Halkımızın tabiri ile “Taşları bağlayıp köpekleri salıvermemeli”...

Şayet “tabusuz”, “yasaksız” ve “öcüsüz” bir basın ve yayın hürriyeti isteniyorsa, bu imkân herkese tanınmalı; her türlü “çifte standart”tan kaçınılmalıdır.

Türkiye'nin, henüz, bu seviyede bir basın ve yayım hürriyetine hazır olmadığı kanaatini paylaşmıyorum. Kesin olarak inanıyorum ki, Türk Milleti, dünyanın en demokrat, en hoşgörülü ve sağduyu sahibi birkaç cemiyetinden biridir. O, iyi ile kötüyü, faydalı ile zararlıyı, haklı ile haksızı, doğru yazanlar ile yalancıları birbirinden çok iyi ayırmasını bilir. Evet, bu millete güvenmek gerekir. Tarih,

Türk Milleti'nin kolay kolay aldatılamayacağını belki binlerce defa ispat etmiştir. Siz, küçük bir azınlığın zikzaklarına bakmayın, esas olan milletimizin büyük çoğunluğunun ortaya koyduğu tavidir. Bu sebepten yöneticilerimizin “basın ve yayım hürriyetinin” genişlemesinden korkmamalarını tavsiye ederim.

Basının “milliliği” üzerindeki tartışmalara gelince...

Bize “gazete” Batı'dan gelmiştir. Zaten kelime İtalyanca'dır. Bizde ilk gazeteyi çıkaranlar da İngilizler ve Fransızlar'dır. Daha sonra “yerli gazeteler ve dergiler” çıkacaktır. O günlerden bu günlere basınımız ne kadar millileşmiştir, ne kadar millileşmemiştir; bu ayrı tartışma konusudur. Şu anda mevcut olan gazete ve dergilerimiz, bizi ne nispette temsil edebilmektedir; kimlerin kontrolündedir? Bu soruların cevabını burada vermeyeceğim. Zaten durum ortada ve okur-yazar herkesin, bu konuda bir fikri de vardır..

Bunun yanında “güçlü bir millî basın isteyen” dostlarıma da birkaç sözüüm vardır. Kesin olarak bilmek gerekir ki, gazete ve dergiler, her ne kadar, dıştan birer ticarî müessese görüntüsü verilerse de gerçekte “belli bir misyonu” temsil ederler; “belli tezlerle bağlıdırlar” ve “belli hedeflere yönelmişlerdir”. Yayınlarını da bu kriterlere göre yaparlar. Onlar elbette “tezlerini” savunacak ve “antitezlerine” saldıracaklardır.

Böyle olunca, bizim sermayemizle ve kadrolarımızla kontrol edemediğimiz bir basın ve yayım organı, bize ters düşen bir misyona sahip ise, elbette bizi rahatsız ve tedirgin edici yayınlar yapacaktır. Çare, bunu susturmak veya bizim gibi düşünmeye zorlamak olamaz. Aksine, bu çok tehlikeli ve hattâ ters tepen bir yoldur.

Çare, sermayesi ile, tesisleri ile, kadrosu ile, güçlü dağıtım şebekesi ile ileri ve çağdaş imkânlarla sahip çok sayıda basın ve yayım organını bizzat kurmak ve etkili duruma getirmektir. “Millî bir basın” İsteyenler, oturup mevcut basından şikâyet edeceklerine, ya böyle bir yayım hayatını gerçekleştirmek veya mevcutlar içinde en uygun olanlarını geliştirip güçlendirmek zorundadırlar. Herkes kendi ayakları üzerinde durmak istemeli, “hasımlarımdan” mer-

hamet ve himmet beklememelidir. “Ben ateistim” diyenler dîne, “Ben Marksistim” diyenler millî şuura, “Ben Batı’cıyım” diyenler Türk-İslâm Medeniyetine, “Ben hedonistim” diyenler moral değerlere, “Ben beynelmilelciyim” diyenler millî devlete sahip çıkabilir ve saygı duyabilirler mi?

Son sözüm şu: Özlediğiniz basını bizzat kendiniz kuracaksınız. Bunu başkasından beklemeyiniz. Şayet bu iktidarı gösteremiyorsanız, o zaman kimseden şikâyet etmeye hakkınız yok!.. Güçbirliği içinde bulunmayanlar, zayıf ve zavallı kalmaya mahkûmdurlar.

SIYONİZMİN OYUNUNU BOZMALIYIZ

Bazı istisnaları olmakla birlikte, genel bir kaide olarak denebilir ki, “bizim uğradığımız felâketler, musibetler ve zararlar, çok defa düşmanlarımızın işine yarar.” Düşmanlarımız, bizim böyle bir anımızı kollar veya bizzat ihdas ederler.

Nitekim, İslâm Dünyası’nın mâruz kaldığı sıkıntılar, her türlü emperyalizme yaradığı halde, bundan en çok istifade eden siyonistlerdir.

Düşünün, dokuz yıl süren bir İran-İrak Savaşı, bilhassa kime ve kimlere yaramaktadır? “Biz bu savaşı, büyük bir zevkle seyrediyoruz” diyen İsrail’li yetkili acaba ne demek istemektedir? Bunu, herkes anlıyor da bir tek İranlı ve Iraklı yetkililer mi anlayamıyor?

Lübnan’daki Müslüman-Hristiyan Çatışması, acaba, daha çok kimin işine yaramaktadır? Bunu herkes biliyor da sadece “Lübnanlı yetkililer” mi gaffet içinde bulunmaktadır. Hele, Lübnan’da bulunan “Arafat yanlısı el-Fetihçiler” ile “Suriye yanlısı Ebu Musacılar” arasındaki savaş, gerçekten Filistinliler’in yararına mıdır? Yoksa, bu çatışmadan kârlı çıkan İsrail midir? Ya “Şîî Emelciler” ile “Şîî Hizbullahçılar”!..

***

Mısır’ın, ABD dolarları ile kandırılıp “Arap dünyasından izole edilmesi”, acaba daha çok kime yaramaktadır?

Başta “Arap Dünyası” olmak üzere, bütün “İslâm Âlemi”nin paramparça olması, herkesten ve her şeyden önce kime yaramaktadır? Yine, devletimizin ve ülkemizin İslâm Dünyası’ndan tecrid edilme gayretlerinin arkasında hangi güçler vardır?

Bizi “kara” ve “kızıl” Haçlı Dünyası ile karşı karşıya getirmek ve çatıştırmak kime menfaat sağlar. Sovyetler Birliği’nde yaşayan

Müslümanlar ile Hristiyanlar arasındaki ihtilâfları, gerçekten kimler körüklemektedir?

Afganistan'daki "mücahidlerin zaferlerini" kimler "moskof" ile anlaşılarak gölgelemek istemektedir? Afganlı mücahidler, "Sünnî" olduklarını, asla "Şîî" ve "Vehhabî" sistemlerini taklit etmeyeceklerini beyan etmelerine rağmen ve uygulayacakları "rejimi" yüzde 99 Müslüman olan "Afgan halkının belirleyeceğini" ısrarla dünyaya açıklamalarına rağmen, yanlış ve aldatıcı propagandalarla, dünya kamuoyunu yanıltmak isteyen ve Hristiyan Dünyası'nı korkutmaya çalışanlar kimlerdir?

Evet, bütün bu ve bunlara benzer soruların cevaplarını, objektif olarak tespit etmek, akıllı ve başarılı plan ve programlara bağlayarak çözmek, iyi yetişmiş "İslâm aydınlarına" ve "devlet adamlarına" düşer. Çünkü, nüfusu bir milyara varan İslâm Dünyası'nın ısrar ve çilesi ancak bu suretle çözülebilir.

Bunu yaparken, "Müslümanlar arası dayanışmayı sağlamak" kadar, "düşmanlar arası ittifakları dağıtmak" da önemli gözükmektedir. Bence, akıllı bir politika ile "Hristiyan Dünyası"na, siyonizmin tehlikeleri uygun biçimlerde anlatılabilir ve bu konuda Vatikan, müsait mesajlar vermektedir..

Kaldı ki, bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de enteresan mesajlar var... İşte onlardan birinin meali: **"İnsanların, müminlere düşmanlık** bakımından en şiddetlisi, **and olsun ki, Yahudiler ile müşriklerdir. Onların, müminlere sevgisi** bakımından, daha **yakını da and olsun, 'Biz Nasranîleriz' diyenlerdir. Çünkü onların içinde, şüphesiz, büyükmek istemeyen keşişler ve rahipler vardır."** (el-Mâide/82).

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ YAKLAŞIRKEN...

Cumhurbaşkanlığı seçimine bir buçuk yıldan daha az bir zaman kaldı... Bir bakıma, uzun bir zaman dilimi değil... Nitekim konu, daha şimdiden kamuoyunu geniş çapta ilgilendirmeye başlamış bulunuyor.

Şimdi kamuoyunda konuşulan şu: "Cumhurbaşkanı, yine bir asker mi olacak?", "Sivil bir cumhurbaşkanı seçmek için henüz vasat müsait değil mi?", "Cumhurbaşkanını Türkiye Büyük Millet Meclisi mi seçmelidir?", yoksa "Millet, kendi cumhurbaşkanını bizzat mı seçmelidir?", "Sayın Turgut Özal'ın ANAP'ın başında kalması mı, yoksa cumhurbaşkanı seçilmesi mi daha faydalı olacaktır?"...

Yürürlükteki Anayasa'ya göre, bu soruların cevapları açıktır. Buna göre: “Cumhurbaşkanı, TBMM’nce, 40 yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış kendi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından 7 yıllık bir süre için seçilir”. (Madde: 101).

Yani, T.C. Cumhurbaşkanını, TBMM seçer. Bu, “asker” de, “sivil” de olabilir.

Böyle olunca, 8. Cumhurbaşkanımızı da yine TBMM seçecektir. Yani, bu Anayasa yürürlükte kaldığı müddetçe, bu irade, TBMM’ne aittir ve görünen odur ki, bu seçimde, 292 Milletvekili’ne sahip bulunan ANAP’ın rolü ve ağırlığı çok büyük olacaktır. Hattâ, hiç çekinmeden iddia edebiliriz ki, T.C.nin 8. Cumhurbaşkanı’nı ANAP seçecektir. Üstelik, bu seçim, kelimenin tam mânâsı ile hukuka uygun olacaktır. TBMM, isterse Sayın Turgut Özal’ı, isterse — Anayasa’da belirtilen özelliklere sahip— bir Türk Vatandaşı’nı bu makama getirebilir. Hukuk açısından bunun münakaşasını yapmak dahi mümkün değildir.

Ama, durum, “siyasî açıdan” kritik edilmeye müsaittir. Nitekim, “muhalafet çevrelerinde” huzursuzluklar başlamıştır. Bu çevrelerin: “Hiç de demokratik olmayan bir seçimle ve yüzde 36 oyla ‘Meclis’te büyük çoğunluğu ele geçiren bir partinin Cumhurbaşkanı’nı seçmesi doğru olmaz. Böyle bir işlem, ‘millî iradeye’ ters düşer; ‘yüce bir makamın itibarını’ sarsar. O halde, uygun bir çıkış yolu bulunmalıdır”, tarzındaki beyanları kamuoyunda tereddütler uyandırmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı seçimi konusunda, muhalafetin “ortak bir tavrı” olmamakla birlikte, DYP, ısrarla “Cumhurbaşkanı’nın halk tarafından seçilmesini” savunmaktadır. Bu görüşü, daha önce Sayın Kenan Evren ortaya atmış, her nedense pek alâka görmemişti. Hattâ muhalafet, uzun bir müddet “susmayı” tercih etmişti. Fakat, sonradan Sayın Turgut Özal’ın adaylığı meselesi güçlendikçe, DYP, galiba, sırf bunu önlemek için, bu tezi savunur görünmeyi uygun görmüştü. SHP ise bu konuda henüz tavır belli etmiş değildir.

Ben, öteden beri —prensip olarak—cumhurbaşkanlarının millet tarafından ve doğrudan doğruya seçilmesinden yanayım. Şimdi de bu görüşüm değişmiş değildir. Buna göre, “başkanlık sistemi”, bizim millî yapımıza daha uygundur ve demokrasimizi güçlendirecektir. Bazılarının, böyle bir sistemin bizi diktatoryaya götüreceği fikri yanlıştır. Aksine, böyle bir tutum, bugüne kadar şahit olduğu-

muz, pek çok antidemokratik gelişmeye “dur” diyecek ve gerçekten “söz milletin” olacaktır. Bana göre, Türk Milleti’nin iradesinden korkanlar, yıllar yılıdır, bu halkın ensesinde “boza pişirmeye” kalkışan mutlu azınlıklardır. Evet, bu benim şahsî ve vicdanî görüşümdür. Başkaları nasıl düşünür bilmem?

Gönül isterdi ki, şimdi fırsat gelmişken, iktidar ve muhalefet el ele vererek, Anayasa ve kanunlarda gerekli değişiklikleri yapsın ve aziz Türk Milleti’ne, kendi “Cumhur-başkanı”nı, bizzat seçme imkânı tanınsın. Böylece, hem Türk Milleti, kendi “Devlet Başkanı’nı” seçmek mutluluğunu tadar, hem “muhalefetin endişeleri” ortadan kalkar, hem “Yüce bir makam” yıpranmak şöyle dursun, daha da güçlenirdi.

SIYONİZM, HAÇLI SEFERİ HAZIRLAMAK İSTER

Bugün İslâm Dünyası, çok yönlü ve cepheli bir “husûmet çemberi” içine alınmıştır. Tam üç asırdan beri, her rengi ile emperyalizm, İslâm Dünyası’nı sömürüp durmaktadır.

O halde, İslâm Dünyası’nı yöneten liderlere düşen ilk iş, çok dikkatli ve akıllı politikalarla, bu “husûmet çemberini” ve bu “düşman ittifakını” kırmak veya zayıflatmaktır.

Görünen odur ki, bizim için tehlikeli olan en korkunç ittifak, Yahudi-Hristiyan işbirliğidir. Çünkü, Yahudi, çok sinsi plân ve programlarla Hristiyan Dünyası’nı, aleyhimize kışkırtmak, İslâm Dünyası’ndaki iktisadî, içtimaî, sınaî ve siyasî kalkınma hamlelerini, onlara birer “müstakbel tehlike” olarak telkin etmek istemektedir. Nitekim, “dünya basın ve yayın organlarına yerleştirdiği elemanları vasıtası ile sürekli olarak bu yolda propaganda yapmaktadır.

Nitekim, “İslâm’ı, terörizm ile özdeşleştiren Yahudilerdir”, “Akdeniz’in, İslâm Dünyası’ndaki nüfus patlaması sebebi ile bir İslâm Denizi haline geleceğini, hem Yahudiler, hem Hristiyanlar için bir tehlike kaynağı olacağını söyleyenler siyonistlerdir”, “Hızla artan İslâm nüfusunun Sovyetler Birliğini tehdit ettiğini söyleyenler İsrail ajanlarıdır”, “Türk-Pakistan işbirliği ile atom bombası imâlîne çalışıldığı yaygarasını basan onlardır”, “2000’li yıllarda Türkiye’nin Dünya’yı tehdit edecek bir güç durumuna geleceğini, onun için şimdiden tedbir alınmasını isteyen yine onlardır”...

Velhasıl Yahudi, kendi korku ve endişelerini Hristiyan Dünyası’na da bulaştırarak bir “Müslüman-Hristiyan çatışması”

hazırlamak istemekte, İslâm milletleri ile Hristiyan kavimler arasındaki sürtüşme ve ihtilâfları körükleyerek “tarihî haçlı seferlerini” yeni baştan tahrik ve organize etmek istemektedir.

Yahudi basınında veya Yahudi’ye sempati duyan basında, sürekli olarak horlanan ve kötülünen iki tip vardır. Bunlar, “papazlar” ile “imamlardır”... Siz, hiç “Yahudi hahamlarının kötülendiği” karikatürler, yazılar ve filmler gördünüz mü? Hayır göremezsiniz! Çünkü, oyunu oynayan onlardır. Direkt ve endirekt yollar ve metodlarla İslâm Dünyası ile Hristiyan Dünyası’nı karşı karşıya getirmek isteyen onlardır.

Yahudi’nin yeryüzünde, öyle korkunç bir propaganda ağı vardır ki, “zulmettiği halde mazlum”, “gadrettiği halde mağdur”, “kahrettiği halde mahkur” ve “ıfsat edici olmasına rağmen ıslâh edici” görünebilmektedir. Artık, herkes görmelidir ki, İsrail’in Filistinli Müslümanlara reva gördüğü muamelenin KORKUNÇLUĞU ortada iken, başta “insan hakları savunucuları” olmak üzere, bütün “liberaler”, bütün “demokrat geçinenler”, bütün “masonlar” ve bütün “hümanistler” sessiz kalabilmekte ve hattâ fırsat buldukça Yahudi’ye hak verecek tavırlar alabilmektedirler. Bu konuda, bilhassa ABD’nin durumu, ibret vericidir. Diğer Batı Avrupa Ülkeleri’nin durumu da pek farklı gözükmemektedir. Oysa, bunlar, İslâm Dünyası’ndaki ve ülkemizdeki her türlü gelişmeyi, ne kadar hassasiyetle takip ederler.

Bunun yanında, samimiyetle itiraf edeyim ki, şu anda Vatikan’da oturan Papa, galiba, siyonizmin bu oyunlarının farkındadır ve İsrail’i tanımamak ve Filistinlere haklarının verilmesi hususunda ısrarlı gözükmektedir. Müslümanlar, bu durumu değerlendirmeli ve Hristiyan Dünyası ile mümkün mertebe olumlu diyaloglar kurmaya çalışmalıdırlar. Kanaatimce, esrarı çözülmeyen birçok “suikast” gibi, Papa’ya tevcih edilen silâhın* da arkasında “siyonist güçler” yatmaktadır. Bunlar, kullanacakları elemanları, her kesimden seçebilirler.

SOVYETLER, TEKRAR AFGAN BATAĞINE DÖNER Mİ?

Basından öğrendiğimize göre, Cenevre Antlaşması gereğince 15 Mayıs’ta Afganistan’dan çekilmeye başlayan Sovyet birliklerinden bir kısmı, mücahidlerin ülkenin doğusunda, Sovyetler’in boşalttığı önemli mevzileri, Afgan birliklerinden alması üzerine geri dönerek yeniden Celalabat ve Horst şehirlerine yerleşmişlerdir.

Bu söylentiler doğru mudur bilmem?

Eğer doğru ise Sovyetler, büyük bir çıkmazın içine yeniden girmiş bulunuyorlar demektir. Çünkü, herkesten önce, Sovyet yöneticileri pekâlâ bilmektedirler ki, Afganistan'da başarılı olmaları şansı, hemen hemen yok gibidir. Büyük çoğunluğu ile halk Sovyet işgaline ve müdahalesine karşıdır ve kukla “Afgan hükümetinden” nefret etmektedir. Ne kadar güçlü olursa olsun, hiçbir işgal ordusunun 20 milyonluk, gözü kara ve ölesiye savaş vermeye karar vermiş bir halkı, uzun süre esaret altında tutması mümkün değildir.

Kaldı ki, Ruslar'ın Afganistan'ı işgal maceraları yeni de değildir. Onlar, 1868 yılında da Semerkant ve Buhara'yı işgal etmiş, korkunç direnişlerle karşılaşmışlardı. O kadar ki, kısa bir süre sonra, önce, “yarı bağımsızlık” ve bunu takiben “tam bağımsızlık” haklarını tanıyarak geri çekilmişlerdi.

Aynı şekilde, 19. asırda İngilizler'in Afganistan'ı işgal plânları da suya düşmüştü. Kısacası, Afganistan, sanıldığından daha zor ve çetin bir sahadır. Hem insanların hürriyet ve istiklâllerine düşkünlükleri, hem coğrafi yapının gerilla savaşlarına elverişli oluşu, pek çok defa görüldüğü gibi, emperyalist niyetlere ve tertiplere imkân vermemektedir. Bunu, “kara” ve “kızıl” emperyalizm, deneyerek ve yaşayarak öğrenmiş olmalıdır.

Eğer Sovyetler, dünkü ve bugünkü, tecrübelerinden ders almamışlarsa, hiç şüphesiz bunun bedeli çok ağır olacaktır. Onlar, tekrar ve kesin olarak öğreneceklerdir ki, Afgan halkının nefret ettiği ve hattâ öğrendiği “kızıl kukla hükümeti”ni ayakta tutmak ve ülkeye hâkim kılmak mümkün olmayacaktır. Bunun için, kansa kan, gözyaşı ise gözyaşı akıtmaya devam edecektir. Artık Sovyet liderleri kesin olarak anlamalıdır ki, istiklâl ve hürriyet mücadelesi veren bir milletin üzerine fazla varılmaz. Varılırsa da faturası çok ağır olur. Bu konuda Sovyetler'in ABD'ye güvenmesi ise safdillik olacaktır.

Öte yandan, Sovyetler Birliği, çok milliyetli hali ile asla homojen bir yapıda değildir. Sovyet halkının aşağı-yukarı yüzde 50'si İslâm değildir ve günümüzün haberleşme şartları içinde, dünyadaki bütün gelişmeleri, günü gününe takip edebilmektedir. Bu konuda konan yasaklar, gelişen teknoloji karşısında artık havada kalmaktadır.

Görünen odur ki, kendi tabirleri ile “milliyetçilik virüsü”, kendi ülkelerine de bulaşmış veya bulaştırılmış bulunmaktadır. Yıllardır Sovyetler'in sadık peykleri durumunda bulunan “Doğu Avrupa” ülkelerinde, artık gizlenemez seviyede kıpırdanışlar vardır ve bizzat Sovyetler'in içinde bulunan Ermenistan'da önemli hâdiseler olmaktadır.

Ermeniler'in Karabağ konusunda ortaya koydukları tertipler ve sahneledikleri oyunlar, bize pek manâlı gelmektedir. Acaba, Ermeniler, bu gücü ve cesareti kimlerden almaktadırlar? Pek muhtemeldir ki, Afganistan bataklığına saplanan Sovyetler, "Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olacaklardır."

Durum o kadar açık ki, bizim gördüklerimizi onlar nasıl görmüyorlar? Hayret!.

İSLÂM DÜNYASI'NDA HAÇLI BASKISI

Batı'nın İslâm Dünyası —dolayısı ile ülkemiz— üzerindeki baskısı artmış bulunuyor. Biz, İslâm Dünyası olarak "Batı'nın onayını" almadan âdeta iş yapamaz duruma düşmüş bulunuyoruz.

Evet, 1 milyara varan nüfûsu ve 46 devlete bölünen yapısı ile İslâm Dünyası, topyekûn Avrupa'nın ve Amerika Birleşik Devletleri'nin giderek artan baskısı altında bulunmaktadır. İstedikleri zaman, istedikleri gibi, her işimize karışmakta, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik programlarını, çeşitli kılıflar içinde gizleyerek bize sunmakta ve bizi, bunları kabule zorlamaktadırlar.

Bu arada, hayretle görüyoruz ki, bütün aksi iddialara rağmen, topyekûn Avrupa, Türk'e ve İslâm'a düşmanlık konusunda, yine korkunç bir taassup içindedir ve dünya olaylarını, "kendi ortaçağında" belirlediği açıdan değerlendirmektedir.

Belki, Avrupa ve ABD, eskisi kadar "kîndar" değildir, fakat, Türk'e ve İslâm'a husumette, hiç de atalarından farklı hareket etmemektedir... Bu konuda "kara haçlılar" ile "kızıl haçlılar" arasında bir fark görmek de mümkün değil... Gerektiğinde, İslâm'a karşı, ABD, AET, SOVYETLER ve SİYONİZM rahatça el ele verebilmektedir.

Şu rezalete bakın: Batı Trakya'da, Yunanistan Müslüman-Türkleri ezer, hırpalar, her türlü insanî haktan mahrum eder, fakat, "Haçlı Batı", İstanbul'da yaşayan, bir eli yağda, bir eli balda bulunan Rumlar'ın baskı altında inlediğini propaganda eder.

Bulgaristan'da milyonlarca Müslüman-Türk'ün dîni, dili, tarihi, kültürü ve varlık hakkı inkâr edilir, binlerce masum insan, zindanda çürütülür, sürgünlere gönderilir, tank paletleri altında ezilir; fakat "Haçlı Batı", her ne hikmetse, gereken ciddi tepkiyi göstermez, kıyametleri kopartmaz, etkili ve yetkili güçlerini harekete geçirmez.

Kıbrıs'ta, "Kilise" ve "Elen ırkçıları" el ele vererek, bilmem kaç asırlık Türk Yurdu'nu, Yunanlaştırmaya kalkışınca, binlerce Müslüman'ı kan ve gözyaşına boğunca ses çıkarmayan "Hristiyan Batı", mazlum ve mağdur kitlelerin can havliyle ayağa kalkışını ve direnişini görünce, "Müslümanlar, adayı bölmek, Türkler Kıbrıs Cumhuriyeti'ni yıkmak istiyorlar, Türkiye Cumhuriyeti de onlara destek oluyor...". Şimdi, Kuzey Kıbrıs'ta müstakil devletini kuran ve Türk Ordusu'nun garantisi altında, barış içinde yaşayan Müslüman ahalinin, "Kıbrıs'ın bütünlüğünü korumak" maskesi altında, yeniden Rumlar'ın insafına terk edilmesini isteyen "Haçlı Batı" çılgınca haykırıyor: "Türkiye Kıbrıs'tan askerini geri çeksın!". Durum aleyhimize gelişince susan, lehimize olunca feryadı basan bu "Haçlı zihniyetini" artık bütün iğrenç çehresi ile görmek gerekir.

Mazlum ve esir milletlere sahip çıktığını iddia eden ABD'nin ikiye bölünmüşlüğüne ne diyelim? Bütün bunlar olurken, ısrarla susan, ABD yetkilileri, fırsat bulunca, açıkça ve gizlice, "ülkemizi bölmek isteyen çete reisleri ile pekâlâ resmî temaslar" kurabilmektedir. Kendi ülkesinde, bilmem ne kadar ırkı, kavmi, dîni ve mezhebi bir arada tutmaya çalışan ve en küçük bölücü bir harekete müsamaha edemeyen ABD, sıra bize gelince, romantik duygular içinde, kışkırtıcılara ve yıkıcılara "yeşil ışık" yakmaktadır.

Çok milliyetli devletler olmakla övünen "kara" ve "kızıl" süper devletler, her ne hikmetse, İslâm Dünyası'nı dilim dilim etmekten büyük bir zevk duyuyorlar! Şu anda, İslâm Dünyası, böyle bir oyuna getirilmiş bulunmaktadır. Düşmanlarımız birleşirken, bizim parçalanmamızın sebebi budur!

İNSAN VE KURDUĞU DÜNYA

Dünyayı "abat" eden de "berbat" eden de insan...

İnsansız bir dünyada laboratuvarlar, güzel sanat evleri, mektepler ve mabetler olmazdı, doğru! Tıpkı bunun gibi, kumarhaneler, meyhaneler, fuhuş yuvaları, yeraltı teşkilâtları ve cinayet örgütleri de olmazdı.

İnsansız bir dünyada, peygamberler, ahlâk kavramları, dâhiler, sanatkârlar, ilim ve fikir adamları olmazdı, bu doğru. Tıpkı, bunun gibi, yol kesiciler, ahlâksızlar, beyinsizler, şarlatan ve hilekârlar da bulunmazdı. İnsansız bir dünyada, büyük tüccarlar, güçlü iş adamları, namuslu ve dürüst bürokratlar bulunmazdı, bu doğru. Tıpkı

bunun gibi, hayalî ihracatçılar, faizci ve tefeci soyguncular, halkı sömüren alçaklar ve gününü gün eden fırsatçı yağcılar da olmazdı.

İnsansız bir dünyada, bugün iftihar ettiğimiz kültür ve medeniyet değerleri, üstün teknolojik zaferler olmazdı, bu doğru. Fakat, tıpkı bunun gibi, tabiatın tahribi, yer altı ve yer üstü zenginliklerin yağmalanması, denizlerin, havanın kirlenmesi ve ekolojik dengelerin bozulması da söz konusu edilemezdi.

İnsansız bir dünyada, büyük devlet adamları, idealist ve samimi kadrolar olmazdı, bu doğru. Fakat, böyle bir dünyada, kan dökücü diktatörler, Nemrutlar, Firavunlar, birbirini sömüren ve kahreden kavimler, ırklar ve cemiyetler de olmazdı.

Kısacası, yeryüzünde insan olmasaydı, iyilikten, güzellikten, doğruluktan, faziletlerden, mutluluklardan, samimiyetlerden, dostluklardan, kardeşliklerden söz edilemezdi. Tıpkı bunun gibi, kötülükten, çirkinlikten, yanlışlıktan, adiliklerden, mutsuzluklardan, kalleşliklerden, düşmanlıklardan ve istismardan da söz edilemezdi.

Velhasıl “insan”, bu dünyanın hem “cılâsı”, hem “lekesi”!..

Bütün bunları, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm, 1400 yıl önce tespit etmiş. Yani, insanın hem “hayra”, hem “şerre” yataklık ettiğini, büyük bir realizm içinde ortaya koymuş. İster misiniz? Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in bu tespitlerini birlikte okuyalım! Kitabımız’da meâlen şöyle buyurulmaktadır:

“Biz, sizi (insanı), bir imtihan olarak hayır ve şer ile deniyoruz”. (el-Enbiya/35).

“Biz, insanı, en güzel biçimde yarattık, sonra onu, aşığaların aşığısına çevirdik”. (et-Tin/4-5).

“İnsan zarardadır, ancak îman edip güzel işler başaranlar hariç.” (el-Asr/1-2).

“İnsanların büyük çoğunluğu kâfirlikte ayak direr.” (el-İsra/89).

Görünen odur ki, hiçbir dîn ve hiçbir ideoloji, insanı, İslâmiyet kadar, büyük bir realizm içinde ele alıp değerlendirmedir. Israrla söylüyorum ki, insanı anlamak, tanımak ve yorumlamak isteyen herkes, İslâmiyet’i, bu açıdan incelemelidir.

Bugün, Türk ve İslâm Dünyası’nda yetişen birçok psikolog ve sosyolog, kendilerini, tamamı ile Batı’dan gelen “ekollerin” akıntısı-

na bırakmışlardır. Oysa, bunun yanında, Kur’ân-ı Kerîm’in ışığında çalışarak, İslâmî mânâda ve orijinal nice psikolojik ve sosyolojik eserler verebilirlerdi. Hiç şüphem yoktur, er geç bu da yapılacaktır.

İNSANSIZ BİR DÜNYA MÂNÂSIZ KALIRDI

Çok düşünmüşümdür. Bu kâinat ve bu tabiat, bugün *var* olan her şeyi ile mevcut olsa idi de sadece “insan” olmasa idi ne olurdu? Yani, “insansız bir tabiat ve kâinat” neye benzerdi?

Böyle bir tabiatı ve kâinatı tasavvur ediyorum da ürperiyorum.

Kim bilir, “insansız bir dünya” ne kadar vahşi bir görünüş kazanırdı? Balta girmemiş ormanlar, yolsuz izsiz dağlar, tepeler ve ovalar, boşa akan çaylar, dereler, ırmaklar ve nehirler, başıboş hayvan sürüleri ve onların etrafında dolaşan vahşi etoburlar, homurtular, ürpertici çığlıklar; üzerinde, hiçbir gemi dolaşmayan denizler; sahilleri döven dev dalgalar, ormanlara düşen yıldırımlar ve karaları silip süpüren kasırgalar, gökyüzünde ne bir uçak, ne bir helikopter, sadece martıların çığlıkları ve kartalların gürültülü kanat sesleri...

Ne şehirler ve medeniyetler... Sadece ay ve yıldızların aydınlattığı geceler. İnerine çekilen sivri dişli ve pençeli canavarlar, birbirini kollayan böcekler, sürüngenler ve kuşlar...

İnsansız bir dünyada, ne “çirkinliğin”, ne “güzelliğin” farkına varılırdı.

İnsansız bir dünyada, ne “kötülük” bilinirdi, ne de iyilik ...

İnsansız bir dünyada, ne “zulüm” olurdu, ne de adalet”...

İnsansız bir dünyada, ne “yanlış” tanınırdı, ne de doğru ...

İnsansız bir dünyada “tabiattan kültüre”, “vahşetten medeniyete” yol bulunamazdı.

İnsansız bir dünyada, ne mektep, ne medrese, ne laboratuvar, ne güzel sanat evleri, ne de mabetler olurdu. Bu arada kötülük yuvaları da müesseseseleşmezdi.

İnsansız bir dünya, su ve toprağın karışımı “bir çamur dünya” olurdu. Bu çamurda da bitkiler boy verir, böcekler uçuşur, sürüngenler dolaşır, diğer hayvanlar boğuşur dururdu. Hiç kimse, bu âlemin varlığı, mahiyeti ve durumu hakkında, asla düşünemez, yorum yapamazdı.

Büyük mutasavvıf Muhyiddin-i Arabî’nin buyurduğu gibi, “Eğer insan yaratılmasa idi, bu dünya cilâsız bir çamur yığını olarak kala-

caktı. İnsan, bu dünyayı parlatan bir cila gibi, dünyamızı aydınlatmıştır ki, tevhid, bu aynadan seyredilebilir”.

Gerçekten de “insan”, bu dünyayı, bu tabiatı ve bu kâinatı mânâlandırıran yüce yaratılışlı bir canlıdır. İnsan yaratılmasa idi, bu âlem mânâsız kalacaktı.

Gerçek insanlığı temsilde en mükemmel örnekler “peygamberlerdir. Onlar, olmasa idi, bu dünya, bu tabiat ve kâinat, bize de mânâsız gözükecekti. Hele, son ve şanlı peygamberimiz Hazret-i Muhammed (O’na ve diğerlerine binlerce selâm olsun), dünyamızı şereflendirmeselerdi, halimiz nice olurdu? Bu sebepten olacak, bir “Hadîs-i Kutsî”de şöyle buyurulmaktadır: “Sen olmasaydın, Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım” ve bir âyet-i kerîmede de şöyle buyurulmaktadır: “Biz, Seni, ancak, âlemlere rahmet olarak gönderdik”. (el-Enbiya/107).

Yüce ve mukaddes dînimize göre, “hilkatin maksadı insandır”, her şey insan için yaratılmıştır. Bu konuda şöyle buyrulur: “(Allah), yerde ne varsa, hepsini insan için yaratmıştır. Sonra, göğe yönelip onları, yedi gök halinde düzenlemiştir”. (el-Bakara/29). Nitekim, Allah, insanı, “yeryüzünde halife” olarak yaratmıştır. (el-Bakara/30).

Tarih diyor ki, insan, İslâm’ı anlayıp yaşadıkça yücelmiş, aksi halde alçalmıştır.

ÇOCUKLUK YILLARIMIZ VE DİNSİZLİK TELKİNLERİ

Ben, dindar ve inanmış bir ailenin çocuğu olarak doğdum. Zamanı gelince ilkokula başladım. Yıllar birbirini takip etti, yüksek bir okuldan diploma aldım.

Hemen itiraf edeyim ki, bu uzun zaman dilimi içinde, “ailemin bana verdikleri” ile “bazı öğretmenlerimin telkinleri” arasında, çoğu kez yalpaladım, hattâ bunaldım. Yalnız ben değil, birçok arkadaşım benim durumumda idi.

Sınıflarımız büyüdüğe, içimizdeki çatışmalar, çözüm bekleyen sorular çoğalıyordu. Her nedense, bazı öğretmenlerimiz, bizi, bu duruma düşürmek hususunda âdeta yarışıyorlardı. Onlar, bize göre daha yaşlı, daha tecrübeli ve kültürlü idiler. Bizler ise gencecik ve tecrübesiz insancıklardık. Kendimizi ve imanımızı savunmaktan âcizdik. Öğretmenlerimiz arasında “ateistler” de vardı ve biz onlara karşı imanımızı savunmak zorunda kalan birer “küçük şövalye” gibi idik. Pek tabii olarak bu mücadelede çoğu kez yenik ve ezik düşen

bizdik!.. Arkadaşlarımızı teker teker kaybediyorduk. Çok geçmeden namazlı, niyazlı arkadaşlarımız onlara uyuyor ve biz “küçük şövalyeler” giderek yalnızlaşıyorduk.

Ankara’daki öğrencilik yıllarımızda, psikoloji öğretmenimiz, ünlü bir psikiyatri profesörünü sınıfımıza getirdi. Bize, “Kaçak çocuklar ve gençlik problemleri” üzerinde, bir iki saat konferans verecekti. Kendisini can kulağı ile dinliyorduk. Önceleri, güzel ve faydalı şeyler söyledi. Fakat, sonradan, nereden ve nasıl ilgi kurduysa, millî ve mukaddes inançlarımızdan bazılarını sarsıcı korkunç iddialarda bulunmaya başladı. Meselâ, “Günümüzde cinsel perhizin manasızlığından, bekâretin korunması saçmalığından’ söz etmekle yetinmedi; adlarını vererek Şanlı ve Yüce bazı peygamberlerin, kimilerine göre, “Akıl ve ruh hastası olduğunu, bu yüce kişilerle birlikte, hemen hemen bütün evliyanın ve dîn otoritesinin histerik, saralı ve sapık olduğunu” gayet kaypak bir dille ve üslûpla iddia etti. Nitekim, sözlerini bitirirken: “Bunlar, benim iddialarım değil; birçok psikanalist bu görüşte...” demişti.

Bu ve benzeri sözler, zaten, bin bir soru yumağı içinde çırpınan zihnimizi allak bullak etmeye yetmişti. Birçok arkadaşımız, artık tedavi olmaz derecede yara almıştı. Benim gibileri de büyük bir beyin sancısı içinde kıvranıp duruyordu. Ne rehberimiz, ne yardımcımız vardı. Durumu, bizim gibi düşündüğünü ve inandığını sandığımız diğer öğretmenlerimize anlatmaya çalışıyorduk. Onlar da sebebini anlayamadığımız bir korku ile: “Aman, beni bu meselelere bulaştırmayın. Bu söylediklerinizi işitmemiş olayım” diye köşe bucak kaçıyorlardı.

Yüce Allah’tan ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’den başka dostumuz yoktu. Sıkışınca, onlara sığınıyorduk. ve Yüce Allah’a hamdolsun, mukaddes kitabımız, tıpkı bugün inmiş gibi, “İslâm Düşmanlarına” cevap veriyordu:

“O, mutlaka mecnundur diyorlar. Oysa, o, kâinat için şereften başkası değil...”. (el-Kalem/51-52).

“(Sevgili Peygamberim) De ki: Ben, size, sırf Allah için, gelip karşımda, ister teker teker, ister çiftler çiftler durmanızı, bende, hiçbir cinnet belirtisi bulunmadığımı, iyice gözleyip bilmenizi dilerim”. (Sebe’/46).

Evet, iyice görüyordum ki, 1400 yıldır, İslâm kültür ve medeniyetine hayat veren bu yüce insan, bu yüce peygamber, yalnız “akl-ı küllü” temsil etmemekte, mücerret dîni anlamayan zavalıların gerçekte birer “mecnun” olduklarını bilfiil ortaya koymaktay-

dı. Nitekim, Yüce Peygamberlere ve Onların izinde yürüyen binlerce âlim ve evliyaya “cınneti” yakıştıran nice “küfür erbabı” yıkılıp gittikleri, unutulup yok oldukları halde, İslâm, bütün haşmeti ile gelecek çağlara doğru giderek artan bir dinamizm ile akıp gitmektedir. .

VAHİY VE PEYGAMBERLİK

“Vahiy”, psikolojik ve metafizik bir olaydır. Sözlük mânâsı itibarı ile “Yüksek ve kesin bir ilham ve ilâhî bilgi” demektir. Dînî bir ıstılah olarak da “Yüce Allah’ın özel bir surette yarattığı peygamberlerine açık tuttuğu, emir ve ölçüleri idrak yolu ve biçimi”... Yalnız peygamberlere mahsus bir bilgi, ilham ve sezgi şekli...

Bizdeki ilhamdan farkı, kesin oluşu!.. Oysa, bizim ilham ve sezgilerimiz zanlardan ibarettir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’den öğrendiğimize göre, **“Yer ve gökler, ilâhî âyet ve mesajlar ile doludur”**, yani ilâhî vahiy, ezeli ve ebedî bir vakta olarak, şu anda bile, bütün kâinatta çınlayıp durmaktadır. Şu anda bile, bütün nizam, ilâhî emir ve ölçüler içinde şekillenmektedir ve her şey ilâhî ve küllî iradeye boyun eğmiş durumda... Yegâne hâkim o, yegâne galip o, yegâne “fail-i mutlak” o... Foto’nundan galaksilerine kadar bütün kâinat, virüsünden insanına kadar bütün canlılar âlemi, O’nun “vahyi” ile kıpırdamakta...

Bizim zekâmız, basamak basamak duyumdan-idrake, idrakten-kavramlara, kavramlardan-hükümlere, şuurun aydınlığında yürütülen bir “muhakeme, sezgi ve ilhama” kadar tırmanabilmekte ve orada tıkanıp kalmaktadır. Oysa, özel bir surette yaratılan Peygamber Zekâsı, bunu da aşarak eşyaya nakşedilen “ilâhî mesajları” ve “âyetleri” idrak edebilecek kaabiliyettedir. Onlar, vahyin “umumi” ve “hususî” tecellilerine mazhar olacak bir fitrat-tadırlar. Onlar, bizim göremediklerimizi görmekte, işitemediklerimizi işitmekte, anlayamadıklarımızı anlamaktadırlar.

İşte, yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm, “vahiy” yolu ile Şanlı ve Sevgili Peygamberimize indirildi. Her vahiy gelişinde Peygamberimiz telâşa kapılır, indirilen “âyet ve sûreleri” hafızasında tutup tutmamak hususunda korkuya kapılırdı. “Ya unutursam!” diye düşünürdü. Onun için “vahiy meleşî” âyet ve sûreleri okurken o da büyük bir endişe ile onun dediklerini sessizce tekrarlıyordu.

Bunun üzerine, O'na şöyle vahyedildi: **“Onu (âyet ve sûreleri), ecele ezberlemek için, (vahiy meleği tebliğini bitirmeden) dilini onunla birlikte tepretmek; onları, sana ezberletmek ve okutmak işi bize aittir...”**. (el-Kıyamet/16-17).

Nitekim, hayrete şayan bir mucizedir ki, Kur'ân-ı Kerîm tamamlandığı zaman, Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz, O'nu tamamı ile ezbere biliyordu. Üstelik bunun için özel bir çaba da sarfetmiş değildi. Gerçekten de “vahiy buyurulduğu” gibi, topyekûn Kur'ân-ı Kerîm, sûre sûre, âyet âyet O'nun hafızasında aynen duruyordu. (Vahiy, marazî bir vak'a gibi göstermek isteyen ateistlerin iddialarını çürüten muhteşem bir durum).

“Vahyin” ne demek olduğunu da bizzat yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'den öğrenelim. Kâfirler ve müşrikler, Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz etrafında toplanan müminleri kandırmak için şöyle diyorlardı: “Sahibiniz sapıttı!”, “Bâtıl şeyler söylüyor”, “Kendinden âyetler ve sûreler uyduruyor!”. Bütün bu iftira ve isnatlara karşı, Yüce Rabbimiz, Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle buyuruyor: **“Sahibiniz sapmadı. Bâtıla da inanmadı. Kendi nevasından da söyleyemez o... O, kendisine —Allah tarafından— ulaştırılan vahiyden başkası değildir. Onu, müthiş güçlere malik kıldığımız —vahiy meleği— öğretti. O, akıl ve reyinde mükemmeldir”**. (en-Necm/2 ilâ 6).

Evet, peygamberlere inanmak için, her şeyden önce “vahye” inanmak gerek...

“EVETLER” “HAYIRLAR” VE İNSANIN DRAMI

İnsanın gelişim tarihini incelediğimizde, onun, daima “zıt görüşler” ve “çatışan fikirler” arasında bocalayıp durduğunu görüyoruz.

Hayrete şayandır ki, bu “zıt ve çatışan” görüş ve fikirlerin cazibesi de belli-belirsiz bir periyot içinde azalıp çoğalmaktadır. Bize, bir müddet için pek cazip gelen bir “düşünce”, belli bir müddet sonra çok “saçma” gözükebilmektedir.

Galiba insanlar “paradokslar” ile mesafe almaktadırlar. Devamlı olarak gelişkiden çelişkiye düşmelerinin sebebi bu olsa gerek... Misal mi istersiniz? O kadar çok ki... Şu cümlelere dikkat edin! Acaba hangisi doğru?

“Evet, insan zihnini biçimlendiren eşyadır”.

“Hayır, eşyayı biçimlendiren insan zihnidir”.

“Evet, insanın hareketlerini tayin eden, eşya dünyasına hâkim olan ve katı bir sebep-sonuç zinciri teşkil eden determinizmdir”.

“Hayır, insanın eşya ve olaylara yön verebilen, **bir** iradesi de vardır. Bunu inkâr etmek mümkün değildir”.

“Evet, bizi gerçeğe götüren zikzaklı bir yoldur. Görmüyor musunuz? Bütün zaman ve mekân daire çizerek ayakta durmaya çalışmaktadır”.

“Hayır, gerçek tektir ve dosdoğru bir çizgide yürümeyi gerektirir. Bütün zaman ve mekân ve dümdüz çizginin etrafında döner durur”.

“Evet, anayasalar, mevcut rejimleri gizlemeye yarayan birer paravanadan ibarettir. Orada yazılı olanlarla, gerçek hayat arasında büyük farklar vardır”.

“Hayır, gerçek bir anayasa, ferdî ve millî vicdanda yaşayan bir değerler sistemi olarak fonksiyoneldir. Sizin sözünü ettiğiniz şey anayasa değil, politik madrabazlıktır. Millî vicdana ters düşen belgelere anayasa, denmez. Anayasalar, her şeyden önce, kitlelerin iman ettiği ve mukaddes bildiği sistemler demektir”.

“Evet, bazı zaman ve mekânlarda, cemiyetler, diktatoryalara ihtiyaç duyabilir ve alkış tutabilirler. Bu da tarihî bir zarurettir”.

“Hayır, hiçbir cemiyet, isteyerek ve severek dikta idarelerini tercih etmez ve onlara alkış tutmaz. Cemiyeti, buna zorlayanlar ve böyle gösterenler, bizzat diktatörler ile dalkavuklarıdır”.

“Evet, nihayet insan da bir nevi hayvandır. Onun mutluluğu için, belli bir müddet, vidaları sıkamak, tenkidleri susturmak, hürriyetleri kısmak pekâlâ faydalı olabilir.

“Hayır, insan, her zaman ve mekânda insandır. O, asla hayvan muamelesi görmeye lâyık değildir. O kendini rahatça ifade edebildiği, hür hissedebildiği ve konuşabildiği müddetçe gelişebilmekte ve mutlu olabilmektedir”.

“Evet, fikirlerin de, düşüncelerin de, inançların da zararlıları vardır. Bunlar elbette, başıboş bırakılamazlar; bunlarla mücadele esastır”.

“Hayır, fikirlerle, düşüncelerle ve inançlarla mücadele edilmez. Bunların karşısına alternatifleri ile çıkılır. Kimin haklı, kimin haksız, kimin faydalı, kimin zararlı olduğunu zaman gösterir. Niçin insanların akl-ı selimine ve zamanın törpüsüne inanmıyorsunuz?”.

Bu “evetli”, “hayırlı” listeyi, daha da uzatmak mümkün!.. Fakat biz kısa keselim ve gerisini siz tamamlayın diyelim!

İKİ AMBLEMLİ ŞEHİR: İSTANBUL!

Batı Dünyası’nda, her milletin ayrı bir bayrağı bulunduğu gibi, her eyaletin veya her büyük şehrin kendine mahsus bir “flaması” ve “amblemi” de olur.

Şimdi, bu moda, bizde de başladı. İyi de oldu. Her ilimiz, kendi özelliklerini en iyi ve en doğru biçimde yansıtan, manâlı ve güzel bir “amblem” bulma yarışına girdi. Bunu bulduktan sonra “flama” ve “rozet” halinde hemşehrilerine sunmaya çalıştı. Bu modanın giderek hızlanacağını tahmin ediyorum. Öyle sanıyorum ki, Van’dan Edirne’ye, Giresun’dan Antalya’ya kadar, bütün illerimiz, Bayrağımızın gölgesinde, kendi “amblemini” flamalar halinde dalgalandırmak ve rozet halinde yakalara ilâştirmek yarışında...

Görebildiğim kadarı ile bu “flamaların” ve “rozetlerin” bir yarısında Şanlı Ay-Yıldızlı Bayrağımız, bir yarısında da bir ilimizi temsil eden sembolik çizgiler... Meselâ, Van Kalesi ile bütünleşen Van Gölü, Hilâl’in aydınlığında Ağrı Dağı, gökleri ayakta tutan Selimiye Camii, Karadeniz’in yemyeşil fındık dalları, Antalya’nın turuncu renkleri portakalları... ve diğerleri. Hepsini saymama imkân yok!..

Sahi, güzel İstanbul’umuzun da bir “amblemi” var mı?

Var, var! Hem de iki tane!..

Biri, gökyüzüne şehadet parmakları gibi uzanmış minarelerle süslü!..

Diğeri, üç taç yapraklı bir lâle motifi!..

Dikkat ediyorum, farklı çevreler, temsil ettikleri zihniyetlere göre, bunlardan birini ısrarla kullanıyor; diğerini görmezlikten geliyor. Yani, sinsi ve dikkatli bir mücadele var!

Görünen odur ki, resmî toplantılarda, millî ve mahallî günlerde “Minareler Şehri İstanbul Amblemi” duvarları süslerken ve ekranlara yansırken, “Uluslararası festivallerde” her nedense, daha çok “Lâle Motifi İstanbul Amblemi” gün yüzüne çıkmaktadır.

Siz, bu sinsi çatışmayı nasıl açıklarsınız bilmem? Bana göre, bu noktada bile, ülkemizdeki “kültür ikizleşmesini” müşahade etmek mümkündür. Yani, büyük çoğunluk, İstanbul’u, Türk-İslâm kültür

ve medeniyetinin muhteşem merkezlerinden biri olarak görmek ve takdim etmek isterken, küçük ve etkin bir azınlık ise “Minareler Şehri İstanbul Amblemini” sevememekte, “Üç Taç Yapraklı Lâle Motifine” sığınarak tepkisini belli etmeye çalışmaktadır.

Hepimizin bildiği “Lâle Motifi”nin de tarihî bir kökü var... İmparatorluğumuzun “Duraklama Dönemi”nde, İstanbul’da da bir «Lâle Devri» yaşanmış ve facialarla kapanmıştır. Tarihçilerin tespitlerine göre, o devirde yetiştirilen bilmem kaç çeşit lâlenin süslediği bahçelerde başlayan sefahat çılgınlığı, devletimizi ve nizâmımızı içten çürüterek yıkılmaya hazırlamıştır. Oysa, cihana parmak ısırtan ustalıkları ile mimarlarımız, İstanbul’u mabetlerle, minarelerle, hanlarla, hamamlarla, medrese ve külliyyelerle süslerken, dünyanın bir numaralı devleti bizdik.

Kim ne derse desin, benim gözümde ve hiç şüphem yoktur ki aziz Türk Milleti’nin gönlünde, İstanbul’u en iyi temsil eden amblem, “Gökyüzüne Ser Çekmiş, Minareler Şehri”dir. Bu amblemin şuuruna varmak, onu ısrarla ayakta tutmak, yaşatmak ve yaymak gerekir. Kendi kültür ve medeniyetine yabancılaşmış ve eloğluna hoş görünmek için, her türlü fedakârlığı göze almış kompleksli çevrelere aldırmmamak lâzımdır.

ŞİMDİ DE “YABANCI ÜNİVERSİTELER”! ...

Gelişmelere bakılırsa, Batılılaşma yolunda, çok hızlı adımlar atmaya başladık ve bu hızımıza Batılılar bile şaşıyor.

Basından öğrendiğimize göre, şimdi, ülkemizde “yabancı özel liseler”den sonra, bir de “yabancı özel üniversiteler” hamlesi başlatılacaktı.

Başlatılacaktı ne kelime? Başlamış bile!.. Amerika Birleşik Devletleri’nden sonra, Almanların da iştihası kabarmış. Üstelik, Türkiye’nin bu konuda Almanlara “yeşil ışık” yaktığı da açıklanıyor.

Hristiyan Demokrat Partili Alman parlamenter Klaus Dawe’ın açıklamalarına göre, Türk ve Alman milletlerinin birbirlerini anlamaları için, öncelikle Türkiye’de Almanca eğitimin yaygınlaştırılması gerekiyormuş; bunun için, 1989 yılında, İstanbul’da faaliyete geçecek ve Almanca eğitim yapacak bir üniversitenin kurulması plânlanıyormuş. Federal Almanya, daha şimdiden, bu üniversitenin gerçekleşmesi için, bütçesinden gerekli fonu ayırmıştı!... Ayrıca, bu, AET’ye iyi bir hazırlık olurmuş!...

Bütün bunları açıkladıktan sonra Klaus Davveke, çok heyecanlanıp şunları da söylemiş: “ABD ve Türk hükümetleri arasında yakın ilişkiler var tabîî; ama, bundan da öte, sanıyorum, Amerikalılar akıllıca davranıp üniversite eğitim planlarını, Boğaziçi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesinin kuruluşu gibi, bu ülkede yaygın hale getirmişler. Biz neden yapmayalım?”.

Bu, buram buram “emperyalizm” kokusu veren ifadeler üzerine, kendisine şu soruluyor: “Siz, şimdi, Türkiye’de Alman kültürünü mü yaymayı amaçlıyorsunuz?”. Hristiyan Demokrat Partili parlamenter, bakın, bu soru karşısında, kendini nasıl savunuyor: “Elbette amacımız bu değil; ama, başka ülkeler yapıyorsa, biz neden yapmayalım, diye düşünüyoruz!”.

Bu cevap karşısında, bazıları, başlarını önlerine eğip kızarmalı değil mi?

Burası, sömürge ülkesi midir ki, yabancılar, onu ele geçirme konusunda birbiriyle yarışmaya kalkışsınlar. “Ne demek, başka ülkeler yapıyorsa, biz neden yapmayalım?”... Şu anda, başta F. Almanya olmak üzere, birçok Avrupa ülkesinde, sayıları milyonu aşan Müslüman-Türk kardeşlerimiz var. Bunların, kendi çocuklarını, kendi öz kültürlerine göre, yetiştirmeleri için “ana okulu”, “ilkokul”, “ortaokul” ve “lise” açmalarına dahi izin vermeyen, Türk çocuklarına, o da yalvar yakar, Türk dilini, “birinci veya ikinci yabancı dil” olarak okutma fırsatı veren F. Almanya’ya bakın! ABD’nin kopardığı tavizleri örnek göstererek ülkemizde “Almanca eğitim yapan üniversite” açacak ve yetkili çevreler kendilerine hemen “yeşil ışık” yakacak.

Yahu, olacaksa böyle şeyler, karşılıklı tavizlerle olur. Biz de oralarda “Türkçe eğitim yapacak lise ve üniversite kurma” isteğimizi ileri sürsek ya! Bu fırsat kaçırılır mı? Nedir bu? Ver, baba ver! Avrupalı’ya bu kadar karasevdalı olmanın mânâsı ne? Kendine bu kadar yabancılaşma, el-oğluna bu kadar hayranlık olur mu?

Şimdi, yetkililere bir sorum var: “Doğru söyleyin, yabancıları gösterdiğiniz bu müsamahayı, bize de gösterir miydiniz? Yani, biz Müslüman-Türkler de bir vakıf aracılığıyla tarihimize, kültür ve medeniyetimize uygun, klasik bir Şark diliyle eğitim yapacak bir özel üniversite kurmaya kalkışsak bize de Amerikalılara ve Almanlara tanınan kolaylıkları tanır mıydınız? Bırakın uygun dil meselesini, bize “Türkçe eğitim yapacak bir üniversite kurma yetkisi” verir miydiniz?... Bize de “yeşil ışık” yakar mıydınız?”

XII. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın H. Celâl Güzel, XII. Millî Eğitim Şûrası ‘Hazırlık Dokümanı’ı takdim ederken şöyle diyor: “1982 yılında toplanan XI’inci Millî Eğitim Şûrası’ndan bugüne kadar geçen zaman içinde, ülkemizdeki hızlı kalkınma hamleleri ile birçok müesseselerimizde meydana gelen değişimler ve özellikle ilim ve teknolojiye ortaya çıkan yenilikler, şüphesiz, eğitim sistemimize de tesir etmiş bulunmaktadır. Toplumumuzdaki bütün bu değişimler ve gelişmeler açısından, eğitimimizin, bir bakıma, bütünüyle yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bilindiği gibi, eğitim şûralarında, eğitim sistemi ve bu sisteme ait problemler en yüksek seviyede ele alınıp istişare edilmekte ve değerlendirilmektedir.”

Adı üzerinde “şûra” .... Bu zeminde ulaşılan sonuçlar “istişarî”dir. Alınan kararların ve yapılan değerlendirmelerin “yaptırım gücü” zayıftır. Bununla birlikte, “şûra kararları” tamamı ile etkisiz de değildir. Gerçekten de hür ve demokratik bir ortamda, millî eğitim sisteminin eleştirilmesi ve bu sisteme ait problemlerin tespit, teşhis ve çözümü etrafındaki görüşler —ister istemez— yeni politikaların oluşturulmasında yol gösterici olmakta, zaman zaman “yetkili ve sorumlu çevrelere” esaslı bir destek verebilmektedir.

Bu açıdan düşünülünce, bugün —18 Temmuz 1988— Ankara’da toplanan ve çalışmalarını 22 Temmuz 1988 tarihine kadar sürdürecektir olan XII. Millî Eğitim Şûrası da “maarifimiz” için pekâlâ faydalı olabilir. Nitekim, ben de bu ümitle “Gazetemiz Türkiye adına” bu “Şûra”ya katılacak ve faaliyetlerinde “aktif rol” almaya çalışacağım. Yer ve zamanı gelince, görüş ve düşüncelerimizi açıkça ortaya koyacağım. Bu fırsatı bulacağımı ümit ederim.

Şûra’nın gündemi hayli yüklü... Tespit edilen 5 gün içinde, “Türk Eğitim Sistemi”, “Yüksek Öğretim”, “Öğretmen Yetiştirme”, “Eğitimde Yeni Teknolojiler”, “Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi”, “Eğitimin Finansmanı” ve “Öğretim Programları” üzerinde “Şûra Üyeleri” görüş ve düşüncelerini söyleyecekler; “komisyonlar”, problemleri tartışıp raporlara bağlayacaklar. Bu sıcak yaz günlerinde ve Kurban Bayramı arefesinde, bu işlerin yapılması, keski aceleye getirilmeseydi. Her ne ise hayırlısı...

Bu arada, hemen belirtelim ki, “Şûra Gündemi” bu kadar geniş

tutulmakla birlikte, bize göre, çok hayatî bir konu unutulmuştur. Bu, “Yad ellerde bulunan”, “Dalından koparılmış yapraklar” gibi sağa sola savrulan, “Kimsesizlik ve sahipsizlik duygusu” içinde çaresiz kalan yüz binlerce “Türk işçi çocuklarının durumu”dur. Hayret ediyorum, bu önemli konu, nasıl “Şûra”ya gelmez! Bence affedilmez bir unutkanlık... Kötü niyet yok, fakat bu korkunç unutkanlık, mutlaka telâfi edilmelidir.

Hüzünle belirtelim ki, toplanan bunca “Şûra”ya, harcanan bunca emeğe ve paraya rağmen, “Millî Eğitimi”mizi, istediğimiz ve özlediğimiz rotaya sokamadık. Eğitimde “millî” olmak zarureti kabul etmemize ve teşkilâtımızın başına bu kelimeyi oturtmamıza rağmen, şuradan buradan model aramak kompleksinden bir türlü kurtulamadık. Büyük bir tarihî tecrübeye, haşmetli bir kültür ve medeniyete sahip olduğumuz halde, “kendi tecrübelerimizden”, “kendi kültür değerlerimizden” gerektiği kadar faydalanamadık. Medenî bir cemiyet olmanın, kendine yabancılaşmadan çağdaş hamleler yapmaya bağlı olduğunu bir türlü göremedik. XII. Millî Eğitim Şûrası’nın “yepyeni bir uyanışa” vesile olmasını dilerim.

“GURBETTE DALINDAN KOPAN YAPRAKLAR”

XII. Millî Eğitim Şûrası’nın toplanacağı günlerin arefesinde, Hollanda’da bulunan gazeteci arkadaşımız İbrahim Çitli “Avrupa’daki Gençlerimizin Problemleri” üzerinde yaptığı ve daha önce gazetemizde yayınlanan araştırmasını “dosyalayarak” adresime postalamış bulunuyor. Çok teşekkür ederim.

Bu dosyayı, bütün ilgililerin ve bütün “şûra üyelerinin” okumasını çok isterdim. Bunu sağlamak, benim elimde olmadığına göre, şimdilik, hiç olmazsa, bu rapordan alacağım bazı önemli kısımları okuyucularıma ve ilgililere sunayım, diyorum.

Buyurun, birlikte okuyalım: “Hollanda’daki Türk çocuklarından 30.000’i temel eğitime, 1650’si geri zekâlılar okuluna, 5.000’i ortaokul ve liseye, 7.800’ü düşük dereceli meslek okullarına, 265’i yüksek okullara, 180’i de üniversiteye gidiyor. Türk çocuklarının yarısı, A ve B derecede diploma sahibi oluyorlar”.

“İlk ve orta okulları Türkiye’de bitiren ve yahut yarıda bırakıp Hollanda’ya gelen Türk çocukları, burada, oldukça büyük zorluklarla karşılaşılıyorlar. Bu zorluklar arasında, dil problemi ve okul seçimi başta gelmektedir. Hollanda’daki Türk çocuklarının dînî bilgi

alabilecekleri imkânlar çok azdır. Devlet'in ve Bakanlığın bu konuda acilen harekete geçmesi icap etmektedir”.

“Kaynak, oto tamirciliği, terzilik, berberlik, elektrik tesisatçılığı gibi meslek dalları, Hollandalı'lar tarafından, yıllar önce, terk edilmesine rağmen, Türk gençleri, bu işlere büyük rağbet göstermektedirler. Düşük dereceli okullarda okuyan Türk kızları ise, temel eğitimden sonra, okumayı devam ettirerek terzilik, berberlik ve çok nâdir olarak ticaret dalındaki okullara gitmektedirler. Meslek seçiminin iyi yapılamaması ve bazı imkânların tam olarak değerlendirilememesi dikkat çekmektedir”.

“Kültür ve Turizm Bakanlığı'mızın bir yetkilisi, Avrupa'daki durumu yerinde inceledikten sonra şöyle dedi: ‘Batı’nın eğitim ve kültür sistemi başkadır. Bizim eğitim ve kültür sistemimiz başkadır. Bu kültür değerlerimize uygun bir şekilde yetiştirmedığımız takdirde, ben, buradaki çocuklarıma kaybolmuş nazarıyla bakarım’...”.

“Başka bir yetkili de şöyle konuşuyor: ‘Avrupa’daki gençliğimizin şekillendiği birer laboratuvar olan ailelerin bir kısmı, basit taklitçiliğin pençesine düşerek millî kültüründen uzaklaşmış, benimsediği yabancı kültürün potasında erimiştir. Özbenliğini kaybetmiş bu ailelerden, millî ve manevî açıdan şahsiyetli gençlerin yetişmesi elbette ki, beklenemez’...”.

“Amsterdam’daki vatandaşlarımıza çeşitli konularda yardımları ile tanınan ve muntazam Türkçe bilen Evert Van Den Broek’la yaptığımız görüşmede, çocuklarımızın, genellikle kalitesi düşük okullara gönderildiklerini söyledi.

Bu durumda, Türk gençlerinin daha fazla işsiz kalmasına yol açıldığını anlatan Evert Van Den Broek, ‘Hollandalı çocuklara verilen eğitimin, hiç ayırım yapılmadan Türk çocuklarına da verilmesinden yanayım’ dedi”.

“22 senelik gurbet işçisi Ahmet Yamaner, çocuklarını niçin Türkiye’de okuttuğunu sorduğumuzda şunları söyledi: ‘Türkiye’den kaçarak buralara sığınan devlet ve millet düşmanları, öğretmen olarak, çocuklarının karşısına çıktılar. Benim çocuğuma, tarihimi, coğrafyayı, kültürümü onlar öğretecekler, vatan sevgisini, dinimizi yine onlar anlatacaklar (!). Ben, onlara güvenemedim”.

MİLLETLERARASI DÜŞMANLIKLAR VE DERS KİTAPLARI

İnsanlar arasında kin ve düşmanlık duygularının yaygınlaştırılmasında ve derinleştirilmesinde hiçbir yarar yoktur. Çünkü, bundan herkes zarar görür.

Durum, milletlerarası zeminde de aynıdır. Tarih, milletlerarası kin ve düşmanlık duygularının, insanlara kan ve gözyaşından başkasını vermediğini göstermiştir. Bu sebepten olacak, yüce dinimizde “barış”, daima “savaşa” tercih edilmiştir. Ancak unutmamak gerekir ki, İslâm, “savaşın” da, “barışın” da şerefli olanını savunur.

Öğrendiğimize göre “Davos mutabakatından sonra”, Türkiye ile Yunanistan arasında, çeşitli sebeplere bağlı olarak mevcut bulunan “gerginlik” ortamının yumuşatılmasına ve her iki millet arasında zamanla teşekkül etmiş bulunan “kin ve düşmanlık duygularının azaltılmasına” çalışılacaktır.

Bunun için çeşitli tedbirler düşünülmekte, bilhassa “ders kitapları” taranarak iki millet arasındaki kin ve düşmanlık duygularını tahrik ve teşvik edici ifadeler ortadan kaldırılmak istenmektedir. Çünkü, daha okul çağlarında iken, genç dimağları ve gönülleri, kin ve düşmanlık duyguları ile beslemenin her iki tarafa da faydası olmayacaktır. Sürekli “şartlandırmalarla, genç nesilleri “ön yargılı” ve “uzlaşmaz” duruma sokmak elbette doğru değildir.

Ancak, böyle bir teşebbüsün başarıya ulaşması için, her iki tarafın da samimi ve ciddi olması gerekir. Herkes bilir ki, “çirkin” ve “düşmanca” ifadelerin kitaplardan çıkarılması yetmez. Bu konuda, sınıfa giren öğretmen ile basın-yayın organlarının tutumu çok daha önemlidir. “Teoride” düşmanlıkları yok eder görünüp “pratikte” sürdürmeye devam ederseniz, bunun hiçbir faydasını görmezsiniz.

Bize göre, bütün olumsuz şartlara rağmen, bilhassa karşı tarafın “ders kitaplarına” kadar girebilmiş olan, milletimizi tahkir eden “barbar”, “vahşi” ve “ilkel” gibi ifadelerin kaldırılması, vatanımızı ve bütünlüğümüzü hedef almış yanlış hükümlerin çıkarılıp atılması elbette sevinilecek bir gelişme olarak kaydedilmelidir.

Bunun yanında, hemen belirtmeliyim ki, görebildiğim kadarı ile bizim “ders kitaplarımızda” —sanıldığı gibi— Yunan aleyhtarı ifadeler pek yoktur. Aksine, bizim kitaplarımız Greko-Lâtin hayranlığı telkin eder. Hattâ, bizim bazı şairlerimiz Güzel İzmir’imizi “Homerin diyarı hey!” diye över. Bizim ilim, fikir ve sanat

adamlarımız, bizim ülkemizde, Yunan kültür ve medeniyetini diriltmek için ne mümkünse yaparlar. Bizim tiyatrolarımız, ağzına “Oğuz Destanlarını” almaktan korkarken, sahnelerimizi Eski, Yeni Yunan Klasikleri doldurur. Yunanlılar, Batı Trakya’da camilerimizi, medreselerimizi, tarihî han ve hamamlarımızı yerle bir ederken, bizler, burada, onların miraslarını ayakta tutmak için milyarlar sarfediyoruz.

Üzülerek belirteyim ki, bizim ders kitaplarımız, bizzat bizim tarihimiz, bizim kültür ve medeniyetimiz karşısında, “olumsuz tavırlar” sergilemektedir. Bilhassa, tarihimizin Osmanlılar Dönemi ile ilgili, bazı ifadeleri ızdırıp vericidir. Nedir, o “müstebit hükümdarlar”, “kızıl sultanlar”, “deli padişahlar”,... hikâyesi?.. Hele İslâm Tarihi ile ilgili gafflar... Kapanmış yaraları kaşıma gayretleri!.. Hulefâ-i Raşidîn” ve diğer “Ashab-ı Kiram” ile ilgili sözler... Türk - Arap kardeşliğini zedeleyici hükümler... Gelin, önce bunları kaldıralım!

OKULLARIMIZDA DİN ÖĞRETİMİ VAR, EĞİTİMİ YOK!..

“Şûra” dolayısı ile bütün millî eğitim meselelerimizin, en geniş mânâda tartışıldığı bu günlerde, “Okullarımızdaki dîn ve ahlâk öğretim ve eğitimi” konusundaki görüşlerimi, yeniden yayınlamak ihtiyacını duyuyorum.

Bugün üzerinde durmak istediğim husus şudur: 1982 Anayasa’sına göre, Müslümanlara, ihtiyarî de olsa, ilk ve orta dereceli okullarımızda “dîn eğitimi ve öğretimi görme” hakkı tanınmış olduğu halde, uygulamada bu hususun ihmal edilip sadece “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” ile yetinilmesinin doğurduğu haksızlıktır.

Konuyu biraz daha açayım. Yürürlükteki T.C. Anayasasına göre: “Dîn ve ahlâk eğitim ve öğretimi, devletin gözetim ve denetimi altındadır. Dîn kültürü ve ahlâk öğretimi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki dîn eğitimi ve eğitimi, ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır”. (Madde: 24).

Rahatça görüleceği üzere, Anayasa, “Dîn ve ahlâk eğitim ve öğretiminin devlet gözetiminde ve denetiminde yapılmasını” emretmektedir. Yani, bu işi ilgili bakanlık yürütecektir. Yine, Anayasa’da belirtildiğine göre, bu derslerin bir “zorunlu”, bir de “ihtiyarî” yönü vardır. Yani, “Dîn kültürü ve ahlâk öğretimi”, ilk ve ortaöğretim kurumlarında “zorunlu dersler arasında yer alırken, bunun dışında-

ki dîn eğitim ve öğretimi ihtiyârîdir”.

Üzülerek belirteyim ki, şu andaki uygulama “yarım”dır. Anayasa’nın “zorunlu” dediği “dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” verilmekte ve fakat, istekliler için, ayrıca bir “dîn eğitimi ve öğretimi” yapılmamaktadır. Bu, Anayasa ile tanınan bir hakkın, yerine getirilmemesi değilse nedir?

Yürürlükteki Anayasa’ya göre, çocuklarımıza, ortaokullarda, haftada 2 saat, liselerde 1 saat “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimi” veriliyor. Oysa, aynı Anayasa’ya göre, “ihtiyârî dîn eğitim ve öğretimi” için de “ek saat ayırmak” ve “program hazırlamak” gerekmez miydi? Kaldı ki, yürürlükteki Anayasa, “zorunlu dîn ve ahlâk dersleri” programlarını kastederek açıkça “bunların dışındaki dîn eğitim ve öğretimi” ifadesini kullanmaktadır. Yani, “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimi dışında”, istekliler için ayrıca planlanacak ve daha çok uygulamalara ağırlık verecek bir “dîn eğitim ve öğretimi”...

Böylece, çocuklarımızdan isteyenler, “zorunlu dîn kültürü ve ahlâk öğretimine” ek olarak ayrı bir “ders saati” ve “programı” içinde, “ihtiyârî dîn eğitim ve öğretimi görme hak ve hürriyetlerini” de kullanmış olacaklardır. İlgililerden, bu konuyu ciddiyetle ele almalarını ve milletimize, Anayasa’nın tanıdığı hak ve hürriyetleri kullanma fırsatı hazırlamalarını istemek hakkımız vardır.

Bu isteğimiz yerine getirilirse, “dîn ve ahlâk dersleri” için, belki 1-2 saat daha ayırmak gerekecektir. Bunu da çok görmemek gerekir. Nitekim, bugün, F. Almanya liselerinde, haftada 5 saat dîn dersi okutulmakta, bunun bir saati “kilise”de uygulamalı olarak yürütülmektedir. Ne gariptir ki, F. Alman lisesini bitiren bir genç, bizdeki İmam-Hatip Lisesi’ni bitirenden daha fazla dîn dersi görmüş oluyor. Avusturya’da dîn dersi haftada 3 saattir. İngiltere’de haftada 2 saattir ve her öğretim günü “sabah âyini” ile başlar. İngiltere’de dîn dersleri ve sabah âyinleri mecburîdir.

EĞİTİMİN FİNANSMANI

İtiraf edelim ki, eğitimde “aşırı devletçi’yiz. Ülkemizde “özel eğitim ve öğretim kurumları” pek azdır. Aşağı yukarı bütün yük devletin omuzlarındadır. Üstelik, bu yük giderek ağırlaşmaktadır.

Şimdi, devletimiz, vatanımızın dört bir köşesine, yeter miktar ve kalitede “anaokulları”, “temel eğitim ve öğretim okulları”, “orta dereceli meslekî ve akademik liseler”, “Yüksek okullar ve üniver-

siteler” açmak; bunlar için yeter sayı ve kalitede bina, tesis, salon, laboratuvar, ders araç ve gereci temin etmek; daha da önemlisi, yine yeter sayı ve kalitede “yetişmiş personel” bulmak; bunları, maddî ve manevî destek sağlayarak verimli kılmak zorundadır.

Bütün bunlar “para” ister. Hem de ne para!..

Bu iş “Genel Bütçe”den ayrılan “yüzde 8,68” paylarla başılamaz. Başka bir çıkış kapısı bulmak ve köklü tedbirler almak gerekir.

ABD, İngiltere, F. Almanya, İtalya, Japonya ve G. Kore gibi zengin devletler bile, “maariflerini”, daha çok “vakıflar”, “mahallî idareler”, “dernekler” ve “diğer özel teşebbüsler” eliyle “organize” ve “finanse” ederken, bizim gibi “yetersiz bir devlet bütçesi” bulunan ülkelerin, kim bilir nasıl bir komplekse kapılarak “maarifin bütün yükünü” omuzlamaya çalışması ve bunu değişmez bir politika biçiminde benimsemesi akıl kârı değildir. Oysa, herkes bilmektedir ki, ülkemizde istediğimiz “maarifi” gerçekleştirmeye, ABD bütçesi bile yetmez.

Bence, artık, devletimizin de “omzundaki ağır yükü” milletle, yani “mahallî idarelerle”, “vakıflarla”, “derneklerle” ve “özel sermaye sahipleri” ile paylaşmak zamanı gelmiştir. Kaldı ki, pek çok vatandaşımız, çocuğunu, iyi bir eğitimden geçirmek için, büyük fedakârlıklara katlanabildiğini fiilen göstermektedir. Birçok aile, çocuklarını, iyi yetiştirler ümidi ile “özel okullara ve liselere” vermek için milyonlar harcamaktan çekinmemektedir.

Allaha şükürler olsun ki, bugün ülkemizde “kendi okullarını” ve hattâ “üniversitelerini” bizzat kendileri kurabilecek güçte “bölgelerimiz”, “illerimiz”, “ilçelerimiz ve semtlerimiz” vardır. Bu gibileri, “vakıflar ve dernekler kurarak”, kendi okullarını, her açıdan finanse edebilirler. Evet, bina yapımından, personel masrafına kadar...

Elbette, bunların yanında, fakir veya yeter derecede kalkınmamış “bölgelerimiz ve yörelerimiz” de mevcuttur. İşte devletimiz, bunları “kendi ayakları üzerinde duracak duruma” gelinceye kadar desteklemelidir. Ama, buralarda da hedef, en kısa zamanda, bizzat cemiyetin işe el koymasını sağlamak olmalıdır.

Böyle bir politika, yalnız “finans” açısından değil, ülkemizin, kesin olarak geliştirmeye karar verdiği “demokratikleşme vetiresi” için de büyük faydalar sağlar.

Bu yola girdiği için, Japonya 119 milyonluk ülkesinde 450 adet tam teşkilâtlı üniversite kurabilmiştir ve dünyaya meydan okumaktadır. Yine 41 milyonluk G. Kore, 200 üniversitesi ile “gerçekten çağ atlamaktadır”. Ya ABD, İngiltere, F. Almanya!...

Bugün, “devlet eliyle” ve “dar bütçesi” ile yürütmeye çalıştığımız “maarifimiz”, kendini ayağa kaldıracak “finans kaynaklarını” yine kendi milletinin bağrında aramalı “içten” ve “dıştan” sağlanan teberrurlara ümit bağlamamalıdır. Yani, eğitimde takip ettiği “aşırı devletçiliği” terk etmelidir.

ÜLKEMİZDE ENFLASYON DEVAM EDECEK Mİ?

Bundan bir müddet önce, bir televizyon programında izlemiştim; mandırası bulunan ve süt satarak geçinen bir “Anadolu kadını”, devletinden ve hükümetinden şunu istiyordu: “Süt fiyatları arttırılsın, diğer malların ve ürünlerin fiyatları düşürülsün!”.

Evet, bu vatandaşımıza göre, “süt fiyatları ucuz”, fakat “hayat pahalı idi.” Bu sevimli “Anadolu kadınıma” dikkat ettim, şaka etmiyordu, söylediklerinde samimi ve ciddi idi. İçine düştüğü çelişkinin farkına varmamakla birlikte, fikrinde bir gariplik de hissetmiş olacaktı ki, sözlerini bitirirken “Ben bu işlerden anlamam gayri!” deyip tatlı tatlı gülüyordu.

Dikkat ediyorum, bu “çelişkili tavır”, yalnız bu çiftçi Türk anasına mahsus olmayıp hemen hemen, bütün cemiyetimizi kuşatmış bulunmaktadır. Herkes, bir taraftan “kendi ürününe”, “kendi imalatına”, “kendi emeğine”, “kendi hizmetine” zam istemekte, diğer taraftan “ucuzluk” beklemektedir. Ne garip mantık: hepimiz “Ben pahalı satmalıyım, fakat ucuz almalıyım” diyoruz.

Hiçbir üretici, malını “geçen seneki fiyatlar” ile satmak istemiyor, hiçbir imalatçı “geçen yılın fiyatlarına” razı değil, hiçbir memur ve işçi “maaş ve ücretinin dondurulmasına” yanaşmıyor. Yani, ülkemizde bulunan herkes, kendi sahip olduğu değerleri “pahalı satmak” isterken, başkalarının sahip olduklarını “ucuza almak” düşüncesindedir. Bu tavrın altında yatan “beşerî zaafı” anlamak kolaydır; ancak bu “gerçekçi” bir tutum değildir.

Bir ülkede “enflasyonu sıfıra düşürmek” demek, bütün fiyat artışlarını durdurmak demektir. Yani, günler, aylar ve yıllar geçecek, üretilen mal ve hizmetlerin fiyatları hiç değişmeyecektir. Üstelik, bu sonucu, zorla gerçekleştirmek mümkün olmadığından, alacağımız tedbirlerle “serbest ekonomi şartları” içinde, kimseyi üzmeden sağlayacaksınız.

Bu çok zor olmakla birlikte imkânsız da değildir. Nitekim, bugün birçok Batı Avrupa ülkesinde, enflasyon oranı “sıfıra çok

yakın"dır. Ama kesin olarak bilmek gerekir ki, bu ülkelerde, "üretim seviyesi ve kalitesi çok yüksektir", "vergiler, tam ve zamanında toplanmaktadır", "güçlü ve başarılı bir ihracat ve ithalat dengesi vardır", "devlet bütçesi açık vermemektedir", "iç ve dış borç yükü altında ezilen bir ekonomi yoktur", "fiyatlar, arz ve talep kanunları içinde, kendiliğinden dengelenmektedir", "üretici ve tüketici olarak halk, kendini koruyucu tedbirleri almış ve teşkilâtlanmıştır."

Hemen belirtelim ki, ülkemizde de bu seviye tutturulmadıkça "enflasyonu" durdurmak ve hele aşağı çekmek mümkün olamayacaktır. Oturup boşuna hayal kurmak doğru değildir. Bir ülke, "düşük üretim seviyesi" içinde çırpınırsa, "vergisini tam ve zamanında toplayamazsa", "güçlü ve başarılı bir ihracat ve ithalat dengesi kuramazsa", "kalkınmasını denk bütçe ve planlara bağlayamazsa", "iç ve dış borç yükü altında inlerse", "vatandaşlar, üretici ve tüketici olarak, kendilerini koruyucu tedbirleri alıp teşkilâtlanamazsa" enflasyon nasıl durdurulur veya düşürülür?

"İktidar" ve "muhalefet" çevrelerinin "enflasyon" konusunda söz söylerken ve vaadde bulunurken çok dikkatli olmaları gerekir. Türkiye gibi, kalkınmakta olan bir ülkede, bu şartlar devam ettiği sürece, "yüksek enflasyon" hızında, kolay kolay düşme olmaz. Ancak, halkı, buna ezdirmemek için tedbirler almak da şarttır.

KURBAN BAYRAMI

Bugün, 10 Zilhicce 1408 Pazar!.. "Kurban Bayramı"nın ilk günü... Dört gün devam edecek!.. Bütün müminlere mübarek olsun!

"Millî" ve "mahallî" bayramlar dışında, bütün dünya Müslümanlarının ortaklaşa "tes'id ettikleri" iki bayramları var: "Ramazan ve Kurban Bayramları"... Yani, dünya nüfusunun beşte biri —bir milyar insan— bugünlerde, birlikte sevinir, birlikte duyulanır ve birlikte hareket eder. Bu, bize Allah'ın ne büyük lütfüdür.

Bu birliği bozmaya, zedelemeye ve tehlikeye atmaya kimsenin hakkı yoktur. Bazı art niyetli çevrelerin, müminleri şaşırtmak için, "bayram"ın başlangıç ve bitiş günleri konusundaki tertiplerini de çok iyi bilmek ve bu oyunlara gelmemek gerekir. Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, müminler, birlikte bayram yapabilmek için, önceden, bütün tedbirleri almalıdırlar. Çünkü, İslâm'da bayram "münferit" değil "içtimaî" bir olaydır.

Hacca gitmeyen müminlerin, “Arafe Günü”, sabah namazından başlayarak Kurban Bayramı’nın dördüncü günü, ikindi namazına kadar, farz namazlardan sonra, selâm verir vermez “Tekbir-i Teşrik” okumaları vâcibdir. Kadın, erkek her Müslüman, ister tek başına olsun, ister cuma, ister bayram namazı eda edilsin, “Tekbir-i Teşrik” okuması gerekir. Okumayanlar günahkâr olurlar. Kaza namazı kılınırken de bu tekbir ihmal edilmez. İmam, bu tekbiri getirmeyi unutsa bile, cemaat terk etmez. Kadınlar, bu tekbiri yavaş, erkekler yüksek sesle söylerler. Cenaze namazından sonra, “Tekbir-i Teşrik” okunmaz.

Kurban Bayramı dört gündür, demiştik. Bu dört günde oruç tutmak haramdır. Bu dört gün, müminlerin, birbirlerine bol bol ikramda bulunacağı, bereketli ziyafet günleridir. Fakir ve fukaranın, kimsesizlerin ve yoksulların daha çok arandığı ve korunduğu müstesna günlerdir. Bu günler, yaşlı-genç, kadın-erkek, fakir-zengin, çoluk-çocuk her müminin ortaklaşa mutlu olacağı bir zaman dilimini temsil eder. “Ebedî Saadetlere” kapı açar!.. Bugünler, barış, kardeşlik ve dostluk okyanuslarının yeniden harekete geçmesini sağlar, müminleri birbirleri ile kaynaştırır. Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz’in, “Ey Allah’ın kulları kardeş olunuz” tarzındaki buyrukları, daha müşahhas bir biçimde bugünlerde yaşanır.

Kurban Bayramı sabahı, güneş doğup bir mızrak boyu yükseldikten sonra, erkek mükelleflerin iki rekât “bayram namazı kılmaları — Hanefî Mezhebinde— “vâcib”dir. Bu namaz da tıpkı “Ramazan Bayram Namazı” gibi kılınır. Bu namazın nasıl kılındığı, “ilmihal” kitaplarında yazılı olduğu gibi, “görevliler” tarafından da tekrar tekrar açıklanır.

Bayram namazından önce, Müslümanların “boy abdesti” almaları, “misvak” kullanmaları (dişlerini fırçalamaları), en yeni elbiselerini giymeleri sünnettir. Yani, Sevgili ve Şanlı Peygamberimiz’in sevdiği işlerdir.

Bayram günleri, Müslümanların sevinç ve neşe günleridir. Bugün, haram işlememek şartı ile eğlenmek, oynamak, şakalaşmak, karşılıklı ziyaretlerde bulunmak, hediyeleşmek, çoluk-çocuğu, fakir ve fukarayı sevindirmek esastır.

Bu mübarek günlerin, Türk ve İslâm Âlemi’nin ıstıraplardan, sıkıntılardan ve üzüntülerden kurtulmasına, iki cihan üzüntülerinden kurtulmasına, iki cihan saadetine, vesile olmasını diler, bütün okuyucularımın Kurban Bayramlarını tebrik ederim.

KURBAN KESMEK

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur: **“Rabbîn İçin namaz kıl, kurban kes”**. (el-Kevser/2).

Gücü yetip de kurban kesmeyen kimseler, hasislerin ^cimri-lerin) en kötüleridir. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyrurlar: “Hasis kimselerin en kötüsü, kurban kesmeyendir”.

Ehl-i Sünnet Ve'l-Cemaat Yolu’nun büyük üstadı, İmam-ı A’zam Ebû Hanife Hazretleri de şöyle buyrurlar: “Kurban Bayramında kurban kesmek, gücü yetenler için, vâcibdir”.

Öğrendiğimize göre, İslâm dışı bazı çevreler ve bilhassa mutaassıp Avrupalılar, Müslümanların Kurban Bayramı’nda “kurbanlık hayvanları” kesip yemelerini, dostlarına, arkadaşlarına’, fakir ve fukaraya dağıtmalarını —güya— yadırgamakta, “facia” ve “hayvan katliâmı” şeklinde nitelendirmekte imişler. Onların bu tavrına hayret etmemek mümkün değildir. Biz, “Noel” günlerinde, milyonlarca hindi kesen, çam deviren ve fırsatını bulduğu zaman, yüz-binlerce insanı klasik ve nükleer silâhlarla bir anda imha eden, Asya’da, Afrika’da, Orta-Doğu’da ve bilmem nerede, milyonlarca Müslüman’ı sömürgeleştiren, çoluk çocuk demeden kahreden, çirkin ırk ayırımı ile süründüren “Hristiyan Dünyası”nın, bu kadar yufka yürekli olduğunu bilmiyorduk!..

Dünyada en çok “hayvanî protein” tüketmekle övünen Avrupalıların ve benzerlerinin, Müslümanların 4 gün süren bu “et bayramından” hoşlanmamaları ne garip... Yine, dünyayı kan ve gözyaşına boyayan kimselerin, Müslümanların Kurban Bayramları’nda akıttıkları hayvan kanından bu kadar ürkmeleri ne büyük tezat... Herkesin rahatça göreceği gibi, bu davranışlarında samimiyet yoktur ve dolayısı ile ciddiye alınmamaları gerekir.

Onlar ne derlerse desinler, Müslümanlar, Kurban Bayramları’nı, Allah’ın rızasını kazanmak ümidi ile kestikleri hayvanların etleriyle kendilerine, dostlarına, arkadaşlarına ve fakir fukaraya “et ziyafeti” çektikleri ve zengin sofraları birbirleriyle paylaştıkları sevinç günleri olarak idrak etmelidirler. Hattâ, bu “temiz ve mübarek etlerden” —varsa— Hristiyan ve Yahudi komşularına da pay ayırmalıdır. Tabî, hem dînlerini, hem kendilerini hor ve hakir düşürmeden...

Müslümanlar ve bilhassa yabancılarla komşu ve içice yaşamak zorunda olan müminlerin sorumlulukları çok büyüktür. Onlar,

mütevazi oldukları kadar vakur olmak, giyim ve kuşamlarında dîn ve törelerinden taviz vermeksizin tertemiz ve medenî olmakla mükelleftirler. Tavırları ve davranışları ile büyük bir kültür ve medeniyeti temsil ettiklerini unutmamalıdırlar. Kendi şahıslarında, ailelerinde, cemiyetlerinde İslâm'ı hor ve hakîr düşürmemeli, düşman-larımızı sevindirmemelidirler.

Bu durumda bulunan Müslüman kardeşlerimiz, çevrelerindeki yetkililerle ve mahallî idarecilerle anlaşarak “kurbanlarını”, nerede ve nasıl kesecekleri hususunda işbirliği yaparlarsa çok faydalı olur. Yabancı bir ülkede yaşayan müminlerin en önemli görevlerinden biri de “onları, ikraha sürüklememektir”. Nitekim Sevgili Peygamberimiz şöyle buyururlar: “Kolaylaştırınız, ikrah ettirme-yiniz”.

Yani, öylesine bir Kurban Bayramı idrak edip yaşamalıyız ki, bizi sevmeyenler bile, bize gıpta ile baksınlar, bize özensinler.

KURBANLIK HAYVANLAR VE KESİMİ

Kurban, Yüce Allah'a manevî bir “yakınlık duygusu” içinde ve O'nun rızasını kazanmak ümidiyle koyun, keçi, sığır, manda ve deve cinsinden hayvanların, bayramın ilk üç günü içinde kesilmesi demektir. Bayramın 4. günü kurban kesilmez.

Kurban edilecek koyun ve keçiler 1 yaşını, sığır ve mандalar 2 yaşını, develer de 5 yaşını bitirmiş olmalıdır. Ancak, 8 aylık olduğu halde, bir yaşındaki gibi gösterişli olan koyunlar da kurban edilebilirler.

Kesin olarak bilmek gerekir ki, tavuk, horoz, hindi, kaz, ördek ve benzeri hayvanlar ile “av hayvanları” kurban olmazlar.

Kurbanlık hayvanlardan koyun ve keçi 1 kişi için kurban olur. Sığır, manda ve deve ise 7 kişi arasında ortak kesilebilir. Bu, 7 kurban yerine geçer. 7 kişiden fazla ortaklık olmaz. Bu yedi ortak, hisselerini, tartı ile ayırırlar, göz kararı ve götürü usulü taksim olmaz.

Gözlerinden biri veya ikisi kör olan, iliklerine kadar boşalmış derecede zayıf olan, yürüyemeyecek kadar topal, kulağı ve kuyruğu tamamen kopmuş veya yarıdan fazlası kesilmiş, dişlerinin ekserisi düşmüş, memelerinin başları kopmuş bulunan hayvanlar kurban edilemezler.

Boynuzlarından birisi veya ikisi kökünden kırılmış olan hayvanlar da kurban edilemezler. Ancak, yaradılıştan boynuzlan yoksa bir

mahzuru yoktur. Hemen belirtmemiz gerekir ki, yaradılış icabı da olsa, kulakları ve kuyruğu bulunmayan hayvanlar kurban edilemezler.

Kurban kesmek için Müslüman olmak, hür olmak, mukîm olmak (misafire kurban kesmek vacip değildir), fitre verecek kadar zengin olmak gerekir.

Sevgili Peygamberimiz, kurbanlarını, bizzat kendileri keserlerdi. Erkek müminlerin de böyle yapmaları iyi olur. Eğer, bunu yapamayacaklarsa, bu işten anlayan sâlih bir kimseyi “vekil” tayin etmeleri de mümkündür. Kaldı ki, bazı hayvanları kesmek, ustalık istediği için, bu işin erbabını bulmak uygun olur. Bütün mesele, hayvanlara eziyet vermeden, İslâmî emirlere uyarak onları boğazlamaktır. Kurbanlıklar, boğazlama dışında, başka bir şekilde öl-dürülürlerse haram olurlar.

Dinimize göre, kurbanlık hayvanın boğazının ön kısmı, keskin bir bıçakla kesilir. Boğazlama esnasında nefes borusu, yemek borusu ve atardamar kesilmelidir. Bunun için, kurbanlık hayvan yere yatırılır; Kible’ye tevcih edilir. “Bismillahi Allahü Ekber” denilerek keskin bıçak hızla çekilir. “Besmele” kasten terk edilirse, hayvanın eti yenmez. Ancak, heyecanla veya başka bir sebepten “unutulursa”, Müslüman’ın kalbinde daima “Bismillah” demek arzu ve emeli bulunduğundan haram olmaz. Çünkü, dinimize göre unutmak özürdür.

Kurban Bayramı’nda “vacip” olarak kesilen hayvanın etini, bütün aile efradı yiyebilir; dostlara, arkadaşlara, komşulara, fakir ve fukaraya verilebilir. Bu husustaki takdir, kurban sahibine aittir. Fakat, hayvanın etini, üç eşit kısma ayırmak, bir kısmını çoluk çocuğuna, bir kısmını dost ve komşularına, bir kısmını da fakir ve fukaraya vermek müstehaptır. Kurban derisini, tasadduk etmek de evde seccade ve minder yerine kullanmak da mümkündür.

BAYRAMA VEDA...

Bugün bayramın dördüncü günü... Yarın mesai var işbaşı yapacağız.

Bugün, ikinci namazından sonra, son “tekbirler” okunacak. Gün batarken bayram da bitecek. Gelecek bayramlara ulaşmak ümidi ile yeniden “normal hayata” dönülecek.

Bayramların kendine mahsus bir havası var. Sosyal psikologlara göre, böyle günler, bir nevi “dinlenme”, “gevşeme” ve “faaliyet

değiştirme” dönemleri olarak cemiyetteki “gerginlikleri” (stresleri) azaltır, “sosyal kaynaşmayı” kolaylaştırır.

Oysa, iş ve mesai saatleri böyle değildir. Hele, ileri endüstri ülkelerinde durum daha da çetinleşir. İnsanlar, çok sert ve monoton bir “mesai çarkı” içinde mücadele verirler. Artık para sarfetmekten çok, para kazanmak; dinlenmekten çok yorulmak; gevşemekten çok gerginliklere katlanmak zamanıdır.

Her bayramdan ve her tatilden sonra, iş-güç sahiplerinde, “yeni intibak problemleri” görülür. Sakin ve huzur dolu günlerin doğurduğu “gevşeme ritmi”nden sonra, iş ve üretim hayatının doğurduğu “gerilme ritmi”ne intibak etmek gerçekten zordur.

Fakat, bu “intibaksızlık dönemi”, bereket ki kısa sürer. İnsanlar, yeni bir enerji ve moral içinde, giderek artan bir başarı grafiği çizmeye başlarlar. O zaman, herkes bir defa daha görür ve idrak eder ki, “bayramlar” ve “tatiller” boşa harcanmış günler değildir; aksine çalışanların yeniden enerji ve moral topladıkları “hayatî devreler”dir.

Yine, kesin olarak bilinmelidir ki, çalışanlara “dinlenme” ve “teneffüs” imkân ve fırsatı vermeyen “yetkililer”, herkesten ve her şeyden önce, kendi menfaatlerine zarar vermiş olurlar. Müşahedeler göstermiştir ki, dinlenmeden çalışmak ve verimli olmak mümkün değildir. Nitekim, Cenab-ı Hak, iki gündüzün arasına bir gece koyarak bütün canlı varlıklar için, bu ihtiyacı kanunlaştırmıştır.

Kaldı ki, insanın da kendi fitratına uygun bir iş ve mesai programı olmalı, Âdemoğulları, sadece “üretim faaliyetleri” içinde çırpınan bir robot sanılmaktan kurtarılacak mutlu kılınmalıdır. Yani, iş, üretim, dinlenme, dua ve ibadet etme gibi beşerî faaliyetlerin dengesi kurulmalıdır.

Bunu başaramayan yetkililer, “çalışanları” bunalıma itmenin yanında, onları, mesai saatlerini, hakkı ile değerlendirmemeye de teşvik eder. Kendilerine dinlenme fırsatı verilmeyen insanlar, işbaşında “dinlenme” fırsatı ararlar; üretimi aksatıcı tedbir ve hilelere başvururlar. Asla unutmamak gerekir ki, üretim içinde bulunan ve hizmet veren insanları, fitratlarından tecrid edemezsiniz. Onun için, onların bu fitratını kollamak akıllılık olacaktır.

İslâm’da, iş ve mesai saatleri kadar, ibadet, teneffüs ve dinlenme saatleri de önemlidir. Nitekim Sevgili Peygamberimiz, bize örnek hayatları ile bir Müslüman’ın “bir gününü”, “bir haftasını”, “bir yılını” ve “bir ömrünü” nasıl geçireceği hususunu, beşer fitratını

nazara alarak âdeta programlamışlardır. Sosyal psikologlarımızın, İslâm'ı, bir de bu açıdan değerlendirmeleri çok iyi olurdu. Hiç şüphe yoktur ki, yüce dînimiz, insanın maddî ve manevî hayatını, muhteşem bir realizm içinde dengelemiş ve insanın mutluluğu için hayrete şayan teklifler getirmiştir.

Hayrete şayan “teklifler” ve “mükellefiyetler” diyorum. Çünkü, bunların değerini anlamak için, beşeriyetin 20. ve 21. asırları idrak etmesi gerekiyordu.

HIRİSTİYAN BATI BİZDEN NE İSTİYOR?

Yıllar yılıdır, milliyetçi ve vatansever kalemler, siyaset ve dâva adamları, “Batı’nın ikiyüzlülüğünü”, “kaypaklığını”, “kalleşliğini”, “sömürgeciliğini”, “samimiyetsizliğini”, “Türk ve İslâm Dünyası’na olan düşmanlığını”, daha niceleri ile birlikte anlatmaya çalıştı ise de bir türlü, Batıya hayranlığı ve teslimiyeti marifet sayan çevreleri uyandıramadı.

Batı’dan kaynaklanan ve hâlâ bütün dehşeti ile üstümüze yağan bin bir felâketin mahiyetini bir türlü anlamayan ve anlamak istemeyen “Batı’nın romantik karasevdahlarını” uyandırmak ne mümkün? Onlar, asırlar boyu süren “Haçlı Seferlerini” görmezlikten, İmparatorluğumuzu çökerten Kuzey Afrika Savaşları’nı, Balkan Harbleri’ni, Birinci Cihan Savaşları’nı bilmezlikten gelirler; Büyük İstiklâl Savaşı’nın kimlere karşı verildiğini unuttur gözükürler.

Böyleleri, Batı’yı memnun etmek için olmadık tavizler verir; akıl almaz fedakârlıklarda bulunurlar da yine “onlara yaranamamanın hüznü ve hayal kırıklığı içinde” şaşırıp kalırlar. Bu dahi onları uyandırmaya yetmez, yeni madrabazlıklara ve maskaralıklara teşvik eder. “Kim bilir? Belki bu sefer tatmin olurlar!” ümidi içinde, harekete geçerler. Netice yine hiç!..

Şimdi, AET’ye girmek için müracaat etmiş bulunuyoruz. Niyetimiz “Avrupa ile bütünleşmek”! Şimdi, basını ile topyekûn Batı Avrupa, sinsi bir tebessümle bizi seyrediyor. Usta manevralarla bizi “evet” ile “hayır” arasında tutarak oyalamakta ve kelimenin tam manâsıyla “gönül eğlendirmekte”dir.

Bizim, her ne pahasına olursa olsun, “Avrupa ile bütünleşmek kompleksimizi” kaşıyıp duran Avrupalı için bundan daha güzel eğlence olur mu? Hele bir de bizim “karasevdahlara” hitaben, “Şunu şunu yapmazsanız size kapıları açmayız!” deyişlerinin, bu

zavallılarda doğurduğu panik gerçekten seyredilmeye değer... “Hristiyan Batı”, “Haçlı Batı”, galiba, intikam alıyor ve tarihten gelen ezikliği telâfi etmeye çalışıyor.

Nitekim, onların bazı istekleri, beni tâ yüreğimden yaralıyor. Basından öğrendiğimize göre, AET yetkilileri ve onlara yakın çevreler açıkça şöyle konuşuyorlarmış: “Sizi, bu halinizle aramıza kabul edemeyiz. Önce, dininiz farklı ve tarihinizden korkuyoruz. Sonra, ülkenizde, İslâmiyet, yeniden büyük bir hızla gelişmektedir. Bunu durdurmak ve önlemek zorundasınız. Aksi halde size AET kapısı iyice kapanır”. ve utanmadan şunları da söyleyebiliyorlarmış: “Türkiye’de Hristiyanlık eğitimi ve propagandası serbest’ olmalı, misyonerlerimiz, hiçbir kanunî engelle karşılaşmadan çalışmalıdırlar. Şu anda Türkiye’de tutuklu bulunan Lindstone, Cornelius ve Luther adlarındaki misyonerlerimiz ve benzerleri derhal serbest bırakılmalıdırlar. Aksi halde, size bütün AET kapıları kapanır!”.

Adamlar, daha nasıl konuşsunlar? İşte apaçık söylüyorlar: Biz, sizi, ancak, tarihî hüviyetinizden kopar ve inançlarınızı terk ederseniz, bağrımıza basabiliriz. Aksi halde, AET’nin kapısında bekler durursunuz. Biz, sizi, burada oyalamasını da biliriz!”.

Ve bizim “gönüllü sömürge aydınlarımız” (!) koro halinde çılgılığı basarlar: “Görüyorsunuz. Türk-İslâm Sentezcileri yüzünden AET, bizi kabul etmiyor. Derhal, bu gerici ve faşist çevrelere karşı gerekli savaşı başlatalım. Yoksa, mahvoluruz!”

Ve bizi biz yapan, ayakta tutan millî ve mukaddes değerler törpülenmeye başlar. Dost düşman birbirine karışır. Ahmaklar, kimi ve neyi tutmaları gerektiğini kestiremezler.

SHP’NİN SOLCULUĞU

Son Büyük Kongresi’nden sonra, SHP (Sosyal Demokrat Halkçı Parti), vârisi olduğu eski CHP’nin epey solunda bir çizgiye yerleşmiş bulunmaktadır. Bize, eski CHP’yi hatırlatacak tek kimse Sayın Erdal İnönü ile artık ne mânâya geldiği pek bilinmeyen “Altı oklu” parti amblemidir. Bunların da zaman içinde, silinip gideceklerine kesin gözü ile bakılabilir.

Batı Demokrasileri’nde “çok seslilik” esastır ve orada her renkten partiler vardır. Yani, Batı, kendi tarihî tecrübesi içinde, kendi kavramları ile düşünerek, kültür ve medeniyetini tahlil etmekte, buradan çıkardığı sonuçlara göre, “bugününü” ve “yarınını” planla-

maktadır. Hiç şüphe etmeyiniz ki, Batı Dünyası'nda görülen her gelişme ve kuruluş, kendi tarihî tecrübesi içinde boy vermekte ve müesseseseleşmektedir. Bu hüviyetiyle “Batı”, asla “taklitçi” değil, aksine “orijinal ve şahsiyetçi”dir.

Bunun yanında, üzüntü ile belirtelim ki, son bir-iki asırlık tarihî maceramız incelendiğinde, gerek ülkemizdeki, gerek İslâm Dünyası'ndaki gelişmelerin ve müesseseseleş-'melerin, çok defa, Batı'nın kötü bir taklidinden ibaret olduğu gözlenmektedir. İslâm Dünyası'nda yetişen pek çok “fikir adamı”, “aydın” ve “siyaset adamı”, sanki pek mümkünmüş gibi, kendini ve cemiyetini, tarihî tecrübesinden, kendi öz kültür ve medeniyetinden “tecrîd ederek”, hareket etmek istemektedir. Pek tabîî, yalnız yanılmamakta, başarısızlıklara da uğramaktadır. Bu hatayı “sağda” da, “solda” da yapanlar var...

Biz, bugünkü ve yarınki yazımızda, bilhassa ülkemizde bulunan “Marksistlerin” ve “solcuların” içine düştükleri çıkmazları göstermeye çalışacağız. Allah dilerse, ülkemizdeki “liberallerin” yürekler acısı durumunu da ayrıca ortaya koymayı düşünüyoruz. Elbette, onun da sırası gelecek!..

Hemen belirtelim ki, bizdeki “Marksistlerin” ve “solcuların” en önemli hatâlarından biri, bazı cemiyetlerde gözledikleri, üretim ilişkilerini ve merhalelerini, bütün insanlığa “ortak bir kanun” gibi teşmil etmeye çalışmalarıdır. Bu yanlış tutuma, biraz da K. Marx sebep olmuştur. Bilindiği gibi, o, Avrupa'daki ekonomik gelişmeleri ve Avrupa'lı milletlerin medeniyetlerine yataklık eden eski tarihî kökleri inceleyerek elde edebildiği Verilerin ışığında, katı bir “genellemeye” giderek, bütün dünyada “üretim ilişkilerinin”, önce “komünal” bir yapıdan başlayarak, daha sonra sırası ile “Antik”, “Feodal” ve “Modern Burjuva” çağlarından geçerek geldiğini, zaman içinde, yine “kollektif mülkiyeti” esas alan bir “komünist döneme” doğru yol almakta olduğunu savundu.

Gerçekten de Avrupa'daki “üretim ilişkilerinin tarihî gelişimi”, büyük ölçüde, K. Marx'ın tespitlerine uygundur.

Bunun yanında, cemiyetlerin “komünal bir sisteme” doğru geliştiği fikri, doğru çıkmamış, hattâ, günümüzde de şahit olduğumuz tarzda, tersine gelişmeler olmuştur ve olmaktadır. Kaldı ki, K. Marx'ın “üretim çağlarının” tabanına oturttuğu “Asya Tipi Üretim” adını verdiği, klanların ortak mülkiyetine dayalı “komünal hayatı” ise Avrupa üretim ilişkileri için zayıf bir tahminden öte bir şey

değildir. Nitekim, K. Marx'ın bu üretim tipini Asya'ya mal etmesi bundandır.

Bu noktada, hemen belirtelim ki, K. Marx'ın Batı'daki gelişmelere dayanarak ortaya koyduğu görüş ve teoriler, "Türk ve İslâm Dünyası için asla geçerli olamaz. Bizdeki Marksist ve solcu çevrelerin gayretleri, hep boşuna gitmiş, bizim tarihî gelişimimiz ile Batı'nın tarihî gelişimi arasında, bir paralellik ve uygunluk kurulamamıştır.

Bilmem, şu anda, SHP'de yuvalanan "Yeni Solcu Kadre", bu hatâyı tekrarlamaz; Türk ve İslâm kültür ve medeniyet tarihini çok iyi tahlil ederek yepyeni sentezlere gidip, bizim tarihî tecrübemizden yararlanarak dünyaya "orijinal mesajlar" verebilir mi?

Aksi halde, kendini K. Marx'ın, Engels'in, Lenin ve benzerlerinin "siyasî dogmalarına" bağlayan bir sol hareketin ülkemize ve milletimize verebileceği hiçbir şey yoktur. Herkes, her şeyi kendine göre, yenibaştan yoğururken, bizim, birer "taklitçi" ve "yanstıcı" statüsü içinde çırpınışlarımız boş bir fantezi olmaktan ileri gidemez.

SOLCULARIMIZ KENDİLERİNİ TASHİH ETMELİDİRLER

Kapitalizme tepki olarak Marksist ve sosyalist akımlar, 19. asrın başlarında hayli öfkeliydi. Gelişmeleri ve olayları, bu "öfke" içinde değerlendirmekte ve yorumlamaktadır.

Onlar, kapitalistlerin ve burjuvazinin "sahte dindarlık tavırları" takınarak kitleleri nasıl istismar ettiklerini görmüşler, bu tutuma tepki duyacaklarına, mücerret dîne karşı cephe almışlar ve "dîni afyon" sayma gafletine düşmüşlerdir. Yine onlar, kapitalist ve burjuva çevrelerin, birer "çıkar grubu" biçiminde teşkilatlanmalarını ve "devlete el koyduklarını" görmüşler, bu yanlış tutuma tepki göstermeleri gerekirken, bu sefer, onlar da tıpkı anarşistler gibi "devleti zulüm aracı" olarak görmüşler ve "en son aşamada, devletsiz bir komünist cemiyetin doğacağı" ütopyasına kapılmışlar...

Yine onlar, kapitalist ve burjuva sınıflarının "diktasını" yaşamışlar, buna tepki olarak "demokrasiyi" savunacaklarına, "işçi sınıfının diktasını" gerçekleştirmeye kalkışmışlardır. Bu tutumları, dünyamızda birçok "komünist diktatoryanın doğmasına" sebep olmuştur.

Yine onlar, kendilerine "fikir ve düşünce hürriyeti" tanımayan 19. asır "diktatoryalarına" karşı tepkilerini, "alternatifsiz bir

komünist partisi” fikrini savunarak belli etmişlerdir. Şimdi, dünyamızda, böylece yönetilen birçok ülke var..

Oysa, artık, en azgın Marksist ve sosyalistler de itiraf ediyorlar ki, bu tutumları yanlıştır. Bünyesinde, “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan” ve “diğer hürriyetlere” yer vermeyen, “çok sesli” ve “çok alternatifli” olmayan bir sistem, insanlara esaretten başkasını vermemektedir. İnsanlar, gerçekten hür olmak istiyorlar ve bu iradelerini, “çok alternatifli bir sistem” içinde ifade etmek özlemi içindedirler. Anayasalar, artık, her “fikre”, her “düşünceye” ve her ‘.’inanca”, millî irade ile gelmek ve gitmek şartı ile fırsat versin istiyorlar.

Kapitalist ve komünist dünyadaki son gelişmeleri, bu açıdan değerlendirmekte yarar vardır. Bizdeki Marksist ve solcuların da “kendilerini tashih zamanı” gelmiş olmalıdır; hürriyetleri, “burjuvazinin lüksü” olarak değil, gerçekten vazgeçilmez “beşerî bir ihtiyaç” olarak değerlendirmeli, içine sindirmeli, “ihtilâlcî” (devrimci) olmak yerine “millî iradeye saygılı olmayı” prensip edinmelidir. Üstelik, bu tavrında samimi olduğunu kamuoyuna kabul ettirebilmelidir. Aksi halde, ne onlardan cemiyete bir fayda gelir, ne de cemiyet onlara destek verir.

Bunun yanında, bizdeki “solcular”, tarihe bakış açılarını değiştirmeli, olayları, değerlendirmede ve yorumlamada “tek ve bağımsız ekonomik faktörü” yerine “çok faktörlü” düşünmeye çalışmalı; bütün cemiyetler için “ortak ve geçerli bir gelişme modeli”nin olamayacağını, “sosyal gelişmelerin çok biçimli olduğu” gerçeğini, biraz zor gelse bile, “bilimsel birer gerçek” olarak kabul edip içlerine sindirmelidirler.

Bir “inanç” ve “ideoloji”, ne kadar âlemşümullaşırsa o kadar güç ve itibar kazanır.

Bu doğrudur. Bununla birlikte, kesin olarak bilmek gerekir ki, “millî menfaatleri” beynelmîl gayretler içinde ihmal ve inkâr etmek, ülkeye ve millete zarar verir.

Her ne pahasına olursa olsun “millî bağımsızlık şuurundan” vazgeçilemez, ülkenin, milletin ve devletin parçalanmasına fırsat verilemez. Hiçbir bayrağın. Şanlı Ay-Yıldızlı Albayrağımızın üstünde tutulması düşünülemez.

SOSYAL ADALET İHTİYACI

Liberal ekonomistler: “Tüketim artmalı ki, üretimin çarkları da buna paralel olarak hızlı dönebilsin” derler. Yani, “israf ekonomisini” savunurlar.

Liberal ekonomilerde, büyük tasarruf ihtiyacına rağmen, tüketim, ısrarla ve bilhassa kıskıtılır. Bu sistemde, büyük sermaye çevreleri, fabrikatörler ve firmalar, hiç durmaksızın, tüketimi arttırmak için büyük yatırımlar yaparlar, reklâm ve propagandaya önem verirler. Maksatları daha fazla kazanmak olduğu halde, bu faaliyetlerini “üretimi arttırma” tarzında maskeleyişini de bilirler.

Evet, tüketimin artması, bir yerde üretimi arttırmaya da yardım eder. Ancak, unutmamak gerekir ki, “ekonomi, sırf ekonomi için” yapılmaz.

Ekonominin, vazgeçilmez “beşerî maksatları” da vardır. Ekonominin nihaî hedefi, insanların refah ve mutluluğunu sağlamaktır. İnsanlar, ülkelerinde üretilmiş mal ve hizmetlerden “âdil bir pay almak” ve her türlü zulüm ve istismardan uzak bir “güven ortamında yaşamak” isterler.

Dünyanın şu haline bakın, üzerinde yaşayan milyarlarca insanın üçte-ikisi, açlık ve sefalet içinde inlerken, “kara” ve “kızıl” emperyalizmin pençesinde sömürgeleşen kitleler, yaşamak için, muhtaç oldukları “asgarî imkânları” bulamazken “çağdaş liberalizmin öncüleri” hâlâ “israf ekonomisini” savunuyorlar. Komünistler de onların bu gereğini istismar edip durmakta...

İlmî araştırmalarla ortaya konmuştur ki, şu anda, yeryüzünde yaşayan insanların üçte-ikisinin “fert başına düşen millî gelir payı” 100 dolar civarında iken Batı Avrupa ülkelerinde, bu pay “az gelişmiş ülkelere nazaran” 30-40 defa daha fazladır. Üstelik bu fark giderek büyümektedir. Yani, dünyada, âdil ve dengeli bir “gelir dağılımı” yoktur ve “Çağdaş liberalizm”, yeni ve daha ustalıkla tezgâhlanmış metodlarla beşeriyeti sömürmeyi başarmaktadır. Siyaset adamları, buna, “Yeni sömürgecilik” diyorlar.

Fukara ülkeleri, “dış borç yükü altına sokarak”, bu ülkelerdeki “gerçekçi kalkınma ve sanayileşme hamlelerini önleyerek” ve “çeşitli gaileler doğurarak” sonuç almaya çalışmaktadırlar ve itiraf edelim ki, başarılı da olmaktadırlar. Esefle belirtelim ki, bugün, birçok fukara ülke, bırakın borçlarını ödemeyi, her yıl katlanıp

duran “borç faizlerini” bile karşılayamaz duruma düşmüştür.. Durumları, “yeni sömürgecilerin” merhametine kalmıştır.

Öte yandan, fukara ülkelerde, gelir dağılımı da âdil ve dengeli değildir. Bu gibi ülkelerde, meselâ insanların yüzde 20’si, “millî gelirin yüzde 60’ını paylaşıırken”, geri kalan yüzde 80’i ise “millî gelirin yüzde 40’ı ile yetinmek zorunda” kalmaktadır. Yani, bir tarafta “israf, sefahat ve lüks”, diğer tarafta “yoksulluk, sefalet ve açlık”...

Artık anlaşılmalıdır ki, ekonomide, önemli olan sadece “üretim ve tüketim çarklarının beraberce ve hızlı dönmesi” değildir. Asıl önemli olan şey, bu durumun, millî ve beşerî maksat ve ideallerle birlikte gerçekleşmesidir. “Açların iniltisini” iştmeden “tıka basa karın doyan”, lüks ve israfın yorgunluğu içinde “gaflet uykusuna” dalan çevreler bilmelidirler ki, yalnız kendilerini değil, ülkelerini de felâkete sürüklenmektedirler. Türk’ün, çok haklı olarak dediği gibi: “Biri yer, biri bakar, kıyamet bundan kopar”. Öte yandan Buharî’den öğrendiğimize göre, Sevgili Peygamberimiz de şöyle buyurmuşlardır: “Açı doyurunuz, hastayı ziyaret ediniz, esiri hürriyetine kavuşturunuz”.

Evet, üzüntüsüz ve kavgasız yaşamının başka bir yolu yoktur.

İSLÂM, İSRAF EKONOMİSİNE KARŞIDIR

İslâm Ekonomisi Sistemi’nde “israf” kesin olarak “haram”dır. Yani, kapının önünden, bir nehir bile aksa, ab-dest alırken, suyu israf edemezsiniz; bu günah ve yasaktır.

İslâm, “israf” konusunda, cemiyette, öylesine bir şuur uyandırmıştı ki, yere, bir ekmek kırmıtsı bile düşürülmez; tabakta artık yemek bırakılmaz ve hayatın her safhasında “tasarruf” bir ibadet titizliği içinde gerçekleştirilirdi. Misafirlerine, fakirlere, muhtaçlara, eşe, dosta karşı sınırsız derecede “cömert” olan Müslümanlar, boş yere bir kibrit çöpünü bile harcamaktan korkarlardı. Çünkü, “ikram ve ihsan helâl” ve fakat “israf haramdı”.

Bu ölçülere riayet ettikleri sürece, Müslümanlar, dünyanın en zengin, en müreffeh ve en güçlü cemiyet ve devletlerine sahip oldular. Kimseye avuç açmadılar; aksine dünyanın kıskançlığını çekecek derecede zenginleştiler.

Fakat, her nedense, son birkaç asırdan beri, bazı çevreler, Müslümanlardaki bu “tasarruf şuurunu” yıkmak için ne mümkünse

yaptılar. Kitleleri “israfa teşvik” ederek hem “aile bütçelerinde”, hem “devlet bütçesinde” büyük gedikler açmayı başardılar. İnsanların hırslarını kamçılarladılar, içgüdülerini tahrik ettiler ve bugünkü İslâm Dünyası doğdu...

İslâm, elbette, müminleri, “dünya nimetlerinden” mahrum etmek istemez. Müslümanlar, yiyecekler, içecekler, lâkin israftan kaçınacaklar ve hak sahibinin hakkını vereceklerdir. Bu konuda, yüce ve mukaddes Kitabımız’da şöyle buyrulur: “...Cennet (gibi üzüm) bağlarım, o, meyveleri ve tatları farklı hurmaları, her türlü ekini, zeytinleri, narları, birbirine hem benzer, hem benzemez bir halde yaratıp yetiştiren O’dur. Her biri mahsul verdiği zaman, mahsûlünden yeyin. Devşirildiği ve toplandığı gün de hakkını (ösrünü, zekâtını ve sadakasını) verin. İsrâf etmeyin. Çünkü O (Allah), israf edenleri sevmez”. (el-Enâm/141).

Müslümanlar, dînî ölçüler ve bunlara aykırı düşmeyen “sosyal normlar” içinde giyinip süslenebilirler; müreffeh bir hayat tarzı içinde bulunabilirler. Bu konuda, Yüce Kitabımız’da şöyle buyrulur: “Ey Âdemoğulları! Her mescit huzurunda, ziynetinizi alın (güzel ve temiz giyinin), yiyin, için, (ancak) israf etmeyin. Çünkü O (Allah) israf edenleri sevmez”. (el-A’raf/31).

İslâm, akrabaya, yoksullara ve muhtaçlara karşı cömert olmayı, onları sıkıntıdan kurtarmayı israf saymaz, bilâkis emreder. Şanı Yüce Kitabımız’da şöyle buyrulur: “**Hısıma, yolda kalmışa** hak(ları)nı **ver.** (Malını) **israf ile saçıp** savurma”. (el-İsra/26). Sonra şöyle devam eder: “**Çünkü, saçıp** savuranlar, şeytanların **biraderleri olmuşlardır**”. (el-İsra/27). Gerçekten de bugün “ekonominin çarkları hızla dönsün de ne olursa olsun” diyen ve kitleleri “tüketim sarhoşluğu” içinde “israf ekonomisine” zorlayan, “aileleri” ve “cemiyeti” korkunç bir “israf rekabeti” içine iten kimseler, “Şeytan’ın biraderleri” sıfatını hakketmişlerdir. Hele devlet bütçesini, har vurup harman savuranlar, ülkeleri, çıkmazlara sürüklemekten başka bir iş yapamazlar. “Devletin malı deniz, yemeyen domuz” sözü, ne iğrenç bir tavrı temsil etmektedir.

Evet, İslâm, “cimriliği” de, “saçıp savurmayı” da yasaklar. Yüce Kitabımız’da şöyle buyrulur: “**Elini, bağlı** olarak boynuna asma (cimri olma). **Onu, büsbütün de açıp** saçma. Sonra, kınanmış ve pişman olarak **oturup kalırsın**”. (el-İsra/29).

EŞİTLİK VE EŞİTSİZLİK ÜZERİNE

İnsanlar, kelimelerle, sembol ve işaretlerle konuşur, düşünür ve haberleşirler. Bu kaabiliyetimizin, kültür ve medeniyetimizin kurulup gelişmesinde oynadığı rolü kim inkâr edebilir? Nitekim, tecrübelerimizi böylece “biriktiriyor” ve “bizden sonraki nesillere aktarabiliyoruz”. Diğer canlılara nazaran daha güçlü olmamızın bir sırrı da bu...

Bununla birlikte hemen belirtmemiz gerekir ki, kelimeler, kavramlar, sembol ve işaretler, işimizi kolaylaştırdığı gibi, “kavram kargaşası ortamında” başımıza birçok dertler açıp anlaşmamızı güçleştirebilir de...

Konuyu berraklaştırmak üzere, birçok misal verilebilir!... Biz, bugün “eşitlik” ve “eşitsizlik” kavramları üzerinde durmak istiyoruz.

“Eşitlik” teorik bir kavramdır. Matematikte, her şey ancak kendine eşittir. Nitekim “A eşittir A’ya” diyorsak tek şeyden söz etmekteyiz. Gerçekte, birbirine eşit iki “şey” olamaz. Realite “eşitsizlik” ifade eder.

Bununla birlikte, insanın kültür ve medeniyetinde “eşitlik kavramı”, bazı yönlerden “yüce” bir değer ifade eder. Bilhassa dinde, ahlâkta, hukukta ve politikada “eşitlik” sözü, matematikten çok farklı mânâlar içinde tecelli eder: “İnsan olmak haysiyeti itibarı ile eşitlik”, “Fırsat ve imkânlarda eşitlik”, “Hak ve hürriyetlerde eşitlik”, “Kanunlar ve nizamlar karşısında eşitlik”...

Bunun yanında, bilmek gerekir ki, “mutlak eşitlik” kavramı, çok defa “adalet” kavramı ile çelişir. Çünkü, “adalet”, farkları ortaya koymak, hakları tefrik ve teslim etmek mânâsında düşünülünce, karşımıza haklı olarak “eşitsizlik” kavramı çıkar. Adalet, herkese hakkını vermek olduğuna göre, artık “eşitlik” söz konusu edilemez. Eşit şartlarda ve imkânlarda yarışan insanların “farklı sonuçlar” alınması ve bu “farklara saygı duyulması” adalettir.

Esasen, istatistikçiler görmüşlerdir ki, bütün hayatî tezahürler, “normal bir çan eğrisi” çizmektedir. Şartları ve imkânları eşitlense bile bütün hayatî tezahürler “normal bir münhani” çizmektedir. Yani, bir elma ağacındaki elmalar, aynı irilikte ve olgunlukta olmadığı gibi, eşit şartlar ve imkânlar içinde doğup gelişeler bile, bütün insanlar, aynı boy, kilo ve kaabiliyette değillerdir. Bu konuda

yapılan pek çok araştırma ve gözlem, bu tezi doğrulamaktadır. Fırsat ve imkân eşitliğinin savunulduğu, gerçekleştirildiği ve ısrarla korunduğu ortamlarda dahi, “uçlar arasındaki fark” kısmen azaltılmış olsa bile asla yok edilememektedir.

Nitekim, çağdaş ilim adamları, bilhassa istatistikçiler, biyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik birçok olayı, bu “normal çan eğrisi” ile ölçüp değerlendirmekte ve “ihtimal hesapları” yapabilmektedirler. Yani, “eşitsizliklerin” de bir kanunu vardır ve bu ihmal edilemez.

Marksistler ve komünistler, uzun müddet bu gerçeği kabul etmek istemediler. Hattâ, “ihtimal hesaplarını” doktrinlerine aykırı bularak okullarına sokmadılar. Çevre şartlarını ve imkânlarını eşitleyerek “mutlak eşitlik” aradılar. Fakat, en sonunda anladılar ki, “eşitsizlik” inkârı ve ihmali mümkün olmayan bir gerçektir ve bu gerçeği görmezlikten gelmenin bir yararı yoktur. Aksine, “mutlak eşitlik” ararken, bir sürü “adaletsizliklere” kapı açılmaktadır. Oysa “ferdî farklara saygı”, sosyal, ekonomik ve politik hayata dinamizm getirmektedir.

Bunun üzerine onlar da doktrinlerini, felsefe ve ideolojilerini hayatın gerçeklerine uydurmak zorunda kaldılar. Bu, ilmin “felsefe sefaletine” acı bir tokadı sayılmalıdır.

EŞİTSİZLİK KAVRAMININ İSTİSMARI

“Adalet” kavramı, mutlaka, her cemiyetin sözlüğünde bulunur ve en az “eşitlik” kavramı kadar mukaddestir. Adalet, haksızlıklara meydan vermemek, herkese hakkını vermek demektir. Bu da eşit şartlarda ve imkânlarda tecelli eden “ferdî haklara saygı” duymayı gerektirir. Yani “çıkış noktası”nda eşitlik sağlandıktan sonra “varış noktasındaki farklara katlanmak ve bu farklara saygı duymak adalettir.

Gerçekten de böyle bir “eşitsizliğe” saygı duyulmalıdır. Gerçekten de böylece tecelli etmiş “ferdî” ve “kollektif” başarıları alkışlamamız ve içimize sindirmemiz gerekir. Çünkü “adalet” budur. Aksi halde, “çalışan ile çalışmayanı”, “bilen ile bilmeyeni”, “başarılı olan ile olmayanı” birbirinden ayırmazsanız, cemiyetteki dinamizmi ve gelişme şevkini yıkmış olursunuz. Bu sebepten, mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de: “Hiç gören **ile görmeyen bir** olur mu?” diye buyurulmaktadır. (el-En’am/50).

Evet, adaleti sağlamak mânâsında “eşitsizlik” kavramı, saygı ile karşılanmalıdır. Ama, esefle belirtelim ki, bunun da “istismar” edildiğine şahit olduk ve oluyoruz. “Eşitsizliğe saygı” maskesi altında, zayıf, güçsüz ve fakir nice “kişi” ve “grupların” ezildiğini gördük ve görüyoruz.

Tarih boyunca ve bugün dahi, beşeriyeti kasıp kavuran “ırkçılık” belâsı, “aristokrasi” kompleksi ve “itibar” hırsı yüzünden milyonlarca insan, akıl ve hayal almaz muamelelere ve acılara mâruz kalmıştır.

Şu anda bile, derisinin rengi, iskelet yapısı ve farklı kültürü yüzünden, ezilen, sömürülen ve hor görülen nice milyonlar vardır.

Yine, şu anda bile, “aristokrat” bir aileden gelmediği için, sürünen, ezilen ve zelil düşen kişiler vardır.

Şu anda bile, cemiyeti Darwin’in “tabîi eleme kanunu” içinde ele alıp yorumlayan ve dolayısı ile zayıfların ezilmesine fırsat veren nice insan grupları vardır.

Yine, şu anda, şartları ve imkânları eşitlenmeyen şartlarda yarışan ve yenik düşen nice milyonlar vardır.

18. asırdan bu yana, insanlar, bilhassa, “eşitlik”, “adalet” ve “hürriyet” sözlerini çok kullanır oldular. Elbette, bu çıgıllıkların altında yatan, büyük beşerî yaralar vardır ki, bu kavramlar, asla itibar kaybetmeden bugünlere gelebilmiş ve insanları kendine çekebilmiştir.

Ancak, üzülerek belirtelim ki, bu kavramları, her ağız aynı samimiyetle söylememekte, her hareket aynı dürüstlükte temsil edememektedir. Bu kavramlar, günümüzde, “kara” ve “kızıl” emperyalizmin maskeleridir âdetâ...

Biz, İslâm Dünyası olarak —tam üç asırdır— bilfiil yaşayarak öğrendik ki, emperyalizm, bir ülkeye adalet vaad ederek “imtiyazı”, hürriyet vaad ederek “esareti” getirmektedir.

Bilhassa, son iki asırdan beri, kendi kavramları ile değil, “yabancı kavramlar” ile düşünmeye alışmış bulunan İslâm Dünyası’nın “okumuş-yazmış tabakası”, uyanıp yeniden “kendine dönmedikçe”, İslâm kültür ve medeniyetinin ilim, iman ve ihlâs üzerine kurulu değerlerine sarılmadık-ça, emperyalizmin manevî boyunduruğundan kurtulamayacaktır.

Bizim aydınlarımız, “adalet”, “eşitlik” ve “hürriyet” kavramlarının karşılığını “karanlık locaların” hazırladığı sözlüklerde değil, kendi kültür ve medeniyetlerine hayat veren kitaplarda ve kitaplıklarda aramalıdır.

DEVLETİMİZ, TARİHİMİZ VE TÜRKİYEMİZ

Herkese bilir ki, bir milletin hayatında, rejimler ve hükümetler geçicidir de “devlet” bir şuur ve müessese olarak devamlıdır. Yani, rejimler, hükümetler ve hanedanlar değişir ve fakat devlet değişmez.

Düşünün, “Çin” bir devlet olarak kaç bin yıldan beri mevcuttur. Tarihçilerin iddiasına göre, “Çin”, aşağı -yukarı 3500 yıldan beri “Çin Devleti”dir. O günlerden bugünlere bilmem kaç hanedan, bilmem kaç hükümet, bilmem kaç rejim gelip geçmiştir; ama “Çin”, yine “Çin Devleti” olarak anılmaktadır.

Durum, “Japonya”, “İran”, “Yunanistan”, “İngiltere”, “Fransa” ve diğerleri için de aynıdır. Evet, pek az istisnası ile durum, bütün büyük ve köklü devletler için aynı...

Milletlerin ve devletlerin hayatında, önemli “dönüm noktaları” ve “dönemeçler” elbette vardır. Bunlar, o milletin ve devletin hayatında, unutulmaz izler de bırakırlar; ancak, bütün bu değişiklikler, kolay kolay “devletin adını” değiştirmez.

Üzülerek belirtelim ki, birçok sebebe bağlı olarak, bizde durum aksinedir. Hayrete şayan bir vakıa olarak belirtelim ki, bizde, bizim insanımızda, “sürekli bir Türk tarihi şuru” gelişmemiştir. Bizde, Hunlar, Göktürkler, Uygurlar, Karahanlılar, Selçuklular, Osmanlılar ve Türkiye Cumhuriyeti... hep ayrı ayrı “devletler” gibidir. Bunlar, sanki, bir milletin, tarih sahnesine çıkışını ifade eden “diriliş ve silkiniş periyotları” değildir.

Bırakın “Türk Tarih Şuurunu”, bizde “Türkiye Tarih Şuru” bile, tam mânâsı ile gelişmemiştir. Dikkat edin, biz, Anadolu kapılarının 1071 Malazgirt Zaferi’nden sonra Müslüman - Türklere açıldığını, ısrarla belirtmemize ve bu toprakları “vatan” edinmemize rağmen, buradaki “millî maceramızı” bile bir “bütünlük” içinde idrak edememekteyiz.

Bizdeki “tarih eğitim ve öğretimi” o derecede sakattır ki, biz, “Selçukluları”, “Osmanlıları” ve “Türkiye Cumhuriyeti’ni”, bir-birinin devamı olarak değil, ayrı ayrı devletler sanırız. Çünkü, bize böyle öğretilmiştir ve öğretilmektedir. Oysa, bunlar, Türkiye’de kurduğumuz “devletin”, belli başlı “dönemlerini” ifade etmektedir. Az da olsa, bazı tarihçi ve fikir adamlarımızın da işaret ettiği gibi, bu “muhteşem devreleri”, Türkiye Tarihi şuru içinde, “Türkiye Tarihi

Selçuklular Dönemi”, “Türkiye Tarihi Osmanlılar Dönemi”, “Türkiye Tarihi Cumhuriyet Dönemi” diye ele almak, incelemek ve yorumlamak gerekir. Bunun yanında, devletimizin zayıfladığı dönemlerde ortaya çıkan “beylikleri” ise “fetret dönemleri” olarak incelemek icap eder. Bunlar, arızî durumlardır..

Böyle bir tutumun pek çok faydaları vardır. Bu, her şey-den önce, bizdeki “tarih şuurunu” ve “kök duygusunu” güçlendirir; bize, daha zengin bir “tarih ve kültürün varisi olmak” güvenini verir; milleti birbirine bağlayan bağları pekiştirir ve çoğaltır. Bütün bunların yanında, pek çok çelişkiyi de ortadan kaldırır. Meselâ, bir taraftan “65 yıllık genç bir devlet” olduğumuzu iddia ederken, diğer taraftan “Devletimiz’in İngiltere ile olan 400 yıllık ilişkilerinden” söz etmek komikliğine düşmeyiz. Hiçbir milletin “üniversitesi” ve “ordusu” devletinden daha yaşlı olamaz. Evet, bütün bu çelişkilere son vermek şarttır.

Allah’a hamdolsun, hiç de utanılacak bir tarihimiz yoktur. Başka milletler ve cemiyetler, kendilerine “hayalî tarihler” uydururken bizim, şanlarla ve şereflerle dolu tarihimizden kaçmamız asla uygun değildir. Bu konudaki “menfi telkinlere” paydos diyelim.

“KÜLTÜR SINIRLARI” VE “SİYASÎ SINIRLAR”

Yeryüzü, çeşitli “kültür daireleri” ile kaplıdır. İnsanlar, “belli kültürler” etrafında toplanarak “etnik gruplar”, “kavimler” ve “milletler” halinde yaşamaktadırlar.

Sosyolojik mânâda “millet”, belli bir “kültürü” temsil eder. Yani, “milletler”, bir diğerinden “kültürleri” ile ayrılırlar.

Sosyolojik tespitlere göre, milletlerin “siyasî sınırları” gibi “kültür sınırları” da vardır ve ideal olanı, bir milletin “siyasî sınırları” ile “kültür sınırları” arasında uygunluk bulunmasıdır.

Ama, maalesef, bu uygunluk, çok defa mümkün olmamaktadır. Nitekim, bugün, yeryüzünde bulunan devletlerin “siyasî sınırları” ile “kültür sınırları” aynı değildir. Yani, bazı devletlerin “siyasî sınırları”, “kültür sınırlarından” daha geniş, bazılarının daha dardır. Meselâ, şu anda “Kızıl Rus İmparatorluğunun ve “Kızıl Çin İmparatorluğu”nun siyasî sınırları, kültür sınırlarını çok aşmış ve birçok “yabancı kültür” boyunduruk altına alınmıştır. Bunun yanında, “Türk kültür sınırları”, birçok yabancınn apaçık görüp itiraf ettiği gibi: “Tuna’dan Kore’ye, Kırım’dan Kerkük ve Musul’a kadar uzanıp

durmasına" rağmen, "Türk Devleti'nin siyasî sınırları" bunun içinde bir "ada" gibi kalmaktadır.

Bugün, yeryüzünde, müthiş bir "kültür savaşı" verilmekte, devletler "siyasî sınırlarını" genişletmeden önce "kültür sınırlarını" büyütmeğe çalışmakta; "hedef milletlerin" kültür sınırlarını küçültmek istemektedirler. "Kültür emperyalizmi" ve "eritme" (assimilation) budur.

Her milletin içinde, "azınlıklar" bulunur. Bunlar, "millî tecrübelere ve birikimlere" aykırı bir "kültür" geliştiren küçük, gruplardır. Bunlar, çeşitli tarihî ve coğrafi zaruretlerle, "yabancı" bir kültürle birlikte yaşamak zorunda olan insan gruplarıdır. Sözlerimiz bu "tipik gruplar" ile ilgili değildir. Bizim üzerinde durduğumuz husus, milletlerin bir diğerini yok etmek hususunda, oynadıkları oyunlar ve tertiplerdir.

Bugün milletlerarası savaşlar, çok yönlü bir plân ve program içinde yürütülmekte; "yok edilmek", "parçalanmak", "çökertilmek" ve "zayıflatılmak" istenen milletler, her şeyden önce, "kültür emperyalizmine" mâruz tutularak tarihinden, dîninden, dilinden, töresinden, kısaca kendi öz kültür ve medeniyetinden koparılmaya çalışılır. Sürekli propagandalarla, filmlerle, yayınlarla, açık ve gizli kuruluşlar aracılığıyla kitleler, kendinden, kendi tarihinden, kendi kültür ve medeniyetinden "utanır" duruma sokulur. Böylece, derin bir "eziklik duygusu" içine düşen kitleler, kolayca "yabancı kültürlerle" kanaliz edilir. Kesin olarak belirtelim ki, bir millet için en büyük tehlike, kendi tarihine, kendi kültür ve medeniyetine "yabancılaşması"dır. Israrla tekrarlayalım ki, "gelişmek, kalkınmak ve ilerlemek demek, kendine yabancılaşmadan çağdaşlaşmak" demektir.

Görmüyor musunuz? Bugünün kalkınmış ve gelişmiş ülkeleri, kendi tarihlerine, kültürlerine ve medeniyetlerine ne kadar önem vermektedirler! Onlar, bununla da yetinmemekte, "kendi kültür sınırlarını" ısrarla genişletmek için, milyarlar harcamaktan çekinmemektedirler. Yine onlar, asla durmadan ve yorulmadan, filmler çevirerek, kitap ve dergiler yayınlarak, okullar ve üniversiteler açarak, kendilerine hizmet eden kişi ve çevrelere "ödülleri" dağıtarak mesafe almak istemektedirler.

Bütün bunlar, bırakın "kültür sınırlarını" genişletmeyi, daralan kültür sınırları karşısında kılıcı bile kıpırdatmayan milletlere ve devletlere ibret olmalıdır.

İSLÂM DÜNYASI'NIN DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Artık, dost ve düşman herkes itiraf etmektedir ki, beşeriyet, İslâm'ın doğuşu ile yepyeni ve aydınlık bir kültür ve medeniyet kapısının aralandığını idrak etmiştir.

İslâm'ın doğuşu ile Büyük Okyanus'tan Atlas Okyanusu'na kadar, bütün “Eski Dünya”, pırıl pırıl “peygamber mesajları” ile dolmuş; “tevhidin en muhteşemi” karşısında, her türlü “şirk” ve “bâtıl” paniğe kapılmış; bütün “sahte tanrılar” yüzüstü düşmüş; ilimde, tefekkürde, güzel sanat dallarında, dîn ve ahlâk ölçülerinde büyük inkılaplar olmuş; içtimaî, iktisadî ve siyasî hayatta köklü değişiklikler müşahade edilmiştir.

“Asr-ı Saadet”ten taşan nûr, “Ashab-ı Kiram” eliyle dünyanın dört bir yanına taşınmış; İslâm'la şereflenen cemiyetler, büyük bir dinamizm içinde, her sahada, dünyayı hayran bırakan eserler vermiş, kahramanlar ve dahiler yetiştirmiştir. Bunun sonucu olarak İslâm Dünyası'nda, büyük medreseler, kitaplıklar, mabetler, hanlar, hamamlar, çarşı ve pazarlar kurulmuştur.

Bütün bunların tabîî bir sonucu olarak Müslümanlar, dünyanın en büyük devletlerini ve imparatorluklarını kurmuş; askerî ve siyasî sahada da en büyük güç haline gelmişlerdir. Bütün bunlar, tarihin şehadet ettiği gerçeklerdir!

İslâm'ın bu muhteşem dinamizmi, aşağı-yukarı 1000 yıl sürmüş, milâdî 17. asra kadar, İslâm Dünyası, insanlık âlemine “öncülük” etmiştir. Fakat, daha sonradan, pek çok sebebe binaen, İslâm Dünyası, bu dinamizmini, hızla kaybetmiş, inisiyatifi “düşmanlarına” kaptırmıştır. Dün, hayrete şayan bir “dinamizm” ile kalkınan ve hamle üstüne hamle yapan İslâm Dünyası'nın, daha sonra, yine hayrete şayan bir tempo ile gerilemesi ve “statikleşmesi”, gerçekten de —ilim çevrelerinde— izahı güç bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Tarihçiler ve sosyologlar, bu gerilemenin “objektif sebeplerini” ortaya koymakta güçlük çekmektedirler. Bu hızlı gerilemede “Moğol İstilâsının”, “Haçlı Seferlerinin”, “Yeni coğrafi keşiflerin” ve “İççe kapanmanın” rolü üzerinde duranlar ve düşünenler, ne kadar haklıdır bilmem?

Her ne ise, olan olmuş, İslâm Dünyası, son üç asır içinde, giderek koyulaşmak şartı ile karanlığa gömülmeye başlamış ve her renkten emperyalizmin pençesine düşmüştür. Dünün muhteşem

devletlerini, kültür ve medeniyetlerini kuran Arap, Berberi, Türk, Fars ve Hind kavimleri, çok yönlü bir sefalete, geriliğe ve cehalete yuvarlanarak en zengin coğrafyalarda, tam veya yarı sömürge hayatı yaşamaya başlamışlardır. İrili ufaklı bütün Batı'lı ülkeler (İngiltere, Portekiz, İspanya, Belçika, Hollanda, Fransa, İtalya, gibileri] ile Rusya ve Çin gibi Asya'lı ülkeler, İslâm Dünyası üzerinde hâkimiyet kurarak yıllar yılı istibdatlarını sürdürmüşler ve milyonlarca insanımızı sömürüp durmuşlardır. Bugün, bu ülkeler, zenginliklerini biraz da bizim kan ve gözyaşlarımıza borçludurlar.

20. asırdan 21. asra geçerken, hâlâ İslâm Dünyası'nın yürekler acısıdır. Çünkü, bazı müspet gelişmelere rağmen, İslâm Dünyası üzerindeki baskı ve tehditler henüz tamamı ile kaldırılamamakta, emperyalizm, “örtülü bir biçimde” sürdürülmektedir. Emperyalizmin, bilhassa, kafalarda ve gönüllerde meydana getirdiği tahribat kolay kolay telâfi edileceğe benzememektedir.

Bununla birlikte, zamanın, artık lehimize işlediğine dair, işaretler de var. Gelecek yazılarımızda, bunların üzerinde durarak ümit ve hayallerimizi canlandırmak istiyoruz.

163. MADDE VE DEMOKLES'İN KILICI

Adalet Bakanlığı'mız, “Türk Ceza Kanunu”nun, gözden geçirilerek, yeni ihtiyaçlara ve gelişmelere göre, yeniden yazılması için, bundan birkaç yıl önce, bir komisyon kur-durmuştu. Bu komisyonun başına da ünlü ceza hukukçusu Sayın Ord. Prof. Sulhi Dönmezer'i getirmişti.

Komisyon, önce, bir “öntasarı” hazırladı ve geçen yıl, “kamuoyunun tartışmasına” sundu. Lehte ve aleyhte, birçok şey söylendi ve yazıldı. Şimdi, öğreniyoruz ki, “komisyon” çalışmalarını tamamlamış ve hazırladığı metni, Adalet Bakanlığı'na vermiş bulunmaktadır. Bu metin, Bakanlar Kurulu'nda görüşüldükten sonra, T.B.M.M'ne intikal edecek ve orada son şeklini alacaktır.

Komisyon Başkanı Sayın Sulhi Dönmezer'in açıklamalarından öğrendiğimize göre, “kamuoyunda” şiddetli tartışmalara sebep olan 141, 142 ve 163. maddelerle ilgili önemli çalışmalar yapılmış, 141 ve 142. maddelerle ilgili bazı ifadeler “yumuşatılmış”, tecrübelerin ışığında daha “net” ve “anlaşılır” duruma getirilmişken, 163. madde ile ilgili ifadeler —Anayasâ'da da yer aldığı için— dokunulamamış, aynen muhafaza edilmiştir. Bununla birlikte, her üç madde ile ilgili

cezalar, “Komisyon Başkanı”nın ifadesi ile “hemen hemen yarıya indirilmiştir”.

Böylece anlaşılmıştır ki, Anayasa değişmedikçe, 163. madde değişmeyecek ve başımızda “Demokles’in kılıcı” gibi sallanıp duracaktır.

Gerçekten de 1982 Anayasası’nın 24. maddesinin son paragrafı, “Türk Ceza Kanunu’nun 163. maddesindeki ifadeleri” aynen tekrarlar. Bu paragraf şöyledir: “Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukukî temel düzenini, kısmen de olsa, dîn kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar, yahut nüfuz sağlama amacıyla, her ne suretle olursa olsun, dînî veya dîn duygularını, yahut dînçe kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz”.

Hiç şüphesiz, her şey gibi mukaddes dînin ve dîn duygularının “istismar edilmesi” ve “kötüye kullanılması” da çirkin bir hâdisedir ve önlenmelidir. Büyük İslâm Âlimi İmam-ı Rabbanî Hazretleri’nin de buyurduğu gibi: “Dîne, en büyük zarar dîn tacirlerinden gelir. Bu” gibilerinden, yılandan kaçır gibi kaçmak gerekir”. Çünkü, böyleleri, “gerçek dîndar” olmayıp “dînini dünyasına satan” madrabazlardır. Bunlarla mücadele esastır.

Bununla birlikte, itiraf edelim ki, gerek 163. maddede, gerekse 1982 Anayasası’nın yukarıda belirttiğimiz maddesinde ortaya konan ifadeler, bu maksadı aşmakta, “dîn ve vicdan hürriyetini” tehdit edici uygulamalara zemin hazırlayıcı nitelikte gözükmektedir. Meselâ, “kişisel çıkar, yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun dini veya dîn duygularını, yahut dînçe kutsal sayılan şeyleri istismar etmek” ifadesi çok sübjektiftir ve tamamı ile “kanunu uygulayanların insafına” bırakılmıştır. Yani savcılar, isterlerse, bu kanuna dayanarak bütün dîn görevlilerini tutuklayabilirler. Çünkü, hepsi de “maaş karşılığı”, yani “para alarak” dîn alanında çalışmaktadır ve bu durum pekâlâ “dîn yoluyla kişisel çıkar” sınırları içinde mütalâa edilebilir. Bunun gibi, başta Kur an-ı Kerîm olmak üzere, birçok dînî kitap ve yayın da bu şekilde yorumlanarak “suç” itibar edilebilir. Çarşıda, pazarda takke, tesbih ve benzeri “dînçe kutsal şeyleri” alıp satmak da pekâlâ, 163. maddeye aykırı sayılabilir. Hele bazı devlet büyüklerinin ve siyasîlerin Cuma ve Bayram Namazları’na katılmaları, pekâlâ “nüfuz sağlama” mânâsına gelebilir. Bir ilim ve fikir adamının veya bir köşe yazarının “dîn ve sosyal hayat”, “dîn ve ekonomi”, “dîn ve hukuk”, “dîn ve siyaset” konusunda yazdığı bir yazı ve yaptığı bir araştırma, pekâlâ

“Devlet’in temel düzenine” yönelen bir tehdit olarak değerlendirilebilir.

Velhasıl, işimiz, savcıların merhametine kalmış bulunmaktadır ve Anayasa değişmedikçe, bu, böylece devam edecektir. Oysa, inananların da hürriyete ihtiyacı var!

“BİTMEYEN KAVGA”

Bu ülkede, pembesinden kızılına kadar, her türlü sol boyadan geçmiş, “bir eski tüfek” şöyle diyor: “Türkiye Cumhuriyeti,, laik bir devlettir. Bu devletin cumhurbaşkanları, başbakanları, bakanları, milletvekilleri ve valileri, bu görevlerinde bulundukları müddetçe Hacc’a gidemezler. Bu, ağır bir suç olur! Giderlerse, Türk Ceza Yasası’nın 163/3. maddesi kapsamına girerler”.

Daha düne kadar, 163. maddeyi, 141. ve 142. maddelerle birlikte “anti-demokratik” bularak kaldırmak isteyen bu “eski tüfekler”, her nedense, şimdi tükürdüklerini yalıyorlar.

Böylelerine sormak gerek!.. “Siz gerçekten demokrat mısınız? Yoksa demokrasi de hürriyet gibi burjuvazinin lüksü’ müdür?”

Yine, böylelerine sormak gerek!.. “Laiklik, dindar ve inanmış kişilerin cumhurbaşkanı, başbakan, bakan ve vali olmasına mâni midir? Yahut, böyle bir makama gelmiş insanlar, bu görevde bulundukları sürece, dinlerini, bırakacaklar mıdır? Yani, Hacc’a gitmeyecekler, namaz kılmayacaklar, oruç tutmayacaklar mıdır? Bütün bunlar, hangi kanunda yazılıdır? Evet, söyler misiniz, bütün bunları nereden çıkarıyorsunuz?”.

Bilirsiniz, Hacc’a giderken “ihram giymek farzdır”. Öğrendiğimize göre, hava yoluyla Hacc’a gidişlerde, ihram giyilecek iki yer vardır: Ya hava alanı, ya uçak... Zorluk olmasın diye, Türk hacıları, eskiden beri, ihramlarını uçağa binmeden, hava meydanında giyerler. Basından öğrendiğimize göre, Sayın Keçeciler ve arkadaşları da böyle yapmışlar. Bazı foto muhabirleri de bu durumu resimlemişler ve yayınlamışlar.

Bu durumu fırsat bilen ve kuyruk acısı çeken bazı “liberaller” (!), hiddetlenerek şöyle konuşmuşlar: “Keçeciler ile avanesinin, hava meydanında, fotoğraf çektirmelerini şiddetle kınıyoruz”. Şimdi, böylelerine şu soruları sormanın zamanıdır: “Peki, neredede kaldı, din ve vicdan hürriyeti?”, “Neredede kaldı, İnsan Hakları Evrensel

Beyannamesi?”, “Hani, insanlar, inançlarından dolayı kınamazlardı!”, “Hani, inananlar, isterlerse tek başlarına, isterlerse topluca, inançlarını açığa vurabilirlerdi!”...

İstismar mı? İnananların davranışları, istismar sınırı içinde mütalâa edilemez. Dîn istismarcılığını, inanmayanlar ve münafıklar yaparlar. İstismar, zahiren dindar gözükiip gizlice dîn düşmanlığı yapanların işidir. Samimi müminlere, istismarcılık yakıştıranlar; istismarcıların tâ kendileridir.

Yıllar yılıdır, şu “laiklik” münakaşalarını bitiremedik. Bilindiği gibi, “laici” kelimesi, Batı Dünyası’na ait olup “clerici”nin zıddıdır ve “ruhban sınıfına mensup olmamak” mânâsına gelir. Batı’da “kilise mensuplarına klerik” ve “ruhban sınıfının dışında kalan kimselere de laik” derler. Bu mânâsı ile “laik kişi” asla “dinsiz kimse” demek değildir. Yani, Batı’da “laikler”, kiliseye devam ederler, dua ve niyazda bulunurlar, ama “ruhban sınıfına” dahil değillerdir.

Bizim dînimiz “ruhbanlığı kabul etmediği” için, bizde “clerici” ve “laici” tabirleri yoktu. Bunlar bize Batı’dan geldi ve alabildiğine yanlış anlaşıldı ve yorumlandı. Şimdi, bazılarına kalırsa, Sayın Başbakan Turgut Özal’ın —şayet söylememişse— “Türkiye Cumhuriyeti laiktir fakat ben Müslüman’ım” sözü, korkunç bir suç biçiminde takdim edilmektedir. Oysa bu hüküm doğrudur ve “Devlet’in laik olması”, kişinin dinini bırakmasına veya gizlemesine sebep teşkil edemez. Aksine tutumlar ise, laikliğin istismarı olur.

HAYIR, SİZ DEMOKRAT OLAMAZSINIZ!

Sözüm, yıllar yılıdır, bütün hak ve hürriyetlerimizi “ipotek” altında tutmaya çalışan, “fikir ve düşünce”, “dîn ve vicdan” hürriyetlerimize, istediği gibi “sınır çizmek” isteyen küçük ve etkili bir “azınlığa”dır.

Çoğunluğu “tek parti döneminden kalma” ve o devirlerin özlemi ile dolu bu “kelaynaklar” ile çeşitli zeminlerde karşılaşmak bedbahatlığına uğrayanlar bilirler ki, böyleleri, ıslâh olmaz derecede fikrî bir müsamahasızlık içindedirler.

Çoğu, 60-70 yaşına merdiven dayamış bu kimseler, hem çok gevezedirler, hem de “katılaşmış hükümler” taşırlar. Onları sadece dinleyecek ve tasdik edeceksiniz. Asla, “alternatif fikirlere” tahammülleri yoktur.

Bunların bütün kültürleri, tek parti döneminin “altı-oku” ile ilgili sınırlı yorumlamalardan ve uygulamalardan ibarettir. Billhassa, İsmet İnönü, Recep Peker ve Hasan Ali Yücel devrini bir türlü unutamazlar. “Köy Enstitüleri” ile ilgili hasretleri hiç bitmez. Bir de “Beyaz Zambaklar Ülkesi” Finlandiya’dan çok söz ederler.

Evet, dünya değişmiş, onlar, hâlâ, “uygun adım, yerlerinde saymaktadırlar”. Onlar, sevgili Anadolumuz’dan ve onun bağrından fişkıran yağız Müslüman - Türk gençliğinden habersiz görünerek ütöpik romanlara eş “rüyalar” görmektedirler. Bizi horlamaktadırlar.

Böylelerine, sakın Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden söz etmeyiniz. Sonra başınız derde girer. Çünkü, onlar, Greko-Lâtin kültür ve medeniyetine hayrandırlar.

Böylelerine, sakın Dede Korkut Masalları’ndan ve Oğuz Destanlarından söz etmeyiniz. Sonra adınız “ırkçıya” çıkar. Çünkü, onlar Midas’ın Kulakları’na ve Homeros’un Destanlarına vurgundurlar.

Böylelerine, sakın Allah’tan, Kitap’tan ve Peygamberden söz etmeyiniz. Yoksa doğduğunuza pişman edilirsiniz. Çünkü onlar, Eski Yunan ve Roma “tanrılarını” bilirler ve yüceltirler.

Böylelerine, sakın, Türk Dünyası’nın birleşmesinden ve İslâm Ortak Pazarı’ndan söz etmeyiniz. Sonra makam ve mevkiinizden olursunuz. Çünkü, onlar, “Türk - Yunan Federasyonu” rüyasını görmektedirler. Onlara kalırsa, “Moskof ile işbirliği yapılır da İslâm Dünyası ile irtibat kurulamaz.”

Böylelerine, sakın “Türk” ve “İslâm” kardeşliğinden söz etmeyiniz. Çünkü, bu tavır “hümanistçe” değildir. Aksine, biz, “insan sevgisi” adına Yunanlılarla, Bulgarlarla “kardeş” olmalıyız. En büyük düşmanlarımız da “Hareketçiler” ile “Selametçiler” olmalı, onların artan “etkinlikleri” tez zamanda bertaraf edilmeli; kadrolaşmaları önlenmeli.

Öte yandan “Hacc’a gitmek”, “Namaz kılmak”, “Oruç tutmak”, “Dîn dersi okutmak” ne demek? Atina ve Roma dururken Mekke ve Medine’nin lafı mı olurmuş? Üstsüzlerin serbestçe dolaştığı plajlar dururken mabetlere koşmak ne demek? Plaj horozlarının, seks artistleri ile birlikte söyledikleri ve ekranlara yansıyan melodiler dururken, dua ve ilâhilerin hayatımızda ne işi var?

Evet, bütün bunlar şaka değil gerçek!

Ve siz! Kendinden başkalarına söz hakkı tanımak istemeyen “kelaynaklar”, evet sizler, asla “demokrat” olamazsınız. Ama görünen odur ki, artık nesliniz tükenmek üzere...

Siz, istesenez de, istemeseniz de yepyeni bir gençlik, yepyeni ümitlerle gelmektedir. Bunu, siz de hissediyorsunuz değil mi? Bunun için tedirginsiniz değil mi?

SAYIN TURGUT ÖZAL'I TANIMAK

Benim kitabımda “küçük parti hesapları” yoktur. Bugüne kadar, “hak bildiğim yolda” tavizsiz yürüdüm. Hep inandıklarımı yazdım. Bu imkânı bulamadığım zaman, “vakti gelir ümidi ile sustum”. Okuyucularıma daima “doğru” olduğuna inandığım mesajlar verdim. Bugün de öyle yapacağım. Elimden geldiğince, Sayın Turgut Özal ile ilgili kanaatlerimi sunmaya çalışacağım. Bu arada bilinmelidir ki, hiç kimseye minnet borcum yoktur.

Hemen belirteyim ki, Sayın Turgut Özal, Cumhuriyet tarihimizin en ilgi çekici başbakanlarındandır. Çok zeki, çok çalışkan ve çok akıllıdır. Hemen hemen herkesle rahatça diyalog kurabilmekte ve netice alabilmektedir. Sessiz ve mahcup görüntüsüne rağmen, bulunduğu topluluğa hâkim olmasını bilmektedir.

Söyledikleri ile yaptıkları arasında, zaman zaman “zahirî çelişkiler” bulunmasına rağmen, dikkat edilirse “rotasını” kolay kolay değiştirmemektedir. Onun yürüyüşü, belli ve şaşmaz bir istikamette olmakla birlikte, arazinin yapısına göre eğilip bükülmektedir. Tıpkı bir tank paleti gibi...

Herkes gibi, ben de zaman zaman, Sayın Turgut Özal'ın ‘icraatı’ karşısında tereddütler geçirmişimdir. “Bu adam, kimden yana Yarabbi?” diye düşünmüşümdür. Gerek “Parti Başkanı”, gerekse “Başbakan” olarak Sayın Turgut Özal, milyonlarca insanı, zaman zaman böylece şaşırtıp durmaktadır. Çünkü, ülkemizdeki siyasî zemin, çok kaypak ve kalleştir.

Bununla birlikte, insanları tanımada, “dost” ve “düşman” çevrelerin tavırları da önemli birer kriterdir. Dikkat ediyorum, son zamanlarda, ne olduklarını ve kimlere hizmet ettiklerini yakînen bildiğimiz “bazı kalemler”, Sayın Turgut Özal’a pek insafsızca saldırmaktadırlar. Bu durum, beni durup düşünmeye zorluyor. Çünkü, çok iyi biliyorum ki, “bu kalemler”, kimleri yıkmak ve kalamak istiyorsa, o bizdendir, o bizim için faydalıdır.

Bu kalemlerden biri, “Eyyvah batıyoruz!” diyorsa, biliniz ki, hızlı bir kalkınma temposu içindeyiz.

Bu kalemlerden biri, “Eyvah laiklik tehlikede!” diyorsa, biliniz ki dîn ve vicdan hürriyeti konusunda, milletimiz lehine bazı müspet gelişmeler var demektir!

Bu kalemlerden biri, “Turgut Özal, devlet güvenliği ile ilgili kararları, askere bırakmakla, 12 Eylül havasını sürekli kılmak istiyor” diye yazıyorsa, biliniz ki, bölücülerin ve teröristlerin beli kırılmak üzeredir.

Bu kalemlerden biri: “Turgut Özal, bizi aldatıyor, artık ona güvenmemeliyiz” diye yazıyorsa, biliniz ki, bizim Turgut Özal’a sahip çıkma zamanımız gelmiş demektir.

Bu kalemlerden biri veya birçoğu, “Artık ANAP iktidarı yıkılmalıdır” diye bangır bangır bağıırıyorsa, biz milliyetçi ve maneviyatçı çevrelerin, başımızı, avuçlarımızın arasına alıp objektif bir “nefis muhasebesi” yapması gerekir. Sonra, çok pişman olabiliriz.

Bu kalemlerden biri veya birçoğu el ele verip Avrupalı dostlarını, yandaşlarını ve Türk düşmanlarını, ülkemize davet edip gerçekleştirmek istedikleri senaryoların provalarını yaptırmak istiyorlarsa, artık, her türlü “küçük hesabı” bir kenara bırakıp tehlikeleri ortaklaşa göğüslemeye çalışmalıyız.

Her türlü parti ve patırtının dışında, sırf Allah rızası için, yaptığım bu daveti, okuyucularımın anlayışla karşılayacağına inanıyorum.

MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI’NDAKİ KONUŞMAM (1)

XII. Millî Eğitim Şûrası Genel Kurulu’nda 22 Temmuz 1988 günü, irticalen yaptığım konuşmayı, okuyucularımın ısrarlı istekleri üzerine, aklımda kaldığı kadarı ile yayınlıyorum. Bu konuşma metninin “İstikbalin tarihçesine” de malzeme olacağı ümidini taşıyorum. İşte, çok az eksik ve fazlası ile konuşmam:

Sayın Başkan ve Sayın Şûra Üyeleri,

Zamanın darlığı sebebi ile konuşmamı sadece bu konu etrafında yoğunlaştıracam. Bu konu: “Ülkemizdeki dîn eğitimi ve öğretimidir”.

Mümkün mertebe kısa, konuşacak ve satırbaşlarına işaret edeceğim.

Önce, hemen belirteyim ki “Türkiye Cumhuriyeti lâik bir devlettir”.

Lâiklik ise —bilindiği üzere— “Dîn ve vicdan hürriyeti ile dîn ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması” olarak tarif edilir.

Bunun yanında, ülkelerin “lâiklik telâkkileri ve uygulamaları” arasında esaslı farklar vardır.

Böyle olunca, Türkiye Cumhuriyeti’nin, kendine has, bir lâiklik anlayışının ve uygulamasının bulunuşu da tabiidir. Bu, tâ başından beri —Atatürk’ten bu yana— böyledir. Nitekim “Tevhid-i Tedrisat Kanunu” eğitim ve öğretimde “birlik prensibini” ve “devlet gözetimini ve denetimini” emretmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti, Lozan Antlaşmasına göre, her nedense hepinizin ve hepimizin pek çok savunduğu “azınlık hakları” üzerinde titizlikle durmuş, “azınlıkların dîn eğitim ve öğretim işini” CEMAATLERE bırakmış olduğu halde, İslâm dîni ile ilgili eğitim ve öğretimi, bizzat yapmayı tercih etmiş ve işi “cemaatlara” bırakmamıştır. Kanaatimce iyi de etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, “dîn eğitim ve öğretimini” cemaatlara bırakmayıp bizzat yapmakla, hem devleti, hem cemiyeti ve hem de dîni, tehlikelerden korumak istemiştir. Nitekim, 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası da bu hususu teyid etmektedir. Böyle olunca, bazılarının, lâiklik adına hareket ederek, “devletin dîn eğitimi ve öğretimi yapmasını” rejime aykırı ilân etmesini anlamak mümkün değildir. Yani, bir taraftan, bu işi cemaatlara yaptırmayacaksın, bir taraftan da devleti devre dışı bırakacaksın, olmaz öyle şey!...

1982 T.C. Anayasası, bu sakat anlayışı bertaraf edici niteliktedir. Bu anayasanın 24. maddesinde şöyle yazar: “Dîn ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devlet’in gözetimi ve denetimi altında yapılır. Dîn kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki dîn eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır”.

Görüldüğü üzere, ilk ve ortaöğretimde “Dîn eğitim ve öğretiminin” iki yönü var: 1. “Zorunlu” ders olarak dîn kültürü verilecek, 2. İhtiyarî ders olarak dîn eğitim ve öğretimi yapılacak... Evet, “Anayasa”nın tespiti bu...

Üzülerek belirtelim ki, bütün bu açık ifadelere rağmen, şu anda ki “uygulama”, kelimenin tam manâsıyla “YARIM”dır. Yani, okullarımızda “dîn kültürü” verilmekte ve fakat “dîn eğitimi” yapılmamaktadır. Anayasa’nın bize ve çocuklarımıza tanıdığı bu hakkı, yerine getirmek gerekir kanaatindeyim. Bunun, için Millî Eğitim

Bakanlığımız, ihtiyarî dîn eğitimi gerçekleştirmek üzere “ek zaman ayırarak” ve “ek program yaparak”, derhal bu işe el koymalıdır, diye düşünüyorum. Devletimiz, dîn eğitim ve öğretimini “cemaatlara” bırakmayıp bizzat ve isteyerek yüklendiğine göre, sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır. Mesele, “rafa kaldırılacak” ve “uyutulacak” cinsten değildir.

MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI'NDAKİ KONUŞMAM (2)

Açıklayageldiğimiz üzere, ülkemizde, dîn eğitim ve öğretiminin devletçe yapılmasında, inkâr ve ihmal edilemez “hukukî zaruretler” vardır. Her şeyden önce, bu, bir Anayasa emridir. Sonra, Devlet’imiz, 1949 yılında yayınlanan “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”nin altına imza koymuştur. Bu “Beyannâme”nin 18. maddesi şöyle der: “Her şahıs, dînini ve kanaatini, tek başına ve topluca, açık olarak veya özel surette, öğretim, uygulama, ibadet ve âyinlerle izhar etmek hürriyetine sahiptir”.

Evet, bu hakkın, Müslüman-Türk Milleti’nden esirgenmesi mümkün değildir. Dîn ve vicdan hürriyeti mutlaklıdır. Bu hak ve hürriyeti ihlâl suçtur.

Bunun yanında, “dîn eğitim ve öğretimi” ile ilgili “sosyolojik” zaruretleri de nazara almak gerekir. Artık, bir lise talebesi de bilmektedir ki, “fonksiyonel sosyal müesseseler inkâr ve ihmal edilemezler; ancak, kanalize edilebilirler”. Siz, “resmî dîn eğitim ve öğretimi” yapmazsanız, mesele “yeraltına” kayar, gayr-ı resmî dîn eğitim ve öğretimi başlar. Bundan hem devlet, hem cemiyet, hem bizzat dîn zarar görür.

Meselenin “siyasî ve ideolojik yönü” de var... Kendi ülkesinde, istediği dîn eğitimi ve öğretimi göremeyen “vatan çocukları”, yad ellere koşar ve orada eğitim imkânı arar. Ancak, böyleleri, çok defa, dîn yerine, yabancı ülkelerin “siyasî ve ideolojik” görüşlerini, kendi ülkelerine taşırlar. Biz, bütün bu acı gerçekleri yaşayan bir ülke olarak dikkatli olmak zorundayız. Yani, siz dîn eğitimi yapmazsanız, yapan birileri çıkar.

Öte yandan, birçok pedagoğ ve psikoloğ, dînin, insan akıl ve ruh sağlığındaki yerini önemli bulmaktadırlar. Ünlü K. G. Jung ve Henry Linck bunlardandır. Eğitim psikologlarından Pierre Bovet, “Çocuk Psikolojisi ve Dîn” adlı eserinde, çocukların en küçük yaşlardan itibaren dîne ilgi duyduklarını ve bu konuda yetişkinlere

enteresan sorular sorduklarını ortaya koyar. Elbette, hangi yaşta olursa olsun, çocuk, “sorularına” cevap alabilmelidir”. Bu husus, dîn eğitiminin en küçük yaşlardan itibaren başladığını göstermez mi?

Esasen, insan zihni, “somuttan soyuta doğru” bir gelişim hamlesi içindedir. Durum, İnsanlık Tarihi açısından da aynıdır. İnsanlar “somut ve sahte tanrıları” kırarak ve tarihin çöplüğüne boşaltarak, mücerred bir hamle içinde Allah’a doğru koşuyorlar.

Bazıları, AET’ye girmek için yaptığımız müracaatı bahane ederek konuyu gündeme getirmemizi “talihsizlik” olarak nitelemek istemektedirler. Böylelerine hatırlatalım ki, İngiltere’de eğitim ve öğretim, her sabah papazların yönettiği mecburî bir “dînî âyin” ile başlar ve İngiltere’de, dîn eğitim ve öğretimi haftada iki saat olup mecburîdir.

Durum, Benelüks ve İskandinav ülkelerinde de aşağı yukarı aynıdır. Almanya’da haftada 5 saat, Avusturya’da 3 saat dîn dersi okutulur ve bunun bir saati, kilisede uygulamalıdır. Almanya’da “dîn eğitim ve öğretimi” liselerin yüzde 90’ında mecburîdir. Yüzde 10’unda ise, dîn dersi görmek istemeyenler, bunu bir dilekçe ile talep edebilirler. Böyle bir talepte bulunmayanlar, mecburî dîn eğitim ve öğretimine tabi tutulurlar. Yani, Avrupalı’lar bizleri, “okullarına dîn dersleri koydu” diye suçlayacak durumda değiller.

Bazıları, “Program Geliştirme Komisyonu”nun dîn eğitim ve öğretimi ile ilgili tekliflerini “ürkütücü” ve “Şûra’-ya gölge düşürücü” nitelikte olduğunu iddia edebilirler ve ediyorlar. Bunlara diyoruz ki, adı geçen “komisyon” bu teklifi getirmekle, çağdaş, ileri ve demokratik bir adım atmıştır. Hareket “reform” niteliğindedir ve bu toplantı, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin yeniden diriliş Şûrası olacaktır. Saygılarımla!...

DİN PSİKOLOJİSİ VE BATILI YAZARLAR

Bir yazar ve fikir adamının, içinde doğup büyüdüğü kültür değerlerinden etkilenmemesi düşünülemez. Nitekim, “Dînin mahiyeti” etrafında düşünürken Batılı sosyolog ve psikologların, — aralarındaki ihtilâflara rağmen— genel olarak Hristiyanlıktan hayli etkilendikleri görülür. Durum, Yahudi ilim ve fikir adamları için de aynıdır.

Şunu, kesin olarak bilmek gerekir ki, birçok ünlü fikir ve ilim adamının da “peşin” ve “acele” hükümleri bulunabilir. Bu sebepten

“nl”dr diye, bir insanın bütün düşünce, fikir ve hükümleri “doğru” sayılamaz.

Meselâ, S. Freud, A. Adler, C. G. Jung gibi psikanalistler, kendi sahalarında, gerçekten, büyük birer “otorite” olabilirler; ancak, bu statü, onların her konuda ortaya koydukları “teorilerin” doğruluğuna belge olamaz. Nitekim, onların, değişik konularda ortaya koydukları görüşler, her şeyden önce, birbirleri ile çelişmekte ve çatışmaktadır.

Bilfarz, S. Freud, “ocuklardaki, dn duyguları ve heyecanları”, kendi sistemine uygun olarak “Oedip kompleksi” (Ana’ya duyulan aşk) ile açıklamaya çalışır. Ona göre, “dn heyecanlar”, ocuklarda, “Ana’ya olan aşkın” şuuraltından şuur üstüne “ycelerek çıkmasından” (sublimation’dan)) ibarettir. O, bütün dn kavramları ve sembolleri, bu biçimde yorumlamayı sever.

Bunun yanında, ünlü psikanalist A. Adler, aynı meseleyi “eksiklik kompleksi” (complex inferiorite) ile açıklamak ister. Ona göre, ocuk gszdir ve bu haliyle güçlü kimselere hayrandır. ocuk için, ilk güçlülük sembolü “Baba”dır ve o babasında olağanüstü gler vehmeder. Bu duygu, çocuğu, zamanla “Baba-Tanrı” kavramına doğru götürür. Nitekim, nl Fransız yazarı V. Hgo, dndar bir Hristiyan olarak şöyle konuşur: “ocuk, babasına bakar ve Tanrı’yı düşünür.”

Öte yandan, yine ünlü psikanalist C. G. Jung, meseleyi “ferdî” değil, “kollektif gayr-i şuura” bağlayarak cemiyetlere göre değişen “kktipler” (arche-typ’ler) ile açıklamaya çalışır. Ona göre, bütün “ferdî gayr-i şuuru” kuşatan ve tamamı ile o cemiyete has, ortak semboller, işaretler ve kavramlar vardır. Kitlelerin dn heyecan ve duyguları, bu ortak değerler etrafında oluşur ve yaygınlaşır.

şimdilik, bu kadar örnek yeter! Bu kadarı bile, Batılı fikir ve ilim adamlarının, ister istemez, kendi kültür değerleri içinde düşünüp hareket ettiklerini ispat eder. Gerçekten de hemen hemen bütün Batılı psikanalistler ve hattâ pozitivistler, dn duygu ve heyecanların kökünde, daima “Ana-Baba ve Oğul” motifini aramışlar, çocuklardaki ve gençlerdeki “dn heyecanları”, temel Hristiyan doktrinine bağlamaya çalışmışlardır. Onların bütün çalışmalarının hedefi, “teslis” (trinite) inancı için “ilmî bir zemin” hazırlamaktır.

Görünen odur ki, “ocuk ve dn psikolojisi” konusunda çalışan, bütün Batılı yazarlar gibi, Theodore Flournoy da, ondan çok etkilenen Pierre Bovet de kendilerini bu “peşin hükümden” kurtara-

mamışlardır. Hattâ, çocuklarda ve gençlerde dîn hayatını inceleyen J. Piaget dahi araştırmalarını bu mecrada sürdürmüş; Hristiyanlığın “insan-tanrı” kavramının savunucusu olmuştur.

Bütün tarihi boyunca, “tanrılar ailesine” inanmış, Yüce Peygamber Hz. İsa’nın (O’na binlerce selâm olsun) dînini değiştirerek ve Eski Greko-Lâtin inançlarına benzeterek bir “kutsal tanrılar ailesi” biçimine sokmuş bir cemiyetin ilim ve fikir kadrolarından daha fazla bir şey beklenemezdi.

Şimdi, İslâm Dünyası’nda yetişen ilim ve fikir adamlarından beklenen şey şudur: İslâm’ın ışığında, bir dîn psikolojisi geliştirmek, bir fıtrat dîni olarak İslâmiyet’in insan ruhunun derinliklerindeki köklerini araştırıp gün yüzüne çıkarmak...

İNSANIN TABİATI VE DÎN

Yeryüzünde “mâbetsiz bir medeniyet” ve “dînsiz bir cemiyet” yoktur. İnsanoğlu, bütün tarihi boyunca, her nedense hep “mabudunu” aramıştır.

Bu neden böyledir? Yani, insanoğlu, neden ve niçin ısrarla “Allah’ı” aramıştır ve aramaktadır?

Bu soru karşısında, insanların aldıkları “tavırları”, ortaya koydukları “uzlaşmaz cevapları” biliyorsunuz. Onları, burada tekrarlamaya gerek yok...

Bence, mesele, tamamı ile “insan tabiatı ve fıtratı” ile ilgilidir. İnsanoğlu, doğruyu, güzeli ve iyiyi neden ve niçin arıyorsa, Allah’ı da onun için arıyordur. Bu arayış, herhangi bir “komplekse” ve “yanılgıya” bağlanamayacak kadar yücedir. Kısacası, insanoğlu, tabiatı ve fıtratı icabı, “Allah’sız” kalamamaktadır.

Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyurulmaktadır: “Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah’a muhtaçsınız”. (el-Fâtır/15). Gerçekten de birçok psikanalistin ispat ettiği gibi, “ateizm” (tanrıtanımazlık) insanı, “nihilizmin” (hiçliğin) boşluğuna atar; akıl ve ruh sağlığını, apaçık tehdit eder. Ünlü psikanalistlerden C. G. Junk “Ruhunu Arayan Adam”, Amerikalı Psikanalist Henry Linck, “Dîne Dönüş” adlı kitaplarını, bu tezi ispatlamak için yazmışlardır.

Yüce dînimize göre, insan “muvaḥḥid” karakterde yaratılmış olup “Yüzünü Allah’a çevirmeye istidatlı” kılınmıştır. Bu konuda Yüce Kitabımız’da (Kur’ân-ı Kerîm’de) şöyle buyrulur: “O halde,

muvaahhid olarak yüzünü dîne, Allah'ın o fitratına çevir kî, O, insanları, bunun üzerine yaratmıştır, Allah'ın yaratışına (hiçbir şey, hiçbir yanlış yorumlama) bedel olamaz. Bu (İslâm), dimdik ayakta duran bir dîndir. Fakat, insanların çoğu bilmezler". (er-Rûm/30).

Evet, insanoğlu, bütün tarihi boyunca, ortaya koymuştur ki, o, Yüce Allah'ın varlığını sezmekte ve fakat O'nu, asla idrak ve tasavvur edememektedir. Nitekim, insanoğlu, Allah'ı idrak ve tasavvur etmeye kalkıştığı zaman, büyük yanlışlara düşmektedir. Müşahedeler göstermektedir ki, "Allah'ı tasavvur etmek çabası", ister çocuk olsun, ister yetişkin olsun, insanoğlunu "sahte tanrıların kucağına" atmaktadır. Böylece insanoğlu, ya kendini "antropomorfizme" kaptırarak "tanrıyı insan biçimine" sokmakta, ya "animizme" düşerek "tabiatı ve eşyayı tanrı sanmakta" veya "idrakini eşya dünyasındaki illüzyonlara" teslim etmektedir. Böylece, insanoğlunun kafasında objektif ve sübjektif "putlar" teşekkül eder.

Bu noktaya gelmişken, "İslâm'da dîn psikolojisi" üzerinde çalışmak isteyen ilim ve fikir adamlarımıza hatırlatalım ki, "insan idraki müşahhasan mücerrede doğru" bir gelişme göstermektedir. Bu husus, dîn ile ilgili kavramlar ve semboller için de geçerlidir. İster çocuk, ister genç ve ister yetişkin olsun, insanlar, önce müşahhası kavrarlar, sonra mücerredlere yönelirler. Bu sebepten olacak, bütün tarihi boyunca beşeriyet, kafasını ve gönlünü "müşahhas sahte tanrılardan kurtarmaya" çalışmış, "putları" kıra kıra "Allah'a doğru yücelmek" istemiştir. Bu konuda, büyük İslâm mutasavvıfı İmam-ı Rabbanî Hazretleri şöyle buyururlar: "Tasavvuftan maksat, ihlâs makamına varmaktır. Bunun için de enfûsî (sübjektif) ve afakî (objektif) mabutlara tapınmaktan kurtulmak gerekir". (Mektubat/40. Mektup).

Evet, İslâmiyet, kafasını ve gönlünü "sahte mabutların pençesinden" kurtarmaya çalışan bahtiyar insanların dînidir ve bu hüviyeti ile en güzel dîndir.

Bu şuur içinde bulunan müminlere, Yüce Allah, Kur'-ân-ı Kerîm'de şöyle buyurur: "Fitne kalmayınca, dîn de yalnız Allah'ın oluncaya kadar, onlarla (sahte dînler kuranlarla, sahte mabutlar yontanlar ve Allah'ı inkâr edenlerle) savaşın". (el-Bakara/193).

NOT:

Bugün, Hicrî 1 Muharrem 1409 gününü idrak ediyoruz. Yeni Yıl'ın bütün Türk ve İslâm âlemine hayırlar getirmesini ve beşeriyet için hidayet sebebi olmasını diler, bütün okuyucularımın "Yeni Yılımı" tebrik ederim. S.A.A.

ÇOCUK VE DİN DUYGUSU

Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: **“Bütün çocuklar İslâm fıtratı üzerine doğarlar. Sonra, onları, ebeveynleri (ve cemiyetleri), Yahudi, Hristiyan ve Mecusî yaparlar”.**

Bu konuda Batılı fikir adamlarının ve psikologlarının da düşünce ve araştırmalar var. Bugün, kısaca da olsa, bunlara işaret etmek istiyoruz.

Nitekim, Amerikalı Filozof William James, çocukların, tamamı ile kendilerine mahsus bir “fıtrî”, daha doğrusu bir “tabiî” dine sahip bulundukları kanaatindedir. O, bu konuda, Ballard adında, 11 yaşına kadar hiçbir ders almamış bir sağır ve dilsiz çocuğun hâtıralarını, çok önemli bulur.

Pierre Bovet’nin “Din Duygusu ve Çocuk Psikolojisi” kitabından öğrendiğimize göre, 11 yaşından itibaren Enstitü’ye giren ve eğitilen Ballard, çocukluk yıllarına ait fizik ötesi düşünce ve duygularını şöyle dile getiriyordu: “Babamla gezintiye çıktığımız oluyordu. Tabiat ve manzaralar beni çok etkiliyordu. Konuşmayı ve yazmayı bilmiyordum. Bu sebepten babamla konuşamıyor ve fakat düşünüyordum. Kendi kendime soruyordum: ‘Acaba dünya nasıl var oldu?’, ‘İnsan hayata nasıl başladı?’, ‘Bitkiler ve diğer canlılar nasıl meydana geldi?’, ‘Dünya’yı, Güneş’i, Ay’ı var eden sebep ne?’, ‘Bu eşya âlemi nasıl doğdu?’, ‘Bunları, kim aklıma getiriyor?’, ‘İlk insan, ilk hayvan, ilk bitki tohumusuz nasıl meydana geldiler?’, ‘Nereden gelip nereye gidiyoruz?’, ‘Kâinatın başlangıcı nasıl olabilirdi?’. Bilhassa, bu soruya cevap bulamazdım. Düşünür düşünür vazgeçer, bir müddet sonra, yine aynı meseleye dönerdim. Bu meseleye yaklaşıp uzaklaşarak bir fırıldağa dönmüştüm ve bu, okula girinceye kadar böyle devam etti”. (Bkz. P. Bovet, Din Duygusu ve Çocuk Psikolojisi, Çeviren: Selâhattin Odabaş, 1958, s. 71-72).

Yine, aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, bir sağır ve dilsiz olan Hellen Keller ile başka bir sağır ve dilsiz olan

Amerikalı D’Estrella da çocukluk yaşlarında, içinde fizik-ötesi endişeler bulunan sorular ile meşgul olmuşlardı.

Sağır ve dilsizler, içinde doğup büyüdüğüleri cemiyetten elbette, bir ölçüde etkilenebiliyorlar. Bununla birlikte, psikologlar, çocukların, küçük yaşlardan itibaren kâinata ve tabiata tecessüsle yöneldiklerini, yıldızları, Ay’ı ve Güneş’i, tıpkı Hazret-i İbrahim’in (O’na binlerce selâm olsun) macerasına uygun bir tarzda seyrettik-

lerini, canlı ve cansız tabiatı cereyan eden birçok olayı hayret ve hayranlıkla idrak ettiklerini, bunları, kendilerine göre yorumlamaya çalıştıklarını ve hepsinden önemlisi, bunların “nasıl ve kim tarafından” meydana getirildiklerini merak ettiklerini ve etraflarında bulunan yetişkinlere, bu konuda enteresan “sorular” sorduklarını ısrarla belirtiyorlar.

Görülüyor ki, fizikötesi ile ilgili sorular, sadece “yetişkinlere”, mütefekkilere ve ilim adamlarına mahsus değildir. Bu sorular, insanın “tabiatından” ve “fitratından” kaynaklanmaktadır. Ancak, çocuklar, yetişkinlere nazaran, daha az bilgi ve tecrübe sahibi olduklarından, düşünce ve duygularında daha saf, samimi ve çocuk-sudurlar.

Çocuklar, bir konuda “soru sormaya” başladılar mı o konuda, yetişmek istemektedirler. Böyle olunca, çocukların, en küçük yaşlarda bile olsa, dîn ile, fizikötesi ile ilgili soruları cevapsız bırakılamaz. Yani, dîn eğitim ve öğretimi, hangi yaşta olursa olsun, çocukların “soruları” ile başlar. Meselâ, F. Almanya’da “dîn eğitim ve öğretimi” ilkokul “birinci sınıftan başlar. Nitekim, F. Almanya’da bulunan “Türk İşçi Çocuklarının dîn eğitim ve öğretimi” için, adı geçen ülkenin talebi üzerine, 1983 yılında, Millî Eğitim Bakanlığımız da —orada okutulmak üzere— İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflar için “Dîn Kültürü ve Ahlâk Bilgisi” kitapları hazırlamak zorunda kalmıştır.

Okullarımızda, “dîn eğitim ve öğretimi” yapılması konusu gündeme gelince, her nedense aklı başından giden ve öfke krizleri geçiren çevreler, biraz da dünyada olup bitenleri öğrenseler, daha iyi olmaz mı?

İNSANLAR VE ALLAH

Allah, insana, sandığından da daha yakındır. Her ne kadar, insanın “beş duyusu” daha çok “eşya âlemi” ile meşgul görünüyorsa ve “yaratılmışlar dünyası”, insanın idrakini bir “sis perdesi” gibi kuşatıyorsa da, Yüce Kitabımız’da buyurulduğu üzere: “**Allah, insana, şahdamarından daha yakındır**”. (Kaf/16).

Bir an için, sansualist (ihşasçı) filozoflar gibi düşünerek, şöyle diyebiliriz: “Bu eşya âlemi, gerçekten, idrakimizi saran birer sis perdesi durumunda ise, biz insanlar, sandığımız kadar, madde ile de, hayat ile de, ruh ile de yüz yüze değiliz. Etrafımızı saran varlık tezahürlerinden idrakimize ulaşan ‘verilere’, önce renk, ses, şekil,

sühunet ve hareket diyoruz. Sonra bunları birleştirerek çeşitli ‘objeler’ biçiminde tasavvur ediyoruz. Yani, insan zihni, dışarıdan aldığı bu verileri, birleştirerek ‘kendine göre bir âlem’ kurmaktadır. Şimdi, tam bir ‘septique’ (şüpheli) gibi soralım: “Hislerimize dayanarak kurduğumuz bu âlem ‘gerçeği’ ne dereceye kadar temsil edebilmektedir?”.

Görülüyor ki, biz “yaratılmışlar âlemini” dahi, bütün çıplaklığı ile idrak edememekteyiz. Hakikatte, bize, bir takım ‘veriler’ ulaşıyor, biz, bunlara dayanarak “maddeden” “hayattan” ve “ruhtan” söz ediyoruz. Çeşitli “tecrid” ve “tamimler” ile meseleyi çözdüğümüzü sanıyoruz. Oysa, hakikati özleyenler için, “madde” de, “hayat” da, “ruh” da henüz birer “sır”dır.

Yüce Kitabımız’da buyurulduğuna göre, “fizik âlemde” müşahade ettiğimiz her varlık ve olay, “metafizik mesajlarla” yüklü birer “âyet” gibidir. Yani, yeri ve göğü dolduran canlı ve cansız varlıklar, Yüce Allah’tan insana ulaşan birer “mektup” gibidir. Onu açıp okumasını bilmek gerekir. Bu konuda şöyle buyurulmaktadır:

“Göklerin ve yerin ve bunlar içinde yayıp ürettiği bütün canlıların yaradılışı, O’nun âyetlerindendir”. (eş-Şuara/ 29)].

“(Allah’ın) Sizi yaratmasında ve yeryüzünde yayıp üretmekte olduğu her bir canlıda, sağlam, bilgi edinecek bir zümre için âyetler var”. (el-Casiye/4).

Bir Müslüman için bir “gül”, hem laboratuvarında lif lif ve hücre hücre tahlil edilecek bir organizma, hem sanatkârlara ilham verecek bir güzellik âbidesi, hem de “ilâhî mesajlar” ile yüklü bir “âyet”tir. Yani, İslâm’da “ilim”, “sanat” ve “dîn” iç içedir ve insanı bir bütün olarak kavrar. ve İslâmiyet’i anlayamayanlar, insanı anlayamazlar!

Şanlı Peygamberler dizisi, Allah’ın, insanı, asla terk etmediğini, her an onun üzerinde “gözetici” durumunda olduğunu açıklamışlardır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyrulur: **“Allah, insanın üzerinde, tam bir gözetici”.** (en-Nisa/1). Allah, insanın “gizlediği” ve “açığa vurduğu” bütün sırlarını ve tavırlarını bilir; “hayra” ve “şerre” olan bütün yönelişlerinden haberdârdır. O, insanların “niyet” ve “tercihlerine” bakarak, zulmetmeksizin, dilediğine “hidayet” etmekte, dilediğinin kalbini “mühürlemekte”dir.

Böylece ve hayretle görüyorsunuz ki, bazı insanlar, tabiat ve kâinatı müşahade ederek “imana”, bazı insanlar de “küfre” koşmaktadır. Ne gariptir ki, aynı şey, bazılarının “iman etmesine”,

bazılarının “kâfir olmasına” vesile olmaktadır. İnsanın iradesi, çatal-lı bir yol ağzında, “hayır ve şerrin”, “küfür ve imanın” tam orta noktasında yaratıldığı için, her an sallantıdadır. İnsan, isterse “Allaha yakındır”; “isterse Allah’a uzaktır”. Bir velînin buyurduğu gibi. “İstidat tektir. Hayra da, şerre de...”. ve herkes, tercihinden sorumludur.

ÇOCUK VE ALLAH

Annesi “çiçekçilik kursu” görmüştü, iyi bir sanatkârdı; sanki gerçekmiş gibi “sun’î çiçekler” yapardı ve 5 yaşındaki zeki oğlu, annesini hayranlıkla seyredirdi.

Zeki ve sevimli çocuk, bir gün annesine şu soruyu sordu:

- Anneciğim! Şu renkli kâğıtları, bezleri ve telleri bir araya getirip ne güzel çiçekler yapıyorsun. Tıpkı sahici gibi duruyorlar. Söyle misin, şu saksıda duran sahici çiçekleri kim yapıyor?

Annesi, meşguliyet arasında şöyle mırıldandı:

- Onlar, kendiliklerinden yetişiyor evlâdım!

Zeki ve sevimli çocuk üsteledi:

- Nasıl olur anneciğim? Biliyorsun, “yapma bir çiçek” bile kendiliğinden olmuyor. “Sahici çiçekleri” yapan biri de olmalı! Değil mi anneciğim?..

Bu soru karşısında uyanan anne, şöyle konuştu:

- Elbette yavrucuğum! Hiçbir şey kendiliğinden meydana gelmez. Başta bütün çiçekler ve böcekler olmak üzere, bu güzel dünyamızı yaratan biri var. Bu, bütün insanların ve varlıkların yaratıcısı olan Allah’tır.

Ve çocuk sevinçle el çırparak şöyle dedi:

- Biliyordum! Elbette bunları var eden biri olmalıydı! Peki anneciğim, biz Allah’ı neden görmüyoruz?

Anne, bu soru karşısında şaşkın!.. Fakat şöyle cevap verdi:

- O, görülmez hissedilir! O, ele geçirilmez sevilir!

Çocuk tekrar sordu:

- O da bizi görür ve sever mi?

Anne cevap verdi:

- Elbette çocuğum!

Zeki ve sevimli çocuk heyecanlanarak şöyle dedi:

- Ne güzel! Ben de O’nu çok seviyorum!

Bu hâdise cereyan etmiştir. Bunu, burada tekrarlamamın sebebi şudur: Bazı kimseler, dîn ve metafizik ile ilgili soruların, sadece yetişkinlere mahsus olduğunu sanırlar. Oysa, araştırmalar ve müşahedeler göstermektedir ki, şuur teşekkül ettikten sonra, bütün çocukların da bu konularda merak ve endişeleri vardır.

Bu arada itiraf etmeliyim ki, ben, torunlarımın, Allah, varlık, ölüm ve ölüm ötesi konularında sordukları sorular karşısında, çok defa bunalmışımdır. Çocuklar, sandığımızdan daha fazla, bu konulara ilgi duymaktadırlar.

Pedagojide bir kaide vardır: “Çocuk hangi konuda soru soruyorsa, o konuda, eğitim ve öğretime muhtaç demektir.” Yetişkinlerin, görevi ise, bu sorulara, mümkün mertebe doğru ve uygun cevaplar vermesi ve çocuğun fitratındaki dînî duygu ve heyecanların gelişmesine yardımcı olmasıdır.

Buna göre, “dîn eğitim ve öğretimi hangi yaşta ve sınıfta başlamalıdır?” sorusunu cevabımız şudur: “Çocuk, hangi yaşta ve sınıfta, bu konulara ilgi duyuyorsa!”.

Çocukların “mücerred” konuları anlamakta güçlük çektikleri, meseleleri “müşahhaslaştırarak” kavramaya çalıştıkları doğrudur. Bu hüküm, yetişkinler için de geçerlidir. Ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, ister çocuk olsun, ister yetişkin olsun, insan zekâsı, “müşahhasstan mücerrede doğru” bir tırmanış içindedir. İnsan, “maddeden mânâya”, “kesretten tevhide” ve “Yaratılmıştan Yaratan’a” doğru ağır ağır tırmanır. Kanaatimce, bu tırmanışı geciktirmemek gerekir. Bunun için, çocuklar, zamanı gelince, muhtaç oldukları eğitim ve öğretime tabi tutulmalıdırlar.

Bu konuda, ileri sürülecek “ilim dışı” endişelere, siyasî ve ideolojik mülâhazalara asla değeri vermemek gerekir.

KAZA MI SUİKAST MI?

Hadise henüz çok yeni... Gelişmeler ne gösterecek bilmiyorum? Pakistan Devlet Başkanı Muhammed Ziyaül-Hak ile arkadaşlarının beklenmedik bir tarzda ölümleri açıklanacak ve yorumlanacak?.. Korkunç bir kaza ile mi yoksa çok ustaca planlanmış kahpe bir suikast ile mi karşı karşıyayız?

İtiraf etmeliyim ki hadiseyi öğrenir öğrenmez aklıma gelen ilk ve kuvvetli ihtimal suikasttır. Bana göre, 17 Ağustos 1988 günü saat

18.00 civarında kardeş Pakistan'ın haysiyetli ve mümin Devlet Başkanı Türk dostu Muhammed Ziyaül-Hak ve mümtaz kadrosu şehit edildi. Daha doğrusu milyonlarca Müslüman'a ümit ve heyecan veren tertemiz ve aydınlık bir kadro imha edildi.

Ajansların bildirdiğine göre hadise şöyle oldu. C-130 tipi bir uçakla Hindistan yakınlığında bulunan bir askeri üssü ziyaretten ve denetlemeden dönerken Ziyaül -Hak ve arkadaşlarını taşıyan uçak havada infilak etti ve kurtulan olmadı. Kendisi ile birlikte Genelkurmay Başkanı, Genelkurmay Başkan Yardımcısı, kuvvet komutanları ve üst seviyeli yöneticileri öldü. İçlerinde sanki bir şaşırtma unsuru gibi duran Amerika Birleşik Devletleri Pakistan Büyükelçisi de var. Bunun dışındakiler Devlet Başkanına bağlı imanlı ve sadık dava adamları kadrosu... Yani vuranlar Pakistan'a ve İslam'a büyük bir darbe indirdiler. Şimdi sevinçlerinden çıldırısıya eğlenebilirler!

Pakistan, Ziyaül-Hak dâhil, otuz altı seçkin evlâdını kaybetti. Bu arada kurban giden Amerikan Büyükelçisine de yazık oldu tabi..

Bu facianın Pakistan'a çok pahalıya mal olduğuna ve olacağına inanıyorum. Pakistan'ın iç ve dış düşmanları bu boşluktan pek çok yararlanmaya çalışacaklardır. Üzüntüyle belirtiyim ki, Pakistan çok sancılı bir döneme girmiştir. Cenab-ı Hak yardımcısı olsun.

Suikast deyince akla bin bir ihtimal geliyor. İşin içinde Hindistan var mı? Uçağı infilâk ettiren bir Hindu füzesi olmasın? Bu pekâlâ mümkündür.

Afganlı mücahidlere destek veren Ziyaül-Hak acaba bir Sovyet kallesliğine mi kurban gitti. Afganlı mücahidlerin gittikçe artan baskısı karşısında Sovyet ve kızıl Afgan rejimi pekâlâ bu suikastı planlayabilir.

Yoksa suikastın arkasında Siyonist komitacılar mı var? Daima bir Türk-Pakistan işbirliğinden gocunan Siyonizm Ziyaül-Hak'kın desteğiyle Pakistan'ın İslâm atomunu gerçekleştirmesinden korkmuştur. ve bunu önlemek için ne yapmak gerekirse yapacağını ilân etmiştir.

Hadisenin arkasında Benazir Butto'nun başını çektiği ve bir çok İslâm düşmanı grupça desteklenen bazı muhalifler Ziyaül-Hak'kın İslâm Devleti tezini bertaraf etmek için bu yola başvurmuş ve uçağı bomba yerleştirmiş olabilirler mi? Bu da pekâlâ mümkündür. Bütün bunların yanında İran-İrak savaşının durması üzerine savaşı biraz daha uzağı kaydırarak yeni silâh pazarları açmak isteyen süper

güçler de bu işe girişebilirler mi? Çünkü Ziyaül-Hak ve kadrosunun imhası Hind yarımadasında ve komşu topraklarda bütün dengeleri sarsabilecek bir hadisedir.

Bekleyelim ve görelim. Bakalım gelecek günler ne gösterecektir?

— **BEŞİNCİ CİLDİN SONU** —

